

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DANSKE BYER OG SOGNE

RINGKØBING AMT

1. HÆFTE

DANSKE BYER OG SOGNE

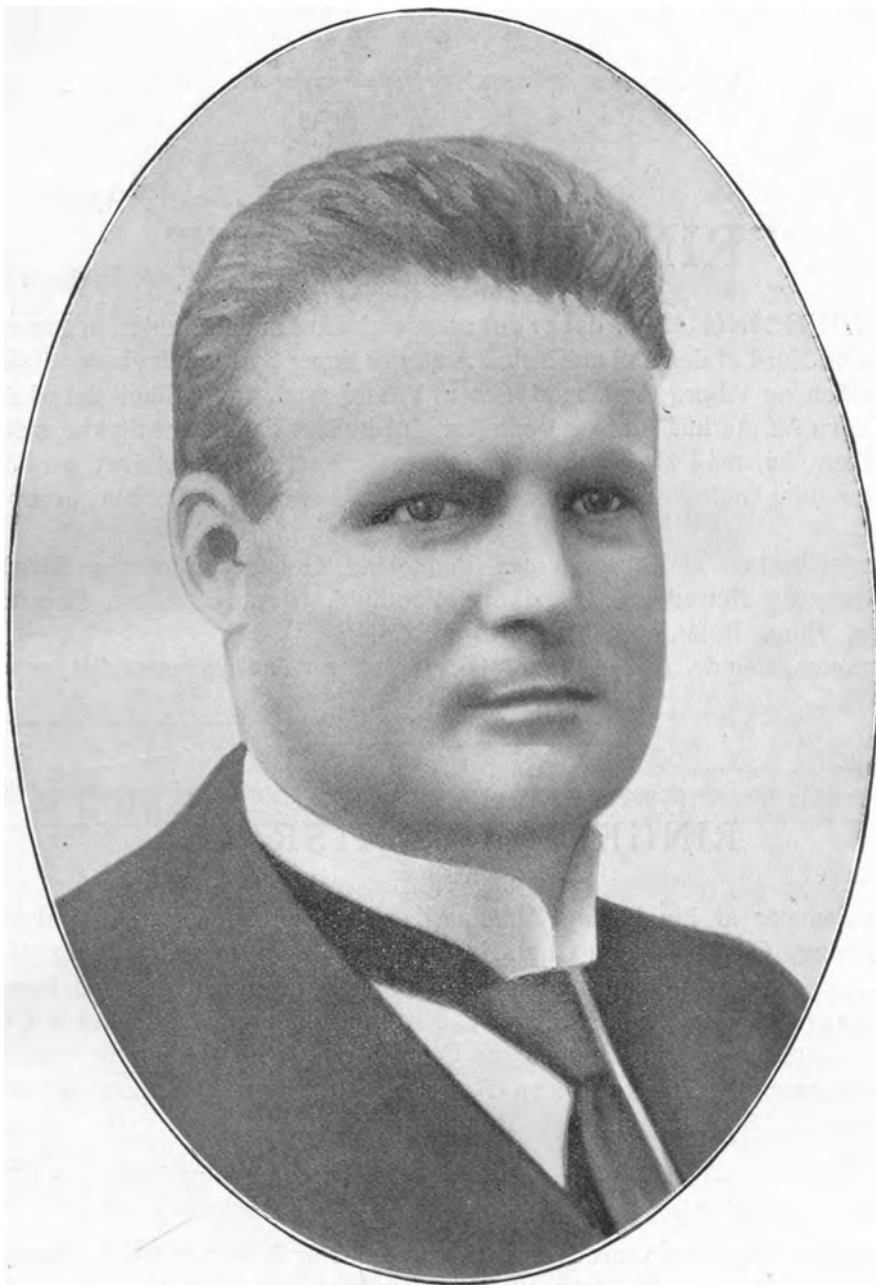
*HISTORISKE OG PERSONALHISTORISKE
OPLYSNINGER OM LAND OG BY*

4. BIND
RINGKØBING AMT

VORT LANDS FORLAG
AARHUS ★ 1932

RIBE BOGTRYKKERI
AAGE JACOBSEN
RIBE

ANDREAS KARBERG,
Amtmand, Dr. jur., R. af D.,

er født den 28. Februar 1881 i Sønderborg og gift 1911 med Ella Friis. Student fra Flensborg og Haderslev 1899 og 1900, studerede i München, Berlin, Kiel, Jena, Referendar-eksamen 1903, Dr. jur. 1905, Fuldmægtig i Sønderborg Bank fra 1906—1919, Landraad i Sønderborg under den internationale Kommission 1920, Amtsassessor i Sønderborg Amt 1920—26, Amtmand over Ringkøbing Amt siden 1926. Byraadsmedlem i Sønderborg 1919—20, Medlem af Sønderborg Kredsudvalg 1919—20, Medlem af den sønderjyske Laanekasses Bestyrelse og af Centralbestyrelsen for Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse, Medlem af Bestyrelsen for Vemb—Lemvig—Thyborøn Jernbane, af Ørnhøj—Holstebro Jernbane og af Tilsynsraadet for Spare- og Laanekassen for Lemvig og Omegn. Medlem af Landstinget fra 1920—26, Formand for Venstres Vælgerforening for Jylland og for Kronprins Frederiks Fond fra 1927, Formand for Foreningen for Husdyrtuberkulosens Bekæmpelse i Ringkøbing Amt.

RINGKØBING AMT

RINGKØBING AMT, der er det største af alle Landets Amter, begrænses mod Nord af den Del af Thisted Amt, der ligger Syd for Thyborøn Kanal, Limfjorden og Viborg Amt, mod Øst af Viborg Amt, fra hvilket det skilles ved Skive Aa, Aarhus Amt og Vejle Amt, fra hvilket det paa et Stykke skilles ved Skern Aa, mod Syd af Ribe Amt og mod Vest af Vesterhavet, som her afsætter Ringkøbing og Nissum Fjord. Øen Venø i Limfjorden hører til Amtet.

Amtet bestaar af Købstæderne: Ringkøbing, Holstebro, Lemvig, Herning og Struer og Herrederne: Skodborg, Vandfuld, Hjerm, Ginding, Hamrum, Ulborg, Hing, Bølling og Nørre Horne.

Amtets samlede Areal udgør 466,234 ha, og Indbyggerantallet er ca. 151,800.

RINGKØBING AMTSRAAD

(1932)

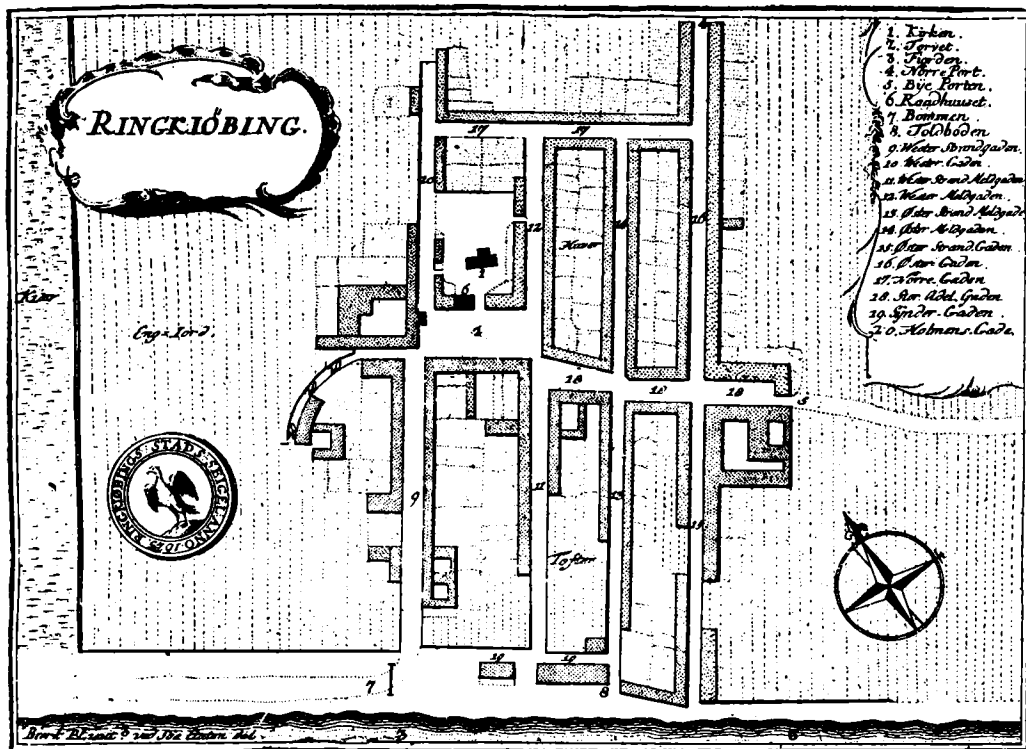
Medlemmer af Ringkøbing Amtsraad er: Gdr. M. Bækgaard, Gødstrup pr. Herning, Gdr. Andreas Christiansen, Ny Sogn pr. Ringkøbing, Gdr. P. Herping, Trans pr. Fjaltring, Gdr. Jens Chr. Jensen, Hjerm, Hmd. Søren Kjærgaard, Sørvad, Gdr. J. C. Lyby, Sevel pr. Vinderup, Particulier N. Chr. Mortensen, Skjern, Gdr. Sognefoged O. K. Olesen, Sdr. Nissum pr. Ulfborg, Landstingsmand L. Rasmussen-Byskov, Nr. Nissum pr. Lemvig, Gdr. N. Sjørvad, St. Langelund pr. Hammerum, Gdr. J. J. Nederby, Aadum pr. Tarm.

Skoleraadsmedlemmer:

Samtlige Amtsraadsmedlemmer samt Lektor R. Adserballe, Herning, Grosserer C. Bendix, Holstebro, Borgmester, Redaktør Vilh. Nielsen, Ringkøbing.

Skoledirektionsmedlemmer:

Amtmanden, samtlige Provster, Amtsraadsmedlem N. Sjørvad for Hammerum Herred, Amtsraadsmedlem J. Nederby for Bølling-Nr. Herreder, Amtsraadsmedlem J. Chr. Jensen for Hjerm-Vinding Herreder, Proprietær C. Sørensen for Ulfborg-Hing Herreder, Direktør C. O. Nislev for Skodborg-Vandfuld Herreder.

Ringkøbing i 1767

RINGKØBING

RINGKØBING er en gammel By, om hvis Oprindelse intet historisk foreligger. Formodningen om, at den hedenske Konge Sigurd Ring, som levede i det 8de Aarhundrede, skal have anlagt Byen, hviler ikke paa nogen Kendsgerning, men maa betragtes som blot og bar Gætteri. Rimeligere er det at udlede Byens Navn af det nærliggende Kirkesogn Rindum, som nu danner Pastorat sammen med Ringkøbing. I et Dokument fra 1345 kaldes Byen Rennumkøping og i et andet fra 1368 for Rennekøping, Ryndkiøbing og nu Ringkøbing.

Efter al Sandsynlighed har Byen allerede eksisteret i det 13de Aarhundrede, men det ældste Dokument vedrørende Ringkøbing By er Kong Christopher af Bayerns Stadfæstelse paa Ringkøbing Bys Privilegier. Det er udstedt den 27. Januar 1443, samme Aar som Kongen blev kronet i Ribe. Dokumentet er skrevet paa Pergament og lyder saaledes:

„Uf vor synderlige Gunst og Naade, som og formedelst den Troeskab og Tieneste, som vore elskelige Borgere og Menighed i Ringkøping og vort Rige Danmark hertil gjort haver, og herefter troeligen giøre ville, have VI taget og tage Dem og Deres under vor Kongelige Værn og Beskyttelse, og stadfæste VI dem alle de Privilegier, som Kong Valdemar dem før os naadigst givet haver, som hans Brev udviser, og skulde de nyde samme Privilegier og Friheder som vore elskelige Borgere i Wiburg, saalænge vor Naade tilfiger.“

I Danske Atlas, der er udkommet i Aaret 1769, beskrives Ringkøbing saaledes: „Ringkøbing er en liden Søe-Stad, beliggende i Hindherred hos Fiorden, som deraf kaldes Ringkøbings-Fiord, 13 $\frac{1}{2}$ Mil fra Ribe og 14 Miile fra Kolding. Tet ved Byen skal forud have været en stor Skov, og paa en Høj østen for Byen skal før have staaet en Veir-Mølle. Vandet i Fiorden er i endeel Aaringer saa vokset, at hvor før har staaet Huse, og en lang Steenbroe har gaaet fra Holms-Land til Vennergaard, der segler man nu med Baade. Ved Flod og høit Vand er alt grønt bortskyllet og igien opskyllet Sand og Steen. Beboerne ved Stranden har maattet flytte Plankeverket for deres Pladser og sette Tang-Diger uden for. Aaen, som kaldes „Von-aae“, løber ikke igennem Byen.

Danske Atlas fortsætter Beskrivelsen saaledes: „Byens Vaaben er en langbenet Ørn, staaende paa et Berg, med udstrakte Vinger til at flyve. Stads-Seglet, som endnu bruges, er fra 1625. Heraf er den urigtige Tradition kommen, at Byens Navn først skal have været Ørnsberg, og at Kong Christian den 3die skal have staaet paa den uden for Byen liggende Kongens Høj, anseet Byens Ringhed og forandret dens Navn til Ringkøbing.“

Byens Privilegier er stadfæstede i 1482 af Kong Hans, der desuden gav Byen Tilladelse til at holde Torvedag hver Lørdag, medens Kong Christian den 2den skabte et Læbælte for Byen ved at kundgøre, at det var forment Fremmede at købe eller sælge eller drive Forprang i en Afstand indenfor 2 Mil omkring Ringkøbing. Palmesøndag 1537 var Kong Christian den 3die selv nærværende i Ringkøbing og afgjorde i egen Person en Fiskeristrid mellem Byens Beboere og Herremanden Peder Skram til Voldberg. Kongen dømte, at alle Byens Borgere fik lige og uindskrænket Ret til fri og uhindret Fiskeri i Vonaa. I 1549 gav Kong Christian den 3die Tilladelse til Afholdelse af et aarligt Marked i Juni Maaned paa St. Boelsdag (Botolphus), og Kongen tillod, at Borgmester og Raad maatte udsætte nogle Søtønder i Nyminde Dyb til Vejledning for Søfarende og at oppebære 2 Skilling af hver Læst Gods til Søtøndernes Vedligeholdelse og til Byens Behov. Kong Frederik den 2den befalede i 1560, at Byens Gaarde og Ejendomme ikke maatte sælges til fremmede eller udenbys Folk. Det derom den 16. September 1560 udstedte aabne Brev lyder saaledes:

„Eftersom det var erfaret, at nogle af Borgerne i Ringkøbing solgte deres Gaarde til Bønder og Andre, hvorved fra Byen bortkom den Jord og Eiendom, som fremfarne Konger dertil lagt haver, saa at Byen derved fordærves og ødelægges, saa forbydes det herefter at sælge nogen Gaard med tilliggende Eiendom uden til Borgere eller andre, som vilde bygge og boe i Byen, og gjøre borgerlige Tyngder. I modsat Fald skulde det solgte være forbrudt til Kongen og Kronen, og det, som allerede var solgt, skulde, inden 1 Aar og 6 Uger efter dette aabne Brevs Datum, igien sælges og frigøres til bosatte Borgere i Ringkøbing.“

Tiden omkring 1573 maa have været trang for Ringkøbing, thi da eftergav Kongen Borgmester, Raad og Borgere nogle Aars Skatterestance, ialt 800 Daler.

Fra 1368 maatte ingen Købmand i Ringkøbing udføre Varer fra Havnen, uden at han betalte Told i Ribe, hvilket i høj Grad hæmmede Byens Handel paa fremmede Pladser. Dette Forhold ændredes i 1599, da Kong Christian den 4de forundte Byen at være Toldsted med uhindret Indskibning af alle Varer ligesom andre lovlige Toldsteder. Udførsel af Kreaturer har paa de Tider været en vigtig Indtægt for Byen. Før fandt Udførselen paa den Kant af Landet kun Sted over Ribe, men i 1553 fik Ringkøbing Lov til at udføre Staldkreaturer, derimod ikke Græskreaturer, og denne Tilladelse gentoges i 1590 under Kong Christian den 4des Mindreaarighed af det tilforordnede Regeringsraad. I 1608 besluttede Kongen, at Torvedagen skulde henlægges til Fredagen i Stedet for som hidtil Lørdag, samt at det aarlige Marked afholdtes St. Ægidii Dag (1. September), og 1652 skænkede

Ringkøbing i 1768.

Kong Frederik den 3die 300 Rigsdaler til Byens Fattige. Kong Frederik den 4de bevilgede i Aaret 1724, at Ringkøbing maatte have 4 Markeder om Aaret.

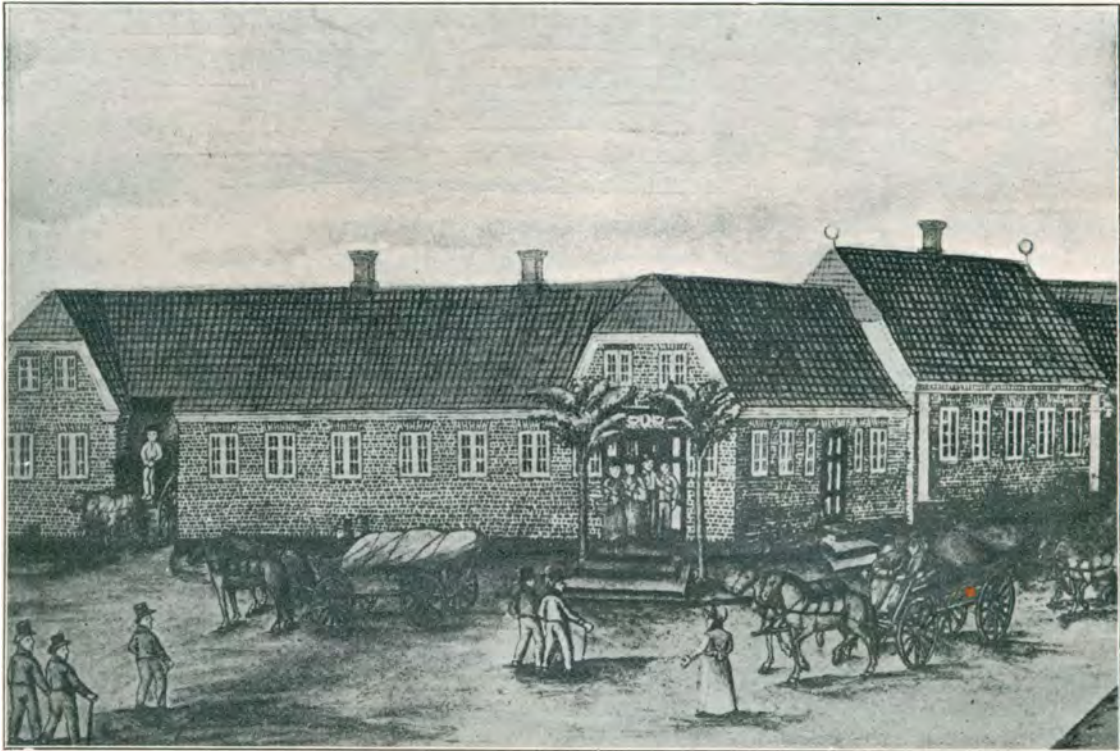
I det hele har vel, ved Siden af Fiskeriet, Handelen været Byens vigtigste Erhverv. Den dreves især paa Norge og Holland, men ogsaa paa Hamborg, og efter Forordningen af 28. Januar 1682 vedblev Ringkøbing at være blandt de Byer, der maatte drive udenlandsk Handel. I 1682 fastsloges det ogsaa, at den i Fremtiden skulde have een Borgmester som før, men kun 2 Raadmænd mod tidligere 8.

I Danske Atlas beskrives Kirken som liden og skal fordm være kaldet St. Jørgens Kirke. Den gamle, latinske Skole i Ringkøbing blev med de andre smaa Skoler (over hele Landet) i 1759 reduceret, og Indkomsterne henlagt til Dom-Skolen i Ribe. Ringkøbing Skole har fordm givet nogle brave Mænd af sig, og da den var i sin Velstand, sendte Forældre fra Norge deres Børn her ned til Skole, den havde da og et lidet Skole-Bibliotek. Skolehuset, som ligger ved Kirken, er forvandlet til en Bolig for Kordegnen. De andre Kirkebetjente har ingen frie Boliger her, men nyde noget af Kirken til Husleje. Ellers er her en dansk Skole for Byens Ungdom, hvortil Skolemesteren af Sognepræsten og Magistraten beskikkes, og han udfører tillige Bedemandstjenesten.

Her er intet Hospital, men Byens Fattige er dog temmelig vel forsørgede. Foruden Renterne af de fattiges Kapitaler paalægges Byens Indvaanere efter Kongelig Forordning at give noget aarligt, saa at 4 Rigsdaler uddeles ugentlig paa Raadstuen, foruden hvad der ydes nogle til Husleje.

Ved Torvet laa en gammel Bygning til Raadstue og Tingstue, og Øvrigheden bestod af en Borgmester og tvende Raadmænd. Borgmesteren var tillige Byskriver og den ene Raadmand tillige Byfoged.

Den kongelige Amtstue, hvor Skatterne betales for Lundenæs (en Herregaard i Skern Sogn, fra gammel Tid et kongeligt Slot) og Bøvling Amter, holdes i Ringkøbing.

Konsul Hustedes Gaard i 1847.

Indvaanernes Tal beløb sig i 1769 til 313 over 12 Aar, og de bestod af følgende Familier: Kirkens Embedsmænd, nemlig 1 Sognepræst, en residerende Kapellan, 1 Kordegn, 1 Skoleholder og en Orgelmester. Af verdslige: 2 Magistratspersoner, 1 Amtsforvalter, 1 Tolder, 1 Kontrolør, 1 Strandinspektør, 1 Søindrullings-Officer, 1 Apoteker, 1 Kirurg og omtrent 60 Borgere, hvoraf der var 6 a 8 Handlende, 50 Enker og Fattige. De fleste Borgere er Daglønnere og Baadførere. Af Haandværksfolk kendes disse: 1 Grovsmed, 1 Hattemager, 2 Kleinsmede, 1 Kobbersmed, 2 Rebslagere, 4 Skomagere, 4 Skrædere og 3 Tømmermænd.

Angaaende Søfolk angives der intet Tal, men førend Sø-Limit-Indretningen kom paa, stod Ringkøbing for 17 til 18 Matroser at levere i Krigstider.

I Følge Frosts Beskrivelse er Ringkøbing i ældre Tider bleven ramt af flere alvorlige Ulykker. I 1534 skal Byen være bleven afbrændt af Johan Rantzau, og megen Skade forvoldtes der ved den store Vandflod i December 1615, ved hvilken der ødelagdes 34 Gaarde og Huse og en stor Del af Byens Marker og Enge. Enkelte Huse blev ganske skyllet bort, og i andre faldt Væggene omkuld, Tagene blæste af, Indbo blev ramponeret og den indsamlede Afgrøde fordærvet. Enkelte Steder reddede Beboerne med Nød og Næppe deres Liv. Særlig udsatte var naturligvis Gaderne ned mod Fjorden, men helt op i Vester- og Østergade naaede Fjordvandet. Til Hjælp under den opstaaede Elendighed bevilgede Kong Christian den 4de de Skadelidte Skattefrihed i 3 Aar.

I den kejserslige eller tyske Krig drog de Kejserslige efter Slaget ved Luther am Barmberg i 1626, anført af Tilly og Wallenstein, som bekendt over Elben og ind i baade Holsten, Slesvig og Jylland. Et Korps under Oberstløjtnant Lysser indtog Ribe i 1627 og gjorde derfra de følgende 2 Aar Strejftog rundt omkring, navnlig nordpaa og rimeligvis til baade Varde og Ringkøbing, hvis Borgere nemlig efter Fredsslutningen androg om og fik bevilget Skattelettelser. Under Krigen med Sverrig fra 1643—45, da General Thorstenson

ved sit pludselig Indfald i Landet erobrede Holsten, Slesvig og Jylland, var Svenskerne ogsaa i Ringkøbing, hvis Borgmester og Raad den 7. August 1644 tilskrev Lensmanden Eric Juul saaledes om Byens Forsvarsevne:

„Efter Eders Skrivelse skulde vi vide os i al Lydighed og med største Flid at forholde og udi Beredskab at have og holde, naar fornødent gøres. Gevæhr er her fast aldeles intet, uden nogle Spidser (Piqver), som de fattigste af Borgerne have. Musketter og Degener tog Slangbusk (formodentlig en svensk Korpsfører) ganske bort. Han forskede strængelig efter Ammunition, mente endelig, at vi, ligesom de godt Folk i Holstebro, have Krudt og Lunte, men vi havde det ikke. Her var vel et Partie Lunte og Lod. Det fik Capitain Anders Mogensen med sig forleden til Middelfart Skandse. Alle Mænd erbyde sig gierne, af yderste Flid og Formue, at stræbe og gjøre hvad muligt er. Vi kiende dem alt for vel. Gud forbyde, de os igien skulde komme paa Halsen. Da vilde de være firefold argere end som tilforn. Da var det bedre at vove Liv og Blod imod dem. Saa tale alle Mand heromkring.“

De stakkels Ringkøbing-Borgere har nok døjet ilde med Svensken. Men rent bange af sig har de da ikke været. Rimeligvis fik de Aaret efter (1645) Besøg af den svenske Oberst Wrangels Folk, der huserede slemt gennem hele Jylland, bortranede Heste, Kvæg og tvang Skat af Indvaanerne. Og allerede Aar 1657, da den svenske Kong Carl den 10de erobrede Jylland, har Ringkøbinggenserne sikkert igen maatte holde for. I 2 Aar holdt Svenskerne sig i Jylland, indtil endelig vore „Venner“, de Kejserslige, en forenet Hær af Brandenburgere, Polakker og Østrigere kom herop og forjog Svenskerne. Disse var ikke Jyderne til mindre Besvær:

I Arent Berntsens „Danmarckis og Norgis fructbar Herlighed“ fra 1665 staar følgende om Ringkøbing:

Ringkøbing er vel ikke af megen Størrelse, men haver dog nogle formuende Borgere, som store Partier af Korn og Øxen sig af Landet tilforhandler og igien paa Holland og andre Steder udskibe. Men snart derefter maa Nedgangen være begyndt, for i Følge Oplysninger fra 1682 foretoges der en Taksering over Byens Grunde, Bygninger og Ejendomme. Der fandtes da ialt 142 Numre, hvoriblandt 46 øde Byggepladser. Borgerne kom nu til at leve under nogle fortrykte Kaar. I et Mandtal fra Aar 1710 er af Byens

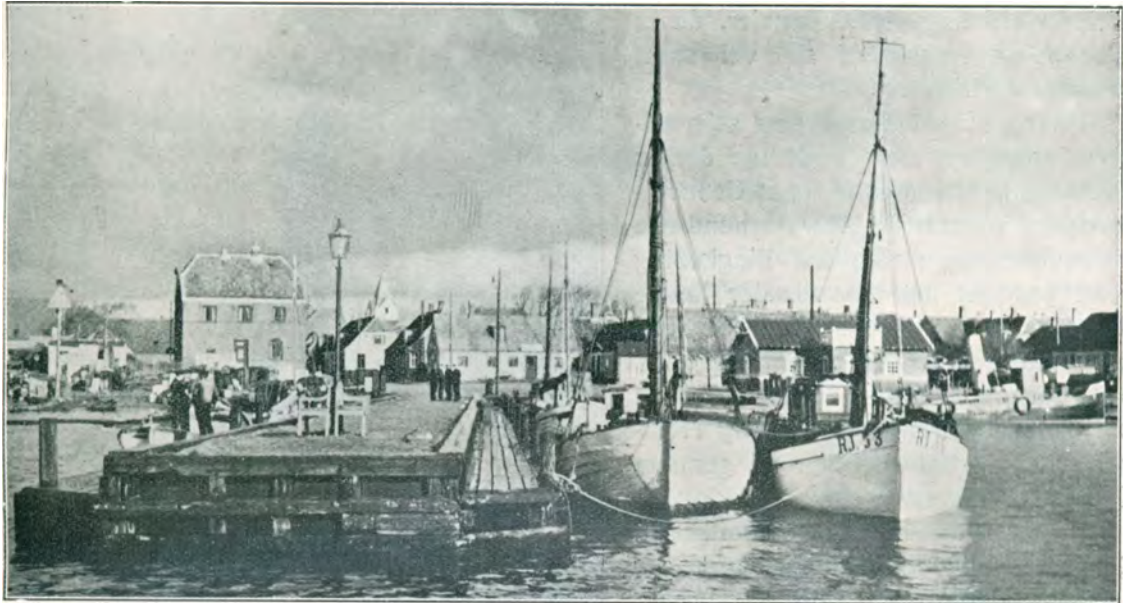
Parti fra det ældre Ringkøbing.

102 Borgere kun de 70 sat i Krigsskat. Høieste Skatteyder er Amtsforvalteren med 8 Rdl. Den største Del af Borgerne har Vedtegninger som disse: „har intet at leve af“, „haver ingen Næring af Haandværket“, „haver slet Vilkaar“, „skal være i Vidtløftighed“, „er i stor Vidtløftighed“, „har en liden Næring med to gamle Bester“, ja, om Byfogeden staar der saa galt „haver ingen Tillæg til Bestillingen, men mange smaa Børn, tilmed hans Hus og Midler pantsat.“ I de efterfølgende 30—40 Aar gentages Klagerne over Borgernes Armod. Provst Hans Allerup, der døde i 1744, skriver den 22. Juli 1743 saaledes: Ringkiøbing er i denne Tid i en slet Tilstand, Flere nødes til at sælge de Gaarde og Huse, som de beboe formedelst Næringens saa mærkelige Aftagelse. Byens egen Magistrat bruger i en Indberetning af 13. Marts 1745 følgende Udtryk: „Ringkiøbing er tilforn kaldet en Søe- og Handelsstad, men kan nu i Henseende til sin Næring ikke fortiene Navn af en god Landsbye. Thi naar her undtages 4 a 6 Mænd, tilligemed de Geistlige og øvrige Kongelige Betjente, hvis Forfatning dog tildeels er ganske maadelig, saa er Resten af Indvaanerne ikkun fattige Stakler. Mange Huse og Gaarde her i Byen staae ledige og øde, som hverken kunne sælges eller bortleies. Det er ogsaa vist, at naar manges Haandværksmand og Borger ved Døden afgaaer, maae Enker og Børn af de Fattiges Kasse forsørges. Saa jammerlig er Tilstanden nu for nærværende Tid, saa at hvis Byen ikke paa nogen Maade bliver hjulpen, maa den ganske undergaae.“ Som Hjælp foreslaas bl. a., at det befales Lemvig og Holstebro at ind- og udskibe deres Varer gennem Ringkøbing Toldsted, skærpet Forbud mod For- og Landprang og Brændevinsbrænden paa Landet, Formindskelse i Grundtaksten og fri og ubuder Handel med alle Slags ikke forbudne Varer.

Henimod Slutningen af forrige Aarhundrede synes Tilstandene at have bedret sig noget. I 1774 ejede Byens Handlende, dels som Redere, dels som Befragtere ialt 12 Skibe. De fleste af Skibene tilhørte Byens to driftigste Købmænd Jens Tang, der var Ejer af Nørre Vosborg. og Jens Bjerg Rindom. Fra Aarene omkring 70erne begyndte Handelen

Parti fra det gamle Ringkøbing.

Parti fra Havnen.

overalt mere og mere at blomstre og tiltog med kendelige Fremskridt, indtil den ulykkelige Krig udbrød i 1807, da Byen næsten mistede alle sine Skibe.

Foruden nævnte Ulykker har Ringkøbing sikkert gentagne Gange været hjemsøgt af Ildebrande, ligesom Landets andre Købstæder, men der savnes Beretninger om disse Brande.

Ved Folketællingen i 1787 var Familiernes Antal 118, som udgjorde 465 Personer. I 1801 var Folkemængden 771 Personer.

I 1833 skildres Handelsforholdene som ret gode i Byen, og Grunden til Bedringen var formodentlig den, at Ringkøbing var bleven Stabelplads for Varer fra Hamborg, dels fordi Vejen gennem Limfjorden til Aalborg paa Grund af Forholdene ved Løgstør Grunde blev mindre sejlbare, dels fordi man i Krigen 1807—14 havde maattet hente mange Fornødenhedsartikler fra Hamborg over Land. Disse Varer gik til Ringkøbing med Smaafartøjer saa tæt langs Kysten, at de engelske Krigs- og Kaperskibe ikke kunde tage dem. Men Forholdene forandredes, da Aggerkanalen aabnedes, og Løgstørkanalen anlagdes, og Besejlingsforholdene paa Ringkøbing Fjord blev mere og mere ugunstige, Forretningstilværelsen i Ringkøbing stagnerede og gik tilbage, men takket være Anlægget af den vestjydske Længdebane og Byens driftige Købmænd og Haandværkere kom Byen over de daarlige Tider, og nu er Ringkøbing, om end en lille By, dog en By i Trivsel og sund Fremgang.

Ringkøbing By har haft to Porte, nemlig Byporten, der ogsaa kaldtes for Storeport, og laa for Enden af Bredgade, og Nørreport, der laa for Nordenden af Østergade.

Ingen By i Danmark vilde have en saa gunstig Beliggenhed som Ringkøbing, som den ligger midt paa Jyllands Vestkyst skærmet mod Vesterhavets Vælde af Klittangen, der skiller Fjorden fra Havet — dersom blot Fjorden var sejlbare for store, dybtgaaende Dampere, og Udløbet var fuldt ud sikret mod Havets vældige Magt.

Den Fortryllelse, der lader Ringkøbing vegetere som en Smaastad, og som hindrer den i at udfolde en myldrende Travlhed ved en af Skibe opfyldt Havn, paa Fabriker og paa Skibsværfter, en Fortryllelse, som hindrer den i at blive en Storby, er ene og alene den Omstændighed, at Adgangen til Vesterhavet er spærret. Utvivlsomt er det, at den Dag, da Havnen er parat til at tage imod Skibe fra alle Verdens Lande og har Plads

til fiskernes søgaaende Fartøjer, da er Ringkøbing vækket af sin vel snart tusindaarige Søvn.

Vestjyden er taalmodig og seig, op-giver aldrig en Plan, saalænge der er en tænkelig Mulighed for dens Gennemførelse. Aarhundrede efter Aarhundrede er svundet, og stadig har Ringkøbing levet som en lille Søstad, der havde den daarligst mulige Forbindelse med Havet, men stadig har Byen huset Folk, som har næret Ønsket og stillet Kravet om at befordre Byens Trivsel og Fremgang ved at aabne Vejen ud gennem Fjorden til det store Hav.

Den ca. 30 km lange og 15 km brede, 300 km² store Ringkøbing Fjord, der tidligere kaldtes Stavning Fjord eller Sønderfjord i Modsætning til Stadel Fjord, har en Dybde paa 2½ m. Fjorden lukkes mod Vesterhavet af den 45 km lange og ca. 1 km brede Landtange, kaldet Holmslands Klit. Omkring 1650 fandtes Udløbet ved S.-Havrvig, udfor Skernaaens Munding, men vandrede derefter sydpaa. Ca. 1700 var det ved Skodbjærge eller 5 km sydligere, 1730 var det udfor Bjærgegaard By, 1750 udfor Bjaalum, 1796 udfor Gødelstrømmen, og 1845 udfor Hovstrup i Lønne Sogn. Nymindestrømmen, som Udløbet kaldtes sandede dog stadig til, og Uddybningsarbejder, der allerede foretoges i 1818, var ikke tilstrækkelige. I 1844 blev der med Statstilskud gravet ny Kanal ved Hegnet lidt Syd for Bjærgegaard, men den sandede straks til. I 1845 brød dog Havet selv Vej gennem Tangen ca. 4 km Syd for Nymindegabs Kro. Talrige Forslag og Planer om Stabilisering af Udløbsforholdene kom frem, og i 1880 nedsatte Regeringen en Kommission i denne Anledning. I 1892 blev paa Statens Bekostning gravet et nyt Udløb udfor Nymindegab, medens det gamle lukkedes med en Dæmning. Det nye Udløb sandede dog ofte til, og i 1898 anskaffede Staten et Sandpumpeskib „Nymindegab“ til at holde Udløbet aabent. I 1908—09 blev der gravet en Kanal ved Hvide Sande, og den aabnedes den 4. Marts 1910. Kanalen var 900 m lang, 26 m bred og 2,5 m dyb. To Stormfloder i 1911 førte saa store Vandmasser igennem den, at den blev udvidet til en Bredde af 230 m. I 1912 forsøgte man at bundsikre den ved Udlægning af Betonsække i Strømlejet og at indsnævre Løbet ved Moler, men dette mislykkedes, og i 1913 ødelagde Havet betydelige Dele af Værket. Man besluttede derfor at lukke Hvide Sande Løbet og grave et nyt Udløb ved Gødelen. Den 22. Maj 1915 var Lukningen, der foretoges som Forlængelse af Molerne ved Hjælp af Betonsække og Blokke, heldig gennemført, og har siden holdt. Indenfor Betonspærringen lagdes en Spærredæmning af Sand, der var 550 m lang og 5 m høj. En Kommission blev nedsat for at tage Bestemmelse om Udløbsforholdenes endelige Ordning, og denne stillede Forslag om at bygge Sluse i Dæmningerne ved Hvide Sande, saaledes at

Mylius Eriksens Statue.

man baade kunde regulere Fjordens Vandstand og skaffe Gennemsejlingsmulighed for Fiskerfartøjer og mindre Skibe. Naar dette ikke er kommet til Udførelse før, skyldes det for en væsentlig Del den Omstændighed, at Beboerne ved Fjordens sydlige Del har modsat sig denne Ordning og ønsket Løbet bibeholdt ved Gødelen. Men i 1924 vedtog Rigsdagen Kommissionens Forslag, og Anlægget ventes tilendebragt snarest. Trods de Millioner, der allerede er ofret paa Hvide Sande, er Ringkøbing saaledes stadig kun i middelmaadig Forbindelse med Havet, og det forventes ikke, at den nye Ordning vil faa større Betydning for den egentlige Skibsfart, men mere for Fiskeriet. I de Aar, da Forbindelsen gennem Hvide Sande bestod, fik Fiskeriet et betydelig Opsving, og mange større Fartøjer anskaffedes. Efter Løbets Lukning og under de vedvarende ustabile Forhold ved Gødel-Udløbet, hvor Sandpumperne efter en Storm ofte maatte arbejde i ugevis for at komme igennem, gik Fiskeriet atter stærkt tilbage.

Ringkøbing har i Forhold til de fleste af vore andre Købstæder kun ganske faa gamle Huse. Som Repræsentant for Byens Bindingsværkshuse kan fremhæves „Hotel Ringkøbing“, der ligger paa Torvet. Det fremtræder nu med glat, pudset Facade, men i sit Indre gemmer det et Tømmerskelet med Stolper og indvendige Knægte, som antagelig skriver sig fra Tiden omkring 1700. De ældre Kvarterer af Byen præges endnu delvis den Dag i Dag af karakteristiske, grundmurede Smaahuse fra Slutningen af 18. og Begyndelsen af 19. Aarhundrede. Med sine røde Mursten med optrukne Fuger, hvidtede Gesimser og Dør-omfatninger, høje, brede Tage og Valmspids over Gavlen viser denne Hustype tydeligt Slægtskab med almindelig vestjysk Byggeskik. Blandt de bedste af disse Bygninger kan fremhæves Hjørnegaarden Nørregade Nr. 2, et i al sin Enkelthed værdigt og smukt udformet Anlæg af nyklassisk Præg. Mere anselig og udpyntet er „Den gamle Borgmestergaard“, der ligger paa Torvet. Det er en i Empire opført Gaard med Kvist og Pilasterinddeling. Den er opført i 1807. I Østergade ligger endnu den gamle Accisebod.

Ringkøbing Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

VILH. NIELSEN, Borgmester, Redaktør, R. af D., født 7. April 1883 i Nyborg som Søn af Væver Niels Nielsen og Hustru født Jeppesen, gift 1912 med Valborg Winther, Datter af Købmd. Søren W., Holbæk. Uddannet ved Bladvirksomhed ved Faaborg Folketidende 1902—04. Redaktionssekretær i Holbæk 1905—13, Redaktør af Esbjerg Avis 1913—17, af Ringkøbing Amts Dagblad fra 1917. Sekretær for de samv. Venstreforeninger i Ringkøbing Amt 1917, Medlem af Hovedbestyrelsen for Venstre i Jylland 1918, Formand for Ringkøbing og Stadil Fjordes Fiskeriforening og for Fiskeudklækningsanstalten Frøjk ved Holstebro samt Medlem af Hvide Sande-Udvalget 1923, Formand 1927, Medlem af Amtets Skoleraad 1928, Medlem af Byraadet fra 1921 (Venstre), Borgmester fra 1925.

MEDLEMMER AF RINGKØBING BYRAAD (valgt 1929) er: Borgmester, Redaktør Vilh. Nielsen, R. af D., Agent Laur. Andersen, Kordegn, Lærer C. O. Christensen, Tømrermester A. Kjergaard, Købmd. Mar. Pedersen, Murem. J. Sivertsen, Fabrikant H. Bech Nielsen, Forretningsfører Carl Møller, Red. Hans Christensen, Togbetjent Har. Christensen, Mælkehandler P. Hansen.

Ringkøbing Kirke.

RINGKØBING KIRKE er lav og liden og siges fordem at være kaldet „Sct. Jørgens Kirke“. Den ligger paa Kirkepladsen Nord for Torvet. Bygningen bestaar af et udelt Langhus med tresidet, østlig Afslutning. Den har Taarn mod Vest og Korsarm mod Nord. Murene er alle af Mursten, men de er i Aarene 1873—75 blevet dækket af et tykt Cementpuds. Langhuset er sentmiddelalderligt og støttet af svære Stræbepiller og i det Indre overhvælvet med sentgotiske Hvælv, der er ca. 6,3 m høje. Dets indre Længde er ca. 22 m og Bredden er ca. 6 m. Vinduerne er nu rundbuede. Taarnet er vistnok fra Middelalderens Slutning eller den tidlige Renæssance-tid, og det har Spidsbue ind til Skibet og spidsbuet Hvælving, under hvilken der er anbragt et lavtliggende Bjælkeloft over Taarnrummet, der nu tjener som Forhal, og som har rundbuet Indgang fra Vest. Taarnets Grundflade er mindre end Topfladen, saa at det bliver bredere opad. Ved en Restaurering i

1866 fik det de nuværende 4 Spidsgavle, mellem hvilke der findes et lavt, firesidet Spir, der er opført efter Tegning af Professor Walther. Efter den Tegning, der fandtes i Danske Atlas af Kirken, havde den ogsaa dengang 4 Spidsgavle med Spir, men senere ser det ud til, at Spidsgavlene er fjernede. Korsarmen er opført af Præsten Hans Iversen Borch, der døde 1625. Den har fladt Loft og Rundbue ind til Skibet samt Siddepladser og et Pulpitur. Paa Kirkens Sydside er der indmuret en gammel Solskive med Viser. Ved en indvendig Restauration, der fandt Sted i 1879, fik Kirken nye Stolestader og nyt Gulv samt Varmeapparat, der er anbragt i en lille Udbygning ved Korets Nordside. I Kirken er indlagt elektrisk Lys. Altertavlen, som er skænket af Kong Frederik den 7de, er et Maleri, der forestiller Bjergprædikenen. Den er udført 1848 af Sophus Schack. Alterranken er af Smedejern i Barokstil og bærer Aarstallet 1691 samt Bogstaverne W A S og M P D, der hentyder til Amtsforvalter Willads Andersen, som lod opføre en muret, nu nedbrudt Begravelse Nord for Koret. Prædikestolen er et smukt Snedkerarbejde i Renæssancestil fra Tiden omkring 1600. Døbefonten, der er af bronceret Zink, er Thorvaldsens Engel med Muslingeskallen. I Skibets Vestende er et Pulpitur i Renæssancestil med Malerier af Jesus og Apostlene. Paa dette staar Orgelet, der er i Barokstil. I Korsarmen er der et lille Egetræskrucifiks fra den senere Middelalder, i Skibet et tremastet Skib og to Malmlysekroner i Barokstil. Den ene er skænket i 1692 af Borger Christen Hansen, den anden ca. 1698 af Borgmester Jens Olufsen. I Korsarmen hænger en yngre Lysekrone. I Koret findes Epitafium over Præst Borch og i Skibet et andet over Provst

Mag. Hans Hansen Kjær med Hustru og Børn, med Portrætmaleri i bruskarok Snitværksramme. Der har været Begravelser under Gulvet, men der er ikke bevaret nogen Ligsten. I 1816 solgtes der gamle Sten for 361 Rbd. Ved flere af Byens Ejendomme findes der Trappestene af gamle Gravsten. I den katolske Tid har der i Kirken været et St. Anne Alter, til hvilket Hr. Anders Sørensen, der var Vikar i Ribe, i 1522 solgte og skødede Hedegaard i Velling Sogn.

I Byen findes en Frimenighed, der er stiftet i 1918, og som benytter Kirken. Der er ansat en Frimenighedspræst, og der findes en Prædikenkreds af Skern Valgmenighed.

P. CHR. FLEDELIUS,
Sognepræst.

N. CLAUSEN-BAGGE,
Frimenighedspræst.

C. O. CHRISTENSEN,
Kordeg, Kommunalærer.

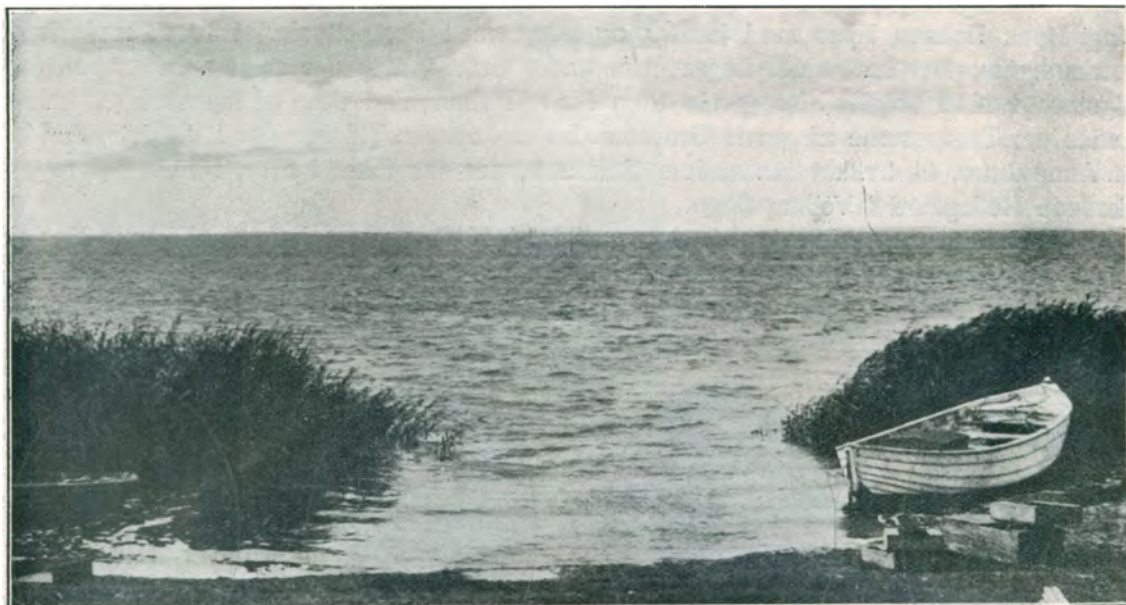
M. FLENSBØL,
Lærer, Organist.

PETER CHRISTIAN FLEDELIUS, Sognepræst, født i Nyborg 6. September 1872, cand. theol. 17. Juni 1899, Lærer og Skolebestyrer i Fjerritslev, Fredericia og Børkop 1899—1906, Sognepræst i Sunds 1906—1910, Sognepræst i Ikast 1910—1917, Præst i Kolding 1917—1920, Sognepræst i Ringkøbing siden 1920.

NICOLAI CLAUSEN-BAGGE, Frimenighedspræst, født 20. Januar 1868 paa Sæbyholm som Søn af Forpagter Cl.-B. og Hustru Bjarnina, f. Christoffersen, gift 1895 med Marie Ingerslev, Student fra Nykøbing F. 1886, cand. theol. 1892, Vikar ved Ribe Katedralskole 1892, Lafinskolelærer i Vejle 1893, Sognepræst i Støvring-Mellerup 1903, i Ø.- og V.-Alling 1908, Valgmenighedspræst i Ringkøbing 1914, Frimenighedspræst s. Sted 1918. Medlem af Bestyrelsen for Dansk-Islandsk Kirkesag fra 1926, Medlem af Bestyrelsen for „Daabsfondet“, Medredaktør af Bladet „Ugen frem“ (Ny dansk Kirketidende). Har udgivet en lang Række religiøse Bøger og Skrifter og Prædikensamlinger.

CHR. O. CHRISTENSEN, Kordeg, Kommunalærer, født 7. November 1884 i Aargab som Søn af Gdr. C. O. Christensen og Hustru Jørgine, f. Nielsen, gift 7. April 1909 med Carla Palen Pehrsson, Datter af Funktionær ved Frihavnen Jens Pehrsson og Hustru Ane Beate, f. Petersen, Præliminæreksamen fra Ringkøbing kommunale Realskole 1902, Lærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1905, Vikar ved Ringkøbing Skolevæsen 1905—08, Timelærer og Organist i Struer 1908, Lærer ved Ringkøbing kommunale Borger- og Realskole siden 1. September 1908. Medlem af Menighedsraadet fra 1918, Byraadsmedlem fra 1925, Formand for K. F. U. M., Ansat som Kordeg ved Ringkøbing Kirke fra 1. Maj 1930.

M. FENSBØL, Lærer og Organist, er født 1867 i Ny Sogn paa Holmsland som Søn af Lærer Mortensen og Hustru, født Steffensen, gift med Ellen Louise Hansen, Datter af Provst Hansen i Ramløse, Lærereksamen fra Jelling Seminarium 1887, samme Aar ansat som Lærer og Organist i Ringkøbing, Statens Kursus i Musik 1900, samme Aar Sangkursus, 1908—09 Aarskursus i Dansk og Historie, 1910 Kursus i Svensk, har været Leder af forskellige Sangforeninger i Ringkøbing og i sin Tid undervist i Gymnastikforening og Teknisk Skole, gentagne Gange udsendt som beskikket Censor til forskellige Steder til Mellem-, Real- og Præliminæreksamen, deriblandt et Aar som Censor ved 12 københavnske Skoler.

Parti fra Ringkøbing Fjord.

RINGKØBING HAVN OG FJORD. Byen havde tidligere ingen Havn, men kun en 40 m lang Havnebro, hvor Baade kunde lægge til. I 1904--05 blev den nuværende Havn bygget. Den bestaar af et firkantet Havnebassin, der er 100×65 m, og hvis Vestside dannes af en 65 m lang brolagt Mole. Havneindløbets Bredde er 16 m, og Havnens Dybde er 2,5 m. Paa Havnepladsen har Vandbygningsvæsenet Ophalingsbedding og Kran. I 1927 anlagdes der et nyt Havnebassin Vest for det nævnte, ligesom der anlagdes Havnebane.

Den 30. August 1931 aabnedes det nye Afløb fra Ringkøbing Fjord, nemlig Sluseanlægene ved Hvide Sande, og den 31. Oktober genaabnedes efter 40 Aars Lukning Sluserne ved Thorsminde efter gennemført Reetablering og Udvidelse som Afløb fra Nissum Fjord, Da Udløbet fra Limfjorden til Vesterhavet ved Thyborøn for en Aarrække siden er ordnet, er mere end Hundrede Aars Stræben og Strid angaaende Ordningen af de vestjydske Fjordes Forbindelse med Vesterhavet forhaabentlig afsluttet.

Den egentlige Ringkøbing Fjord er ca. 30 km lang og 10—15 km bred, men den fortsætter sig Øst om Holmsland gennem Von Aa mod Nord til Stadil Fjord, hvis Længde og Bredde er ca. 5 km. De omkring disse to Fjorde beliggende lave Strækninger udgør det i Udløbet fra Ringkøbing Fjord interesserede Areal, som fra Nebel Kirke i Syd til Vandskellet mod Nissum Fjord ved Ulfborg—Husby Vejen i Nord har en Længde paa 50—55 km, medens Nissum Fjord med sin mere uregelmæssige Form er omkring 15 km lang og 5 km bred.

Fjordene afgrænses fra Vesterhavet ved en ret smal Klittange, der ved Stadil og Nissum Fjorde er saa smal, at den flere Steder har maattet styrkes ved Anlæg af Høfder i Strandkanten eller ved Anlæg af Sanddiger bag de svage Klitrækker. Fjordene har altsaa i nogen Grad Karakter af Indsøer i Modsætning til Fjordene andre Steder i Landet, der breder sig med store, aabne Udløb mod Havet.

Om selve Fjorden og dens uheldige Udløbsforhold ved Vesterhavet og de gennem Tiderne med stor Møje og Bekostning udførte Arbejder for at skabe og sikre bedre Udløbsforhold henvises til den udførlige Beskrivelse under Byens Historie S. 12.

Ved Havnen er ansat Havnefoged Anders Chr. Vase.

ANDREAS CHRISTIAN VASE, Havnefoged, er født den 25. April 1851 paa Holmsland som Søn af Fisker og Landmand Ivar Vase og Hustru Maren, født Andersdatter, gift 1876 med Ane Margrethe Lauridsen. Uddannet som Fisker og Landmand, Havnefoged ved Ringkøbing Havn siden 1914. Vejer ved Havnen siden 1925.

Ringkøbing Museum.

RINGKØBING MUSEUM er grundlagt 1908 af Købmand Mathias Klokke. For over 25 Aar siden begyndte han at samle Genstande sammen til et Museum, som blev indrettet paa Kommuneskolens Loft. Da Pladsforholdene efterhaanden blev for daarlige købtes den oprindelige Amtslægebolig, der er beliggende paa Hjørnet af Herringvej og Vellingvej, og efter en større Ombygning indviedes Ringkøbing Museum den 6. November 1922 af afd. Folketingsmand, tidl. Konsejlspræsident J. C. Christensen. Bygningen er opført i nyklassisk Stil efter Tegning af Arkitekt Brask. Til Indrettelse af Museet gav Staten ca. 10,000 Kr., og ved Bidrag fra Amt, Kommune og private indkom der yderligere 10,000 Kr. Nu rummer Ringkøbing Museum mange værdifulde Samlinger, hvoraf bør fremhæves:

En righoldig Samling fra Stenalderen, Bronzealderen og

Interiør fra Ringkøbing Museum.

Jernalderen. En stor Samling, skænket af Apoteker Mikkelsen, Odense. Mylius Erichsens Samling fra hans første Ekspedition til Grønland. Afd. Folketingsmand J. C. Christensens meget sjældne Møntsamling, der er den største Samling udenfor København. En værdifuld Samling af Konkylrier og Mineralier samt indiske Fletarbejder, skænket af afd. Farmer Niels Madsen (født i Ølstrup). En omfangsrig Samling af Fajance-, Porcelæns- og jyske Pottemagerarbejder. En etnografisk Samling fra Island, Indien, Kina, Japan og Java. En Kirkesamling fra Omegnens Kirker, omfattende bl. a. Epitaphier, 2 Himle over Døbefonte, Ligtræer, et Sæt Rakkerstole fra Dejbjerg Kirke og 4—5 Altertavler.

M. KLOKKER,
Købmand.

Et gammelt Bindingsværkshus fra det 17. Aarhundrede er blevet flyttet fra Byen ned i Museets Have, hvor det er indrettet som jyske Bondestuer.

Endelig findes i Haven et Hus, der rummer en gammel Sprøjtesamling samt Erindringer fra Verdenskrigen.

Museets Bestyrelse bestaar af: Amtmand, Dr. jur. A. Karberg, R. af D., Borgmester Vilh. Nielsen, Grosserer Ole Glistrup, Købmand Ejnar Noes, Landstingsmand Mads Degnbol, Lem, Fabrikant Willemoes, Vemb og Cigarhandler Mathias Klokke, Ringkøbing.

Mathias Klokkes uegennyttige Arbejde og store Interesse for Museet og dets Velfærd nyder almindelig Paaskønnelse og Beundring paa hele Egnen.

RINGKØBING BYS RETS- OG POLITIETAT. Byens Raadhus ligger paa Torvet og er opført 1849. Det er i to Stokværk med højere Midtparti over Indgangen. Det havde oprindelig Tegltag, men dette erstattedes i 1884 med Skifer. Samme Aar blev Facaden mod Torvet og den vestlige Gavl cementpudset og oliemalet. I 1920 forsøgte man at fjerne Pudsen, men det viste sig ugørligt. Bygningen ejes af Amtskommunen og Købstaden i Forening. I 1926 indrettedes her en gammel Raadstue med de restaurerede gamle Møbler fra Byens ældre Raadhus, hvilket laa paa samme Plads som det nuværende. Raadhuset rummer Lokaler for Kommunekontorer, Forligsinstitution, Forsørgelsesvæsen og for By- og Amtsraad.

Ting- og Arresthuset ligger paa Vellingvej, og det er opført i 1918 af røde Mursten og i 2 Stokværk. Det bærer Tagrytter med Taarnur. Arkitekt Helge B. Møller har givet Tegning til Bygningen. Den tilhører Amts- og Købstadskommunen. I Stueetagen findes Kontorer for Politimester

Ting- og Arresthuset.

og det kommunale Politi, paa 1. Sal Kontorer for Kriminalpolitiet samt Tingsal. Der er ligeledes Bolig for Arrestforvareren, og i en Sidefløj i 2. Stokværk findes Arrester med Plads til 21 Arrester.

Politietaten har i umindelige Tider haft til Huse paa det gamle Raadhus paa Torvet, men umiddelbart før den nye Retsplejeordnings Ikrafttræden i 1919 toges det ny Ting- og Arresthus i Brug. Fra 1. Oktober 1919 blev Domsmyndigheden skilt ud fra Politimyndigheden, og samtidig foretoges en Omlægning i politimæssig Henseende, saaledes at der nu i Bølling-Nørre Herreder er stationeret en Betjent i Skjern og en i Videbæk, og i Ulfborg-Hind Herreder er en Betjent i Spjald og en i Ulfborg.

Domsforretningerne i Ulfborg-Hind Herreder varetages nu af Dommeren i Skjern.

Statspolitiets Korps for hele Politikredsen omfatter nu efter Udvidelsen følgende: 1 Kriminalassistent, 1 Overbetjent og 2 Statsbetjente, der skal foretage alle Efterforskninger i kriminelle Sager for Jurisdiktionen.

Ved Rets- og Politietaten er ansat følgende overordnede Personer: Dommer Aa. Grum-Schwensen, Politimester Aa. Sørensen, Dommerfuldmægtig J. C. Christiansen, Dommerfuldmægtig A. Kragh, Politifuldmægtig Wiese, Overbetjent Rosenlund, Kriminalassistent Kjeld Hansen, Overbetjent Kjeldsen og Arrestforvarer Sørensen.

GRUM-SCHWENSEN,
Dommer.

AA. SØRENSEN,
Politimester

J. C. CRISTIANSEN,
Dommerfuldmægtig.

A. KRAGH,
Dommerfuldmægtig.

AAGE GRUM-SCHWENSEN, Dommer, er født den 11. Marts 1873 i Nysted som Søn af Herredsfuldmægtig, Kancelliraad S. V. Schwensen og Hustru Othilia, f. Grum, gift 1904 med Ellen Clausen. Student fra Herlufsholm 1892, cand. jur. 1899, Fuldmægtig ved Gjørding-Malt Herreder 1900, Politimester i Nykøbing F. m. v. 1919, i Fjends-Nørlyng og Middelsom-Sønderlyng Herreder fra 1922. Formand i Bestyrelsen for Viborg og Omegns Turistforening, Medstifter af Historisk Samfund for Viborg Amt 1928 og Medlem af dettes Bestyrelse.

AAGE SØRENSEN, Politimester, er født den 22. November 1887 i Jelling som Søn af Biskop Sophus Sørensen og Hustru Julie Sophie, født Kongsted, gift med Magda Lauritzen. Student fra Nykøbing F. 1905, cand. jur. 1911, By- og Herredsfuldmægtig i Skanderborg 1911, i Nykøbing F. 1914, Byraadssekretær samme Aar, Dommerfuldmægtig i Nykøbing F. 1919, Medlem af Byraadet og Borgmester fra 1921—24, Politimester i Ringkøbing siden 1924.

KNUD WIESE, Politifuldmægtig, er født i Daugbjerg som Søn af Pastor E. Wiese, gift med Alice Grove. Student fra Aarhus Katedralskole 1923, cand. jur. 1929, Politifuldmægtig i Ringkøbing siden 1. April 1929.

LARS FREDERIK ROSENLUND, Overbetjent, er født den 15. Juli 1862 i Næsby ved Odense som Søn af Bødker Rasmus Pedersen og Hustru Dorthea, født Jensen, gift 1890 med Martha Marie Mortensen. Elev paa Vejstrup Højskole fra 1884—85, Politibetjent i København fra 1885—86, Landpolitibetjent i Varde fra 1886—1900, Politibetjent i Ringkøbing Købstad fra 1900, Overbetjent siden

L. F. ROSENLUND,
Overbetjent.

1919, Formand for Tjenestemandsföreningen i Aarene 1917—24, Medlem af Bestyrelsen for Ringkøbing Amts Politiforening i Aarene 1920 -28, udnævnt til Dannebrogsmænd.

ANTON MARIUS SØRENSEN, Arrestforvarer, er født den 5. November 1888 i Mygind som Søn af Arbejdsmand Peter Sørensen, gift med Else Kamilla Bendtsen fra Vridsløselille. Uddannet ved Landbrugset, 1915 ansat ved Vridsløselille Straffeansalt, 1. Oktober 1919 Arrestbetjent i Østre Landsret, 1. September 1927 Arrestforvarer i Ringkøbing.

A. SØRENSEN,
Arrestforvarer.

Ringkøbing Borger- og Realskole.

DET KOMMUNALE SKOLEVÆSEN I RINGKØBING omfatter een Skole: Ringkøbing Borger- og Realskole, ved hvilken der virker en Overlærer, 12 Lærere og 8 Lærerinder.

Den 31. November 1931 var der i Skolen 652 Elever, fordelt i 26 Klasser. Borger-skoleafdelingen har for Tiden 7 Klassetrin og Realskoleafdelingen 4. I den ene af Borgerskolens 7. Klasser undervises Eleverne i Engelsk, Bogføring og Samfundslære foruden i de almindelige Folkeskolefag. Overgangen fra Borgerskoleafdelingen til Realskoleafdelingen sker i Reglen fra 6. Borgerskoleklasse. Realskoleafdelingen er oprettet 1883 og har haft Ret til at dimittere til almindelig Forberedelseseksamen siden 1887.

Skolen har sine Lokaler i 2 Bygninger: en ældre lige over for Kirken og en nyere ved Markedspladsen. Den ældre er opført 1872 og udvidet ved en Tilbygning i 1900. Den nyere er opført 1910 og udvidet 1919. I Byen findes ingen private Børneskoler.

N. CHRISTENSEN,
Overlærer.

NIELS CHRISTENSEN, Overlærer, er født den 2. Januar 1871 i V. Nebel som Søn af Lærer N. Horsbøl Christensen og Hustru Anna Marie, født Petersen, gift med Catharine Marie, født Jørgensen. Dimitteret 1889 fra Jellinge Seminarium, Lærer ved Esbjerg Realskole til 1890, ved forskellige Skoler i Hjørring til 1912, tillige Forstander for Handelsskolen og Arbejdernes Aftenskole samt i nogle Aar Regnelærer ved Seminariet og fungerende Inspektør ved Østre Kommuneskole, Medlem af Hjælpekassen i Holbæk til 1914, Overlærer i Ringkøbing siden 1914, Medlem af Værgeraadet og Tillidsmand for Sønderjydske Skoleforening.

RINGKØBING TEKNISKE SKOLE er i sin nuværende Form oprettet i Aaret 1888. I dette Aar fik Skolen sin egen Bygning, som Haandværkerforeningen opførte sammen med og samtidig med sin egen Bygning „Haandværkerforeningen“.

Grunden, hvorpaa Skolen staar, er skænket af Kommunen, medens Staten ydede et Tilskud til Bygningens Opførelse paa 6000 Kr.

Skolen er selvejende. Bestyrelsen, der bestaar af 5 Medlemmer, vælges i Henhold til Lovene af 1888 saaledes: 1 Medlem af Ringkøbing Amts-Skoleraad, 1 Medlem af Ringkøbing Byraad og 3 Medlemmer af Ringkøbing Haandværkerforening.

Den første Bestyrelse var sammensat saaledes: Justitsraad, Dr. med. E. Holst, Formand, valgt af Amts-Skoleraadet, Sparekassedirektør J. P. Harpøth, valgt af Byraadet, Karetmager M. Ellerbæk, Kasserer, Skomagemester S. Bisserup og Bagermester J. P. Lund, disse sidste 3 valgte af Haandværkerforeningen.

Den nuværende Bestyrelse er: Amtmand, Dr. jur. A. Karberg, valgt af Amts-Skoleraadet, Borgmester, Redaktør Vilh. Nielsen, valgt af Byraadet, Malermester H. Nørgaard-Noe, Snedkermester Gregers Tang og fhv. Kæmner H. Rich, de sidste 3 valgte af Haandværkerforeningen. Formand og Kasserer er ligeledes valgte af Haandværkerforeningen. Skolens Forstander er fra 1928 Bygningskonstruktør, Cementvarefabrikant Niels Poulsen.

Der undervises i Frihaandstegning 1—2, geometrisk Tegning, Projektionstegning og Fagtegning, tillige i Dansk, Regning, Bogføring og Fysik. Til Driften modtager Skolen Bidrag fra Staten, Amtet, Byraadet, Varelotteriet, Haandværkerforeningen, Industriforeningen, Ringkøbing Landbobank, Ringkøbing Bank og Ringkøbing og Omegns Sparekasse.

Skolen raader over en Legatkapital paa 2000 Kr., hvoraf Renten hvert Aar uddeles som Præmier. Under Navn af Ringkøbing Haandværkerskole begyndte Undervisningen af Haandværkerlærlinge allerede i 1868 — med Lokale i Borgerskolen — dels som Søndagsskole og dels som Aftenskole, og fortsatte saaledes indtil 1888, da den nuværende tekniske Skole oprettedes.

NIELS POULSEN, Bygningskonstruktør, Cementvarefabrikant, er født den 19. April 1878, Søn af Gaardejer Ole Poulsen og Hustru af Thim. Er oplært ved Murerfaget hos Murermester Chr. P. Hansen i Ringkøbing, Eksamen som Bygningskonstruktør fra Aarhus tekniske Skole 1904, Medlem af Ringkøbing Byraad 1917—25, Medlem af Haandværkerforeningens Bestyrelse i en længere Aarrække, Forstander for teknisk Skole i Ringkøbing fra 1928.

J. N. HØRUP,
Forstander.

RINGKØBING HANDELSSKOLE, der drives under Tilsyn og Kontrol af Ringkøbing Handelsforening, begyndte sin Virksomhed i 1892. Undervisningen foregaar om Aftenen i Kommuneskolens Lokaler, og der er nu ca. 60 Elever, fordelt i 3 Klasser. Handelsskolens Forstander er Kommunelærer J. N. Hørup.

J. N. HØRUP, Forstander, er født den 8. Oktober 1870 som Søn af Gaardejer P. Nielsen og Hustru af Hørup ved Vejle, udgaaet fra Jellinge Seminarium 1891, derefter Lærer ved Fredericia kommunale Skolevæsen indtil 1896 og siden Lærer ved Ringkøbing kommunale Skolevæsen. Har siden 1896 været Forstander.

RINGKØBING FOLKEBOGSAMLING er oprettet den 22. September 1900. Dens Stiftere og første Bestyrelse var Borgmester Ekeroth, Formand, Redaktør Fastrup, Læge Holst, Lærer Nordbeck og Læge Strandbygaard, i hvis Klinik Bogsamlingen i mange Aar havde Lokaler. I 1917 oprettedes der i Tilknytning til Folkebogsamlingen en Læsestue i Erikshus, men da Ejendommen allerede i 1919 blev solgt, maatte Læsestuen opgives, og først i 1929, efter at Folkebogsamlingen i 1923 var blevet overflyttet til Kreditforeningens tidligere Administrationsbygning i Reberbanen, genaabnedes den i samme Ejendom.

Folkebogsamlingen, der i 1927 blev katalogiseret, raader nu over 6544 Bind, hvoraf 4236 Bind er Skønlitteratur. I 1931 havde 372 Laanere laant 25459 Bind, og Læsestuen var besøgt af 3795 Personer. I Tilskud modtager Biblioteket fra Staten 2130 Kr., fra Kommunen 1000 Kr. og i andre faste Tilskud 1200 Kr.

Det bør her nævnes, at afd. Lærer Nordbeck var knyttet til Biblioteket fra 1900—30 og navnlig efter sin Afsked fra Skolegerningen viede Bibliotekssagen i Ringkøbing al sin Interesse og Arbejdskraft.

Folkebogsamlingens Bestyrelse bestaar af: Kontorchef F. K. Erlang, Formand, Bankdirektør J. Asmussen, Kasserer, Forretningsfører Carl Møller, Lærer C. O. Christensen, Sadelmagermester L. E. Nielsen og Konsul Chr. Christensen.

AMTSTUE og Amtskontor forveksles ret ofte i Folks Begreb. Under Amtskontorets Embedsomraade hører de i Amtet værende Landkommuner, Amtssygehuse, Amtsveje m. m., og dette Kontor ledes af Amtmanden, der er Formand for Amsraadet.

Amtstuen er imidlertid noget ganske andet. Denne ledes af Amtsforvalteren, der efter Amtets Størrelse har et passende Antal Medhjælpere. Amtsforvalterembedet nedstammer fra vore Forfædres Ridefogeder og sorterer under Staten. Amtstuen opkræver alle Stats-skatte, Renter af Statslaan, Arvefæsteafgifter, Amtsfondsindtægter m. m. Ringkøbing Amtstue ledès af Amtsforvalter J. L. Dahl. Paa Amtstuen virker endvidere Amtstuefuldmægtig Olesen.

J. L. DALH,
Amtsforvalter.

JENS LAURITZ DAHL, Amtsforvalter, er født den 21. Juni 1872 i Furreby Sogn i Hjørring Amt som Søn af Restauratør P. C. J. Dahl og Hustru. Ansat som 1ste Assistent ved Hjørring Amtstue den 13. August 1890, 2den Fuldmægtig sammesteds den 13. August 1898, 2den Fuldmægtig ved Maribo Amtstue fra 1. Maj 1907, Fuldmægtig af 1ste Grad ved Holstebro Amtstue fra 1. April 1909, Amtsforvalter i Ringkøbing siden 1. Oktober 1930.

AMTSSYGEHUSET I RINGKØBING. Den første Sygeanstalt i Ringkøbing oprettedes i 1850 i Mellemgade i et 2-Etages Hus, hvor der paa 1ste Sal fandtes 6—8 meget smaa og lave Sygestuer og fornedet Ligstue samt privat Bolig for Bestyrerinden, der fik et mindre fast Gratiale samt Bespisningspenge pr. Patientdag. Efter Forslag fra Fysikus Holst vedtoges det i 1874 at flytte Sygeanstalten til Ringkøbing Tvangsarbejdsanstalt, hvis ene Fløj skulde anvendes til Sygehus, og Inventaret fra det gamle Sygehus, der bortsolgtes, flyttedes hertil. Det voldte nogen Vanskelighed at faa ministeriel Godkendelse paa denne Fællesdrift af Tvangsarbejdsanstalt og Sygehus. Sygeafdelingen indtog efterhaanden mere og mere Plads i Tvangsarbejdsanstaltens Bygning. Bl. a. indrettedes Bade til Benyttelse for Publikum, indtil i 1890 hele Anstalten indrettedes til Sygehus, og Tvangsarbejdsanstalten nedlagdes. Som egentligt Sygehus forblev denne Bygning i Brug indtil 1909. I 1912 oprettedes i Bygningen, med Ministeriets Sanktion, en Afdeling til midlertidig Anbringelse af Sindssyge i Forbindelse med det nye Amtssygehus i Ringkøbing. Denne Sindssygeafdeling er endnu lejlighedsvis i Brug, men da Forholdene i Bygningen næppe mere er tidssvarende, omgaas man med Tanker om at ophæve den.

I 1905 fremkom der Planer om at foretage en Tilbygning, med Plads til 10—12 Patienter, til Sygehuset i Ringkøbing, den tidligere Tvangsarbejdsanstalt, men denne Plan blev heldigvis ikke udført. I Stedet for byggedes i 1907 et helt nyt Sygehus. Dette Sygehus, der toges i Brug den 1. August 1908, og som kostede ca. 95,000 Kr. at opføre, er fuldt moderne indrettet. Det har Plads til 29 Patienter, moderne Operationsstuer, Røntgeninstallation og Kulbuebelysinstallation. Ved en i 1929 gennemført mindre Omforandring er der ved at flytte Vaskeriet ud af selve Sygehuset skaffet Plads til forskellige Badeindretninger i Kælderen.

I Ringkøbing nævnes gennem Aarene som Sygehuslæger: Arent, Fysikus Holst, Pontoppidan og fra 1876 Fysikus Melchiorsen. Ca.

C. C. KOLDBORG,
Sygehuslæge.

1900 blev Læge O. Chr. Birk Sygehuslæge, og fra 1908—28 udøvedes Gerningen af Læge Fogh-Nielsen, der da efter Overenskomst med Amdsraadet, paa Grund af Sygdom, fratraadte sin lange og trofaste Gerning, samtidig med at han fraflyttede Byen. 1. April 1928 ansattes Læge Koldborg som Sygehuslæge i Ringkøbing.

Ved Sygehuset er ansat Oversygeplejerske Frk. J. M. Petersen, Afdelingssygeplejerske Frk. F. J. Christensen og Sygeplejerske Frk. Staal Kristensen, der virker ved Epidemiafdelingen.

J. M. PETERSEN,
Oversygeplejerske.

CARL CHRISTIAN KOLDBORG, Sygehuslæge, er født den 11. Marts 1891 i Ringkøbing som Søn af Manufakturhandler Christen Koldborg og Hustru Jensine Kristine født Iversen. Apotekercipiel i 9 Maaneder, Student 1910, med. Eksamen 1917, Reservelæge ved Sorø Amtssygehus fra Februar 1917 — Marts 1918, vikarierende Kandidat ved Frederiks Hospitals kirurgiske Afdeling April 1918, Kandidat ved Københavns Amtssygehus F. fra Oktober 1918—September 1919, Turnuskandidat ved Kommunehospitalet fra Oktober 1919—September 1920, Kandidat ved Frederiksberg Hospital fra Oktober 1920—Februar 1921, Reservkirurg ved Viborg Sygehus Marts 1921, Kandidat ved Rigshospitalets Fødeafdeling A. Oktober 1925, Sygehuslæge ved Amtssygehuset i Ringkøbing siden 1. April 1928.

J. M. PETERSEN, Oversygeplejerske, er født den 26. December 1877 i Vordingborg. Ansat ved Amtssygehuset i Ringkøbing siden 1. April 1917.

J. CHRISTENSEN, Afdelingssygeplejerske, er født den 4. December 1890 i Skjoldborg. Ansat paa Sindssygeafdelingen paa Ringkøbing Amtssygehus siden 1. Januar 1927.

FR. STAAL KRISTENSEN, Sygeplejerske, er født den 7. Oktober 1901 i Lønborg. Ansat paa Epidemifdelingen paa Amtssygehuset i Ringkøbing siden 1. Juli 1931.

BENDIX POULSEN, Amtslæge, er født den 7. December 1886 som Søn af Købmand S. B. Poulsen og Hustru født Bendix, gift med Martha Marie Hansen. Student fra Slomanns Skole i København 1905, Gummi- og Kaffeplanter i Mexico fra 1905—06, Jern- og Metalhandler i Tyskland fra 1906—10, med. Eksamen 1916, Embedslægeeksamen 1920, praktiseret i Bække fra 1917—22, i Ringkøbing fra 1924, Amtslæge i Ringkøbing siden 1926, Medlem af Bestyrelsen for Kronprins Frederiks Fond, dansk Deltager i League of the Nations 2den internationale Interchange og Public Health officers.

B. POULSEN,
Amtslæge.

JOHANNES ANDERSEN, Læge, er født den 18. Juni 1898 i Taars i Hjørring Amt og gift 1924 med Elly Sofie Mortensen. Student fra Hjørring højere Almenskole 1917, lægevidenskabelig Eksamen 1925 (Laudabilis), Amanuensis og Vikar, praktiserende Læge i Vægger i Aalborg Amt fra Marts 1926—28, ved Københavns Kommunehospital fra September 1928 - September 1929, praktiserende Læge i Ringkøbing siden November 1929.

J. ANDERSEN,
Læge.

ERHARD NÆSS-SCHMIDT, Læge, er født i Haverslev ved Aalborg som Søn af Distriktslæge Claus Janus Andreas Næss-Schmidt og Hustru Christiane Helene, gift 1907 med Marie Unmack-Student fra Aalborg 1897, cand. med. 1904, Amanuensis i Frederikshavn Maj 1904, Reservelæge ved Hærens Epidemihospital fra 1904—Oktober 1905, Andenlæge ved Sessionen Efteraaret 1905, vikarerede Kandidat ved Frederiksberg Hospital November 1905, ved Næstved Sygehus December 1905, Kandidat ved Boserup Sanatorium Januar—Juli 1906, studerede Otologi og Dermatologi ved Københavns Poliklinik fra November 1904—Juni 1905 og i Oktober 1905, praktiserende Læge i Thim fra 1906, i Ringkøbing siden 1913, Studieophold i Berlin Juli 1913, Jernbanelæge siden 1915.

RINGKØBING SYGE- OG BEGRAVELSESKASSE. Haandværkssvendenes Sygekasse i Ringkøbing er vel nok en af de ældste Sygekasser i hele Amtet, idet den blev stiftet i 1857 af Svendene med Støtte af Mestrene. Ledelsen bestod af 5 Direktører, hvoraf Formanden og Kassereren skulde være Mestre. Indskudet var fastsat til 1 Mark og 8 Skilling og det ugentlige Kontingent til 4 Skilling. Lønnen til Foreningens Læge androg i 1864 12 Rdl. aarligt. Foreningen har ejet en Fane, der senere er skænket til Ringkøbing Museum. Den er sikkert anskaffet i 1888, da Foreningen deltog i Fanetoget ved Jubilæumsfesten for Kongen. I 1892 er Stemningen imidlertid vendt saaledes, at et Forslag om at deltage i Kongeparrets Guldbryllupsfest forkastes. I 1898 kom Spørgsmaalet om Anerkendelse til Afgørelse og vedtoges. Dermed glider Foreningen over i de „sociale og selvstyrende Foreningers Række“, og Bestemmelsen om, at Formand og Kasserer skulde være Mestre, falder dermed bort. Kassen tog senere Navneforandring til „Ringkøbing almindelige Sygekasse“.

Ringkøbing Købstadkommunes Sygekasse blev stiftet den 10. Marts 1897 og statsanerkendtes i April samme Aar. Den antog da Navnet „Ringkøbing Købstad-Kommunes og Ringkøbing Landdistrikts Sygekasse“ og begyndte med 90 Medlemmer. Dens første Bestyrelse var S. B. Nielsen, Formand, Gasværksarbejder Chr. Lindholt, Husejer Chr. Jensen, Gartner K. Jensen, Arbejdsmand Th. Sinkjær, Fisker Laust Christensen og Husmand Peder Pedersen.

Sammenslutningen af de to Sygekasser havde været drøftet. Gang paa Gang og blev

VIGGO NIELSEN,
Formand.

endelig til Virkelighed den 1. Oktober 1921, da de antog Navnet „Ringkøbing Sygekasse“. Ved Sammenslutningen havde Kommunekassen 1076 og Svendesygekassen 572 Medlemmer. Kommunekassens Formue var 3,042 Kr. og Svendesygekassens 3,936 Kr. Kassen har nu et Medlemstal paa ca. 1700 og en Formue paa ca. 50,000 Kr. Kassen ejer et Legat, der er stiftet af Oline og Valdemar Brendstrup. Det er paa 1000 Kr., og Renterne heraf uddeles hvert Aar til et eller flere af de Medlemmer, der har været mest syge i Aarets Løb.

CARL MØLLER,
Forretningsfører.

Kassen har egen Sygeplejerske, der, foruden at pleje og passe de syge, har Opsigt med et større Depot af Sygeplejeartikler, hvoraf der kan udlaanes til Medlemmerne.

Til Kassen er yderligere knyttet en genforsikret Begravelseskasse med ca. 350 Medlemmer og en Begravelseshjælp paa 200 Kr.

Bestyrelsen kom ved Sammenslutningen til at bestaa af: Viggo Nielsen, Formand, J. Jepsen, Næstformand, Kommunekasserer N. Knudsen, Bogholder Anders Lambech, Peder Pedersen, Sadelmager L. E. Nielsen og med Skrædermester Carl Møller som Forretningsfører. I Løbet af de første Aar efter Sammenslutningen udgik A. Lambech, E. Jepsen og N. Knudsen. I Stedet for indvalgte Carl Thuesen, Snedkermester Jakob Hansen, Postbud Evald Sørensen og Murer Christensen.

JOHANNE SØRENSEN
Massøse.

LÆGEAUTORISERET MASSAGE- OG BADEKLINIK er beliggende paa Vellingvej Nr. 4 ved Museet. Den er grundlagt i 1925 og indflyttet i den nuværende Klinik i 1929. Den drives af Frk. Johanne Sørensen.

JOHANNE SØRENSEN, Massøse, er født den 16. September 1889 som Datter af Førstelærer Sørensen og Hustru, „Havreholm“ i Hornbæk. Uddannet som Sygeplejerske paa Øresundshospitalet i Helsingør under Medicinaldirektør G. Tryde, var igennem en Aarrække Hospitalssygeplejerske paa flere af Landets Sygehuse og har Eksamen som lægeautoriseret Massøse i 1924 fra Dr. Clod-Hansens Massageklinik i København.

ALDERDOMSHJEMMET „ALDERSHVILE“ er beliggende paa Vellingvej, skraas overfor „Marie-Møllen“, og med Facade ud mod Ringkøbing Fjord. Hjemmet er opført i Aaret 1907 i en meget smuk Stil med Kælder under hele Bygningen og Værelser saavel i Stueetagen som paa 1. Sal. Der er ialt 18 Værelser til Brug for de gamle Mennesker, og da et mindre Antal er Dobbeltværelser, er der ialt Plads for 22 Gamle. Der er indlagt Centralvarme, W. C., Gas, Vand og elektrisk Lys, Dobbeltværelserne er særlig beregnet for Ægtepar.

De gamle erholder fuld Pension og desuden et mindre Beløb pr. Maaned i „Lomme-penge“. I Aaret 1932 har Hjemmet ialt 17 gamle Mennesker under Forsorg. Hjemmet er overordentlig smukt og tiltalende saavel ude som inde, store, brede, rummelige Gange, lyse og rummelige Værelser og en meget smuk, stor Fællesstue, der er holdt i gammel

ALMA MOUSTGAARD,
Bestyrerinde.

Stil, lige fra' Bornholmeruret til Stole og Smaaborde. Tidligere Bestyrerinde, Frk. Albrechtsen har skænket Hjemmet 500 Kr. til Udsmykning af denne Fællesstue og til Indkøb af et moderne Radioapparat. Ved denne Leilighed blev Gulvet forsynet med Korkbeklædning.

ALMA MOUSTGAARD, Bestyrerinde, er født den 27. April 1899 i Ramme ved Lemvig som Datter af Gaardejer And. Moustgaard, Ramme. Hun har tiltraadt Stillingen som Bestyrerinde af „Aldershvile“ d. 1. Oktbr. 1927 og har to Assistentter til Hjælp i Huset.

K. JENSEN,
Bestyrerinde.

RINGKØBING FATTIGGAARD er beliggende ved Reberbanen. Den er opført 1855. Bygningen er af røde Mursten i et Stokværk, og den har 19 Pladser. Dens Bestyrerinde er K. Jensen.

K. JENSEN, Bestyrerinde, er født den 15. September 1864, har i de sidste 5 Aar været Bestyrerinde paa Ringkøbing Fattiggaard.

RINGKØBING KOMMUNALE GASVÆRK er opført ved Jernbaneviadukten, og dets Tilblivelse stammer fra Aaret 1893, da et af Byraadet nedsat Udvalg, bestaaende af Hotelejer Schönning, hvem Værket sikkert i høj Grad skylder sin Tilblivelse, og Fabrikant Mølgaard efter et grundlæggende Arbejde og indhentede Oplysninger fra bl. a. Skanderborg Gasværk kunde afgive en Beretning, der førte til et Borgermøde den 29. Juni 1893 og et nyt Møde den 26. Oktober 1893, hvor henholdsvis Gasværksbestyrer Theilgaard, Horsens, og Ingeniør Irminger, København, var tilstede og gav Oplysninger.

I Vinteren 1893—94 besluttedes Anlægget, og den 1. Oktober 1894 kunde Værket aabnes for Drift. Den daværende Borgmester var Beck-Petersen, og Udvalget bestod af de ovennævnte Herrer samt Konsul Berthelsen og Bagermester Lund.

Arbejdet overdroges til Byens Haandværkere, nemlig Tømrmestrene Nielsen og H. Kjærgaard og Murermester Hansen. De forskellige Leverancer kom selvsagt udefra. Anlægskapitalen var 100,000 Kr., der tilvejebragtes ved Laan. Værkets Ydeevne var 100,000 m³ aarligt. Indbyggerantallet var da 3000, og der opstilledes i Byen 50 Gadelygter. Værket projekteredes af Ingeniør Irminger, og Ingeniør L. Hansen var den daglige Tilsynsførende.

I 1894 var Forbruget af Gas 91,683, i 1914—15 141,574, i 1921—22 234,000 m³ og er siden da i stadig Stigen. Den højeste Gaspris var 70 Øre pr. m³ og den laveste Pris indtil 1922 13 Øre. Kun i et Aar, 1920, har Værket givet pekuniært Tab, et Underskud paa 29,000, paa Grund af et meget stærkt Prisfald paa Koks.

Der er foretaget forskellige Udvidelser, saaledes i 1909, -11, -13 og -16. Værket er nu fuldt moderne, og der er tilsluttet ca. 900 Maalere, medens Gadebelysningen forlængst er afløst af Elektriciteten.

Den første Bestyrer, Amstrup, virkede fra Oktober 1894 til Marts 1895 og afløstes af J. Madsen, der virkede indtil Juli 1921, da han efterfulgtes af den nuværende Bestyrer L. Hansen.

JENS LAURITS HANSEN, Gasværksbestyrer, er født den 2. Februar 1884 i Køge som Søn af Tømremester Niels Hansen og Hustru Ane Kathrine født Nielsen, gift 1915 med Hilda Vilhelmine Christensen, Datter af Portør Christensen, Vordingborg. Uddannet som Maskinist, Assistent ved Vordingborg kommunale Værker 1909—21, Gasværksbestyrer i Ringkøbing fra 1921.

RINGKØBING VAND- OG ELEKTRICITETSVÆRK. Vandværket der ligger ved Siden af Gasværket, er opført 1908 for 148,000 Kr. under Ledelse af Ingeniør Øllgaard.

Elektricitetsværket, der er sammenbygget med Vandværket, anlagdes i 1910 for ca. 232,000 Kr. Der findes 3 Dieselmotorer, 1 paa 350 HK. og 2 paa hver 90 HK. Dets Bestyrer er A. C. Petersen.

ALFRED CHRISTIAN PETERSEN, Vand- og Elektricitetsværksbestyrer, er født d. 30. August 1893 i Hurup som Søn af Skotøjshandler P. Petersen og Hustru Marie født Andersen, gift 1920 med Metha Jensen, D. af Bygningskonstruktør A. Jensen, København. Uddannet som Maskinist, Maskinisteksamen 1. Del 1910, 2. Del 1917, Tillægsprøve i Elektroteknik 1917, Maskinmester 1919—20, Andenmester ved Ringkøbing Elektricitetsværk 1920, sammesteds som Førstemester siden 1922, Lærer ved Ringkøbing tekniske Skole siden 1928.

RINGKØBING JERNBANESTATION blev taget i Brug den 31. Marts 1875 samtidig med, at Statsbanestrækningen Holstebro—Ringkøbing aabnedes for Drift. Kort Tid derefter blev Strækningen Ringkøbing—Varde aabnet for Driften.

Privatbanen Ringkøbing—Ørnhøj aabnedes for Drift den 15. November 1911. Gods-ekspeditionen blev oprettet den 1. April 1916. Samtidig med Privatbanetilslutningen blev der foretaget Udvidelse af Stationen, opført en mindre Postbygning samt Fiskepakhus m. v. Endvidere blev Lokomotivremisen flyttet og bygget færdig i December 1911, og der blev udført nye Vejanlæg, der afleveredes til Byraadet den 1. Oktober 1912. Viadukten med Vejgennemføring og Vejoverføring for Ringkøbing—Holstebro Landevej var færdigbygget i 1913.

Til Stationen fører et Spor fra det bekendte Rindum Mergelleje, det var i Begyndelsen kun anlagt som Tipvognsspor (fra Foraaret 1908), men da Bestillingerne paa Mergel tiltog i meget stærk Grad, blev dette Spor i 1912 ombygget til normalt Spor, hvorefter Banevognen kan føres ud i selve Mergellejet og paalæsses ved Gravemaskine.

Trafiken paa Ringkøbing Station er i Sommertiden i høj Grad særpræget ved de mange Badegæster, der ligger ved Vesterhavet i Søndervig, Nr. Lyngvig, Haurvig o. s. v., og af den daglige Turiststrøm, der aflægger Besøg ved Vesterhavet enkeltvis og i større Selskaber samt pr. Ekstratog. Ligeledes aflægger en Mængde Skoler Besøg pr. Bane.

Følgende Stationsforstandere har bestyret Stationen siden Banens Aabning: V. J. Nielsen, C. I. L. von Scheele, C. O. E. von Späth, J. C. V. Møller, V. H. M. Arnkiel og nu O. T. Ott.

32. Overbanemesterstrækning strækker sig fra Skern Statsbanestation til Struer Statsbanestation, de to Byer undtagne, og udgør i Længde 86,3 Banekilometer. I Aaret 1913 ombyggedes Sporet paa Strækningen Struer—Holstebro med sværere Spor, og i Aaret 1932 fortsattes med Ombygning og Forstærkning af Sporet paa Strækningen fra Holstebro til Skern. Ombygningen er paabegyndt og anslaaes at ville vare i ca. 4 Aar. Efter Ombygningen vil denne Strækning kunne befares med en Hastighed af 100 km i Timen.

O. T. OTT,
Stationsforstander.

K. P. BUCH.
Trafikkontrolør.

J. A. K. ANDERSEN,
Godsekspeditør.

O. POVLSEN,
Overbanemester.

O. T. OTT, Stationsforstander, R. af D., er født den 25. Marts 1865, ansat i Auning den 1. August 1883, forflyttet til Langaa den 1. Marts 1884, udnævnt til Assistent i Horsens den 1. Maj 1884, har derefter gjort Tjeneste i Ringkøbing, i Overdriftsinspektoratet i Aarhus samt en længere Aarrække i Fredericia, udnævnt til Overassistent i Fredericia den 1. Juni 1905, Godsekspeditør i Fredericia fra den 1. April 1906, Stationsforstander i Løgstør fra den 1. Oktober 1913, Stationsforstander i Ringkøbing fra 1. Oktober 1921. Medlem af Eksamenskommissionen fra den 6. April 1920 til 29. Juni 1924.

KRISTIAN PETER BUCH, Trafikkontrolør, er født den 6. Juli 1883 som Søn af Oversergent i Grænsegendarmeriet K. C. Buch, gift med Emilie Andresen, Datter af Orgelfabrikant Joh. P. Andresen, Ringkøbing. Ansat som Elev ved D. S. B. den 1. Januar 1900 i Tvingstrup, Assistent fra 1. April 1905 og derefter forrettet Tjeneste i Hovedgaard, Ellidshøj, Løgstør, Odense, Langeskov, Varde, Bording, Ry og i Ringkøbing fra den 8. Oktober 1906, Trafikkontrolør ved samme Station fra d. 1. Novbr. 1927.

J. A. K. ANDERSEN, Godsekspeditør, blev den 1. Juli 1891 ansat som Elev ved Statsbanerne og udnævntes efter endt Uddannelse som Assistent ved flere jyske Stationer, bl. a. Thisted, Aarhus, Struer og Skive, sidstnævnte Sted til den 1. November 1919, da han udnævntes til Godsekspeditør og tilraadede sin nuværende Stilling i Ringkøbing.

O. POVLSEN, Overbanemester, er født den 8. Januar 1886 som Søn af Bøsemager Povlsen og Hustru i København, gift 1918 med Gunna Vogel. Er uddannet som Arkitekt og har virket som saadan indtil 1914, ansattes dette Aar som Tegner ved D. S. B., udnævntes i 1923 til Overbanemester med Station i Brande, forflyttedes i 1930 til Ringkøbing.

RINGKØBING—ØRNHØJ JERNBANE er bygget i Aarene 1909—11 i Overensstemmelse med Lov af 27. Maj 1908 og Eneretsbevilling af 19. Juni 1909, den aabnedes for Driften den 15. November 1911.

Banen drives af Aktieselskabet Ringkøbing-Ørnholm Jernbaneselskab, som har Hjemsted i Ringkøbing, og hvis Vedtægter er approberede af Ministeriet for offentlige Arbejder den 14. Oktober 1920. Fra Ørnholm—Holstebro-Banens Aabning for Drift den 22. August 1925 har der været etableret Fællesdrift mellem de to Baner.

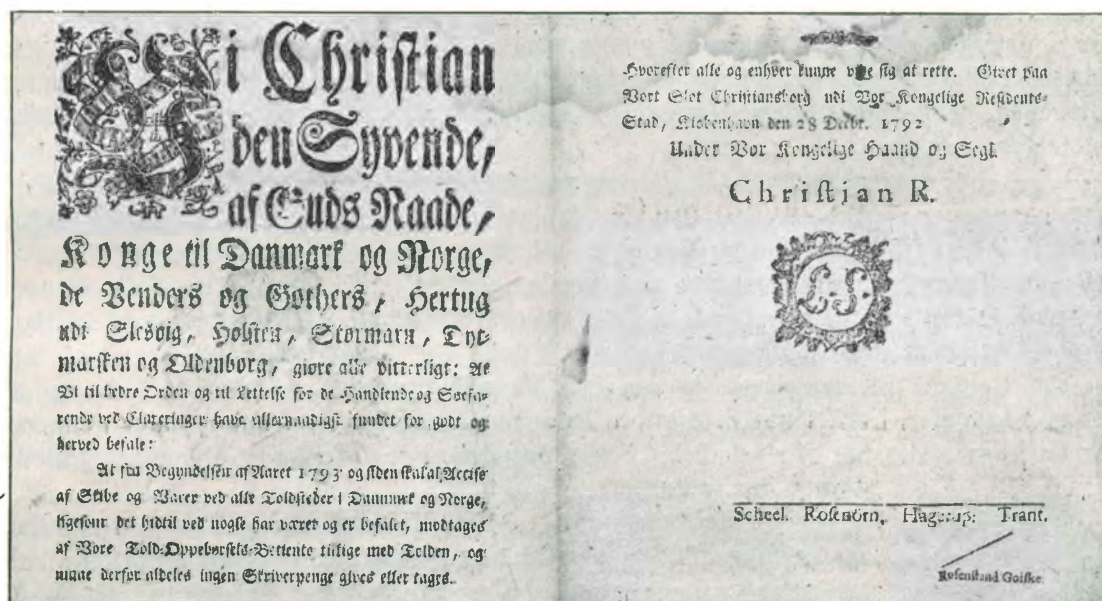
Selskabets Bestyrelse bestaar for Tiden af: Gaardejer Mads Næsgaard, Bilring, Repræsentant for Breining Kommune, Bestyrelsens Formand, P. Clausen, No, Repræsentant for Ministeriet for offentlige Arbejder, Bankdirektør M. Mikkelsen, Ringkøbing, Repræsentant for Finansministeriet, Bestyrelsens Næstformand, Folketingsmand Kr. Kristensen, R. af D., Hovergaarde, Repræsentant for Finansministeriet, Proprietær Chr. Sørensen, Voldbjerggaard, Hee, Repræsentant for Ringkøbing Amtskommune, Købmand O. Glistrup, Ringkøbing, Repræsentant for Ringkøbing Kommune, Sogneraadformand Ole Østergaard, Nr. Omme, Repræsentant for Nørre Omme Kommune, Husmand M. Jakobsen, Dbmd., Heeager, Ringkøbing, Repræsentant for No, Ølstrup og Hover Kommuner samt private Aktionærer.

ØRNHØJ—HOLSTEBRO JERNBANE er bygget i Aarene 1922—25 i Overensstemmelse med Lov af 20. Marts 1918 og Eneretsbevilling af 24. Marts 1920, den aabnedes for Drift den 22. August 1925, fra hvilken Dag der er etableret Fællesdrift med Ringkøbing—Ørnhøj Jernbaneselskab. Banen drives af Aktieselskabet Ørnhøj—Holstebro Jernbane i Henhold til Eneretsbevilling af 24. Marts 1920.

Selskabets Bestyrelse bestaar for Tiden af: fhv. Overlærer P.W. Agger, R. af D., Holstebro, Repræsentant for Holstebro Kommune, Bestyrelsens Formand, Købmand Johan Hansen, Holstebro, Repræsentant for Holstebro Kommune, Bestyrelsens Næstformand, Sogneraadsformand O. Loftager, Nr. Felding, Repræsentant for Nr. Felding Kommune, Sogneraadsformand A. Fonager, Vinding, Repræsentant for Vinding-Vind Kommune, Amsraadsmedlem S. Kjærgaard, Vinding, Repræsentant for Ringkøbing Amsraad, Gaardejer K. Kirkegaard, Vind, Repræsentant for Vinding-Vind Kommune, Landstingsmand, Redaktør H. Stumph, Holstebro, Repræsentant for Ministeriet for offentlige Arbejder, Amtmand, Dr. jur. V. Karberg, R. af D., p. p., Ringkøbing, Repræsentant for Finansministeriet. Leder er Driftsbestyrer, cand. polyt., Ingeniør S. A. Sørensen.

S. A. SØRENSEN,
Driftsbestyrer.

Plakat om Accisens Oppebørsel ved Toldstederne i Danmark og Norge.

RINGKØBING TOLDSTED. De gentagne Krige, som førtes i det 17. Aarhundrede af Kongerne Christian den Fjerde og Frederik den Tredie, havde i meget væsentlig Grad forarmet vort Land. Det gjaldt da om at skaffe nye Indtægter, og som Følge heraf fremkom Hartkornsskatten og den i ca. 200 Aar gældende Consumptionsskat. Den blev først indført ved Forordningen af 16. Februar 1621 med en Acciseafgift „af 4 Sk. af hver Tønde Malt, som af nogen ufri Mand, der er bosat i Købstæderne, forbruges til Øl eller Brændevin“. Den udformedes yderligere ved Forordningen af 21. Juli 1677 og fik sin endelige Ordning i Aaret 1700, som en almindelig Afgift, den opkrævedes dels som

Portconsumtion af forskellige, fornemlig indenlandske Produkter, naar de indførtes i Købstæderne, dels som Maleværksconsumtion af alt Korn og Malt, der blev formalet i Købstæderne.

Consumtionsstederne finder man ret ofte benævnt som Brænderikontrolsteder. Disse havde overordnede Embedsmænd, nemlig Consumtionsinspektører og Consumtionskasserere. I Slutningen af Consumtionstiden simplificeredes denne Tjeneste under een Consumtionsforvalter. Denne havde da paa de forskellige Consumtionspladser, der var underlagt hans Distrikt, Consumtionsbetjente.

Ved Acciseboden sad Toldbetjentene paa Lur efter hver Vogn, der kom kørende ind fra Landet. Lysten til at snyde sig fra Afgiften var stærkt levende hos alle, og derfor gjaldt det om at passe paa. Var det Hø- eller Kornlæs, der kom, blev de jaget igennem paa Kryds og tværs med lange Søgere for at prøve, om der ikke skulde ligge noget skjult inde i Læsset.

Tolden var — i Forhold til Datidens Priser — urimelig stor. En Gris kostede 3 Mark, medens Tolden androg 1 Mark. Naar en Bonde stod foran Acciseboden med en levende Gris, kunde det nok hænde, at han lod Grisen løbe, hvorhen den vilde i Haab om, at det ikke vilde lykkes for Toldbetjenten at faa fat paa den, men at Bonden selv eller velvillige Medmennesker senere kunde fange den, og at Consumtionsafgiften saa kunde undgaas. At jage efter en bortløbende Gris var i Almindelighed hverken indbringende eller fornøjeligt for Toldbetjentene.

Acciseboderne var i Reglen bortforpagtede, saa man forstaar, at det var i Accisemandens Interesse nøje at overvaage, at ingen som helst consumtionspligtig Vare undgik hans Opmærksomhed. Consumtionen overtoges i 1776 af Toldvæsenet.

Disse Forhold holdt sig helt op til Aaret 1850, da saavel Acciseboder som Bybomme ophævedes. Finansministeriets Udstedelse desangaaende findes dateret i Oktober 1850 med følgende Paabud:

„— — — Portconsumtionen og Portopsyn samt Formalingskontrol ophører for Provinskøbstædernes Vedkommende den 6. Oktober næstkommende Kl. 12 Middag, efter hvilket Klokkeslet alle Bomme og landværts Adgange forbliver aabentstaaende.“

Sammenligner man dette nu saa omfattende „Væsen“ med vore andre Statsvæsener og med vore Forfædres Acciseboder og den senere Consumtionstid, forstaar man hvilken mægtig Udvikling, der er foregaaet inden for dette i et forholdsvis kort Spand af Tid. Den saa hurtige Udvikling maa jo ses paa Grundlag af den omfattende Indførsel af udenlandske Varer, hvilket har medført, at Toldembedsmændene nu om Stunder gennemgaar en bogstavelig talt videnskabelig Skole, for det er jo i Tusinder af forskelligeartede Varer, der indføres.

Under Toldkammeret sorterer Tobaksskatten, Chokoladeskatten, Omsætningsafgiften paa Motorkøretøjer, Spiritusafgiften, Kontrollen vedrørende Bandolering af Vin og spirituøse Drikkevarer og Afgift til Stat og Kommuner paa stærke Drikke.

J. NØRRETRANDERS,
Toldforvalter.

JENS PETER CHRISTIAN HOVGAARD NØRRETRANDERS, Toldforvalter, er født den 4. Marts 1883 i Flintinge paa Lolland som Søn af Lærer P. A. Nørretranders og Hustru Mathea født Madsen, gift med Thora Hansen. Ansat ved Odense Toldkassererkontor den 19. August 1898, Fuldmægtig 1. April 1907, Toldassistent den 31. Marts 1909, Toldkontrolør i Aarhus den 15. November 1928, Toldforvalter i Ringkøbing siden 1. November 1931.

Post-Diligence.

RINGKØBING POSTETAT. Postvæsenet blev som bekendt oprettet her i Landet af Christian IV ved Forordningen af 24. December 1624. Ganske vist havde allerede Kristian II syslet med Oprettelse af et Postvæsen, men uden at naa noget Resultat.

I Forordningen af 1624 træffes Bestemmelser om Styrelse, Postmestre, Bude, Ruter o. s. v. Bestyrelsen blev lagt i Hænderne paa fire af Københavns Borgmestre og Raad valgte Købmænd.

Kolding blev Knudepunktet for de jyske Ruter. Herover sendtes den københavnske Post til Hamborg, herfra udgik de tre Fodbud-Ruter i Jylland, nemlig til Aalborg over Viborg, til Randers over Aarhus og fra Kolding til Ribe. Der var altsaa ikke tænkt paa Vestjyderne den Gang. Breve herfra maatte afleveres i Viborg eller Ribe.

Frederik den III forpagtede i 1653 Postvæsenet bort til Poul Klingenberg, og først i 1711 blev dette atter overtaget af Staten. Klingenberg organiserede Postvæsenet med stor Dygtighed. Der blev straks i 1653 lagt en Postrute til Ringkøbing, nemlig en kørende Rute en Gang ugentlig fra Haderslev over Ribe til Ringkøbing. Fra 1694 blev Posten fremført 2 Gange ugentlig, men nu ridende.

Om Udviklingen i den følgende Tid kan vi kortelig berette: Postvæsenet stagnerede i det 18. Aarhundrede under Statens Ledelse, ja, paa visse Omraader var der vel endog Tilbageskridt at notere. Derimod betegner Udviklingen i det 19. Aarhundrede fra første Begyndelse en stadig opadgaaende Linie, til Tider med væsentlige Fremskridt. Æren herfor tilkommer væsentlig to dygtige Mænd i Styrelsen, nemlig Direktør David Monrad (1801—1842) og Greve Otto Sophus Danneskjold Samsøe (1842—1873). Mærkepælene i denne Tidsperiode er disse:

1. Befordringsvæsenets Forbedring, efter at Postvæsenet har overtaget Tilsynet med dette og den deraf flydende bedre Postgang.
2. Enklere og billigere Takster, særlig efter Frimærke-Systemets Indførelse i 1851.
3. Det trafikale Fremstød i 1860erne og 1870erne ved de nye Jernbanelinier.
4. Oprettelse og Udbygning af Landpostvæsenet.

Da der i 1653 oprettedes en Postrute til Ringkøbing over Ribe, blev der udlagt Bøndergaarde til Postens Befordring. Der anordnedes ved denne Lejlighed bl. a. i Ringkøbing

en Postmester, der skulde have Nøglen til Postvadsækken, som Bønderne bragte. Som Godtgørelse herfor oppebar han Portoen for Breve fra og til Ringkøbing.

Noget egentligt Posthus oprettedes ikke, men senest i 1711 var her et Bipostkontor, nedlagt igen ved kgl. Resolution af 6. Februar 1733 og paany oprettet som Hovedpostkontor 1. Juli 1802.

I Begyndelsen af det 18. Aarhundrede var her en Postmester ved Navn Bredahl, hvis Enke, Hedvig Borch, var Postmesterske i 1711. Hun fik i 1713 Tilladelse til at afstaa Embedet til sin Datter, Catharine Sophie, som var Enke efter Ephraim Lesle. Hun pensioneredes, da Postkontoret nedlagdes 1733. Da der i 1802 oprettedes Hovedpostkontor, blev fhv. Telegrafist, Løjtnant Th. Iversen Koed udnævnt til Postmester. Han døde 1846.

I adskillige Aar havde her tillige været en (adjungeret) Postmester, nemlig Prokurator, Landvæsens- og Sandflugtskommissær Niels Bygum Krarup. Denne var Postmester fra 1. Januar 1847 til 30. September 1887 (Afsked). Den 5. April 1890 ansattes Postekspedient Andreas Vilhelm Jørgensen som Postmester. Han afskedigedes 1. Marts 1892, efter nogen Tid forinden at have været suspenderet. Senere Postmestre er Rasmus Christensen, Christen Jensen Thrane Larsen, Christen Nielsen og Ditlev Christian Ernst Mortensen.

Nu til Dags opretter Postvæsenet af letforstaaelige Grunde ikke Posthuse i Kroerne. Men i Postvæsenets første Tid og langt senere var det ret almindeligt, at netop Kroerne var Posthuse og Gæstgiveren Postmester eller Brevsamler. Dette hænger naturligvis sammen med, at Postvæsenet og Befordringsvæsenet var en Enhed. Den ridende og kørende Post bedede i Gæstgiverstederne, og det var da praktisk at ekspedere Posten samme Sted. Hvorledes Betjeningen i Almindelighed har været, melder Historien intet om. Ringkøbing Postkontor modtog i sin Tid flere Klager over, at en Kromand østerpaa passede Posten maadelig, og Formaninger frugtede næppe. Kromanden maa imidlertid i anden Henseende have haft værdifulde Egenskaber, thi Kontoret blev senere af Politimesteren anmodet om en Udtalelse, da Kromanden skulde indstilles til en kongelig Udmærkelse. Resultatet kendes ikke.

Ogsaa i Købstæderne maatte Postmesteren endnu langt op i det 19. Aarhundrede selv sørge for Lokaler til Postens Ekspedition. I Ringkøbing har Postvæsenet stedse haft til Huse i forskellige Ejendomme i Østergade, sidst i mange Aar i Apoteket.

Som alt omtalt, blev der ingen Postrute lagt til Vestjylland, da Postvæsenet oprettedes i 1624. Kolding var da Udgangspunktet for de faa jyske Ruter. Da Klingenberg knap 30 Aar senere organiserede Postvæsenet, blev Haderslev et Knudepunkt. Herfra udgik i 1653 den første Rute til Ringkøbing over Ribe. Befordringen var da kørende. Turen udførtes kun 1 Gang ugentlig i hver Retning. Posten afgik fra Haderslev hver Tirsdag og ankom til Ringkøbing Torsdag. Den returnerede Fredag og var i Haderslev Søndag.

I 1694 fik Ringkøbing Post to Gange om Ugen, men nu ridende. Fra Ringkøbing skulde udgaa gaende Fod-Bude til andre smaa Købstæder, formentlig til Holstebro og Lemvig.

Da Banenettet naaede Vestjylland, betød dette selvsagt en Revolution for Postbesørgelsen. I Aaret 1865 byggedes Banen fra Skive til Struer, Aaret efter fra Struer til Holstebro, men først den 15. April 1875 aabnedes Strækningen Holstebro—Ringkøbing og senere samme Aar Ringkøbing—Varde. I 1879 aabnedes Vemb—Lemvig-Banen, og i 1881 Herning—Skjern. De ved eller i Nærheden af Banelinien liggende Posthuse henflyttedes til Jernbanestationerne, og Bestyrelsen overdroges til Stationsforstanderne, ligesom nye Brevsamlingssteder eller Ekspeditioner oprettedes paa andre Stationer. Da Vestbanen aabnedes, fik Lemvig sin Post 3 Gange ugentlig fra Vemb i Stedet for fra Ulfkær. Byens Hovedforbindelse blev allerede i 1865 Struer.

HAGBART BERG, Postmester, er født den 16. Oktober 1874 som Søn af Lærer J. N. P. Berg. Gift med Kirsten Kirstine Jeppesen. Ansat ved Postvæsenet 1891, Postekspedient i Lemvig 1901, Postmester i Bjerringbro 1921, i Ringkøbing fra 1926. Medlem af Bestyrelsen for Akts. Vemb—Lemvig—Harboøre Jernbaneselskab, Folketingsmand for Lemvigkredsen (Venstre) 1918—24 og 1926—29, Formand for Venstres Rigsdagsgruppe 1926—29, Medlem af Løningsraadet fra 1927.

Vest- og sønderjyske Kreditforening.

DEN VEST- OG SØNDERJYDSKE KREDITFORENING er stiftet i Aaret 1860 af Amtmand Schulin, Udskrivningschef, Etatsraad, N. E. Krarup, Justitsraad, Landvæsenskommissær A. C. Kofoed og daværende Kammerraad og Prokurator senere Etatsraad E. Møller i Ringkøbing.

Foreningen yder uopsigelige, men amortisable Laan imod Pant i Landejendomme. Den første Direktion kom til at bestaa af de 3 førstnævnte Stiftere med Prokurator Møller som Forretningsfører, indtil han efter faa Aars Forløb tiltraadte som administrerende Direktør.

Foreningen begyndte sin Virksomhed i December Termin 1860. Dens Udlaansomraade, der da bestod af Ringkøbing og Ribe Amter, blev i 1861 udvidet til Haderslev Vesteramt, Tønder Amt og Løgumkloster med Undtagelse af Vinding og Bøking Herreder, Østerland, Før og Sild. Ved Sønderjyllands Adskillelse fra Danmark ophørte Udlaanet dog dernede, men optoges paany efter Genforeningen i 1920.

Efter Fredsslutningen i 1864 udstrakte Foreningen sin Virksomhed til de 8 forhenværende slesvigske Sogne syd for Kolding. Foreningens samlede Udlaan var ved Udgangen af Aar:

	Laan:	Hovedstol Kr.:	Restgæld Kr.:
1881.....	5,434	28,789,700	27,970,522
1901.....	12,039	80,823,900	75,760,903
1921.....	20,883	225,998,500	207,590,364
1931.....	28,942	412,142,700	373,786,263

Med Beregning efter Kurs $\frac{31}{12}$ 1931 udgjorde Foreningens samlede regnskabsmæssige Reserver pr. nævnte Dag 20 Mill. Kr. De af Foreningen udgivne Kasseobligationer for Beløb mindst 10,000 Kr. kan imod Indskrivningsbevis opbevares i Foreningen, der kontrollerer Udtrækningen, og i hver Termin tilsender Ejerne Beløbet for forfaldne Rentekupons og udtrukne Obligationer. Pr. $\frac{31}{12}$ 1931 var indskrevet Obligationer til et samlet Paalydende af 118 Mill. Kr.

Privatbanken i København har hele Tiden været Foreningens Bankforbindelse, Noterings- og Indløsningssted i København. Foreningens Administrationsbygning, der ligger ved Herningvejen, er opført i Aarene 1911—13 efter Tegninger og Overslag af Arkitekt Helge B. Møller i København. Foreningens Direktion bestaar af 3 Medlemmer, og dens Repræsentantskab af 23 Repræsentanter, valgt af Interessenterne og boende rundt om i Foreningens Udlaansomraade.

Direktører er f. T. Sagfører C. Troensegaard (adm.), Sparekassedirektør P. Lauersen, R. af D., Nørreris pr. Holstebro, og Gaardejer J. Clausager, Sinding Mølle pr. Herning.

Gaardejer P. Gundersen, Kelst pr. Billum, er Repræsentantskabets valgte Formand (Valget gælder et Aar ad Gangen) Sagfører F. Erlang Chef for Bogholderkontoret, K. Knudsen for Kassererkontoret og exam. juris O. Tüchsen for Ekspeditionskontoret.

CHR. TROENSEGAARD, Kreditforeningsdirektør, er født i Egersund som Søn af Skibsfører Anders T. og Hustru J., født Dethlefsen, gift med Loise Bojesen. Exam. jur. 1884, Fuldmægtig i Vest- og sønderjydske Kreditforening 1894, Sagførerbestalling 1897, administrerende Direktør for Vest- og sønderjydske Kreditforening fra 1914.

Ringkøbing Landbobank.

RINGKØBING LANDBOBANK er oprettet i Aaret 1886 paa Initiativ af en Kreds af Omegnens Beboere og enkelte Borgere i Byen. Sjælen i Foretagendet var Folketingsmand, Gaardejer M. P. Christiansen, Holmsland, og Bankens Formaal er at lette Pengeomsætningen og ved solid, økonomisk Drift at skabe et sundt og godt Pengeinstitut til Gavn for dets Virkekreds.

Der skal særlig arbejdes hen til, at Forskellen mellem Indlaansrente og Udlaansrente bliver saa lille som mulig. Bankens Aktiekapital er 600,000 Kr., der er fuldt indbetalt, og efter Bankens Vedtægter maa Aktionærene ikke faa større aarligt Udbytte end gennemsnitlig 6 pCt. Til Bankens Direktion valgtes i 1886: Jens Sievert Nielsen, administrerende Direktør til sin Død 1914, Sagfører M. P. Kamp, Ringkøbing, Meddirektør fra 1886—1914, Gaardejer Chr. Thomsen, Velling, fra 1886—1914, Gaardejer Gravers Nielsen, Rindum, fra 1886—1916.

Bankens Lokaler var de første Par Aar i Østergade 19, derefter i Østergade 22, men Bankens rivende Udvikling gjorde det absolut nødvendigt at skaffe bedre og mere tidsvarende Lokaler, og i 1925 opførtes paa Ringkøbing Torv en meget smuk Bygning, der rummer hyggelige og stilfulde Banklokaler, Direktør- og Direktionsværelser o. s. v.

Bankens samlede Indskud i Aaret 1931 var 11,471,536,92 Kr., og Reservefondet udgjorde i Januar 1932 1 Mill. Kr. Bankens Bestyrelse er: fhv. Gaardejer N. Bjerg Nielsen, Rindum, Formand, fhv. Gaardejer Søren Brogaard, Tim, og Gaardejer Mads Næsgaard, Brejning. Bankens Repræsentantskab bestaar af: Gaardejer N. Chr. Juelsgaard, Holmsland, Formand, Landstingsmand Mads Degnbol, Lem, Næstformand, Sparekassedirektør J. Jeppesen, R. af D., Staby, Købmand Mads Pedersen, Ulfborg, Købmand Ole Glistrup, Ringkøbing, fhv. Kæmner H. Rich, R. af D., Ringkøbing, Gaardejer Ole Østergaard, Grønbjerg, Gaardejer Chr. Enggrob, Gl. Sogn, Folketingsmand Kr. Kristensen, R. af D., Hoven, Gaardejer Jacob Christensen, Stadil, Gaardejer Peder Kjær, No. Siden Bankdirektør J. S. Nielsens Død i Mai 1914 har Bankdirektør M. Mikkelsen været administrerende Direktør.

M. MIKKELSEN,
Direktør.

RINGKØBING BANK er stiftet den 5. December 1872 paa Initiativ af 7 Mænd fra Byen og Omegnen, nemlig Kammerherre, Amtmand Carl Benzon, Konsul Christen Husted, Kammerraad og Prokurator E. M. Møller, Justitsraad, Dr. med. E. Holst, Købmand og Kæmner P. Dalgaard, Proprietær S. Frandsen, Brejninggaard, og Fabrikant P. Smith, Nymølle.

Virksomheden begyndte den 1. April 1873 med en indbetalt Aktiekapital paa 37,725 Rdl. Direktionen bestod af Hotelejer F. Sperling, Agent Chr. Christensen og Købmand P. Dalgaard, og Kontoret fandtes i dennes Hjem paa Bredgade. Det var smaa Forhold, den ene Direktør fungerede tillige som Kasserer, men Kassen var forsynet med to Laase, saa at altid to Direktører maatte være til Stede, naar den skulde aabnes eller lukkes. Bankraadets første Formand var Kammerherre Carl Benzon, men han forlod allerede i 1873 Byen, hvorefter Kammerraad E. M. Møller valgtes. Han var Banken til stor Gavn ved sin Anseelse og sin store Dygtighed.

Af Direktionen afgik snart Hotelejer Sperling og senere Agent Christensen, medens Købmand P. Dalgaard vedblev som Direktør og Bogholder til 1905, han var da 83 Aar gl. Som Direktører virkede foruden Dalgaard Købmand J. P. Harpøth, senere Sparekassedirektør fra 1876—1905, og Sagfører Th. Frølund, først fra 1892—98 og atter fra 1905—07.

Banken udviklede sig støt og roligt, Forretningerne var, som det udtaltes paa en Generalforsamling, i stadig Tiltagende med godt Udbytte, og ved 25 Aars Jubilæet blev det fremhævet, at Banken ikke i de forløbne Aar havde lidt noget Tab. Aktiekapitalen var nu paa 100,000 Kr., Reserverne androg 30,000 Kr., og Omsætningen var ca. 7 Mill. Kr.

I 1902—03 oprettedes en Filial i Skjern, og den kendte og afholdte Sagfører, Kaptajn Kjær knyttedes til Filialen som Direktør, en Stilling han beklædte indtil Aaret 1926, til Gavn for Banken og dens Kunder. Ved Hovedkontoret i Ringkøbing ansattes efter Dalgaards og Frølund's Afgang Købmand Schiønning og A. Jensen som Direktører, sidstnævnte havde da været i Bankens Tjeneste i 25 Aar som Bogholder og Subdirektør.

Lokalet flyttedes i 1907 til Grand Hotels Ejendom paa Hjørnet af Nygade og Nørregade.

I 1910 tiltraadte Ditlev Knudsen Stillingen som Direktør og Kasserer med Konsul J. P. Laursen som Meddirektør indtil 1911, da Knudsen blev Enedirektør i Ringkøbing, han var dygtig og afholdt og gjorde et stort Arbejde for Banken, til han i 1917 rejste til Odense.

Bankraadets Formand fra 1904—14 var Hofjærgemester, Kreditforeningsdirektør Hoppe, efter hans Død Herredsfuldmechtig Th. Edsberg, der døde allerede samme Aar. Derefter valgtes Fabrikant H. Bech Nielsen, som endnu beklæder dette Hverv.

Af nuværende Bankraadsmedlemmer maa særlig nævnes Konsul G. Berthelsen, der har været Medlem siden 1884. Konsul Berthelsen har desuden været Revisor og Medlem af Forretningsudvalget.

Ved Direktør Knudsens Bortrejse i 1917 ansattes to Direktører, H. J. Hartz fra København og Bankens tidligere Bogholder Jørgen Asmussen. Direktør Hartz forlod allerede Banken i 1920, og Direktør J. Asmussen har siden været Enedirektør.

I 1920 flyttede Banken til O. Glistrups Ejendom paa Torvet, en god og centralt beliggende Plads, hvor Banken har til Huse endnu og især efter Ombygningen i 1929 har smukke og moderne Lokaler. Banken har stadig været i god Fremgang, ved 50-Aars Jubilæet i 1922 var Aktiekapitalen paa 325,000 Kr., Reserverne 257,000 Kr. og Omsætningen 96 Mill. Kr. Det sidste aflagte Regnskab, fra Aaret 1931, viser, at Omsætningen er steget til 147 Mill. Kr., Balancen til 7,2 Mill. Kr., og Indskudene andrager ialt 5,8 Mill. Kr. Banken har nu Filialer og Kontorer i Skjern, Videbæk, Ørnhøj og Vædersø.

Ringkøbing og Omegns Sparekasse.

RINGKØBING OG OMEGNS SPAREKASSE er oprettet den 30. December 1844 og har til Huse i Østergade i sin egen Bygning, der er opført 1912—13. Sparernes samlede Indskud pr. 1. April 1932 er 4,187,173 Kr. paa 4799 Konti, og Reservefonden er 350,851 Kr.

Sparekassens Direktør er Købmand Søren Mikkelsen, og Tilsynsraadet bestaar af: Proprietær Chr. Sørensen, Formand, Gaardejer Kr. O. Kristensen, Proprietær M. Næsgaard, Amsraadsmedlem A. Christiansen, Avlsbruger C. Jensen, Fiskeeksportør Chr. Dyekær og Sognefoged J. Lauridsen.

S. MIKKELSEN,
Direktør.

Grand Hotel.

GRAND HOTEL er opført i 1911 af tidligere Hotelejer Peder Petersen, der med faa Aars Afbrydelse selv drev Hotellet indtil 1925. Hotellet, der er beliggende i Nygade, er indrettet med Hensyntagen til alle moderne Krav om Hygge og Komfort, saa der findes Centralvarme samt varmt Vand paa Værelserne. I 1925 overtoges Hotellet af Thorvald Jensen.

THORVALD JENSEN, Hotelejer, er født den 25. Januar 1888 i Mellerup, Randers, som Søn af Tømremester J. Jensen. Efter at have været Skovfoged og Skytte bl. a. paa Frijsenborg. Egeskov og Brahetrolleborg var Thorvald Jensen fra 1915—25 Vært paa Højskolehjemmet i Ringkøbing, siden 1925 Ejer af Grand Hotel. Medlem af Bestyrelsen for Ringkøbing Beværterforening „Enigheden“.

TH. JENSEN,
Hotelejer.

LARS CHRISTIAN NIELSEN, Hotelejer, er født den 12. April 1898 i Hundstrup som Søn af Købmand N. Nielsen, Albjerg. Uddannet paa Hotel „Phoenix“ i København. Overtog Hotel Ringkøbing den 11. November 1931. Gift med Johanne Petersen fra Skørping.

L. C. NIELSEN,
Hotelejer.

Hotel Ringkøbing.

HOTEL RINGKØBING, der er beliggende paa Ringkøbing Torv, hører til de ældste Bygninger i Byen og er fredet, saaledes at der intet maa ændres ved Facaden ud mod Torvet. Hotellet, der er smukt og stilfuldt indrettet, rummer Teatersal, Restauration og Selskabslokaler samt Plads til 36 Gæster. Som den ærværdige gamle Bygning, den er, tiltrækker den Sommeren igennem alle Turi-

sternes Opmærksomhed, og Ferietiden er saavel for Hotellerne som for Byen i det hele taget Aarets Højsæson, men ogsaa om Vinteren besøges Hotellet af mange rejsende, idet alle Værelserne er indrettet med Gæsternes Bekvemmelighed for Øje.

RINGKØBING HANDELSFORENING er stiftet den 3. Februar 1874. Dens første Bestyrelse bestod af: Agent C. Christensen, Formand, Hotelejer Sperling og Købmand J. P. Harpøth. Foreningens Formaal har været at fremme Handel og Omsætning og at tilvejebringe en større Samvirken til merkantile Foretagenders Fremme. Siden Stiftelsen har Foreningen arbejdet for at gavne Indsejlingsforholdene og Havneforholdene i Ringkøbing og flere Gange taget Initiativet til Henvendelse til Regering og Rigsdag i denne Sag, indtil det for faa Aar siden lykkedes at faa Lovforslaget gennemført.

I 1881 stiftede Konsul A. C. Husted et Legat paa 4000 Kr. Renterne af Legatet uddeles efter nærmere Fundats til værdige Indbyggere i Ringkøbing, der henhører eller har henhørt under Handelsstanden. 1885 skænkede Konsul Husted tillige Handelsforeningen 2000 Kr., der dannede Grundlaget for en af Foreningen oprettet Hjælpekasse, som ved hvert Aar at modtage Halvdelen af Driftoverskudet nu besidder en Formue paa ca. 14,000 Kr., hvoraf Renterne benyttes til at støtte trængende Medlemmer og deres efterladte.

Ringkøbing Handelsforening, hvis Medlemstal er 38, har siden Stiftelsen haft følgende Formænd: Agent C. Christensen 1874, J. B. Mølgaard 1875, C. Skikkild sen. 1876, A. C. Husted 1877—82, J. P. Harpøth, 1883—84, J. B. Mølgaard 1885—90, B. Glistrup 1891—96, Konsul G. Berthelsen 1896—1905, Vinhandler Schønning 1906—08, Købmand C. Skikkild jun. 1909—12, Købmand Søren Mikkelsen 1913—20, Grosserer Ole Glistrup siden 1921.

Foruden Grosserer Glistrup bestaar Bestyrelsen af: Købmand Fr. Nielsen, Konsul Chr. Christensen, Isenkræmmer Vald. Lange og Manufakturhandler Einar Noes.

OLE GLISTRUP,
Grosserer.

OLE GLISTRUP, Grosserer, er født d. 19. Septbr. 1874 i Ringkøbing som

Søn af Købmand B. Glistrup og Hustru Anna født Andersen. Præliminæreksamen, Handelsuddannelse i Ringkøbing, Vejle, Tyskland og England, Borgerskab som Købmand i Ringkøbing fra 1900, Medlem af Bestyrelsen for Ringkøbing Handelsforening fra 1909 (Formand fra 1921) og for Ringkøbing Industriforening fra 1909 og for Ringkøbing Friboliger fra 1909, Medlem af Havneudvalget fra 1914, af Byraadet 1914—29, af Bestyrelsen for Ringkøbing—Ørnholm Jernbane fra 1916 og af Ringkøbing Landbobanks Bankraad fra 1921, Forligsmægler for Ringkøbing Købstad, Strandingskommissionær.

RINGKØBING HAANDVÆRKERFORENING er oprettet den 24. Februar 1861 ved at man indkaldte 7 Borgere i Ringkøbing, nemlig Bødker Lyhne, Skrædermester Albek, Sadelmagermester Outzen, Murermester Rosengaard, Farver Reffs, Skomagermester Faurbye og Kleinsmedemester Kleinstrup, til et Møde, paa hvilket Ringkøbing Haandværkerforening blev stiftet, og til Bestyrelsen valgtes: Kleinsmedemester Kleinstrup, Formand, Bødker Lyhne og Kæremager Ellerbek.

Foreningen erhvervede den gamle Kommuneskolebygning paa Torvet, og i mange Aar havde Foreningen til Huse her. Denne Bygning afstodes i 1922 til Ringkøbing Landbobank, og nu ejer Haandværkerforeningen sin egen Bygning i Nygade med Festsal og Selskabslokaler, der bestyres af Restauratør Magnus Jensen og Hustru.

I 1924 opførtes paa St. Blichersvej en Stiftelse, indeholdende 9 Lejligheder, hvoraf allerede 5 og til Efteraaret 6 Lejligheder uddeles som Friboliger til Foreningens gamle Medlemmer eller deres Enker. Til denne Stiftelse er knyttet to Legater, nemlig Etatsraad-Sagfører Alf. Sørensens Legat paa 10,000 Kr. og Malermester Lauritz Olsens og Hustrus Mindelegat paa 2000 Kr., oprettet af Redaktør Brendstrup. Yderligere raader Haandværkerforeningen over to Legater, Redaktør Brendstrups Legat paa 2000 Kr, og Bagermester Lunds Legat, ligeledes paa 2000 Kr.

Foruden en Syge- og Begravelseskasse har Foreningen oprettet en Enkefond, hvis Midler uddeles til gamle Haandværkeres Enker. Haandværkerforeningens Formænd har siden dens Stiftelse været Kleinsmedemester Kleinstrup, Farver L. Larsen, Bogtrykker, Redaktør J. Jørgensen, Bagermester Lund, Malermester H. Rich og Murermester J. Sivertsen, der stadig fungerer.

Foruden denne bestaar Bestyrelsen nu af: Bogtrykker L. Rasmussen, Næstformand, Orgelfabrikant L. Andresen, Kasserer, Maskinsmed A. Olsen og Tømremester A. Kjærgaard.

JENS SIVERTSEN,
Murermester.

MAGNUS JENSEN, Restauratør er født den 21. Februar 1883 i Vøle, Nautrup Sogn, som Søn af Bagermester J. Chr. Jensen, gift med Kristine Christensen, Restauratør i Glyngøre Bakker 1925—30 og Restauratør paa Sallingsund-Overfarten til 1931. Siden 1931 Vært i Ringkøbing Haandværkerforening.

MAGNUS JENSEN,
Restauratør.

DE DANSKE FORSVARSBRØDRES RINGKØBING AFDELING er oprettet den 8. April 1904, efter at en Kreds af Borgere havde indbudt alle, der havde aftjent deres Værnepligt, til et Møde. Til Bestyrelsen valgtes: Kaptajn Oest, Formand, Landpost Juelsgaard Nielsen, Malermester L. Olsen, Restauratør C. P. Pedersen, Gaardejer N. Ebbesen, Fabrikant H. Bech Nielsen og Arrestforvarer P. A. Heenø. I Løbet af det første Aar var Medlemstallet 141.

Den 11. Februar 1905 blev ved en Sammenkomst fremlagt for Medlemmerne en Tegningsliste til Bidrag til en Fane. Der indkom 50 Kr., og den 2. Juli 1905 indviedes Fanen paa Torvet i Ringkøbing, og Borgmester Finsen slog det første Søm i for Kongen, Bødker Lyhne det andet for Fædrelandet og Kaptajn Oest det tredje for Foreningen.

Bestyrelsen har senere vedtaget at oprette en Begravelseskasse, der udbetaler 100 Kr. i Begravelseshjælp til Medlemmerne. Der er megen Interesse for Foreningen baade i Ringkøbing og ude i Oplandet, og i Dag er Forsvarsbrødreforeningen den største i Byen med sine 250 Medlemmer, der altid møder talrigt op ved de regelmæssigt tilbagevendende Festligheder saasom Fugleskydning, Sommerudflugter, Andespil og Juletræsfest for Børnene med paafølgende Bal. Foreningens Bestyrelse er: Grosserer Jens Pedersen, Formand, Konsul Alfred H. Laursen, Næstformand, Bankkasserer Jacobsen, Kasserer, Prokurist Krogh, Sekretær, Maskintrykker Schultz, Bogholder Eriksen og Mejeribestyrer Overgaard.

JENS PEDERSEN,
Grosserer.

JENS PEDERSEN, Grosserer er født den 30. Marts 1886 i Balling Sogn som Søn af Gaardejer J. Chr. Pedersen, gift med Dagmar Heenø, Datter af afd. Arrestforvarer Heenø, Ringkøbing, Grosserer i Ringkøbing siden 1905, Formand for Forsvarsbrødrenes Ringkøbing Afdeling siden 1928, Næstformand i Motorklubben for Ringkøbing og Omegn.

JENS KABEL,
Restauratør.

RINGKØBING OG OMEGNS BEVÆRTERFORENING „ENIGHEDEN“ er stiftet d. 6. Januar 1885 med S. U. Lassen, Leonhard Klokke og Jens Nielsen som Bestyrelse og der indmeldtes straks 23 Medlemmer i Foreningen. Da det en Overgang saa ud til, at Foreningen vilde dø ud, gjorde Jens Nielsen et stort Arbejde for at bringe den paa Fode igen, og nu har den 22 Medlemmer, baade aktive og passive, og Bestyrelsen bestaar af: Restauratør Jens Kabel, Formand, Restauratør Martinus Nielsen og Hotelejer Th. Jensen, Grand Hotel.

MARTINUS NIELSEN,
Restauratør

KRISTELIG LYTTERFORENING FOR RINGKØBING OG OMEGN er stiftet den 19. Marts 1929, til Formand valgtes Købmand Hugo Kjeldsen. Foreningen samler sine Medlemmer til oplysende Foredrag, og i Samarbejde med Byens øvrige Radio klubber afholdtes i 1931 en stor Radioudstilling. I November 1930 overtoges Formandshvervet af Togbetjent Bertel Lauritsen. Foreningens Medlemstal er 120.

Foreningens nuværende Bestyrelse er: Togbetjent Bertel Lauritsen, Formand, Købmand L. Christensen, Assistent J. Korsgaard, Radiohandler N. Kirk, Lærer Nielsen, Haurvig, Gaardejer Kr. Strandbjerg, Holmsland, og Gaardejer Jens Vang, Sdr. Lyngvig.

B. LAURITSEN,
Formand.

RINGKØBING OG OMEGNS RADIOKLUB stiftedes den 16. Marts 1927 og samlede straks Interessen om sig, idet de lokale Forhold for Radio-Aflytning var meget generende. Foreningens Formaal er at samle Radiolyttere og Radiointeresserede for at varetage fælles Interesser og bl. a. søge Udveje til Bekæmpelse af Motorstøj og at yde Medlemmerne teknisk Vejledning gennem Spørgetimer, Foredrag, Demonstration og Eksperimenter. Bestyrelsen bestaar af 5 Medlemmer, og Generalforsamling afholdes hvert Aar i Marts Maaned. Foreningen har ved egne Midler paasat ca. 50 Motorer støjdæmpende Kondensatorer og i Samarbejde med de øvrige lokale Klubber uskadeliggjort ca. 25 Motorer. Endvidere har Klubben ved Henvendelse til Byraadet opnaaet Forstaaelse og beredvillig Assistance i mange Tilfælde til Gavn og Glæde for gode Lytterforhold i Byen. Foreningen lader Tid efter anden afholde Udstilling, for at Lytterne kan faa Lejlighed til at se det sidste Nye paa Radio-Branchens Omraade.

Foreningens nuværende Bestyrelse er: Bankassistent B. Bennedsen, Formand, Bankbogholder C. R. Nissen, Redaktionssekretær C. E. Carlsen, Lærer C. G. Bach og Trykker S. Schultz.

B. BENNEDSEN,
Formand.

ARBEJDERNES RADIOKLUB FOR RINGKØBING OG OMEGN er stiftet ved en Generalforsamling den 1. December 1928 med det Formaal at varetage Arbejder-Radioamatørernes Interesser. Dette søges naaet ved at fremme Udsendelser af speciel Interesse for Arbejdere, ved teknisk Vejledning og ved iøvrigt paa alle Maader at varetage Arbejderlytternes Interesser, Klubben stiftedes oprindeligt med 13 Medlemmer, men har nu 85. Den har Samarbejde med Arbejdernes Radioklubber ud over Landet, ligesom den er tilsluttet Arbejdernes Radioforbund for Danmark. Klubben maa siges at have været sine Opgaver voksen, og den har især været medvirkende til at dæmpe Støjplagen i i Byen. Der er ligeledes ydet teknisk faglig Undervisning saavel i Bygning som i Benyttelse af Radioapparater, Eftersyn, Afprøvning m. v. Her har to Medlemmer, Telefonmon-tørerne P. Christensen og Berthelsen, indlagt sig stor Fortjeneste ved et uegennyttigt Arbejde. Klubben ledes af en Bestyrelse paa 5 Medlemmer, af hvilke en skal være Tekniker. Klubbens Formand er Maskinsætter Chr. E. Pedersen.

SCHMIDT HINDØ,
Formand.

RINGKØBING IDRÆTSFORENING er stiftet i Aaret 1900 paa Initiativ af daværende Faktor Christensen. Man tog straks fat paa Træningen, og allerede i 1904—05—06 vandtes Jyllandsmesterskabet i Fodbold, hvorved en smuk Broncelur blev Foreningens Ejendom.

Uafbrudt siden har Ringkøbing Idrætsforening forstaaet at hævde sit Ry, og i 1918 afholdtes for første Gang i Danmark en Sportsdag, der trods ret store Udgifter gav et meget smukt Overskud.

I 1920 blev Foreningen atter Jyllandsmester i Fodbold, og selv om der af og til har været en Del Vanskeligheder at overvinde, har Interessen for Fodboldspillet dog holdt sig usvækket, saa Foreningen i Øjeblikket tæller 175 Medlemmer, baade aktive og passive. Foreningen har sin egen Sportsplads, der er udmærket indrettet med Omklædningsrum og Brusebad. Som Formand for Foreningen har siden 1915 fungeret Malermester Schmidt Hindø.

RINGKØBING LAWN-TENNIS-KLUB. Foreningen har tre Baner, og Medlemstallet er 104 aktive, men da der i de sidste Aar har været meget stor Fremgang, vil det inden for en overskuelig Fremtid blive nødvendigt at anlægge endnu en Bane.

Bestyrelsen bestaar af: Fuldmægtig J. Juul Nielsen, Formand, Bankbogholder Robert Nissen, Orgelstemmer Fritz Schulein, Boghandler N. P. Holm og Overassistent M. Sørensen.

JOHANNES JUUL NIELSEN, Fuldmægtig, er født den 14. December 1899 i Skads som Søn af Gaardejer S. Nielsen. Dansk juridisk Examen 1925, Sagførerfuldmægtig i Esbjerg, siden 1. November 1925 ansat i Vest- og sønderjydske Kreditforening i Ringkøbing. Gift med Danna Flytkjær, Formand for Ringkøbing Lawn-Tennis-Klub siden 1929, Medlem af Ligningskommissionen, Medlem af Bestyrelsen for Kræftkomiteen for Ringkøbing By.

A. SKARREGAARD,
Konsulent.

A. K. JACOBSEN,
Distriktsjordemoder.

S. GRUE-SØRENSEN,
Konsulent.

ANDREAS SKARREGAARD, Konsulent, er født den 29. November 1896 i Tim som Søn af Gaardejer Kristen Skarregaard, gift med Ane Kirstine Svensgaard. Uddannet ved Landbruget, Højskoleophold paa Hadsten Højskole, Landbrugskursus paa Korinth og Dalum Landbrugsskoler, Landbrugskandidat 1924. Siden 1. April 1926 Konsulent i Planteavl for Ulfborg-Hind m. fl. Herreders Landboforening samt i Regnskabsføring for Ulfborg-Hind Herreders Landboforening.

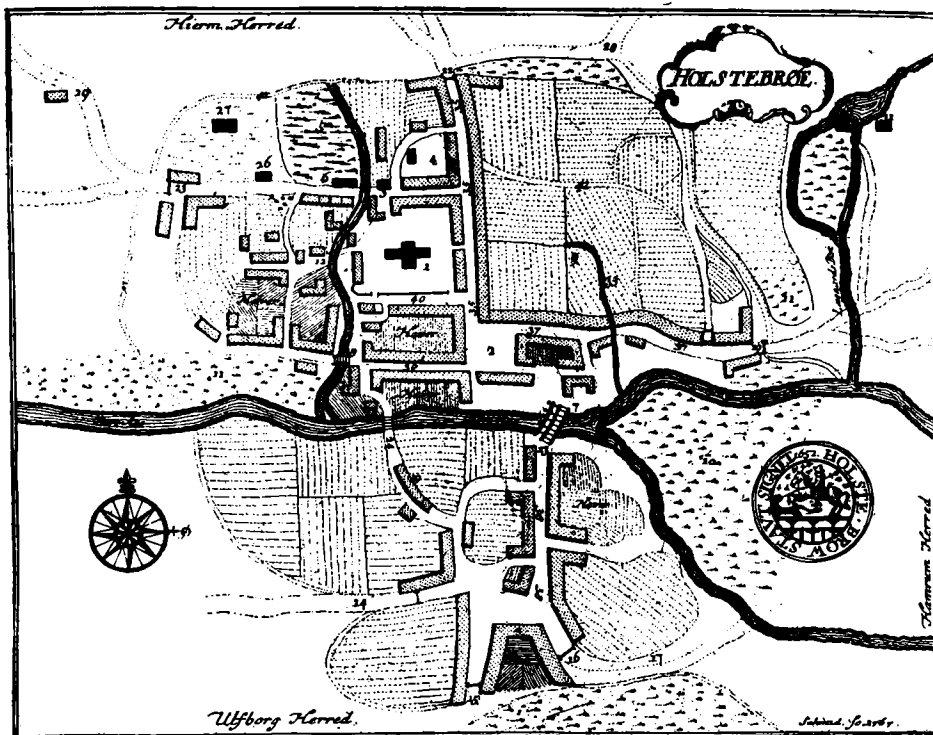
ANINE KRISTINE JACOBSEN, Distriktsjordemoder, er født den 28. September 1871 i Thorsted som Datter af Gaardejer Jens Chr. Christensen. Uddannet til Jordemoder i 1898, Distriktsjordemoder i Ringkøbing siden 1910.

SVEND GRUE-SØRENSEN, Konsulent, er født den 11. September 1902 i Aarhus som Søn af Gaardejer N. M. Sørensen i Vejen, gift med Magdalene Didriksen. Uddannet ved Landbruget, Højskoleophold fra 1919—21, Landbrugskandidat 1924, siden 1. Oktober 1924 Konsulent i Husdyrbrug for Ringkøbing Amts Fællesledelse og de samvirkende Landøkonomiske Foreninger i Ringkøbing Amt, Assistent i Svineavl for de samvirkende danske Andelsslagterier i 6. Distrikt.

PETER RYGE HASSELBALCH, Branddirektør, Landinspektør, er født den 31. Januar 1874 paa „Overgaard“ i Hjørring Amt som Søn af Proprietær B. Hasselbalch og Hustru Dorthea Elisabeth født Ryge, gift med Jelva Andresen. Dyr lægeeksamen 1896, Landinspektørexamen 1899, Assistent hos Landinspektør Boeck, København, fra 1899—1901, siden 1. Januar 1902 Landinspektør i Ringkøbing, siden 1913 Branddirektør, Formand for forenede danske Motorejere i Ulfborg-Hind Herreder.

JENS ANTON JENSEN, Amtsvejinspektør, er født den 5. September 1875 i Bælum som Søn af Murer Jens Peder Jensen og Hustru Johanne født Andersen, gift 1909 med Elise Lundsgaard. Student 1901, cand. polyt. 1909, Bygningsingeniør, Ingeniør hos Winkel og Werner fra 1909—10, hos Entreprenør Carl Jensen fra 1910—12, hos Entreprenør Fibiger og Villefrance fra 1912—21, siden da Amtsvejinspektør.

ANDERS CHRISTIAN KJERGAARD, Brandinspektør, er født den 19. Oktober 1878 som Søn af Tømremester Andreas Kjergaard i Lemvig, gift 1904 med Juliane Marie Andersen. Medlem af Byraadet siden 1921, Næstformand siden 1929.

Holstebro i 1767.

HOLSTEBRO

HOLSTEBRO nævnes første Gang i et Skøde 1274 som Holstathbro, 1287 som Hvolstath-broo, 1340 Holstathbroo, 1350 Holstethbro, 1414 Holstæbro.

Hvorledes Byens Navn egentlig er opstaaet kan man ikke med Bestemthed sige (Resen mener at Broen over Storaæn har givet Byen sit Navn) han støtter sine Gisninger paa følgende: 1) af en Hother, saasom Hothersbro, eller 2) af holstenske Købmænd eller Krigsmænd, eller 3) af Hold, d: Gæstgiveri og Ophold, fordi Stedet har bekvemme Gæstgiverier (og de er nødvendige, naar Sneen smelter henimod Foraaret, og de tilstedeværende fremmede holdes tilbage ved Oversvømmelser) — eller 4) af Aa som Hosbro for Aasbro — eller 5) af Hors som Horsebro paa Grund af de Hestemarkeder, som aarlig holdes i Byen, og hvis Heste skulde gaa over denne Bro — er aldeles usikkert. Af disse Gisninger har Nr. 1, 3 og 4 opførte ingen som helst Værdi. Ved Siden heraf kunde man fremsætte den ligesaa rimelige Gætning, at Byen har faaet Navn af Halfred, thi Steder i Norden, der forhen hed Halfredsstad, hedder nu Holsted.

Pontoppidan skriver, at Byens Navn skrives i ældre Dokumenter paa adskillige Maader, saasom Holstebro, Holtzibro, Hostabro, Holstatbro og Hvolstatbro, hvoraf gøres adskillige Gætninger til dets Oprindelse. Nogle havde i almindelig Tale kaldt Byen Hodsbro eller Horsbro, hvoraf den urimelige Tradition er kommen, at Aæn i gamle Dage ikke har været bredere, end at man kunde træde over den paa et Hestehoved, hvoraf Navnet

skulde være kommet. Andre mener, at Holstenerne i den Tid, de herskede i Jylland, har ladet anlægge den store Bro, hvoraf Byen har faaet Navn, men eftersom man finder Navnet ældre og i Skrifter fra 1287, hvor den nævnes som Holstatbro og Hwolstatbro, synes det rettest at udlede Navnet af Byens Beliggende, at den er anlagt paa et sidt og hult Sted ved Broen, som gaar over Aaen.

Hos Langebeck skrives Navnet Holstatbro og Hwolstathbroo, af disse Former holder Pontoppidan sig til den sidstnævnte og i den Formening, at Hwol omtrent betyder det samme som Hul, da man imidlertid har en anden omtrent ligesaa gammel Form, der har har mere Lighed med de senere, maa denne tages med i Betragtningen. Denne Form findes i den saakaldte „Ribe Oldemoder“, en Fortegnelse over Stiftets Kirker ved Aaret 1340. Her er den formodentlig Holzstathbroo, der, da z ingen Ting betyder — zs er en Udsmykning af s — er ens med Holstatbro, hvad der ogsaa er Langebecks Mening. Formen Holstatbro hidrører jo fra ham. Dette Navn bestaar af 3 Stavelser, der hver har sin Betydning. Den anden Stavelse — Stad — godtgør ikke alene, at Byen allerede i Oldtiden var af særlig Betydning, men Resen og Pontoppidan modbeviser, naar de antager, at Byen er af samme Alder eller endog yngre end Broen. Fra først af har Byen heddet Holstad, og først efter, at Broen er opført, har Holstad faaet Tilnavnet Bro, Hol er oldnordisk og betyder en Høj. Efter Pontoppidan skulde Holstebro betyde Hulstadbro. Det islandske Holl (en Høj) syntes oftere at være anvendt om en Højde lige overfor en Overgang af en Aadal, f. Eks. i Hulseby, i Siseby, i Svansen, Holsted ved Overgangen over Susaa ved Næstved og i Holsted ved Holstedaas ved Ribe. Denne Forklaring gælder ogsaa for Holstebros Vedkommende. Det Holstad, som er Oprindelsen til Holstebro, havde ikke sin Beliggenhed i en Hule eller paa et sidt og hult Sted, men paa et ophøjet Sted. Da det netop traf sig saa, at der paa Kongevejen i Ribe Stift fandtes to Byer af samme Navn, nemlig Holstad ved Holstedaas og Holstad ved Storaas, blev det almindeligt, efter at den sidste havde faaet en Bro, at nævne denne med Tillæget Bro for at skelne imellem disse to Stæder.

Aarsagen til Stedets første Bebyggelse var Aaens mindre Dybde og fladere Kyster, der gjorde Overfarten forholdsvis let, men Grunden til Stedets senere Udvidelse og Udvikling maa søges i dets Beliggenhed midt i Syslets Forsamlingssted og dets befæstede Slot, thi disse Omstændigheder gjorde Stedet til et fordelagtigt og sikkert Sted.

Hvornaar Byen er blevet Købstad vides ikke, eller hvornaar den har faaet sine første Forrettheder kan ikke siges. Forfatter Stadfeldt nævner Holstebro som den 12. ældste af de 27 jyske Købstæder og ældre end Ringkøbing. Han sætter dens Oprindelse til Begyndelsen af det 13. Aarhundrede, men naar man betænker, hvor nødvendigt det maatte være for Indbyggerne at have om ikke sine indre saa dog sine Forhold til Tingforsamlingen og de fremmede ordnede, saa nødes man til at give Holstebro Plads mellem Jyllands ældste Byer.

Af Ildebrænde kan nævnes 3, som har hjemsøgt Byen, nemlig i 1552, 1576 og 1603, foruden de paa en Tavle i Kirken nævnte 6, nemlig 1. Juli 1651, 1697, 1698, 8. April 1720, 22. Juli 1733, 30. Juli 1734, samt to, 1784 og 7. Juli 1794. Branden 1603 maa have ødelagt meget af Byen, eftersom de brandlidte Indbyggere ifl. kongelig Brev af 5. Oktober 1604 fritoges i nogle Aar for at svare Skatter til Kongen og Byen. I 1603 eller 1651 synes Ilden at have raset i Fuglsang og i Strædet mellem Nørre- og Østergade. I den sidste brændte 3 Mennesker. 1697 brændte 46 Gaarde, saa kun den ringeste Del af Byen var tilbage. Ilden rasede i Nellikestræderne og paa Tofterne ovenfor, 1698 omkom en Mand i Branden, medens hans Kone druknede i Brønden. 1733 den 22. Juli Kl. 9^{1/2} op-tændtes en Storild, ved hvilken Østergade og Vestergade og noget af Nørregade, lige til Mikkel Boesens, blev lagt i Aske og 6 Mennesker indebrændte. Ilden opkom yderst i

Holstebro i 1768.

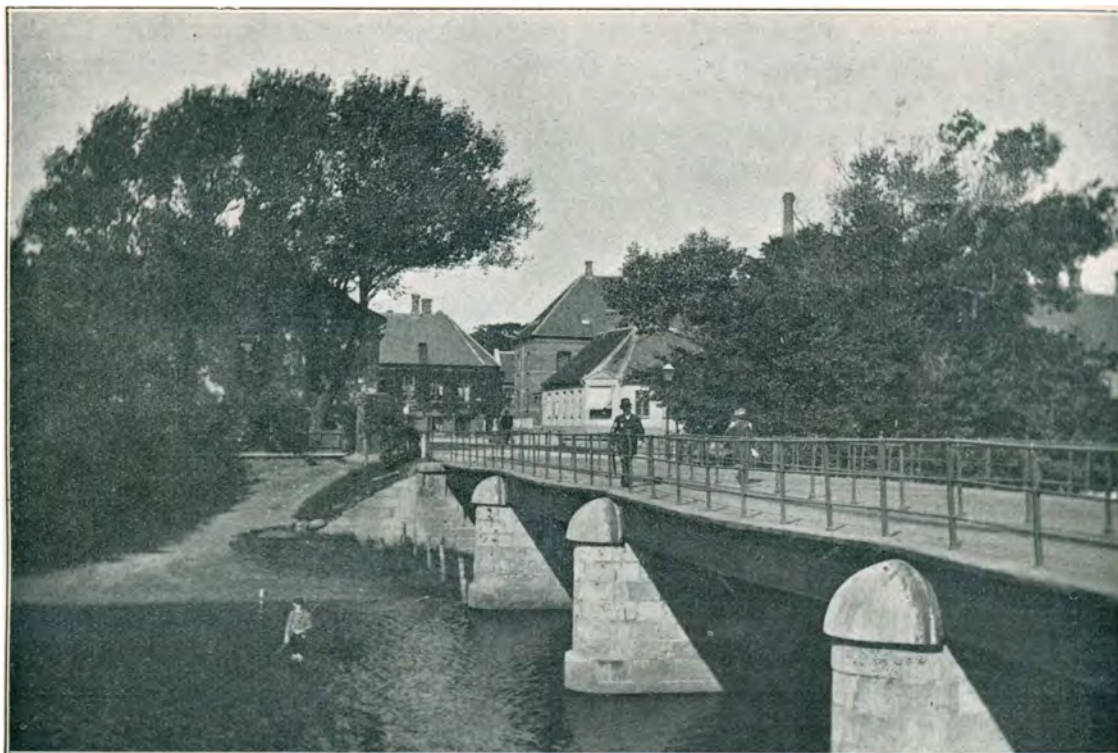
Vestergade hos en Smed og medtog ogsaa Bygningerne paa Torvet og i Grøns- og Lille Østergade. Efter Sagnet var Branden under en Storm saa voldsom, at det yderste Sted ved Østerport faldt før det Sted, hvor Ilden opkom. 1734 opkom Ilden mod Enden af Nørregade og gik paa begge Sider ned i Gaden. Snarest var det denne Ild, der paa-sattes af to Piger, som henrettedes, og hvis Grave findes paa Meldgaards Mark i Maa-bjærg. 1887 opkom Ilden i det nuværende Hotel Norden og medtog Bygningerne paa Torvets østre og nordre Side samt de to nærmeste Gaarde paa nørre Side af Østergade og til Horsted paa østre Side af Nørregade. 1794 opkom Ilden hos Bager Singstok i Stedet Nr. 62 paa Østergade og nedbrændte da alt i denne og Lille Østergade indtil Stenkisten. Ilden var paa-sat af en Pige fra Ure. Singstoks Kone døde af sine Brandsaar, og Pigen blev henrettet og stejlet ovenfor Veggen Mølle. Siden den Tid er mange enkelte Gaarde afbrændte, og i 1859 var der Ildløs 8 Gange. Hertil maa endnu føjes, at Byen har lidt megen Skade ved de gentagne Krige. Resen skriver herom: Fremdeles har Byen idt ved Indfald og Strejftog af Fjender, som plyndrede eller paa anden Maade ødelagde Byen, som f. Eks. i den kejserlige Krig 1629 og senere i de svenske, saa der 1664 laa 50 Arner øde. Nytaarsdag 1658 øvede 3 svenske Ryttere af Oberst Overbeks Regimente Voldtægt og Mord paa Pigen Margrethe Kirstensdatter. I 1864, da Byen i 4 $\frac{1}{2}$ Maaned havde forskellige østrigske — den 10. og 11. Juli 12—15000 Mand — og prøjsiske Indkvarteringer, led Bygningerne ingensomhelst Overlast, men der gjordes da heller ikke nogen Modstand.

Da Holstebro var Syslets Hovedstad, maa, hvad ogsaa er bevidnet, Syslets Ting være afholdt her. Tinget kaldtes Harthe Sysselting og Harbo Bygdeting. Hvor Tinget holdtes, eller hvor Tingstedets Plads har været, er intet Sted berettet. Resen er den eneste, som omtaler det. I sin Beskrivelse siger han vel intet om dets Sted, men i Stedfortegnelsen,

som ledsager hans Tegning, hedder det: 5. Sysseltoft, 6. Sysselting. Paa selve Tegningen er Mærket „6“ imidlertid udeladt. Stedet er altsaa ikke bestemt betegnet og maa, som bemærket, findes ved Slutninger. Hvorledes er nu Resen kommen til at udelade Mærket 6 paa Tegningen? Hidrørte Udeladelsen fra en ligefrem Forglemmelse, maatte man, efter den Vej, han er gaaet med Nummersætningen, at dømme, antage, at Tingstedet havde sin Plads paa den sydlige Del af Stortoften, men af flere Grunde kan man dog ikke anse dette Sted for det rette. Man antager, at Resen, der ganske sikkert kendte Stedet, efter at have affattet Stedfortegnelsen ved at tilføje Tegningen Numrene, har set, at 5 og 6 vilde komme til at staa paa et og samme Sted, og at han saa har anset 6 for overflødig og derfor af Uagtsomhed udeladt det. Af den Grund maa man antage, at Hard Sysselting i Resens Tid ved 1767 er blevet holdt paa Sysseltoft. Toftens Navn og Beliggenhed tæt op til Bispegaarden og Kirken samt den Omstændighed, at Sysseltoft i forrige Aarhundrede henlaa, ligesom den endnu henligger, som Fællesjord, omgivne af private Jorder — alt dette vidner om, at Tingstedets rette Plads er paavist. Hvor mærkelig overbevisende er det forøvrigt ikke, at baade Heste- og Kvægmarkedet forbandtes ved en Vej langs ad de to Agre, som endnu kaldes Kongens Strib, med Sysseltoft, hvor Krammarkedet maaske er blevet holdt. Men hvad Forbindelse kan der nu have været mellem Tingstedet paa Sysseltoft og Kapellet paa Kapelmark? Da Resen imidlertid, efter at have omtalt Kapelmark, hvor Messer skulde være holdte i et Kapel, saa godt som i samme Aandedrag omtaler Tinget, ledes man til at antage, at det har været ham bekendt, eller han har været af den Mening, at Tinget oprindeligt har været holdt paa Kapelmark. Man antager da, at Sysseltinget fra Oldtiden har haft Plads i Nærheden af Slottet, og at der, da Konger og Folk under Ofring og Bøn forberedte sig til de vigtige Forhandlinger, paa Tingstedet fandtes en Helligdom (Hof og Kapel) — Tingstedet maa altsaa være flyttet. Denne Flytning maa have fundet Sted i Slutningen af det 14. Aarhundrede, til hvilken Tid Slottet er blevet nedbrudt, og Bispegaarden opført.

Syssel- eller Bygdetinget afholdtes sandsynlig fra først af noget efter Jul samtidig med det Marked, som kaldes Midfastemarked, og senere sammen med et Krammarked sidst i Januar eller først i Februar. Dette Marked, som ophævedes 1740, var allerede længe forinden den Tid blevet slaaet sammen med Kyndelmissemarkedet, som er bevaret helt op til vore Dage, dog kun som Torvedag og Forlystelsesdag for Egnens Beboere, især Ungdommen. Tinget ringede Julen ud: det er Jul til Kyndelmisse. Om selve Tinget siger Resen: „Til de øvrige Mærkeligheder i Byens Omegn hører fremdeles det Ting og Domstol, som kaldes Hardbo Sysselting, hvor offentlig bevidnede Breve om Handel overdrages, og andre lignende Forretninger meddeles Gæsterne uden stort Tab af Tid og Penge, hvorfor det almindelig lovprises (celebratur) ligesom Ribernes Gæsteting“. At Hard Sysselting, medens Sysseltingene ellers Aarhundrede forud vare bortfaldne, skulde have bevaret sig som Ting og Domstol saa langt ned i Tiden, er en retshistorisk Mærkværdighed, som fortjener en nøjere Undersøgelse.

Den Ejendom, som i vor Tid kaldes Fuglsang, og som ligger indesluttet mellem Vester-gade i Nord, Blødens Bæk i Øst, Storaa i Syd og Skredsande Bakker i Vest, er ikke ensbetydende med, hvad man forud kaldte ved dette Navn. Et nyt Fuglsang indbefatter nemlig foruden det gamle Fuglsang den Plads, hvorpaa Holstebro Slot laa. Mod Øst og Nordøst var disse Steder i fordums Tid omgivne af Helligaandshuset og Provstegaarden. Paa det ny Fuglsangs Ejendom findes et Punkt, som kaldes Slotspladsen, og hvorom Sagnet gaar, at der skal have staaet et Slot. Om dette Slot har man intet skriftligt kunnet finde, men det er dets Plads, om hvilken Pontoppidan siger, „at det syntes at have været omgivet af Grave“. Denne Bemærkning er rigtig, thi Stedet har endnu i nulevende Folks Tid til dels været omgivet af Grave eller rettere været omgivet af saadanne mod Vest, Nord og

Storebro i 1891.

Øst, men af Storaas mod Syd, derimod er det urigtigt, at han kalder det Fuglsang, thi i hans Tid havde dette Navn allerede samme Udstrækning som nu. I vor Tid viser Slotspladsen, som ved stadig Opdyrkning mere og mere udjævnes, sig som en firkantet, afrundet Forhøjning paa 50 Skridts Længde og 30 Skridts Bredde. Slottet synes altsaa at have været af større Udstrækning end Oltidens Borge i Almindelighed. Da alle Efterretninger om det gamle Slot tier, er alt, hvad man ved om Livet paa Borgen, tildels kun Sandsynligheder og Gætninger. Her boede før det 9. Aarhundrede Syslets Høvdinge, her havde Kongerne af Gorm den Gamles Æt, naar de besøgte denne Egn paa Gæsteri eller saa til deres private Ejendomme, deres Ophold, saaledes Knud III (1026), der endog lod sig hylde af Harderne til Faderens Modkonge, hvem han dog, da denne, Knud den Store, landede i Limfjorden, maatte underkaste sig og bede om Tilgivelse, saaledes Valdemar (1355), da han i Midfasten holdt Retterting med Egnens Beboere, saaledes Erik af Pommern (1406), da han ligeledes holdt Retterting med Egnens Beboere. Herfra var det, at Erik Grøn, Erik af Holstebro, der havde taget Parti med Marsk Stig, gjorde Erik Menved Modstand, indtil han maatte fortrække til Nes, hvor Ulfsund i henved 3 Aarhundreder var Grønnernes Herresæde, og her tog den kullede Greve sit Ophold, da han i 1338 var her paa Egnen hos Ridder Albrektsen, der allerede 1329 var forlenet med Holstebro og Hjerm Herred. Hvornaar Slottet er ødelagt, vides ikke med Sikkerhed, men efter hvad der er antaget, er det ødelagt i Slutningen af det 14. Aarhundrede eller i Begyndelsen af det 15. Aarhundrede, snarest dog i det 14. Aarhundrede. I sin Haandfæstning havde Kristoffer den II (1320) forpligtet sig til at nedrive alle kongelige Slotte i Jylland paa nær dem i Ribe, Kolding og Skanderborg, men han efterkom ligesaa lidt denne Forpligtelse som de øvrige.

Øst for Slottet laa Helligaandshuset, som ogsaa kaldtes Helliggejsthuset eller Hospitalet, det var Kloster for Helligaandsbrødrene, Hospitalbrødrene eller Duebrødrene, som

de kaldtes i Danmark. Disse Brødre hørte under Johannitterordenen, og deres Klostre fandtes rundt om i Danmark og tjente i Datiden som Sygehuse eller Hospitaler, hvor syge, fattige og gamle kunde finde et Tilflugtssted og kærlig Pleje. Klostrene var ikke alene Munkeklostre, men ogsaa Nonneklostre. Det var Nonnernes Opgave foruden at pleje de syge og fattige, der søgte til Hospitalerne, at undervise de unge Piger og tage sig af deres Opdragelse. Søstrenes Dragt var hvid, hvorfor de kaldtes de hvide Søstre eller de hvide Jomfruer. Brødrenes Dragter var sorte med et hvidt, dobbelt Kors paa højre Side. Deres Vaaben var inddelt i to Felter, i det nederste, der var sort, var anbragt et dobbelt Sølvkors, og i det øverste der, var forgyldt, fandtes en hvid Due i en blaa Sky. Heraf Navnet Duebrødre.

Hvornaar Duebrødrene havde indrettet sig her kan ikke siges med Sikkerhed, men det antages at være sket mellem det 13. og 15. Aarhundrede. Oprindelig er dette Kloster eller Hospital vist anlagt som en Aflægger af Helligaandshuset eller Hospitalet i Aalborg, hvilket synes at fremgaa af Kjeld Digsmeds Brev.

Lidt Nord for Helligaandshuset laa en Gaard, der var opført af Provst Esger i Hardsyssel, man mener, den blev bygget i Tiden mellem 1260 og 1287. Gaarden var Provstegaard, idet Esger nemlig havde bestemt, at den skulde tilhøre de efterfølgende Provster i Hardsyssel imod en aarlig Afgift af 3 Mark Penge, for hvilken hans Aartid skulde holdes i Ribe Domkirke. Det er Skade, at man ikke af Afgiftens Størrelse kan slutte sig til Gaardens Beskaffenhed. Som Medlemmer af Domkapitlet i Ribe boede Provsterne vistnok almindeligst der, men under deres Ophold her paa Egnen, naar de i Embeds Medfør kaldtes til deres Provsti, boede de paa Provstegaarden. Da Byen ingen Præstegaard havde førend 1542, ligger det nær at antage, at Provstegaarden indtil Reformationen tillige har tjent som Præstegaard. Gaarden nævnes sidste Gang 1510, men den har sandsynlig bestaaet indtil Reformationen. Mere vestlig end Helligaandshuset og Provstegaarden og Nord for Slottet laa Præstegildegaarden.

Ligesom der i Middelalderen oprettedes verdslige Gilder eller Foreninger, som Haandværks- og Købmandsgilder, saaledes dannede der sig ogsaa Præstegilder, hvis Medlemmer var edsvorne til Gildets Love (Gildeskraaer) i den Hensigt at understøtte hinanden mod Forurettigelser, i Ulykker som Sygdomme og Ildebrande osv. og paa den anden Side at yde hinanden Belærelse og Selskabelighed. Et saadant Gilde dannede Hardsyssels Præster. Deres Forsamlingssted var Præstegildegaarden i Holstebro. Denne Gaard var det, som oprindelig hed Fuglsang, og efter den har den nuværende Ejendom af dette Navn faaet Navnet Fuglsang. Hvornaar dette Gildes Virksomhed er begyndt og afsluttet er aldeles ukendt, det nævnes kun een Gang nemlig i Aaret 1510.

I et Gavebrev fra 1510 omtales en Kjeld Digsmeds Gaard, der har været en ret betydelig Ejendom. Hvor denne Gaard har ligget, ved man ikke med Bestemthed, men man mener, at det har været paa Slotspladsen. Hvad der senere er blevet af Gaarden, tror Provst Kynde at kunne oplyse om, naar han indberetter: I fordums Tid skal der have været en Præstegaard i Holstebro, givet dertil af salig, højlovlig Ihukommelse Kong Kristian III, hvilket erfares af et Brev, som findes ved Aalborg Hospital, hvoraf Afskriften er følgende: „Vii haffue oc tage en aff Hospitalis Gaarde i Vor Kjøbstadth Holstebro och lagdt Sognepræsten och hans Efterkommer till en Præstegaard“. Hvorledes nu Aalborg Hospital er blevet Ejer af denne Gaard i Holstebro ses af et andet ældre Brev, hvoraf Afskriften lyder saaledes: „Jeg, Kjeld Olufsen Digsmed, Præst og Vicarius i Viborg, kundgør med dette mit Brev, at jeg i min veltykt, frie Villie og velberaad Hoff og fuld Samtykke haver givet, undt, skiødt, opladt og med dette mitt Brev giver, under, skjøder, oplader og afhænder fra mig og mine Arvinger og til den Helligaands Huus i Aalborg min Gaard i Holstebro, som jeg arvet efter min kjære Broder, Hr. H. Poulsson i Borberig,

Parti fra Sønderland 1888.

hvis Sjæl Gud haver, hvilken Gaard, som ligger i Holstebro, og at min kære Broder, Hr. H. Poulsson, Hr. Christen Lausens, min Faders og Moders, Søskinds og Venners Sjæle og alle Christne Sjæle, saa at forskrevne Sjæle skal nyde alle gode Gjæringer, Messer, Gudstienister, Almisgjæringer og alle andre Velgjæringer, som skee i vort Closter og i ald den Hellig Aands Orden til evig Tid, og Prior og Brødre i forskrevne Closter skal hvert Aar til Dom. ved St. Bartholomæi Dags Tid holde en Begiengelse med Messer og Vigilliss for min Sjæl og alle forskrevne Sjæle. Thi tilbinder jeg mig og mine Arvinger at frelse og fuldkommeligen tilstaae forskrevne den Hellig Aands Huus i Aalborg fornævnte Gaard, Huus og Jord for hver Mands Tiltale som derpaa kan tale med Rette, og kiender jeg mig eller mine Arvinger ingen Deel eller Rættighed at have i fornævnte Gaard efter den Dag. Til ydemere Forvaring og bedre Beviisning henger jeg mit Indsegl nedenfor dette mit aabne Brev, med flere Hæderlige Mænds Indsegler, som jeg kærligen beder besegle med mig, som ere mine kjære Broder-Sønner, Hr. Jesper Jensson, Hr. Jens Jensson, Caniker, Kristen Albertsøn, Borgmester i Viborg, Abraan Hagenson, Borgmester i Aalborg, og Seuerin Jensen, Raadmand Ibid. Givet i Viborg efter Guds Byrd Tusinde Fem Hundert og det Tjende, den Torsdag nest efter Midfaste.“

Kristen Lausen, som her nævnes, er maaske Præsten af dette Navn, og H. Poulsson var maaske en Broder til Peder Poulsen, Kynde. Kynde mener nemlig, at det var Digsmeds Gaard, som Kristian III 1542 tog fra Hospitalet og gjorde til Præstegaard. Denne Antagelse er imidlertid ikke sikker, thi det kunde jo gerne have været Helligaandshuset, som jo ogsaa tilhørte Aalborg Hospital, eller dem begge, eller vel en anden Gaard i Byen. Da det ikke er bekendt, at Hospitalet ejede andre Gaarde her end de to nævnte, saa er det dog vel rimeligst at henlægge Præstegaarden til en af dem. De eneste af de her nævnte 5 Gaarde, som har bevaret sig i Sagnet, er Slottet og Præstegildegaarden.

Foruden de 5 nævnte Gaarde fandtes der en Bispegaard. Man mener, at Ribe Biskopen i eller ved Holstebro fra gammel Tid har haft en Bolig her til Benyttelse, naar han har opholdt sig i den nordre Del af sit Stift. Imidlertid tør man dog ikke antage, at Bispegaarden er af den Ælde, at et Dokument, som Bisp Tyge 1274 udstedte ved Holstebro, kan være udgaaet derfra. Det er snarest udstedt fra Slottet, som netop laa ved Holstebro. Det maa nærmest antages, at Bisp Peder Lykkes Gave til Bispestolen er Oprindelsen til Bispegaarden. Bispens Gave bestod bl. a. i alle Jorder mellem Frodevig Mark og Holstebro tilligemed en Gaard i Holstebro, som han havde ladet opbygge. De nuværende Bispegaards-Jorder ligger netop mellem Frøjk (Frodevig), som, før en Brand ødelagde Landsbyen, laa mere sydlig end Aaen, og Holstebro.

Holstebro Bispegaard laa i dette og det følgende Tidsrum paa Hjørnet af Skolegade og Blødens Bæk. Nu maa man ikke antage, at Holstebro har haft sin egen Bisp, der stadig residerede paa Bispegaarden, thi den var nærmest en Gaard, hvoraf Bispestolen i Ribe ved Bortforlening kunde have en Indtægt. At man ikke ser nogen Lensmand fra den Tid, lader formode, at Gaarden har været bortforlenet sammen med en anden af Bispestolens Gaarde f. Eks. Ryberg eller Volstrup. Imidlertid ser man dog i Breve, udstedte 1505 og 1514 af Bisp Ivar Munch, den sidste katolske Bisp i Ribe, at Bisperne betragtede Gaarden som Residens, thi Brevene er underskrevne *Ex curia nostra Episcopali in Holstebro* (d. e. Givet i vor Biskoppelige Residens i Holstebro). Her har sagtens Kongerne, naar de som Kristian I 1476—77, Hans 1513 og Kristian III 1542 besøgte Byen, taget Ophold. I sin Tid boede de hos Kirsten Linde, som Kristian V og Frederik IV, og senere boede Frederik VI, 1825, Kristian VIII 1846, Frederik VII og Kristian IX 1865 hos en eller anden Embedsmand eller Privatmand. Om Gaardens Bygninger savnes al Oplysning, og om dens Tilliggende vides kun saare lidt. Ved Reformationen tilfaldt Bispegaarden og alt dens gejstlige Gods Kronen.

Fra den Tid kaldes den Holstebrogaard, Kronens Gaard, Kongens Gaard. I omtrent hundrede Aar var Holstebro Kongsgaard forlenet til forskellige Adelsmænd. Af Lensmænd kendes Aksel Nielsen (1540—1542), Erik Grøn til Ulfesund (1555) og vistnok Palle Jul (1558), Peder Gyldenstjerne til Tim (1584) og vistnok ogsaa Aksel Gyldenstjerne (1594). Efter Register over alle Lande skulde Aksel Nielsen svare i Afgift 50 Rinske Gylden og halv Sagefald og halv Gaardfæstning samt gøre Tjeneste med 2 geryst Heste, men Aaret efter (1552) fik han Gaarden i Pant for 500 Dr., som han havde laant Kongen, og i Stedet for Rente af sine Penge fik han Fritagelse for at svare de 50 Rinske Gylden, dog skal han „tiene heraff mett ij (2) Heste og ij Karle tiill Skiibs, om behoff er, oc gjøre rede og Regnskap for halff Sagefaldt och cordtzfestening“. Palle Jul fik Gaarden med Bønder og Tjenere og al dens Tilliggende at bruge, saa længe han var Landsdommer i Nørrejylland. Peder Gyldenstjerne fik den som Gave af Frederik II. I Jydske Register under 6. August 1584 hedder det nemlig, at „Kong Frederik II for tro Tjeneste herved har skødet og givet Peder Gyldenstjerne og hans Arvinger en Gaard, som kaldes Holstebro Biskops-Gaard, samt en Mølle i Holstebro, som den Kvinde i førnævnte Gaard er boende i, hidtil Brug og Værge haver, hvilket alt skal tilfalde Peder Gyldenstjerne, naar Palle Jul til Strandet, som dermed er forlenet paa Livstid, afgaar ved Døden“.

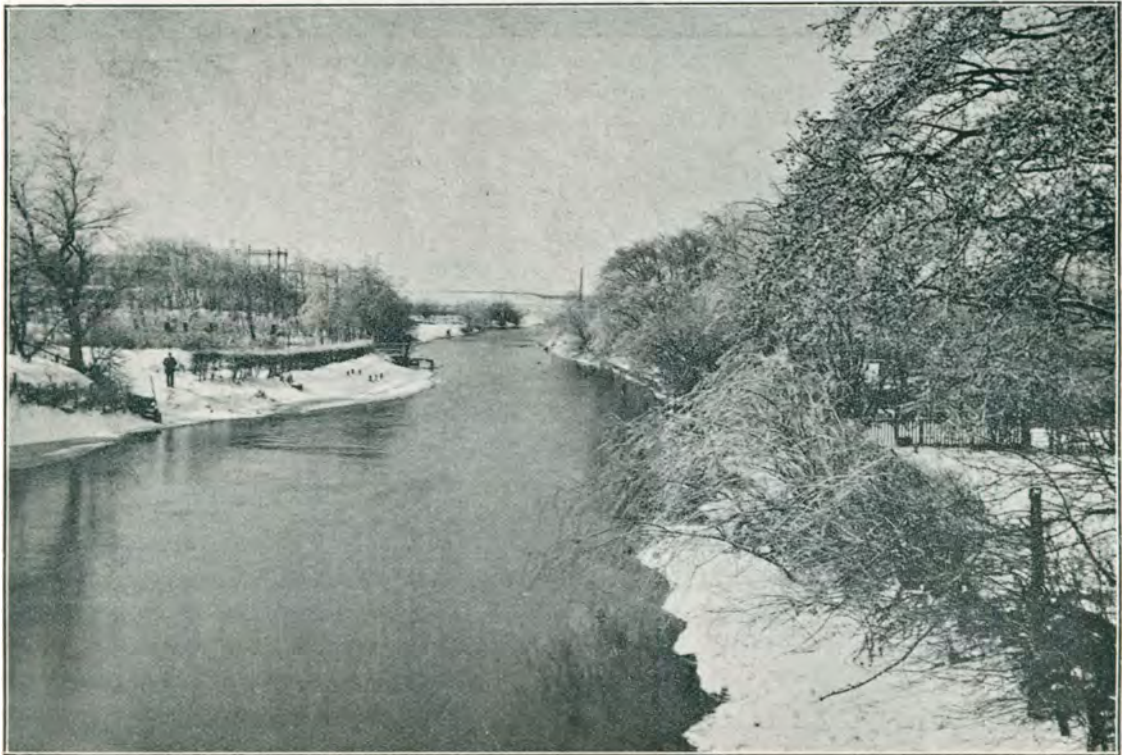
Holstebro Bispegaard og Kongsgaard havde altsaa foruden sit nærmeste Tilliggende med Tjenere sit Gods med Bønder. Hvilket, og hvor stort dette Gods har været, vides ikke, men det kan, eftersom Kronens aarlige Indtægt deraf 1536 var omtrent 300 Mrk., ikke have været saa ganske ubetydeligt. Da Rostjenesten paa den Tid bestod deri, at hver 320 Td. Hartkorn skulde stille en veløvet Karl med Harnisk fra Hoved til Knæ, to Pistoler, et Sværd og en stærk Hest, og der af Godset skulde stilles to Heste (udrustede), kan Hartkornet ikke godt ansættes til under 600 Td. eller 6 Gange saa meget som Hol-

Udsigt ved Vegen Aa.

stebros Tilliggende. Det er vist til en Del af dette Gods, Sagnet siger, naar det siger: Holstebro har naaet til Sir. Efter Palle Juls Død, der indtraf mellem 1584 og 1593, altsaa enten i Frederik II eller Kristian IV.s Tid, adsplittedes al den Herlighed, som var samlet i eet og bevaret i et andet Aarhundrede, uden at man er i Stand til at give Oplysninger, om Godset er gaaet over til Selvejendom eller kommen ind under f. Eks. Lintorp. Resten deraf, selve Kongsgaarden og dens hjemmeliggende Jord af Hartkorn 16 Tdr. 3 Skp. 2 Alb., var det, som blev givet til Peder Gyldenstjerne. Gaarden maa imidlertid paa en eller anden Maade, maaske ved Mageskifte f. Eks. med et eller andet af Strøgodsset, være kommet i Kongens Eje, thi i Følge Register over alle Lande fik Borgmester, Raad og Borgerskab i Holstebro Kristian IV.s Brev af 23. November 1630 om at maatte indtage den under Byens Frihed, imod at Bonden, som havde den i Fæste, fik sine Fæstepenge tilbage, og imod at betale Kongen det hidtilværende Landgilde og 2 Tdr. Rug der udover til Slottet Lundenæs. Fire Aar efter fik Byen Tilladelse til at nedrive Bygningerne grundet paa, at navnlig dens i Marken liggende Jorder var blevet Genstand for Køb og Salg.

Foruden Bispegaarden var der en Bispegaards Barfred. Baade Résen og Pontoppidan siger, at der ved Holstebro Bispegaard har været et Asyl eller Barfred. Barfredene var smaa Borge, som Kongerne fra ældgammel Tid ejede, og hvor de paa deres Rejser havde frit Ophold, imod at Barfredenes Eje var overdraget til Lensmænd uden Tyngsel. At Barfredene havde tilliggende Jorder, synes at fremgaa af et Tingsvidne fra 1486 om Vejrum Præstegaards Jorder, hvor der nævnes 2 Agre, som ligger lige til Barfreds Husted. Om der fandtes en Barfred ved Vejrum Præstegaard ligesom ved andre Præstegaarde, der oprettedes paa Barfredenes Bekostning, eller om de to Agre hørte til Holstebro Barfred, er ikke godt at sige. Barfredene var tillige Steder, hvor ædle Mænd kunde søge Herberge. Barfredene, der sandsynlig stammer fra Hedenskabets Tider, antages tillige at have været Asyl, hvor selv Hævnens Arm ikke kunde naa visse Forbrydere. Résen

Udsigt fra Storebro.

siger om Holstebro Barfred, at det var et Asyl for dem, som havde begaaet et Drab. Saadanne Barfred fandtes foruden ved enkelte Præstegaarde uden for disse f. Eks. i Skærup ved Kolding, i Bollerslev, ved Urnehoved i Jelling og, som oplyst, i Holstebro. Men ved at tænke paa, at Barfredene var Fristeder, Herberger og kongelige Borge fra Oldtiden, maa man mene, at Holstebro Barfred snarere hørte til Slottet end til Bispegaarden. Man mener, at selv om Fristedet, Asylet, sammen med Tingstedet er flyttet til Bispegaarden, saa har det dog oprindeligt været forlenet med Slottet. I en vis Forstand kan man jo gerne sige, at Slottet, Sysselhøvdingens eller Kongens Gaard, selv var en Barfred. Résen selv bestyrker denne Antagelse, idet han siger, at Barfredens Sted endnu er kendeligt, thi ved Bispegaarden nævnes og iagttages intet kendeligt Sted. Og desuden fandtes der netop ved Kæld Digsmeds Gaard et Herberge.

Krigene under Christian IV og Frederik III gjorde vel Byen en Del Skade, især var den i Svenskekrigen 1657—60 en Tid lang besat af Fjenden, men det er dog særlig de førømtalte Ildebrande, der har ødelagt Byen.

Holstebro Bys Vaaben, som kun findes anbragt i Kirkefløjene og Byens Fane og Segl, er Hellig Jørgens Billede. Hellig Jørgen eller Sct. Georg var i Følge Sagnet en asiatisk Prins, som dræbte Lindormen, der vilde sluge Prinsesse Aja, og senere under den romerske Kejser Diokletian led Martyrdøden ved Nikomedien. Paa Korstogenes Tid blev dette Sagn kendt i Orienten og anvendtes paa Muselmændenes Besejrelse, og Korsfarerne, især under Richard Løvehjerte, vandt Mod og Tillid ved Tanken om, at Hellig Jørgen stred personligt for dem. Forresten æredes han af hele Ridderskabet som dets Skytshelgen. Hans Billede er en Ridder i fuld Rustning i Kamp med Lindormen. Dette Billede findes vel i Byens Fane, der er givet af Byfoged Tranberg og hans Frue, men desværre er Fanen mindre ægte i sin Fremstilling end kostbar og smuk. Den bestaar af

en stor mørkeblaa Silke-Dug med indvirket Billede med Kristian VII.s kronede Navnetræk i alle fire Hjørner, alt i Guld og Sølv.

Fiskeriet i Aaen, som nu er uden Betydning, har vel i ældre Tider haft nogen Værdi for Byen, vigtigere var Landbruget, idet hver større Gaard havde Markjord og Kvæghold. Byens Hovederhverv har dog været Handelen med det store Opland. Flere Købmænd drev betydelig Handel med Øksne, der dog hæmmedes ved, at de skulde fortoldes i Ribe, ligesom ogsaa Handelen paa Limfjorden led under Overgreb fra Aalborg, der i 1655 fik kgl. Tilladelse til frit at sejle og handle. Holstebro Handels Blomstringstid falder i det 16. og 17. Aarhundrede, og særlig dens Markeder var betydelige. Da Résen indskrænkede Markedernes Tal i Jylland til 5, var Skt. Hansmarked ad Midsommer i Holstebro et af disse. Privilegierne af 1552 gav atter Byen sine 3 Markeder. I Følge Arent Berntsen holdtes i det 17. Aarhundrede i Holstebro det fornemste Hestemarked i dette hele Rige aarligen in Februario. Handelen dreves især over Hjerting med Holland, hvortil (foruden Stude) udførtes især Huder og Uld, og hvorfra Byens Købmænd, der tit selv sejlede med dertil, indførte Kolonialvarer, Krydderier og Klæde. Desuden handledes over Ribe, Hamborg og Lübeck med Udførsel af Voks og Uld, for hvilken Vare Holstebro var særlig bekendt, og over Aalborg især Udførsel af Korn. De to største Købmandsfamilier omkring 1600 og senere var Lægaard og Solgaard, ind i hvilken Slægt var giftet den berømte Chr. Christensen Linde, der tilsidst ejede en halv Snes Herregaarde og blev adlet 1704 som de Linde og døde 1706, vist som Jyllands rigeste Herremand. Et Vidnesbyrd om Byens Betydning i det 17. Aarhundrede er, at Landstinget for Nørrejylland paa Grund af Pest i Viborg i Oktober 1620 henflyttedes til Holstebro indtil Sygdommens Ophør.

I Slutningen af det 17. og hele det 18. Aarhundrede igennem førte Holstebro Borgerskab en forbitret Kamp mod Land- og Forprang særlig „ved den Indvig Struer“ og udvirkede flere Forbud her imod. 1734—35 førte Holstebro endog Sag mod Ejeren af Kvistrup og hans Fæstere i Struer angaaende Forprang og Krohold baade ved Underret og Landsting, der delvis gav Holstebro Ret. Men Klagerne fra Holstebro Købmænd vedvarede, og et kgl. Reskript af 26. Juni 1777 forbød aldeles at have Oplag paa Ladepladsen Struer. Da heller ikke dette formaaede at standse Forpranget, købte 9 Holstebro Købmænd efter kgl. Bevilling af 1798 det Sted i Struer, hvortil Losse- og Ladepladsen med Havnepenge-Rettighed hørte, og drev dernede den saakaldte Kompagnihandel. I sidste Halvdel af det 18. Aarhundrede bedredes Forholdene noget, og i 1767 havde Byen omtrent 500 Indbyggere. I Begyndelsen af det 19. Aarhundrede trak Ringkøbing en Del af Handelen til sig, men dette forandredes, da Sejladsen paa Limfjorden fik Liv efter Aggerkanalens Aabning i 1885 og ved Løgstør Kanals Anlæg i 1861. Jernbaneanlægget i 1866 fremhjælp yderligere Byen.

Holstebro Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

K. M. LORENTZEN,
Borgmester.

KNUD MØLLER LORENTZEN, Borgmester, Dommerfuldmægtig, er født den 23. Juli 1892 i Løgstør. Gift med Hedvig Voss. Cand. jur. 1917, ansattes samme Aar som Fuldmægtig paa By- og Hærredskontoret i Holstebro. Indtraadte i Byraadet 1925, valgtes til Borgmester 1929.

MEDLEMMER AF HOLSTEBRO BYRAAD (valgt 1929) er: Borgmester, Dommerfuldmægtig K. M. Lorentzen, Vognmand J. C. M. Ammesen, Cigarmager Anton Andersen, Tømmerhandler C. Bendix, Kommunekasserer Frk. Anna Gade, Købmd. Johan Hansen, Smedemester S. V. Mogensen, Fru Anna Mortensen, Murer Alfred Nielsen, Installatør P. M. Poulsen, Købmd. M. Siemsted, Landstingsmand, Redaktør H. R. Stumph og Direktør H. J. Sørensen.

HOLSTEBRO KIRKE omtales saa vidt vides første Gang ved Aaret 1340, hvilket kan ses af Ribe „Oldemoder“. (Dette var en Protokol, der indrettedes i 1291 og indeholdt Oplysninger om de gejstlige Stiftelsers Rettigheder, Ejendomme og Statuter, der tilhørte Ribe Bispestol, Dømkirke og Kapitel.) Om omtalte Kirke er den i 1906 nedrevne eller en endnu ældre, kan ikke afgøres med Sikkerhed, eftersom Bygningen ikke beskrives, og den nedrevne Kirkes Byggeaar er ubekendt. Da der imidlertid er Sandsynlighed for, at den nedrevne Bygning skrev sig fra Slutningen af det 14. Aarhundrede, og der hist og her i den fandtes Dele, som synes at have tilhørt en ældre Bygning, antages

Den gamle Kirke.

det, at der i det nævnte Aar stod en endnu ældre, oprindelig Kirke. Denne ældre Bygning maa være opført af

Kampesten, dels raat tilhugne, dels utilhugne. De første var spredt i Ydermurens nederste Del, og de sidste anvendte som Murfyld. Hvad der mest mindede om en ældre Bygning, var en i venstre Side af

Den nye Kirke.

nordre Fløj indmuret Sten, der antagelig har ligget over Indgangen til en gammel Kirke, samt en Del af den indvendige nordre Mur, hvor de raa Kampesten træder frem.

Den i 1906 nedrevne Kirkebygning var en blytækt Korsbygning med Taarn. Den var opført af store, røde Mursten med Kampestensfyld. Paa Skibets Hjørner og Sider var der anbragt 6 blytækte Piller og paa Fløjenes Hjørner ligeledes 4 Piller. Taarn- og Fløjgavlene var prydede med Nicher og bar blytækte Piller, Taarnet og nordre Fløj hver 3, søndre Fløj 5. Paa Taarngavlenes Midtpiller, der hævede sig 1 m over Mønningen, fandtes 2 m høje Fløjstænger, der var prydede med store Kugler midt paa og med „Hellig Jørgen“s Billede i Fløjene. De oprindelig lidt lave og temmelig vide, lidt spidsbuede Vinduesaabninger havde oprindelig Blyvinduer, men erstattedes senere med endnu lavere af Træ. Senere ombyttedes nogle af disse med Jernvinduer af en uheldig Form. Indtil 1733 var Hovedindgangen paa Kirkens nordre Side og indtil 1856 paa søndre Side af Skibet, men derefter flyttedes den over paa vestre Side af Taarnet. Under Kirken fandtes forskellige Begravelser.

Traadte man ind ad den simple Indgang, stod man i Taarnet, hvor den søndre Tre-diedel optoges af Opgangen til Orgelet og Opgang til Taarnet, medens den større, nordre Del paa et lille Materialkammer nær kunde betragtes som Vaabenhus. Ad en 46 Trin høj, muret Vindeltrappe kom man til Hvælving og Mellemløft, hvor Kirkeuret fandtes. Herfra førte en Stige op til øverste Loft.

Gennem Gitterdøre og fyldte Døre traadte man ind i selve Kirken, der viste sig temmelig snæver, men lys og net. Hvad der især bidrog til at give Kirken sit venlige Præg, var den Omstændighed, at Koret ikke var adskilt fra Kirken ved nogen Mellelmur. Foruden Taarnhvælvingen, der ligesom de to nederste i selve Skibet og en i hver af Fløjene udhvælvende over en enkelt Korsbue, havde Kirken endnu to Hvælvinger over Stjernebuer og en halv Hvælving over Alteret.

Altørtavlen var givet af Klavs Skives Enke Mette Juul, og den blev ommalet i 1845.

Den deltes ved tvende høje, slanke Søjler i et Midtparti og tvende Fløje. Prædikestolen repareredes i 1705 og igen i 1861. Første Reparation bekostedes af Sognepræsten ved Kirken, Kristen Kristensen Solgaard.

Efter at den interessante gamle Kirke i 1906 var nedrevet, rejstes den nye i 1907 og indviedes den 1. December samme Aar. Den er udført efter Tegning af Arkitekt V. Ahlmann og har kostet ca. 130,000 Kr. Den anselige Bygning, der har Længderetning Nord og Syd, bestaar af et udelt Langhus med tresidet Korafslutning, to Korsarme i Øst og Vest og et Taarn i Syd. Over en Sokkel af kløvet Kamp er Murene af røde Mursten, og Taget er teglhængt. Stilformerne er middelalderlige, dels gotiske, dels romanske. Det slanke Taarn prydes af et højt, teglhængt Pyramidespir paa 23 m. Den af en Træbal-dakin overdækkede Hoveddør i Taarnets Sydside fører ind til Taarnrummet, der tjener som Forhal. Selve Kirkerummet er overdækket af Hvælvinger, der hviler paa runde Gjordbuer og Konsoller. I Hjørnerne mellem Koret, Korsarmene og de lave Udbygninger staar murede romanske Søjler. De tre Apsisvinduer har Glasmalerier. Medens der af Bygningsdele fra den gamle Kirke kun er bevaret en korsrydret, romansk Tympanon af Granit, der sidder over Yderdøren til Præsteværelset, er en Del af det gamle Inventar i restaureret Stand overført til den ny Bygning. Alterbordet, Stolestaderne og Orgelet er nyt. Paa Alterbordet staar nu en lav Træ-Opsats med 5 Figurgrupper, der er Dele af en i Nederlandene skaaret Marietavle fra Tiden omkring 1520. Den er restaureret i de oprindelige Farver. Disse Grupper er udtaget af den Altertavle, som Mette Juul skænkede den gamle Kirke i 1757. Prædikestolen med Himmel er fra det 17. Aarhundredes Begyndelse. Døbefonten er af nyere Dato og udført af poleret Granit, den er overflyttet fra den gamle Kirke. Foruden flere nye Lysekroner ejer Kirken 3 gamle. I Kirken findes desuden en Del Mindetavler og nogle Epitafier.

F RIMENIGHEDSKIRKEN var Valgmenighedskirke til 1914, da Præst — den landskendte Præst og Skribent Morten Larsen — og Menighed udtraadte af Folkekirken. Kirken ligger paa en Banke ud mod Skolegade. I 1884—85 opførtes en mindre Kirkebygning uden Taarn, og i 1905—06 ombyggedes denne efter Tegning af Arkitekt C. Brummer. Ombygningen skete ved, at den gamle Kirke forlængedes og forsynedes med to 4-sidede Taarne, i hvis Forbindelsesmur er indføjet en stor Rose med et indmuret Kors. Under dette findes den lave, udskaarne Indgangsdør i en svær Granitindfatning. Over Kirkeskibet hvælver Kassetloftet sig i en stor Midtbue og to mindre Sidebuer. For-neden i Skibet strækker der sig et hesteskoformet Pulpitur, der bæres af Træsøjler med gammeldags Snitværk. Alt Træværket er malet med kraftige, grønne og brunlige Farver. Alteret og Prædikestolen er opført af Mursten. I 1917 fik Kirken en ny Altertavle, malet af Joakim Skovgaard og forestillende „Christus toer Disciplenes Fødder“.

S. V. NYHOLM, Provst, Sognepræst, R. af D., er født den 20. September 1866 i Hvilsager som Søn af Sognepræst L. C. C. Nyholm og Hustru Nikoline, født Wibroe, gift med Kirstine Rasmussen. Student fra Sorø 1886, cand. theol. 1892, Kapellan i Frørup fra 1892—95, Sognepræst i Vildbjerg-Nøvling fra 1895—1910, Provst for Hammerum Herreds Provsti fra 1901—10, Sognepræst i Holstebro-Maabjerg fra 1910, Provst for Hjerm-Ginding Herreders Provsti fra 1912. Formand for Udvalget for Østerlandsmissionen 1928, Kredsformand under Dansk Missionsselskab, Medlem af Bestyrelsen for Møltrup Op-tagelseshjem, for Københavns Kirkefond og for Dansk Kirke i Udlandet.

JENS KRUSTRUP, Frimenighedspræst, er født den 3. Marts 1889 i Sdr. Lie i Vrejlev Sogn i Hjørring Amt som Søn af Gaardejer Jens Chr. Nielsen Krustrop og Hustru Nicoline, født Pedersdatter,

S. V. NYHOLM,
Provst.

J. KRUSTRUP,
Frimenighedspræst.

N. C. NEDERGAARD,
Kordegn.

gift 1919 med Eva Agnete Stevns. Tog Præliminæreksamen 1906, Studentereksamen 1909, theol. Embedseksamen 1915, Højskolelærer i Kvissel fra 1915—16, ordineret Medhjælper ved Frimenigheden i Holstebro fra April 1916, antaget som Præst for samme Menighed fra September 1926. Formand for Holstebro Højskoleforenings Ungdomskreds fra 1916, Sekretær og Næstformand i Holstebro og Omegns Hovedkreds af De danske Ungdomsforeninger fra 1919—23, Formand for samme fra 1923, Formand for Udvalget for Marts-Menighedsmøderne i Holstebro fra 1924.

NIELS CHRISTIAN NEDERGAARD, Kordegn, er født den 31. Marts 1874 i Lønborg som Søn af Gaardejer Morten Chr. Nedergaard, gift med Ane Marie Sørensen. Handels- og kontoruddannet, siden 1. December 1909 Kordegn i Holstebro. Formand i Hjælpekassen i en Aarrække, Medlem af Holstebro Menighedsraad og Værgeraadet.

HOLSTEBRO RAADHUS. Da det hedder, at Byens ældste Privilegier er brændte tilligemed Byen, maa Raadhuset være brændt i 1552. Det derefter opførte Raadhus, der laa paa det brændtes Plads paa østre Side af Torvet, led samme Skæbne, idet det

Holstebro Raadhus.

brændte i 1733. Det havde to Stokværk, hvoraf det nederste i 1711 anvendtes som Købmandsbod, idet Borgmester Kristen Solgaards Søn, Niels, der havde optaget Moderens Navn Winther, handlede her. Fra 1733 afbenyttede man som Raad- og Tinghus en simpel Bygning i Byfogedens Gaard, der laa ud til Hestetorv. I Dødsboet efter Pastor Lugge solgtes Gaarden paa Hjørnet af Nørregade og Skolegade til Købmand Thomas Hartvig Lund, der deraf afhændede Vaaningshuset. Dette indrettedes i 1750 til et nyt Raadhus, medens den oprindelige Raadhusgrund gik over i privat Eje.

I Slutningen af Aarhundredet undergik det nye Raadhus forskellige Forandringer, og 12. Marts 1840 afbrændte dets Tagværk. Efter at Skaden var udbedret, henstod det til 1846, da det nedreves for at give Plads for det nuværende. Til dette nedlagde Byfoged, Justitsraad Petersen, i det sydøstre Hjørne Grundstenen tilligemed en Kapsel, hvori var indesluttet Oplysninger og en Skuepenge af Sølv. Grundstensnedlæggelsen skete den 25. April 1846. I den følgende Sommer opførtes Bygningen efter Tegning af Arkitekt Nebelong og med Købmand A. S. Kragelund som Bygherre af Muremester Rosengaard i Ringkøbing for en Sum af 8,000 Rdl. Indvielsen fandt Sted den 27. Januar 1847, og Højtideligheden afsluttedes med Fællesspisning og Bal.

Det nuværende Raad-, Ting- og Arresthus er af røde Mursten og bygget i to Stokværk med Kælder og et lidt fremtrædende Midtparti. Det bestaar af en Hovedbygning, der indeholder Byraadssal, Tingstue, Politistation og Arrestforvarerbolig og en i 1881 opført Sidebygning, hvori der er Plads til 20 Arrestanter. Den i vor Beskrivelse af Holstebro By omtalte Silkefane, der er skænket af Byfoged Tranberg, findes nu paa Raadhuset.

N. AA. HOPPE,
Dommerfuldmægtig.

C. FENGER-ERIKSEN,
Politifuldmægtig.

L. CHR. HØJ,
Motorsagkyndig.

AXEL BIERFREUND, Dommer, R. af D., er født den 28. Juli 1857 i Odense som Søn af Bankdirektør Lorentz Bierfreund og Hustru Rasmine, født Jensen, gift 1871 med Harriet Faber, Datter af Distriktslæge W. H. Faber. Student fra Odense 1877, cand. jur. 1884, cand. polit. 1885, Herredsfuldmægtig i Nysted 1886, Byfogedfuldmægtig i Aalborg 1887, By- og Herredsfuldmægtig i Bogense 1890, i Holstebro 1891, By- og Herredsfoged i Nibe Købstad og Hornum Herred samt Borgmester i Nibe 1904, By- og Herredsfoged i Holstebro Købstad og Hjerm-Ginding Herreder samt Borgmester i Holstebro 1910, valgt Borgmester i Holstebro fra 1919—1920, Dommer samme Sted 1919.

N. A. HALLUND, Politimester, er født den 16. Maj 1883 i København som Søn af Maltfabrikant N. Petersen og Hustru Engeline Maïgrethe, født Holm, gift 1914 med Kamma Clausen, Datter af Kreditforeningsdirektør Clausen. Student fra Efterslægtens Skole 1900, cand. jur. 1907, Byfogedfuldmægtig i Ribe 1908, Fuldmægtig ved Ringkøbing Amt 1908, Politimester i Holstebro 1922. Medlem af Ringkøbing Byraad fra 1921—22.

NIELS AAGE HOPPE, Dommerfuldmægtig, er født den 30. Maj 1906 i Barslev i Thy som Søn af Førstelærer A. C. Hoppe og Hustru Anna, født Nielsen. Student fra Viborg 1925, cand. jur. 1931, siden Juni 1931 Dommerfuldmægtig i Holstebro.

CARL NICOLAUS FENGER-ERIKSEN, Politifuldmægtig, er født d. 9. Marts 1899 i Thise som Søn af Sognepræst K. Fenger-Eriksen, Stouby. Student fra Døckers Kursus 1920, cand. jur. 1926, Dommerfuldmægtig i Tønder, Politifuldmægtig i Præstø, siden 1. Januar 1931 Politifuldmægtig i Holstebro.

LAURITS CHRISTIAN HØJ, Motorsagkyndig, er født den 7. Oktober 1892 i Lemvig som Søn af Fyrbøder Andreas Høj, gift med Karen Kirstine Madsen. Lært Maskinfaget, Maskinisteksamen i København 1915, Assistent paa Lemvig Elektricitetsværk fra 1916—19, Maskinfabrikant i Lemvig fra 1919—24, siden 1924 Justitsministeriets Motorsagkyndige.

ADMINISTRATIONSBYGNINGEN ligger paa Kirkepladsen og er opført i 1905—06 efter Tegning af Arkitekt Peters i Esbjerg. Den indeholdt oprindeligt foruden Kæmnerkontor ogsaa Lokaler for Kødkontrollen, men denne henflyttedes i 1911 til Slagtehuset, og i 1917 omdannedes dens tidligere Lokaler til Kontorer for Forsørgelsesvæsenet. I 1925—26 skete yderligere Ombygninger, idet Kæmnerboligen paa 1. Sal indrettedes til Borgmesterkontor og Udvalgsværelser.

Politikontoret blev i 1919 indrettet i en Sidebygning til Raadhuset.

P. OLESEN,
Overbetjent.

W. JACOBSEN,
Overbetjent.

M. THOMASEN,
Arrestforvarer.

PEDER OLESEN, Overbetjent, er født den 17. April 1873 i Hinge som Søn af Dræningsmester Henrik Olesen, gift med Martine Jensine Jensen. Uddannet ved Landbruget, efter Militærtjeneste ved Livgarden ansat ved Silkeborg Politi i 1903, Landpolitibetjent i Lemvig 1905, i Holstebro siden 1909, Overbetjent siden 1916. I 4 Aar Formand i Holstebro Hjelpekasse, Medlem af Menighedsraadet, i Forplejningsforeningens Bestyrelse, Formand i den kommunale Funktionærforening og for Foreningen af Overinspektionsbetjente i Ordenspolitiet uden for København.

WILLIAM JACOBSEN, Overbetjent, er født den 31. December 1886 i Faaborg som Søn af afd. Former A. Jacobsen og Hustru Hansigne, født Hansen, gift med Thyra Olsen. Telegrafarbejder i Stats-telegrafan, 1910 ansat i Københavns Politi, 1. Marts 1911 i Opdagelsespolitiet, 1919 Overbetjent i Opdagelsespolitiet, siden 1. Juni 1920 Overbetjent og Stationsleder i Statspolitiet i Holstebro.

MARKUS CHRISTIAN THOMASEN, Arrestforvarer, er født den 15. Marts 1884 paa Jegindø som Søn af Fisker Niels Købmand Thomsen, gift med Mohrlin Kjeltdsen. Uddannet ved Landbruget, derefter ved Handels- og Kontorvirksomhed, ansat ved Holstebro Politi den 1. April 1919, Arrestforvarer siden 1. November 1920.

HOLSTEBRO SKOLEVÆSEN har allerede sin Oprindelse fra Reformationstiden, idet Byen da havde baade Latinskole og „dansk Skole“. Latinskolens Bygninger var sandsynligvis erhvervede fra Bispegaarden. Skolen laa paa Hjørnet af Skolegade og Skolegyde, der begge havde Navn efter den. Bygningerne, hvoraf Laden allerede var

nedbrudt før 1649, kendes ikke nøjere, med Hensyn til Omfang og Indretning, men det vides, at disse er udbedrede i 1716, og det kostede det meste af 148 Rdl., en Sum, som Borgerskabet havde sammenskudt til Kirkens og Skolens Reparation. Skolen ejede en Del Legater og var forlenet med Maabjerg Kongetiende.

Af Ulfborg Herreds Provstebog for 1649 kan det ses, hvilke Indtægter Skolens Rektor havde. Indtægterne er opførte saaledes: Konge-, Korn- og Kvægtienden af Maabjerg, der er paa 5 Td. Rug, 5 Td. Byg, 12 Td. Havre, 6 Lam og 7 Skilling. Degnerente af Maabjerg, bestaaende af Plovkorn, Rug, Byg og Havre 9 Traver samt 8 Snese Æg, af Degnebolet 2 Td. Havre, Degnerente af hver Husholdning i Holstebro 2 Skilling, aarlig Jordskyld 2½ Rdl. og 1 Mark, Sangpenge: Andel paa Mortensaften, Juleaften og Helligtrekongersaften omtrent 10 Slettedalere. Af Diskantpengene ved Markeder fik Rektoren 1 Rdl. Skolegæld 2 Gange om Aaret, hver Gang omtrent 3½ Slettedaler, Skylden af en Gaard ved Varde 1½ Ørtug Rug, 1½ Ørtug Byg, ½ Td. Smør og 2 Rdl.

Hvad der var Hørerne tillagt, er ukendt. Derimod vides, at der var tillagt Disciplene Indtægterne af Tvis, Felding, Vinding, Vind, Mejrup og Navr Degnekald og sandsynligvis endnu flere Sogne. Endvidere Renten af Fru Rantzau's Legat til en „Skoles Person, som fører et skikkeligt Levnet“, Renten af Brems Legat „til et fattigt Skolebarn“ og Résens til „trængende Disciple“. Skolen havde ogsaa Indtægter ved Bryllup'er og Ligfærd. Latinskolen nedlagdes i 1739, og dens Indtægter fordeltes saaledes, at Degnen fik Tavlepenge, Andrépenge m. m., medens det øvrige gik til Ribe Skole.

Den danske Skole. Ved Latinskolens Nedlæggelse blev Skolehuset taget til „dansk Skole“, hvor Kordegnen underviste Byens fattige Børn. Ved Siden af eller samtidig med Degnen var det tilladt „én og anden Person, som vel kunde skrive og regne“, at yde privat Undervisning for Byens betalende Børn. De fattige Børn undervistes saaledes af en studeret Mand, medens de mere formuende søgte en mindre oplyst Person. Heri skete i Slutningen af det 18. Aarhundrede den Forandring, at Friskolen overtoges af „Skoleholderen“. I 1805 ordnes Skolen paany, men i 1829 toges der Bestemmelse om, at ved Degnens Død skulde Degne- og Andenlærerembedet forenes, og ved Organistens Afgang skulde det ledige Embede forenes med et Tredielærerembede, som saa skulde oprettes. Det første skete ogsaa i 1845, men skønt Tredielærerembedet allerede var oprettet i 1829, blev det dog ikke ved Organistens Død i 1864 forenet med hans Embede. At Skolens Virksomhed, saalænge der kun var een Lærer, kun kunde være ringe, følger af sig selv, men den besøgte dog selv af Byfogedens Døtre. Fra først af undervistes kun i Religion, Læsning, Skrivning og Regning, men senere optoges Historie, Geografi, Gymnastik og Sang, og ved den sidste Omordning tillige Naturhistorie og tildels Tegning.

Da den oprindelige Skoles Bygninger i 1778 fandtes faldefærdige, solgtes de til Konsumtionsforvalter T. R. Bech, og Skolen flyttedes til Horsted, hvor den forblev til 1803, da det saakaldte Byens Fabrikhus toges i Brug. Dette Navn hidrørte fra en Kartefabrik, som nogle af Byens Købmænd havde indrettet. Før den Tid opstaldedes her for kongelig Regning 6—8 Hingste, ved hvis Blod Egnens Hesterace skulde forbedres. Denne Skoles Grund laa paa Hjørnet af Østergade og Lille Østergade, og Bygningen indeholdt et Skoleværelse paa 6 Fag og Læreren's Bopæl paa 10 Fag. I 1818 indkøbtes for de Penge, som var indkomne ved Salget af den udstykkede Mejrup Præstegaard, et Grundstykke ved Brostræde og Østergade. Her opførtes en Bygning, som indeholdt Førstelærerbolig paa 11 Fag, Gang og Skoleværelse paa 5 Fag. Her forblev Skolen til 1860, da den i Aaret forud nyopførte Skolebygning i Enghaven toges i Brug. Bygningerne er opførte, efter Tømremester Hansens Tegning, af Haandværkere i Byen og med Konsul N. Schou som Entreprenør. Bygningerne bestod af Hovedbygningen og 2 sammenbyggede Udhuse. Hovedbygningen havde 2 Etager og 4 Gavlværelser. I øverste Etage var der hyggelige

og rummelige Lejligheder for 3 Lærere og Lærerinden, og i nederste Etage var der 7 Skolestuer og 4 Værelser for de lavest lønnede Lærere.

Førstelæreren, der var Præst i Mejrup, var lønnet derfra, men han oppebar af Byen Fribolig, $\frac{1}{9}$ af Skolepengene og Offer af Holstebro Menighed de 3 Anden-Højtidsdage. Embedets Indtægter kunde anslaaes til 11 a 1200 Rdl.

Det nuværende kommunale Skolevæsen bestaar af en Grund- og Borgerskoleafdeling samt en Mellem- og Realskole. I 1906 købte Kommunen den i 1878 opførte private Realskole i Nørregade, og samtidig med Skolevæsenets Omordning i denne Anledning blev ogsaa Bygningerne samlede paa eet Sted, idet der købtes en Grund ved den ældre Borgerskole i Danmarksgade, og paa denne Grund byggedes i 1907—08 en ny Borgerskolebygning i Stil med den ældre Bygning, samt en Bygning for Mellem- og Realskolen. Begge Bygninger opførtes i 2 Stokværk med høj Kælder. Hver Bygning indeholder 8 Klasseværelser samt Tagsale med Ovenlys. I den nye Borgerskoles Kælder indrettedes Badeanstalt og i Melleskolebygningens Kælder Sløjdlokaler. Hertil kommer yderlige en ny Gymnastikbygning, og de samlede Udgifter løb op til 210,000 Kr. Den ældre Borgerskole i Danmarksgade var opført i 1886 efter Tegning af Arkitekt J. C. Weber. Den opførtes af røde Mursten i 2 Stokværk med høj Kælder og kostede 63,000 Kr. Den gamle Borgerskolebygning i Enghaven og Realskolebygningen i Nørregade bortsolgtes samtidig. Syd for Danmarksgade opførtes i 1918—19 for 290,000 Kr. en ny Grundskolebygning. Denne er en Vinkelbygning i 2 Stokværk efter Tegning af Arkitekt Kr. Jensen, den indeholder 13 Klasseværelser med Legesal for de to yngste Klassetrin og i Tagetagen Lysbilledsal, Haandgerningslokale og Skolekøkken.

J. ALDAL,
Overlærer.

JENS INGVAR ALDAL, Overlærer, er født den 12. Juli 1867 i Ersted som Søn af Gaardejer Jens Jørgensen Aldal. Student fra Aalborg Katedralskole 1887, cand. mag. 1893 med Historie, Dansk og Latin, Lærer ved Løgstør Realskole fra 1895—97, Ejer og Bestyrer af Saksøbing Realskole fra 1897—1907, siden da Overlærer ved Holstebro Mellem- og Realskole.

L. FOSS,
Overlærer.

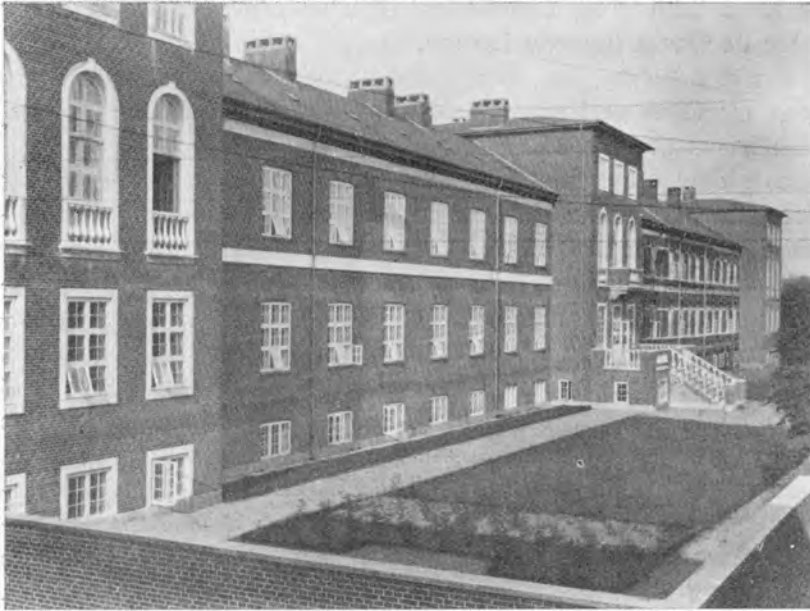
L. FOSS, Overlærer, er født den 30. Juni 1875 i Hodde ved Varde. Fra 1900—01 Andenlærer i Mausvig ved Silkeborg, fra 1901—04 Andenlærer i Kolind ved Grenaa, fra 1904—29 Kommunelærer i Esbjerg, fra 1925 Viceinspektør ved Stormgades Skole, siden 1929 Overlærer ved Borgerskolen i Holstebro.

Frk. JOHANSEN,
Bestyrerinde.

HOLSTEBRO FRISKOLE er stiftet den 1. November 1886 paa Initiativ af Landpost Chr. Gravesen og hans Hustru Karen Marie. Den første Lærer var Kasper Jensen, der havde været Friskolelærer i Veirum for Per Noes Børn. Skolen havde Lokaler i Chr. Gravesens Ejendom paa Enghavevej. I 1894 blev Skolen flyttet til Valgmenighedens Præstebolig paa Lægaardsvej Nr. 4. Først blev selve Ejendommen udvidet, og endelig i 1903 blev der indviet en særlig Skolebygning bag Ejendommen. Frk. Johansen blev Bestyrerinde i 1897 og overtog selve Skolen nogle Aar senere. Siden 1903 har der været knyttet Præliminærkursus til Skolen. I Børneskolen er der ca. 125 Elever, dels fra Byen, dels fra Landet, og paa Kursus er der ca. 25 Elever.

Skolen har foruden Bestyrerinden, Frk. Johansen, 6 Lærere og Lærerinder.

Ringkøbing Amtssygehus i Holstebro

RINGKØBING AMTSSYGEHUS, HOLSTEBRO opstod i 1820erne og paa følgende Maade. Paa Grund af Forordningen til veneriske Sygdommes Behandling for offentlig Regning var allerede i 20erne i det forrige Aarhundrede oprettet Amtssygehuse i Holstebro og Lemvig. Sygehuset i Holstebro var meget tarveligt og tilfælde forfaldent, saa det maatte nedlægges i 1833, hvor det blev bortsolgt ved offentlig

Auktion. Allerede Aaret efter lejedes der dog i et privat Hus nogle Værelser til Sygeanstalt, hvor Patienterne havde Kost, Opvartning, Lys og Varme for 19 Skilling daglig. Hele Anstalten bestod af 3 Værelser, et med 3 Senge til Kvinder, et med 5 Senge til Mænd og Børn og endelig et Værelse med 2 Senge. I Tidsrummet 1834—39 var der ialt indlagt 134 Patienter, deraf 121 for veneriske Sygdomme. Ogsaa denne af Amtet lejede Sygeanstalt var i alle Henseender ussel, hvorfor en Madam Søeborg i 1842 for egen Regning indrettede et Sygehus i Vestergade. Da dette var ulige bedre indrettet og bestyret end det af Amtet lejede, nedlagdes Amtsanstalten snart, og Amtsraadet, der nu havde overtaget Amtskommunens Anliggende, sluttede Overenskomst med Madam Søeborg om at optage veneriske og typhøse Patienter fra Amtsraadskredsen. Foruden et fast Gratiale paa 300 Rdl. fik Madam Søeborg i de senere Aar 28 Skilling daglig for hver Patient, medens Betalingen ellers var 3 Mark 8 Skilling. Madam Søeborg bestyrede selv dette Sygehus, der havde Plads til 10 Patienter, i 20 Aar, hvorefter Datteren overtog Bestyrelsen. Da Jomfru Søeborg ønskede større Godtgørelse, købte Amtsraadet Anstalten i 1874 for 3000 Rdl., hvorefter den i 1876 efter Forslag fra Distriktslæge Glerup med en Bekostning af 15000 Rdl. udvidedes til at kunne rumme 20 Patienter. Da der i 1895 var bygget et nyt Sygehus, overgik det gamle Sygehus til Fattiggård.

I 1892 vedtog Amtsraadet at bygge et nyt Sygehus med Plads til 30 Patienter; det toges i Brug i September 1895. Det var en smuk enetages Bygning og efter den Tids Forhold i alle Maader godt indrettet og beliggende paa en af Byen skænket udmærket Grund lige ved Byens Anlæg. Opførelsesomkostningerne beløb sig til 79,500 Kr. I 1914 udvidedes det ved at bygge en Etage paa med Plads til 10 Senge, hvilket kostede 29,500 Kr. Det normerede Søngeantal maatte dog senere gaa ned fra 40 til 35 for at skaffe Plads til Røntgeninstallation og Kulbuelys m. v. Her som andet Steds viste der sig i Tidens Løb en stærk Forøgelse af Patientantallet, der førte til en stærk Overbelægning, hvilket gjorde Arbejdet i Sygehuset næsten uoverkommeligt baade for Læger og Sygeplejerspersonalet, og som i høj Grad var generende for Patienterne. Der nedsattes derfor i 1923 et Udvalg til at undersøge Forholdene med Hensyn til en rationel Udvidelse af Sygehuset. Dette Udvalg foretog en meget grundig og samvittighedsfuld Undersøgelse

og Overvejelse af alle i Betragtning kommende Forhold. Saaledes fastsloges, at medens Gennemsnittet for samtlige Amter (udenfor København) var 24 Sygesenge pr. 10,000 Indbyggere, havde Ringkøbing Amt det, der stod lavest af samtlige Amter, kun 14, og Hjerm-Ginding Herreder 8,6. Naboamterne Viborg og Thisted laa lige ved Gennemsnittet, Vejle betydeligt over. I Forhold til de andre Lægekredse i selve Amtet havde Hjerm-Ginding Herreder i 1922 43000 Indbyggere med 35 normerede Senge mod 39,000 (ca. 130 Senge) i Hammerum Herred, 24,000 (ca. 51 Senge) i Skodborg-Vandfuld Herred, 23,000 (29 Senge) i Ulfborg-Hind Herreder og endelig 21,000 (29 Senge) i Bølling-Nørre Herreder. Trangen til en betydelig Udvidelse kunde herefter ikke være blot forbigaaende, men det maatte anses for absolut nødvendigt at foretage en meget betydelig Udvidelse, og Amtsraadet besluttede sig da ogsaa efter flere Forhandlinger i 1924 og 1925 til en storstilet Forandring af Forholdene. Der nedsattes et Byggeudvalg af Amtsraadsmedlemmer, Byraadsmedlemmer for Holstebro og Struer, hvilken sidste By atter havde maattet resignere med Hensyn til at faa eget Sygehus, samt Overlægen for at gennemføre Sagen. Forskellige Forhold forsinkede Bygningens Fuldførelse, og først i Begyndelsen af 1928 kunde den vanskelige Overgangstid, i hvilken Patienterne maatte plejes, medens der byggedes baade ved Siderne og ovenover, afsluttes og de nye Lokaler i Sygehuset tages i Brug. Omkostningerne ved Opførelsen har andraget 1,360,000 Kr. I det ny Sygehus har Ringkøbing Amt nu et i alle Henseender velindrettet Sygehus med alle moderne Indretninger baade til Foretagelse af Operationer, Røntgenbelysning, til Lysbehandling og Badebehandling og med god Plads til 130 Patienter. Den gamle Bygning er ved Udvidelsen forlænget mod Øst og Vest, og vinkelret herpaa er bygget 3 Fløje, saa hele Bygningen ovenfra ligner et stort E. Bygningerne omslutter to rummelige Gaarde, en vestlig med Indgang til Køkkenet og til Sygeplejerskernes Privatopgang og en større østlig med Hovedindgangen for Patienter. Hovedfløjen i Stuen og paa 1. Sal er optaget af Sygestuer, grupperet om en større Opholdsstue, paa Loftet er Depoter og Soveværelser for Nattevagter samt i Midten mod Syd et smukt Bestyrelsesværelse og Bibliotek, i Kælderen Køkkenet og Beboelsesrum samt den moderne Badeindretning og et stort velindrettet Laboratorium. I Vestfløjen findes i Kælderen Hovedkøkkenet og mod Nord den kommunale Badeanstalt. I de andre Etager er Plads til Sygeplejerspersonalet med en stor og smukt udstyret fælles Dagligstue og Spisestue. I Østfløjen er der Sygestuer ned mod Anlægget i Stuen og paa 1. Sal, i Kælderen Depoter og Plads til 2 Portører, medens Sygeplejerskerne bor i øverste Etage. I Forlængelse af Østfløjen er der Ligkapel. I Midterfløjen findes Hovedindgangen med Hovedtrappe og Elevator, desuden i Stuen Røntgen- og Kulbue-lysinstallation, og paa

2. Sal Bolig til 2 Reservelæger. Paa modsat Side af Gaden ligger Vaskeri og Kedelbygningen med Bolig for Vaskeripersonalet i Tagetagen. Herfra føres varmt Vand og Damp gennem Kanaler under Gaden til selve Sygehuset. Sygestuerne er mest 4—5 Sengestuer med lidt større Hjørnestuer, der er forsynet med Vinduer fra Loft til Gulv, saalades at Stuerne eventuelt kan benyttes til Friluftskure. Ventilationen sker dels gennem Trækkana-ler, dels gennem en særlig Anordning ved Dobbeltvinduerne, der tillader Tilførsel af frisk Luft uden Træk. Ogsaa Signalsystemet er helt moderne og virker hovedsageligt ved Lyssignaler i Korridoren. Til hver Gruppe Sygestuer hører Thekøkken med Madelevator fra Køkkenet, Badeværelser, W. C. m. m. Køkkenet er ligeledes udstyret med helt moderne Kogeindretninger. Operationsafdelingen er ligeledes i alle Maader veludrustet, 2 store Operationsstuer, der er saaledes indrettede, at de kan sættes fuldstændig under Damp, er beklædt med Fliser og Kakler, og et Sterilisationsrum med Vandsterilisatorer, Instru-mentkogere og en stor Autoclave til Sterilisation af Operationstøjet. Sygeplejerskernes Soveværelser er enkelte, men overordentlig smagfuldt møblerede. Sengene kan omdannes til Sofaer, saa de kan afgive meget hyggelige Opholdsrum ogsaa om Dagen i Fristunder.

Ved Siden af selve Amtssygehuset er der, under Ledelse af samme Overlæge, men iøvrigt adskilt med Hensyn til Økonomi, i 1906 for 80,000 Kr. bygget et Tuberkulose-hospital for hele Amtet med Plads til 20 a 25 Patienter.

Det første Epidemisygehus byggedes i 1881—84 med 3—4 Værelser med 5 Senge, og det udvidedes i 1892—93.

Den første tilsynsførende Læge ved Jomfru Søborgs Sygehus var Distriktslæge Jensen. Da Amtet overtog Sygehuset og udvidede det i 1874—76, ansattes Distriktslæge W. H. Faber. Da det nye Sygehus byggedes i 1892—95, antoges C. A. Dethlefsen som Sygehuslæge og efter Distriktslæge Fabers Død i 1907 ogsaa som Læge ved Epidemisygehuset. Sygehuslæge Dethlefsen afløstes i 1922 af nuværende Overlæge Anders Juul.

A. JUUL,
Overlæge.

H. ENGSTED,
Sygehusforvalter.

K. KRISTENSEN,
Oversygeplejerske.

ANDERS JUUL, Overlæge, F. M. G. G., S. St. S. 4., er født den 4. April 1886 i Randers som Søn af Fabrikant Ole Andersen Juul, gift med Inge Boserup, Datter af Læge Otto Boserup. Student fra Randers 1904, med. Eksamen 1911, Chef for den danske Ambulance i Paris 1917—18, Reservelæge ved Amtssygehuset i Aarhus 1918—21, Reservekirurg ved Odense Amts- og Bysygehus 1921—22, Overlæge ved Amtssygehuset i Holstebro fra 1922, Overlæge ved Tuberkulosehospitalet samme Sted siden 1922, Specialistanerkendelse (Kirurgi og Gynækologi) 1923.

H. J. ENGSTED, Sygehusforvalter, er født den 22. Juni 1902 i Nordby paa Fanø, har taget Handelseksamen fra Aarhus 1923, ansat paa Ringkøbing Amts Sygehus i Holstebro som Sygehusforvalter siden den 6. Marts 1931.

K. KRISTENSEN, Oversygeplejerske, er født den 8. September i Hurup i Thy. Uddannet som Sygeplejerske paa Aarhus Amtssygehus 1920, Afdelingssygeplejerske ved Ringkøbing Amts Sygehus i Holstebro og nu Oversygeplejerske der.

I. PEDERSEN,
Vaskeribestyrende.

I. PEDERSEN, Vaskeribestyrende, er født den 28. Juni 1896 i Esbjerg. Ansat paa Ringkøbing Amts Sygehus i Holstebro siden 1. November 1927.

J. SØRENSEN, Afdelingssygeplejerske, er født den 7. November 1886 i Hemmet Sogn. Uddannet paa Tarm Amtssygehus fra 1912—14, siden 1. April 1924 Afdelingssygeplejerske paa Ringkøbing Amts Epidemisygehus i Holstebro.

J. CHRISTENSEN, Økonoma, er født den 7. August 1891 i Glostrup. Ansat paa Ringkøbing Amts Sygehus i Holstebro siden 1. Aug. 1929 som Økonoma.

J. SØRENSEN,
Afdelingssygeplejerske.

SYGEKASSEN „FREMAD“ I HOLSTEBRO. I Holstebro var der allerede i Aaret 1868 en Sygekasse, som havde de samme Formaal som vore Sygekasser nu til Dags. Som Medlemmer optoges kun Byens Haandværksmestre, men til sidst kunde Kassen ikke bestaa, og den gik da over til at virke som Begravelseskasse eller Ligkasse, som den blev kaldt. Til Slut maatte den ogsaa indstille Virksomheden, idet der var for lidt Tilgang af nye Medlemmer.

Haandværkssvendene i Holstebro stiftede i Slutningen af Halvfjerdserne en Svendeforening under Navnet „Fremad“. Svendeforeningen begyndte i 1884 at sysle med Tanken om Oprettelse af en Sygekasse for Haandværkssvende, og ved en i Foreningen den 23. August 1884 afholdt Generalforsamling vedtoges det at stifte en Sygekasse under Navnet „Fremad“, som skulde begynde sin Virksomhed den 1. September 1884.

Ved Generalforsamlingen den 20. Oktober 1885 oplystes, at Kassen havde været repræsenteret ved et Sygekassemøde i Odense, og at Medlemsantallet nu var 37, samt at Kassen havde oparbejdet en Formue paa 350 Kr. Sygekassen arbejdede sig efterhaanden som Aarene gik, fremad i Medlemsantal, som i April 1897 udgjorde 70.

Ved en ekstra Generalforsamling den 5. August 1898 vedtoges at søge Statsanerkendelse og tillige at oprette en Begravelseskasse, og fra dette Tidspunkt kunde Folk i alle mulige Livsstillinger optages som Medlemmer. Sygekassen er nu oppe paa et Medlemsantal af ca. 2,400 og har i de 48 Aar, den har bestaaet, haft 13 Formænd. Af disse har de 12 tilsammen virket i 18 Aar og den nuværende i 30 Aar.

HOLSTEBRO KØBSTAD-KOMMUNES SYGEKASSE er stiftet i 1883 under Navn af „Holstebro Arbejderforenings Sygekasse“, hvori enhver rask Mand eller Kvinde af alle Samfundslag kunde optages.

Samtidig med, at Kassen blev statsanerkendt fik den Navneforandring og kom til at hedde „Holstebro Købstad-Kommunes Sygekasse.“ Efter den Tid blev der mere Fart i Tilgangen af Medlemmer. Saaledes kan nævnes, at der 1. Januar 1915 var 621 Medlemmer, men det var dog først ved Sygekasseloven af 1915 og efter den Tid, at Fremgangen i Medlemsantallet blev betydelig, idet Kassen den 31. December 1927 sluttede med et Medlemsantal paa 1787.

HOLSTEBRO GASVÆRK er bygget 1881 af et Aktieselskab bestaaende af: Grosserer L. Tang, Grosserer E. A. Houmøller, Bankdirektør I. P. Aggerholm og Købmand Poul Andersen. I 1894 blev der bygget et nyt Retorthus m. m. Produktionen var 104,125 m³ Gas.

Den 1. Maj 1905 overtog Kommunen Gasværket for ca. 80,000 Kr. Saa byggede man en ny Gasbeholder med Rumindhold 1400 m³ og 2 nye Rensekasser og atter en Udvidelse af Retorthus, samt en ny Gashovedledning i Byen. Produktionen var dette Aar 321,337 m³ Gas og i 1931 890,055 m³ Gas. I dette Aar blev der bygget en ny Teleskop-Beholder og 2 nye Rensekasser og en Hovedlinie fra Værket til Nørreport.

HOLSTEBRO VANDVÆRK er bygget den 15. Oktober 1905. Anlægsingeniøren var Ingeniør Øllgaard, København. Det blev udvidet i 1921 og gik fra gasdrevne Stempelpumper over til elektrisk drevne Centrifugalpumper, der er paa 25 og 50 HK. Vandet kommer fra en 48 Meter dyb Boring, der har en Stigehøjde paa ca. 2 m over Jordoverfladen, saa Vandet ved eget Tryk løber paa Iltningbakkerne.

HOLSTEBRO ELEKTRICITETSVÆRK er aabnet i Drift den 10. Oktober 1907. Den projekterende Ingeniør var Kontorchef Leth fra København. Til at begynde med var der 2,400 Lamper og 12 HK. Motor paa 35,000 KW. Maskinkraften var 2 Stk. 45 HK. Gasmaskiner, hvoraf den ene var beregnet til Hjælp for Vandværket ved Op-pumpning af Vand. 1908 blev der udvidet med en Dieselmotor paa 160 HK. I 1912 en Gasmotor paa 160 HK. samme Aar en Udvidelse af Kabel- og Ledningsnettet. Aarsproduktionen var nu steget til 150,000 KW.

1921 blev der anskaffet en Dieselmotor paa 400 HK. 1924 blev der ligeledes anskaffet en Dieselmotor paa 100 HK med tilhørende Vekselstrømsgenerator. I 1930—31 var Produktionen: 1,209,899 KW. Jævnstrøm, 395,490 KW. Vekselstrøm, ialt 1,605,389. Deraf solgtes i Byen til Lys 438,902 KW., til Kraft 476,068 KW. og til Oplandet 372,927 KW. Vekselstrøm. Af den producerede Vekselstrøm er der forbrugt 120,400 KW. til Vekselstrømsmaskinerne. Nu er der 36,568 Lamper og 503 Motorer med ialt 1,450 HK. Af Maskiner er der paa Værket 1,720 HK. Den nuværende Leder af de 3 Værker er S. Chr. Hansen.

S. CHR. HANSEN, Bestyrer, er født den 16. September 1881 i Randers som Søn af Smedemester N. Chr. Hansen, gift med Antonie Nicolaisen. Ansat som Assistent ved Værkerne 1905 og siden 1926 som Bestyrer.

DE GAMLES HJEM, Holstebro Bys Alderdomshjem, er opført i 1915 efter Tegning af Arkitekt Plessner og udvidet i 1919. Bygningen er i samme Stil som „Klitgaarden“ paa Skagen. Der er paa Hjemmet Plads til ca. 65 gamle Mennesker, som hver har sit Værelse, dog findes der enkelte større Værelser beregnet for Ægtefæller. 2 store og 1 mindre Værelse er indrettet til Sygeværrelse, hvor der ogsaa optages, foruden Hjemmets Beboere, ude i Byen boende gamle Aldersrentenydere under Sygdom, der kræver særlig Pleje, som de ikke vilde kunne faa hjemme. Paa Hjemmet findes en stor Samlingsstue, der bruges til Radiogudstjenester, til festlige Lejligheder og Morgenandagter, desuden findes et særligt Rygeværrelse, 4 Kaffekøkkener til Beboernes private Brug samt Bolig til Bestyrerinden.

Udvalget for Hjemmet er det siddende Byraadsudvalg for Aldersrenten, for Tiden bestaaende af: Fru Anna Mortensen, Formand, Vognmand J. C. Ammesen og Kommune-

De gamles Hjem.

kasserer Frk. Anna Gade. Hjemmets Bestyrerinde er Frk. Marie Stein, og dets Sygeplejerske er Frk. Christensen.

MARIE STEIN, Bestyrerinde, er født den 17. Februar 1874 i Hjørring og har været ansat ved „De gamles Hjem“ i Holstebro siden 1915.

HOLSTEBRO BØRNEASYL er oprettet den 30. November 1881 af Købmand Rudolph Aggerholm. I 1909 overdroges Asylet, der har sin egen Bygning i Nellikestræde, til Holstebro Kommune. Til Asylet er endvidere knyttet en Vuggestue, der i 1908 blev oprettet af et privat Selskab, som dels gennem Børnehjælpsdage dels ved Medlemsbidrag skaffede Driftskapital.

I Krigsaarene overtog Byraadet Vuggestuen og lagde dens Drift sammen med Asylet der ogsaa er anerkendt som midlertidigt Optagelseshjem for Værgeraadsbørn. Flere Legater er knyttet til Asylet, hvis Drift derudover udredes dels af Staten, dels af Kommunen. Der er Plads til 35 Asylbørn og 10 Vuggestuebørn. Belægningsen er stærkt svingende med Arbejdsforholdene i Byen, særlig paa den derværende Tobaksfabrik.

Holstebro Asyl.

M. STEIN,
Bestyrerinde.

K. KJELDTSEN,
Bestyrerinde.

P. JOHANSEN,
Bestyrerinde.

Asylet sorterer under et dertil nedsat Byraadsudvalg, hvis Medlemmer for Tiden er Købmand Simested, Formand. Kommunekasserer Frk. Anna Gade og Fru Anna Mortensen. Asylets Bestyrerinde er Frk. K. Kjeldsen.

K. KJELDTSEN, Asylbestyrerinde, er født den 5. August 1890 og har været Asylbestyrerinde siden 1. April 1926.

HOLSTEBRO KOMMUNALE BADEANSTALT. Efter at Byens eneste Badeanstalt i 1918 var ved at skulle nedlægges, indgik Byraadet paa at leje og drive Anstalten, der med den stærkt voksende By snart kom til at lide under Pladsmangel. Byraadet modtog derfor et Tilbud fra Ringkøbing Amtsråd, som gik ud paa at indrette en kommunal Badeanstalt sammen med en Udvidelse af Amtsygehuset i Holstebro. I en let tilgængelig Fløj af Sygehuset blev derefter indrettet Badeanstalt med Dampbade samt Bruse- og Karbade. Anstalten er aaben hver Eftermiddag (Søndag undtagen), og der tages aarligt ca. 10,000 Bade.

Formand for det ledende Byraadsudvalg er Fru Anna Mortensen, og de øvrige Medlemmer af Udvalget er Vognmand Ammesen og Murer Alfred Nielsen.

P. JOHANSEN, Bestyrerinde, er født den 10. Februar 1884 i Handbjerg i Ringkøbing Amt. Ansat paa den kommunale Badeanstalt i Holstebro som Bestyrerinde siden 1. April 1918.

HOLSTEBRO JERNBANEETAT. Banestrækningen Struer—Holstebro aabnedes for Drift den 3. November 1866, efter at Strækningen Skive—Struer havde været i Drift siden 17. November 1865. Viborg—Skive fra 12. Oktober 1864 og Langaa—Viborg fra 21. Juli 1863.

Der hengik herefter omtrent 10 Aar, før Banen førtes videre ad Vestkysten, nemlig til 31. Marts 1875, da Strækningen Holstebro—Ringkøbing aabnedes. Fra 8. August 1875 aabnedes derefter Ringkøbing—Varde, og da Strækningen Varde—Lunderskov allerede var aabnet Aaret forud, var hermed Kredsen Jylland rundt afsluttet.

Den 12. Oktober 1904 aabnedes Strækningen Holstebro—Herning for Drift og ca. 10 Aar efter (fra 1. Januar 1914) fortsættes der med Herning—Give. Samme Aar overtog Staten den private Bane Give—Vejle, og hermed var da fra Efteraaret 1914 Diagonalbanen Holstebro—Vejle gennemført, hvorved der skabtes en hurtig og god Forbindelse mellem Nordjylland og Øerne.

Den nuværende Banegaard er bygget efter Tegning af Professor Wenck, og den af-

løste den første Banegaard i 1906, ca. 1½ Aar efter at Banen til Herning var aabnet, og Udvidelser og Omforandringer af Bygninger og Sporplads da havde vist sig nødvendige.

Sammen med Byens og Oplandets Udvikling i Aarenes Løb steg selvfølgelig ogsaa Trafiken. Togenes og Personalets Antal maatte holde Trit hermed. I de senere Aar har Trafiken dog — ligesom overalt i Landet — været nedadgaaende, væsentlig paa Grund af den stærke Bilkonkurrence. Nogle Tal skal illustrere Udviklingen:

Af Rejsende befordredes i 1899—1900 ca. 60,000, i 1919—20 ca. 154,000 og i 1930—31 ca. 86,000.

Af Gods befordredes fra Holstebro i 1899—1900 ca. 9,000 Tons, i 1919—20 ca. 24,000 Tons og i 1930—31 ca. 15,000 Tons.

Af Gods befordredes til Holstebro i 1899—1900 ca. 27,000 Tons, i 1919—20 ca. 48,000 Tons og i 1930—31 ca. 42,000 Tons.

Af Kreaturer (Heste, Kvæg, Svin, Faar og Lam) befordredes fra Holstebro i 1899—1900 ca. 9,000 Stk., i 1919—20 ca. 20,000 Stk. og i 1930—31 ca. 25,000 Stk.

Af Kreaturer ankom i 1899—1900 ca. 19,000 Stk., i 1919—20 ca. 23,000 Stk. og i 1930—31 ca. 25,000 Stk.

Mellem Hovedbygningen og Nørreport (Indgangen til den ældre Bydel) ejer Statsbanerne et Areal paa ca. 1 Td. Land, der indtil omkring Aarhundredets Begyndelse henlaa som et Anlæg, hvorigennem gik en Gangsti, der benyttedes som Passage mellem Byen og Banegaarden. Senere blev en Del af dette Anlæg omdannet til Haver, hvoraf en Part til Stationsforstanderens Brug. Hele Arealet er nu udlejet til et Selskab, der paa det anlægger en Parkeringsplads for Biler.

Af særlig Betydning for Trafiken har de egentlige Eksportmarkeder været, navnlig for Udførsel af Kvæg.

Disse Markeder, der tog deres Begyndelse omkring 1915, kulminerede i 1917—18, i hvilket Driftsaar der udførtes ca. 70,000 Stk. Kvæg. I de senere Aar har deres Betydning været nedadgaaende paa Grund af de Modforanstaltninger for Eksport herfra, som Udlandet har truffet. I Driftsaaret 1930—31 er der saaledes kun udført ca. 15,000 Stk.

Stationens Personale bestaar nu af følgende: Stationsforstander F. A. N. Stangerup, Godsekspeditør J. V. C. Schoppe, Trafikkontrollør H. C. Jørgensen, Overassistent N. M. Mynthe, Overassistent H. A. E. Sørensen, 5 Assistenters, 1 Kontorist, 1 Rangerformand, 15 Overportører og 11 Portører.

F. A. N. STANGERUP, Stationsforstander, er født den 4. Januar 1864 og gift 1900 med Gudrun Høgermann. Ansat 1. April 1881 i jysk-fynske Jernbaners Sekretariat i Aarhus, Assistent i Struer fra 1883—84, i Aarhus fra 1884—94, i Holte fra 1894—97, i Frederikssund fra 1897—1900, Stationsforstander i Onsild fra 1900—03, Godsekspeditør i Næstved fra 1903—11, i Nykøbing F. fra 1911—17, Stationsforstander i Laubjerg fra 1917—22, i Holstebro siden 1922.

J. V. C. SCHOPPE, Godsekspeditør, er født den 15. September 1879 og gift 1906 med Ina Sørensen. Ansat den 1. April 1897 i Nørre Aaby, derefter i Ryomgaard, Guldager og Skern. Godsekspeditør i Holstebro siden 1. Marts 1921.

H. C. JØRGENSEN, Trafikkontrollør, er født den 15. April 1880 og gift 1904 med Magda Lassen. Ansat 1. Oktober 1896 i Køge, derefter Assistent i Holbæk, Vørslev, Tølløse og Kalundborg. Trafikkontrollør i Holstebro siden 1920.

N. M. MYNTHE, Overassistent, er født den 9. Juni 1889 og gift 1923 med Lily Aldal. Ansat i Aulum den 1. Februar 1907, derefter Assistent i København, Viborg, Skive, Struer og Holstebro. Overassistent i Holstebro siden 1. Juli 1931.

H. A. E. SØRENSEN, Overassistent, er født den 5. Maj 1891 og gift 1924 med Agnete Petersen. Ansat i Hørning den 1. Februar 1907, og derefter Assistent i Holbæk, Kalundborg, Regstrup, Tinglev og Strib. Overassistent i Holstebro siden 1. Juli 1931.

F. A. N. STANGERUP,
Stationforstander.

HOLSTEBRO POSTKONTOR er oprettet den 1. April 1875. Lønningen var da 52 Rd. aarlig, for hvilke Postmesteren tillige skulde holde et gaende Bud en Gang ugentlig mellem Holstebro og Viborg og fra 1728 mod et Tillæg af 10 Rd. et ridende Bud.

Nu er Postkontoret i 4. Lønningsklasse med Lønning 6,900 Kr. og har til Huse i Ejendommen Østergade 4, opført i 1908. I Finansaaret 1910—11 var Indtægten af Frimærker o. l. 175,000 Kr. Der indbetaltes paa 58,000 Postanvisninger m. m. 1,740,000 Kr. og udbetaltes paa 40,500 Postanvisninger m. m. 1,260,000 Kr. Der afsendtes 710,000 Breve og 29,500 Pakker og ankom 1,077,000 Breve og 48,000 Pakker. I Finansaaret 1930—31 var de tilsvarende Tal: Frimærker 256,000 Kr., 125,000 indbetalte Postanvisninger paa 8,200,000 Kr. og 6,5000 udbetalte Postanvisninger paa 4,230,000 Kr. Der afsendtes 1,200,000 Breve og 61,000 Pakker og ankom 1,524,000 Breve og 84,000 Pakker.

F. J. SVENSSON,
Postmester.

Holstebro har 10,015 Indbyggere og hele Postdistriktet 24,672. Der er ansat 79 Personer ved Postkontoret, deraf 49 Landpostbude. 10 Postekspeditioner er underlagt Kontoret. Den nuværende Postmester er F. J. Svensson.

F. J. SVENSSON, Postmester, er født den 5. November 1863 i Assens, gift med Oline Østergaard fra Kolding. Indtraadt i Postvæsenet den 18. Oktober 1883, Postkontrolør i Fredericia fra 1. November 1909, Postkontrolør i Aalborg 1. Marts 1912, Postmester i Holstebro 1. November 1927. Revisor i Sparekassen for Holstebro og Omegn.

Det gamle Bomhus.

HOLSTEBRO TOLDETAT. Oprindelig udgjorde Holstebro og Struer eet Toldsted med Hovedtoldsted i Holstebro. Fra 1. Oktober 1908 udskiltes Struer fra Holstebro Toldsted, saaledes at de to nævnte Toldsteder derefter udgjorde to selvstændige Toldsteder.

Indtil 1870 bestyredes Holstebro-Struer Toldsted af en Toldinspektør med en Toldoppebørselskontrolør ved sin Side. I Aaret 1866 blev der endvidere oprettet et Embede som Toldoppebørselskontrolør i Struer under Holstebro Toldsted. Efter 1870 bestyredes Holstebro-Struer Toldsted af en Toldforvalter i Holstebro, der var Toldstedets Chef, og den af Toldforvalteren underlagte Toldoppebørselskontrolør i Struer.

Den sidste, der beklædte Embedet som Toldinspektør i Holstebro, var F. J. de Origny, Den sidste Toldoppebørselskontrolør var F. C. Schou, der udnævntes til Toldforvalter i Holstebro ved dette Embedes Oprettelse. De følgende Toldforvaltere er: V. Hesseldahl til 1887, L. R. Schourup til 1908, R. N. Jørgensen til 1911, H. L. Hansen til 1920 og J. P. Handberg til 1928.

Personalet ved Holstebro Toldsted bestaar nu af 1 Overassistent, 2 Toldmedhjælpere eller -assistenter og 1 Kontorist.

Holstebro-Struer Toldsteds Distrikt omfatter Holstebro By samt Hjerm og Ginding Herredder. Efter at Struer er udskilt fra Holstebro Toldsted, henhører nu under Toldstedet 18 Kommuner samt en Del (3 Sogne) af to Kommuner, hvoraf noget hører under andre Toldsteder. Holstebro Toldsted hører under Politikreds Nr. 60 og Retskreds Nr. 81, hvilke Kredse omfatter Holstebro og Struer Tolddistrikter. Toldkammerbygningen er en ret uanselig lav Bygning af røde Mursten med Skifertag. Den er sammenbygget med Statsbanernes Godsekspedition. Den nuværende Toldforvalter er R. V. M. Aagaard.

R. V. M. AAGAARD,
Toldforvalter.

R. V. AAGAARD, Toldforvalter, er født den 21. April 1884. Kontorist ved Toldkassererkontoret i Aarhus fra den 1. Oktober 1901, Toldmedhjælper i Kolding fra den 1. Februar 1910, samme Aar Toldassistent i Kolding, Toldassistent ved Overtoldinspektoratet for Nørrejylland's Kontor fra den 1. April 1916, Toldforvalter i Holstebro siden 1. August 1926.

HOLSTEBRO AMTSTUE. Ringkøbing Amt har Amtstuer i Ringkøbing og Holstebro. Holstebro Amtstuegaard ligger paa Hjørnet af Enghavevej og Danmarksgade, skraas overfor Dommerboligen. Bygningen er i 1923 købt af Staten for 41,000 Kr. Amtstuens Chef er Amtsforsvalter, Kammerjunker Knud Bauditz, R. af D.

Ved Amtstuen er ansat Amtstuefuldmægtig Alexander Nielsen, der er født den 15. November 1895 i Hillerød.

KNUD BAUDITZ, Amtsforsvalter, Kammerjunker, R. af D., R. St. Stan 3, er født den 18. Februar 1866 paa Frederiksberg som Søn af Kaptajn Valdemar Bauditz og Hustru Elisabeth, født Owen, gift 1925 med Petra Jensen. Student fra Scheekloth's Skole 1883, cand. jur. 1889, Assistent i Finansministeriet 1889, Fuldmægtig i Kolonialkontoret og vestindisk Pakhusforvalter 1899, Amtsforsvalter i Assens 1902, i Holstebro 1913. Medstifter af „Dansk Idræts-Forbund“, Formand for „Frederiksberg Skøjteløberforening“ fra 1895–1900, Stifter af og fra 1894–99 Formand for „Schneeklotianer-Samfundet“, Medlem af Bestyrelsen for „Holstebro Sparekasse“, Formand for „Holstebro Turistforening“ og for „Den personlige Friheds Værn“s Holstebro Afdeling.

K. BAUDITZ,
Amtsforsvalter.

Centralbiblioteket.

FOLKEBOGSAM-
LINGEN I HOL-
STEBRO, Centralbib-
lioteket for Ringkøbing
Amts østlige Halvdel,
aabnedes den 3. Ok-
tober 1903 i Højskole-
hjemmets nuværende
Læsestue, hvor den
stod opstillet i 12 Aar.

I 1902 var der ble-
vet anbragt en Bog-
samling paa et Par
Hundrede Bind bereg-
nede for Højskolefor-
eningens Medlemmer
i et af Højskolehjem-
mets Dækketøjsskabe.

Udlaanet fandt Sted lige efter Gudstjenesten i Valgmenighedskirken, og til at forestaa dette havde man valgt Friskolelærer J. N. Jensen.

Men Tanken om at udvide Rammerne og samtidig gøre den lille Bogsamling til en virkelig Folkebogsamling opstod snart, og Valgmenighedspræsterne Morten Larsen og Fr. Holm indkaldte derfor en Kreds af Byens og Omegnens Lærere til et forberedende Møde den 10. Februar 1903. Paa et Møde samme Aar, den 27. Marts, vedtoges det at oprette Folkebogsamlingen, hvis Bibliotekar, Friskolelærer Jensen (1903—13) blev, medens Overlærer Krogh-Jensen (1903—08) valgtes til Formand. Aabningstiderne var til at begynde med hver Søndag Kl. 7—9 $\frac{1}{2}$ samt Søn- og Helligdage efter Kl. 4. Bogbestanden beløb sig endnu til nogle faa Hundrede Bind købt for Penge, der dels var skaffet til Veje gennem Indsamlinger gennem de aarlige Vennemøder, dels ved at Højskoleforeningen foruden gratis at yde Lokaler tillige ogsaa stillede et Beløb paa 1,500 Kr. til Raadighed for Bogsamlingen.

Lokalet paa Højskolehjemmet blev med Aarene for lille, og man henvendte sig derfor i Maj 1915 til Byraadet for at faa overladt nogle Lokaler i den daværende Kødkontrol i Horsstræde (nu Kommunens Administrationsbygning). Forhandlingerne med Byraadet resulterede i, at dette vedtog at lade Sprøjtehuset, den nuværende Politistation over for Højskolehjemmet, indrette til Brug for Folkebogsamlingen. Imidlertid var det nødvendigt, indtil Lokalerne i Sprøjtehuset blev færdige, at installere Bogsamlingen i Kødkontrollen Vinteren 1915—16.

I det tidligere Sprøjtehus var Biblioteket til 1919, da det overflyttedes til Lokalerne paa 1. Sal i Kommunens Administrationsbygning, og endelig rykkede det i 1923, 20 Aar efter dets Oprettelse, ind i sin egen Bygning paa Kirkepladsen, hvortil Tegningen udførtes af den lokale Arkitekt, Kr. Jensen. Samme Aar anerkendtes Biblioteket som Centralbibliotek.

Fra at omfatte Holstebro og nærmeste Opland strækker Bibliotekets Omraade sig nu i Nord—Syd fra Venø Bugt til Egnen Nord for Brande mellem Herning og Vejle og i Vest—Øst fra den vestjyske Længdebane til Alheden og Skive Aa.

I 1905 beløb Udlaanet sig til 10,031 Bind. 10 Aar senere var det efter nogen Stilstand steget til 15,650 Bind. I 1919, det Aar da Biblioteket flyttede ind i Administrationsbygningen, udlaantes der 36,000 Bind, og i det Aar, Biblioteket havde faaet eget Hus og var blevet Centralbibliotek, var Tallene 54,289 Bind.

Bogbestanden er nu 15,424 Bind, 9,449 Bind er oplysende Litteratur og 5,975 Bind Skønlitteratur (1905: 1200, 1919: 4,000: 1923: 9,000).

Det samlede Udlaan i 1931—32 var 83,144 Bind (26.128 oplysende Litteratur og 57,016 Skønlitteratur), det største Biblioteket har haft.¹ Laanerantallet var 2129, og Læsesalen, paa hvilket der findes en Haandbogsamling paa ca. 1200 Bind, havde ca. 18,000 Besøgende.

1925 dannedes Danmarks Biblioteksforenings Holstebro Kreds, en Sammenslutning af Sognebibliotekerne indenfor Bibliotekets Omraade. 1928 stiftedes Ringkøbing Amts Skolebiblioteksforening, hvis Udlaan finder Sted gennem Centralbiblioteket, og 1930 aabnedes en Udlaansafdeling paa Amtssygehuset i Holstebro.

Gennem Folkebogsamlinger, Fordelingsstationer, Udsendelse af Bogkasser og direkte Udlaan til Enkeltlaanere holdes Forbindelsen med Oplandet vedlige.

J. N. Jensen afløstes i 1913 som Bibliotekar af Friskolelærer Jens Fonager, under hvis store uegennyttige Arbejde Biblioteket blev saa stort, at Arbejdet ikke længere kunde bestrides som Fritidsarbejde. Han trak sig derfor tilbage, og under E. Møballe (1920—26) tog Biblioteket det store Opsving som Centralbibliotek. Hans Efterfølger, Magnus K. Kristoffersen, virkede ved Biblioteket fra 1920—29, da han ansattes ved The Public Library i Detroit, efter ham ansattes den nuværende Bibliotekar Arne V. Frandsen. Formanden er: Bogtrykker Niels P. Thomsen i Holstebro.

A. V. FRANSEN,
Bibliotekar.

ARNE V. FRANSEN, Bibliotekar, er født den 5. Maj 1902. Studentereksamen 1921, Filosofikum, Statens Biblioteksskole 1. Del 1924, Elev ved Centralbiblioteket i Silkeborg 1. Marts 1922 til 31. August 1924, Vikar ved Centralbiblioteket i Kalundborg fra 1. September til December 1922, Assistent ved Centralbiblioteket i Odense fra 1. Januar 1925 til 31. August 1929, Bibliotekar ved Centralbiblioteket i Holstebro 1. September 1929. Ud giver af: Samhørende Romaner og Fortællinger indenfor dansk-norsk Skønlitteratur (2. Udg. 1930), Haandbogsfortegnelse, Vejledning ved Køb og Benyttelse af de vigtigste Haandbøger (1930), Medarbejder ved forskellige Dagblade og Tidsskrifter.

FREDEHJEMMET RØDSTEN er beliggende i den nordlige Udkant af Holstebro. Det er oprettet af Johs. Korsbæk i 1926 i en Villaejendom, som købtes til dette Formaal. Det er egentlig en Fortsættelse fra en Ejendom paa Sjælland, hvor Forstanderen drev et lignende Hjem fra 1916.

Til Ejendommen hører 10 Skp. Land Have. Virksomheden drives for egen Regning og Risiko uden økonomisk Støtte af nogen Art. Hjemmet kostede 45,000 Kr. og har Plads til 15 Piger i Alderen fra

Fredehjemmet Rødsten.

14 Aar og opefter. Der betales for Tiden 900 Kr. aarligt i Syge- og Transportudgifter. Ved Ankomsten faar hver Pige et Udstyr, som Hjemmet svarer til under Opholdet og medgiver tilsvarende ved Bortrejsen. Hvad der forarbejdes eller frembringes paa Hjemmet kommer Hjemmet til Gode.

Formaalet er at optage og oplære unge Piger, som enten er tilbage i Udvikling eller er under normal Begavelse, saaledes at de er ude af Stand til at klare sig selv, økonomisk eller moralsk. Deres Arbejdsevne er saa ringe, at de ikke er i Stand til at udføre den Mængde Arbejde af den Kvalitet, der er nødvendig for at tjene til eget Underhold. Desuden har de som Regel Karaktervanskeligheder, der gør dem mere eller mindre vanskelige at omgaas og arbejde med. Moralsk udsættes mindre begavede Piger ofte let for samvittighedsløse Personers Misbrug. Og da det er en Kendsgerning, at deres eventuelle Børn bliver ringere end Forældrene, bør saadanne Piger ikke udsættes for Misbrug af den Art til Skade for dem selv, deres Børn og Samfundet, som i saa Tilfælde paaføres langt større Udgifter end ved rettidig Anbringelse i et Fredeshjem. En Del kan i en senere Alder naa til at klare sig selv.

I Fredeshjemmet beskæftiges Pigerne efter deres Evner og Anlæg, dog saaledes at man særlig søger at udvikle de Evner, som bedst giver dem en Erhvervs mulighed. Foruden Husvæsenet, som Forstanderens Hustru og en Hjælper tager sig af, beskæftiges de særlig ved al Slags Syning og Haandarbejde, hvori de undervises af en dertil uddannet Lærerinde, om Sommeren tillige ved Havebrug. Der gives nogen Undervisning i almindelige Skolefag samt Gymnastik. Deres Skolekundskaber er som oftest yderst ringe.

Fritiden benyttes til eget Haandarbejde, Læsning, Leg, Sang, Radio, om Sommeren tillige til forskellige Boldspil, Udflugter o. l. De fleste er Medlem af en Ungdomsforening eller K. F. U. K., hvor de gaar til Foredrag og Møder under Ledsagelse.

I det hele taget har Pigerne al den Fritid, de kan bruge, dog er den Grænse vanskelig at træffe, saa det hænder naturligvis, at en eller anden misbruger Friheden. I Arbejdet maa de tages med fast og bestemt Haand, hvis man i det hele taget skal lære dem noget.

Paa Grund af den ringe Evne og slappe Vilje maa man foruden bestemt Optræden være godt bevæbnet med Taalmodighed, saa man kan finde sig i at gentage atter og atter.

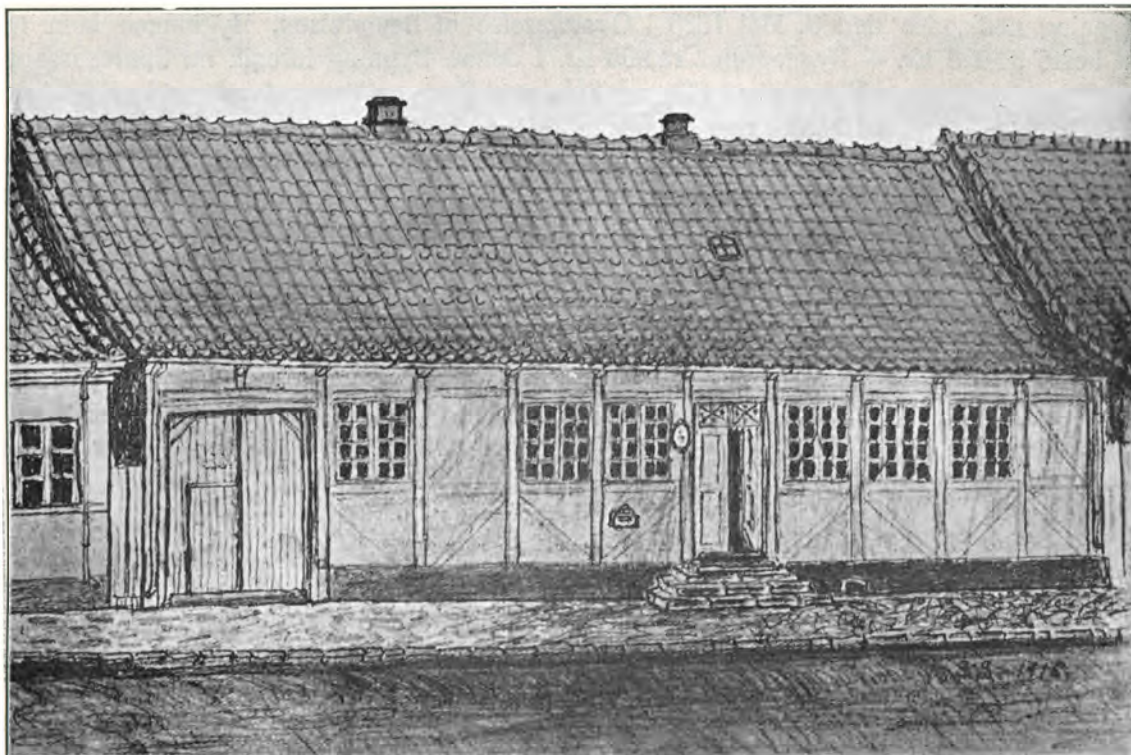
Man skal sige en Ting fire Gange. Den første Gang har de ikke hørt det, den anden Gang har de nok hørt det, men ikke opfattet det, den tredje Gang har de muligvis glemt, hvad det var, det drejede sig om, først fjerde Gang kan man forvente, at der vil ske noget. Ogsaa det kan man indleve sig i, saa det bliver noget af en Vane.

Kunde man ikke det, vilde man ikke være i Stand til at arbejde med saadanne Piger ret lang Tid.

HOLSTEBRO OG OMEGNS SPARE- OG LAANEKASSE holdt sin første Kontordag den 21. August 1827.

Den 4. Juli 1827 rettede 6 Mænd en Henvendelse til Hjerm-Ginding Herreders landøkonomiske Selskab om Oprettelse af en Sparekasse. De 6 Mænd, der havde underskrevet Indbydelsen, var: Justitsraad S. A. Fjelstrup, R. af D., Distriktsprovst J. B. Krarup, R. af D., Landvæsenskommissær N. Boserup, Sognepræst J. Gjeding, Lærer J. Dahl og Landsoverrets-Prokurator T. Smith.

Man begyndte smaat. — Til Dækning af de løbende Udgifter inskød hver af de 6 Direktører 12 Rigsdaler rede Sølv, som dog efter et Par Aars Forløb lykkeligt kunde tilbagebetales af Kassen. Sparekassens Navn var fra Begyndelsen noget vaklende, idet den skiftevis gik under følgende Betegnelser: „Sparekassen for Holstebro og Omegn“, „Holstebro

Huset, hvor Sparekassens Virksomhed foregik de første 25 Aar.

og Omegns Landøconomiske Selskabs Sparekasse“, „Holstebro Sparekasse“, „Holstebro Bys og Omegns Sparekasse“, men i 1847 antog den sit nuværende Navn. Bestyrelsens Medlemmer kaldtes Direktører.

Den første Regnskabsfører var den daværende Postmester Bay, der fungerede indtil 1852. Han afløstes af Toldopbeholderskontrolør A. F. Schou, der efterfulgtes af Kammerraad, Prokurator Repsdorph og i 1875 af A. Schou, der baade var Bogholder og Kasserer, men som dog fra 1881 fik Direktørnavnet.

Sparekassens Virksomhed har ikke blot indskrænket sig til at modtage, udlåne og frugtbargøre Penge paa forskellig Maade, men Ledelsen har tillige haft et velvilligt Sind til at række en hjælpende Haand ud, hvor det tiltrængtes, og mange er de Tusinder, der i Aarens Løb er givet ud til almenyttige og vældædige Formaal. Gennem de sidste Aar er der aarlig ydet omkring 3,000 Kr.

Ligesom Sparekassen begyndte smaat med Penge, saa begyndte den smaat med Lokaler. Under Hensyn til, at Postmester Bay skulde være Regnskabsfører, faldt det naturligt at benytte Posthusbygningen til Kontor. Bygningen laa, hvor den nuværende Sparekassebygning ligger, nemlig Østergade Nr. 3, tæt ved Torvet. Her har Posthuset haft Lokale til 1909, da det flyttedes over paa den anden Side af Gaden. Senere har Sparekassen haft til Huse forskellige Steder, indtil man i 1889 erhvervede netop den Grund, hvor det gamle Posthus laa, og Sparekassen kom saaledes til at fortsætte der, hvor Virksomheden var begyndt i 1827.

Ejendommen købtes for en Sum af 14,000 Kr. af Postmester Carstensen, der betingede sig, at Sparekassen i den nye Bygning, der skulde opføres, indrettede Lokaler i Stueetagen til Post- og Telegrafstation, medens der paa 1. Sal indrettedes privat Lejlighed til Sælgeren for en aarlig Lejeafgift af 800 Kr. Grundstenen til den nye Sparekasse-

bygning nedlagdes den 3. Maj 1889 i Overværelse af Bestyrelsen. Bygningen kom til at koste 34,095 Kr. + Byggegrund 14,000 Kr. I denne Bygning foregik nu Sparekassens Virksomhed Side om Side med Post- og Telegrafvæsenet i ca. 20 Aar. I Mødet den 19. Januar 1910 nedsatte Sparekassens Ledelse et Byggeudvalg, der skulde fremkomme med Planer til Udvidelse af Sparekassens Bygning. Den 13. April 1910 godkendte Bestyrelsen Arkitekt Thorkild Andersens Forslag, og i Februar 1911 var Ombygningen tilendebragt. Ombygningen kostede 56,251 Kr. og altsaa godt 8,000 Kr. mere, end hele Bygningen med Grund havde kostet i 1889.

H. HENRICHSEN,
Direktør.

Sparekassens administrerende Direktør er H. Henrichsen.

H. HENRICHSEN, Sparekassedirektør, er født den 5. Oktober 1878 paa Frederiksberg. Oplært ved Handelen i Varde, fik 1904 Ansættelse hos C. & J. Schou i Holstebro, blev 1910 ansat som Bogholder i Sparekassen og 14. August 1925 valgt til administrerende Direktør.

HOLSTEBRO BANK er oprettet den 17. November 1871. Bankens egentlige Stifter er Sagfører J. P. Aggerholm, der gennem 42 Aar ledede den og førte den frem fra en beskednen Tilværelse til den store Betydning, som Banken fik for Byens og Omegnens Liv.

Fredag den 17. November 1871 afholdtes der en Generalforsamling paa Schaumburgs Hotel i Holstebro. Paa denne fremlagde Sagfører Aggerholm paa Indbydernes Vegne Fortegnelse over de tegnede Aktier til et Beløb af 18,200 Rigsdaler samt Udkast til Love for Bankselskabet. Aktionærerne var mødt saa mange, dels personligt og dels ved Fuldmagt, at de repræsenterede 15,400 Rdl.

Til Repræsentantskabet valgtes: Proprietær J. K. V. Steenstrup, Kvistgaard, Købmand C. Christensen, Holstebro, Proprietær G. Eyber, Kvistrup, Konsul M. Schou, Struer, Sognefoged David Christensen, Estvad, og Købmand T. W. Jensen, Struer.

Som Direktører valgtes Amtsforvalter, Kammerraad G. Møller, Holstebro, Købmand W. Wium, Holstebro, og Købmand S. Jacobsen, Holstebro.

Holstebro Banks Bygning til 1. November 1904.

Banken begyndte da sin Virksomhed med 2 faste Bankdage om Ugen.

Paa Generalforsamlingen den 4. Maj 1875 vedtoges det at udvide Aktiekapitalen til 72.000 Kr.

Da Lokalerne blev for smaa, købte Banken i 1885 den Ejendom, i hvilken den havde Lokale, hvorefter de nødvendige Forandringer og Udvidelser blev foretagne. Banken, der hidtil kun havde fast Kontortid nævnte 2 Dage ugentlig, udvidede i 1890 Kontortiden til hver Søgnedag, og J. P. Jensen ansattes som Bogholder.

Paa en Generalforsamling den 8. Februar 1902 vedtoges det at udvide Aktiekapitalen til 250,000 Kr.

Da Bankens Lokaler blev for smaa til den voksende Forretning, og da Udvidelsen i Bankens Ejendom ikke kunde foretages paa tilfredsstillende Maade, vedtoges det i 1903 at sælge den, og der indlededes Forhandlinger med Købmand M. Fjeldsted om Erhvervelse af Lokaler i den ny Ejendom, han agtede at opføre paa Byens Storetorv. Disse Forhandlinger resulterede i, at Banken fik indrettet tilfredsstillende Lokaler med Boksrumm. m., sikret for en længere Aarrække, Lokalerne toges i Brug den 1. November 1904 og benytttes fremdeles. I 1910 oprettedes en Filial i Ulfborg Stationsby og i 1912 et Agentur i Vemb.

I 1916 vedtoges det at udvide Aktiekapitalen til 600,000 Kr.

Som det af foranstaaende vil fremgaa, har Bankens Virksomhed været i jævn og støt Fremgang, og Tab af nævneværdig Betydning har Banken ikke haft. Aktionærerne har to Gange faaet delvis Friaktie og desuden hvert Aar et anstændigt Udbytte. Desuden er der hvert Aar anvendt et Beløb svarende til 4 pCt. Rente af Delkrederefonden som Tilskud, Gaver og Medlemsbidrag til forskellige filantropiske Institutioner.

Bankens administrerende Direktør er P. M. Jepsen.

PETER MARIUS JEPSEN, Bankdirektør, er født den 6. August 1887 i Løgstør som Søn af Købmand N. C. Jepsen, gift 1922 med Kirstine Gjelstrup Poulsen, Datter af Borgmester Poulsen, Lemvig. Præliminæreksamen 1903, Vekselmæglereksamen 1906, Assistent i Banken for Løgstør og Omegn fra 1905—18, Kommunebogholder og Byraadssekretær i Løgstør fra 1913—18, Kasserer i Præstø Bank fra 1918—20, Kasserer i Holstebro Bank fra 1920—30, siden da administrerende Direktør for samme.

P. JEPSEN,
Direktør.

HOLSTEBBO LANDMANDSBANK er oprettet i 1887 og boede de første Aar til Leje i Østergade, men omkring Aaret 1900 købte Banken en Ejendom paa Storetorv, hvor den stadig har Lokaler. Bankens første administrerende Direktør var Sagfører Berthelsen, der virkede fra 1888—1908. Derefter fulgte Direktør S. Møller fra 1908 til 1931, og siden da Bankdirektør J. C. Selmer Petersen.

Bankens Indskudskapital pr. 31. December 1931 var 4,234,859 Kr. 88 Øre. Aktiekapitalen er paa 500,000 Kr. og Reservefonden paa 437,474 Kr. 64 Øre.

JENS CHRISTIAN SELMER PETERSEN, Bankdirektør, er født den 19. November 1895 i Holstebro som Søn af Snedkermester F. Petersen, gift med Gerda Jzard Høyer, Datter af afd. Slagteridirektør Høyer i Thisted. Uddannet ved Handelen, 1914 ansat som Assistent i Holstebro Landmandsbank, 1920 Bogholder samme Sted, 1931 administrerende Direktør.

HOLSTEBRO TEKNISKE SKOLE. Skolens Historie kan føres over 50 Aar tilbage i Tiden. Siden 1. Oktober 1862 har Byen haft sin Søndagsskole, hvori Haandværkerlærlinge og enkelte Skoledrenge har nydt Undervisning i Skrivning, Retskrivning, Regning og Tegning.

Uagtet Skolen har haft frit Lokale, fri Varme og været understøttet af Haandværkerforeningen, Kommunen og Staten, af hver med 25 Rdl. aarlig, har den dog ikke rigtigt villet trives, hvilket for en Del vel nok skyldtes den Omstændighed, at der svaredes Skolepenge (2 Rdl.), og at Undervisningen var henlagt til de unges eneste Fritid. Disse Hindringer blev fjernede i 1868—69, idet Undervisningen blev fri og henlagt til Mandag Aften.

Teknisk Skole havde oprindeligt Lokale i Kommuneskolen, men senere benyttedes en Stue i Industriforeningens Stiftelse, og Undervisningen udvidedes til 2 Aftener ugentlig.

Skolens almindelige Navn var nu Haandværkerskolen. Ved Industri- og Haandværkerforeningens Virksomhed lykkedes det omsider at skaffe Midler til Veje til Opførelse af en Skolebygning, og Indvielsen af en ny teknisk Skole fandt Sted den 19. Oktober 1891.

Holstebro tekniske Skole virker fremdeles som Aftenskole. Der undervises 5 Aftener ugentlig i de 6 Vintermaaneder.

Faste Tilskud til Skolens Drift ydes af Stat, Amt, Kommune, Banker, Sparekasse samt af Industri- og Haandværkerforeningen og Teknisk Skoleforening. Desuden ejer Skolen 2 Legater: Købmand Wiims Legat og Købmand Tangs Legat, dette sidste anvendes til Præmier for de dygtigste Elever.

I 1928 er der foretaget en større Udvidelse af Teknisk Skole, idet den blev forøget med en Etage. Elevantallet er 147, og Undervisningen besørges af 15 Lærere foruden Forstanderen. Den nuværende Forstander er Arkitekt Jensen.

HOLSTEBRO INDUSTRI- OG HAANDVÆRKERFORENING er stiftet den 20. Maj 1871; dens første Bestyrelse bestod af: Fabrikant Petersen, Formand, Maler Toft, Guldsmed E. Meilsø, Snedker S. C. Petersen, Lærer Graversen, Dyrslæge Welsch og Snedker Stokholm.

Fra en beskeden Begyndelse er Foreningen vokset jævnt og støt gennem Aarene, saa dens Medlemsantal nu er 365.

Foreningen ejer en Stiftelse med Friboliger for gamle Medlemmer eller deres Enker. Denne bestaar af: Den gamle Stiftelse med Friboliger og en nyere Afdeling, der væsentlig er lejet ud, delvis til en billig Husleje. Desuden er der oprettet en Understøttelsesforening, som yder Hjælp til trængende Medlemmer.

Teknisk Skole ejes af Industri- og Haandværkerforeningen og ledes af en Bestyrelse, hvis Formand er Landinspektør Rasmussen. Foreningens Bestyrelse bestaar af: Smedemester H. P. C. Andersen, Formand, Skomagermester L. A. Ottow, Murermester Martin Petersen, Bogtrykker N. P. Thomsen, Arkitekt Chr. Jensen, Snedkermester P. Gaardhøje, Glarmester E. Leonhardt, Tømrermester P. Fugl og Guldsmed Angus Rogers.

HOLSTEBRO HANDELSSTANDSFØRENING. Grunden til Foreningens Dannelse lagdes paa et Møde, der i 1883 var indvarslet af Købmand, Kancelliraad C. Christensen. Det vedtoges derpaa enstemmigt at oprette en Handelsforening i Holstebro, og

et Udvalg bestaaende af Købmændene S. Simonsen og S. Schou samt Tobaksfabrikant R. Færch nedsattes til at udarbejde Forslag til Love.

Senere holdtes et nyt Møde, hvor der forelagdes Udkast til Love, bestaaende af 24 Paragrafer, og med nogle uvæsentlige Ændringer vedtoges disse enstemmigt. Af de den Gang vedtagne Love anfører vi: Foreningens Formaal var at virke til Fremme for Byens Handel og ved maanedlige Møder at udveksle Anskuelser om Spørgsmaal af almindelig merkantil Interesse. Enhver, der havde Næringsbevis som Grosserer, Købmand, Detaillist, Handelsagent, Fabrikant, Mægler eller Prokurist og var bosat i Holstebro, kunde blive optaget i Foreningen.

Foreningens første Bestyrelse bestod af: Kancelliraad, Købmand C. Christensen, Formand, Købmand J. Schou, Købmand S. Simonsen. De første Revisorer var: Tobaksfabrikant R. Færch og Fabrikant Leonhardt Tang.

I den efterfølgende nærmeste Aarrække har man ikke kunnet fremdrage Enkelthederne om Virksomheden, kun dette kan man oplyse, at Kancelliraad C. Christensen afløstes som Foreningens Formand af Fabrikant R. Færch, der senere efterfulgtes som saadan af Købmand J. Schou. For Handelsstanden i Holstebro har Foreningen sikkert været til megen Gavn, idet den formentlig har taget sig af Sager, der var af Interesse for Handelsstanden, og dem har der sikkert været mange af i den ret stærkt voksende By.

Vi skal nævne fra disse Aar, at i Slutningen af 80erne oprettede Foreningen en Aftenskole, Holstebro Handelsskole, til videre Uddannelse af unge Handelsmænd, en Skole hvor der gennem Aarene er udfoldet et stort og dygtigt Arbejde blandt et stedse stigende Elevantal, og hvor Eksamensresultaterne stadig har været blandt de bedste i Jylland og paa Fyn. I 1906 oprettedes en Understøttelsesforening, som siden da har udfoldet en ret omfattende Virksomhed indenfor Handelsstanden.

Iøvrigt har Foreningen i Aarenes Løb dels taget Initiativet til Løsningen af forskellige Spørgsmaal og dels gjort sin Indflydelse gældende paa adskillige Omraader. Vi nævner enkelte: I 1898 udtalte Foreningen sig saaledes for kommunal Beskatning af Aktieselskaber og Filialer af udenbys Forretninger. Samme Aar vedtoges en Henvendelse til Jernbanelkommissionen angaaende en Jernbane Holstebro—Herning fremfor Skive—Herning. 1901 protesterede Foreningen mod Flytningen af Holstebro Toldkontor til Struer. Gentagende Gange har man fra Foreningens Side forlangt Læssespor ved Sønderport. I 1911 vedtog man at søge at faa Esbjerg-Slagteriets Filial anlagt i Holstebro. 1914 udtaltes Tilslutning til en Bane Lemvig—Holstebro, og samme Aar opfordredes Byraadet til at faa Ungskuet til Holstebro. Ligeledes opfordredes Byraadet i 1915 til at arbejde for en Ørnhøj—Holstebro-Bane i Stedet for en Ørnhøj—Aalum-Bane. Ogsaa Havnesagen har Foreningen stadig været stærkt interesseret i. Den har ligeledes taget Initiativet til adskillige Dagvogns- og Automobilruter for at bevare Oplandet. Og saaledes kunde nævnes en Række Sager, som Foreningen har interesseret sig for.

I Maj Maaned 1921 havde Foreningen den Ære at være Vært for Den jyske Centralforenings Repræsentantskabsmøde.

Siden Foreningen oprettedes har foruden ovennævnte følgende været Formænd for Foreningen: Købmændene Poul Andersen, Meinhardt og N. K. Nielsen.

I de 50 Aar, siden Foreningen oprettedes, er Holstebro By vokset stærkt, og jævnsides hermed er Byens Handelsstand blevet mere og mere omfattende og talrig. Handelsforeningen har fulgt med i Udviklingen og staar nu som en af Holstebro Bys mest livskraftige og initiativrige Foreninger.

Understøttelsesforeningen ejer en Kapital paa 16,689 Kr. Handelsforeningen administrerer et Legat paa 30,000 Kr., oprettet i 1914 som Læderhandler Peter Thorups Legat til videre Uddannelse for unge Handelsmænd i Holstebro. Det uddeles i 2 Portioner à 900 Kr.

R. STEFFENSEN,
Forretningsfører.

Den 9. September 1931 modtog Foreningen som Gave 2000 Kr. af Købmand Poul Andersen og Hustru Frederikke Andersens Legat. Renterne uddeles som Flidspræmie til 2 Elever i Handelsskolen.

Dygtige Mænd og gode Borgere har staaet i Spidsen for Foreningen og blandt sine Medlemmer tæller Foreningen nu saa godt som hele Byens Handelsstand.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af følgende: Forretningfører R. Steffensen, Formand, Købmand Ferd. Hahn, Næstformand, Købmand R. Madsen, Sekretær, Boghandler J. P. Wille, Kasserer, Lærer Axel Lund, Handelsskolens Forstander, Købmand C. N. Thordahl og Købmand Møller-Kristiansen.

DE DANSKE FORSVARSBRØDRE I HOLSTEBRO er stiftet den 14. Juni 1885. Dens Stiftere og første Bestyrelse bestod af: Løjtnant Frandsen, Formand, Persienefabrikant Seemann, Næstformand, Arrestforvarer, Kammerassessor M. N. Høft, Kasserer, Typograf Jensen, Sekretær, Arbejdsmand Lindholdt, Slagter M. Christensen og Murer Sørensen. Begyndelsen var kun beskeden og Midlerne smaa, og den nystartede Forening maatte begynde med et mindre Laan for at faa Midler til Trykning af Love, Anskaffelse af Protokoller, Emblemer m. m. I Aarenes Løb har Foreningen dog vokset sig stor og stærk og tæller for Tiden 272 Medlemmer og har en Formue paa 5,500 Kr.

Til Tak for trofast og fortjenstfuldt Arbejde i Foreningens Tjeneste er 2 af dens tidligere Bestyrelsesmedlemmer, fhv. Farver J. C. Pedersen, DM. og Tømrermester P. Frandsen, udnævnte til Æresmedlemmer.

Det aarlige Kontingent andrager for Tiden 8 Kr., hvoraf de 4 Kr. anvendes til Begravelseshjælp, dog ikke over 100 Kr. Desuden er der under Foreningen en Sygekasse, hvor Medlemmerne kan faa Sygehjælp med 50 Øre pr. Dag i indtil 100 Dage, indenfor et Aar. Endelig kan enhver Forsvarsbroder, der har været Medlem mindst et Aar og ikke staar til Restance, mod betryggende Kaution opnaa et Laan paa 100 Kr. af Foreningens Midler. Beløbet tilbagebetales med 8 Kr. i 13 paa hinanden følgende Maaneder. Hvert Aar til Jul udbetales endvidere Hjælp til trængende Medlemmer efter derom indsendt Ansøgning.

Foreningens Formaal er at bevare og styrke Troskab mod Konge og Fædreland samt genopfriske og udvikle Soldatertidens gode Kammeratskab, og tro mod dette Formaal har Foreningens skiftende Bestyrelser altid været trofast støttet og hjulpet gennem Aarene af interesserede Medlemmer.

Foreningens aarlige Fester er: 3. Januar Juletræ for Voksne og Børn. Fastelavnsfest, Stiftelsesfest hver 14. Juni, hvor Uddeling af Broderbreve samt 25 og 40 Aars Hæderstegn finder Sted. Sommerudflugt første Søndag i August. Fugleskydning, Gaase- og Andespil, Foredrag, Teateraftener m. m.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Støbemester N. Mortensen, Formand, Fabrikant A. M. Lynggaard, Næstformand, Faktor R. Nielsen, Kasserer, Bogholder H. Sigh, Sekretær, Guldsmed Valdemar Noes, Politibetjent Brøndum-Jensen og Kriminalbetjent A. Arnak.

N. MORTENSEN,
Formand.

HOLSTEBRO TENNISKLUB er stiftet i 1906 paa Initiativ af Isenkræmmer O. Knudsen, Cigarfabrikant Martin Schmidt, Hotelejer Rathje, Grosserer A. Houmøller, Frk. Jenny Houmøller og Direktør Fog. Klubben indmeldtes samtidig i Jydsk Lawn-Tennis Union. Medlemstallet er 90, og de to Baner, Klubben raader over, er nu utilstrækkelige, saa der arbejdes for at faa indrettet 2 nye Baner. Interessen for Tennis har lige siden Klubbens Stiftelse været levende og flere af Landets bedste Tennisspillere har høstet deres første Laurbær som Medlemmer af Holstebro Tennisklub.

Bestyrelsen bestaar af: Manufakturhandler Harald Knudsen, Formand, Bankassistent N. Opstrup, Kasserer, Bankassistent K. A. Andersen, Bogholder C. C. Jensen og Kommis Tom Petersen.

H. KNUDSEN,
Formand.

KRISTELIG LYTTERFORENING er stiftet den 19. Februar 1929. Der indmeldte sig straks 30 Medlemmer, og dette Antal er nu vokset til 123.

Foreningens Formand er pens. Lærer, Organist Christen Christensen.

H. LARSEN,
Chauffør.

CHRISTEN CHRISTENSEN, pens. Lærer og Organist, er født den 4. Juli 1871 i Maabjerg Sogn som Søn af Husmand N. U. Christensen. Tog Lærereksamen fra Aarhus 1895, Lærer i Holstebro fra 1901—1928, Organist ved Holstebro Kirke. Formand for Kristelig Lytterforening, Holstebro.

ARBEJDERNES RADIOKLUB er stiftet den 28. Februar 1928. Til Formand valgtes Chauffør Hans Larsen og til Kasserer Otto Ottow, og begge fungerer stadig. Foreningen har egne Lokaler og Laboratorier og yder sine Medlemmer Bistand i alle tekniske Spørgsmaal.

HOLSTEBRO KOMMUNALE ORKESTER har bestaaet i ca. 40 Aar, og det opretholdes ved et aarligt Tilskud fra Kommunen. Tilskudet er paa 2,000 Kr. Hver Sommer afholder Orkestret 12 Koncerter i Byens Anlæg med gratis Adgang for alle. Desuden benyttes det 15 Mand store Orkester Aaret rundt baade samlet og delt af ca. 35 Foreninger og Sammenslutninger.

MARTINUS JENSEN, Musikdirektør, er født den 19. April 1885 i Hindborg som Søn af Gaardejer Anders Jensen, gift med Johanne Andersen. Musikdirektør i Skive fra 1914—24, siden 1924 i Holstebro.

M. JENSEN,
Musikdirektør.

HOLSTEBRO GYMNASTIKFORENING. I tidligere Aar blev der drevet Gymnastik indenfor Holstebro Boldklub, men i 1924 stiftedes Holstebro Gymnastikforening, der optager saavel aktive som passive Medlemmer.

Foreningens første Bestyrelse var: Frede Andersen, Formand, Poul Beeken, Næst-

O. SKAANING,
Formand.

formand, Kr. Thorhauge, Kasserer, Herdis Skaaning og Dagmar Baunsgaard.

Foreningen, hvis Medlemstal er ca. 230, driver Gymnastik to Gange ugentlig Vinteren igennem for baade Damer og Herrer, og der afholdes af og til Gymnastikopvisning i Forbindelse med Struer Gymnastikforening.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af: Orla Skaaning, Formand, Gudrun Jacobsen, Næstformand, N. Christiansen, Kasserer, Kristian Andersen og Fru Edith Mikkelsen. Orla Skaaning er født d. 10. November 1908 i Holstebro som Søn af Skrædermester R. Skaaning. Formand for Holstebro Gymnastikforening siden 1931.

DE GAMLE DRENGE I HOLSTEBRO. Paa Initiativ af Cigarfabrikant Martin Schmidt stiftedes en Klub af Borgere, der følte Trang til at dyrke Motionsgymnastik, og uden Afbrydelse har denne Forening under Ledelse af Martin Schmidt hver Vinter siden drevet Gymnastik.

Tilslutningen er nu saa stor som nogensinde før, idet Medlemsantallet er ca. 45. Ogsaa paa anden Maade betyder „De gamle Drenge“ meget for deres By, idet Foreningen paa forskellig Vis yder sin Bistand til Gavn for Byen og Borgerskabet.

MARTIN SCHMIDT,
Cigarfabrikant.

BEVÆRTERFORENINGEN FOR HOLSTEBRO OG OMEGN er stiftet i 1882 med Th. Nielsen som Formand. Efter nogle Aars Forløb syntes Interessen for Foreningen at være svækket, men i 1890erne lykkedes det Jernbanerestauratør P. C. Andersen at skabe Sammenhold blandt Medlemmerne.

S. KNUDSEN,
Hotelejer.

P. C. Andersen var derefter Foreningens Formand indtil 1912, Hotelejer N. P. Laursen fra 1912—19 og Hotelejer N. F. Nielsen siden 1919. Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af Hotelejer, Brandinspektør N. F. Nielsen, Formand, Hotelejer Sofus Knudsen, Knudsens Hotel, Hotelejer Gotfredsen, Krabbes Hotel.

N. F. NIELSEN, Hotelejer, er født den 21. September 1872 i Nees som Søn af Gaardejer Jens Nielsen. Uddanet ved Landbruget, begyndte Vognmandsforretning i Holstebro 1900, overtog Hotel Postgaarden 1902, Brandinspektør 1929, Formand for Beværterforeningen, Medlem af Centralforeningens Hovedbestyrelse siden 1916. Bestyrelsesmedlem af Centralforeningen for jydsk Vognmænd.

HOTEL SCHAUMBURG er grundlagt i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede, men Hotelejer Schaumburg fik først Bevilling til at drive Gæstgiveri i 1852. I 1861 overtoges Hotellet af Svigersønnen Chr. Nørklit, der atter omkring 1874 solgte det til sin Svoger, Løjtnant Leopold Schaumburg. Denne drev Hotellet fra 1874 til 1899. Siden da har Hotellet været paa adskillige Mænds Hænder, indtil det i 1927 købtes af den nuværende Ejer Westy Hald. Hotellet har Plads til 45 liggende Gæster og har foruden Restauration Teatersal med tilhørende Selskabslokaler. Det er fuldt moderne indrettet.

KRABBES HOTEL, der er beliggende skraas overfor Banegaarden, er grundlagt 1906 af Niels Krabbe. I 1910 overgik det til Hotelejer L. Sørensen, og ved hans Død 1929 købtes Hotellet af den nuværende Ejer L. Gotfredsen. Der er Plads til 14 liggende Gæster samt Restauration og et Par smaa Mødelokaler. For Tiden bygges der Rutebilstation og Parkeringsplads lige overfor Hotellet.

KNUDSENS HOTEL var oprindelig Afholdshotel, men i Aaret 1921 byggedes det om og har nu Plads til 33 liggende Gæster samt Restauration og Teatersal med Selskabslokaler. Hotellet ejes af Sofus Knudsen.

S. DE LINDE,
Branddirektør.

K. DETHLEFSEN,
kgl. Vejer og Maaler.

C. CHRISTENSEN,
Konsulent.

P. OVERGAARD,
Konsulent.

SØREN de LINDE, Branddirektør, er født den 4. Juni 1866 i Nr. Sundby som Søn af Købmand A. F. de Linde, gift med Edith Bengtson. Branddirektør i Holstebro 1910, Vurderingsformand for Ejendomsskyld, Revisor i Holstebro Bank, Forretningsfører for Hedeselskabet.

KAY DETHLEFSEN, kgl. Vejer og Maaler, er født den 11. Januar 1879 i Holstebro som Søn af Overlæge C. A. Dethlefsen og Hustru Olga, født Clement, gift med Anna Stubbkjær, Datter af Missionær A. Stubbkjær. Uddannet ved Landbruget, fra 1910—15 Ejer af Missionshotellet i Holstebro, fra 1910 Branddirektør for dansk Forsikringsselskab „Vermund“, hvilket Selskab Dethlefsen i 1904 var Medstifter af, 1926 udnævnt til kgl. Vejer og Maaler i Holstebro.

CHRISTEN CHRISTENSEN, Konsulent, er født den 15. Juli 1881 i Hodsager som Søn af Gaardejer Niels Christensen, gift med Kirstine Christensen. Mejeristeksamen fra Ladelund Landbrugsskole 1906 Landbrugskandidat 1908, Ophold i England 1909—10, Direktør for Western Creameries i San Fransisco fra 1910—19, Konsulent for de samvirkende Husmandforeninger siden 1919, Medlem af Planteavlsvælget for De samvirkende jyske Husmandforeninger.

PETER OLE OVERGAARD, Planteavlskonsulent, er født den 23. Januar 1887 i Faarftoft som Søn af Gaardejer J. C. Overgaard og Hustru Else, født Nørgaard, gift med Maren Helene Breinholdt. Landbrugskandidat 1911, Planteavlskonsulent for Hjerm-Ginding Herreders Landboforening siden 1916, Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Landbrugskandidater.

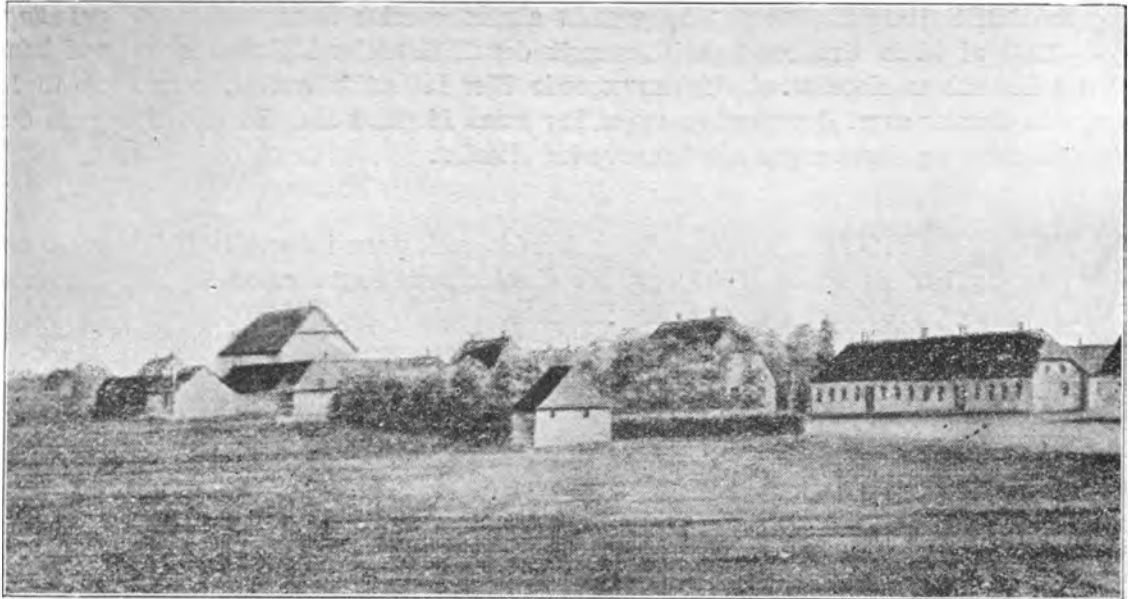

O. BRODÉN,
Skorstensfejermester.

EDWIN SHERMAM OTTESEN, Regnskabskonsulent, er født den 3. April 1902 i Portland, Oregon, U. S. A., som Søn af Gaardejer Marius Ottesen, gift med Kathrine Pedersen fra København. Præliminereksamen 1919, Landbrugskandidat 1927, Bogholder paa Lidsø fra 1927—30, Regnskabskonsulent for Ringkøbing Amts samvirkende landøkonomiske Foreninger siden 1930.

A. GEIL NICOLAJSSEN, Jordemoder, er født den 14. Oktober 1889 i Møborg Sogn. Tog Jordemodereksamen 1909, praktiseret i Holstebro siden 1924.

OLAF BRODÉN, Skorstensfejermester, er født den 26. August 1887 i København. Skorstensfejermester i Holstebro siden 1. Oktober 1925. Assistent i Holstebro Brandvæsen.

Herning omkring 1860.

HERNING

HERNING kaldtes i 1330 for Hørningh, i 1424 for Herningh, der udtales „Hanning“ (Øster Hanning i Modsætning til Vester Hanning, der ligger mellem Ringkøbing og Skjern).

Byen var beliggende noget vesten for det nuværende Herning. Igenem den gamle Herning By gik den gamle Landevej mellem Ringkøbing og Aarhus. Det var en indgrøftet almindelig Jordvej, som efter den Tids Brug slyngede sig i Bugter og Krumninger, var sandet eller tung og leret, alt efter Jordsmondets Beskaiffenhed.

Man hørte ogsaa Stedet blive kaldet Højherning, hvilket Navn passende kunne være det almindelig bekendte, fordi det ikke alene betegner Beliggenheden, men ogsaa, idet det gør Forskel mellem Plads og Sogn, dog bevarer Forbindelsen mellem begge.

Højherning har sit Navn af Sognet, der i ældre Tider hed Hørning. Navnet betyder et Horn og har sin Oprindelse af Stedets Beliggenhed. Sognet danner en langagtig Mangelkant, der i sin største Længde strakte sig i Nord og Syd. Dens største Længde var $\frac{9}{8}$ og dens mindste $\frac{7}{8}$, medens den største Bredde var $\frac{5}{8}$ og dens mindste $\frac{3}{8}$ Mil. Sognet var delt ved en Aa, der passende kan kaldes Herningholms Aa, i Nørre og Sønder Sogn. Nørre Sogn, der laa dels paa tvende Bakkeøer, dels paa Karup Flade paa Grænsen af Skovbjærg Bakkeø, havde tillige en naturlig Grænse mod Nordøst i Stora (Linaa). Sønder Sogn, som derimod laa paa denne Ø, havde tillige i Øst og Nordvest en naturlig Grænse i Herningholm Aa. Nørre Sogn dannede imidlertid ikke en Flade, thi paa denne strakte sig, langs med Aaen, tvende Højdedrag, hvoraf den ene gjorde en Svingning mod Nord paa Sognets Vestgrænse.

Sønder Sognets Højdedrag formede sig som et Horn, hvis tykkeste Ende laa mod Sydvest og Spidsen mod Nordvest. De omtalte Højdedrag, der hævede sig som tre fra

Nord opstigende Bølger, var af ubetydelig Højde. Det omtalte Horn var omgivet af Mose og Engdrag. Som Følge af Sognets Beliggenhed var Underlaget i Sønder Sogn af Ler og Mergel og i Nørre Sogn dels af Ler og Mergel, dels af Fladesand. Paa det sidste Sted var Overlaget sandmuldet og paa det første tykmuldet. Sognets sydlige Del var en herlig Oase, hvor der, da Taksten endog var steget til 24, kun manglede Skov og Hegn, for at den kunde blive en af Danmarks frodigste Egne.

Den første Grund til, at Højherning var blevet Herredets Midtpunkt, var den, at da Herredsfoged Landt paa Regeringens Vegne skulde købe Plads til et Tinghus i Gelleruplund, enedes Bymændene om at opstille saa store Fordringer, at han saa sig opfordret til at indstille Lille-Lavlund som at passende Sted. Hans Forslag blev taget til Følge, og i 1827 opførtes et Ting- og Arresthus.

Dette var, som Kancelliraad Krarup, der i flere Retninger har gjort sig fortjent af Stedet og Egnen, skriver „det første Æg i Reden“. Andre fulgte snart efter, saaledes Apoteket i 1832, anlagt af Apoteker Heiberg i Ringkøbing, et Gæstgiveri i 1840, et Posthus i 1853 og en Vindmølle i 1857. Som det gik med Tinghuset, gik det med Landevejen Aarhus—Ringkøbing, thi medens Mændene i Lund i Mærkepæle saa sikre Tegn paa, at Vejen vilde komme deres Dør forbi, lykkedes det Herningboerne at bringe den til sig, hvilket skete 1849—50. Her kom Veje til Holstebro i 1851 og til Vejle i 1862. Forinden havde Pladsen faaet Befordringsvæsenet trukket fra Lund.

Tid efter anden nedsatte der sig en Læge, en Sagfører og forskellige Handlende og Haandværkere. I 1874 findes der 7 Handlende, Andersen, Eyde, Olsen, Petersen, Sivebæk, Valsted og Filipen, 2 Bagere, Meder og Jensen, 1 Boghandler, Valsted, 2 Bogbindere, Terkildsen og Valsted, 1 Blikkenslager, 1 Fotograf, 1 Farver, Froberg, 2 Gartnere, Brandt og Østergaard, 1 Guldsmed, Nielsen, 2 Hjulmænd, Engelbrechtsen, 2 Malere, Borup og Nielsen, 2 Rebslagere, Jensen og Nielsen, 3 Skomagere, Bech, Kjær og Pedersen, 3 Smede, Brix, Kjær og Pedersen, Snedkermestrene Højland, Kristensen, Kristensen og Jepsen, 2 Skrædere, Laursen og Petersen, 2 Urmagere, Nielsen og Madsen, 1 Modehandlerinde Frandsen og 1 Postkører Laurids Sørensen.

Da Landevejen fra Silkeborg til Ringkøbing sidst i 1840erne anlagdes, var det Meningen at lade den gaa over Gelleruplund, men i Herning havde man Interesse for at faa den lagt forbi Apoteket og Tinghuset, og saaledes skete det ogsaa. Det var langs denne Vej, at Byen voksede op.

Lundmarked holdtes hvert Aar i Landsbyen Gelleruplund, der ligger $\frac{1}{2}$ Mil fra Herning, den 1. og 2. September. Det var anset for at være det største Marked i Jylland og var en sand Folkefest. Foruden et Utal af Kreaturer var der Karruseller og al Slags Gøgl, Manufakturvarer, Isenkram, Trævarer, Fisk, Grøntsager m. m. Enhver, der kunde gaa eller køre, skulde med til Lundmarked. Naar Tyendet blev fæstet i Tjeneste, betingede det sig i Reglen fri til Lundmarked. Det egentlige Marked varede i 3 Dage, idet det begyndte Dagen forud. Naar saa hele Egnens Befolkning havde moret sig i disse 3 Dage, holdt Byens Befolkning, som formedelst Gæstgiveri ikke havde kunnet deltage deri, Marked den øvrige Tid af Ugen, saa at Markedet for dem varede 7 à 8 Dage. Alle bossiddende i Byen beværtede nemlig i Markedsdagene Gæster for Betaling. I snart hvert Hus i Byen var der Beværtning og Dans til langt ud paa Natten. Om der i den Tid var Korn paa Marken, der var tjenlig til Høstning eller Indkørsel, var en ligegyldig Sag. Markedet og dets Glæder maatte passes frem for alt. Efter Lundmarkedet sattes Bondens Tidsregning. Alle Handler og Pengebetalinger fastsattes til dette og afgjordes der. Ja, en Persons Alder bestemtes efter Lundmarked. Ved Lundmarked sidst var jeg saa eller saa gammel, hed det.

Man har oplevet, at under en vanskelig Høst stod hele Sommeravlen paa en større

Herningholm.

Gaard høstet og kunde netop have været tjenlig til at køre ind i Markedsdagene, men der var selvfølgelig ikke Tale om at holde Folkene hjemme, ej heller var der at faa Folk til Leje i de Dage, saa Havren maatte blive staaende paa Marken til efter Markedet, tmen naar der indtraf Regnvejr, som blev ved hele Efteraaret, var Følgen da, at Havren stod og raadnede paa Marken og kunde ej tjene til andet end at køre paa Møddingen. Dette Eksempel er vist ikke enestaaende. Flere Folk kan vistnok erindre lignende.

Markedet er, siden Herning blev Købstad, flyttet dertil. Det er endnu et stort og i Reglen godt Marked, og mange fremmede Prangere og Opkøbere kommer dertil, men det er dog ikke at sammenligne med Lundmarkedet, der var forsynet med al Slags Kram. I gamle Dage, da Lundmarkedet florerede, var der langt til Købstaden. Bonden var i Reglen kun kørende med Stude, som tilmed skulde omsættes paa Markedet. Alle forsynede sig derfor paa Lundmarkedet med deres Brugsartikler.

Mange Uldhandlere drog hvert Aar ud fra Hammerum Herred, som bekendt støttet paa et gammelt Privilegium, og spredte sig rundt om i Landet, særlig paa Øerne. De fleste drog ud i Vintertiden efter det store Efteraarsmarked i Herning. Mange af disse Folk samlede sig i Løbet af faa Aar en Formue, som de anvendte til at købe en lille Gaard for. De tilegnede sig ogsaa paa deres Rejser med Uldposen en vis Civilisation, ligesom de af dem, der havde Evner og Naturanlæg samt et Øje for at tilegne sig Kundskaber og Erfaring i meget, særlig paa Landvæsenets Omraade, fik meget nyt med sig. Nogle af dem, ikke saa faa, nedsatte sig i Landets større Byer som Uld- og Trikotagehandlere. De samlede sig Formue og blev ansete Mænd. Enkelte Uldhandlere skejdede ud og gik til Grunde, men dette er kun Undtagelser og vel deres egen Skyld, idet de forfaldt til Spil og Drik.

I Herning Kommune ligger Gaardene: Herningholm, Holtbjerg, Lavlund og Nørholm.

Herningholm, som forud var en Hovedgaard, kaldtes oprindeligt for Vig, hvilket Almuen endnu i Begyndelsen af dette Aarhundrede kaldte den. Efter Sagnet skal der, hvor Gaarden nu ligger, have ligget en By, der bestod af 7 Gaarde, som havde Navn efter den Vig, der fra Krarup Flade — oprindeligt Vand — skærer sig ind mellem Herning og Gellerup Sogne. Om det var denne By eller en enkelt Gaard, der i 16. Aar-

Torvet i Herning.

hundrede tilhørte Kronen, kan vist næppe afgøres. Den første private Ejer var Josva von Qualen, der fik den ved Mageskifte af Kong Frederik den 2den i 1579. Qvalen opførte Gaarden fra først af, idet han flyttede Bygningerne fra Kvolsholm, som han selv havde opført, til Vig. Den af ham opførte Borggaard bestod af 3 to Etages Fløje, hvoraf Hovedfløjen, der ligger Østen i Gaarden, er bevaret, medens de to andre, som strakte sig mod Vest, er afløste af meget simple Bygninger. Vest for Borggaarden laa Ladegaarden, der bestod af en søndre, en vestre og en nordre oprindelig Længe. Den hele Gaard var vel forsvaret, mod Øst af Engdrag, oprindelig Sø, mod Nord, Vest og Syd af Grave og indenfor liggende Volde, og Borggaarden end yderligere ved en Grav mellem denne og Ladegaarden. Ud for Ladegaardens fire Hjørner paa Udvidninger af Volden, hvor Gravene gjorde en Svingning udad, hævdede der sig fire Taarne. Gaardens næste Ejer var Sigvard Reinskat, Friherre af Freiberg, der i 1590 giftede sig med von Qvalens Enke, Magdalene Munch. Reinskat var en Tyrann saavel mod sin Familie som mod sine Undergivne. Han hævdede med Strenghed og med formelig Ceremoniel den selvtagne Godsherrerettighed til Fæstebøndernes Bryllupsnat og indelukkede ikke alene sin Datter, men lukkede endog for sin Kones Dyd.

Da Regeringen tog sig af de fortrængte ved i et Brev til Lensmanden at befale Friheden fanget og flittelig forvaret, trodsede han i den Grad, at han endogsaa forsvarede sig bag sine Volde mod en udsendt Styrke, indtil hans tidligere Forvalter, en Malte Hjort, der ved et Besøg lukkede hans Hunde inde og ved Afskeden drog ham op i Vognen til sig, forraadte ham.

Reinskat blev i Horsens, den 26. Januar 1610, dømt til evigt Fængsel paa Kongens Naade og afgik Dagen efter til Dragsholm, hvor han hensad til sin Død. Det er sagtens ogsaa om ham, at Sagnet gaar, at han lod Fruehøj tilkaste om en Kvinde, som boede deri, fordi hun skænkede for Gaardens Folk, der besøgte hende i Stedet for at gaa i Kirke. Han stødte ogsaa Præsten i Nordlund fra Sognene, fordi denne ikke vilde underskrive en usædvanlig Forpligtelse, som Reinskat med Urette havde forestillet ham. Kongens Brev af 3. Juli 1603 befaler Bisp og Provst straks efter at indsætte Præsten. Et Oliemaleri, som dengang fandtes paa Gaarden, gengiver vistnok Tyrannens dyriske Person.

Af andre Ejere til Herningholm kan nævnes: Gert Rantzau til Breitenburg, Hveringsholm og Gjessingholm, Christian Gertsen, Greve af Rantzau, som købte en stor Del Gods. Dennes Svigersøn, Storkansler Grev Frederik Ahlefeldt til Langeland, Johan Frederik Greve af Leiningen, Peder Thøgersen Lasson til Rødslet, Gudumlund, Ruballegaard, Dybvad og Sønder Vosborg. Dennes Søn Justitsraad Tøger Lasson til Dybvad og Aakjær, Hans Adolph Høeg, adlet 1757 med Navnet Hjelmkrone, og Sønnen Markus Hjelmkrone, fra hvem de smukke Vægmalier hidrører, hvoraf endnu ses Rester. Etatsraad Londeman de Rosenkrone til Nøragergaard, som i 1768 købte Gaarden ved Auktion for 48,000 Rdl. Freidenreich, Holger Sehested 1792, (han frasolgte Holtebjerg og Lavlund), Morten Westrup, der frasolgte Nørholm og Lillilund. Godset, som i Lassons Tid endnu udgjorde 800 Td. Hartkorn, hvoraf 482 Td. laa omkring Gaarden i Herning, Rind, Snebjerg, Tjørring, Sinds, Haderup, Gjellerup og Ikast, medens det øvrige laa spredt i Hald, Silkeborg og Skanderborg, blev derved betydelig forringet. Af Ejere i den nye Tid kan nævnes: Lassen 1832. Brødrene Wod 1835, Trondhjem 1840, Brødrene Davidsen 1853, Bjerregaard, Wolf og Møller 1868, Gram 1879, Werlauf 1886, Biehl 1901. Han skødede Gaarden til J. Lauersen, som bortsolgte mange Parceller og i 1908 skødede Resten til C. Andersen, som i 1912 skødede den til Ejendomsmægler T. Pedersen og Sagfører Schmidt i Herning, der bortsolgte saa godt som alle Jordene. Nuværende Ejer er Restauratør Gregersen i Herning.

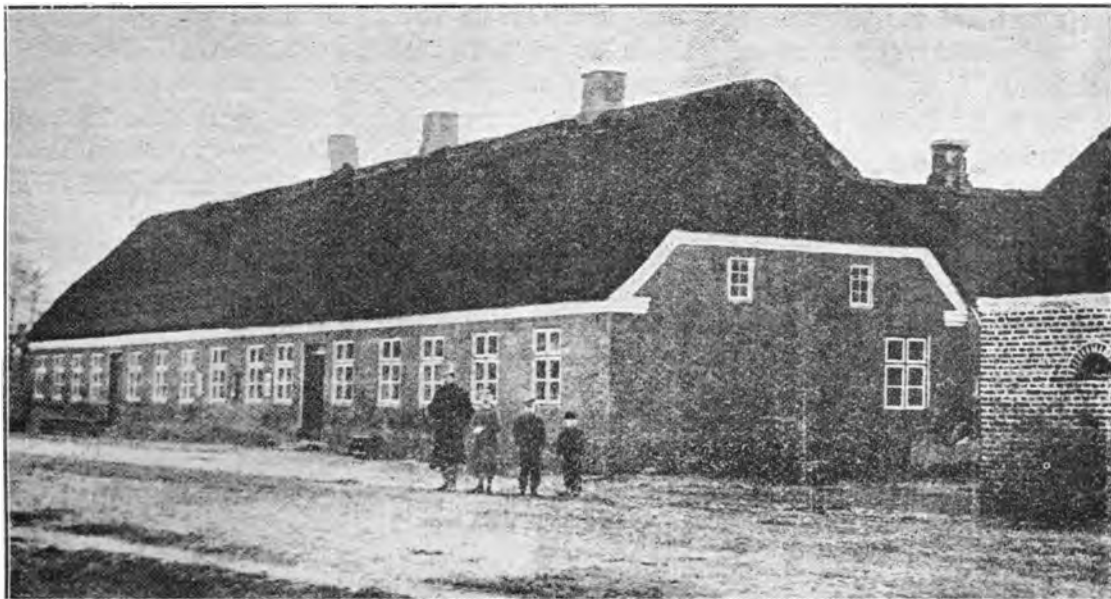
Der gaar et Sagn, at en Løngang skulde have ført fra Borggaarden til Gellerup Kirke, og deri kan der maaske være saa megen Sandhed, at en saadan førte til den nærmeste Vej til Kirken, der som Herredskirke var et Fristed. Sagnet synes at ville stadfæste sig, idet en af de senere Ejere i Muren har fundet et muret Rør, gennem hvilket en Nedhejsning kunde finde Sted. Fra Bunden af dette Rør finder man, at Murene, indtil den nordre Ende af Bygningen ved Grunden, er fornyede, og Aarsagen er den, at den underordiske Gang har givet sig.

I alle Værelser i øverste Etage, der vender ud mod Gaarden, findes Rester af herlige Freskomalier, som har beklædt alle Vægge. Der findes endnu en Rest af en Trappegang, hvis Retning ogsaa er kendelig i enkelte Indervægge. Gangen, der har været skjult mellem nederste Loft og øverste Gulv, har haft en saa ringe Hældning, at medens Indgangen var i nordre Ende af øverste Etage, var Udgangen i søndre af nederste, hvor den synes at have endt ved et Indelukke, som endnu findes og paa en Maade er skjult af den store Skorsten. Det er først i den senere Tid, man har lagt Mærke til dette Rum, hvortil ingen Indgang findes. Mon det var her, Jomfru Qvalen sad indespærret? Om Kælderen har man mærkværdig nok ikke hørt nogen Tale.

Herningholm benyttes nu som Sommerrestauration.

Holtbjerg, hvis Navn betyder Skovbjerg, var en Fæstegaard under Herningholm. Den ejedes fra 1791—1823 af Mads Schou, der afrundede og forøgede Ejendommen ved Mægler af Birk Enge mod Enge i Lavlund Kjær i Gellerup. For at faa saa megen Jord, at han kunde fritage sine Sønner for Krigstjeneste, formaaede han Ejeren af Nørholm og Vesterholm til at overlade sig deres Skifter ovenfor Knudmose. Han opbyggede Gaarden paa herskabelig Vis og inddelte de mod Knudmose hældende Marker i Vænge med Diger og levende Hegn og anlagde saavel Haver som Løv- og Naaetræspartier med deri værende Fiskedamme. Hans Søn, Niels Schou, forbedrede Marken betydeligt, men lod Gaard og Plantninger delvis forfalde. En anden af Ejerne, Tolderlund, drænedes Marken, overrislede Engene og anlagde Teglværk for Tilvirkning af Mur- og Teglsten samt Rør.

Lavlund var et øde Byggested under Vig — 1490 nævnes „Ladelund husted marck“ — men blev 1795 som en Parcel af Herningholm skødet af M. Westrup til P. Iversen for 3500 Rdl. Han fik samme Aar Tilladelse til at udstykke den i 4 Parceller, og en af disse blev i 1798 solgt af Poul Huus til Kammerherre H. Sehested for 1790 Rdl. Sehested sam-

Gæstgiver Eydes Kro.

jede igen Gaarden og døde her, hvorefter den i 1812 solgtes ved Auktion for 20,000 Rdl. til Johs. Kaysen. Denne skødede i 1818 Gaarden for 1667 Specier eller 3333 Rbd.r.S. og 3000 Rbd.N.V. til Søren Sørensen, der forbedrede Gaarden meget. I 1862 skødedes Lavlund for 3800 Rbd.r.S. til Silke- og Klædehandler Fr. J. Tronhjem i København, der samme Aar skødede den til Landmaaler og Traadhandler J. Flensburg. 1827 solgtes Gaarden for 4300 Rbd.r.S. til Jeppe Koldbye til Tanderup, der straks solgte den videre til Herredsfoged J. C. Landt. Denne solgte den i 1830 for 5550 Rbd.r.S. til P. G. Westrup, efter hvis Død den i 1832 solgtes ved Auktion til S. J. Asmussen. Derefter tilhørte Gaarden L. Warburg i 1842, L. F. Petersen i 1845, H. D. Krarup i 1851, Schou 1852 og W. A. Røgind, som i 1856 solgte den med Teglværk for 35,000 Rdl. til P. Malta Müller. I 1863 blev den solgt for 24,000 Rd. af A. Schou til L. T. Godt, der afhændede den før sin Død. I 1880 tilhørte den P. Tronhjem. En stor Del af Købstaden ligger nu paa Lavlunds Jorder.

Nørholm byggedes oprindeligt af Jens Møller, der i Slutningen af det 18. Aarhundrede købte den fra Herningholm. Gaarden brændte 1805, men blev atter opført nogle faa Skridt mere nordlig. Den ejedes af Thomas Frølund i 1833, dennes Enke Karen Lavridsen af Sivebækkerne i 1841, Herredsfoged Hunderup, der byggede et nyt Stuehus og benyttede det gamle som Fløj, Staten, som gjorde den til Herredsfogedsæde. Den har været beboet af de 3 sidste Herredsfogeder, indtil Herredsfogedboligen i 1878 flyttedes til Herning.

Krigen i 1864 berørte ogsaa Herning, idet der kom tyske Tropper til Byen. Den 18. April 1864, da Tyskerne havde indtaget Dybbøl og senere Als, drog de op i Jylland og naaede til Herning. Nogle Dage forud havde Byen Indkvartering af Hegerman-Lindenkrones Armékorps, som Fjenden drev foran sig op i Jylland til Mors og Vendsyssel. Denne Afdeling danske Tropper, som et Par Dage havde Standkvarter i Herning, havde udstillet Vagtposter omkring Byen, og disse blev beværtede af Beboerne, der bar Mad ud til dem. En Post var stationeret ved Birk Bro, en ved Vejlevejen og nogle Vest og Nord for Byen.

Nogle Dage efter kom Fjenden, som ligeledes stillede Forposter ud. Der boede den Gang en tysksindet Familie paa Herningholm, som til almindelig Forargelse for Befolkningen antoges at fraternisere med Fjenden, fordi de kunde tale Tysk med dem, hvilket

paa denne Tid var Mistanke nok mod dem. Om de virkelig forraadte noget til Fjenden, blev ingensinde oplyst, og det tiltrods for at Folk passede godt paa dem. Stemningen mod alt Tysk var spændt og ophidset, og den mindste Afvigelse skulde nok opdages. De var jo nu danske Borgere, og deres Ejendom var jo lige saa udsat som andres for Udplyndring eller Overlast. Det maa jo imidlertid erindres, at Tyskerne var deres Landsmænd, og det var jo selvfølgelig, at de ikke modtog dem med lige saa mørke Miner, som de danske gjorde.

Den første Afdeling, som kom til Herning, var et hannoveransk Kavalleri. De blev kun her om Natten og drog Dagen efter nordpaa. De havde svære og gode Heste, og Folkene var velvoksne og kraftigt byggede. Det var et imponerende Syn at se dem i deres hvide Kapper i en lang Række passere fra Herning, med Vejen om ad Herningholm og Gelleruplund, nordpaa.

Senere kom der jævnlig baade Fodfolk og Rytteri til Herning, men noget fast Standkvarter tog de ikke her.

Kort Tid efter, at Fjenden første Gang havde været i Herning, blev Beboerne en Dag overraskede ved at høre en stærk Vognrummel østpaa. Alle Mænd, store og smaa, gamle og unge, kom paa Benene for at se, hvad det vel kunde være. Det varede heller ikke længe, før der kom en Deling fjendtligt Kavalleri frem ad Chausseen og umiddelbart derefter et langt og stort Vogntog paa 70 à 80 Vogne, der var belæssede, dels med Baade, dels med Kanoner, og ekskorteret af ridende og kørende Vagt. De drog igennem Herning og nordpaa til Holstebro, Struer og Salling for ved Hjælp af Baadene at kunne sætte over til Mors, Thy og Vendsyssel, da alle Baadene ved Færgstederne ved Limfjorden var førte over til den modsatte Side eller skaffede af Vejen for at standse og opholde Fjenden.

Paa alle Streiftog tog Fjenden, hvor han kom frem, Heste og Vogne med sig til Transport, hvilket var en stor Gene for Folk. Fjenden beholdt nemlig ofte disse i Uger og Maaneder, og ikke sjældent fik de en haard Medfart i hans Værge. Manden eller hans Karl maatte følge med Vognen, men han fik ingen Raadighed derover, da de fjendtlige Soldater selv tog Tømme og Pisk. Undertiden tog de ogsaa Kvæg og Fjerkræ, men mest til Fortæring paa Stedet.

Mange Beboere sendte deres bedste Heste og Kvæg ud paa Heden og i Knudmose, naar Fjenden nærmede sig, for at de kunde være i Skjul og nogenlunde Sikkerhed. Dette Fif lykkedes ofte, da Fjenden, om han end bemærkede det, ikke gav sig Tid eller havde Lyst til at søge dem op derude, navnlig paa Grund af hans Ukendskab til Terrænet. Han nøjedes da i Reglen med at undersøge Husene i Byen, og fandtes der ingen Heste der, tog han dem et andet Sted.

Naar fjendtlige Soldater kom, maatte man selvfølgelig føde dem og beværte dem godt, thi ellers tog de selv, og det var værre, thi intet blev da sparet. Saasnart Fjenden besatte Jylland, var det første, han foretog sig, at hente Amtmændene i de okkuperede Egne og holde dem i Fangenskab for at tvinge dem til at udskrive Levnedsmidler, Korn og Fourage i deres respektive Amter og sende Befordringen til Depoterne. Derved slap han selv for Udskrivning og for at sende Eksekutionstropper ud i Landet. Blev Rekvisitionen ikke punktlig opfyldt, sendtes en Afdeling Fourageurer til de paagældende Steder, og dem saa man nødig. Det var ikke saa sjældent, navnlig i Begyndelsen af Krigen, at der i Bladene, og undertiden fra Autoriteterne i de okkuperede Egne, navnlig fra Øerne, kom Opfordring til ikke at sende noget til Fjendens Depoter, men lade ham tage selv, for derved at gøre ham saa megen Skade som muligt. Man lærte dog snart, naar man havde haft den første Indkvartering, at indse, at dette kunde lidet nytte, og at man stod sig bedst ved at levere selv, hvorved en mere ligelig Fordeling i Sognene kunde ske, saa at

Parti fra Anlægget.

det ikke kom til at gaa for haardt ud over den enkelte, som laa først. Det kunde ej heller genere Fjenden stort, naar det saa skulde være at sende Afdelinger paa 10 à 20 Mand ud i Landet for at inddrive Levnedsmidler, da han havde Soldater nok og ikke behøvede at frygte Overfald af vor Arme, som var trukket ud af Jylland.

I de stærkt okkuperede og af Fjenden belagte Egne led Landmændene især meget ved i Sommerens Tid at maatte undvære deres Heste og Folk, saa Jorden ikke kunde blive ordentlig passet eller Høsten indbjerget. Hvad man iøvrigt led ved at maatte levere Korn, Smør, Flæsk, Gryn, Mel og Fourage, fik man, efter at Krigen var endt, i Reglen rigeligt erstattet, idet Skaden blev fordelt paa det øvrige Land. Men Skrækken og Uhyggen ved Indkvartering maatte man jo beholde for sig selv, og disse Indtryk slap de Landsdele for, der var gaaet fri for Indkvartering.

Heldigvis har Herning og dens Opland ogsaa haft mange Lyspunkter i sin Tilværelse. Deriblandt har Hedens Opdyrkning betydet uhyre meget, og som en Følge deraf er Befolkningen i disse Egne tiltaget. Herning har nu et stort Opland, større end de fleste Købstæder paa Jyllands Vestkyst.

Sognet talte i 1801: 345 Indbyggere, i 1830: 482, i 1834: 541, i 1840: 594, i 1855: 748, i 1860: 870, i 1870: 1022, i 1931: ca. 10,000.

Herning Bys Beliggenhed er ogsaa særdeles gunstig som Knudepunkt i Midtjylland med de nærmeste Købstæder Holstebro, Silkeborg og Ringkøbing i en Afstand fra 4½ til 6 Mil. Den nærmeste større Handelsby er Aarhus, hvorfra Herning for en stor Del forsyner sig med Varer, i Modsætning til i gamle Dage, da Horsens mest søgtes som Handelsby.

Baneanlægene, der paagyndtes i 1877, lagde endelig Grunden til Byens enestaaende Opsving, og nu foregik Udviklingen Slag i Slag.

Stationsbyen var ved Aarhundredskiftet Danmarks største Landsby og i Færd med at antage Købstadspræg. Fra 1. Januar 1882 var Herning blevet udskilt fra sin Forbindelse med Rind i kommunal Henseende, og fra 1889 blev Adskillelsen ligeledes gennemført i gejstlig Henseende. Endelig i 1913, den 1. April, blev Herning ophøjet til Købstad. Handelen er nu i stadig Fremgang, hvilket ogsaa staar i Forbindelse med det store Opsving,

Parti fra Anlægget.

Landbruget har taget i Midtjylland, hvor man i den tidligere Hedeegn næsten overalt ser veldyrkede Marker.

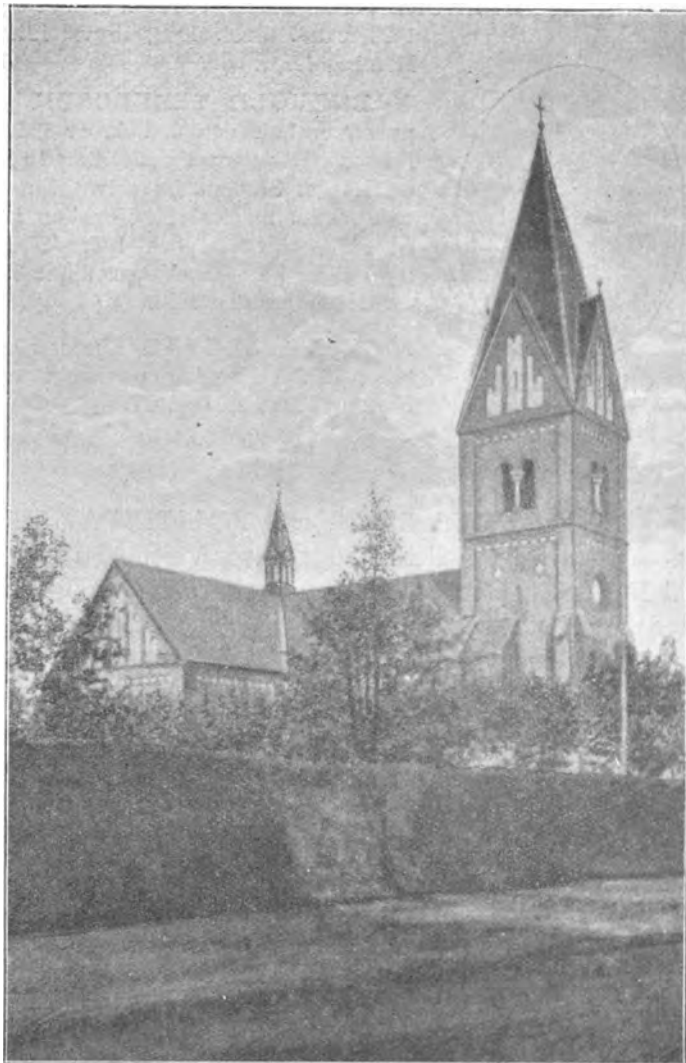
Herning By har flere smukke Anlæg, der er en Pryd for Byen. Vestre Anlæg ligger ved Ringkøbingvejen. Det er 1,5 ha. stort og anlagt i 1867 som Planteskole under Hedeselskabet. I 1894 købte Skovrider Borch den, men overdrog den atter til et Aktieselskab, der omdannede den til et Anlæg, som Kommunen kort efter købte. I Anlægget er der i 1896 opsat en Granit-Obelisk med Bronze Portrætmedaillon af E. M. Dalgas. Søndre Anlæg ligger Syd for Banegaarden ved Vejlevejen. Det er 6,7 ha. stort og anlagt i 1896 af Hedeselskabet. Det er anlagt ved delvis Opfyldning af gamle Tørvegrave og paa Bekostning af Generalkonsul i Hamborg H. Pontoppidan, over hvem der i 1903 rejstes et Mindesmærke i Anlægget. Anlæggets Beplantning bestaar af Naaletræer, Løvtræer og Sirbuske, og der findes en større halvmaaneformet Sø deri. I 1907 overdrog Hedeselskabet Anlægget til Kommunen.

Herning Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

MEDLEMMER AF HERNING BYRAAD er: Borgmester Helge Kampmann, Formand, Købmand A. Stengaard, Viceborgmester, Lektor Rasmus Adserballe, Sagfører Smedegaard Andersen, Sygekassekasserer Andersen, Skatteopkræver Søren Christensen, Togbetjent H. J. Hansen, Købmand N. K. Hansen, Fabrikant Højfeldt, Formand Jens Jensen, Typograf Morgenstern, Murer L. M. Ottosen, Tømmer N. Overgaard, Gaardejer Chr. Sandgaard, Holing, og Fru Johanne Wimmelmann.

HERNING KIRKE. Den gamle Kirke var meget lille. Den var 29 Alen lang og 11 til 13 Alen bred og forsikret for 2800 Kr. Heri var indbefattet Summen for alt Kirkens Inventar. Kirken laa tæt Vest for Herning Kirkegaard og var opført dels af tilhuggede, dels af brændte Sten og havde intet Taarn. Paa Kirkens nordre Side fandtes et lille Vaabenhus og Op- og Indgangen til Herningholms Pulpiturstol. Nederst i Kirken fandtes en anden Pulpiturstol og paa Gulvet 15 Kvindestole og 14 Mandstole. Altertavlen var i de senere Aar meget falmet og tarvelig, skønt den var malet af den fra Hammerum Herreds Kirker saa bekendte Maler Jæger fra Viborg. Kirken havde Bræddeloft, der havde en slem Tilbøjelighed til, især om Vinteren i Frostvejr, naar der var mange Folk samlet, at dryppe med store Draaber paa Tilhørerne. Der høres endnu Fortællinger om, hvorledes det baade dryppede paa Præst og Degn og forstyrrede dem i deres Gerning. Som en Mærkværdighed fandtes i et Vindue mod Syd, nærmest op til Prædikestolen, en smuk rød Rude med Rantzauernes Vaaben med Krone, Hjelm og andre Zirater.

Herning Kirke.

Grev Geert Rantzau og flere af hans Efterkommere havde ejet Herningholm.

Kirken blev efterhaanden alt for lille og brøstfæddig, og da man fik bevilget Penge til en ny, nedbrød man den gamle i 1887 for at anvende en Del af Materialerne til den ny.

Kirken opførtes i 1888—89 efter Tegning af Arkitekt Wiinholt. Det er en rød Murstensbygning med Cementdetaller og i romanske Stilformer. Den er formet som en Korskirke med halvrund Apsis mod Nord og Syd. Der er Tagrytter over Korset, og Taarnet har Pyramidetag mellem fire Blindingsgavle. Kirkens Indre, der har Bjælkeloft, er dekoreret af Victor Madsen i 1916. Midlerne hertil fremskaffedes ved Indsamling. Alt Inventaret er nyt. Altertavlen er fra 1915 og bærer et Maleri af Joakim Skovgaard, forestillende „Christus i Synagogen“. Det er bekostet af Fabrikant T. Truelsen. Det oprindelige Alter med Billede af Christus, udført i glasseret Ler, er anbragt i et tilbygget Sakristi. Døbefonten er af Granit, og Fadet er af Sølv, en Gave fra Sagfører Dejgaard og Hustru. Det er udført i 1916 af Sølvsmed Georg Jensen efter Tegning af A. Hou. I Bunden er der en drevet Fremstilling af Christus, der velsigner Børnene. Prædikestolen er af Eg og dekoreret af Victor Madsen. Kirken benyttes tillige af Valgmenigheden i Herning, og den har 750 Siddepladser.

CHRISTIAN LAURENTIUS SMIDT, Provst, er født den 13. November 1880 i Tjustrup. Student 1898, cand. theol. 1904, Provst 1919. Sognepræst i Herning 1921,

CHR. L. SMIDT,
Provst.

ENEVOLD TERKELSEN, Valgmenighedspræst, er født den 6. Februar 1863 i Vrigsted ved Horsens. Har gennemgaaet flere Højskoler i Danmark og Norge, Student fra privat Kursus i København 1886, cand. theol. 1891, Kapellan i Ollerup-Kirkeby fra 1891—92, Sognepræst i Ørre-Sinding fra 1892—01 og i Rind 1901—04, Valgmenighedspræst i Herning og Gellerup siden 1904.

E. TERKELSEN,
Valgmenighedspræst.

H. B. BJERGVAD, Kordegn, er født d. 6. Oktober 1888 i Hanning og har været Kordegn ved Herning Kirke siden 1927.

HERNING BYS RETS- OG POLITIETAT. Herredets gamle Tingsted var sikkert Hamrum i Gellerup Sogn. Hvor Vejene fra Ringkøbing til Aarhus og fra Holstebro til Horsens krydsedes, holdtes de store Efteraarsmarkeder, og hertil blev i senere Tid Herredstinget ofte henlagt. I 1827 byggedes et beskedent Ting- og Arresthus paa en Parcel af denne Gaards Jorder, og den 12. Januar 1828 blev Hamrum Herreds Ret for første Gang sat i eget Hus, og det blev Hernings første offentlige Bygning.

I 1857 opførtes Byens andet Tinghus paa samme Sted, som det nuværende ligger. Dette var en Bygning i to Stokværk.

Nuværende Ting- og Arresthus i Østergade er opført i 1893 og kostede 82,000 Kr. Det er af røde Mursten i 2 Stokværk og opført i Hanseatstil efter Tegning af Arkitekterne Wiinholt og Hagerup. Det bestaar af en 25 m lang Hovedfløj med Trappegavle og Tag-

Ting- og Arresthuset.

rytter samt en Sidefløj i 2 Stokværk, der opførtes 1891. Denne indeholder Arrester for 16 Arrestanter. I Hovedfløjen findes Arrestforvarerbolig, Forligslokaler, Retslokale med Sagsførerværelse samt Statspolitiet.

Ved Siden af Tinghuset, i Nørregade, findes Dommerboligen med Dommerkontor, der ejes af Staten. Dette er det tidligere Herredsfogedkontor, hvis ældste Del er opført i 1878.

Ved Rets- og Politietaten er ansat følgende Personer: Dommer J. C. Christensen, Politimester P. Hansen, Dommerfuldmægtigene P. B. Kjær, K. O. M. Thestrup og E. E. T. T. Just Johansen, Politifuldmægtig E. Klubien, Motorsagkyndig Aa. Højfeldt, Kriminalassistent J. Helstrup, Overbetjent A. Thomsen, Inspektionsbetjent J. Østergaard-Jensen, Arrestforvarer Fjeldsøe m. fl.

Politistationen ligger i Nørregade og er opført af Staten i 1919. Den er i eet Stokværk og efter Tegning af Arkitekt V. Gullev. Paa Grund af Byens stærke Udvikling er Politistyrken siden 1913 forøget fra 2 Betjente til nu at omfatte 1 Overbetjent, 1 Inspektionsbetjent, 3 Betjente og 2 Natbetjente. Statspolitiet bestaar af 1 Kriminalassistent og to Kriminalbetjente.

J. C. CHRISTENSEN,
Dommer.

P. B. KJÆR,
Dommerfuldmægtig.

K. O. M. THESTRUP,
Dommerfuldmægtig.

E. JUST JOHANNSEN,
Dommerfuldmægtig.

J. C. CHRISTENSEN, Dommer, er født den 20. Oktober 1868 i Svinninge som Søn af Farver Chr. Christensen og Hustru Rasmine, født Bendixen, gift første Gang 1895 med Valborg Christensen, død 1897, anden Gang med Emma Marie Janssen. Student fra Roskilde 1886, cand. jur. 1892, Fuldmægtig ved Holsteinborg Birk 1892, Byfoged i Nysted samt Birkedommer i Nysted Birk 1916, Dommer i Herning Købstad og Hammerum Herred fra 1919.

P. B. KJÆR, Dommerfuldmægtig, er født den 17. December 1888. Juridisk Eksamen 1911, Herredsfuldmægtig i Assens Købstad og Baag Herred fra 1912–17, Herredsfuldmægtig i Herning Købstad og Hammerum Herred fra 1917–19, Dommerfuldmægtig sammesteds fra 1919.

KNUD OLE MARTIN THESTRUP, Dommerfuldmægtig, er født den 27. August 1900 i Præstø som Søn af Dyr læge P. M. O. G. Thestrup og Hustru Ingeborg, født Madsen, gift 1925 med Jenny Marie Birgitte Knudsen, Datter af fhv. Direktør D. Knudsen, Svendborg. Student fra Døckers Kursus 1918, cand. jur. 1924, fra 1. Juli 1924 Dommerfuldmægtig i Han Herreder, fra 1. August 1929 Dommerfuldmægtig i Herning.

E. E. T. T. JUST JOHANNSEN, Dommerfuldmægtig, er født den 2. Oktober 1904 i Roskilde som Søn af Sagsfører K. Johannsen, gift med Ingrid Edsberg, Ringkøbing. Student fra Roskilde 1922, cand. jur. 1928, Dommerfuldmægtig i Herning siden 1928.

POUL HANSEN, Politimester, er født den 27. August 1876 i Følleslev som Søn af Provst C. Chr. Hansen og Hustru, født Nissen, gift i 1908 med Gerda Dændler fra Odder. Student fra Borgerdydsskolen 1894, cand. jur. 1902, Fuldmægtig ved Bregentved-Gissselfeld Birk 1904, Politimester i Herning Købstad og Hammerum Herred fra 1919.

P. HANSEN,
Politimester.

J. HELSTRUP,
Kriminalassistent.

A. THOMSEN,
Overbetjent.

J. ØSTERGAARD-JENSEN,
Inspektionsbetjent.

ERIK KLUBIEN, Politifuldmægtig, er født den 7. Februar 1876 i København som Søn af Højesteretsadvokat A. T. H. Klubien og Hustru Illa Marie, født Suenson, gift med Harriet Schou. Student fra Borgerdydsskolen 1894, cand. jur. 1901, Fuldmægtig i København, Assistent i Nationalbankens juridiske Kontor fra 1902-05, Overretssagfører i København til 1925, Politifuldmægtig i Herning siden 1925.

JOHANNES HELSTRUP, Kriminalassistent, er født den 27. Oktober 1873 i Assing som Søn af Gaardejer P. Jensen, gift med Anna Marie Cecilie Krogh. Uddannet ved Landbruget i 6 Aar, Gaardejer i Sdr. Felding, ansat ved Københavns Politiet den 16. Februar 1902, overflyttet til Ringkøbing Amts Politivæsen den 1. September 1906, ved Statspolitiet siden 1. Januar 1919, Overbetjent siden 1. Januar 1921, Kriminalassistent siden 1. Juli 1931. Under Krigen Formand for alle Kornnævn i Hammerum Herred.

AKSEL THOMSEN, Overbetjent, er født den 26. Maj 1896 i Nordby paa Fanø som Søn af Redaktør T. H. P. Thomsen, gift 1921 med Karen Margrethe Bang. Uddannet som Tømrer, konstitueret som Landpolitibetjent i Ribe Herred den 15. Juni 1920, Politibetjent i Herning siden 1. April 1921, Overbetjent siden 1. April 1931. Formand for Ringkøbing Amts Politiforening.

J. ØSTERGAARD-JENSEN, Inspektionsbetjent, er født den 4. Januar 1898 i Sdr. Felding som Søn af Gaardejer Marinus Jensen, gift med Mary Olsen. Uddannet ved Landbruget, efter Militærtjeneste ved Livgarden (Korporal) og 1 Aars Ophold paa Asmildkloster Landbrugsskole ansat ved Herning Politi d. 1. Juli 1921, Inspektionsbetjent d. 1. April 1931.

AA. HØJFELDT,
Motorsagkyndig.

AAGE HØJFELDT, Motorsagkyndig, er født den 3. Juni 1884 i Veggerby. Justitsministeriets Motorsagkyndige i Herning siden 1. Juli 1925.

H. C. FJELDSØE, Arrestforvarer, er født d. 28. Jan. 1868 i Fjeldsø Sogn i Viborg Amt som Søn af Gaardejer J. C. Andersen, gift 1897 med Christine Marie Berg. Ansat ved Københavns Politi d. 1. Januar 1892, Landbetjent i Ringkøbing Amt 1902, siden 1. September 1920 Arrestforvarer i Herning.

H. C. FJELDSØE,
Arrestforvarer.

DET KOMMUNALE SKOLEVÆSEN I HERNING har, navnlig i de senere Aar, paa mange Omraader haft en ret stærk Udvikling, særlig som Følge af, at Byens Indbyggertal Aar for Aar er forøget forholdsmæssigt mere end de fleste Købstæders af lignende Størrelse. I Herning findes følgende kommunale Skoler:

I. Herning højere Almenskole, der omfatter Gymnasiet, Realklasser og Mellemskole.

II. Herning Folkeskole, der omfatter Nørreg.s Skole, Vesterg.s Skole og Gullestrup Skole.

Nørregades Skole er opført i Aaret 1917 og senere udvidet med en større Tilbygning til Gymnastiksal og Klasseværelser. Skolen ledes af 1 Overlærer, og der er ansat 2 Viceinspektører, 23 Lærere og Lærerinder samt 1 Timelærer og 1 Timelærerinde. Skolen har godt 1000 Elever, fordelt i 33 Klasser med 8 Klassetrin. Skolen er en anelig 3 Etagers

THAU JENSEN,
Overlærer.

Bygning og smukt beliggende. Til Skolen hører 3 Gymnastiksale, og alt er indrettet efter et moderne Skolevæsens Forhold. I øverste Etage af Skolebygningen findes Beboelseslejlighed for en gift Pedel samt Samlingslokaler og forskellige andre Lokaler til Skolens Brug.

Vestergades Skole er oprindeligt en Skole for Landdistriktet, dog undtaget Gullestrup Skoles Landdistrikt. Skolen er fra 1932 overgaaet til fuldstændig Købstadsskole. En større ny Skolebygning med tilhørende Gymnastiksal er opført i 1922, og senere er der tilbygget

nye Klasseværelser og en ny Gymnastiksal. Skolen ledes af en Overlærer, der har Embedsbolig i den tidligere gamle Herning Landskole. Der er ansat 8 Lærere og Lærerinder og 1 Timelærer ved Skolen. Den har ca. 350 Elever, fordelt i 12 Klasser med 7 Klasse-trin. Skolen er smukt beliggende i Vestergade og moderne indrettet. Foruden Lærerboliger findes der i Skolen Bolig for en gift Pedel.

Gullestrup Skole er Skole for en Del af Byens Landdistrikt, nemlig den nordligste Del. Skolen ledes af en Førstelærer og har 2 Klasser. Den har 40 Elever og bestaar af en ældre Skolebygning med tilhørende Gymnastiksal.

I Herning drives foruden de kommunale Skoler en privat Friskole.

DAMSAGER,
Overlærer.

HERNING HØJERE ALMENSKOLE. Den 3. September 1877 indviedes Herning private Realskole. Det var Folketingsmand Thomas Nielsen, der fik Skolen oprettet paa et Tidspunkt, da Lemvig var den eneste af Amtets Byer, der havde Realskole. Skolen havde først Lokaler i Østergade, men flyttedes allerede i 1883 til en nyopført Skolebygning paa Torvet. Det var en Drengeskole, da den købtes af Johannes Kiilerich, der indførte Fællesundervisning. Han var Skolens Leder til sin Død i 1919

Herning Kommune overtog Skolen fra 1. August 1908 og flyttede den i 1918 til Bethaniagade 3. I 1921 vedtoges Oprettelsen af et kommunalt Gymnasium, men af praktiske Grunde udsattes Sagen i 2 Aar. Den 14. August 1923 blev Gymnasiets første Skoledag. Til Rektor udnævntes Lektor ved Haderslev Kathedralskole, cand. mag. V. S. Lauritsen.

Skolen dimitterede til nysproglig Studentereksamen i 1926, og i 1929 begyndte Undervisningen paa den matematiske Linie, i 1931 dimitteredes første Gang Studenter af begge Retninger.

En af de største Vanskeligheder, som Gymnasiet har haft at overvinde, har været at skaffe Plads til Undervisningerne. Tilgangen af Elever viste sig at blive langt større, end man havde ventet. Efterhaanden er Hovedbygningen taget ind til Undervisning fra Kælder til Kvist, og desuden er 5 Skolestuer, der var tilbage fra den private Realskole, taget i Brug.

Undervisningen foregaar saaledes i 2 Bygninger, og til Skolen hører to Legepladser. Fra August 1932 er endvidere den gamle Realskoles Gymnastiksal taget i Brug. Sløjdundervisningen foregaar i Folkeskolens Bygning i Nørregade. I Hovedbygningens Kælder er indrettet Opholdsstue med Varme og Gas til Brug for udenbys Elever i Middagspausen. Tilsynet føres af en af Skolens Lærere.

Udviklingen har endvidere medført, at en Del af Lokalerne har maattet indrettes til Lærerundervisning og er forsynede med Undervisningsmateriale af forskellig Art. Med

Herning højere Almenskole.

aarlige Tilskud fra Kommunen er Arbejdet med Tilvejebringelse af et Bibliotek til Brug for Lærere og Elever godt i Gang. En af Skolens Lærere fører som Bibliotekar Tilsynet.

I 1926 tog Skolen den Op-gave op at søge fremskaffet Pengemidler til Støtte for flinke og flittige Elever under deres Ud-dannelse paa Skolen eller senere. Der oprettedes en Stipendiefond og stiftedes en Stipendiefondsforening. Forskellige Institutioner traadte støttende til, og hele denne Sag har vundet god Tilslutning baade i By og paa Land.

Paa Initiativ af Dansk Kvin-desamfunds Herning Afdeling lykkedes det at fremskaffe Midler til Køb af et Herning-værelse paa Kvinderegensen til Bolig for en kvindelig Student fra Herning Gymnasium. Skolen drives af Herning Kommune med det hvert Aar normerede Statstilskud og oppe-bærer intet Amtstilskud. Skolens Elevantal var pr. 1. Januar 1931 302. Skolens Rektor er V. S. Lauridsen.

V. S. LAURITSEN, Rektor, er født den 25. Oktober 1876 i Aarre som Søn af Førstelærer S. Lau-ritsen og Hustru Maren, født Anthonisen, gift 1912 med cand. phil. Gunvar Rasmussen. Student fra Ribe 1896, cand. mag. 1904, Lærer ved Aalestrup Realskole fra 1904—05, ved Ordrup Gymnasium fra 1905—08, ved Vejle højere Almenskole fra 1908—20, tillige Inspektør fra 1913, Lektor samt Inspektør ved Statsskolen i Haderslev 1920, Rektor for Herning Gymnasium 1923. Har grundlagt Stipendiefon-det og oprettet Stipendiefondsforeningen for Herning Gymnasium, Formand for Fondets Bestyrelse, Formand for Dansk Røde Kors Herning Afdeling.

HERNING TEKNISKE SKOLE er oprettet i 1876—77. I Lovene for Haandværkere hedder det, at Haandværkerforeningens Midler bl. a. skal bruges til Bidrag til tek-niske Skoler, og allerede i 3. Kvartalsmøde den 7. Oktober 1876 vedtoges det at bemyn-dige Bestyrelsen til af Foreningens Midler at yde et passende Tilskud til Oprettelse og Understøttelse af en teknisk Skole.

Skolen havde i sin Begyndelse gratis Lokale hos Gæstgiver Eyde i Kroens gamle Dansesal. I Haandværkerforeningens Bestyrelsesmøde den 24. September 1877 vedtoges det at udsende en Indbydelse til Foreningens Medlemmer med Opfordring til Svende og Lærlinge om at indtræde i den af Lærerne Petersen og Laage paatænkte tekniske Skole, og vil der senere blive taget Bestemmelse om, med hvor stort et Beløb Foreningen vil understøtte Skolen, ligesom Bestyrelsen i Tilfælde af nogenlunde Tilslutning vil indgive Ansøgning om Understøttelse af Staten.

I Repræsentantskabsmødet den 10. Januar 1879 er der Forslag om Oprettelse af en teknisk Skole under Ledelse af Førstelærer Johansen ved Realskolen. Det bestemmes at anvende 30 Kr. maanedlig for det Aar og søge at paavirke Byens Mestre til at lade deres Dreng og mulig Svende benytte Skolen. Svende, der ikke er Medlemmer af For-eningen, skal betale 1 Kr. maanedlig.

Det fremgaar af Haandværkerforeningens Forhandlingsprotokol, at Skolen i Aaret 1879—80 og følgende Aar har modtaget en Understøttelse paa 40 Kr. fra Ringkøbing Amt og 100 Kr. fra Staten.

Teknisk Skoles Dagbog viser, at Skolen i Vinteren 1882—83 har været besøgt af 20 Elever, der undervistes Mandag, Onsdag og Fredag Aften. Undervisningstiden har sikkert været fra 8—10, og Fagene har været Dansk, Skrivning, Regning og Tegning. Skolens Understøttelse fra Staten forhøjedes dette Aar til 225 Kr., og man vedtog for første Gang at uddele Præmier til enkelte af de bedste Elever i Skolen.

Herning tekniske Skole.

Da Elevantallet steg, og da man desuden helst skulde have en bedre Klassedeling, kneb det med at skaffe Plads til Skolen, og allerede i 1883 vedtog man at henlægge 1 Kr. 50 Øre af Medlemskontingentet, der var 5 Kr., til et Byggefond. Haandværkerforeningen arbejder i de følgende Aar ivrigt paa at faa egen Bygning til Foreningen og Teknisk Skole. Man vedtog i 1884 at andrage Stat og Amt om Tilskud, og i Januar 1886 kunde Folketingsmand Th. Nielsen meddele Jernstøber Nielsen, at det var lykkedes i Finansudvalget at redde 8,000 Kr. i Tilskud til Herning tekniske Skole. Det i 1885 nedsatte Byggeudvalg holdt en Række Møder, og paa Generalforsamlingen i Maj 1887 vedtog man at bygge, efter udarbejdet Tegning, paa Grunden ved Nørregade. Den nye Bygning blev indviet den 12. November 1887, og nu havde Haandværkerforeningen sit eget Hus og Lokaler til Teknisk Skole, hvilket skyldtes den virksomme Bestyrelse og den indflydelsesrige Folketingsmand Th. Nielsen. Ved Indvielsen kunde, Formanden, Jernstøber Nielsen, bringe den glædelige Nyhed, at Generalkonsul Pontoppidan i Hamborg havde skænket 1000 Kr. til et Fond for den tekniske Skole, og at Renterne af Legatet skulde anvendes til Præmier.

I 1887 rejste Skolebestyrer Møller fra Byen. og i de følgende Aar er det ved Siden af Bestyrelsen for Teknisk Skole Skoleinspektør Christensen, der leder Skolen. Elevantallet var mellem 30 og 40. Der undervistes 5 Aftener om Ugen, og Fagtegning er traadt ind som Fag med Skoleinspektør Christensen som Lærer.

I Aarene 1892—93 og 94 drøfter man Oprettelsen af et teknisk Selskab, som det findes i mange andre Byer, men Sagen strandede. I Vinteren 1893—94 har Skolen haft mellem 60 og 70 Elever.

Elevantallet stiger imidlertid, og Haandværkerforeningen vokser, og det kniber med Plads i Bygningen. I Bestyrelsesmøderne er det stadige Spørgsmaal „forøget Plads“. Formanden for Haandværkerforeningen, Urmager Ormsted, fik da den „Idé“, at den bedste Maade at afhjælpe „Bolgen“ paa er at opføre en ny Skolebygning paa Foreningens Grund. Man søgte og opnaaede et Statstilskud paa 3000 Kr., og i frivillige Bidrag var der af Byens Borgere tegnet 2800 Kr. Arkitekt Gullev udarbejdede Tegning og Overslag, den nye Bygning opførtes, og Indvielsen fandt Sted den 1. December 1904.

I Efteraaret 1907 forelaa der for Bestyrelsen et Andragende fra 14 Elever i Skolen om, at Bestyrelsen vilde udvirke deres Mestres Tilladelse til, at de maatte søge Dagskole.

Bestyrelsen svarede, at den vilde forhandle med Haandværksmestrene om Spørgsmaalet, og paa et Møde med Lærerne drøftedes Dagundervisningen. Et Møde med Haandværksmestrene om Spørgsmaalet blev holdt, og paa Mødet var der Stemning for at forsøge med en Dagskole i Tiden fra Januar til Marts for Svende og Elever fra Skolens 4. Klasse.

Formanden, Jernstøber Nielsen, og Skolebestyrer Kiilerich havde derefter en Forhandling med Arkitekterne Gullev og Skodshøj, der var villige til at overtage Dagundervisningen „for et Honorar, der det første Aar skulde rette sig efter Elevantallet, og hvad Skolen kan afse som Tilskud“. Undervisningen foregik fra 9—12 og 2—5. Skolepengene var 10 Kr. pr. Elev. Skolen begyndte Januar 1908 med 9 Elever. Kommunen havde tidligere ydet et aarligt Bidrag paa 500 Kr. til Teknisk Skole. I Bestyrelsesmødet den 2. December 1921 drøftede man Spørgsmaalet om Kommunens Tilskud, og man vedtog at sende et Andragende til Byraadet om, at Tilskudet for Fremtiden maatte udgøre 35 pCt. af Statstilskudet. Byraadet bevilgede 30 pCt. af Statens Tilskud.

M. BJERRE,
Forstander.

Fra 1921 har der ved Skolen været en Afdeling af den danske Væveskole, og endelig lykkedes det til Januar 1925 at faa oprettet en Malerskole med Dagundervisning i Januar og Februar Maaneder. Den begyndte med 11 Elever. I 1931 blev Skolen udvidet med en Tilbygning, som kostede 40,000 Kr. I 1931—32 var Skolen besøgt af 205 Elever. Dens Forstander er M. Bjerre.

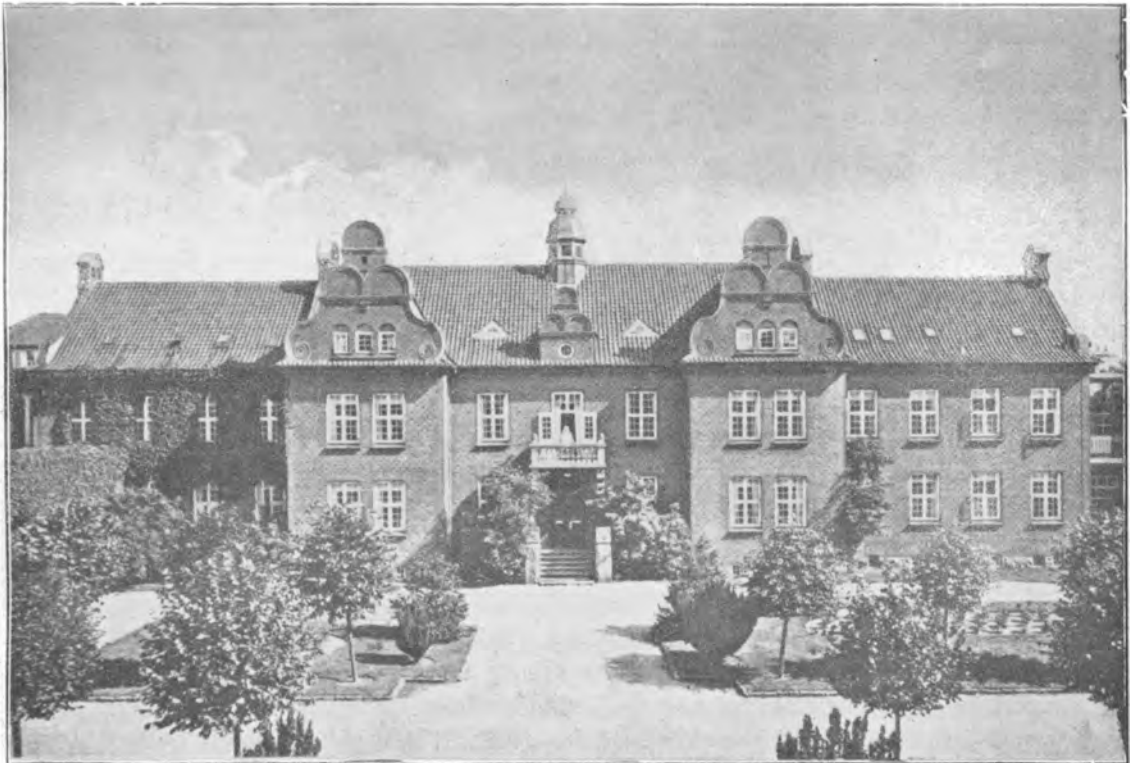
M. BJERRE, Forstander, Tømrermester, er født den 1. April 1882 i Hvejsel og har virket ved Herning tekniske Skole siden 1913, først som Lærer, og siden Forstander. Er Medlem af Skolens Bestyrelse.

RINGKØBING AMTSSYGEHUS I HERNING. Planerne om Bygning af et nyt Sygehus begyndte at tage Form i 1908. Ved Forhandlingen med det daværende Sogneraad erhvervede Amsraadet ca. 3 Tdr. Land af Herning Fattiggaards Jord og overlod det gamle Sygehus og Epidemihus med tilliggende Grunde til Sogneraadet. Tanken var, at der skulde bygges et forenet Sygehus, Epidemihus og Tuberkulosehospital, og Tegningerne til et saadant Komplex var allerede udarbejdet og godkendt af Amsraadet, da Ministeriet nægtede Approbation af dets nære Forbindelse med Sygehuset.

Man indskrænkede sig saa til at bygge et nyt Sygehus og Epidemihus, som toges i Brug den 1. Februar 1910. Samtidig ansattes Forvalter S. P. Christiansen som Inspektør og hans Hustru som Økonoma og Oldfrue. Ligeledes ansattes som fast Sygehuslæge Overlæge H. S. Biilmann, og under hans overordentlig dygtige Ledelse gik Sygehusets Udvikling stærkt frem, og Tilgangen af Patienter steg saa hurtigt, at Sengeantallet, ved at tage enhver tænkelig Plads i Brug, steg til over 80, medens kun 36 var normeret, hvorfor man flere Gange tog under Overvejelse at udvide Sygehuset. I 1919 vedtog endelig Amsraadet, at denne Udvidelse maatte finde Sted, saaledes at man i Januar 1922 raadede over 85 Senge samt Muligheden for 45 Ekstrasenge, som straks alle var fuldt optagne.

Ved Udvidelsen fandt samtidig en betydelig Udvidelse af Køkkenet Sted, saaledes at Køkkenet og Vaskeriet adskiltes i Ledelsen, der blev ansat en Oldfrue til Vaskerivirksomheden og til Opsyn med Linnedet, medens Inspektørens Hustru fortsatte som Leder af Køkkenet.

Denne sidste Udvidelse af Herning Sygehus, der maatte foretages i en meget vanskelig Dyrtidsperiode, medførte en Udgift for Amsraadet paa 1,140,000 Kr., men Herning

Amtssygehuset i Herning.

Sygehus er da ogsaa ved sin overordentlig smukke Arkitektur og sine fuldt moderne Indretninger i Stand til at hævde sig ved Siden af andre store Provinssygehuse.

HOLGER SAXTORPH BIILMANN, Overlæge, født den 6. September 1876 paa Frederiksberg, Søn af Stabsdyrlæge Sylvester Biilmann og Hustru Atka, f. Castberg, gift 1910 med Ellen B., Datter af Vekselerer Peter Strandgaard. Student fra Efterslægtens Skole 1895, med. Eks. 1902, Reservekirurg ved St. Josephs Hospital fra 1908-09, Overlæge ved Amtssygehuset i Herning siden 1910.

S. P. CHRISTIANSEN, Sygehusinspektør, født den 5. November 1872 i Munkebjergby, ansat som Forvalter ved Roskilde kommunale Sygehus, nu Menighedshuset, fra 1904 til 1909 og fra 1. December 1909 ved Amtssygehuset i Herning som Sygehusinspektør.

ANE DAUBJERG, Oversygeplejerske. Uddannet paa Diakonissestiftelsen i København, Oversygeplejerske ved Amtssygehuset i Herning siden 1. Marts 1912.

H. S. BIILMANN,
Overlæge.

S. P. CHRISTIANSEN,
Inspektør.

J. MØLLER,
Oldfrue.

J. MØLLER, Oldfrue, født den 20. Oktober 1902 i Sunds Sogn, ansat ved Amtssygehuset i Herning siden 1924.

M. JENSEN, Sygeplejerske, leder Røntgenafdelingen.

M. MORTENSEN, Sygeplejerske ved Epidemiafdelingen.

I. KAMPMANN, Massøse ved Amtssygehuset i Herning.

HERNING SYGEKASSE stiftedes den 16. Januar 1876 sammen med Herning Haandværkerforening og var i Virkeligheden tænkt som en Haandværkersygekasse. I Forbindelse med Sygekassen oprettedes en Begravelseskasse, og yderligere var der til Sygekassen under visse Former knyttet en Enkekasse, saaledes en Forsikringsform, som omfatter den nuværende Syge- og Begravelseskasse samt Enkeloven, dog i meget lille Ydelsesomfang, men Tanken var jo paa en vis Maade bragt til Udførelse.

For Sygehjælp til et mandligt Medlem betaltes 2 Kr. pr. Dag, efter Datiden at regne en ret stor Sygehjælp. Formanden for Haandværkerforeningen fungerede tillige som Formand for Sygekassen.

Den 29. Januar 1883 udskiltes Sygekassen fra Haandværkerforeningen med en Formue paa 472 Kr. 48 Øre og et Medlemstal paa 20.

Herning Sygekasse blev statsanerkendt den 1. Maj 1893 og indmeldtes den 8. Februar 1894 i Centralforeningen af Sygekasser for Viborg og Ringkøbing Amter, altsaa før der for Ringkøbing Amt var oprettet nogen Centralforening.

I Aarene 1916—19 steg Medlemstallet fra 1723 til 3030 Medlemmer, hvilket skyldes et energisk Arbejde fra Bestyrelsens Side. Foreningens Formue steg i 1923 til godt 21,000 Kr. og i 1928 til godt 34,000 Kr. Medlemstallet var ved samme Tid 3642.

Af Formænd har Sygekassen haft følgende: Karetmager Poulsen fra 1883—97, Murermester A. Bertelsen fra 1897—1902, Smedemester Jens Hansen fra 1902—14, Forsørgelsesinspektør K. M. Kristensen fra 1914—22, Skolebetjent Rønberg fra 1922—24 og siden da nuværende Formand, Brolægger P. Chr. Pedersen.

H. BENNEDBÆCH,
Direktør.

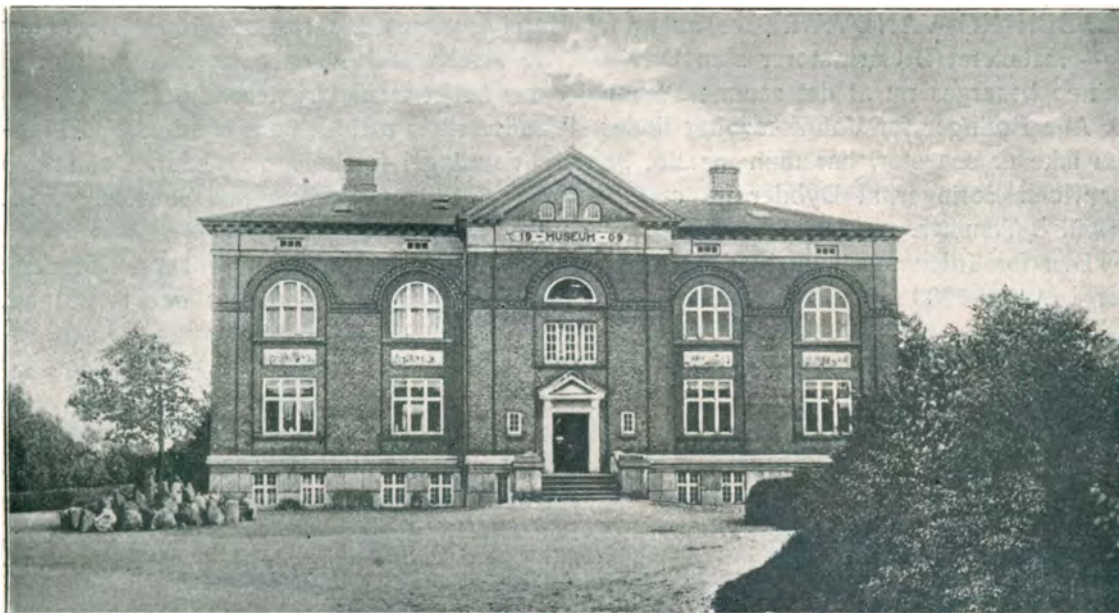
HERNING LYSBADEANSTALT oprettedes den 1. Oktober 1919 efter Opfordring af Mænd og Kvinder fra Egnen, der ved et Ophold paa Skodsborg Badesanatorium havde lært dette Kurstedts Metoder at kende.

Anstalten begyndte sin Virksomhed under beskedne Forhold i Søndergade Nr. 7, men har paa Grund af stigende Patientantal stadig maattet udvide. Den er nu flyttet hen i sin egen Ejendom, hvor den med sine smukke, lyse Lokaler og alsidige fysikalske Behandlingsapparater indtager en Førsteplads blandt Landets Lysbadeanstalter.

Anstaltens Indehaver er Direktør H. Bennedbæch.

HERNING MUSEUM er en selvejende Institution, der er beliggende paa Ny Vejlevej og grundlagt i 1892 af Lærer J. A. Trøstrup.

Museet aabnedes den 29. September 1896 paa det nye Tinghus, hvor der var stillet to Gavlværelser til Disposition, og her var Museet, indtil det i 1910 flyttede ind i sin egen Bygning.

Herning Museum.

Byggegrunden blev skænket i 1904 af Apoteker Møller, og Hovedbygningen opførtes 1909—10 efter Tegning af Arkitekt V. Gullev. Bygningen er i 2 Stokværk med Udstillingsrum i Loftsetagen, og Kælderen er indrettet til Beboelse for Opsynet m. m. Bygningen kostede i Opførelse ca. 52,000 Kr. Hovedbygningen er prydet med fire keramiske Felter paa Facaden, malede af Hansen Reistrup og brændte af Kähler. Felterne symboliserer Danmarks Natur, Oltiden, den nyere Tid (Kulturhistorien) og Hedeselskabet.

Den i Hovedbygningen anbragte Samling, der blev aabnet for Besøg i 1910, omfatter foruden en Oldsagssamling betydelige Samlinger til Belysning af den midt- og vestjyske Bondekultur, især fra forrige Aarhundrede, en stor Samling gamle Jernovne og Plader, den største eksisterende Jydepottesamling (ca. 600 Numre), en Samling udstoppede Fugle m. m. I et Par Rum ovenpaa er der opstillet en Evald Tang Kristensen-Samling, og i et særligt Værelse er der i 1927 indrettet en Blicher-Samling. Endvidere findes der en Samling Fotografier af uddøende Husflid, Folketyper m. m. samt et Arkiv.

Bondegaardens Ladebygning, et Aadhus eller Sulehus, er fra Stavlund i Haderup. Vesterhuset, hvori alt Tømmeret er af Eg, er fra Høgild i Rind, hvor det blev bygget 1700, og endelig er Stuehuset Rekonstruktion. I Laden er opstillet primitive Landbrugsredskaber. I Vesterhuset er indrettet en Aftægtsstue med aaben Arne, og i Stuehuset er der blandt andet fremstillet en Bindestue. Gaarden, der blev aabnet for Besøg i 1906, er iøvrigt indrettet og udstyret, som en vestjysk Bondegaard i Almindelighed var indtil hen i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede. Ved Haven ligger den primitive Bagerovn med Jord om, og ved Siden af et lille Bindingsværkshus (Malkølle), der tidligere har staaet i Faarup ved Rødkærnsbro og er skænket til Museet af E. Tang Kristensen.

Herning Museum har gennem Tiderne modtaget Støtte fra Pengeinstitutterne og fra Kommunen.

Museets Forstander er Konservator H. P. Hansen.

H. P. HANSEN, Museumsforstander, Konservator, er født den 2. Oktober 1879 i Holing som Søn af Gaardejer M. C. Hansen og Hustru Mariane, født Andersen Albæk, gift 1911 med Anna Larsen. Præliminæreksamen 1899, Konservator fra 1900, Forstander for Herning Museum siden 1915. I Styrelsen for Dansk kulturhistorisk Museumsforening.

HERNING VANDVÆRK er anlagt af Herning Kommune i Aaret 1907. Der blev installeret 2 Gasmotorer som Drivkraft, og disse afløstes senere af Elektromotorer. Driften besørger nu af det samme Personale, der betjener Elektricitetsværket.

Alle Boringer for Vandforsyning findes i Vandværkets umiddelbare Nærhed. Da Pladsen ikke er saa stor, har man maattet benytte Vandlag i forskellige Dybder. Der findes for Tiden Boringer af Dybder fra ca. 70 m til ca. 140 m. Borerørens Størrelse er fra 4½ til 8 Tommer.

Den for Tiden mest ydedygtige Boring kan afgive ca. 70 m³ Vand i Timen. Medens der i Aaret 1909 pumpedes ca. 115,000 m³ Vand til Byen, pumpedes der i 1931 ca. 726,000 m³.

HERNING ELEKTRICITETSVÆRK er bygget af Herning Kommune i Aaret 1908. Driften begyndte den 13. December samme Aar.

Der blev fra Begyndelsen installeret 2 Stk. 45 HK. Dieselmotorer. Ved Udvidelser i 1910, 1917, 1918, 1923 og 1929 er Maskinanlægget forøget, saa det nu i 1932 andrager 1815 HK. I 1929 byggedes en ny Maskinsal.

Elektricitetsværket var anlagt med en Driftsspænding af 2×110 Volt, men dette blev i 1923 ændret til 2×220 Volt. Samme Aar begyndte Værket at levere 10,000 Volt Vekselstrøm til Oplandet og forsyner nu 20 Transformatorstationer uden for Herning Kommune. Produktionen af Elektricitet, der i Driftsaaret 1909—10 androg ca. 60,000 Kw., var i Driftsaaret 1931—32 ca. 1,840,000 Kw.

Værkets Driftsbestyrer er J. S. Jensen.

HERNING GASVÆRK er anlagt i 1898 og udvidet flere Gange siden. I 1926 producerede det 600,000 m³ Gas. (Se iøvrigt Artiklen Side 112.)

HERNING ALDERDOMSHJEM, der ligger i Nørregade, er indrettet i det tidligere Amtssygehus, som opførtes i 1882 efter Tegning af Arkitekt Weber. Bygningen udvidedes i 1925 med en større Tilbygning, samtidig indrettedes en Del Kvistværelser til Brug for Beboerne. Denne Udvidelse kostede 156,000 Kr. Hjemmet har nu Plads til ca. 60 gamle Mennesker, der bor i gode og hyggelige Omgivelser. Alderdomshjemmet er omgivet af smukke Haveanlæg. Der er Centralvarme overalt i Hjemmet, ligesom det er

moderne indrettet i alle Henseender. En Sygeafdeling er knyttet til Hjemmet. Der er af Kommunen ansat en Bestyrerinde paa Hjemmet, ligesom der ogsaa bor en Sygeplejerske paa dette, ansat af Kommunen. Sygeplejersken tilser ogsaa de gamle Aldersrentenydere, som bor privat ude omkring i Byen. Alderdomshjemmets officielle Navn er „De gamles Hjem“.

Hjemmets Bestyrerinde er Frk. Anna Aasted, og dets Sygeplejerske er Frk. Feldborg Jacobsen.

A. AASTED,
Bestyrerinde.

F. JACOBSEN,
Sygeplejerske.

HERNING FATTIGGAARD ligger Nord for Byen og er i 1882 indrettet i den gamle Skole, der oprindeligt var eneste Skole i Herning Sogn. Den er udvidet i 1911 og har Plads til 24 Beboere. Dens Bestyrer er J. Hartvigsen.

HERNING BØRNEASYL er bygget i 1915 som Dagshjem for Smaabørn i Alderen 2 til 7 Aar. Asylet oprettedes af Dansk Kvindesamfund i Herning. Grunden til dets Oprettelse var tildels den, at der blandt de mange Arbejdere paa Tekstilfabrikkerne var Trang til et Sted, hvor de kunde sende deres Børn hen, medens de var paa Fabrikken. Foreningen Hammerum Herred skænkede Asylet 5,000 Kr. Driftsudgifterne fremskaffedes ved Indsamling blandt Byens Borgere og ved Tilskud fra Kommune og Stat. Forældrene giver yderligere et mindre Beløb.

Børnene, hvis Antal ligger mellem 30 og 35, faar varm Middagsmad, og kogt Mælk 2 Gange daglig.

Asylets første Formand var Fru Præstmark, der har ydet et stort og uegennyttigt Arbejde her, og ved hendes Afgang i 1923 overtog Fru Direktør Larsen Stillingen.

M. HANSEN, Asylbestyrerinde, er født den 21. Januar 1887 i Vildbjerg Sogn og har været Bestyrerinde ved Herning Børneasyll siden 1916.

HAMMERUM HERREDS BØRNEHJEM I HERNING er det ældste Børnehjem i Ringkøbing Amt, idet det er oprettet i 1887 af Gaardejer H. Chr. Bertelsen og Hustru, St. Lundgaard i Tjørring ved Herning, som skænkede en Grundkapital paa 4,000 Kr. til Oprettelse af et Børnehjem.

Hjemmet er statsanerkendt og har Plads til 22 Børn, Drengene og Piger i Alderen fra 2—14 Aar. Som Regel er det Søkendepar, som er anbragt af Værgeraadet fra forskellige Egne af Landet, Børn, som savner et Hjem, og som Børnehjemmet derfor efter bedste Evne skal opdrage og skabe Hjem for i deres Opvækst.

Der holdes ikke Skole i Hjemmet, men Børnene gaar i en af Byens Skoler, som ligger tæt ved Børnehjemmet.

Naar Børnene er konfirmerede, udskrives de fra Børnehjemmet og anbringes i Tjenesteplasser paa Landet eller i Lære ved Haandværk og lignende. Børnene udgaar dog ikke af Børnehjemmets Forsorg, før de er fyldt 18 Aar, og de har altid Lov, ogsaa efter den Tid, at betragte dette som deres Hjem. Iøvrigt har de samme Rettigheder og Vilkaar som almindelige velstillede Folks Børn med Hensyn til at blive hjulpet frem, hvis de ønsker Uddannelse paa en eller anden Vis.

Til Børnehjemmet hører et Landbrug paa 7 Td. Land, hvor der holdes 4 Køer samt Svin og Høns. Endvidere er der 5 Td. Land Tørvemose, saa Hjemmet kan forsyne sig selv med Brændsel.

Der holdes 2 kvindelige Medhjælpere i Hjemmet, men desuden hjælper Børnene efter bedste Evne til med alt Arbejde, baade ude og inde, og under Ledelse af Forstanderen og hans Hustru. De oplæres, saa godt det lader sig gøre, i alt praktisk Arbejde vedrørende almindeligt Landbrug og husligt Arbejde m. m.

Børnehjemmet er en selvejende Institution og har en Bestyrelse bestaaende af 7 Medlemmer.

De forskellige Ledere af Børnehjemmet siden dets Oprettelse har været: Forstander A. Schmidt og Hustru fra 1887—1891, Forstander Mikkelsen og Hustru fra 1891—1903, Forstander F. Andersen og Hustru fra 1903—1907, Forstander Chr. Nielsen og Hustru fra 1907—1930 og siden da nuværende Forstander P. Vad og Hustru.

HERNING KØBSTADKOMMUNES BRANDVÆSEN er et moderne og tidssvarende Brandvæsen med 2 Automobilsprøjter, Vandvogne, Slinger og andet Materiel, der alt er installeret i et ældre Sprøjtehus, der tilhører Kommunen. Alarmapparat findes hos Brandinspektøren og elektriske Alarmklokker hos Brandassistenterne. Desuden kan der alarmeres fra et Brandskab paa Torvet. Ved Købstadens Brandvæsen er der ansat 1 Brandinspektør, 1 Vicebrandinspektør, 3 Assistenten og 9 Brandsvende.

CHR. OLSEN,
Brandinspektør.

CHRISTIAN OLSEN, Brandinspektør, er født den 3. Februar 1881 i Kirke Flinterup, uddannet som Tømrer, Svendestykke i Svendborg i 1902, Tømrermester i Herning 1906, Assistent ved Herning Købstadkommunes Brandvæsen 1909, Vicebrandinspektør 1919, Brandinspektør 1926, Vurderingsmand for Den almindelige Brandforsikring siden 1927.

HERNING TELEFONCENTRAL oprettedes i 1887 og installeredes da hos Urma-ger J. Østergaard i Bredgade 22, hvor den begyndte med 10 Abonnenter. I Efteraaret 1896 flyttedes Centralen til Blikkenslager Engelbredt i Bredgade 14. Den havde da ca. 80 Abonnenter og 2 á 3 Ekspeditricer. I Aaret 1907 flyttede Centralen til større Lokaler i Sidehuset i Bredgade 12. Da havde Centralen 125 Abonnenter og 4 til 5 Ekspeditricer. I Foraaret 1915 købte Selskabet Ejendommen paa Hjørnet af Østergade 24 og Smedegade, hvor der mod Smedegade opførtes en Centralbygning, som toges i Brug i Slutningen af Aaret 1915, og her er Centralen fremdeles. Abonnentantallet er da ca. 312. Herning har nu ca. 731 Abonnenter, der betjenes af et Personale paa 20, hvoraf en er Forstanderinde. I 1931 ekspederedes der 1,283,800 lokale Samtaler og 938,700 udenbys. Endvidere er der stationeret i Herning: 1 Telefonmester, 1 Formand, 2 Distriktsmontører, 4 Telefonmontører og 2 Telefonarbejdere.

J. JESPERSEN,
Forstanderinde.

J. JESPERSEN, Forstanderinde, er født 1874 i Viborg og har været Forstanderinde ved Herning Central siden 1. September 1918.

HERNING JERNBANEETAT. Herning er et vigtigt Jernbaneknudepunkt. I 1877 kom den første Bane til Byen, nemlig Privatbanen fra Silkeborg, der i 1879 overtoges af Staten og videreførtes til Skern, hvorved Herning blev Station paa Midtbanen Skanderborg—Skern. Statsbanen Holstebro—Herning, der er 41,2 km, aabnedes for Drift i 1904, Viborg—Herning-Banen, der er 47,8 km, aabnedes i 1906, medens Strækningen Herning—Give aabnedes for Drift i 1914. Den anlagdes i Tilslutning til Privatbanen Vejle—Give, der i 1914 overtoges af Staten, hvorved Herning blev Endepunkt for den 73 km lange Statsbane Vejle—Herning. Alle Banerne er nu Statsbaner.

Herning har haft følgende Stationsforstandere: Theil fra 1877, Feilberg til 1908, Gøtsche fra 1908—13. Schack fra 1913—18, Wendelboe fra 1918—24 og siden da nuværende Forstander Einar Jensen.

E. JENSEN,
Stationsforstander.

H. F. PETERSEN,
Trafikinspektør.

A. K. JENSEN,
Overbanemester.

C. J. JAPP,
Telegrafmester.

EINAR JENSEN, Stationsforstander, er født den 14. Oktober 1869. Kom som Elev til Taastrup Station i 1886, Assistent i Odense 1888, i Helsingør 1891, i Hellerup 1898, paa Østerbro Station 1901, Overassistent og Kontrolør i Vamdrup fra 1912–24, Stationsforstander i Herning siden 1. Oktober 1924.

H. F. PETERSEN, Trafikinspektør, er født den 24. Oktober 1872 paa Trunderupgaard i Sydfyn som Søn af Gaardejer H. Petersen og Hustru født Rasmussen. Har været tjenstgørende paa Varde og Silkeborg Stationer og i mange Aar paa 2. Trafikkreds' Kontor i Fredericia, siden 1926 Trafikinspektør i Herning.

S. N. TULSTRUP, Baneingeniør, er født den 31. Oktober 1888, Student fra Viborg Katedralskole 1908, cand. polyt. 1914, Militærtjeneste fra 1914–16 (Løjtnant), kom til D. S. B. i 1916, ansat ved Aarhus nye Banegaardsanlæg fra 1918–25, Baneingeniør 1926, Chef for 14. Banesektion i Herning 1929.

G. SVINDT, Trafikkontrolør, er født den 18. December 1884 i Hinnerup som Søn af Karetmagermester Svindt og Hustru Kristine. Elev i D. S. B. ved forskellige fynske og jyske Stationer, fra 1916–29 Assistent og Kontrolør af 2. Grad, siden 1929 Kontrolør af 1. Grad ved 9. Trafiksektion i Herning.

A. K. JENSEN, Overbanemester, er født den 24. November 1891 i Sæby ved Roskilde. Udlærte som Tømrer og Snedker, tog derefter Konstruktørexamen i 1916, begyndte som Tegner ved D. S. B. i 1916 og udnævntes i 1932 til Overbanemester.

C. J. JAPP, Telegrafmester, er født den 21. December 1888 i Dalby i Krogstrup Sogn som Søn af Slagter Japp og Hustru Hanne, gift 1925 med Kathrine Poulsen. I Maskinlære hos Burmeister og Wain i København, efter Maskinisteksamen i 1910 sejlet i D. F. D. S. i 2 Aar som Assistent og i 3 Aar som Maskinmester paa Middelhavet og Amerika, tog 1918 Installatørexamen og arbejdede 1 Aar som Installatør, ansattes som Tegner ved D. S. B., udnævntes i 1924 til Telegrafmester i Herning.

HERNING POSTETAT er oprettet den 1. Maj 1845 som et Postekspeditionssted. Den blev regnskabsførende 1. Juli 1851. I 1852 var Kommunikationen til Herning yderst mangelfuld og ringe. Der var etableret en Postekspedition i Herning og et Par Gange ugentlig kørende Post til Ringkøbing og Holstebro. Snart kom der ogsaa ridende Post i Gang nogle Gange ugentlig til Silkeborg, hvilket senere gik over til at blive en kørende Post i aaben Vogn, og derefter Deligence over Silkeborg til Aarhus et Par Gange ugentlig, og senere daglig.

En bekendt Postkontrahent, den første paa den Tid, der havde saa godt som alle kørende Poster fra Herning, var Laust Sørensen, almindelig kaldet Laust Post. Han besørgede samtidig Ekstraposten. Kammerassessor Hansen, der var en dygtig Postmand og vel anskreven hos sine Foresatte, blev et Par Gange konstitueret som Postmester i Aarhus.

I Aaret 1862 blev Løjtnant Theill hans Afløser i Herning. Da Kammerassessor Hansen blev forflyttet, og Theill kom hertil, gik følgende Poster: Daglig Deligence fra og til Silkeborg og Aarhus og ligeledes til Ringkøbing og Holstebro og 3 Gange ugentlig aaben Personvogn til Vejle.

Byens og Omegnens Beboere maatte selv hente og aflevere deres Postsager paa Posthuset i Herning.

I 1888 gik der daglig Deligence fra og til Holstebro, Videbæk med Fortsættelse til Ringkøbing og til Vejle samt 14 Jernbanetog daglig, deraf 8 Posttog. Fra Herning udgik daglig om Formiddagen 3 kørende og 8 gaaende Landpostbude, der vendte hjem om Eftermiddagen. Der er desuden 35 gaaende Landpostbude i Postdistriktets Sidebudgange. Postdistriktet er Hammerum Herred, Vorgod Sogn, Faster og Borris Sogne samt en Del af Brande Sogn. Postforbindelsen er saaledes i en enorm Grad udviklet her til stor Gavn for den vidtstrakte Hedeegn, hvorfor man kan takke de ihærdige og dygtige Postmestre. Posten føres daglig ud til de fjerneste Egne og Steder i Distriktet.

Der er næppe noget Sted eller Egn, der har det bedre i saa Henseende, ja, de fleste har det snarere ringere. En Husmand paa Heden, en halv Fjerdingvej fra Postruten, klagede engang i Avisen over, at Posten ikke hver Dag blev bragt i hans Hus. Der blev anstillet Undersøgelse, der viste, at Klageren ingen Aviser holdt og kun fik eller afsendte 1 a 2 Breve maanedlig. Man fandt da, at dette var et vel stift, næsten frækt Forlangende, og Klagen blev derfor afvist, og han henvistes til nærmeste Brevsamlingssted. I Distriktet er der 17 Brevsamlingssteder med 17 Brevkasser.

I 1873—74 indgik der ca. 44,000 Breve og i 1886—87 ca. 274,000 Stk. I samme Aar indgik der 5886 Postanvisninger til et samlet Beløb af 130,641 Kr., 8358 almindelige Pakker og 9617 Stk. Værdisager til et Beløb af 1,354,000 Kr. De Rejsendes Antal med Posten androg 1490 Personer. De udgaaende Forsendelsers Antal af alle Slags var gennemgaaende større end det tilsvarende Antal af indgaaede, men der udfærdigedes ingen Opgørelser derover.

Hernings første Postmester var Apoteker Jens Gundorph fra 1845—1851. Derefter fulgte cand. pharm. Carl Christian Heiberg fra 1851 til 30. Juni samme Aar, da han tog sin Afsked, Reservepostfører N. F. H. A. Bang, Postfuldmægtig Jørgen Salomon Hansen fra 1852—1862, Reserveløjtnant Eduard Julius Constantin Theill fra 1864—1912, Postkontrolør Charles Henrik Nicolaj Marckmann fra 1913—18, Carl Julius Jørgensen fra 1918—27 og siden 1. August 1927 nuværende Postmester A. Winther.

P. A. WINTHER,
Postmester.

P. A. WINTHER, Postmester, R. af D., er født den 23. Marts 1868 og indtraadte i Postetaten den 1. Marts 1885, Assistent den 1. April 1891, Postmester i Gredsted den 1. September 1908, Postkontrolør af 2. Grad 1. Maj 1912, Postkontrolør af 1. Grad 1. September 1916, Postmester i Lemvig 1. Marts 1919, Postmester i Herning siden 1. August 1927.

HERNING TOLDETAT er oprettet i 1894. Tidligere hørte Herning under Silkeborg Toldetat, men i 1880 indsendte Handlende og Næringsdrivende i Byen et Andragende til Overtoldbestyrelsen om at faa selvstændigt Toldklaringssted, og dette bevilgedes i 1882. Handelsforeningen lejede Lokaler i Byen, og Toldembedsmænd fra Silkeborg udførte i 12 Aar Toldforretningerne i Herning. I 1903 var der Tale om at nedlægge Toldstedet, idet Herning var blandt de 10 Toldsteder, der ifølge Loven skulde nedlægges. Nu begyndte imidlertid Byens Foreninger at røre paa sig, og Handelsforeningen med Støtte af Sogneraadet, Haandværkerforeningen og Landboforeningen fik endelig udvirket, at Herning beholdt sit Toldsted, der yderligere udvidedes i 1909.

Den 1. September 1894 udnævntes L. D. Wellejus til Toldforvalter i Herning og vir-

kede her til 1901, da Toldassistent Hærvigen konstitueredes i Embedet. C. C. Christensen var derefter Toldforvalter fra 22. April 1903 til 1. Juli 1907, da han afløstes af H. P. Herfort. Nuværende Toldforvalter er Hans Heinrich Schlichting.

KREDITFORENINGEN AF GRUNDEJERE PAA LANDET I JYLLAND er oprettet i Henhold til Lov af 14. April 1893. Dens Formaal er at yde sine Medlemmer Laan imod Sikkerhed i deres Ejendomme. Kun Ejere af bebyggede Ejendomme paa Landet, i Flækker eller siden 1910 opstaaede Købstæder, enten uden Avlsbrug eller med et i Forhold til Bygningernes Værdi underordnet Avlsbrug, der er beliggende i Jylland med dertil hørende Øer, kan optages som Medlemmer i Foreningen.

Foreningens Laan deles ikke i Serier, men i Afdelinger. Alle Medlemmer hæfter een for alle og alle for een for de af Foreningen udstedte Gældsfor skrivelser efter nærmere i Statutterne anførte Regler. Dens Kasseobligationer kan noteres paa Navn og optages i Foreningens Indskrivningsbøger. Umyndiges og under offentlig Tilsyn staaende Midler kan anbringes i den.

Under Ansvar for Generalforsamlingen bestyres Foreningens Anliggender af en Direktion og et Repræsentantskab. Direktionen bestaar af 3 Medlemmer. Formand er Direktør G. Larsen, der har været ansat i Foreningen siden dens Oprettelse, fra 1893—1907 som Kasserer og Bogholder og fra 1907 som Formand for Direktionen. Repræsentantskabet bestaar af en Formand og 14 Repræsentanter, 1 for hver af Jyllands Amter, dog 2 for Ringkøbing Amt og 1 for Aabenraa-Sønderborg Amt. Repræsentanterne vælger Direktionen, og selv vælges de for 5 Aar af Medlemmerne.

Fra 1893 til 1900 havde Foreningen sit Sæde i Aalborg, men i Oktober 1900 flyttedes Kontoret efter Direktør Elmquists Død til Herning, efter at daværende Herredsfuldmægtig, Bankdirektør, Kancelliraad F. V. Jensen i Herning var valgt til Formand for Direktionen.

Dens Kontorer har nu tilhuse i Herning Hede- og Diskontobanks Bygning ved Torvet. Paa Grund af Pladsmangel opførte Banken en Tilbygning i 1930—31, og de udvidede Kontorer toges i Brug i Februar 1931.

Den 31. Marts 1931 havde Foreningen siden dens Stiftelse ialt ydet 22,621 Laan incl. 4,396 Tillægslaan til et samlet Beløb af 184,417,100 Kr. Paa samme Tid var Udlaanssummen 159,219,000 Kr. med en Restgæld paa 147,856,048 Kr., der var sikret ved Pant i Ejendomme.

HAMMERUM HERREDS SPARE- OG LAANEKASSE er oprettet den 1. Juli 1868 og fik Kontor i et lille Lokale i Købmand K. Andersens Ejendom, hvor Sparekassen havde til Huse indtil 1886, da Lokalerne blev for smaa, og det vedtoges at opføre Sparekassens egen Ejendom paa Nabogrunden.

Sparekassens Indlaanskapital havde da naaet den første Million.

Tanken om Oprettelsen af en Sparekasse for Hammerum Herred opstod allerede i 1855 hos det da nystiftede „Hammerum Herreds landøkonomiske Selskab“, men Sagen henlagdes, og Beboerne henvises til at benytte Sparekasserne i Nabobyerne Holstebro og Silkeborg.

Da det var vanskeligt for Beboerne at skaffe sig Laan i Nabo-

C. S. HANSEN,
Direktør.

Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse.

byernes Sparekasser, blev Sagen efter Krigen atter optaget til Drøftelse, og 1. Juli 1868 kunde Sparekassen begynde sin Virksomhed med en Aktiekapital paa 3000 Rdl. og med følgende Bestyrelse: Prokurator W. T. Valeur, Apoteker J. C. Møller, Gaardejer Niels Merrild, Urmager N. A. Nielsen, Gaardejer M. Nørsgaard, Farver Froberg og Købmand K. Andersen. Prokurator Valeur var Formand indtil 1874 og afløstes af Urmager Nielsen, der ledede Sparekassen til sin Død i 1891. Han assisteredes af sin Datter Frk. Mariane Nielsen, der fremdeles er Bogholder i Sparekassen. Sparekassens næste Formand blev Apoteker J. C. Møller, der fungerede til 1903 og efterfulgtes af Apoteker T. V. Gjørup.

Sparekassens Indlaanskapital var vokset stærkt i Krigsaarene, saaledes at der den 1. April 1918 indestod ca. 9 Millioner Kr. fordelt paa 14,447 Konti. Ekspeditionslokalerne

blev for trange, og det vedtoges i 1919 at nedrive den gamle Ejendom og opføre den nye og tidssvarende Bygning, hvor Sparekassen nu har gode Lokaler.

Ved Sparekasselovens Ikrafttræden den 4. Oktober 1920 blev den tidligere Bestyrelse valgt som Tilsynsraad med Apoteker Gjørup som Formand. Han døde 1924 og afløstes af den nuværende Formand, Gaardejer Hans Overgaard. Til Sparekassens første Direktører valgtes nu afdøde Direktør Chr. Kjær og Direktør C. S. Hansen, der siden Direktør Kjærs Død i 1927 har været Enedirektør.

Tilsynsraadets Forretningsudvalg er: Gaardejer Hans Overgaard, Fabrikant T. Truelsen, R. af D., Købmand S. Kjærgaard, Rentier J. Kr. Nørsgaard, Gaardejer, Kreditforeningsdirektør J. Clausager, Gaardejer Okkels Birk og Gaardejer Jens Merrild.

Sparernes Indlaanskapital er den 1. April 1932 ca. 19¼ Million Kr.

C. S. HANSEN, Direktør, er født den 18. Maj 1883 i Marstal som Søn af Skibstører C. R. Hansen, gift med Carla Berling Hansen. Præliminæreksamen fra Rudkøbing Realskole 1899, ansat i N. Wallick og Co. Korn- og Foderstofforretning i København i 7 Aar, Assistent i Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse 1906, Fuldmægtig samme Sted 1915, Direktør 1920, Enedirektør 1927, Bestyrelsesmedlem i Sammenslutningen af jyske Købstadssparekasser.

HERNING HEDE- OG DISCONTOBANK er oprettet i Aaret 1872 ved et Møde paa Hotel Royal i Aarhus. Foreløbig maatte man imidlertid begynde beskedent. Aktiekapitalen, der stadig søgtes forøget, udgjorde i 1873 kun ca. 50,000 Rdl. Ved et Møde i Silkeborg bestemtes det at, Banken skulde begynde sin Virksomhed den 1. Juli 1872, og „at Tirsdagen er eneste ordentlige Bankdag, paa hvilken Kontoret holdes aabent fra Kl. 10 til Kl. 1.“

Generalkonsul Pontoppidan, der var indtraadt i Direktionen for at støtte denne med sit Navn og sin Kredit, udtraadte allerede i 1873 af Direktionen, men støttede fremdeles Banken i nogen Tid med en vis Blankokredit, ligesom han bestandig til sin Død bevarer sin Interesse for Hedesagen og Banken.

Det følte stærkt i de første Aar af Bankens Virksomhed, at dens Aktiekapital var for lille til at opnaa saa betydelige Resultater for Hedens Kultivering, som havde været de ledende Stifteres Tanke. Der knyttes derfor til Banken en „Spareafdeling“, som allerede i 1875 havde fundet en efter Forholdene ret betydelig Tilslutning, saaledes at der paa denne Konto indestod 66,638 Kr. 33 Øre pr. Marts 1875.

Herning Hede- og Discontobank.

I de første Aar kunde Banken, væsentlig paa Grund af, at et stort Beløb var anbragt i faste Laan, ikke give noget synderligt Udbytte, og der fremkom i 1878 Forslag om, at der skulde arbejdes hen til, at Banken om nogle Aar kunde ophøre med sin Virksomhed, og det paaberaabtes da bl. a., „at den paa Grund af den nu aabnede Jernbaneforbindelse med Aarhus ikke længere er nødvendig“, og „at den ikke gav synderligt Udbytte“.

Bankens Repræsentantskab forkastede imidlertid Forslaget, dels fordi lovmæssig Hjemmel for Bankens Opløsning ikke forelaa, og navnlig fordi det „paa ingen Maade kunde indrømme, at Banken ved Jernbaneforbindelsen med Aarhus var bleven uden Nytte, da Ubekendtskabet til de lokale Forhold altid eller i alt Fald som oftest vil være til Hinder for, at Folk fra Herning kunde faa Penge fra Bankerne i Aarhus“.

At det daværende Repræsentantskab har haft den rette Opfattelse af Bankens Betydning, kan man se af den efterfølgende Tids Udvikling. Bankens Status pr. 31. December 1921 balancerede med 14,386,604 Kr. 06 Øre, og Aktiekapitalen var naaet op paa 1 Million Kroner.

Banken havde ved sin Begyndelse Kontor i Prokurator Valeurs Ejendom paa Bredgade. Derfra flyttedes til Kancelliraad Jensens Ejendom, Østergade 23, og senere til den tilstødende Ejendom i Nr. 25, som Banken erhvervede, og hvori der tillige indrettedes Kontorer for „Kreditforeningen af Grundejere paa Landet i Jylland“. Da Lokalerne i sidstnævnte Ejendom efterhaanden blev utilstrækkelige, besluttedes det at erhverve Ejendommen Nr. 2 paa Hjørnet af Bredgade og Torvet og der at opføre en ny Bankbygning med Lokale for Banken i Stueetagen og Lokaler for Kreditforeningen paa 1. Sal.

Bankens Direktør er Poul Poulsen.

FOLKEBANKEN FOR HERNING OG OMEGN, AKTIESELSKAB, oprettedes i Begyndelsen af 1926 som Erstatning for Andelsbankens Herning Afdeling og overtog denne Afdelings Lokaler og Inventar, ligesom Afdelingens Bestyrer og Bogholder antoges som Direktør og Bogholder.

Bankens Aktiekapital andrager 200,000 Kr. fuldt indbetalt. Balancen, der ved Udgangen af det første Regnskabsaar kun androg 457,000 Kr., er i de følgende Aar steget jævnt og androg pr. 31. December 1931 1,449,000 Kr. 00 Øre.

Repræsentantskabet bestaar for Tiden af 28 Medlemmer med Landstingsmand Jens P. Bækgaard, Vorgod, som Formand. Bestyrelsen bestaar af 5 Medlemmer med Folketingsmand Henrik Vejen, Frølund, som Formand. Direktør er Carl Nielsen.

A. MADSEN,
Direktør.

HERNING SVINESLAGTERI, der ejes af Cooperative Wholesale Society, etableredes i 1900. Efter en beskedent Begyndelse med Slagtning af 8,000 Svin det første Driftsaar er Slagteriet undergaaet stadige Udvidelser og Ombygninger, saaledes i 1931 til et Beløb af 180,000 Kr., saa det nu er oppe paa en Slagtning og Tilberedning af ca. 150,000 Svin om Aaret. I 1929 byggedes en Filial i Skern og denne modtog i 1931 69,000 Svin. Slagteriet i Herning og Skjern ledes af Direktør A. Madsen.

A. MADSEN, Direktør, er født den 24. December 1880 i Hjørring som Søn af Rebslagermester C. Madsen. Ansat ved Hjørring Andelssvineslagteri i 6 Aar, derefter knyttet til Fedevarebranchen i London i 4½ Aar, siden 1. November 1905 Direktør for Herning Svineslagteri.

HERNING GASVÆRK hører til de yngre af Landets Gasværker. Trods dette var Byen ikke mere end paa 2800 Indbyggere, da Gasværket blev bygget i Aarene 1898—99.

I Maj Maaned 1898 udsendtes der et Cirkulære til Husejerne med Anmodning om at tegne sig. Resultatet blev, at langt det største Antal af Husejerne ønskede Gasinstallation i deres Ejendomme. Det nøjagtige Tal paa opstillede Gasmaalere kendes ikke, men der regnes med, at der blev opstillet ca. 500 Gasmaalere.

Gasværket opførtes i Løbet af Sommeren og Efteraaret 1898, og stod færdig sidst i Oktober. Der anbragtes 85 Gadelygter i Hovedgaderne.

Søndag den 30. Oktober paabegyndtes Driften. Tidspunktet for Aabningen var selv sagt imødeset med levende Interesse af Indbyggerne, og de hilste med Glæde den nye Belysning til Afløsning af de gamle Petroleumslygter.

Gasforbruget var jævnt stigende fra 130,000 m³ det første Aar til ca. 225,000 m³ i 1904—05. Det var derfor paakrævet at udvide, og i 1904 blev der opført en ny Gasbeholder samt Opstilling af nye Maskiner.

I 1909 foretoges den anden store Udvidelse, da Produktionen var steget til ca. 400,000 m³, og stadig steg, trods Elektricitetsværkets Opførelse i 1908. I de følgende Aar blev der ikke foretaget nogen større Udvidelse, men Ledningsnettet blev udvidet, saaledes at der i 1920 var ca. 10 km Gashovedledning.

I Aarene fra 1920 og til nu er der stadig udvidet og installeret nye Maskiner, og i 1928 blev den gamle Beholder fra 1898 udskiftet, den rummede 500 m³, mod den nye Beholders 1500 m³.

Gasværksledelsen har stadig forstaaet at foretage de rette Udvidelser og Nyanskaffelser, saaledes at Gasværket nu staar som et fuldt moderne og vel indrettet Værk, der i alle Maader er tilfredsstillende og paa Højde med Tiden.

HERNING HAANDVÆRKERFORENING er stiftet den 16. Januar 1876. Farver Larsen gav Stødet til Dannelsen af Foreningen. Han kom til Herning fra Ringkøbing, hvor man havde en Haandværkerforening. Grundlaget for Foreningen var forøvrigt den selskabelige Forening „Enigheden“, der blev ophævet, og hvis Medlemmer overgik til Haandværkerforeningen. Foreningen hed oprindeligt Hammerum Herreds Haandværkerforening, hvilket var ganske naturligt, da Herning dengang endnu ikke var Stationsby.

Om Stiftelsen hedder det i Foreningens ældste Forhandlingsprotokol:

„Efter forudgaaet Indbydelse afholdtes Søndag den 16. Januar 1876 et Møde paa Gæstgivergaarden Vestjylland, hvor Lovene for Hammerum Herreds Haandværkerforening diskuteredes og vedtoges, samt Medlemmernes Navne indtegnedes, hvorefter foretoges Valg af en Bestyrelse. Valgte blev: Købmand Sivebæk, Smed Brix, Apoteker Bagger, Karremager Poulsen og Farver Larsen, og sidstnævnte valgtes til Formand. Derefter vedtoges det at lade Foreningens Love trykke og uddele til alle Næringsdrivende i Herredet, ledsaget af en skriftlig Indbydelse og Opfordring til at indtræde i Foreningen.“

I Haandværkerforeningen kunde optages enhver i Herredet bosiddende Haandværker, Købmand eller anden Næringsdrivende eller Bestillingsmand, ligesom Enker og ugifte Kvinder, der driver selvstændig Næring, saavel som Svende, der arbejder for Mestre i Herredet. Kontingentet var til Haandværkerforeningen 50 Øre, til Sygekassen 1 Kr. 50 Øre, til Begravelseskassen 50 Øre og til Enke- og Hjælpefondet 50 Øre.

Ved Foreningens Stiftelse den 16. Januar 1876 blev der indtegnet 34 Medlemmer, deraf 9 ekstraordinære. I Løbet af 1876 indmeldtes ialt 130 Medlemmer. Foreningens første Møder blev holdt paa Hotel Vestjylland, men senere flyttede man til Hotel Eyde, hvor man var, indtil Foreningen fik sin egen Ejendom.

Den 17. Oktober 1877 foreslog Bestyrelsen at oprette en Sangforening. Der blev nedsat et Udvalg herom, bestaaende af Bager Carl Jensen, Bogtrykker P. J. Rasmussen, Postkontraahent Pagh, Lærer Petersen og Murer A. Madsen.

Paa Kvartalsmødet den 16. Januar 1878, altsaa 2 Aar efter Foreningens Stiftelse, vedtoges det at forandre Foreningens Navn til Herning Haandværkerforening.

Paa Generalforsamlingen den 30. Januar 1889 udnævntes Generalkonsul Pontoppidan, Herredsfoged Kaarup og Landstingsmand Th. Nielsen til Æresmedlemmer af Foreningen.

Paa et Fællesmøde den 1. Februar 1895 af Bestyrelse og Repræsentanter oplyste Formanden, Jernstøber N. G. Nielsen, at der blev arbejdet paa at danne en ny Haandværkerforening. Guldsmed Lind oplyste, at han var en af Indbyderne til den ny Haandværkerforening. Man mente, at den ny Forening bedre kunde samle de smaa Haandværkere end den gamle Forening. Imidlertid blev den ny Haandværkerforening dannet med C. Ormstrup som Formand. Den havde 86 Haandværkere som Medlemmer og var en ren Haandværkerforening. I November 1896 blev der rettet Henvendelse til den ny Haandværkerforening om Sammenslutning, og efter en lang Række Forhandlinger vedtoges en Sammenslutning paa Basis af, at der vedtoges nye Love for den gamle Herning Haandværkerforening. Disse Love vedtoges paa Generalforsamlingen den 31. Januar 1898. Paa en ny Generalforsamling den 3. Februar 1898 valgtes den ny Bestyrelse, der bestod af 15 Medlemmer, nemlig 12 Haandværkere og 3 Ikke-Haandværkere. Paa et senere Bestyrelsesmøde valgtes C. Ormstrup til Formand.

Den ny Haandværkerforening blev ophævet, og dens Formue, omtrent 1200 Kr., der var indtjent paa Udstilling med Tombola, skænkedes til den gamle Haandværkerforening.

Foreningen har iøvrigt gennem Aarene paataget sig mange store Opgaver til Gavn for Herning By. Vi skal fremhæve enkelte af disse:

Den 29. Juni 1884 lod Foreningen afholde en Koncert til Fordel for den ny Kirke i Herning, og denne gav et Overskud paa 259 Kr.

I 1885 afholdtes paa Foranledning af Odder Haandværkerforening et offentligt Møde angaaende Oprettelse af en Kreditforening for Pladser i Lighed med Odder, Herning og lign. Dette gav Stødet til Oprettelse af Grundejerkreditforeningen, der har Kontor i Herning.

Den 8. Februar 1897 vedtoges det sammen med Handelsforeningen at arbejde for at faa bygget et Gasværk i Byen.

Den 3. September 1917 vedtog Bestyrelsen at rette en Henvendelse til Byraadet om at faa oprettet en kommunal Latinskole i Herning.

Inden vi slutter vor Beskrivelse om Haandværkerforeningen fristes vi til at gengive lidt fra de gode „gamle og hyggelige Dage“.

„I Bestyrelsesmødet den 17. Februar 1896 vedtoges det at sætte Taksterne for Spise- og Drikkevarer i Foreningens Restaurant saaledes:

1 Snaps Brændevin 5 Øre, 1 Snaps Cognac eller Rom 10 Øre, 1 Bajer 15 Øre, 1 Sodavand 15 Øre, $\frac{1}{2}$ Hvidtøl 15 Øre, 1 Kop Kaffe med Brød 20 Øre, 1 The med Cognac eller Rom og Citron 20 Øre, 1 Kaffe med Cognac eller Rom og Fløde 20 Øre, 1 Kaffe med Brændevin og Fløde 15 Øre, 1 Kaffe uden Spiritus 15 Øre, 1 Toddy 20 Øre, 1 Æggetoddy 20 Øre, 1 Æggeøl 25 Øre, 1 Bitter 10 Øre, 1 Stk. Smørrebrød med Paalæg 10 Øre, 1 Glas Portvin eller Sherry 20 Øre, 1 Cigar 10 Øre.“

Foreningen har gennem Aarene haft følgende Formænd: Farver L. Larsen fra 1876—77, Smed Th. Brix fra 1877—79, Herredsfuldægtig Jensen fra 1879—83, Jernstøber N. G. Nielsen fra 1883—89, Realskolebestyrer Møller fra 1889—89, Læderhandler N. Eriksen fra 1889—92, Jernstøber N. G. Nielsen fra 1892—94, Skrædermester Kongshaug fra 1894—95, Jernstøber N. G. Nielsen fra 1895—98, Urmager C. Ormstrup fra 1898—1905, Murermester A. Madsen fra 1905—06, Urmager C. Ormstrup fra 1906—10, Skomagermester A. Thisted fra 1910—11, Bødkermester N. C. Jensen fra 1911—23, Tømrermester Kjærsgaard Mortensen fra 1923. Nuværende Formand er Glarmester V. Simonsen.

Foreningens Æresmedlemmer er: Købmand N. E. Præstmark og Bødkermester N. C. Jensen.

Foreningens Vært er Restauratør Marius Hansen, der tiltraadte Stillingen i 1929, efter at have været Overtjener der i et Aar.

V. SIMONSEN,
Formand.

N. E. PRÆSTMARK,
Æresmedlem.

D. HØJMARK,
Bestyrelsesmedlem.

M. HANSEN,
Restauratør.

N. E. PRÆSTMARK, Købmand, er født den 4. September 1853 i Holstebro som Søn af Urmager J. P. Præstmark, gift 1879 med Asmine Nielsen fra Kildemølle ved Aulum. Købmand i Herning fra 1879—1924. Indvalgtes i Herning Haandværkerforenings Bestyrelse i 1882, Kasserer for Teknisk Skole og Haandværkerforeningens Hjelpekasse til 1905, Formand for Teknisk Skole i 29 Aar, Medlem af Handelsstandsforeningens Bestyrelse fra 1903, Formand for Handelsstandsforeningens Hjelpekasse fra 1903—25, Formand i Kolonialhandlerforeningen, Medlem af Herning Sogneraad fra 1901—08, Overligningskommisær for Herning Købstad siden 1913, Æresmedlem af Haandværkerforeningen, Handelsstandsforeningen og Kolonialhandlerforeningen.

N. C. JENSEN, Bødkermester, er født den 18. November 1857 i Silkeborg som Søn af Bødkermester S. Jensen. Lærte Bødkerfaget hos Faderen, var en Del Aar i Viborg, Bødkermester i Herning siden 1881. Formand for Herning Haandværkerforening i 12 Aar, Æresmedlem i samme siden 1924.

D. HØJMARK, Muremester, er født den 3. November 1889 i Nr. Bork. Muremester i Herning siden 1919. Medlem af Bestyrelsen for Herning Haandværkerforening siden 1927, for Tiden Kasserer, Bestyrelsesmedlem for Teknisk Skole, Medlem af Bygningskommissionen for Herning Købstad, Taksationsmand for Forsikringsaktieselskabet „Baltica“, (Brandforsikring for Bygninger), gennem flere Aar Kasserer for Herning Mørtelfabrik. Har bl. a. opført Vestergades Kommuneskole, Herning Motorkompagni og i 1930—31 Herning Bys største Privatejendom.

HERNING HANDELSSTANDSFORENING er stiftet den 30. December 1887. Foreningens Formaal er:

At værne om og varetage Herning Handelsstands Interesser og at fremtræde som en Organisation, der paa en fyldig Maade repræsenterer Standen, at virke hen til, at der til at varetage Kommunens Anliggender kun vælges retsindige og dygtige Mænd og at opretholde en Handelsskole og derigennem dygtiggøre Handelsstandens unge Mennesker.

I 1903 oprettede Foreningen en Understøttelseskasse for trængende Medlemmer og disses Enker.

I 1892 nedsattes et Udvalg med Købmand Schrøder som Formand og med det Formaal at faa oprettet en Handelsskole. Denne aabnedes i 1894 med Andreas Staunstrup som Leder. Handelsskolens Anliggender varetages af en særlig Bestyrelse paa 3 Medlemmer, der vælges blandt Foreningens Medlemmer. Bestyrelsen for Handelsskolen vælger selv sin Formand, Kasserer og Sekretær og vælger selv Forstander.

Foreningen har været virksom for at bevare Toldboden i Herning og har endvidere behandlet Togplaner og søgt i størst mulig Udstrækning at fremme Samkvem og Forbindelse med andre Byer.

Foreningen har gennem Aarene haft følgende Formænd: Købmand K. Andersen fra 1887—1889, Christoffer Eyde fra 1889—92, Købmand H. Schrøder fra 1892—94, Chr. Yde fra 1894—1909, Købmand Gjeding Thisted fra 1909—28 og siden da Købmand N. K. Hansen.

HOTELVÆRT- OG RESTAURATØRFORENINGEN FOR HERNING OG OMEGN er stiftet ved et Møde paa Gregersens Hotel den 30. Juli 1925.

Foreningens Formaal er:

At arbejde for Sammenslutning indenfor alle Fagets Næringsdrivende i Kommunen og Omegnen, at skabe gode og sunde Forhold i den indbyrdes Konkurrence, under eventuelle Konflikter eller Forhold, der angriber Medlemmernes Interesser, at støtte hinanden gennem Fællesoptræden og ubrødeligt Sammenhold, at støtte gamle og trængende Medlemmer indenfor Foreningen samt ved Møder og Sammenkomster at skabe og udvikle det gode, kollegiale Sammenhold, fremme Oplysningen om Standens Tarv, og i alle paakommende Tilfælde værne og varetage saavel den enkelte som alle Medlemmernes Rettigheder og Interesser samt iøvrigt bidrage til at højne Standens Anseelse.

Foreningens første Formand var Agner Gregersen, der siden da uafbrudt har beklædt Stillingen. Foruden Formanden bestaar Bestyrelsen nu af L. Nyby, Centralhotellet, der er Kasserer, og Restauratør M. Hansen fra Haandværkerforeningen.

A. GREGERSEN,
Formand.

HØJSKOLEHJEMMETS UNGDOMSFORENING er stiftet den 12. November 1911 paa Initiativ bl. a. af Redaktør A. R. Bendixen. Foreningens første Bestyrelse bestod af: H. C. Hansen, nu Overlærer i Graasten, Formand, Julie Stavnsbjerg og Magda Kiilerich. Overlærer H. C. Hansen var Foreningens Formand til 1920, da han afløstes af Redaktør A. R. Bendixen, der sad fra 1920—27 og afløstes af nuværende Formand Friskolelærer Hjalmar Kristensen.

Ungdomsforeningen afholder Møde hver Mandag Aften Vinteren igennem, og Interessen for Foreningen og dens Arbejde er meget stor baade i Byen og i Omegnen, og med sine 667 Medlemmer er den en af Landets største Ungdomsforeninger. Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Friskolelærer Hj. Kristensen, Formand, Landmand J. C. Holflod, Næstformand, og Bankassistent L. Christensen, Kasserer.

HJALMAR KRISTENSEN, Friskolelærer, er født den 1. Januar 1893 i Taastrup pr. Harlev som Søn af Gaardejer P. Kristensen, gift med Margrethe Ravn. Tog Lærereksamen fra Silkeborg Seminarium i 1914, Lærer ved forskellige Privatskoler, Tillægseksamen i Engelsk og Tysk, siden 1. April 1921 Lærer ved Herning Friskole.

HJ. KRISTENSEN,
Formand.

BOLDKLUBBEN „FREMAD“ er stiftet i 1912. Op gennem Aarene har Klubben forstaaet at hævde sig og har endogsaa været placeret i Mesterrækken. Der trænes energisk Sommeren igenhem paa Kommunens Bane ved Nørugaards Alle og om Vinteren forlægges Træningen til Gymnastiksalen. Foreningens Medlemstal er ca. 140, hvoraf 100 er aktive. Dens Formand er Lagerforvalter O. Frølund Christensen.

A. J. MARCUSSEN,
Adjunkt.

HERNING KRICKETKLUB er stiftet i Slutningen af 1890erne og dyrkede de første Aar baade Kricket og Gymnastik. Klubben tæller ca. 50 Medlemmer, der har Adgang til Træning hver Aften og hver Søndag Sommeren igennem. Klubben deltager i Jydsk Bold-Unions Kricketurnering og har flere Gange været Kreds-Sejrherr. Foreningens Formand er Adjunkt A. J. Marcussen.

K. TRUELSEN,
Fabrikant.

HERNING TENNISKLUB købte i 1901 et Areal, der er beliggende i Østergade ved Hotel Hernings Anlæg, og indrettede her 2 udmærkede Tennisbaner. Klubbens Medlemstal er ca. 70, og dens Bestyrelse bestaar af: Fabrikant Knud Truelsen, Formand, A. Wulff, Kasserer, H. Thomsen, H. Sundberg, Baneinspektør, og Frk. Ella Christensen.

ANTON JULIUS MARCUSSEN, Adjunkt, er født den 18. November 1875 i Nordenskov. Tog Lærereksamen fra Skaarup Seminarium 1896, Lærer paa Landet i et Aar, Lærer ved Herning Kommuneskole 1897, Lærer ved Herning Mellem- og Realskole 1908, Adjunkt ved Herning højere Almenskole siden 1924. Formand for Herning Kricketklub fra 1898—1914 og siden 1926.

OLE FRØLUND CHRISTENSEN, Lagerforvalter, er født den 12. Marts 1876 i Tjørring. Har siden 1903 været Lagerforvalter ved Østre Trælasthanndel i Herning. Formand for Boldklubben „Fremad“.

LYTTERFORENINGEN FOR HERNING OG OMEGN er stiftet i 1926 og har 270 Medlemmer. Foreningens Formand er Entreprenør H. C. Jonsson, der tillige er Formand for Lytterforeningens Fællesudvalg, hvilket Udvalg er nedsat af Byens Radioklubber.

H. C. JONSSON, Entreprenør, er født den 22. Maj 1884 i Odense. Har været Entreprenør i Herning siden 1918, Sekretær i Jydsk Lytterforening, Formand for Midtjydsk Lastbilejerforening, Kasserer for Midtjydsk Motorforening, Formand for Lytterforeningen for Herning og Omegn.

H. C. JONSSON,
Entreprenør.

ARBEJDERNES RADIOKLUB I HERNING er stiftet den 5. December 1927. Dens Omraade er Herning og Omegn. Klubbens Formaal er at varetage Arbejderlytternes Interesse paa Radiofoniens Omraade og at virke til Opnaaelse af gode lokale Modtagerforhold samt at medvirke til, at ubemidlede i Samfundet lettes Adgang til Erhvervelse af Modtagere. Klubben er tilsluttet Arbejdernes Radio-Forbund i Danmark og sorterer under den nordvestjydske Kredsorganisation.

Foreningen har haft følgende Formænd: Slagteriarbejder Christensen fra 1927—28, Banearbejder Holm fra 1928—29 og siden da Lærer S. Kofoed.

V. E. BRANDT,
Stadsingenør.

CHR. CHRISTENSEN,
Overdyrlæge.

M. P. WIGH,
Dyrlæge.

AA. CHRISTENSEN,
Skorstensfejermester.

VICTOR EMIL BRANDT, Stadsingenør, er født den 26. November 1888 i Højslev som Søn af Lærer C. G. Brandt og Hustru Anna Katrine, født Nielsen, gift 1916 med Emma Marcussen, Datter af Billetrykker Johannes Marcussen og Hustru. Student fra Viborg Katedralskole 1908, cand. phil. 1909, cand. polyt. 1913, Ingeniørassistent hos Ludvigsen og Hermann, København, fra 1915—16, Ingeniør hos Edwards og Rasmussen, København, fra 1916—19, Ingeniørassistent under Statsbanerne fra 1919—20, Stadsingenør i Herning 1920, Gasværksbestyrer 1923, Lærer ved Teknisk Skole i Herning 1924, Medlem af Bestyrelsen for Herning Turistforening siden 1927.

CHRISTIAN CHRISTENSEN, Overdyrlæge, er født den 20. November 1883 som Søn af Gaardejer A. Christensen og Hustru Else Kirstine, født Andreasen, gift med Signe Bak. Dyrlægeeksamen 1908, Assistent hos Dyrlæge Brodersen, Nr. Nebel, fra Februar til September 1908, Praksis i Kjellerup fra September 1908 til Oktober 1912, Kødkontrollør i Slagelse fra 1912—24, Kursus i Kød- og Mælkekontrol 1914, Medlem af den danske Dyrlægeforenings Pensionsudvalg 1919, Medlem af de sammenvirkende Gedeavlforeningers Bestyrelse 1923, Medlem af de sjællandske Dyrlægeforeningers Udvalg angaaende Svinesygdomme 1923, fra 1. Januar 1925 Overdyrlæge ved Statskontrollen i Herning, 1927 Kursus i Patologi og Bakteriologi, Medlem af Ligningskommissionen og Sundhedskommissionen i Herning, Valgmand til Landstingsvalget 1928, Medlem af Kød- og Mælkehygienisk Forenings Lønudvalg 1929.

B. HUUSE, Dyr læge, er født den 21. November 1882 i Norge. Tog Dyr lægeeksamen i 1908 og nedsatte sig som Dyr læge i 1916.

M. P. WIGH, Dyr læge, er født den 12. November 1884 i Vester-Vandet. Tog Dyr lægeeksamen i 1910 og praktiserede i Brovst til 1918, siden da Dyr læge i Herning.

PETER DONSIG DINESEN, Kgl. Vejer og Maaler, er født den 29. Januar 1879 og har været Kgl. Vejer og Maaler i Herning siden 1922.

A. GRØNNE, Jordemoder, er født den 7. August 1896 i Tiim Sogn. Tog Jordemodereksamen 1929 og nedsatte sig i Herning som Jordemoder 1930.

AAGE CHRISTENSEN, Skorstensfejermester, er født den 22. Juni 1895 paa Frederiksberg. Har været Skorstensfejermester i Herning siden 1. Juli 1927.

STRUER

STRUER er ligesom flere andre mindre Byer, der til forskellige Tider er vokset frem til Købinger (Strandkøbinger), fremstaaet paa en Landsbys Udmarker, ned mod Strand, hvor der var let Adgang til Fiskeri og Handel. Saaledes er Ringkøbing opstaaet paa Landsbyen Rindums Udmarker, ned mod Ringkøbing Fjord, Lemvig vokset frem paa de lave Jorder nede ved Lem Vig, og i senere Tid er Løgstør blevet til som Fiskerleje paa Landsbyen Løgsteds lave Forstrand eller Øre, mellem Bakkekammen og Limfjorden. Paa lignende Maade har Struer sin Oprindelse fra de Gaarde og Huse, som allerede i Middelalderens Slutning fandtes paa Gimsing Sogns Udmarker ude langs Limfjorden. I det hele taget ligner Løgstørs og Struers Udvikling som Fiskelejer, Overfartssteder, Handels-, Lade- og Lossepladser paafaldende hinanden. Kun har Struer ikke, som adskillige andre danske Købstæder, laant sit Navn fra Moder-Landsbyen, men bærer sit selvstændige Navn, der med ægte vestjydsk Forkærlighed for afkortede, kraftige Stednavne vel nærmest udtales som Enstavelsesord ligesom saa mange andre i Jylland.

Navnet Struer, som oprindeligt menes at have heddet Strucker eller Struger, hvilke Former dog ikke forekommer i noget Aktstykke, sættes i Forbindelse med et i norske og svenske Landsmaal forekommende Ord Struk, der betyder Strømsnævring, og utvivlsomt hidrører Navnet fra Indsnævringen mellem Limfjorden og Kilen, hvor nu Landevejen og Jernbanedæmningen gaar. Her er ogsaa det gamle Overfartssted mellem Thy og Hardsyssel, som kaldes Struer eller Vadestedet Struen . . . Struer . . . eller Struen Vadested, som det hedder i Kongebreve fra den sidste Halvdel af det 16. Aarhundrede. Herover førtes Folk og Fæ, Ryttere, Køretøjer og Kvægdrifter.

I bevarede Dokumenter nævnes de 2 Gaarde, hvorpaa det meste af det nuværende Struer er anlagt, nemlig Struergaard og Marskærsgaard, der begge første Gang nævnes kort før 1500. De nævnes senere i en Jordbog for Kvistrup i 1661, blot kaldes Struergaard her for Struer. Begge nævnes som Halvgaarde, hvad der kunde tyde paa, at de oprindeligt var Afbyggersgaarde paa Gimsing Udmark, selv om det halve Bol og 8 Gadehuse, som samtidig nævnes i Kvistrup Jordbog, kan være udskilt fra Gaardene.

De to smalle Odder, der danner Indsnævringen, er nu forbundet ved en 1½ km lang Dæmning, der blev bygget i 1856, men indtil da var Kilen en Del af Limfjorden og havde

„Kilen“.

vistnok oprindelig været i sejlbar Forbindelse med denne. Fra gammel Tid har der gaaet en Færdselsvej over Indsnævringen. Lensmanden paa Ørum, Ludvig Munk til Kvistrup, berettede i 1570, at Vadestedet mellem de to Odder, hvor der nu var Overfartssted til Thy, var farligt, og han tilbød da at bygge en Bro derover.

Da Udførselen af Stude til Holland og Handel og Vandel tog sit Opsving i den sidste Halvdel af det 16. Aarhundrede, var Indbyggerne i det sydligste Thy — fra Vestthy gik man over Aggertangen og Harboøre, — og i det nordlige Hardsyssel naturligt henvist til Struer Overfartssted, som imidlertid var farligt at komme over for Mennesker og Dyr.

Med det tiltagende Samkvem mellem Thy og Hardsyssel maatte Trangen til en mere tidssvarende Overfart føles stærkt. Allerede forlængst havde man ved Holstebro, hvor man ogsaa oprindelig kørte eller vadede over Storaen, en Bro med stærke Fjælle og Stolper samt Rækværk paa begge Sider. Til denne Bros Vedligeholdelse gaves der Brokorn fra Hjerm og Ulfborg Herreder.

Ludvig Munk tilbød i 1570, som ovenfor nævnt at bygge en Bro over Struer Vadested. Samme Aar i 1569 som han overtog Kvistrup, hvortil allerede da hørte Struer-Gaardene og Struerdal, blev han Lensmand paa Ørum i Thy, hvor han sad til sin Død i 1595. Paa sine Ture, frem og tilbage mellem sit Gods og sit Len, havde han da god Lejlighed til at prøve Overfartens Besværligheder.

Der udgik da den 16. Februar 1579 et kgl. aabent Brev til Bønderne i Thy om, at Ludvig Munk har ladet berette, at der ligger et farligt Vade- og Vejlested mellem Thy og Hardsyssel i Gimsing Sogn, som kaldes Struer, hvorover den vejfarende Mand kun kan komme med stor Nød og undertiden ikke uden Livsfare, og hvor mange ofte mister Heste og Vogn, og hvad de ellers haver at fare med. Han har efter alles Begæring lovet paa egen Bekostning at opsætte en Bro, imod at hver Mand aarlig skulde give ham en Tiendedel Skæppe Byg. Men da han nu har givet til Kende, at det med Tingsvidner og Sognevidner kan bevidnes, at der paa det Vand ikke kan gøres nogen Bro med Bestan-

dighed, og i det Sted tilbyder at holde der en god stærk Pram og en Baad, saa har Kongen tilladt, at Ludvig Munk alligevel maa opbære det udleverede Pramkorn, som er en Tiendedel Skæppe af hver bosiddende Bonde, mod at han holder og vedligeholder samme Pram og Baad, Skibsbro, Folk, Tov og andet, paa egen Bekostning, saaledes at den vejfarende Mand Dag og Nat, aarle eller silde, kan komme over uden Fare, saa at ingen Klager kommer derover.

Foreløbig blev det dog ikke til noget med Broen eller Pramfærgeren, dels vistnok fordi Ludvig Munk ikke var sikker paa, at der i det Vand kunde bygges nogen Bro med Bestandighed, dels fordi det bevilgede Brødkorn fra Bønderne i Thy, der desuden var uvillige til at yde det, ikke vilde strække til til Drift og Vedligeholdelse. 11 Aar efter udgik et nyt, aabent Brev om, at Ludvig Munk til Kvistrup, Embedsmand paa Ørum, der af Kong Frederik den 2den havde faaet Befaling til at bygge en Bro over Vadestedet „Struen“, i Gimsing Sogn mellem Thy og Vendsyssel eller holde en Pram der, da der er almindelig Fart derover, og det er et farligt Vadested at komme over formedelst Vandets Ebbe og Flod, har berettet, at en saadan Bro eller Pram ikke kan holdes med den Skæppe Byg af hver Gaard i Thy, som ved Kong Frederik den 2dens Brev var henlagt dertil. Da Vadestedet er en almindelig Vej, og det særligt for Bønderne i Thy og Ginding Herred som de nærmest boende er af Betydning, at der bliver lagt en Bro derover, har Kongen bestemt, at enhver Mand i Ginding Herred i de næste 3 Aar aarlig skal give en Skæppe Korn, Rug eller Byg, hvilket Brødkorn Ludvig Munk maa opbære mod Forpligtelse til at bygge en god, stærk Bro med stærke Pæle, Tømmer og Egebrædder og med Rækker langs med Siden, saa den vejfarende Mand uden Fare kan komme over. Det befales derfor alle Bønder i Ginding Herred, hvem de end tjener, aarlig i de næste 3 Aar hver at levere en Skæppe Korn til Ludvig Munk eller hans Fuldmægtig.

Man vil i de to Kongebreve se, at der afvekslende tales om en Tiendedel Skæppe og een Skæppe Korn; skønt det første Maal oprindeligt nævnes, synes det dog at være lovlig lidt. Til Broen over Storaen gaves 1 Skæppe aarlig af hver Gaard i Hjerm Herred og i Ulfborg Herred. Dernæst er det paafaldende, at der intet Brødkorn paalagdes Bønderne i Hjerm Herred, der dog laa Vadestedet ved Struer nærmest, men Forklaringen herpaa er vistnok den, at Ludvig Munk har villet skaane sine egne Bønder paa Kvistrup Gods for denne Ydelse.

I 1589 eller maaske 1590 opførtes Broen. Dette kan ses af et Sendebrev fra Koldinghus den 13. August 1590 til de fire Lensmænd, nemlig Mandrup Parsberg paa Skanderborg, Henrik Belov paa Skivehus, Jacob Seefeldt paa Mariager Kloster og Albert Friis paa Riberhus. Heri anføres Ordren til Ludvig Munk af 1578 om enten at bygge en Bro over Struen Vadested mellem Thy og Vendsyssel eller holde en Pram sammesteds. Kongen har imidlertid bragt i Erfaring, at en Del af Almuen, der skal udrede ovennævnte Brødkorn (Thyboerne), finder sig meget besværet derved, eftersom en Del bor langt derfra og saa godt som slet ikke ager den Vej, og der er andre Veje og Vadesteder, hvor det er dem bekvemmere at tage deres Vej end over Struen Vadested. Derfor skulde ovennævnte fire Mænd med det allerførste begive sig til Broen, undersøge, hvorledes den er bygget, hvilke Herreder der ligger nærmest omkring og mest behøver at søge Broen, af hvilke Herreder Almuen bør give Brødkorn til denne, og hvorlænge det er nødvendigt, at Brødkornet svares. De skulde saa give deres Afgørelse derom.

Et Par Maaneder senere, den 16. Oktober 1590, udgik der Befaling til Ludvig Munk, der havde ladet rejse Forfølgning over dem i Thy, som skulde svare Brødkorn af Broen mellem Thy og Hardsyssel, om at standse denne Forfølgning, indtil de fire Raader og gode Mænd har udført deres Befaling til at holde Syn over Broen og undersøge, hvem der med Rette skal svare Korn til Broen. Synet over Broen kom imidlertid ikke til Ud-

førelse i 1590, og den 10. Marts 1591 gentages saa Befalingen til Mandrup Parsberg, Henrik Belov og Albert Friis, Jacob Seefeldt var forhindret i Rigets Bestilling udenlands, om at besigte den Bro over Vadestedet Struer, som Ludvig Munk har ladet lave. Han har klaget over, at Bønderne trykker sig ved at udgive Brokorn, hvilket er ham til stor Skade, da Broen har kostet ham meget. De tre Mænd skal derfor med det allerførste inden 1. Maj mødes ved Broen og udføre den ovennævnte Befaling. Det var imidlertid ikke saa let en Sag at faa de tre Lensmænd til at ulejlige sig den lange Vej op til Struer.

Endnu to kongelige Breve af 3. December 1593 og 31. Januar 1594 gentager Befalingen om at besigtige Broen over Vadestedet Struen, hvilket endnu ikke er kommet til Udførelse, saa Ludvig Munk en Gang for alle kan komme til Ende med den Sag. Synet har saa endelig fundet Sted i 1594.

Schous Plantage.

Den 8. Juni 1594 udstedes saa det sidste aabne Brev om Vadestedet Struer, hvori det gentages, at Kongen har bevilget Ludvig Munk, til Afholdelse af Bekostningen med at lade Broen bygge, 1 Skæppe Byg af hver Mand i Thy. Siden har Kongen bevilget, at ogsaa Bønderne i Ginding Herred skal svare dette Brokorn. Skønt nogle af Undersaatterne i Thy har besværet sig, da deres Vej sjælden eller aldrig falder den Vej, findes det dog, at Vadestedet er en saa almindelig Vej for dem i Ginding Herred og i Thy.

Kongen har da bevilget, at menige Bønder overalt i Thy og i Ginding Herred, hver som har Heste og Vogn, i de næste 3 Aar skal give een „Tiendel“ Skæppe Korn, Rug eller Byg, til Broens Bygning og Forbedring, hvilket Ludvig Munk maa opbære mod at holde Broen i Stand.

Ludvig Munks Bro stod i omtrent 50 Aar. Det først anførte Kongebrevs Bemærkning om, at en Bro ikke kan gøres med nogen Bestandighed paa det Sted, viste sig for saa vidt rigtig. Broen har næppe været tilstrækkelig afstivet eller værnet mod Isens Beskadigelser om Vinteren, maaske er den heller ikke blevet ordentlig vedligeholdt. Omtrent i 1640 blev den bortrevet af Isen, hvorefter man opgav at istandsætte den, og paa ny ind-

Fjordstien.

rettedes Færgfart, men Resterne af Broens Pæleværk kunde endnu før 1924 ses i Kilen lige Vest for Jernbanedæmningen. Studedrifterne fra Thy gik saa igen som i fordums Tid over Toftum Bakker, paa hvis Nordside der endnu i Lyngen paavises en dyb Hulvej, og Vest om Kilen til Holstebro.

Omkring 1600 fik Struer ogsaa Betydning som Udskibningssted. I Præsteindberetningen fra 1638 fra Gimsing Sogn hedder det: Norden for Kirken er en Vig ind ad Limfjorden, som kaldes Struer, med en By af samme Navn, hvor der udskibes og føres Bygningstømmer og andre fornødne Varer og Gods.

I 1726 nævnes under Struerby Marskjærgaard, Torngaard, Ravndal og Feldbols Jord, der brugtes under Marskjærgaard, og samme Aar siges der at høre 4 Gaarde og 2 Huse under Struerdal. Dette var altsammen Fæstegods under Kvistrup.

I 1733 blev Struer lagt ind under Holstebro Købstad som dens Losse- og Ladeplads. Holstebro gik derefter endnu kraftigere frem end før for at sikre sig Retten til Ind- og Udførselen over Struer og Handelen paa Pladsen. Samme Aar, i 1733, besværer Holstebro Borgerskab sig over, at Købmænd i Aalborg lægger sig for i Struer med Ladninger af Tømmer, Jern, Salt, Hamp, Tjære og andre Købmandsvarer og handler paa Holstebro Distrikt. Men Aalborg Magistrat paastaar, at deres By har kgl. Privilegium af 23. August 1655 til at handle frit i Limfjorden, ligesom den fremkalder et Tingsvidne fra Holstebro Byting, at Aalborg Borgere fra Arilds Tid uden mindste Paatale hidtil har besjlet Struer Strand og har haft fri Handel med Varer og at sælge og købe.

I Jordebogen for Kvistrup nævnes den 1661 som to Halvgaarde i Struer, Marskjærgaard og Struergaard, et halvt Bol og 8 Gadehuse, desuden en Halvgaard ved Broen og 3 Gadehuse. I 1683 bestod Struerdal af en Helgaard, en Halvgaard, 4 Bol og 4 Huse.

Efter at den rige Christen Linde fra Holstebro, der fra 1678 til 1681 havde været Forpagter paa Kvistrup, idet han havde Penge tilgode efter Axel Juul og dennes Enke Elisabeth Friis, var blevet insolvent, købte Rasmus Overgaard i 1681 Kvistrup sammen med Ladegaarden Ausumgaard af Dødsboet for 10,000 Rdl.

Det var daarlige Tider efter de ødelæggende Svenskekrige, og meget af Bøndergodset stod ubesat. Saaledes vidnedes i 1692 paa Hjerm Herredsting, at Søren Jensen Felbereder

var bortrømt fra Struerdal, Oluf Nielsen var rømmet fra et Hus i Struerdal, og ved samme Tid bortrømte Christen Laursen fra et andet Hus i Struerdal, medens Bertel Paaskesen var rendt sammesteds fra 5 Aar før. 1694 rømte Mads Christensen fra Struerdals Gaard ved Nattetid, og skønt han havde haft 4 gode Bæster, 5 Køer, 3 Ungnød, en Snes Faar, 2 Svin og 3 Gæs, fandtes der efter ham hverken Kvæg, Boskab eller noget andet i ringeste Maade. Vidnerne vidste ikke af, at hans gunstige Husbonde i ringeste Maade havde forudrettet ham. Flere rømmede til forskellige Tider fra Gimsinghoved.

Der opstod efterhaanden flere Huse ved Struer, hvis Beboere dels drev Fiskeri, dels søgte Indtægt ved at beværte de rejsende, der benyttede Broen, og de Søfolk og andre, som søgte til den begyndende Losse- og Ladeplads. Der opstod da her som andre lignende Steder Land- og Forprang, som der i den Tids kgl.

Forordninger ivredes saa stærkt imod i Henhold til Købstædernes Klager. Holstebro udvirkede da ogsaa en Forordning af 16. April 1681 „hvorefter nuværende og efterkommende Husmænd ved Struer bør efterdags ganske og aldeles at afholde dem fra nogen Slags Købmandsvarer, Kontor eller Udsalg, enten for dem selv eller for andre, direkte eller indirekte at falbyde eller have mod Varenes Forbrydelse efter Lovens Tilhold“. Allerede faa Aar efter er det galt igen. I 1690 stævner Borgmester Christen Nielsen i Holstebro paa Borgerskabets Vegne Jakob Sørensen og Tue Christensen ved Struer, fordi de utapper Øl, Mjød og Brændevin til Bønder og Skibsfolk, hvoraf Huset var saa fuldt som til et frit Marked. Hertil svarede Jacob Sørensen, der ligesom de andre Struerboere var Fæster under Kvistrup, at han aldrig havde holdt Kro, men naar der kom Skibsfolk en eller to Gange om Sommeren med Tømmer og andre Varer til Holstebro Borgerskab, som kunde begære en Drik Brændevin, havde han taget det hos Holstebro Borgere, men naar tørstige Mennesker kunde begære en Drik tyndt Spiseøl, som de brugte til deres egen Husholdning, kunde han for Skams Skyld ikke nægte det.

Han boede ikke paa nogen Landevej eller Plads, hvor Kro kunde holdes, men i en Afkrog ved Fjordsiden, hvor ingen Mands Vej faldt uden den korte Tid om Sommeren, naar de fra Holstebro ind- og udskibede deres Gods.

Mikkelsdag 1691 kom Rasmus Nielsen til Kvistrup, efter Kirketid, ridende gennem Struerdal, men da han kom i Struergade, kom Jakob Sørensen løbende ud af sin Dør og bad ham komme ind i Huset og skaffe Fred, da to Mænd havde overfaldet ham og havde

Skolestien.

Anlægget.

gjort Ufred. Da Rasmus Nielsen overfor sin Fæster ytrede, at han og hans Kone hellere burde være gaaet i Kirke end holde uskikkeligt Hus med Drik og Slagsmaal under Prædiken og dertil slog Jacob oven i Hovedet med sit Piskeskæft, fløj denne ind paa sin Husbond, rev ham af Hesten og flængede derved hans Kjortel og Kniplings Halsklud og havde gjort ham endnu mere Ulempe, hvis der ikke var kommen Folk til. Rasmus Nielsen tiltalte ham nu for Retten og vilde have ham straffet paa Livstid paa Bremerholm, men Jakob Sørensen fortrak foreløbigt til Holstebro. Rasmus Nielsen lod ham nu ogsaa stævne for 4 Rdl. i Afgift af Huset i Struer, Græsleje af to Køer 1 Rdl., Oldengæld 1 $\frac{1}{2}$ Mk., Brændpenge 18 Sk. og Ventepenge for to Svin samt for at drive dem til Silkeborg Skove med Føde paa Vejen 2 $\frac{1}{2}$ Mk., men Jakob paastod, at Rasmus Nielsen skyldte ham mange flere Penge. De indkaldte Tingsvidner gav Jakob Sørensen et godt Skudsmaal. Han havde skikket sig ærligt og vel og søgt Guds Hus, og flere vidnede, at de aldrig kunde give ham saa godt et Vidnesbyrd, at de jo vilde give ham et bedre. Sagen endte med, at Parterne for Retten gav hinanden Haanden, og Jakob gav sin Husbond 10 Rdl. i Bøde. Siden efter var de som før gode Venner. Vi træffer saaledes i 1690 og følgende Aar Morten Kjeldsen, Jens Nielsen, Jens Jensen, Torngaard, og Jakob Sørensen, der vidner til Fordel for Rasmus Overgaard, at der ulovlig var hugget Træer i Kvistrup Skov. De havde foretaget Syn derover og opgjort Antallet af de fældede Træer.

Fra gammel Tid var det ved kgl. Forordninger forbudt at sætte Bundgarn ud i Limfjorden, der kunde skade den menige Mand, og paa ulovlige og forbudne Tider at bruge Pulsvodder. Ifølge kgl. aabne Breve fra 1582 og 1643 havde Amtmanden over Ringkøbing Amt derfor i 1706 tiltalt nogle Husmænd i Gimsing Sogn, rimeligvis fra Struer, hvor Fiskerne boede, fordi de havde brugt Pulsvod efter Bartholomæus Dag.

De anklagede Mænd hævdede imidlertid for Retten, at de kun havde brugt det i Vigen for Volstrup og Kvistrup Ejendomme, hvor det aldrig havde været forbudt at bruge Pulsvod eller andet Fiskeri, fordi det var regnet og solgt under Hovedgaardens Takster lige ud til Venø Land med frit Voddræt under Venø, hvor ingen havde Fællig med dem, da samme Indvig ikke vedkom Limfjorden, og der var Fiskeri for hver Mand. Fiskernes Indvending er dog vist ikke taget for gyldig, thi et Tingsvidne fra 24. September 1717 vid-

Anlægget.

ner Fiskerne ved Struer, at de med deres Pulsvod ikke har fisket længere end fra Sct. Hansdag og til Bartholemæi Dag, og medens de fiskede, søgte de med de andre Fiskere Bredningen, som ligger norden for Volstrup og Kvistrup i Limfjorden, og de pulsede efter Sale saavel som ligeledes i Vigen norden for Struer og i Kilen vesten for Struer, og der lagde de deres Fiskerbaade i Land ligesom de andre Fiskere og ophængte deres Baad paa den vestre Side af Struer Odde vesten for Oddehuset. De gav aarlig af hvert Vod til Volstrup 20 og til Kvistrup 40 Snese Aal ligesom deres Formænd. Det er sikkert Struer, der tænkes paa, naar Holstebro Borgerskab den 16. Oktober 1711 udstedte en Advarsel i Anledning af, at der blev begaaet Forprang i Hjerm-Ginding Herreder, idet en Del Fæstebønder understod sig i at indkøbe paa 2 til 3 Mil, og til at sælge Flæsk, Smør, Talg, Huder, Voks, Uld og Honning.

I Januar 1734 anlægger Holstebro Borgerskab Sag mod Kancelliraad Moth til Kvistrup og hans Fæstere, 4 Struerboere, nemlig Husmændene Mathias Bech, Niels Smed, Christen Smed og Lyder Skræder, for ulovlig Handel med Varer, deriblandt Tømmer, og for ulovlig Brændevinshandel og Krohold. For Retten gik i de følgende Maaneder en vidtløftig Sagførsel, og der førtes en Mængde Vidner fra begge Sider, og da Afstanden mellem Holstebro og Struer har Betydning med Hensyn til Anklagen for Krohold, antages 4 Syns- og Vejmaalingsmænd til Opmaaling af Vejen. Den 9. April 1734 falder Dommen, og denne henviser med Hensyn til Anklagen for ulovlig Varehandel til Forordningen af 16. April 1681, der tilforn er bleven paatalt af Holstebro Borgere, sidst i Aaret 1732 og dernæst efter den høje Øvrigheds Foranstaltning ved allernaadigst Reskript til Stiftsbefalingsmand Gabel i Ribe, af 4. November 1733, hvilket er blevet publiceret de sagsøgte Struerboere.

I Begyndelsen af det 19. Aarhundrede var der kun ringe Handelsliv, men Aggerkanalens Gennembrydning ved Stormfloden den 3. Februar 1825, hvorved der var skabt Forbindelse med Vesterhavet, fik stor Betydning for Struers Handel og Skibsfart og ikke mindst for dens Fiskeri. Senere kom Anlægget af Løgstørkanalen, og Byen var nu i stærk

Fremvækst med livlig Handel paa England og ligeledes øst paa til Aalborg og København. I 1855—56 byggedes Byens Havn, der oprindeligt administreredes af Holstebro, men fra 1919 af begge Byer i Fællesskab. 1856 anlagdes Dæmningen mellem Kilen og Limfjorden, og 1862 paabegyndtes Dampskibs fart paa København, og i 1865 aabnedes Jernbanen. Disse Forholds Betydning for Byens Fremvækst illustreres bedst ved Betragtning af Befolkningstallene. I 1801 havde Struer 53 Indbyggere, og endnu i 1840 kun 114, men i de næste 40 Aar stiger Tallet til 1008, hvilket Tal i Løbet af de næste 10 Aar mere end fordobles. 1930 har Byen 5,463 Indbyggere. Jernbanens Aabning har haft særlig Betydning for Fiskeriet, der iøvrigt stedse har været en vigtig Næringsvej for Byen, idet der nu kunde etableres en ret betydelig Export, og der har i adskillige Aar været drevet lønnende Vesterhavsfiskeri fra Struer. Derimod er Østersfiskeriet nu ophørt, idet Østersdepotet, der oprindeligt fandtes her, i 1891 flyttedes til Nykøbing M.

Som vigtigt Jernbaneknudepunkt og driftig Limfjordshavn var Struer i stadig Fremvækst, men Nedlæggelsen af Statsbanernes 3. Distrikt har i den sidste Tid skadet Byen betydeligt.

Ved Lov af 15. Februar 1917 ophøjedes Byen fra 1. April samme Aar til Købstad.

Struer Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningssliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

CHR. HEDEGAARD,
Borgmester.

CHRISTIAN HEDEGAARD, Borgmester, er født den 1. November 1873 i Hanbjerg som Søn af Husmand, Murer H. P. Nielsen, gift med Ane Marie Christoffersen. Uddannet ved Landbruget, flyttede 1896 til Struer, oprettede i 1898 Mælkeforretning, var Inspektør for den gensidige Landbosalgsforening i 10 Aar, Overinspektør i 8 Aar, Medlem af Struer Byraad siden 1907, Borgmester siden 1. April 1929, Suppleant til Landstinget.

Medlemmer af Struer Byraad er: Borgmester C. Hedegaard, Formand, Murermester N. C. Andersen, Tømrermester C. T. Jensen, Fabrikant Johannes Jensen, Arbejdsmand J. Chr. Jensen, Murermester L. M. Jeppesen, Grosserer M. Koustrup, Redaktør N. F. Marcussen, Lokomotivfører K. Nørgaard, Pakmester C. M. Schmidt og Lærer J. P. Siegh.

STRUER HAVN. I 1733 lagdes Struer ind under Holstebro Købstad som dennes Lose- og Ladeplads.

Holstebro gaar derefter endnu kraftigere frem end før for at sikre sig Retten til Ind- og Udførsel over Struer og Handelen paa Pladsen. Samme Aar besværer Holstebro Borgerskab sig over, at Købmænd i Aalborg lægger sig for Struer med Ladninger af Tømmer, Jern, Salt, Hør, Hamp, Tjære og andre Købmændsvarer og handler paa Holstebro Distrikt. Men Aalborg Magistrat paastaar, at deres By har kgl. Privilegium af 23. August 1655 til at handle frit i Limfjorden, ligesom den fremkalder et Tingsvidne fra Holstebro Byting, at Aalborg Borgere fra Arilds Tid uden mindste Paatale hidtil har besejlet Struer Strand og haft fri Handel med Varer og at sælge og købe.

Et Reskript af 1777 forbød aldeles at have Oplag paa Ladepladsen Struer af nogen som helst Vare til Udsalg, dog tillodes det Købmændene i Holstebro alene at have Oplag af Bygningsmaterialer. Ellers skulde Handelen foregaa fra Holstebro.

Havnen.

Ved den tiltagende Skibsfart til og fra Struer i 1840erne blev Savnet af en Havn mere og mere føleligt. Og lige saa meget som Struer selv maatte Holstebro, der benyttede Stedet som Lade- og Losseplads, være interesseret i at gøre Besejlingsforholdene mere tidssvarende. Da Gimsing Sogneraad ikke vilde ofre noget paa Havnen, tog Holstebro Borgerrepræsentation Spørgsmaalet om Anlægget af en Havn ved Struer op.

Havnen ved Struer anlagdes saa i Aarene 1854—56. Dette Anlæg kostede 23,000 Rdl., der fremskaffedes ved Laan, dels fra det Classenske Fideikommis, dels fra Holstebro Spa-rekasse. Havnen beskrives saaledes:

Havnen ved Struer dannes af 4 Moler, deraf er den østlige omtrent 40 Alen lang, den sydlige over 100 Alen, den vestlige over 80 Alen og den nordlige over 50 Alen. Den østlige Mole har nedenfor Havnen omtrent 40 Alen Bolværksplads for Skibe. Indløbet til Havnen, der er mod Nordvest, har en Vidde af 30 Alen. Havnebassinet har en Størrelse af omtrent 9000 Kvadratalen. Havnens Dybde er 7—8 Fod, og den kan rumme en 30 Fartøjer à 30 Læsters Drægtighed. Havnepladsen er 10,260 Kvadratalen.

I Anledning af Jernbaneanlægget i 1865 udvidedes Havnen med det saakaldte „østre Havnebassin“, der færdigbyggedes i 1867. Havnens samlede Kajlængde udgjorde herefter 350 m. Efter Havneindvielsen i 1867 opgives Havnens Størrelse saaledes:

Den gamle Havns nordre Mole er 240 Fod, vestre Mole 212 Fod, østre 200 Fod og søndre 226 Fod. Dens Havnebassin udgør 12,693 Kvadratalen, og foran den er en Plads paa 10,260 Kvadratalen. Den nye Havns nordre Mole er 272 Fod, den østre 250 Fod, den søndre 382 Fod og den vestre, der dannes af den gamle Havns østre Mole, er 200 Fod. Foran den ny Havn er en Plads paa over 10,000 Kvadratalen. Begge Havne har Plads til 60 Fartøjer à 30 Læster, og deres Dybde er $7\frac{1}{2}$ —8 Fod.

I 1882 opførtes en ny Tværmole og i 1891 en Ophalingsbedding. I 1903, efter Gen-nemskæringen af Barren ved Hals og Sejllobenes Uddybning ind til Limfjordshavnene, foretoges der et større Arbejde ved Havnen. Det østre Havnebassin uddybedes, og en Del af Bolværket fornyedes. I 1914—16, efter at der i en Del Aar havde været Mangel paa Kajplads og vanskelige Manøvreringsforhold for de efterhaanden ret store Dampere, der søgte herind, byggedes der et nyt og større Havnebassin mod Øst med en 163 m

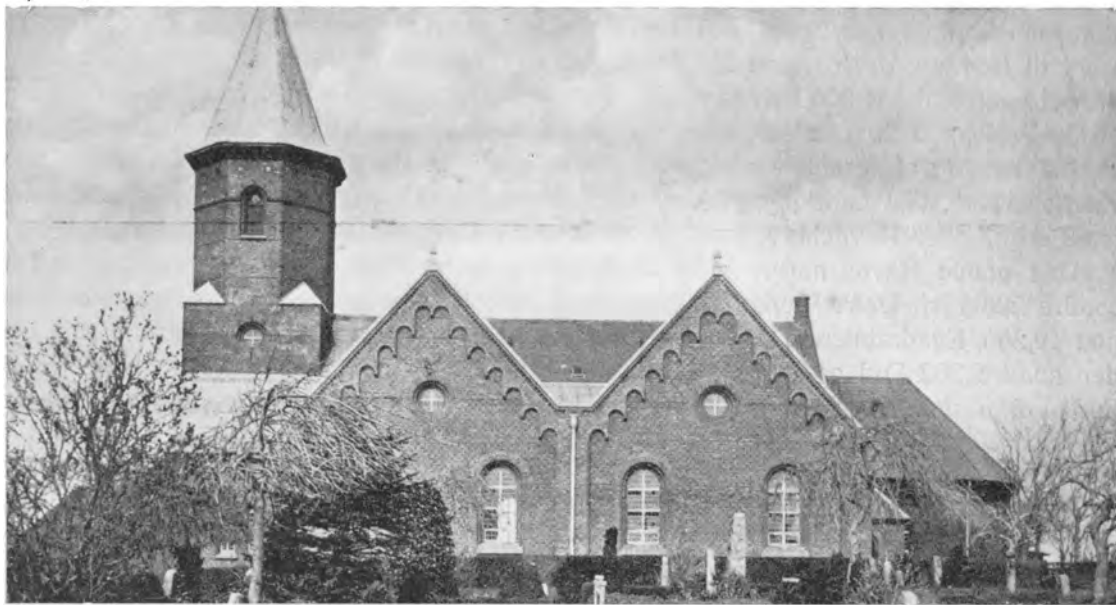
lang Kajplads med moderne Betonbolværk og en beskyttende Mole mod Nord. Dette Bassins Kajplads er i 1924 forøget med 70 m, og samtidig byggedes en Anlægsbro paa ca. 70 m for Tankdampere. En Lystbaadehavn anlagdes i 1926. I det vestre Bassin er Vanddybden ca. 3,1 m, i det østre ca. 4,1 m og i det i 1914—16 byggede Bassin ca. 4,4 m. Havnens samlede Vandareal er ca. 50,000 m². Havnepladsen er af omtrent samme Størrelse. Ind til Havnen fører en ca. 2 km lang Sejlrende med en Vanddybde af ca. 4,2 m. Paa Havnepladsen er der opsat to røde faste Ledefyr.

Havnevæsenet bestyres fra 1919 af et Havneudvalg paa 6 Medlemmer, hvortil Byraadene i Holstebro og Struer hver vælger 3. Formandspladsen skifter hvert 4. Aar mellem de 2 Byer.

ANDERS KRISTIAN ANDERSEN, Havnefoged, er født den 20. Januar 1876 i Lomborg som Søn af Murer J. Chr. Andersen, gift med Martha Marcussen. Uddannet som Sømand, Styrmandseksamen 1. og 2. Del 1902, sejlet som Styrmand i Ø.K. og for Flint og Drost, Havnefoged i Struer siden 1916, Medlem af Søretten siden 1917, Medlem af Hjælpekassens Bestyrelse.

STRUER KIRKE er opført i Aarene 1890—91 og ligger paa en Bakke lidt Syd for Byens Hovedgade. Kirken kostede ca. 43,000 Kr. at opføre, heraf fremkom de 25,000 Kr. som Statstilskud, og Resten indkom ved frivillige Gaver. Arkitekt Fr. Uldall i Randers opførte Kirken, der indviedes den 4. Søndag i Advent i 1891. I 1924—25 udvidedes Kirken af Arkitekt Søren Lembche, og denne Udvidelse kostede ca. 145,000 Kr.

Den oprindelige Bygning var opført i romansk Stil og bestod af et Taarn, der var indmuret i Bygningen, et Langhus og et Kor. Taarnet, som til Spidsen af Spiret var 90 Fod højt, var forneden firkantet, men i øverste Trediedel ottekantet ligesom Spiret, der dækkede Taarnet. Spiret endte i et forgyldt Kors, under hvilket en ligeledes forgyldt Fløj og Kugle. Taarnets nederste Stokværk tjente til Forhal, til hvilken man kom ad 3 Granittrin gennem en smuk, rundbuet Portal med tagformet Afdækning. Paa søndre Side af Forhallen var et Rum for Kirkegangskoner, og dette havde ligesom selve Forhallen et fladt ferniseret Bjælkeloft og Flisegulv. Paa den nordre Side var Opgang til Taarnets øvre

Struer Kirke.

Stokværk. Det første af disse var et med Tøndehvælvning forsynet Rum, der afgav Plads til Orgelet. Kirkens Langhus, som var 32½ Alen langt og 15½ Alen bredt, var forsynet med 4 rundbuede Vinduer paa hver Side. Rummet var afdækket med et skraat opløbende Bjælkeloft, som hævede sig 15 Alen over Gulvet, og som var ferniseret. Fra Langhuset kom man ad to Trappetrin, gennem en 7 Alen bred og 10 Alen høj Rundbue, op i Koret, som var femkantet, men kun 13½ Alen højt. Paa den nordre og søndre Væg var et rundbuet Vindue. Koret var 10½ Alen bredt og 13 Alen langt. Kirken, som udvendig maalt var 18 Alen bred og 55 Alen lang, var bygget af røde Sten over Granitfundament. Ydermurene var delte i 3 Felter ved 2 Tandskifter og forsynede med Støttepiller mellem Vinduerne samt paa alle Hjørner og begge Sider af Portalen. Under Gesimsen gik der Kirken rundt en Række smaa Rundbuer, som paa Kirkens vestlige Gavl hævede sig i en smuk Bue over Portalen. Paa Langhusets østlige Gavl var der over Korets Tag muret et Kors. Spiret var tækket med Bly, og den øvrige Bygning med Skifer.

Ved Ombygningen forblev Kirkens Længde uforandret, men Bredden udvidedes til 22,5 m, idet der til det ældre Skib føjedes Sideskibe, som baade mod Nord og Syd har spidse Tvillinggavle med romanske Buefriser. Indgangen er gennem tre rundbuede Portaler i Vestgavlen, baade til Taarnforhallen og til Sideskibene. Mellem Midtskibet, der har aaben Tagstol, og Sideskibene, som har flade Lofter, aabner der sig Arkader med Granitsøjler, hvis Kapitæler er dekorerede med kirkelige Symboler, der er udførte af Billedhugger A. Bundgaard. Koret, hvis Loft er hvælvet, er ved en Skranke udvidet ud i Skibet. Desuden er der tilføjet et Præsteværelse i Hjørnet mellem Koret og søndre Sideskib. Altertavlen, der bærer et Maleri af „Christus og Nikodemus“, udført af A. Dorph, er skænket af Struer og Omegns Sparekasse. Prædikestolen er af Egetræ, og Døbefonten af Granit. Orgelet er placeret i Taarnets 2. Stokværk med Facade under en Rundbue ud til Skibet. Alterstager, Kandelabre m. m. er Gaver fra Menigheden.

EMIL BØGGILD, Sognepræst, er født den 24. Maj 1872 i Ribe som Søn af Prokurator Helfred Gotlieb Bøggild og Hustru Caroline, født Westerbye, gift med Johanne Frederikke Anna Hermann. Student 1890, cand. theol. 1896, Huslærer fra November 1896 til August 1898 hos Hofjægermester Wenzel de Neergaard, Faarvejle, og fra September 1898 til December 1899 hos Pastor Bachevold, Rubbelykke paa Lolland. Sekretær i K. F. U. M. i Odense fra 1. Januar 1900 til 30. Juni 1901, Kaldskapellan i Torsken-Lendum i Aalborg Stift fra 1901 til 1909, Sognepræst i Albæk fra 1909—22 og i Gimsing-Struer siden 1922. Medlem af Bestyrelsen for Ringkøbing Amts Værgeraadsforening.

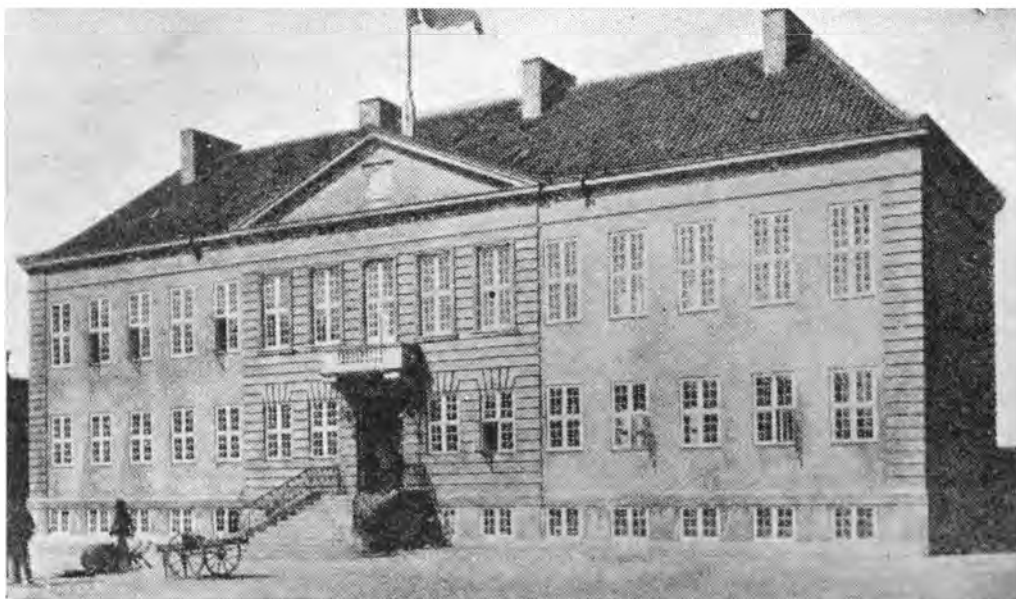
E. BØGGILD,
Sognepræst.

EVALD EJNAR SAND KRISTENSEN, Pastor, er født den 30. April 1901 paa Frederiksberg som Søn af Fotograf A. O. Sand Kristensen og Hustru, gift med Anna Jensen. Student fra Døckers Kursus 1925, cand. theol. 1931, Kapellan for Gimsing-Struer siden 1931.

J. P. SIGH,
Organist.

JENS PETER SIGH, Organist og Lærer, er født den 8. Juli 1871 i Ydby Sogn i Thisted Amt som Søn af Gaardejer, Sognefoged P. Sigh, gift med Petra Elbæk. Lærereksamen fra Ranum Seminarium 1892, Organisteksamen, Elev af Professor Nebelong 1900, Enelærer ved Gimsing søndre Skole fra 1894—98, Førstelærer og Kirkesanger i Hanbjerg fra 1898—1910, Lærer i Struer siden 1910, Formand for Hanbjerg Værgeraad til 1910, Medlem af Menighedsraadet fra 1903—10 og af Hanbjerg Sogneraad fra 1909—10, Medstifter af og Næstformand for Ringkøbing Amts Lærerenekasse, Medlem af Bestyrelsen for Dansk Organist- og Kantorforening, Medlem af Struer Menighedsraad siden 1912, Kredsformand for Struer og Omegns Lærerforening fra 1916—29, Medlem af Amtsskoleraadet fra 1921—27. Medlem af Struer Byraad.

Struer Raadhus.

STRUER RAADHUS ligger paa Torvet og er opført i 1921 af Arkitekterne C. Fog og Aksel L. Petersen. Det er 2 Stokværk højt og bygget over høj Kælder. Det har Frontespice og bred Grånittrappe op til Indgangen. Opførelsessummen beløb sig til ca. 440,000 Kr. Bygningen indeholder bl. a. Byraadssal, Kæmmerkontor, Borgmesterkontor, Retssal og Værelser til Stats- og kommunalt Politi.

P. GRAUGAARD,
Overbetjent.

POLITIET I STRUER hører til Holstebro Politikreds. Det bestaar af 1 Overbetjent, 1 Dagbetjent, 2 Natbetjente og 1 Statsbetjent. Dommer og Politimester bor i Holstebro.

PEDER GRAUGAARD, Overbetjent, er født den 1. Januar 1887 i Hvidbjerg i Thy som Søn af Sognefoged L. Graugaard og Hustru, gift med Mette Andersen. Ansat ved Politiet i Lemvig den 1. Maj 1909, tilsynsførende Politiasistent ved forskellige Jernbaneanlæg, ansat som Politibetjent i Struer den 1. Maj 1919, Overbetjent og Stationsleder siden 1. April 1929. Medlem af Bestyrelsen for Ringkøbing Amts Politiforening og af Borgerforeningen.

EPIDEMISYGEHUSET I STRUER byggedes i 1899—1900 for 26,000 Kr., hvoraf Byen ydede et Tilskud paa 10,000 Kr. Sygehuset, der har Plads til 35 Patienter, indviedes den 1. Oktober 1900.

THEOBALD HERMANN GLIEMANN, Læge, er født den 28. November 1875 i Egtved som Søn af Apoteker W. Th. Gliemann og Hustru Clara Mathilde, født Olsen, gift med Hedvig Petrea Grønbech fra Hasle. Student fra Odense 1893, cand. med. 1900, praktiserende Læge i Struer siden 1902, Jernbanelæge siden 1913, Karantænelæge siden 1917, Læge paa Struer Optagelseshjem siden 1922, ved Epidemisygehuset siden 1922, Formand for Sundhedskommissionen siden 1910.

SIGFRED MEINERTZ, Læge, er født den 22. Februar 1895 i Esbjerg som Søn af Skibsfører S. Meinertz og Hustru Eline, født Brinch, gift 1921 med Ellen Astrid Eskildsen, Hellerup. Student fra Esbjerg 1912, cand. med. 1920, Reservelæge ved Viborg Amtssygehus 1921, ved Sct. Josephs Hospital i Esbjerg fra 1921—22, praktiserende Læge i Struer siden 1923, Jernbanelæge siden 1923.

T. H. GLIEMANN,
Læge.

S. MEINERTZ,
Læge.

K. BAGGE,
Oversygeplejerske.

KAREN BAGGE, Oversygeplejerske, er født den 19. Januar 1879 i Aadum som Datter af Gaardejer Søren Bagge. Uddannet paa Tarm Sygehus fra 1907—08, Menighedssygeplejerske i Aadum fra 1910—16, Oversygeplejerske i Struer siden 1923.

STRUER KOMMUNALE SKOLEVÆSEN omfatter Borger- og Realskolen, der ligger i Skolegade i Bydelen „Bjerget“. Bygningen er opført i 1885 i 2 Stokværk og senere udvidet flere Gange. I 1900 byggedes Gymnastiksal og i 1892, 1906 og 1911 udvidedes hvert Aar med 4 Klasser, og i 1915 med 8 Klasser. I 1911 og 1915 byggedes tillige 3 smaa Klasser til Tegne- og Fysikundervisning samt Naturhistorie. Skolen har nu ialt 28 Klasseværelser. Elevantallet var pr. 31. December 1931 763, hvoraf 43 Drengene og 45 Piger i de 4 Realklasser og i Forberedelsesklassen 29 Drengene og 31 Piger. I de 5 øverste Klasser undervises der i Husgering. Børnebiblioteket er underlagt Folkebogsamlingen, og det faar Tilskud fra Kommunen. Ved Skolen virker en Overlærer, 14 Lærere og 7 Lærerinder.

C. F. MADSEN,
Overlærer.

CARL FREDERIK MADSEN, Overlærer, R. af D., er født den 6. April 1862 i Vejle som Søn af Smedemester Mads Jensen og Hustru Ane Kathrine, født Jensen. Lærereksamen fra Jelling Statsseminarium 1881, Huslærer paa Kvistgaard i Vejrum fra 1881—82, Lærer ved Struer Realskole fra 1882—83, Enelærer ved Struer Drengeskole fra 1883—85, Førstelærer samme Sted fra 1885—1912, Overlærer fra 1912, Kordegn ved Struer Kirke siden 1891, Forstander for Teknisk Skole fra omkring 1890, Medlem af Værgeraadet, Formand for Tilsynet med Plejebørn.

STRUER PRIVATE REALSKOLE er oprettet i 1882 af Skolebestyrer J. Berthelsen ved den Nyordning, der indførte den stadig eksisterende almindelige Forberedelseseksamen. Skolen har Eksamensret siden 1885. I 1908 afholdtes første Gang Realeksamen ved Skolen, og i 1916 gik Skolen tilbage til den gamle Ordning med almindelig Forberedelseseksamen. Skolebestyrer Bertelsen ejede Skolen til sin Død i 1914, da den købtes af Skolebestyrer J. P. Rossel, der styrede den fra 1914—28. I 1928 overtoges Skolen af den nuværende Ejer, Skolebestyrer S. Chr. Uhrenholt. Elevantallet er for Tiden ca. 150, og Undervisningen besørgeres af 6 Lærere foruden Skolebestyreren. Skolen ejer en usædvanlig stor naturhistorisk og botanisk Samling, hvilket navnlig skyldes afdøde Skolebestyrer Bertelsens Arbejde. Skolen er udvidet i 1894 og 1914.

SØREN CHRISTENSEN UHRENHOLT, Skolebestyrer, er født den 22. December 1895 i Vedum som Søn af Skomagemester N. C. Uhrenholt, gift med Anna Pedersen. Præliminereksamen 1913, Lærereksamen fra Gedved Seminarium 1916, Kursusbestyrer paa Læsø fra 1918—20, Lærer ved Stenlille Realskole fra 1920—21, ved Hindholm Realskole fra 1921—22, ved Slagelse private Realskole fra 1922—26, Bestyrer af Hvidbjerg Realskole fra 1926—28, Realskolebestyrer i Struer siden 1928.

Struer Optagelseshjem.

STRUER OPTAGELSESHJEM. Tæt op til Struer Købstad ved Venø Bugt ligger Ringkøbing Amts Plejehjemsforenings Optagelses- og Iagttagelseshjem, med Struer By bag sig og Limfjorden med dens mørkeblaa Vande foran, med Udsigt mod Syd til Kvistrup og Volstrup Skove, mod Øst Vinderup By og Salling Land, som mørk og majestætisk hæver sig over Fjorden, og mod Nord Venø, den store Torsk, som den fra gammel Tid kaldes, med Halen mod Struer og det store Gab som snappende efter den nordfor liggende Ø, Jegindø. Det kan siges at være et baade smukt og praktisk Sted, Plejhjemsforeningen har fundet for sit Hjem, som byggedes i 1906 og indviedes den 21. September samme Aar. Sjælen i Arbejdet for at faa Hjemmet oprettet var Foreningens utrættelige Formand, Kancelliraad Cramer, Ringkøbing, som fra 1904 til 1915 var dets Formand. I 1915 overtoges Formandshvervet af Kreditforeningsdirektør Troensegaard, Ringkøbing, som har været Foreningens Formand siden. Da Hjemmet begyndte i 1906, overdroges den daglige Ledelse til Magnus Knudsen Grønne og Hustru Jenny Kirstine, født Hounisen, som endnu forestaar Hjemmet.

Der begyndtes med Plads til 14 Børn, men allerede i 1908 blev der udvidet til 19 Børn, og i 1916 blev paa Initiativ af Kreditforeningsdirektør Troensegaard bygget en selvstændig Spædbørnsafdeling med en særlig Plejemoder, Frk. Marie Hounisen. Hjemmet fik med denne Udvidelse det nødvendige Skolelokale, saadan at Børnenes Skoleundervisning paa en tilfredsstillende Maade kunde foregaa i Hjemmet. 1919 og 1924 er Hjemmet yderligere udvidet for endnu bedre at svare til Tidens Krav. Til Hjemmet hører ca. 4 Tønder Land, som til dels er Have og Legeplads. Et lejet Jordstykke, ca. 10 Tønder Land, drives som Landbrug og giver god Beskæftigelse til en Del af de mange Børn, som i Aarenes Løb har været i Hjemmet. Mange af de optagne Børn er udgaaet i gode Plejhjem i Ringkøbing Amt, og ikke faa er i Aarenes Løb konfirmeret fra Optagelseshjemmet og udgaaet i Tjeneste og Lære. Disse Børn har stadig fundet tilbage til Hjemmet og har været glade for det.

Med den økonomiske Side har det gaaet op og ned, eftersom Forholdene har stillet sig. I 1915 var Hjemmet uden Gæld, i 1926 kan siges det samme. Dette skyldes i særlig Grad den Offervillie og Sympati, Plejhjemsforeningen har nydt i Ringkøbing Amt,

hvis Befolkning paa forskellig Vis har støttet Foreningen med sine Gaver. Amt, Kommune og private har villig rakt Haand til Støtte for Foreningens Virksomhed, ligesom ogsaa Staten har ydet sit Tilskud. Foreningen ejer enkelte Legater, hvoraf skal nævnes Frk. Mathilde Tranbergs paa 25,000 Kr., som fortrinsvis uddeles til kirtelsvage Børns Badeophold, som foregaar fra Optagelseshjemmet. Sommermaanederne bruges flittig til Bade- og Friluftsliv, der soppes og fiskes Dagen lang, og mange er de Børn, som i disse Sommermaaneder blev brunede og styrkede, og drog bort, medbringende en god Portion Sundhed mere, end da de kom.

Foreningens Bestyrelse er: Kreditforeningsdirektør C. Troensegaard, Formand, Købmand A. Stengaard, Næstformand, Landstingsmand S. Rasmussen Byskov, Nr.-Nissum, Gaardejer J. M. Jensen, Snejbjerg, Provst Kristensen, Ulfborg, Gaardejer Laust Klemmensen, Borbjerg, Frimenighedspræst Morten Larsen, Gaardejer Claus Nielsen, Tarm, og Gaardejer Anders Thomsen, Aadum.

MAGNUS KNUDSEN GRØNNE, Forstander, er født den 12. Februar 1882 i Sdr.-Nissum som Søn af Gaardejer Knud Grønne, gift med Jenny Kirstine Hounisen fra Sdr.-Nissum, siden 1906 Forstander for Struer Optagelseshjem.

M. K. GRØNNE,
Forstander.

STRUER ALDERDOMSHJEM er bygget i 1931—32. I Hjemmet er der Plads til 36 Mennesker, og desuden kan der indrettes 13 Værelser i 2. Etage. Alderdomshjemmet har egen Sygeafdeling paa 4 Værelser for Aldersrentenyndere fra Byen. Der er alle mulige Bekvemmeligheder paa Hjemmet, saaledes er der Centralvarme, Radio m. m. Beboerne maa selv møblere Værel-

Struer Alderdomshjem.

serne, og Ægtepar kan bo sammen, desuden kan Maaltiderne indtages paa Værelserne. For Tiden er der 18 Beboere paa Hjemmet. Bestyrerinde er Frk. Elisabeth Christensen.

ELISABETH CHRISTENSEN, Bestyrerinde, er født den 13. August 1887 i Holstebro som Datter af Jens Christensen og Hustru. Siden 1. Juli 1926 Bestyrerinde paa Struer Alderdomshjem.

STRUER OG OMEGNS FOLKEBOGSAMLING aabnedes 2. Januar 1904. Bogsamlingen bestod af ca. 500 Bind. Den havde da til Huse i et saare beskedent lille Værelse i Kirkegade, men som Aarene gik, voksede Bogbestanden stærkt, og i 1911 saa man sig nødsaget til at udvide Lokalerne. I 1918 flyttede Biblioteket til sin nuværende Bopæl paa Teknisk Skole i Vestergade. Samtidig blev der oprettet en Læsestue.

Det første Aar meldte sig 166 Laanere, og der udlaantes 4560 Bind. I de kommende oksede Tallene jævnt. 1910—11 var Laanertallet saaledes 312 og Udlaanstallet 13,960, og Bogbestanden var samtidig forøget til ca. 1650 Bind. I 1912—13 var Bindtallet 1907.

Som før nævnt oprettedes i 1918 en Læsestue. Dennes Oprettelse skyldtes et utrætteligt Arbejde fra Udlaanslederen, Lærer V. Olesens, Side. En Indsamling blandt Byens Borgere gav ca. 1693 Kr., forskellige Foreninger har ydet 439 Kr., og Staten gav et Tilskud paa 760 Kr. Læsestuen har altid været godt besøgt. Allerede det første Aar var der 7202 Besøg, 1924—25 gav 11,923, de følgende Aar viser desværre en Tilbagegang. Biblioteket gav i Vinteren 1927 et Kursus i Bøgers Brug.

Udlaanet i 1931—32 var paa 23,758 Bind, og Antallet af Laanere var 864, Børnene laante 6854 Bind og Oplandet 3181. Bindtallet er nu 5652, hvoraf 2695 Skønlitteratur, 658 Børnebøger og 604 Haandbøger. Læsestuens Besøg var sidste Aar 6610. Bibliotekar er Frk. Edith Busck.

EDITH BUSCK, Bibliotekar, er født den 28. September 1902 i København som Datter af Overmaskinmester P. A. Busck og Hustru. Student fra Ingversens og Engelbrechts Skole 1921, cand. phil. 1922, Statens Biblioteksskole 1927, siden 1928 Bibliotekar ved Struer og Omegns Bogsamling.

STRUER TEKNISKE SKOLE. Paa en Generalforsamling i Haandværkerforeningen den 15. November 1886 vedtoges det at oprette en „Aftenskole for Haandværkerlærlinge“, og til at udarbejde de nærmere Planer for Skolen blev der nedsat et Udvalg paa 3 Mand. Skolen blev indrettet i et Lokale i Struer Borgerskole, og der undervistes hver Mandag Aften fra Kl. 7—9. Der undervistes et Hold paa ca. 16 Elever, og Lærere var Overlærer Madsen og Lærer Frandsen.

Denne første tekniske Skole i Struer bestod indtil 1888, da den paa Grund af manglende Elever maatte lukke, og først i 1893 begyndtes der igen. Der blev nedsat et Udvalg, som valgte den meget virksomme og interesserede Drejermester Jacobsen til Formand, hvilken Post han, med en kort Afbrydelse, beklædte til 1912. I 1895 flyttede Skolen igen op i Borgerskolen, efter et Par Aar at have haft Lokaler paa Struer Hotel. I 1899 fik Skolen sin egen Bestyrelse, men sorterede stadig under Haandværkerforeningen.

I 1907 vedtog man at bygge en Skole. Man havde nemlig nu et Byggefond paa 3,000 Kr., og da Haandværkerforeningen bevilligede 7,000 Kr. og Struer Kommune 5,000 Kr., og man endelig fik et Statstilskud paa 12,400 Kr., kunde Planen gøres til Virkelighed. Grunden blev skænket af T. W. Jensens Sønner, og Byens Haandværkere skænkede 10,000 Kr. privat.

Elevantallet er nu oppe paa omkring 110, og der undervises af 9 Lærere.

Bestyrelsen, der bestaar af 2 Medlemmer af Haandværkerforeningen og 2 Medlemmer af Borgerforeningen, vælger en Formand. Den nuværende Bestyrelse af Teknisk Skole er: Snedkermester I. M. Christensen, Formand, Murermester J. Laugesen, Næstformand, Blikkenslager J. L. Rølle, Kasserer, Murermester M. Lauridsen og Tegner H. J. Fenger, Sekretær.

STRUER JERNBANEETAË. Allerede i 1857, 8 Aar før Banen kom til Struer, havde Indenrigsminister Krieger gennemført en Lov, hvorved Regeringen bemyndiges til at give Koncession paa Anlæg og Drift af en Tværbane fra Aarhus over Langaa og Viborg til Struer og en Sidebane til Randers. I Henhold hertil gaves Koncessionen i Oktober 1859 til den engelske Ingeniør Sir Morton Peto.

Samme Aar overtog Ministeriet Rotwitt Regeringens Førelse, og dette optog paany Jernbanesagen, da Forpligtelsen overfor det engelske Konsortium syntes for byrdefuld for

Statskassen. I 1860 forelagdes et nyt Forslag om en fynsk og jydsk Længdebane til Aalborg. Det engelske Konsortium skulde have Jernbaneanlægget i Foretagende, imod at det gik ind paa Forandring af den allerede trufne Overenskomst om Tværbanen, saaledes at Strækningen fra Skive til Struer foreløbig opgaves.

I 1860 havde Kongeriget ingen andre Jernbaner i Drift end den fra København til Korsør, og ingen andre i Arbejde end Aarhus—Viborg Linien med Sidebane til Randers. I nævnte Aar forelagde Indenrigsminister Monrad et Forslag til Lov om Anlæg og Drift af Jernbaner paa Fyn og i Jylland. Heri skitseredes 3 jydsk Længdebanelinier, som Rigsdagen kunne vælge imellem, samt Linien fra Langaa over Viborg og Skive til Struer. Skive—Struerbanen maatte rimeligvis forlænges til Holstebro, hvorom ogsaa en betinget Overenskomst var sluttet med Ingeniørfirmaet Morton Peto.

Monrads og Rigsdagens Flertal samledes mere og mere om at føre den jydsk Længdebane langs Østkysten ad de større Byer. I Landstinget vedtoges endelig Monrads Forslag, og Folketingets Vedtagelse fulgtes ogsaa med Hensyn til de ikke alle særlig omstridte Baner, deriblandt den af Folketinget vedtagne Linie Struer—Holstebro. Herved var ogsaa, som Monrad udtrykte det, Vestjyllands Interesser varetagne. Loven stadfæstedes den 10. Marts 1861.

I Henhold hertil anlagdes saa i de nærmest følgende Aar de jydsk Baner, som senere udvikledes videre ved de af Indenrigsminister Estrup i 1867—68 gennemførte Jernbanelove, Stykke for Stykke. 1862 Aarhus—Randers, 1863 Langaa—Viborg, 1864 Viborg—Skive, 1865 Skive—Struer, 1866 Struer—Holstebro og Vamdrup—Fredericia, 1868 Aarhus—Fredericia, 1869 Randers—Aalborg, 1874 Lunderskov—Esbjerg—Varde, 1875 Holstebro—Ringkøbing og endelig Ringkøbing—Varde. Dermed var Ringen Langaa—Struer—Esbjerg—Fredericia—Langaa sluttet.

Ind i denne Rundlinie træder altsaa den daværende lille Lade- og Losseplads Struer som et vordende Knudepunkt for de midt- og vestjydsk Jernbaner. Struer, der i 1860 kun havde 150 Indbyggere, var med Hensyn til Bygninger og „Gader“ fuldstændig Landsby, dannede ikke nogen selvstændig Kommune og havde hverken Kirke eller offentlig Skole. Det var en dristig Tanke at ville gøre en saa tilsyneladende ubetydelig Plads til Knudepunkt mellem den midtjydsk Tværbane og den paatænkte Længdebane ad Vestkysten.

Naar Lovene af 1857 og 1861 begge sætter Struer som Endepunkt for den midtjydsk Tværbane og som Udgangspunkt for Vestkystbanen, saa skyldes dette først og fremmest Havnen ved Struer og den derved skabte Mulighed for at sætte Jernbanen i Forbindelse med Besejlingen paa Limfjorden. Dernæst har man øjensynlig taget Hensyn til en senere Thybane, som lettest over Struer kunde sættes i Forbindelse med Tværbanen mod Øst og med Vestkystbanen mod Syd til den nyanlagte Esbjerg Havn.

Stationsbygningen ligger paa Banegaardsvej i Byens østlige Del. Bygningen er opført i 1865 og udvidet og moderniseret i 1922. Samtidig blev der foretaget en stor Udvidelse af hele Sporanlægget. Thybanen, der gaar over Kiledæmningen, føres ind til Stationen over Havnepladsen ad en 13 Fags Betonbro, der er opført i 1920.

Tæt ved Banegaarden, i Jyllandsgade, ligger den Bygning, der benyttes som Administrationskontor for Statsbanernes 3. Distrikt. Bygningen er opført i 1918 efter Tegning af Arkitekt C. Fog for en Sum af ca. 250,000 Kr. Det er Byens største Hus og er i 3 Stokværk af haandstrøgne, røde Sten over høj Kælder. Bygningen ejes af Kommunen, og Statsbanerne boede til Leje deri. I 1932 ophævedes 3. Distrikt.

NIELS NIELSEN, Stationsforstander, er født den 6. November 1867 i Humlum som Søn af Lærer M. P. Nielsen, gift med Yelva Lind. Ansat ved D. S. B. paa Skive Station den 1. April 1891, Assistent i Ryomgaard den 1. Maj 1892, Assistent i Skive den 6. September 1892, Overassistent i Skjern

N. NIELSEN,
Stationsforstander.

V. THOMSEN,
Trafikkontrolør.

M. KRISTENSEN,
Trafikkontrolør.

H. J. B. KORNERUP,
Overbanemester.

den 1. April 1916, Trafikkontrolør af 1. Grad i Struer den 1. April 1919, Stationsforstander i Struer den 1. Februar 1931.

VALDEMAR THOMSEN, Trafikkontrolør, er født den 19. Januar 1880 i Hornslet som Søn af Stationsforstander Th. Thomsen. Ansat ved D. S. B. paa Grenaa Station den 1. Januar 1897, Assistent den 1. Maj 1898, gjort Tjeneste i Ølgod, Thisted og Vejle konstitueret som Kontrolør af 2. Grad ved 3. Distrikt i Struer den 14. Juni 1920, Fuldmægtig den 1. Oktober 1920, Trafikkontrolør af 1. Grad den 1. December 1926.

MADS SØRENSEN KRISTENSEN, Trafikkontrolør, er født den 5. Februar 1884 i Thyborøn som Søn af Sognefoged A. Kristensen, gift med Laura Klinkby Pedersen. Ansat ved D. S. B. paa Ydby Station den 1. Januar 1902, Assistent 1. Marts 1909 i Sparkær, senere i Viborg og Rødkær, siden 15. Oktober 1912 ved 4. Trafikkreds i Struer, den 5. November 1916 ved 8. Trafiksektion, den 15. Februar 1922 ved 3. Distrikt, den 1. Februar 1930 Trafikkontrolør i 3. Distrikt, siden 1. Februar 1932 ved Struer Station.

HANS JACOB BRUUN KORNERUP, Overbanemester, er født den 8. Juni 1879 i Roskilde som Søn af Tømrermester H. Kornerup, gift med Vite Mehlsen. Præliminereksamen fra Roskilde Katedralskole 1895, Tømrersvend 1898, Uddannelse i Frankrig og England fra 1899–1901, Tømrermester i København 1903, bygningskyndig Overbanemester ved D. S. B. og Arkitekt i Struer siden 1913. Medlem af Struer Byraad fra 1925–29, Medlem af Bygningskommissionen, Repræsentant for Ny jyske Købstadskrediforening siden 1917.

HANS CHRISTIAN ANDERSEN, Godsekspeditør, er født den 28. Marts 1880 i Vallekilde som Søn af Proprietær Chr. Andersen, gift med Herle Jenssen-Tusch. Elev paa Struer Station den 1. April 1897, Assistent den 1. Juli 1898, Trafikkontrolør den 1. Juni 1923, Godsekspeditør den 1. Maj 1924.

K. D. MONRAD, Signalingeniør, er født den 30. September 1892 i Rønne som Søn af Købmand C. C. Monrad, gift med Bodil Dahlberg. Student fra Schneekloths Skole i København 1911, cand. polyt. 1916, ansat som Ingeniør ved D. S. B. 1919, udnævnt til Baneingeniør ved Signalsektionen i Struer den 1. Maj 1932.

H. CHR. ANDERSEN,
Godsekspeditør.

K. D. MONRAD,
Signalingeniør.

H. FREDERIKSEN,
Baneingeniør.

G. MORTENSEN,
Ingeniør.

HOLGER FREDERIKSEN, Baneingeniør, er født den 19. December 1891 i København som Søn af Grosserer Th. Frederiksen, gift med Arabella Petra Hafn. Student fra Slomanns Skole 1910, cand. polyt. 1916, ansat ved D. S. B. som Ingeniør siden 1. Juni 1916, i Næstved fra 1919–24, i København fra 1924–27, i Aarhus fra 1927–29, siden da i Struer, siden 1. Februar 1932 Leder af 12. Banesektion.

GUSTAV MORTENSEN, Ingeniør, er født den 26. Juli 1903 i Tøndering som Søn af Gaardejer Jens Mortensen, gift med cand. mag. Margot Jacobsen. Præliminereksamen fra „Kornmod“ i Silkeborg 1922, Student fra Høng 1924, cand. phil. 1925, cand. polyt. 1930, ansat som Ekstraingeniør 1930, udnævnt til Ingeniør ved 4. Maskinsektion i Struer den 1. Juni 1932.

HANNIBAL VILHELM LORENTZEN, Lokomotivmester, er født den 5. August 1877 i Esbjerg som Søn af Fyrbøder H. Lorentzen, gift med Mathilde Andersen. Uddannet ved Maskinfaget, ansat ved D. S. B. som Maskinarbejder i 1898, Lokomotivfyrbøder i Struer 1899, Lokomotivfører 1914, Lokomotivmester 1916. Formand for Ligbrændingforeningens Nordvestjydsk Afdeling.

STRUER BANK begyndte sin Virksomhed den 1. Oktober 1897, efter at Oprettelsen var vedtaget paa et af Konsul Chr. Schou sammenkaldt Møde i Maj og konstituerende Generalforsamling, der afholdtes i Juni samme Aar.

Bankens første Bestyrelse, der da benævntes Repræsentantskab, bestod af: Gaardejer Anders Jensen, Ny Foldgaard, Gdr. Chr. Holmgaard, Gimsing, Hestehandler Kr. Bach, Vejrum, Fiskeeksportør C. Sørensen Røm, Struer, Farver O.

Damsgaard, Struer, og Købmand Henning Johnsen. Direktionen bestod af: Konsul Chr. Schou, adm., Godsejer P. Olufsen, Qvistrup, og Toldkontrolør H. Castonier, Struer, samt Direktørsuppleant, Bogholder G. K. Gregersen.

Virksomheden begyndte i et Par smaa Lokaler i nuværende Stigaards Hotel og henflyttedes i 1900 til daværende Fru Opstrups (nu Købmand L. Pedersens) Ejendom, der ved Tilbygning fik indrettet de fornødne Lokaler. Endelig den 1. Oktober 1921, 24 Aars Dagen efter Starten, flyttede Banken ind i sin da nyopførte Ejendom, som den endnu bebor.

Struer Bank.

Bankens første Driftsregnskab for 1897–98 balancerede med 9,026 Kr., Status med 200,708 Kr. Der blev givet 5 pCt. i Udbytte og henlagt 353 Kr. som første Spire til et Reservefond. Til Sammenligning anføres, at sidste Driftsregnskab (1931) balancerer med 374,048 Kr., Status med 5,419,135 Kr., og Reserverne udgør nu 400,000 Kr.

Bankens nuværende Bestyrelse bestaar af: Godsejer P. Olufsen, Qvistrup, R. af D., Købmand N. Jensen, Struer, Købmand P. Nielsen, Struer, Hestehandler J. Chr. Mølbjerg, Struer, Gaardejer P. Holmgaard, Gimsing, og dGaarejer Niels Dahl, Ølby.

Bankens Direktion bestaar af: G. K. Gregersen, adm., og Sagfører K. L. Knudsen.

G. GREGERSEN,
Direktør.

GREGERS KRISTIAN GREGERSEN, Bankdirektør, er født 10. Februar 1864 i Ullerup, Thorup Sogn i Thisted Amt, som Søn af P. Chr. Gregersen og Hustru, gift med Alvilda Larsen. Uddannet ved Handel i Korn- og Foderstofforretning og i Fabrikvirksomhed, Bogholder og teknisk Assistent ved Handbjerg Gærfabrik 1894, Bogholder i Struer Bank 1897, Direktør i samme 1904, adm. Direktør 1909.

STRUER POSTTETS Landdistrikt er meget indskrænket paa Grund af Beliggenheden, idet det paa 3 Sider begrænses af Fjorden. Under Kontoret hører 2 Postekspeditioner og 8 Landpostbude. Posthuset, under hvilket Telegrafstationen sorterer, har til Huse i lejede Lokaler i en Sidegade fra Østergade tæt ved Havnen. Grundet paa sin Beliggenhed, som Endestation for Postvognene, har Struer en Del Mandskab boende, der er tjenestgørende ved de bevægelige Postbureauer. Fra Postkontorets Aabning i 70erne og til Dato har Struer haft følgende Postmestre: Postmester Thomsen indtil 1897, Postmester C. Andersen fra 1897—1916 og siden da nuværende Postmester A. M. Schulz.

ANSGAR MARIUS SCHULZ, Postmester, er født den 4. Juli 1867 i Hals som Søn af Lærer S. Schulz og Hustru. Elev ved Postvæsenet 1. Marts 1883, Ekspedient 1. Oktober 1889, Postekspeditor 1. Juni 1898, Postmester i Sindal 1. Januar 1912, Postmester i Struer siden 1. November 1916.

STRUER APOTEK. Efter at Befolkningstallet i Losse- og Ladepladsen Struer i Begyndelsen af 1870erne var vokset stærkt, ansøgte Gimsing Sogneraad om at faa et Apotek oprettet, enten selvstændigt eller som Hjælpe-Apotek til Apoteket i Lemvig. Dette Andragende blev imidlertid afslaaet, og bedre gik det ikke med Sogneraadets Ansøgning i 1876. Først i Aaret 1878 fik Apoteker F. L. Faber i Holstebro Tilladelse til for et Tidsrum af 10 Aar at aabne et Hjælpe-Apotek i Struer, og ved Udløbet af denne Periode blev der ved kgl. Resolution oprettet et selvstændigt Apotek i Struer med personligt Privilegium, og den første Bevilling udstedtes den 14. Maj 1889 for Hjælpe-Apotekets Bestyrer H. D. Scholl. Ved hans Død i 1914 overgik Apoteket til H. E. G. Wolf, der i 1923 afløstes af J. R. Jermer, og ved dennes Bortrejse i 1931 fik Apoteks nuværende Indehaver Alexis Kirchheiner Bevilling til at drive Apoteket.

ALEXIS KIRCHHEINER, Apoteker, er født den 12. Maj 1873 i Aalborg som Søn af Branddirektør A. Kirchheiner og Hustru Vita, født Berg, gift 1899 med Annette Jensen. Discipel paa Sæby Apotek 1. August 1889, pharm. Medhjælpereksamen 1893, Candidateksamen 1896, ansat ved Ulfborg Apotek fra 1896—97, ved Sæby Apotek 1897, ved Svane-Apoteket i Aalborg fra 1897—1903, Bestyrer af Uldum Apotek fra 1903—07, ved Svane-Apoteket i Aarhus fra 1907—10, Bestyrer af Hjælpe-Apoteket i Hammershøj fra 1910—12, ved Hellerup Apotek fra 1913—16, ved Løve-Apoteket i Næstved 1916, ved Stjerne-Apoteket i København fra 1917—18, ved Jernbane-Apoteket i Hellerup fra 1918—23, overtog Stoholm Apotek 1923, siden 1. April 1931 Apoteker i Struer.

A. KIRCHHEINER,
Apoteker.

STRUER SYGEKASSE. I 1884 fandtes der i Struer en ca. 2 Aar gammel Haandværkerforening, der indenfor sine Rammer havde oprettet en Sygekasse, men kun for dem, som tillige var Medlem af Haandværkerforeningen. En Del Borgere — deraf ogsaa en Del Medlemmer af Haandværkerforeningen — fandt, at man burde have fri og direkte Adgang til at blive Medlem af en Sygekasse, hvorfor de traadte sammen og fik oprettet en saadan under Navnet „Struer Sygekasse“. Tilgangen til denne første selvstændige Sygekasse i Struer var ret god, og i 1892 overgik Haandværkerforeningens Sygekassemedlemmer til den mod at erlægge et Indskud af 10 Kr. pr. Medlem, men da den var ret ensidig i sin Ydelse (kun Dagpenge), var det jo rimeligt, at man, da Loven om anerkendte Sygekasser i 1892 blev vedtaget, saa sin Fordel ved at søge at blive anerkendt. Dette lykkedes ikke trods mange, lange og til Tider trange Forhandlinger, idet der var mange af Kassens Medlemmer, der frygtede for at blive stemplede som formuende, og andre vilde ikke have Del i det den Gang provisorisk bevilgede Statstilskud. Sagen stillede derefter i 1892 i Bero og fik Lov til at ligge til i 1899.

Da optoges Sagen paany af en Del af de i 1892 for Anerkendelsen interesserede, og man indbød til et Møde for Sagen, hvor der nedsattes et Udvalg paa 5 Mand, bestaaende af: Murer Morten Poulsen, Karetmager Hans Knudsen, Tømrer Niels Andersen, Maler Chr. Christensen og Boghandler M. Christensen, der som Udvalg traadte sammen den 15. Maj for at gennemgaa de allerede i 1890—92 udarbejdede Vedtægter, der ved en Generalforsamling den 12. Juni af de af Udvalget hvervede Medlemmer blev gennemgaaet og vedtaget samt Bestyrelse valgt, der straks søgte og fik Anerkendelse i August 1899.

Sygekassen stiftedes med et Medlemstal af 59 og ganske uafhængig af den foranævnte „Struer Sygekasse“, der siden har arbejdet med 40 til 50 Medlemmer, hvilket Medlemstal den endnu staar paa. Til Formand for „Struer anerkendte Sygekasse“, der altsaa stiftedes den 12. Juni 1899, valgtes Boghandler M. Christensen, som jo nok maa siges at være den, der udførte det største Arbejde for Sygekassens Tilblivelse og var dens egentlige Stifter. Han beklædte da ogsaa Stillingen baade som Formand og Kasserer indtil 1910, da Værkmester O. M. Olesen blev valgt til Formand, medens Christensen fortsatte som Kasserer indtil 1918.

Paa Generalforsamlingen i 1918 valgtes Murer Vald. Christiansen til Formand og Cigarhandler Neergaard til Kasserer. V. Christiansen har siden været og er endnu Sygekassens Formand, medens Neergaard i 1922 fraflyttede Byen, og i hans Sted blev antaget Murer J. Hald, der siden har beklædt Stillingen som Kasserer.

STRUER ANDELSSVINESLAGTERI begyndte sin Virksomhed den 14. Maj 1913 som Filial af Esbjerg Andelssvineslagteri. Ifølge Lovene kunde Slagteriet ved Slutningen af en 7 Aars Periode, naar Leverandørerne til Struer Filialen stemte for det, blive en selvstændig Virksomhed. Dette skete i Januar 1931. Slagteriet har ca. 5000 Andels-havere med 200 Repræsentanter og 9 Bestyrelsesmedlemmer. Det første Aar slagtedes ca. 80,000 Svin og i 1931 ca. 145,000 Svin. Slagteriets Bestyrelse bestaar af: Eskild Toft, Hee, Formand, Mads Næsgaard, Bilring, Næstformand, Bent Hillersborg, Gimsing, N. Of-fersen, Vinding, N. Schelle, Nørbo, Jens Nielsen, Godballe, Hans Bjerre, N. Nissum, Jeppe Rørsgaard, St. Sand, og Anton Dueholm, Serup.

ALFRED JESPERSEN, Slagteridirektør, født den 21. Marts 1901 i Horsens som Søn af Trælastarbejder J. Jespersen og Hustru. Realeksamen fra Horsens Realskole 1917, Handelsskoleeksamen fra Horsens Handelsskole 1919, ansat ved Horsens Andelssvineslagteri fra 1917—24, Bogholder ved Esbjerg Andelssvineslagteri fra 1925—30, siden 1931 Slagteridirektør i Struer.

STRUER HAANDVÆRKERFORENING er stiftet den 13. December 1884, og den første Bestyrelse kom til at bestaa af: Tøffelmager V. F. Tommesen, Formand, N. Chr. Monberg, Snedkermester M. Nissen, L. Jensen og A. Stuhr. Der blev straks indenfor Foreningen oprettet en Sygekasse. Da Loven om Sygekasser kom, blev denne skilt fra Haandværkerforeningen og lever nu videre under Navnet „Struer Sygekasse“. Blandt Medlemmer, der har udført et stort Arbejde for Foreningen, kan nævnes Skrædermester Jørgensen og Gartner P. C. Jensen, der begge paa Foreningens 40-Aars Stiftelsesdag blev udnævnt til Æresmedlemmer. Haandværkerforeningen har oprettet en Stiftelse i 1931.

I. M. CHRISTENSEN,
Snedkermester.

Haandværkerforeningens nuværende Bestyrelse er: Snedkermester I. M. Christensen, Formand, Smedemester Johs. Hansen, Næstformand, Manufakturhandler Fr. Pedersen, Kasserer, Murermester H. Lysgaard, Murermester M. Lauridsen, Overbanemester H. J. B. Kornerup og Købmand Martin Jensen.

INGVARD MARTIN CHRÍSTENSEN, Snedkermester, er født den 10. November 1869 i Viborg som Søn af Karetmager H. S. Christensen og Hustru. Gift med Christiane Christensen, uddannet som Snedker i Viborg fra 1883—87, ansat hos Snedker J. Andersen, Struer, 1891, selvstændig Snedkermester i Struer siden 1899. Formand i Struer Haandværkerforening, Formand i Struer tekniske Skole, Formand i Struer og Omegns Motorklub, Medlem af Bestyrelsen for Grundejerforeningen.

STRUER LAWN-TENNISKLUB er stiftet omkring 1907 og var oprindeligt en Afdeling af Idrætsforeningen, men senere blev den selvstændig Klub. Klubben ejer 3 Baner, der ligger i Anlægget, og som ligger smukt og idyllisk. Medlemstallet er ca. 90, Kontingentet er 15 Kr. Den nuværende Bestyrelse er: Prokurist J. Koustrup, Formand, Kommis S. Rasmussen, Kasserer, Postassistent J. Gundelund, Barbermester Chr. Christensen og Lærerinde Frk. B. Møller.

STRUER SEJLKLUB er stiftet den 10. September 1925, og Foreningens Formaal er at fremme Sejlsporten og at skabe de bedst mulige Pladsforhold ved Havnen. Fra Begyndelsen var der kun 11 Medlemmer, og den første Formand var Trafikassistent Larsen. Der fandtes ingen Lystbaadebro. Sammen med Havnestyrelsen, og med Tilskud fra denne, blev der da bygget en Baadebro i den sydlige Havn. Der afholdes flere Kapsejladser om Aaret, Fællesture, Udflugter og Afriggerfest med Revy over Sommerens Hændelser. Kontingentet er 12 Kr. aarligt, og der optages nu passive Medlemmer. Medlemsantallet er nu steget til 18 aktive og ca. 45 passive. Den ny Bro kostede 1100 Kr., hvoraf Havnen gav et Tilskud paa 500 Kr. De resterende 600 Kr. er nu arbejdet bort, og den er gældfri. Der findes baade Sejlskibe og Motorbaade i Klubben.

E. JENSEN,
Formand.

Sejlkubbens Bestyrelse er: Lokomotivfører E. Jensen, Formand, Snedker A. Poulsen, Kasserer, Trafikassistent S. Schou, Sekretær, Glarmester N. H. Knudsen og Slagteriarbejder P. Møller Christensen.

STRUER OG OMEGNS RADIOKLUB er stiftet den 2. Februar 1927. Foreningens Formaal er bl. a.: at samle Radiointeresserede i en lokal Forening for at varetage fælles Interesser, at vejlede Medlemmerne til den rette Brug af Modtagerapparater, at

fremsætte saadanne Krav til Radiofoniledelsen, som Generalforsamlingen med $\frac{3}{4}$ af de afgivne Stemmer udtaler sig for, at afholde Spørgetime, Foredrag, Demonstrationer og Eksperimenter. Det aarlige Kontingent for 1931 er fastsat til Kr. 1,00. Klubben ledes af en Bestyrelse paa 5 Medlemmer, Formanden vælges af den aarlige Generalforsamling. 4 Medlemmer afgaar skiftevis med Halvdelen. Bestyrelsen fører en Protokol over sine Møder og over Generalforsamlingen. Den nuværende Bestyrelse er: P. A. Sand, Formand, Storm Christensen, Sekretær, L. Laursen, Kasserer, R. Lindblom og J. Laursen.

Lemvig i ældre Tider.

LEMVIG

LEMVIG kaldtes ogsaa i gamle Dokumenter for Læmwich, Læmwik og Lemwich. Byen har sit Navn af den dertil løbende Fjordvig, hvilken hedder Lemvig og kommer af Sognet Lem, som Fjorden gaar op til. Hvor gammel Lemvig er som Købstad, ved man ikke, men at den er ældre, end man almindelig tror, bevises derved, at man finder i et Dokument fra 1479, at Raadhuset i Lemvig var afbrændt i Kong Kristian den I's Tid. Allerede i et Brev af 1234 nævnes Lemvig, og det gentager sig i 1252 og 1373.

Af Byens Privilegier kender man ingen ældre end dem fra 1545, hvorved Kong Kristian den III forunder Købstaden Lemvig Friheder ligeledes som andre Købstæder i Jylland. I 1597 kendes Kong Kristian den IV's Konfirmation paa Byens Privilegier. Samme Aar forunder samme Konge Indbyggerne 3 Gaardes Ejendomme, der laa i Haallom

Sogn i Skodborg Herred, hvoraf der aarlig svaredes 10 slette Daler, og samme maatte ikke komme fra Byen, men kun ejes af de i Byen bosiddende Borgere.

I 1606 gav Kong Kristian IV Lemvig et Marked, der afholdtes Søndagen efter Søndagen, Reminiscere i 3 Dage at holde aarligt. I 1607 forunder samme Konge Byen en Torvedag hver Torsdag. I 1684 bevilger Kong Kristian V Byen at være fri for Skatter, Konsumtion og Indkvartering i 20 Aar, at Landprangere, som træffes, skal miste Væerne og straffes efter Forordningen af 16. April 1681, at Sagefald tillægges de 3 Parter Kirken og den 4. Part Skolen, at Haandværkere paa Landet skal flytte ind i Byen eller straffes, første Gang med 10 Rigsdaler, anden Gang dobbelt og tredie Gang i Jern paa Bremerholm. Alle disse Indrømmelser skyldes de mange Ildebrande, der var overgaaet Byen.

Grundplan af Lemvig i 1767.

Byens ældre Privilegier er formodentlig brændte ved den Ildsvaade, som i Kong Chr. den I's Tid overgik Byen og Raadhuset. Herom meldes i en Dom af 1479, der er afsagt af Kongen og Rigets Raad. I denne dømmes Biskop Peder af Ribe og Kirken til at erstatte Anders Spend den Skade, han led i Lemvigs Brand paa sit Gods og Harnisk, medens han i Rigets Tjeneste var med sin Konge i Norge.

I 1683 slog Lynild ned i Kirkespiret, der brændte. Aaret derefter brændte det meste af Byen tilligemed Kirken.

Byen ligger i en dyb Dal, omringet med høje, store Bakker, som man kaldte Bjerge, et Navn, som Nordmanden næppe holder passende. De indesluttede Byen paa østre, søndre og vestre Side, bestod af forskellige Jordarter: Ler, Muld og Mergel, der foraarsagede en besværlig Kørsel og en Del Frygt, men dog et godt Syn, og paa deres Højde en skøn Udsigt til Landet, Limfjorden og Thy.

Østen for Byen laa Annexet Lem Sogn. Søndens grænser Lemvigs Mark til Rom Sogn, hvis Kirke laa omtrent $\frac{1}{4}$ Mil fra Byen. I Sydvest havde man Lomborg Sogn. Vesten

stødte Markjordene til Heldum Sogn og Kirke. I Nordvest saa man Tørring Kirke, som laa over en $\frac{1}{4}$ Mil fra Lemvig. Norden for den ligger Limfjorden, hvis Vig gaar tæt op ad Byen. Byens Længde, fra Østerport til Vesterport, skal efter Beretningen have været omtrent 1200 Alen. Torvet var meget lille, og her laa Kirken. Konsumptions Boderne laa ved Byens Bomme, som tjente i Stedet for Porte, og var i Nord, Øst, Vest og Sønden.

I Begyndelsen af 1795 var Tallet af dem, som svarede Ekstraskat 256, hvori de 17 Fattige var beregnet. Af Gaarde og Huse var der 75, og faa af dem teglhængte. Købmændenes Antal var omtrent 16, hvoriblandt der var 3 handlende Enker. Af Haandværkere var der: en Bødker, 2 Feldberedere, 1 Gørtler, 1 Handskemager, 1 Murermester, 1 Rebslager, 1 Snedker, 1 Sadelmager, 4 Skrædere, 4 Skomagere, 2 Smede, 1 Tømrer. Hæt-

Udsigt over Vesterbjerg.

temager og Bagere var der ingen af, skønt Eggen var uldrig, dog solgtes der Rugbrød af et Par Enker.

I Aaret 1825 blev en stor Del af Vestkysten og særlig Strækningen ud for Agger, Harboøre og Ferring Sogne hjemsogt af to meget alvorlige Stormfloder. Den første indtraf Natten mellem den 3. og 4. Februar, den anden mellem den 27. og 28. November.

Klitterne bortskylledes mange Steder, Havet brød igennem og satte Harboøre og flere andre Landstrækninger under Vand. Ved sidstnævnte Stormflod dannedes den saakaldte Aggerkanal, Og da Frederik den VI ved Selvsyn ønskede at overbevise sig om Skadens Omfang, bestemte han sig til Aaret efter at gøre en Rejse langs Vestkysten og kom da ved denne Lejlighed til Lemvig. Beretningen om dette Besøg i Lemvig samt Rejsen ude i Sognene tillige med de Forberedelser, der gik forud, findes udførligt beskrevet i Raadhusprotokollen fra den Tid af daværende By- og Herredsfoged H. C. Schönau. Der findes i denne Beskrivelse flere interessante Momenter, og vi skal herved fremføre disse:

„Den 14. Juni 1826 blev af Byfogeden, Justitsraad Schönau og Byens eligerede Borgere holdt en Forsamling paa Lemvig Raadhus for at raadslaae om, hvilke Foranstaltninger der kunde være at træffe i Henseende til Hans Majestæts, vor allernaadigste Konges, Modtagelse, da Allerhøjstsamme har ladet tilkendegive, at han paa sin Rejse i Nørre Jyl-

lands vestlige Egne vil indtræffe hertil den 20. Juni førstkommende og blive Natten over her i Byen samt næste Dag bese Byens Mærkværdigheder, hvoriblandt saavel Raadstue som andre offentlige Bygninger.

I denne Henseende følte enhver sig gennemtrængt af undersaatlig Hengivenheds Følelser mod den elskede og gode Konge, der med landsfaderlig Omhu sørger for sine samtlige Undersaatters Vel, og i saadan velgørende Hensigt har foretaget sig denne Rejse, paa hvilken Byen kan vente den Lykke at faa ham i sin Midte, da det overordentlige Uheld, som i den senere Tid ved Havets voldsomme Indbrud har rammet Harbøre og andre langs Stranden liggende Sogne, har bestemt Allerhøjstsamme til at foretage en personlig Undersøgelse af Omstændighederne i de skadelidte Sogne for at kunne derefter anordne det Fornødne til at afhjælpe den nærværende Nød og — forsaavidt muligt — at forebygge andre Ødelæggelser i Fremtiden.

Det var herefter enhvers højeste Ønske at kunne lægge sine Erkendtligheds, Troskabs og Hengivenheds Følelser mod vor ejegode Konge for Dagen ved en passende og værdig Modtagelse, naar han indtræffer hertil, men da Tidens Korthed ikke tillader nogen synderlig Forberedelse, og Byens Indvaaneres Formues Omstændigheder heller ikke taaler, at der anvendes bekostlige Foranstaltninger, saa blev det besluttet at indrette alt paa den simpleste Maade, men derhos fornemmelig at sørge for Orden og Nethed i Udførelsen af alt, hvad der staar under offentligt Tilsyn og forøvrigt at overlade til Indvaanernes frie Beslutning, hvorledes enhver især vil ytre sin Glæde. Ved saadan simpel Fremgangsmaade haabede man tillige at handle i den Aand, som man antager at være Hans Majestæt mest behagelig, da Allerhøjstsamme har tilkendegivet, at han ikke ønsker nogen kostbar Foranstaltning til hans Modtagelse nogensteds, og hans ædle Karakter er saa almindelig erkendt, at ingen kan tvivle om, han jo vil finde hans største Glæde i Ytringer af uforstilte Glædes Udbrud uden at agte paa Ufuldkommenheden i de offentlige Foranstaltninger, der kan træffes. I Overensstemmelse hermed blev saa blot besluttet flg.:

1. Der skal ved enhver af Byens Indkørsler, navnlig ved Sønder Bom, Øster Bom og Vester Bom oprejses en Æresport, hvis Forfærdigelse og Udstyrelse overlades til Decorationsmaler Schaumburg og Tømmermand David Holm under Byfogedens Tilsyn.

2. I Henseende til Afhjælpning af Mangler ved Brolægningen i Gaderne og paa Fortouge samt Gruspaafyldning paa Pladsen, hvor ingen Brolægning findes, og øvrige slige Foranstaltninger, da overlades alt til Byfogedens Omsorg alene, og som bemyndiges til under lagttagelse af ellers brugelig Fremgangsmaade at foranstalte alt, hvad han i saa Henseende finder fornødent, og saavel hermed som for at overholde Orden i det hele — i Særdeleshed under Hans Majestæts Ophold her i Byen — at antage saa mange Opsynsmænd eller overordentlige Politibetjente, som han finder passende, samt at forsyne dem med Skilte til at bære paa Brystet for at gøre dem kendelig, hvorved alle Udgifter bringes Kæmnerkassen til Last, forsaavidt ikke noget deraf kan tilskydes af Politikassen.

3. Saavel Raadstuebygningen som de øvrige offentlige Bygninger i Byen vare, allerede før Hans Majestæts Rejse blev bekendtgjort, blevne oppudsede og anses at være i forsvarlig Stand, men da samtlige de Stole, der haves som Inventarium ved Raadstuen, mangler Betræk, saa blev, da vedtaget, at samme bør erstattes, ligesom og at nogle i disse Dage indtrufne Mangler med Byens Sprøjte-Redskaber ufortrødent afhjælpes, hvilket alt overdrages til Byfogedens Omsorg.

4. Da Byens Indvaanere har tilkendegivet deres Hensigt at ville foranstalte en almindelig frivillig Illumination den Aften, da Hans Majestæt opholder sig her, saa blev det bestemt, at Raadstue- og Skolebygningen samt andre offentlige Bygninger bliver at illuminere for Byens Bekostning, forsaavidt de Betjente eller andre, som har Bopæl der, ikke selv foranstalte saadant. Forøvrigt tillader Tid og Lejlighed ikke at holde vidtløftigere

Udsigt over Lemvig.

Raadslagning om, hvad der mulig kunde være mere at iværksætte, eftersom Byfogeden — der tillige som Herredsfoged har noget at forestaa i Herredsjurisdiktionen — har bestemt sig til en Udrejse i Distriktet, som han nu straks maa tiltræde; men det blev derimod i Almindelighed vedtaget, at han uden videre Sammenkomst med de Eligerede kan foranstalte og foretage sig alt, hvad han finder passende ved den Lejlighed, da ethvert Arrangement i Anledning heraf ganske skal være overladt til hans Godtbefindende, hvorimod han tilkendegiver, at Byen aldeles ingen Udgift vil blive paaført med Hensyn til Hans Majestæts og Suites Kvarterer samt Beværtning, da Hans Majestæt med de høje Herrer, som nærmest omgaas ham, allernaadigst behager at tage Indkvarter hos Byfogeden, som da tillige foranstalter Beværtning for egen Regning, og den øvrige Del af Suiten modtages i Kvarterer hos forskellige af Byens Indvaanere, som formentlig ingen Godtgørelse forlanger derfor“.

Selve Beretningen om Kongens Ophold og Rejse lyder i sin Helhed saaledes:

„Den 21. Juni 1826 var Hans Majestæt, vor allernaadigste Konge, Kong Frederik den VI, personlig tilstede paa Lemvig Købstads Raadhus for at bese dette med andre af Byens Mærkværdigheder, da han paa en Rejse i Landet ogsaa bærede Lemvig med sin Nærværelse.

Allerhøjestamme var Dagen forud ankommen her til Byen fra Agger Sogn, hvor Amtmanden for Ringkøbing Amt, Kammerherre v. Lorentz, samt undertegnede By- og Herredsfoged, Justitsraad Schönau, mødte norden for den Kanal, som Havets Voldsomhed havde dannet, og der modtog Hans Majestæt, som derefter ifølge deres Foranstaltning blev tilligemed Suite overført paa Baade over denne Kanal som over den sydlige Kanal ved Nørre Langer og forøvrigt gjorde Rejsen tillands med aaben Postvogn, da de svære Rejsevogne ikke kunne transporteres over Kanalerne og derfor maatte tage en anden

Vej til Lemvig, hvor de Dagen efter indtraf til Afbenyttelse for den øvrige Rejse.

Hans Majestæt ankom til Lemvig om Aftenen den 20. Juni omtrent Kl. 8 og aftraadte hos Byfogeden, hvor han behagede at tage Kvarter. Ved Ankomsten blev han modtaget af Byens Embedsmænd og hele Egnens Gejstlighed. De civile Embedsmænd blev Hans Majestæt præsenterede ved Amtmanden, Hr. Kammerherre v. Lorentz, og de gejstlige af Ribe Stifts Biskop Doctor Theologiæ Koefod, R. af D., som var mødt for at gøre sin aller-naadigste Opvartning.

Efter at Præsentationen var tilende, begav Hans Majestæt sig ind_i de for ham bestemte Værelser og forblev der uden at holde noget Taffel, da han blot lod sig give The og Smørrebrød, og gik tilsengs omtrent Kl. 11; dog havde Allershøjstamme den Naade at vise sig i den forved hans Værelse værende Stue og at tilkendegive sit Velbehag med en foranstaltet Illumination, da den lige overfor Byfogedens Gaard værende

Jernbanebroen.

Have var oplyst med Lamper, og Hans Majestæts Navnetræk var anbragt med Flammeskrift lige overfor hans Vinduer. Hele Byen var illumineret til langt ud paa Natten, men ingen anden Højtidelighed foranstaltes, da Hans Majestæt udtrykkelig havde frabedet sig saadant, og Rejseruten først nogle Dage forud var bleven bestemt at skulle gaa igennem Lemvig, saa at der ingen Tid havde været til at træffe forberedende Anstalter. Dog var der ved samtlige Indkørsler til Byen oprejst Æresporte, ligesom ogsaa saadanne var anbragte paa et Par Steder i Gaderne og ligeledes paa Vejen, han skulde passere.

Om Morgenen den 21. Juni udrejste Hans Majestæt præcis Kl. 7 til Stranden, efter at han var staaet op Kl. 5 og havde drukket The og Kaffe. Da den velgørende Hensigt med Rejsen egentlig var at bese de Strækninger langs med Havkysten, som havde lidt mest ved de senere Aars orkanmæssige Storme, og de derved foranledigede Oversvømmelser, hvorfor ogsaa Dige-Inspektøren fra Holsten, Ingeniør-Oberst v. Christensen, var beordret til at gøre Rejsen med, saa begav Hans Majestæt sig først igennem Rom, Lom-borg, Ramme og Fjaltring, hvor Allershøjstamme behagede at staa af Vognen og gaa til Fods lige ud til Stranden samt omkring Klitterne for at lade sig af Herredsfoged, Justitsraad Schönau forevise den ødelagte Strækning af Mærsk-Enge imellem Havet og Nissum

eller Bøvling Fjord samt andre mærkelige Punkter sønden for Bovbjerg, som ender lidt norden for Mærsk-Gaardene.

Efter at have taget Lokaliteten her i Øjesyn og at have i de naadigste Udtrykke samtalt med nogle af de skadelidte Beboere, som modtog de huldrigste Forsikringer om Vedvarelsen af den kongelige Naade, de allerede havde nydt saa megen Glæde af, behagede det Hans Majestæt Kongen igen at stige til Vogns, og Rejsen gik da videre Nord paa igennem Fjaltring og Trans Sogne til Bovbjergs højeste Spids, hvor der netop i Skellet mellem Trans og Ferring Sogne var oprejst et Telt, i hvilket Justitsraad Schönau havde den Ære at opvarte Hans Majestæt med en kold Frokost, som Allerhøjstsamme naadigst modtog og i nedladende, venlige Udtryk tilkendegav sin Tilfredshed med.

Det mærkeligste ved Situationen her blev derpaa Hans Majestæt forklaret af Hr. Oberst v. Christensen og Justitsraad Schönau, hvilken sidste som næsten 25-aarig Embedsmand

Vesterbjerg.

paa Stedet især gjorde opmærksom paa den mærkelige Indrykning af Havet, der i den senere Tid har fundet Sted, da Søen ved de forskellige stormfulde Perioder har underhulet Bovbjerg, saa at store Stykker jævnlige løsrives og udstyrtes i Havet, hvilket i Særdeleshed har været Tilfældet i de sidst forløbne 2 à 3 Aar, da Havet i den Tid er rykket langt længere ind end forhen i hele Decennier, og ikke ubetydelige Strækninger allerede kan kendes at forestaa samme Skæbne, eftersom store Revner viser sig i Overfladen.

Med Hensyn hertil og tillige for at opbevare Erindringen om Hans Majestæts allerhøjeste Nærværelse paa Stedet, havde Justitsraad Schönau ladet opføre en Mindestøtte med følgende Indskrift:

„Dette Mindesmærke er sat til Erindring om, at Danmarks Konge Frederik den VI har opholdt sig paa nærværende Sted den 21. Juni 1826, da han af landsfaderlig Om-sorg for sine betrængte Undersaatter foretog en Rejse paa Nørre Jyllands Vestkyst for at undersøge den ved Havets Overskyllelse anrettede Skade, ved hvilken Lejlighed han fra dette Punkt oversaa Bovbjerg og omliggende Strækninger. Afstanden fra Udkanten af Bovbjerg indtil dette Sted, maalt langs med Skellet mellem Trans og Ferring Sogne, var den Gang 78 Alen.“

Denne Støtte behagede det Hans Majestæt allernaadigst at tage i Øjesyn og at tilkendegive sit Velbehag med, samt derhos at tillade, at den senere maatte oprejses af Sten, da Tidens Korthed blot havde tilladt at lade den forfærdige af Træ.

Fra Bovbjerg fortsattes Turen videre nordpaa igennem Ferring Sogn, og saa snart Bjerget havde aftaget saa meget, at det kunde lade sig gøre, blev der kørt ned til Stranden, hvor Hans Majestæt stod af Vognen og betragtede Situationen nedenfra samt opholdt sig over en $\frac{1}{4}$ Time paa dette Punkt, der syntes at opvække Hans Majestæts højeste Interesser, idet derved tillige gaves Anledning til adskillige vigtige Iagttagelser.

Herfra blev Rejsen fortsat langs med Stranden til det Sted, hvor Havet ved Stormen den 27. November 1825 brød ind i Ferring Fjord og dannede en Kanal, som nu imidlertid igen var tilstoppet af det deri opskyllede Sand. Da denne Kanal, som truede den sydligste Del af Harboøre og en Strækning af Vandborg, Engberg samt Hygum Sogne med Ødelæggelse, havde i Særdeleshed været Genstand for en speciel Undersøgelse, der havde været overdraget til Ingeniør-Løjtnant og Dige-Konduktør Christensen i Forening med Justitsraad Schönau at iværksætte for derpaa at grunde et Forslag til Forebyggelsesmidler, saa blev denne Genstand fortrinlig afhandlet her med Oberst v. Christensen (Løjtnant Christensens Fader), og Undersøgelsen blev derpaa fortsat langs med Ferring Fjord igennem Ferring og Vandborg Sogne til et Punkt norden for Strande Gaardene i Vandborg, hvor Løjtnant Christensen havde foreslaaet at anlægge en Dæmning med Sluseværk, som skulde strække sig til Engberg Banker skraas over den saakaldte Synderhvisse og Strande Veile indtil Klitbakkerne vesten for Gaarden Paakjær i Harboøre Sogn.

Efter at det var taget i Øjesyn, og behørig Forklaring indhentet om alt, fortsattes Rejsen til Lemvig, hvor Hans Majestæt besaa de offentlige Bygninger, og derefter begav Hans Majestæt sig tilbage til Byfogedens Hus efter at have tilkendegivet sin allernaadigste Tilfredshed med alt, hvad der var blevet ham forevist. Og efter at have indtaget Taffelet tiltraadte Hans Majestæt Afrejsen herfra, ledsaget af Amtmanden og Byfogeden. Mængdens Jubel var ubeskrivelig over, at dens By og Egn var vederfarede den Lykke.“

I Lemvig laa et lille Hospital, der var stiftet af Magistraten og Borgerskabet. Kong Kristian den IV konfirmerede Foundation paa dette den 8. Marts 1634 og ydede selv til denne Stiftelse 150 Rigsdaler. Byen havde ogsaa en Latinskole, der var stiftet efter Reformationen af Kong Kristian den III. Denne Konge tillagde i 1542 Skolemesteren Kongetienden af Lem Sogn. I 1739 nedlagdes denne Skole, og dens Indtægter lagdes til Ribe Skole.

Byens Vaaben er et Taarn, der staar over nogle Vandbølger. Taarnet har et højt Spir, hvorover er en Stang med en rund Klode og paa Spidsen en Hale. Paa hver Side af Spiret ses en Stjerne. I nogle Tegninger af Byens Segl ser man foruden Vandet nogle Bakker, hvilket sigter til Byens Beliggenhed, omgivet med Bjerge og liggende paa den øverste Ende af Limfjorden.

Byens Næring i det 17. og 18. Aarhundrede var mest Handel og Skibsfart samt Øl- og Brændvinssalg. Der var dog ogsaa Agerdyrkning og lidt Fiskeri, Byen var billig at leve i, thi Kød og Fisk kostede ikke meget. Det var derimod vanskeligere at skaffe Ildebrændsel, thi det maatte hentes 2 Mil borte. De havde ogsaa et skønt Opdræt af Heste, Stude, Køer, Faar og Svin. Deres Heste og Hopper havde Berømmelse fremfor noget andet Sted i Jylland. Af Køerne førtes aarligt nogle Hundrede til København. Af Smør afsattes aarligt en stor Del til København, Norge og Hamborg. Skibsfarten herfra gaar gennem Limfjorden paa Aalborg, København og Norge med Korn, Fedevarer og andre af Landets Produkter. Byen har 3 smaa Skibe.

I det 19. Aarhundrede bidrog Aggerkanalens Aabning og senere Løgstørkanalens Anlæg betydeligt til dens Fremgang, da den har et godt og frugtbart Opland. Af Interesse

er det at se, at Aalborg i sin Tid var virksom for at faa Aggerkanalen lukket igen, da den aabenbart skadede denne Bys Interesser, men Lemvig Borgere androg 1840 Kongen om, at dette ikke maatte ske. Efter Baneanlæggene gik Byens Oplandshandel godt frem, og i 1902 begyndte et større søgaaende Havfiskeri med Lemvig som Basis, i 1916 indførtes til Havnen Fisk for 2,8 Millioner Kr. og videresendtes med Bane, et Isværk opførtes til Brug for Fiskeriet. Senere har Thyborønhavnen draget en Del af det til sig.

Byen led en Del ved Stormfloden i Januar 1839 og i December 1895 og 1907. I 1919 hjemstøgtes Byen af en stor Brand, der raserede ca. 2 ha med Tømmerplads, Svineslagteri, Slagtehus, Lagerbygninger og 6 Ejendomme, med samlet Brandskade til ca. 2 Mill. Kr.

Lemvig Bys nuværende betydende Institutioner, dens ledende Foreningsliv og dens kendte Mænd og Kvinder vil vi paa de kommende Sider forsøge at fremstille saa fyldestgørende, som Pladsen og de til Raadighed staaende Oplysninger tillader.

NIELS JENSEN POULSEN, Borgmester, f. 28. Oktober 1874 i Ribe Landsogn, Søn af Gaardejer Iver Poulsen og Hustru Ane Kathrine, f. Jensen. Gift 30. April 1897 med Kirstine P. Andreasen, Datter af Gaardejer Thomas Andreasen, V. Rammeskov, og Hustru Kirstine, f. Gelstrup. Præliminæreksamen 1892, Lærereksamen fra Silkeborg Seminarium 1895. Vinterlærer i Vrenderup 1892–93 og 1893–94. Friskolelærer i Dybe 1895–98, Lærer i Thestrup, Himmerland, 1899–1900, i Lemvig 1900. Fh. Medlem af Centralbibliotekets Bestyrelse, Formand for Borger-, Industri- og Haandværkerforeningen, for Turistforeningen, Medlem af Bestyrelsen for Grænseforeningen og Formand for Venstrevælgerforeningen. Medlem af Byraadet 1909–17 paany 1919 (Venstre), Formand for Kasse- og Regnskabsudvalget, Havneudvalget, Sundhedskommissionen, Slagtehusudvalget, Bygningskommissionen, Bevillingsnævnet og Politiraadet. Borgmester 1919.

NIELS J. POULSEN,
Borgmester.

MEDLEMMER AF LEMVIG BYRAAD er: Borgmester, Lærer N. J. Poulsen, Købmand C. Kirkegaard, Redaktør H. Lilholt, Murermester C. Christensen, Tømmermester N. Sørensen, Tømmermester Mose Pedersen, Opsynsmand A. Plougmann, Mejeriejer J. Imer, Landpost L. Laustsen, Urmager N. Christensen og Pantefoged P. H. Sløk.

LEMVIG HAVN. Havnen er af stor Betydning for Byen. Planerne om Havnens Oprettelse fremkom i Begyndelsen af 50-erne, og Kommunalbestyrelsen foretog det første Skridt ved en Henvendelse til det kgl. Generaltoldkammer og Kommercekollegiums 3. Sektion, hvor man ansøgte om, at Kanal-, Havne- og Fyrinspektøren maatte foretage de fornødne Undersøgelser over, hvorledes en Havn ved Lemvig bedst kunde indrettes. Planen kom i Orden, og der blev optaget et Laan paa ca. 18,000 Rigsdaler.

Under disse lange Forhandlinger var der dannet en Sammenslutning fra Land og By, som byggede en Havnebro, hvor Skibene kunde lægge til. Broen maatte 120 Alen med en Bredde paa 6 Alen, Omkostningerne var ca. 1400 Rigsdaler. Da nu Planen om Havnen var færdig, vilde denne Komite ikke afhænde Broen for Byggesummen, men ved Trusel om at blive frataget Hvervet at inddrage Broafgift kom Sagen endelig i Orden. Den nye Havn blev bygget i 1855–57, men allerede 20 Aar senere maatte den ombygges, da den var fuldstændig ødelagt af Pæleorm. Havnen er senere udvidet, i 1895 byggedes en 60 m lang, jordfyldt Havnebro, 60 m Landbolværk samt et Havnebassin mod Vest; ved en senere Udvidelse mod Øst er Havnen blevet betydeligt større. Af de store Hav-

Lemvig Havn.

nearealer er flere Grunde udlejet til Pakhuse. Havnens samlede Bolværkslængde udgør ca. 180 m, og Havnens Dybde lidt over 4 m. Den aarlige Indtægt ved Havne- og Bropege udgjorde i 1925 ca. 46,000 Kr. Ved Havnen findes ogsaa Beddingsanlæg. I 1893 blev der anlagt en Havnebane, hvorved Havnen er i Forbindelse med Banegaarden. Ved Havner er stationeret en Hjælpelods under Aggerkanalens Lodseri. Skibene vejledes af et System af Ledefyr: 1 rødt og grønt, fast Fyr paa Østerhavns Mole, 1 rødt, fast, lige Fyr paa Enden af Midtermolen, 1 grønt, fast Fyr paa Dækmolens østlige Ende, 2 røde, faste Ledefyr Vest for Havnen, 2 hvide, faste Ledefyr paa Søgaard Mark og 2 røde, faste Ledefyr Vest for Bjærgegaard.

Havnen bestyres af Havneudvalget, der foruden Borgmester bestaar af 6 Medlemmer. Havnemester er Anders Johan Rønberg.

ANDERS JOHAN RØNBERG, Havnemester, er født den 4. November 1873 i Lemvig som Søn af Skibsfører A. C. Rønberg. Uddannet som Sømand. Skibsfører i Port Arthur ved Russisk-kinesisk Jernbaneselskab 1898, deltog i Boxeropstanden 1901 som Fører af Hospitalskib. 1902-04 udnævnt til Havnelods i Port Arthur, gjorde aktiv Tjeneste i den russisk-japanske Krig, dels som Fører af Hospitalskibet „Kasan“, dels i Torpedotjeneste 1904, Fører af det russiske Transportskib „München“ 1905, i russisk Tjeneste til 1906. Siden 1907 Havnemester i Lemvig, Formand i den kommunale Hjælpekasse siden 1917.

LEMVIG KIRKE. Kirken er Byens ældste Bygning, den ligger midt paa Torvet og er ifølge en gammel Præsteberetning indviet til Skt. Nicolaus. Den er en Korskirke med Taarn mod Vest. Antagelig er den bygget i det 14. Aarhundrede og bestod da kun af Skib og Kor. I den senere katolske Tid tilføjedes de to Korsarme samt Taarnet, Korsarmene af store røde og gule Mursten i Munkeskifte og Taarnet af raa Granit til Skibets Højde. Den nordlige Korsgavl er ret velbevaret med 5 fladbuede Blindinger, medens den sydlige ved senere Ombygning har mistet sin Udsmykning. Taarnet har tidligere været højere og har haft Spir, men da det efter en Brand i 1683 blev genopbygget, blev det ca. 9 m lavere. Efter endnu et Par Ombygninger fik Taarnet sin nuværende Skikkelse med blindingsprydede Kamgavle mod Nord og Syd. Alle Façader undtagen Taarnets

Lemvig Kirke.

øverste Del er cementerede. Vinduerne, der er store flade Støbejernsvinduer, er indsat i 1854. I det indre har alle Kirkens Dele smukke Spidsbuer. Skibets Længde er ca. 22 m. Pladsen omkring Kirken er gennem Aarene fyldt saa meget op, at man maa gaa 3—4 Trin ned til Kirkegulvet. Hovedindgangen ligger i Taarnets vestre Side.

Prædikestolen er udført i Rokokostil, Altertavlen, ligeledes i Rokokostil, er forsynet med Maleri fra 1855 forestillende Christus med Kalken. Alterkalken er fra 1655. Den romanske Granit-Døbefont er ældre end Kirken. I Koret findes et Trækrucifiks fra det 15. Aarhundrede. I Kirken findes desuden et lille Epitafium samt en Del Gravstene.

VALGMENIGHEDSKIRKEN eller „JOHANNES KIRKEN“, der ligger paa Stationsvej, er opført 1883 af røde Mursten i Korsform med firkantet Midttaarn med ottesidet Spir. Kirken var oprindeligt Fialkirke til Bøvling Valgmenighed, men i 1907 dannedes Lemvig Valgmenighed med egen Valgmenighedspræst.

U. SCHJØRRING,
Pastor.

BUSK SØRENSEN,
Valgm. Præst.

H. A. LILLEØER,
Kordeg.

LAURITZ FREDERIK LAUTRUP, Pastor, er født den 2. Juli 1892 i Nr. Lem som Søn af Proprietær H. H. C. Lautrup, Kappel, og Hustru Birgitte Johanne, født Møller. Student 1911 fra Randers, cand. theol. 1922, ordineret Medhjælper i Lemvig-Nr. Lem siden 1923.

JACOB MARTIN BUSK SØRENSEN, Valgmenighedspræst, er født den 28. August 1901 i Sale Sogn som Søn af Gaardejer J. Busk Sørensen. Gift med Nielsine Marie Sørensen. Studentereksamen fra Th. Langs Skole i Silkeborg 1921, cand. theol. 1926, Sognepræst i Mygind 1927—30, Lærer ved Menighedsskolen paa Liselund, siden 1931 Valgmenighedspræst i Lemvig.

HANS ADOLF LILLEØER, Kordegn og Kommunalærer, er født den 13. Juni 1903 som Søn af Gaardejer P. Lilleøer, Lemvig, og Hustru. Gift med Anna Kirkegaard. Lærereksamen fra Nissum Seminarium 1927, Vinterlærer i Bølling 1927—28, Kordegn ved Lemvig Kirke 1928, ansat som Timelærer i Lemvig 1931, Sekretær i Lemvig K. F. U. M. fra 1928—30.

Lemvig Raad-, Ting- og Arresthus.

RAAD-, TING- OG ARRESTHUSET i Østergade er opført 1876—77 af røde Mursten i 2 Stokværk med et højere, taarnlignende Midtparti. Bygningen ejes af Amtet og Byen, den indeholder bl. a. en større og en mindre Byraadssal, Retslokaler, Lokaler for Forligskommissionen og desuden Arrestere for 13 Arrestanter. Arresthusbygningen er udvidet 1910, og den rummer 10 Enkeltceller og en til 3 Fanger beregnet Fællescelle. Bygningen restaureredes 1916, og Lokalerne blev smykket med Kalkdekorationer, Forhallen med Byens Vaaben og Hardsyssel Segl. Det gamle Raadhus er opført 1822 i 2 Stokværk; den gamle Bygning, der ligger paa Torvet, er nu i privat Eje.

Dommerkontoret, der ligger i Østerbrogade, er en gulkalket Bygning i 2 Stokværk. Bygningen er opført 1919 af Staten og indeholder Kontorlokaler og Dommerbolig.

Politikontoret, ligeledes i Østerbrogade, er opført 1919 af hvide Mursten og indeholder Politivagt, Politikontorer og Bolig for Politimesteren.

Administrationsbygningen, der ligger paa Hjørnet af Vasen og Skolegade, er opført 70-erne af røde Mursten i 2 Stokværk. I 1921 købte Kommunen Bygningen af Lemvig Bank. I Bygningen findes i nederste Etage Kæmnerkontor og Borgmesterkontor, i øverste Etage findes Kæmnerbolig.

F. FREDERIKSEN,
Dommer.

C. ANDREASSEN,
Overbetjent.

N. P. FRANDSEN,
Overbetjent.

FREDERIK FREDERIKSEN, Dommer, er født den 16. Februar 1874 i Faarup som Søn af Avlsbruger Peder Frederiksen og Hustru Ane Kirstine, født Nielsen. Gift 1891 med Kathrine Christensen. Studentereksamen 1894, cand. jur. 1901, Sagførerfuldmægtig i Frederikssund 1901—06, Fuldmægtig ved Fjends-Nørlyng Herreder 1906—19, Fuldmægtig ved Vestre Landsret 1919—26, Siden 1926 Dommer for Lemvig Købstad og Skodborg-Vandfuld Herreder. Formand for Lemvig Købstads Værgeraad fra 1927.

FRANTZ KYHSE, Politimester, er født den 31. December 1878 i København som Søn af Auktionsdirektør Frantz Kyhse og Hustru Marie, født Henningsen. Gift 1911 med Ingeborg Møller. Student 1899, cand. jur. 1907, Kopist i Hof- og Stadsretten 1909, Sekretær i Københavns Byret 1919, Fuldmægtig ved Københavns Forligskommission 1923, Sekretær hos Byretspræsidenten 1919—27, siden 1927 Politimester i Lemvig.

OTTO BOE JØRGENSEN, Dommerfuldmægtig, er født den 19. April 1894 i Skibbinge som Søn af Skovrider R. Jørgensen og Hustru. Gift med Agnes Dalsgaard. Student fra Sorø Akademi 1912 cand. jur. 1918, Byfogedfuldmægtig i Aarhus 1918—19, By- og Herredsfuldmægtig, senere Dommerfuldmægtig i Fredericia 1919—21, siden 1921 Dommerfuldmægtig i Lemvig.

ALF TYGE OSTENFELDT, Dommerfuldmægtig, er født den 7. Februar 1905 i København som Søn af Lektor, Dr. phil. I. Ostfeldt og Hustru. Student fra Sortedams Gymnasium 1923, Frivillig Lærling i Marinen 1923—24, cand. jur. 1931, Dommerfuldmægtig i Hobro 1931—32, siden 1932 Dommerfuldmægtig i Lemvig.

AXEL EMIL JENSEN URTH, Arrestforvarer, er født den 15. December 1885 i Engesvang som Søn af Brøndgraver J. A. J. Urth og Hustru. Gift med Marie Christine Andersen. Uddannet ved Landbrug og Handel, Sergent i Viborg 1911—23, siden 1923 Arrestforvarer i Lemvig.

CHRISTEN ANDREASSEN, Overbetjent, er født den 7. April 1884 i Serritslev som Søn af afd. Husmand F. Andreassen og Hustru Ane Marie, født Jensen. Gift 1911 med Juliane Petersen. Uddannet ved Landbruget, Sergent 1907 i Aalborg, Politibetjent i Odense 1907, oversat til Opdagelsespolitiet, senere til Statspolitiet, konstitueret Overbetjent i Lemvig 1928, siden 1928 Overbetjent i Lemvig.

NIELS PETER FRANDSEN, Overbetjent, er født den 27. Juli 1899 som Søn af Arbejdsmand M. Frandsen og Hustru. Gift med Thyra Elisabeth Olesen. Ansat ved Lemvig Politi 1922. Formand for Lemvig og Omegns Radioklub, siden 1931 Overbetjent i Lemvig.

JENS THORVALD ANDERSEN, Overbetjent, er født den 23. August 1879 i Helsingø som Søn af afd. Snedkermester J. Andersen og Hustru. Gift med Jensine Elise Christensen. Sergent 1900—12, ansat ved Statspolitiet i København 1912—14, i Vamdrup 1914—20, i Padborg 1920—22, i Roskilde 1922—23. Ansat i Lemvig 1923, siden 1931 Overbetjent i Lemvig.

LEMVIG SKOLEVÆSEN. Lemvig Bys første Skole var en Latinskole, men denne blev allerede nedlagt 1739. I 1856 opførtes en efter Datidens Forhold stor Borger-skole med 5 Klasseværelser, men i 1896—97 maatte der bygges en ny og større Skole. Denne nye Skole blev opført ved Siden af den gamle Skole og var i 3 Etager med 12 Klasseværelser. Skolen er Byens højeste Hus. I 1911 blev der opført et nyt Gymnastik-hus, og 1926 blev der indrettet Sløjdløkal i en af Skolen erhvervet Ejendom.

Foruden denne Skole fandtes der to private Skoler. Realskolen var oprettet 1875 af nogle Lemvig Borgere, der ønskede at skaffe deres Børn en bedre Undervisning. Da Kommunen lagde hele Byens Skolevæsen ind under sig, købte man ogsaa Realskolen; dens Bestyrer blev derefter ansat ved Kommunen som Lærer. Desuden fandtes ogsaa en mindre Privatskole, der mest virkede som en Slags Forskole. Under Kommunen findes saaledes nu baade en almindelig Borgerskole og en Mellemskole, og naar denne er afsluttet, findes der endelig en Realklasse, som efter et Aar afslutter med Realeksamen.

Ringkøbing Amts Centralbibliotek i Lemvig.

RINGKØBING AMTS CENTRALBIBLIOTEK I LEMVIG. Centralbiblioteket i Lemvig er fra en ringe Begyndelse i 1902 vokset op til at blive et af Provinsens største Folkebiblioteker. Det er i sig selv bemærkelsesværdigt at finde et Centralbibliotek paa 30,000 Bd. installeret i sin egen tip-top moderne Bygning i en afsides beliggende lille By som Lemvig med sine ca. 4600 Indbyggere. Aarsagen maa sikkert søges i den Omstændighed, at der fra første Færd fandtes en Kreds af Mænd paa Lemvig-Eggen, der omfattede Bibliotekssagen med dyb Interesse. Uden at gaa andre gode Mænd for nær tør man roligt pege paa tre Mænd, der har haft afgørende Betydning for den Udvikling, Centralbiblioteket har gennemgaaet i de forløbne Aar, nemlig Lærer Jens Bjerre, der som bekendt er en af Bibliotekssagens Pionerer i Danmark. Han stiftede Biblioteket og blev dets første Formand. Endvidere Pastor J. P. Andersen, der efterfulgte Bjerre som Formand. Pastor Andersen arbejdede med en utrolig Energi paa at interessere de bevilgende Mynigheder for Centralbibliotekets Trivsel, hvad det økonomiske angaar. Endelig bør det nævnes, at det var Redaktør Hans Lilholt, der var den første, der rejste Spørgsmaalet om en moderne Biblioteksbygning i Lemvig.

Centralbiblioteket, der til at begynde med havde til Huse i et Klasseværelse i den gamle Borgerskole i Lemvig, begyndte sin Virksomhed den 6. September 1902 med en Bogbestand paa ca. 700 Bd. Efter et Par Aars Forløb flyttede Biblioteket til Teknisk Skole, hvor det havde Lokaler, indtil det overflyttedes til sin egen Bygning i 1931. Lærernes Antal var det første Aar 262, og der udlaantes ialt 6,346 Bd. Centralbibliotekets

Bogbestand udgør nu (1932): 30,013 Bd., og det samlede Udlaan beløb sig i 1931—32 til: 91,873 Bd., deraf udlaantes 55,106 Bd. til Landlaanere. Det samlede Antal Laanere udgjorde i 1931—32: 2362.

I 1919 blev Biblioteket Centralbibliotek for Ringkøbing Amt, hvilket i de følgende Aar giver sig tydeligt Udslag i det stadigt og stærkt stigende Udlaan.

1923 faar Holstebro Folkebogsamling Undervisningsministeriets Anerkendelse som Centralbibliotek. Dette medfører, at Lemvigs hidtidige Centralomraade, Ringkøbing Amt, deles paa langs, saaledes at Lemvig fik den vestlige Halvdel som sit Virkeomraade, Holstebro den østlige.

Ringkøbing Amts Centralbibliotek i Lemvig fik dermed et Centralomraade, der strækker sig fra Limfjorden 12—13 Mil mod Syd ned til Ribe Amtsgrænse og i Retning Vest-Øst fra Ringkøbing ret nær ind mod Herning. For at kunne betjene sine talrige Landlaanere paa tilfredsstillende Maade begyndte Centralbiblioteket i 1929 som det første Bibliotek i Danmark (bortset fra Stor-København) regelmæssig Bogbildrift. I 1931—32 har Bogbilerne, der kører hver 14. Dag i Tiden 1. Septbr.—1. Maj, ialt bragt 3,435 Bogpakker ud til Sognebiblioteker og Fordelingsstationer.

Endelig i 1931, næsten 30 Aar efter dets Start, indviede Centralbiblioteket sin nye, moderne Biblioteksbygning i Lemvig. I 1922 havde Redaktør Lilholt udkastet den Tanke, at man burde grunde et Biblioteksbyggefond. I Aarenes Løb var det vokset til ca. 12,000 Kr. En Indsamling blandt Byens og Omegnens Beboere tilvejebragte yderligere 35,000 Kr. Lemvig Byraad skænkede en centralt beliggende Byggegrund, Ringkøbing Amtsraad ydede 2,000 Kr. til Byggesagen, og endelig kom hertil et Overskud fra en Biblioteksbasar paa 5,700 Kr.

I Januar 1931 kunde man indivi Bygningen, der har kostet ca. 78,000 Kr. og er opført efter Tegning af Arkitekt Kr. Jensen, Holstebro. Som Kronen paa Værket skænkede Ny-Carlsbergfondet 12,000 Kr. til Udsmykning af Udlaanslokalet og overdrog Arbejdet til Maleren Niels Bjerre, der har hentet sine Motiver fra Lemvig og dens smukke Omegn.

Centralbibliotekets Formænd: Lærer Jens Bjerre (1902—08), Pastor J. P. Andersen (1908—28), Skoleinspektør Ove Kr. Nygaard (fra 1928).

Bibliotekarere: Pastor J. P. Andersen (1918—28), Chr. Frimont-Møller (fra 1928).

CHR. FRIMODT-MØLLER, Bibliotekar, er født 12. Juli 1898 i U. S. A.. Studentereksamen 1917, Filisofikum 1918, Elev paa Frederiksberg Kommunebiblioteker 1. Januar 1924, Statens Biblioteksskole 1926—27, Læsesalsinspektør ved Frederiksberg Kommunebiblioteker 1. Novbr. 1927. Bibliotekar ved Ringkøbing Amts Centralbibliotek i Lemvig den 1. Oktbr. 1928.

CHR. FRIMODT-MØLLER,
Bibliotekar.

LEMVIG TOLDETAT. Accisen, ogsaa kaldet Consumptionsafgiften, er en i Midten af det 17. Aarhundrede (i Danmark 1657) opkommen Afgift, der skulde svares af Forbruget af de i Landet frembragte Produkter, men af praktiske Grunde gerne opkrævedes paa Produktionsstederne (saasom Formalingsafgiften og Brænderiafgiften) eller ved Landprodukters Indførsel til Byen. Consumptionsstederne finder man ret ofte benævnt som Brænderikontrolsteder. Disse havde overordnede Embedsmænd, nemlig Consumptionsinspektører og Consumptionskasserere. I Slutningen af Consumptionstiden simplificeredes denne Tjeneste under een Consumptionsforvalter. Denne havde da paa de forskellige Consumptionspladser, der var underlagt hans Distrikt, Consumptionsbetjente.

I forrige Tider fandtes der Byporte og Bybomme ved alle Købstæder, og ved disse laa Acciseboden, og ingen fra Landet maatte passere disse Boder uden først at have erlagt Indførselstold af de Varer, de havde med sig. I Reglen var disse Boder bortforpagtede, saa man forstaar, at det var i Accisemandens Interesse nøje at overvaage, at ingen som helst toldpligtig Vare undgik hans Opmærksomhed. Consumptionen, der som beskrevet før var bortforpagtet, overtoges i 1776 af Toldvæsenet. Disse Forhold holdt sig helt op til Aaret 1850, da saavel Acciseboder som Bybomme ophævedes. Finansministeriets Udstedelse desangaaende findes dateret i Oktbr. 1850 med følgende Paabud:

„ Portconsumptionen og Portopsyn samt Formalingskontrol ophører for Provinskøbstædernes Vedkommende den 6. Oktober næstkommende Kl. 12 Middag, efter hvilket Klokkeslet alle Bomme og landværts Adgange til Købstæderne forbliver aabentstaaende.“

Sammenligner man dette nu saa omfattende „Væsen“ med vore andre Statsvæsener og med vore Forfædres Acciseboder og den senere Consumptionstid, forstaar man, hvilken mægtig Udvikling der er foregaaet inden for dette i et forholdsvis kort Spand af Tid.

Den saa hurtige Udvikling maa jo ses paa Grundlag af den omfattende Indførsel af udenlandske Varer, hvilket har medført, at Toldembedsmændene nu om Stunder gennemgaar en bogstavelig talt videnskabelig Skole, for det er jo i Tusinder af forskelligartede Varer, der indføres.

Lemvig Toldetat ledes af Toldforvalter Peter Larsen.

P. LARSEN,
Toldforvalter.

PETER LARSEN, Toldforvalter, er født den 18. Juni 1872 i Præstø som Søn af Skibsfører O. Larsen og Hustru, gift med Nanna Madsen. Ansat ved Toldetaten i Præstø den 23. April 1887, Medhjælper i Struer 1897, Assistent samme Sted 1899, Assistent i Hjørring 1902, Assistent i Aarhus 1907, kgl. Udnævnelse den 18. Juni 1907, Kontrolør i Thisted 1919, Toldforvalter i Lemvig 1923.

LEMVIG POSTKONTOR blev oprettet den 1. Juli 1802 med Postforbindelse 2 Gange ugentlig over Skærumbro. Fra 1865 fik Byen sin Post over Struer, indtil Vemb—Lemvigbanen blev aabnet i Aaret 1879. Under Postkontoret hører 11 Postekspektioner og 4 Brevsamlingssteder.

I Finansaaret 1931—32 er der afsendt 518,000 Breve og 24,000 Pakker samt indbetalt 53,000 Postanvisninger og Indbetalingskort til et Beløb af 2,989,000 Kr.

Den første Postmester i Lemvig var Rasmus Andrup, der udnævntes 1802 og døde 1843. Han efterfulgtes af Sønnen Andreas Witalius Andrup, der døde 1868. Derefter fulgte følgende Postmestre: Nis Peter Petersen Møller, Carl August Frederik Christensen Reinath, Alfred Erik Gustav Setzkorn, Poul Anker Winther og nuværende Postmester Rasmus Kristensen Pilgaard.

RASMUS KRISTENSEN PILGAARD, Postmester, er født den 7. Februar 1875 som Søn af Gaardejer Hans Pilgaard og Hustru Mine, gift med Gudrun Pilgaard. Indtraadte i Postvæsenet 1892, Postmester i Thorshavn 1918, Postmester i Lemvig 1927.

VEMB—LEMVIG—THYBORØN JERNBANESKAB er opstaaet ved Sammenlutning af de to Selskaber Vemb—Lemvig Jernbaneselskab og Lemvig—Thyborøn Jernbaneselskab. Dets Formaal er at overtage og drive de i Eneretsbevillingerne af 7. Juni 1878 og af 5. Maj 1897 omhandlede Jernbaner fra Vemb Station til Lemvig eller dens Havn og fra Lemvig Havn over Lemvig Station til Harbøre samt at drive den Staten tilhørende Havnebanestrækning fra Harbøre til Thyborøn Havn.

Selskabets Aktiekapital udgør 1,626,800 Kr., hvoraf 456,000 Kr. er tegnet af Ringkøbing Amtsråd, Lemvig Byråd og Kommunerne i Skodborg-Vandfuld Herreder samt Privater og 1,170,800 Kr. af Statskassen.

I Driftsaaret 1931–32 har Indtægten været 484,873,00 Kr., Udgiften 487,262,75 Kr., og Driftsunderskudet 2,389,75 Kr. imod en Driftsindtægt af 550,960,41 Kr., en Driftsudgift af 550,636,22 Kr. og et Driftsoverskud paa 324,19 Kr. i Driftsaaret 1930–31.

Der er foretaget 199,555 Rejser imod 202,545 Rejser i forrige Driftsaar, og Personindtægten har udgjort 164,876,15 Kr. imod 166,894,92 i 1930–31.

Den befordrede Godsmængde har været 52,517,93 Tons imod 65,017,50 Tons forrige Driftsaar, og Godsindtægten har udgjort 238,512,50 Kr. imod 313,824,79 Kr. i 1930–31. Der har daglig været fremført 2 Togpar mellem Vemb og Hølstebro.

Bestyrelsen bestod den 31. Marts 1932 af: Landinspektør C. P. Aaberg, Lemvig, Formand, valgt af Finansministeriet, Amtmand, Dr. jur. A. Karberg, R. af D., Dbm., Ringkøbing, Næstformand, valgt af Finansministeriet, Sogneraadformand P. Kamstrup Jacobsen, Gudum, valgt af Finansministeriet, Postmester H. Berg, Ringkøbing, Redaktør M. I. Madsen, Lemvig, Sogneraadformand Erik Tudborg, Harboøre, Sogneraadformand N. Kr. Kristensen, Møborg, og Amtsrevisor P. Nygaard, Nees, Vemb. Revisor valgt af Generalforsamlingen er Sagfører Joh. Buch, Lemvig. Banens Driftsbestyrer er Ingeniør Oscar Petersen, R. af D., Lemvig.

OSCAR PETERSEN,
Driftsbestyrer.

OSCAR PETERSEN, Driftsbestyrer, R. af D., er født den 22. Marts 1863 i København som Søn af Jernbaneentreprenør, Muremester Lauritz Petersen og Hustru Eleonora, født Scheuermann. Gift 1890 med Flora Sophie Elisabeth Brinkmann. Ingeniørassistent ved Statsbaneanlæggene 1884–90, Driftsbestyrer for Aabenraa Amts Jernbaner 1920–21, siden 1890 Driftsbestyrer for Vemb–Lemvig–Thyborøn Jernbane. Medlem af Lemvig Byråd 1908–20,

LEMVIG BANK er stiftet den 28. Februar 1874 paa et Møde i Lemvig mellem By- og Landboere. Indbydelsen til Aktietegningen skete ved Bekendtgørelse i Lemvig Avis den 1. Marts 1874. Aktiekapitalen blev sat til 100,000 Kr.

Til det første Bankraad valgtes: Borgmester O. Schmidt, Lemvig, Prokurstor J. Harpøth, Lemvig, Købmand H. C. Schou, Lemvig, Proprietær A. Neergaard Breinholt, Humlum, Proprietær J. St. Breinholt, Sdr. Vinkel, Heldum, Gaardejer Byskov, Sdr. Byskov, Hygum, Kroejer Lauritz Hansen, Remmer, og Sogneraadformand Chr. St. Villesen, Nørlem. Bankens første Direktion bestod af: Proprietær J. St. Breinholt, Sdr. Vinkel, Heldum, Købmand H. C. Schou, Lemvig, og Købmand J. Jensen, Lemvig.

Bankens første Lokale var i Prokurator J. Harpøth's Ejendom i Vasen. I Begyndelsen var det kun som Lejer, men i 1898 købte Banken Ejendommen for at skaffe mere Plads til den stigende Forretning. I 1921 solgtes Ejendommen til Lemvig Kommune, der indrettede den til Borgmester- og Kæmnerkontor. Banken flyttede hen i sin nyopførte Bygning paa Torvet.

Lemvig Bank.

Bankens Udvikling har gennem Aarene været støt og rolig, Aktiekapitalen var pr. 31. December 1931 Kr. 400,000. Reserverne godt Kr. 300,000 og en Balance paa ca. 6,500,000 Kr.

Bankens nuværende Bestyrelse bestaar af: Gaardejer, Landstingsmand S. Rasmussen Byskov, Nr. Nissum, Formand, Gaardejer Lauge Hjortkjær, Dybe, Næstformand, Proprietær L. Agger, Volder, Ramme, Gaardejer Jes Bech, Hyldgaard, Fabjerg, Købmand Ephraim Jensen, Lemvig, Boghandler Herman Møller, Lemvig, Gaardejer Jesper Ovesen. Tørring, Dyrlæge S. Stigaard, Lemvig, Læge Kr. Nørby, Lemvig, og Gaardejer P. Byskov, Nygaard, Lemvig. Direktionen bestaar af: P. M. Pedersen, administrerende Direktør, og B. Stürup-Johansen. Banken har Kontorsted i Bækmarksbro, Bøvlingbjerg, Harbøre og Thyborøn.

P. M. PEDERSEN, Bankdirektør, Konsul, er født den 5. Januar 1883 i Nordby paa Fanø som Søn af Købmand P. J. Pedersen og Hustru. Gift med Eline Mechlenburg. Præliminæreksamen i 1900, Assistent i Ribe Diskontobank 1900-04, i københavnske Banker fra 1904-10, Bogholder og Kasserer i Lemvig Bank fra 1910-21, Norsk Vicekonsul for Ringkøbing Amt, Medlem af Lemvig Menighedsraad, Formand for „Pastor F. A. Nielsen og Hustrus Børnehjem“ i Lemvig, siden 1921 Direktør i Lemvig Bank.

BIRGER STÜRUP-JOHANSEN, Bankdirektør, er født den 1. Marts 1898 i Dybe som Søn af afd. Provst K. Johansen og Hustru Henrikke, født Stürup. Artium 1916, kort efter paa Vekselererkontor, Assistent i Korsør Haandværker-, Handels- og Landbrugsbank, Kasserer i Nordfyns Handels- og Landbrugsbank 1921, Kasserer i Lemvig Bank fra 1923, siden 1926 Direktør i Lemvig Bank.

LEMVIG FOLKEBANK A/S er oprettet den 11. Juni 1925, Repræsentantskabet bestaar af 25 Medlemmer, og Bestyrelsen af 5 Medlemmer. Banken har i Løbet af de 6 Virkeaar opsparet en Reservefond paa 113,400 Kr., hvilket er over 50 pCt. af Aktiekapitalen. Direktør er Johan Christensen.

JOHAN CHRISTENSEN, Bankdirektør, er født den 16. November 1896 i Hvidbjerg ved Skive som Søn af Haandværksmester S. Christensen og Hustru. Gift med Margrethe Gantriis. Ansat ved Aarhus Bikube 1912, Assistent i Andelsbanken i Esbjerg og Varde 1916-17, Bestyrer af Andelsbankens Filial i Skive 1917-26, siden 1927 Direktør i Lemvig Folkebank.

SPARE- OG LAANEKASSEN FOR LEMVIG KØBSTAD OG OMEGN er oprettet 2. August 1847 (ifølge de ældste Kontrabøger 1. Juli 1847). Paa den første Dag blev der indsat 5969 Rdl. og udleveret 56 Kontrabøger. Det første Regnskab pr. 11. Decbr. 1847: Indbetalt paa Sparernes 151 Konti 17011 Rdl., 29 Sk., og Regnskabet pr. 1. April 1932: 6,123,140,53 Kr. og en Reservefond paa 454,243,64 Kr., og Antallet af Konti er nu 5673.

Den første Bestyrelse var: Sognepræst Johan Christensen, Købmand Fr. Victor Melbye, Postmester, Kammerraad Andreas Witalius Andrup, Købmand Peder Madsen, Købmand Math. Schmidt, Proprietær Niels Munk, Hildum, Breinholt, Sdr. Vinkel, Gaardejer og Møllejejer Chr. Jensen, Søgaard, Tørring, Proprietær Chr. Olesen, Gudum Kloster, og Jens Gregersen, Engbjerggaard. Det nuværende Tilsynsraad er: Dyrlæge I. W. Müller, Formand, Jens Svendsen, Næstformand, Sognefoged, Dbm. Jens Knudsen, Købmand N. P. Toft Nielsen, Proprietær N. B. Agger, cand. phil. Thor Brøgger og Amtmand A. Karberg, R. af D. Bankens Direktion bestaar af: Sagfører H. B. Esmann, R. af D., DM., Landinspektør C. P. Aaberg og Direktør C. O. Nislev.

Lemvig Amts Sygehus.

LEMVIG AMTS SYGEHUS, der var beliggende i Østerbjerg, stammer fra 1830. Sygehuset var bestemt for veneriske Patienter, dog kunde Inspektionen tillade Afgivelser herfra. Sygehuset var indrettet til 24 Senge, der efter Reglementet skulde være særdeles godt udstyret med: 1 Madras med Hø eller Havreavner, en Over- og en Underdyne med hver 10 Pd. Fyld og en Hovedpude med 4½ Pd., ved hver Seng skulde findes 2 Blaargarnshaandklæder, fornødne Spiserekvisitter, Vasketøj, et Natbord med Natpote af Tin, en Træstol, Spytbakke og Tøfler. . . Til Belysning skulde der være Trælygter i Loftet. Det regelmenterede Inventar blev aldrig, endog tilnærmelsesvis anskaffet. Bestyrelsen bestod af Amtmanden samt en lokal Inspektion sammensat af Sognepræsten og Byfogden samt en velanset Borger indstillet af de to førstnævnte. Efter Reglementet skulde hver af Inspektionens Medlemmer have en Tilsynsuge med mindst 2 Eftersyn om Ugen. Denne Tilsynspligt er dog næppe nogensinde opfyldt. Lægens Honorar var dengang 4 Rdl. for hver Patient, Regnskabsføreren fik 20 Rdl. aarlig, og Sygevogeteren for Bespisning af Patienterne 12 Skilling daglig. I Tidsrummet 1834—39 behandlede 111 veneriske Patienter.

I 1867 lod Amdsraadet bygge et nyt Sygehus i Lemvig, ligeledes i Østerbjerg Matr. Nr. 138, med 21 Senge. Dette Sygehus, hvis Opførelse kostede ca. 4000 Rdl., og som oprindeligt var fælles for By og Land, blev med visse Ændringer og Udvidelser i Brug til 1913, og det gamle overlodes da Byen som Fattiggaard. Sygehuset er egentlig formeret til 30 Senge, men i en Aarrække er Sengeantallet bragt op, saa det nu er paa 51, som er i Brug det meste af Tiden. Lemvig Sygehus er godt og moderne indrettet, om end Pladsmangel, navnlig til Personalets Boliger, gør sig stærkt gældende, hvorfor man fra Bestyrelsens Side syslede med Tanken om at fremkomme med Indstilling om en Udvidelse i den Retning, hvorved samtidig Vaskeriet, der ligesom i adskillige andre Sygehuse findes i selve Sygehuset, og hvis Drift virker generende for Patienterne, skulde flyttes. Sygehuset har i 1932 gennemgaaet den store Ombygning, som der haardt trængtes til.

JØRGEN STURUP, Overlæge, er født den 22. November 1880 i Svendborg som Søn af Prokurator P. Stürup og Hustru, gift med Ellen Brandrup Dünveber, Student fra Sorø Akademi 1900, cand.

med. et chir. Januar 1908, Amanuensis i Aarhus 1908–09, Reservelæge i Viborg Januar til September 1909, Kandidat ved det almindelige Hospital i København 1910, Turnus-Kandidat ved Frederiksberg Hospital Juni 1910 til Maj 1911, fast Kandidat ved sammes kirurgiske Afdeling fra 1911–12, Militærlæge Serbien under den første Balkankrig Novbr. 1912 til Februar 1913, Kandidat ved Rud Berghs Hospital fra April til August 1913, Assistent ved samme fra 1913–14, Kandidat ved Kommunehospitalets IV Afdeling fra September til December 1914, Kandidat ved samme paa I Afdeling fra Januar til Februar 1915, Overlæge ved Lemvig Amtssygehus siden 1. August 1915.

LOUISE BOESEN, Oversygeplejerske, er født den 19. December 1877 i Alstrup som Datter af Landmand R. Boesen og Hustru, Elev paa Københavns Amtssygehus fra 1. April 1909–12, fast ansat samme Sted 1912–16, siden 1. Marts 1916 Oversygeplejerske ved Amtssygehuset i Lemvig.

ALMA JENSEN, Økonoma, er født den 18. November 1891 i Fjaltring som Datter af Gaardejer Chr. Jensen og Hustru, ansat ved Lemvig Amtssygehus som Økonoma siden 1918.

K. REFSTRUP, Vaskeribestyrerinde, er født den 5. November 1898 i Dybe, ansat ved Lemvigs Amtssygehus som Vaskeribestyrerinde siden 1924.

LEMVIG KØBSTADSKOMMUNES ANERKENNDE SYGEKASSE. Fredag den 11. November 1896 afholdtes i Afholdshjemmets Sal et Møde med Foredrag af Formanden for de samvirkende Sygekasser i Ringkøbing, Thisted og Viborg Amter, Jacob Handbjerg, for at søge Interessen vakt for Sygekassesagen i Lemvig. Ved dette Møde nedsattes et Udvalg, bestaaende af Læge A. N. Andersen, Tømrer J. M. Dalgaard, Distriktslæge C. P. Jensen, Murer M. S. Jensen, Fabrikant P. K. Simonsen, Boghandler Carl Splidsboel og Købmand Mads Sørensen med sidstnævnte som Formand.

Onsdag den 21. Novbr. s. A. afholdt ovennævnte Udvalg sit første Møde, hvor Formanden fremlagde et Uddrag af Bestemmelserne til en Vedtægt for en anerkendt Sygekasse i Lemvig, hvilket Forslag i det væsentlige vedtoges. Endelig vedtoges det at rette en Henvendelse til den almindelige Sygehjælpeforening i Byen, hvori den opfordres til at søge ministeriel Anerkendelse som Sygekasse, hvorved den vilde overflødiggøre den omhandlede paatænkte Sygekasse. Henvendelsen blev resultatløs.

Efter forudgaaende Indbydelse i de stedlige Blade afholdtes Mandag den 7. December 1896 et Møde, hvor de af Udvalget udarbejdede Forslag fremlagdes og vedtoges. Medlemmer indtegnedes som nydende og som bidragydende. Derpaa valgtes følgende Bestyrelse: Tømrer Jens Henriksen, Tømrer J. M. Dalgaard, Redaktør A. H. Poulsen, Maler A. P. Mikkelsen og Bødker Chr. Andersen. Til Revisor valgtes Fabrikant P. K. Simonsen og Købmand Mads Sørensen.

Kassen blev anerkendt den 1. Januar 1897.

Bestyrelsen konstituerede sig med Sømmer Jens Henriksen som Formand, Tømrer J. M. Dalgaard som Kasserer og Redaktør A. H. Poulsen som Sekretær.

Den 11. Februar 1897 vedtoges det at indmelde Lemvig Sygekasse i Centralforeningen for Thisted, Viborg og Ringkøbing Amter.

Den 16. Februar 1905 vedtoges det at søge oprettet en Begravelseskasse, og 25 Medlemmer tegnede sig. Sagen blev udsat til næste Generalforsamling, og endelig den 14. December 1908 stiftedes Begravelseskassen med 170 Medlemmer.

Paa Generalforsamlingen den 5. Marts 1920 forelaa et Forslag angaaende Sygepleje fra Bestyrelsen, der i længere Tid havde behandlet Sagen dels med de to Sygeplejeforeninger og dels med Lemvig Byraad, der ikke kunde gaa med til kommunal Sygepleje, men stillede sig imødekommende og vilde yde indtil 2000 Kr. til en Sømmenslutning af Sygekassen og Sygeplejeforeningen. Der valgtes et Udvalg med 2 Medlemmer af hver af de 2 Sygeplejeforeninger, 2 af Sygekassen og et Medlem af Byraadet. Forslaget vedtoges enstemmigt, og den 27. Marts samme Aar forelaa Inspektoratets Samtykke.

Sygekassen har haft følgende Formænd: Tømrer Jens Henriksen fra 1897—98, Malermester A. P. Mikkelsen fra 1898—1900, Gartner Østergaard Hansen fra 1900—06, Sadelmager Chr. Sløk fra 1906—15, Mælkehandler L. Lauritsen fra 1915—22, Sadelmager Chr. Sløk fra 1923 og nuværende Formand Urmager Niels Christensen siden 1931.

Sygekassen har haft følgende Kasserere: Lærer N. P. Ravn fra 1898—1900, Malermester Mikkelsen fra 1900—23, Mælkehandler L. Lauritsen siden 1923.

N. CHRISTENSEN,
Urmager.

NIELS CHRISTENSEN, Urmager, er født 23. Januar 1874 i Resen ved Struer som Søn af Gaardejer Mads Christensen og Hustru, gift med Ellen Christensen. Uddannet Urmager, Urmager og Guldsmed i Lemvig siden 1902, Formand for Lemvig Købstadkommunes Sygekasse siden 1931, Medlem af Byrådet siden 1921.

L. LAURITSEN,
Mælkehandler.

L. LAURITS LAURITSEN, Mælkehandler, er født den 30. August 1869 i Fabjerg Sogn som Søn af Poul Prebensgaard, gift med Jørrine Birck. Uddannet som Mejerist, fra 1896—1922 Mælkehandler i Lemvig. For-

mand for Lemvig Købstadkommunes anerkendte Sygekasse fra 1915—22, Kasserer for samme siden 1922, Pantefoged i Lemvig fra 1924—32.

LEMVIG SØMANDSHJEM har til Huse i en ældgammel Bygning, som oprindeligt var Gæstgiveri. Det fortælles, at under Krigen 1864 havde Østrigerne Vagtstue i en af Spisestuerne.

„Blaa Kors“ overtog Gæstgiveriet i Aaret 1906. Fiskehandler Andreas Vejlbj indskød en Del Penge til Oprettelse af et Sømandshjem, og han blev Formand for Hjemmet, der er en selvejende Institution. I de senere Aar, efter Thyborøn Havnens Aabning, er Besøget gaaet en Del tilbage, men økonomisk set klarer Hjemmet sig udmærket, idet det samtidig er Pensionat. Den nuværende Bestyrer er Lars Kirk. Bestyrelsens Formand er Sagfører A. Abildgaard, og Kasserer er Gartner C. Østergaard-Hansen.

HANS CHR. PETERSEN ABILDGAARD, Sagfører, er født den 7. Januar 1863 paa Abildgaard, Nr. Lem, som Søn af Gaardejer P. Ø. P. Abildgaard og Hustru. Gift med Laura Kathrine Erlandsen. Jur. Embedseksamen 1882, Fuldmægtig i Horsens, Bredstrup og Mariager, siden 1889 Sagfører i Lemvig. Medlem af Bestyrelsen for Nr. Nissum Seminarium, Formand for Bestyrelsen for Lemvig Sømandshjem.

LARS KIRK, Bestyrer, er født den 4. Februar 1881 i Struer som Søn af Skipper N. P. Kirk og Hustru. Gift med Karen Marie Plet. Uddannet Sømand, siden 1. August 1928 Bestyrer for Lemvig Sømandshjem.

H. CHR. ABILDGAARD,
Sagfører.

LEMVIG FATTIGGAARD er i 1912 indrettet i det tidligere Amtssygehus, og samtidig blev den gamle Fattiggaard nedrevet, og Grunden overladt til Byggegrund for det nye Amtssygehus. Fattiggårdens Bestyrer er C. Olsen.

C. OLSEN, Bestyrer, er født den 14. Januar 1884 i Hove og har været Bestyrer ved Lemvig Fattiggaard siden 1928.

DE GAMLES HJEM i Lemvig ligger i Nygade. Det er opført af Lemvig Kommune „i 1908 og kostede 40,000 Kr. at opføre. Det er bygget efter Tegning af Arkitekt Helge B. Møller i 2 Stokværk af røde Mursten. Hjemmets Bestyrerinde er Fru Kirstine Veje.

KIRSTINE VEJE, Bestyrerinde, er født den 6. Maj 1895 og har været Bestyrerinde ved Hjemmet siden 1928.

KIRSTINE VEJE,
Bestyrerinde.

LEMVIG BØRNEHJEM er oprettet den 1. Oktober 1894 paa Initiativ af Pastor Nielsen. En gammel Avlsbruger havde købt en ved Missionshuset beliggende Grund for der at bygge sig en Bolig. Pastor Nielsen overtog hans Køb af Byggegrunden og de udførte Arbejder samt tilbød ham, hvis han vilde erlægge 1000 Kr., at opføre Huset og give ham en god og billig Bolig deri, og derpaa gik Avlsbrugeren ind. Præsten støttedes i Arbejdet af flere Kvinder og Mænd, og Børnehjemmet kunde endelig

aabnes. Det har Plads til 14 Børn og modtager baade Piger og Drengene i Alder fra 2 til 14 Aar. Hjemmet blev statsanerkendt den 1. Oktober 1913. Op mod 100 Børn har gennem Aarene haft deres Hjem her og nydt en god og kærlig Opdragelse. Det daglige

Liv paa Hjemmet former sig nærmest som i et almindeligt Hjem, de større Børn tilbringer en stor Del af Dagen i Skolen, og Fritiden gaar med Leg og andet i Hjemmet sammen med de mindre Børn under Plejemoderens opdragende Indflydelse. Hjemmets Bestyrerinde er Frk. Sørensen.

Frk. SØRENSEN,
Bestyrerinde.

Hotel Lemvig.

LEMVIG BYS HOTELLER. Lemvig By er godt forsynet med Hoteller, hvilket maa siges at have stor Betydning navnlig for Tiltrækningen af Turister, der som Regel sætter stor Pris paa Hygge og Komfort. Blandt Byen Hoteller skal vi nævne Industrihotellet, Jespersens Hotel, Hotel Lemvig, Højskolehjemmet og Olesens Hotel samt Ydes Hotel.

Industrihotellet er bygget i 1919 og overtoges i 1927 af Hotelejer Axel Rønne, der overtog det af Ny jyske Købstads-kreditforening. Hotellet rummer

Ydes Hotel.

Festsal, Selskabslokaler og ca. 30 Værelser med Plads til ca. 30 Gæster.

Jespersens Hotel i Søndergade er grundlagt i 1871 og har 17 Værelser. Det indehaves af Enkefru Julie Petersen.

Hotel Lemvig, der er bygget i 1915, ligger i Østergade. Hotellet ejes af Lemvig Afholdsforening, og det har 17 Værelser.

Højskolehjemmet ligger paa Hjørnet af Søndergade og Svirrebommen. Det har 7 Værelser.

Ydes Hotel ligger paa Torvet. Det var oprindeligt Raadhus, og i dets Gaard laa et Elektricitetsværk, der sprang i Luften.

Hotellets første Vært var Mikkelsen, der afløstes af Yde. Derefter fulgte Olsen, der igen efterfulgtes af nuværende Indehaver Jens Quistgaard, der har ejet Hotellet siden 1929.

PETER LUSTRUP, Hotelforpagter, er født den 6. Juni 1889 i Vorgod som Søn af Bagermester J. Christensen, gift med Metha Poulsen. Hotelforpagter paa Hjerm Missionshotel 1916, Vært paa Afholdshotellet Sjørringvold i Thisted, siden 1931 Vært paa Hotel Lemvig.

P. LUSTRUP,
Hotelforpagter.

LEMVIG HANDELSSKOLE er oprettet i 1902 af Lemvig Handelsforening og drives af denne. Skolen har Lokaler i Kommuneskolen, og den ledes af Forstander, Kommunelærer Emil Pedersen. Skolen har 3 Klasser med ca. 50 Elever.

EMIL PEDERSEN, Kommunelærer, er født den 26. Juli 1894 som Søn af Sadelmager H. Pedersen, Lemvig, gift med Gudrun Birn. Dimitteret fra Nr.-Nissum Seminarium, Lærer ved Lemvig kommunale Skolevæsen siden 1917, Forstander for Lemvig Handelsskole siden 1924.

LEMVIG TEKNISKE SKOLE ligger i Søndergade og er opført af Industriforeningen. Bygningen opførtes i 1901 med Statsilskud, og den indviedes den 29. September samme Aar. Den er opført af røde Mursten i 2 Stokværk med Kælder og taarnlignende

Midparti efter Tegning af Arkitekt Berg i Esbjerg. Fra 1904—31 afgav Teknisk Skole Lokaler til Centralbiblioteket, og den 27. Oktober 1905 oprettedes her en Læsestue.

LEMVIG HANDELSSTANDSFORENING er stiftet i 1857, og dens første Formand var Købmand C. M. Foged. Foreningen har virket for Standens Interesser og har sin Andel i Byens Udvikling. Foreningen driver Lemvig Handelsskole. Dens nuværende Bestyrelse bestaar af: Købmand P. Pedersen Ørom, Formand, Manufakturhandler J. Matthesen, Næstformand, Boghandler Herman Møller, Kasserer, Købmand Svend Aage Kier, Sekretær, og Købmand P. Pedersen.

PEDER PEDERSEN ØROM, Købmand er født den 15. Juni 1878 i Hygum ved Lemvig som Søn af Fisker L. P. Ørom og Hustru, gift med Christa Høj. Lært Handelen, Købmand i Lemvig siden 1. Maj 1911, Formand for Lemvig Handelsstandsforening siden 1929.

P. P. ØROM,
Købmand.

LEMVIG BYS HAANDVÆRKERFORENINGER. I 1869 dannedes der en Haandværkerforening i Lemvig og lidt senere en Industriforening. Førstnævnte optog udelukkende Haandværkere, medens Industriforeningen var baade for Haandværk, Industri og andre Borgere. Stifterne af Haandværkerforeningen var: Redaktør M. S. Hestbech, Formand, Urmager P. N. Kastberg, Snedker Chr. Holm, Smed Chr. Jensen og Bager A. Weibel. I 1870erne opførtes Foreningsbygningen i Vasen, og i 1920 ombyggedes denne til Industrihotellet. Senere forenedes begge Foreninger i Lemvig Industri- og Haandværkerforening, hvilket skete i 1918, men den 26. Marts 1923 opløstes Foreningen.

Lemvig Borger-, Industri- og Haandværkerforening oprettedes 12. April 1923. Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Garvermester A. Fynboe, Formand, Smedemester J. Jensen, Næstformand, Overlærer O. Nygaard, Kasserer, Redaktør A. Lilholt, Sekretær, Malermester A. Jensen, Murermester J. Ambye, Tømrermester C. Dalgaard, Grosserer C. N. Torp og Ingeniør Aug. Nielsen.

Lemvig Haandværkerforening er stiftet i 1928 med 47 Medlemmer, men har nu 72, der udelukkende er Haandværkere. Bagermester Aage Hansen var Formand fra 1928—29, da han afløstes af den nuværende Formand. Foreningen er Medlem af Fællesrepræsentationen for Industri- og Haandværk. Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Blikkenslagermester Gustav Hansen, Formand, Bagermester P. Dahl, Næstformand, Urmager L. Nielsen, Kasserer, Gartner Th. Rasmussen, Sekretær, og Skomagermester J. Holm.

G. HANSEN,
Blikkenslagermester.

ANTON SØLLING FYNBOE, Garvermester, er født den 17. November 1883 i Lemvig som Søn af Garvermester C. C. Fynboe og Hustru, gift med Poula Elmgreen. Lært Garveri, Garvermester i Lemvig siden 1909. Formand for Lemvig Borger-, Industri og Haandværkerforening siden 1930, Næstformand i Ligningskommissionen, Medlem af Bestyrelsen for Velgørenhedsselskabet.

GUSTAV HANSEN, Blikkenslagermester, er født den 22. November 1871 i Faaborg som Søn af Politibetjent R. Hansen og Hustru, gift med Andrea Reenberg. Uddannet Blikkenslager, rejst 17 Aar i Udlandet, Blikkenslagermester i Lemvig siden 1906, Formand for Lemvig Haandværkerforening.

J. PEITERSEN,
Vaadfabrikant.

FISKERIFORENINGEN FOR LEMVIG OG OMEGN er oprettet den 8. Februar 1908 med Havnemester A. Rønberg som første Formand, Foreningen tæller nu 125 Medlemmer. Dens nuværende Bestyrelse bestaar af: Vaadfabrikant Jesper Peitersen, Formand, Kutterfører J. P. Petersen, Kutterfører C. Peitersen, Kutterfører C. Kynde, Fjordfisker Chr. Mogensen, Fjordfisker A. Kloster og Redaktør H. Lilholt.

JESPER PEITERSEN, Vaadfabrikant, er født den 16. Januar 1882 i Harbøre som Søn af Fisker L. Peitersen og Hustru, gift med Frederikke Pedersen. Vaadfabrikant i Lemvig siden 1917, Formand for Fiskeriforeningen for Lemvig og Omegn siden 1918, Formand for Fiskernes Laaneforening og for Lemvig Skibsforsikring.

LEMVIG AFHOLDSFORENING er oprettet den 6. April 1881 med Gaardejer Ole Nygaard som første Formand. Foreningen ejer „Hotel Lemvig“, der er bygget i 1915. Foreningens nuværende Medlemstal er ca. 300, og dens Bestyrelse bestaar af: Redaktør H. Lilholt, Formand, Pakmester J. Rønn, Næstformand, Murermester Chr. Christensen, Uldspinder E. Kramer, Telefonmontør Rolle, Tømremester C. Dalgaard, Grosserer Chr. N. Torp, Speditør John Thatt, Vaadfabrikant J. Peitersen og Lærer J. Rønn.

HANS LILHOLT, Redaktør, er født den 5. August 1878 i Ishøj ved Taastrup som Søn af Boelsmand N. Hansen og Hustru, gift med Christine Jespersen. Lærereksamen fra Vesterbro Seminarium 1898, Lærer ved Lemvig Realskole fra 1898—1908, Redaktør af Lemvig Folkeblad 1905, Medlem af Lemvig Byraad fra 1914—21 og siden 1931, Formand for Lemvig Skolekommission, Lemvig Turistforening, Afholdsforening og Sønderjydsk Forening, Medlem af Bestyrelsen for Lemvig Borger-, Industri- og Haandværkerforening og for Fiskeriforeningen for Lemvig og Omegn, Formand for Ringkøbing Amts Sønderjydske Foreninger og Medlem af Bestyrelsen for Venstres Redaktørforening samt for Lemvigkredsens Venstreforening.

H. LILHOLT,
Redaktør.

ARBEJDERNES RADIOKLUB FOR LEMVIG OG OMEGN er stiftet den 7. December 1929. Foreningens Medlemstal er 97, og dens Bestyrelse bestaar af: Bro-lægger Sigvaldt Hansen, Formand, Arbejdsmand Christian Bjerg, Næstformand, Maskinarbejder K. Klinkby, Kasserer, Telefontechniker A. Mogensen og Maler A. Søjberg.

SIGVALDT JENS OVERBY HANSEN, Bro-lægger, er født den 24. September 1896 i Lemvig som Søn af Restauratør J. Hansen og Hustru. Formand for Arbejdernes Radioklub for Lemvig og Omegn siden 1930.

LEMVIG OG OMEGNS RADIOKLUB er stiftet den 28. Oktober 1926. Foreningens første Formand var Dyrlæge Stigaard, der i 1928 afløstes af Bankbogholder Hansen, i 1929 overtoges Formandsposten af Arrestforvarer Urth, der i 1930 efterfulgtes af den nuværende Formand. Foreningen, der har ca. 300 Medlemmer, har følgende Bestyrelse: Overbetjent Frandsen, Formand, Barbermester Thomsen, Næstformand, Formand A. Jensen, Kasserer, Ingeniør Aug. Nielsen og Vulkanisør Visby.

AXEL THOMSEN, Barbermester, er født den 23. Maj 1898 i Hedensted som Søn af Skræddermester J. Thomsen og Hustru, gift med Telefonistinde Bertha Jeppesen. Barbermester i Lemvig siden 1926, Næstformand i Lemvig og Omegns Radioklub og i Lemvig Roklub.

A. THOMSEN,
Barbermester.

KRISTELIG LYTTERFORENING er stiftet den 16. December 1929 paa Initiativ af Fuldmægtig Dalgas Bunch. Foreningen startede med 14 Medlemmer, men er nu oppe paa 120. Dens Bestyrelse bestaar af: Købmand P. Hyldal, Formand, Urmager Joh. Nielsen, Kasserer, Cementvarefabrikant Chr. Christensen, Tømrer F. Dalgaard, Malermester Gregers Jensen, Repræsentant Mortensen og Muremester Th. Lauritsen.

LARS PETER HYLDAHL, Købmand, er født den 27. August 1875 i Nørhaa Sogn som Søn af Muremester N. P. Hyldahl og Hustru, gift med Johanne Marie Clausen. Uddannet ved Landbruget, Ophold paa Nr. Nissum Højskole 1904, Købmand i Lemvig siden 1906. Formand for Kristelig Lytterforening siden 1930, Medlem af Ligningskommissionen.

Alle 3 Foreninger samarbejder med Byraadet for at neddæmpe Støjplagen.

LEMVIG LAWN-TENNIS KLUB blev stiftet den 12. Juni 1922 paa Initiativ af nuværende Skoleinspektør Ove Kr. Nygaard, der blev Klubbens første Formand. Det første Aar var Medlemstallet 40 aktive samt nogle passive, og dette er i den forløbne Tid steget jævnt, saaledes at der i Øjeblikket er 85 aktive og 7 passive Medlemmer. Interessen for Sporten synes forøvrigt at være i stærk Stigning. Fra 1922 til 1928 havde Klubben en lejet Bane ved Lemvig Fjord. I 1928 anlagde Klubben 2 Baner paa Kommunens Grund ved Stadion ved Lemvig Sø. Banerne er ideelt beliggende og søges stærkt af Klubbens Medlemmer. I 1929 opførte Klubben et mindre Klubhus. Foreningen er Medlem af Nordjydsk Lawn-Tennis Union og har desuden paa Initiativ af Reservelæge Høegh i 1932 indledet venskabelige Kampe med Tennisklubberne i Holstebro, Ringkøbing og Struer til Fremme af Tennissporten.

F. J. STENTSØE,
Sagfører.

Klubbens nuværende Bestyrelse bestaar af: Sagfører Frede J. Stentsøe, Formand, Kommunebogholderske Frk. Karen Jensen, Kasserer, Kæmner H. P. Jessen, Sagfører Svend Knudsen og Reservelæge Kaj Ove Høegh.

FREDE JENSEN STENTSØE, Sagfører, er født den 13. Juni 1900 i Borre paa Møn som Søn af Murer J. Jensen og Hustru, gift med Ingrid Hansen. Præliminæreksamen 1920, exam. jur. 1924, Sagførerfuldmægtig hos Sagfører Abildgaard i Lemvig 1924, Kompagnon i Firmaet siden 1927, Branddirektør for Købstædernes almindelige Brandforsikring, Formand for Lemvig Lawn-Tennis Klub.

LEMVIG SEJLKLUB stiftedes i 1922 paa Initiativ af Dommerfuldmægtig Boe Jørgensen, der blev Klubbens første Formand. Klubben, der har ca. 100 Medlemmer, raader over 18 Sejlbaade og 1 Motorbaad og har Klubhus ved Havnen.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af: Farvehandler Chr. Jespersen, Formand, Snedkermester Magnus Holm, Næstformand, Barbermester Th. Nielsen, Kasserer, Havnefoged A. Rønberg og Malermester E. Mikkelsen.

LEMVIG ROKLUB er stiftet den 29. Juni 1929. Klubben begyndte sin Virksomhed i et Pakhus og havde da 25 til 30 aktive og lige saa mange passive Medlemmer. I 1932 indviedes et nyt og tidssvarende Baadehus. Havnen opførte det, og Klubben er forpligtet til at forrente det. Klubben har nu ca. 65 aktive og omtrent samme Antal passive Medlemmer. Den raader over 4 Stk. 4-Aarers Inrigger og 1 Stk. 2-Aarers Inrigger.

TH. JENSEN,
Købmand.

I 1930 vandt Klubben et Begynderløb i nordjyske Kreds, og i 1931 vandtes alle de tre Løb, hvori Klubben startede. Kredskaprøningen fandt i 1932 Sted i Lemvig.

Klubbens nuværende Bestyrelse bestaar af: Købmand Th. Jensen, Formand, Barbermester Axel Thomsen, Næstformand, Ekspedient Jens Hansen, Kasserer, Købmand Børge Poulsen, Rochef, Ekspedient R. Medum, Materialforvalter og Købmand S. Aa. Kier, Sekretær.

THORKILD JENSEN, Købmand, er født den 9. Maj 1895 i Herning som Søn af Bødkermester N. O. Jensen og Hustru, gift med Ellen Bork Madsen. Købmand i Lemvig siden 1. Maj 1926. Formand for Lemvig Roklub siden 1929, Medlem af Bestyrelsen for Lemvig Marineforening.

LEMVIG GYMNASTIKFORENING AF 1878 er stiftet den 29. Januar 1878. Oprindeligt omfattede Foreningen baade Skytter og Gymnaster, men kort efter Aarhundredeskiftet udtraadte Skytterne og dannede deres egen Forening. Nu driver Foreningen Gymnastik, Fodbold og fri Idræt. Gymnastikken har mange Hold: De mandlige ledes af Kommis Honoré, de kvindelige af Frk. Anne Jensen, „Old Boys“ af Maler N. Dubgaard, Dreng af samme og Smaa piger af Frk. Anne Jensen. Foreningens Medlemstal er i Øjeblikket ca. 400.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Kommis A. C. Honoré, Formand, Vaad binder Chr. Peitersen, Næstformand, Glarmester Hans Borgen, Kasserer, Frk. Anne Jensen, Maler N. Dubgaard, Snedker C. E. Madsen og Kommis Henry Marcussen.

ALBERT CHARLES HONORÉ, Kommis, er født den 11. April 1895 i Middelfart som Søn af Overpakmester P. F. Honoré og Hustru, gift med Kirsten Mikkelsen. Formand for Lemvig Gymnastikforening af 1878.

JENS BALLE,
Uddeler.

LEMVIG OG OMEGNS BRUGSFORENING er stiftet i 1916. Foreningens første Formand var Gaardejer Poul Poulsen. Brugsforeningens Omsætning udgjorde i 1931 ca. 80,000 Kr. Dens Medlemstal er ca. 200, og nuværende Formand er pens. Kommunelærer Bunk, Lemvig. Uddeler er J. Balle.

JENS BALLE, Uddeler, er født den 11. August 1890 i Underup som Søn af Uddeler P. Balle og Hustru. Gift med Christine Wium Hansen. Uddannet i Brugsforening. Uddeler i Lemvig 1916,

N. MØLGAARD,
Konsulent

NIELS MØLGAARD, Konsulent, er født 7. Juli 1880 i Skalstrup, Nees, som Søn af Friskolelærer M. Mølgaard Nielsen. Gift med Petrine Kirstine Christensen. Uddannet ved Landbrug, Højskoleophold paa Jebjerg 1900—01, Elev paa Stidsmølle ved Horsens 1901—02, Gaardbestyrer 1902—05, Gaardejer 1905—09, Studieophold i Norge 1909, Landbrugsskolen Asmildkloster 1909—10, Bestyrer under Hedeselskabet 1910—13, Bestyrer af Redningshjemmet Godthaab 1913—14, Ejer af samme 1914—15, Husmand i Aulum 1915—26, Forpagter 1926—28, siden 1928 Planteavlskonsulent for Skodborg-Vandfuld Herreders Landboforening.

GINDING HERRED

er det nordøstligste i Amtet. Det grænser mod Syd og Vest til Hamrum og Hjerm Herreder, mod Nord-Vest til Limfjorden, mod Nord til Viborg Amt og mod Øst til Viborg Amt, hvor Grænsen dannes af Skive Aa.

Dets samlede Areal udgør 48,156 ha, og Indbyggertallet var i 1925 ca. 11,000.

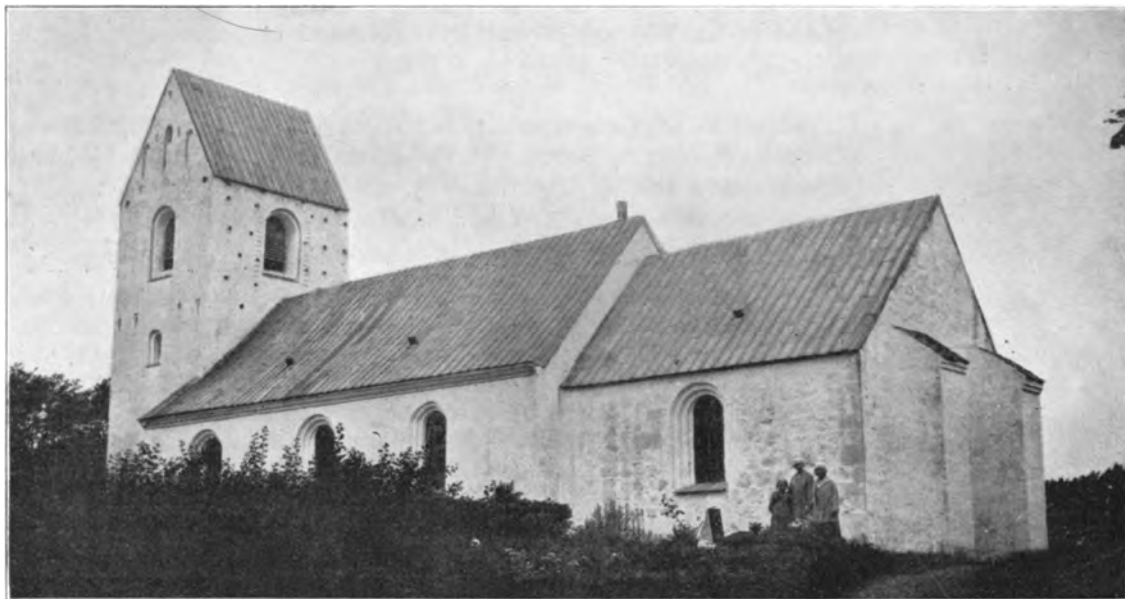
I Herredet ligger følgende Sogne: Estvad, Rønbjerg, Sahl, Ejsing, Ryde, Sevel, Haderup, Grove og Hodsager.

ESTVAD-RØNBJERG KOMMUNE består af Estvad Sogn og Rønbjerg Sogn. Estvad Sogn omgives af Rønbjerg, Ejsing, Sahl og Sevel Sogne samt Viborg Amt. Rønbjerg Sogn omgives af Estvad og Ejsing Sogne samt Viborg Amt.

I Estvad Sogn findes Byerne: Estvad med Kirke og Præstegaard, Kisum med Fattigaard og Mølle, en Del af Rønbjerg Stationsby med Købmandshandel, Brugsforening, Andelsmejeri og Jernbanestation, Bærs samt en Samling Gaarde og Huse, bl. a. Hovedgaarden Estvadgaard.

I Rønbjerg Sogn findes: Rønbjerg Kirke og Skole samt en Del af Rønbjerg Stationsby med Missionshus, desuden en Samling af Gaarde og Huse.

Estvad Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 162. Læg.

Estvad Kirke.

Rønbjerg Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 163. Lægd.

Estvad Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Kor og Skib, der er fra den romanske Tid, var oprindelig opført af Granit, men er senere ombygget med Mursten. Den oprindelige Norddør med Tympanon og Korbuen er bevaret, derimod ses et Par oprindelige Vinduer tilmurede. Taarnet af Munkesten er tilføjet i den senere Middelalder. Taarnet er med Gavle mod Nord og Syd, og dets Underrum, der har Rundbue ind til Kirken, var indtil 1924 Gravkapel. Nu er Kisterne anbragt under Gulvet, og der er indsat et Orgel i Taarnrummet. Vaabenhuset er tilføjet omkring 1800. Kor og Skib er med flade Lofter; paa Væggene er der i 1893 fremdraget Kalkmalerier fra det 13. Aarhundrede. Altertavlen er et katolsk Fløjalter med udskaarne Figurer. Midtpartiet forestiller Korsfæstelsen og Gravlæggelsen, og i Fløjene ses Figurer af Apostlene. Et paa Bagsiden anbragt Aarstal 1512 angiver sikkert Altertavlens Tilblivelsestid. Alterkalken og Alterstagerne er meget gamle, og den rigt broderede Messehagel er Danmarks ældste. Prædikestolen er i Renæssancestil og er prydet med udskaarne Figurer af Evangelisterne. I Kirken findes en smuk Malmlysekrone, der blev skænket Kirken i 1711. Den mindre Klokke er fra det 14. Aarhundrede.

Alter og Messehagel i Estvad Kirke.

Rønbjerg Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. En Formodning om, at den nuværende Kirke skulde være den i 1340 omtalte Kirke, er dog sikkert ikke rigtig, da Kirken antagelig stammer fra det 15. Aarhundrede. Denne Formodning styrkes af, at Murene og Taarnet er opført af Munkesten. Vaabenhuset, der er anbragt foran den oprindelige Norddør, er af nyere Dato. Altertavlen, med Maleri forestillende „den korsfæstede“, er fra 1862. Prædikestolen er prydet med Evangelistfigurer. I Kirken er opstillet nogle smukt udskaarne Figurer, der stammer fra det 15. Aarhundrede.

Søren Klitgaard Sørensen, Pastor, er født den 5. Februar 1903 i Aalborg som Søn af Pakhusforvalter N. K. Sørensen og Hustru Karen Sørensen. Gift 1928 med Zenia Pedersen. Student fra Aalborg, cand. theol. 1928. Sognepræst for Estvad-Rønbjerg Sogne siden 12. Oktober 1928.

S. K. Sørensen,
Sognepræst.

Estvadgaard tilhørte før 1455 Hr. Erik Nielsen (Gyldenstjerne). Senere ejedes den af Johan Rantzau, hvis Børn ejede den 1638. Enke Frederikke Louise Glud oprettede ved Testamente af 1745 en Stiftelse under Navn af Estvadgaard Kloster. Paa Stiftelsen skulde der bo 6 adelige Enkefruer og 6 adelige Jomfruer, og de skulde hver have 40 Rd. aarlig.

Da Godset imidlertid var fattigt, kneb det med at udbetale disse Penge til Damerne, og det endte med, at Gaarden ved kongelig Resolution blev bortsolgt ved Auktion. Efter den Tid skiftede Gaarden Ejer flere Gange.

Bygningen bestaar af 1 Fløj i 1 Stokværk og er opført med Grundmur og Straatag. Denne Bygning ligger Vest for den tidligere, trefløjede Hovedbygning, der forlængst er nedbrudt. Alle til Gaarden tilhørende Udbygninger er opført efter en Brand i 1892.

Skolerne. I Kommunen findes 3 Skoler, Rønbjerg Skole med Førstelærer H. H. Funch og Andenlærer K. K. Noe, Estvad søndre Skole med Enelærer L. Chr. Larsen, og Estvad nordre Skole med Enelærer H. E. Nielsen.

H. H. Funch,
Førstelærer.

K. K. Noe,
Andenlærer.

L. Chr. Larsen,
Enelærer.

H. E. Nielsen,
Enelærer.

Hans Henrik Funch, Førstelærer, er født den 27. August 1886 i Fuglsbølle som Søn af Gaardejer Rasmus Funch og Hustru. Gift 1929 med Karen Hougaard. Dimitteret fra Odense 1910, derefter Vikar ved Rønbjerg Skole, senere ved Vejrum Skole, antaget som Andenlærer ved Rønbjerg Skole fra 1. Marts 1912, siden 1917 Førstelærer ved Rønbjerg Skole.

Knud Kr. Noe, Andenlærer, er født den 18. November 1901 i Nr. Nisum som Søn af Blikkenslager Peder Noe og Hustru. Gift 1930 med Else Johanne Gjelstrup. Dimitteret fra Nr. Nisum 1927, Vinterlærer 1927—28 i Tim, Lærer paa Hoptrup Højskole 1928—32, siden 1. Juli 1932 Andenlærer ved Rønbjerg Skole.

Lars Chr. Larsen, Enelærer, er født den 10. Februar 1894 i Vestervig som Søn af Farver L. P. Larsen og Hustru. Gift 1919 med Kathrine Christensen. Dimitteret fra Nr. Nisum 1915, derefter Vikar forskellige Steder, til 1917 Andenlærer ved Rønbjerg, Enelærer ved Vangsaa Skole 1921—22, siden 1. Marts 1922 Enelærer ved Estvad søndre Skole.

Hans E. Nielsen, Enelærer, er født den 2. Juni 1898 i Silkeborg som Søn af Spindemester Jacob Nielsen og Hustru. Gift 1924 med Elisa Kristina Bernth. Dimitteret fra Nr. Nisum 1923. Lærer paa Haandværkerhøjskolen i Haslev til 1924, derefter Andenlærer i Thise i Salling fra 1924—27, Organist ved Estvad Kirke, siden 1927 Enelærer ved Estvad nordre Skole.

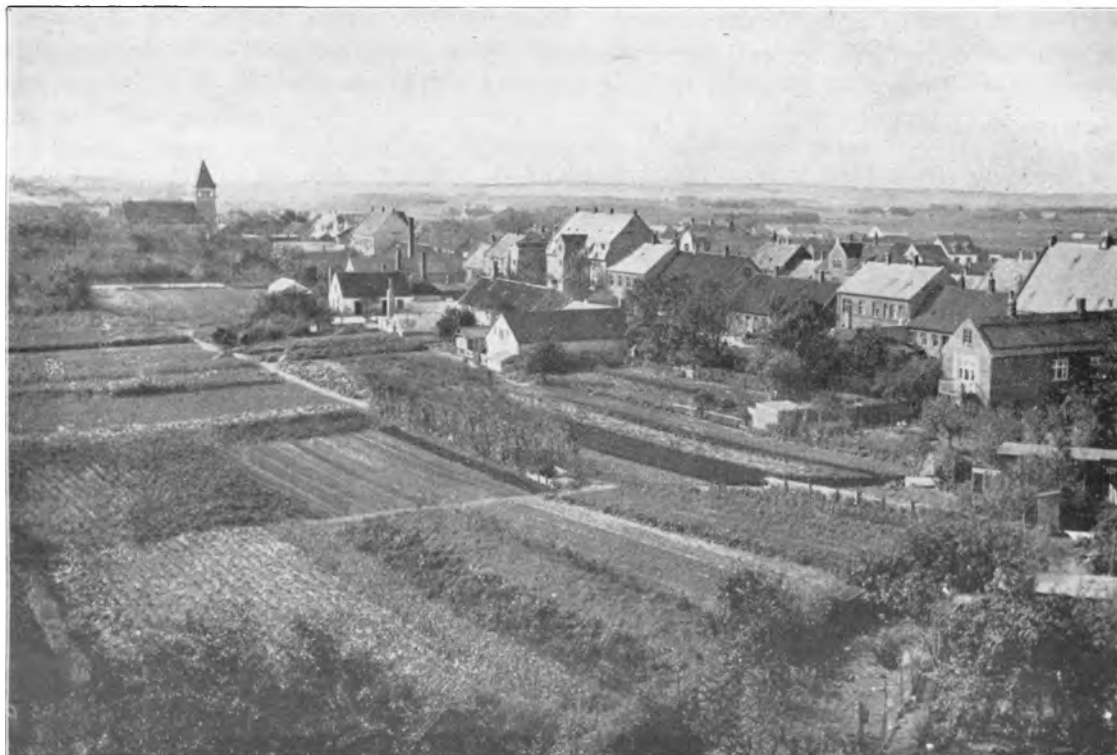

A. K. Kristensen,
Uddeler.

Estvad-Rønbjerg Brugsforening er oprettet i 1907. Formand er Jens Chr. Jensen, Kisum Kærgaarde, og Regnskabsfører er Lærer Funch, Rønbjerg. Uddeler er A. K. Kristensen.

Anders K. Kristensen, Uddeler, er født den 3. Februar 1904 i Laanum, Smøllerup Sogn, som Søn af Gaardejer Søren Thomsen og Hustru. Gift 1929 med Frida Rasmussen. Uddannet i Brugsforening, siden 1928 Bestyrer af Estvad-Rønbjerg Brugsforening.

Medlemmer af Estvad-Rønbjerg Sogneraad er: Plantør N. Givskov, Formand, Gaardejer A. Sørensen, Smed M. Laursen, Gaardejer Kr. Laursen, Banenæstformand J. S. Nielsen, Boelsmand H. I. Nielsen og Boelsmand I. P. Hald.

Udsigt over Vinderup.

SAHL SOGN omgives af Ejsing, Estvad, Sevel og Ryde Sogne. I Sognet findes Byerne: Sahl med Kirke, Præstegaard, Skole, Spare- og Laanekasse og Købmandshandel, Svenstrup med Købmandshandel og Mølle, Bjert med Skole, Vinderup med Kirke, Skole, Realskole, Teknisk Skole, Menighedshus, Alderdomshjem, A/S Vinderup Bank, Hotel, Højskolehotel, Apotek, Brugsforening, Andelsmejeri, Posthus samt Jernbanestation, Hasselholt med Skole og Teglværk, Aale samt en større Samling Gaarde og Huse.

Sahl Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 188. Lægd.

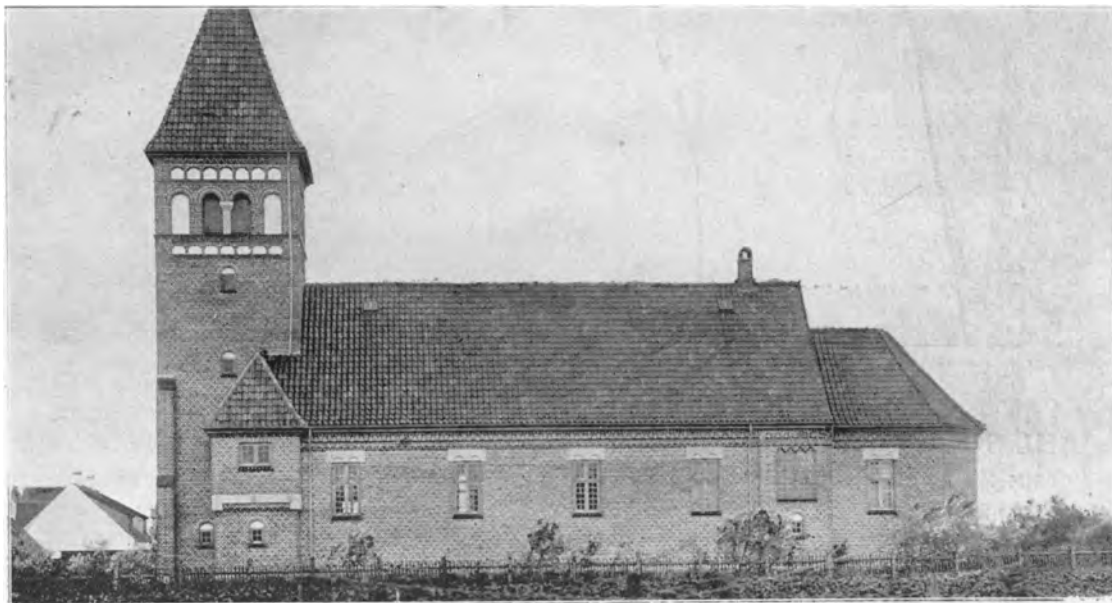
Sahl Kirke bestaar af Kor og Skib samt Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Kirken blev indviet til Sct. Michael og har været Herredets Fjerdings- og Hovedkirke. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa profileret Dobbeltsokke. Begge Døre og desuden flere oprindelige Vinduer er bevarede; Norddøren har een og Syddøren to Søjler paa hver Side. Ved hver Side af den halvrunde Korbue findes en Niche, hvoraf den sydlige er gennembrudt af en Opgang til Prædikestolen. Apsis, der er med Halvkuppelhvælv, er skilt fra Koret ved en Mur fra den senere Middelalder. Taarnet og Vaabehuset tilføjedes i den senere Middelalder, og Taarnets hvælvede Underrum har Rundbue ind til Skibet. Kirkens Skib og Kor har flade Bjælkelofter. Altertavlen er meget rigt udstyret med forgyldte Plader paa Egetræ; dette Arbejde menes at være fra omkring 1200. Paa det store firkantede Felt, der oprindeligt var Forside til Alterbordet, er fremstillet Billeder fo-

N. C. Christensen,
Sogneraadformand.

restillende Christus som Verdensdommer, Scener af Frelserens Historie og Apostlene. Prædikestol og Stolestader er i Renæssancestil fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. I Kirken er ophængt et Krucifiks fra den sengotiske Tid, og ved Døbefonten ses en Ligsten fra Middelalderen.

Vinderup Kirke blev opført 1905 og indviet 4. Februar 1906. Indvielsesdagen blev en stor Festdag for Beboerne i Vinderup og Omegn, idet Begivenheden betød Opfyldelse af et længe næret Ønske blandt Beboerne i Sahl Sogns østlige Del. Hvorfor vore vise Forfædre for 800 eller flere Aar siden just valgte at bygge Sognekirken i Sahl, vides ikke; thi denne ligger jo i Sognets Østgrænse, men det er muligt, at Bebyggelsen dengang var anderledes. Nu er Billedet fuldstændig omdannet, idet langt den talrigste Del af Befolkningen har ca. 4–5 km til Sahl Kirke.

Vinderup Kirke.

Efterhaanden som Stationsbyen Vinderup voksede, og Befolkningen blev forøget, steg Kravet om en Løsning af Kirkespørgsmaalet. I 1902 samledes nogle Mænd for at drøfte Kirkesagen, og paa deres Initiativ blev der afholdt et Møde i Menighedshuset i Vinderup for at fastslaa Beboernes Stilling til Sagen. Dette Møde, der afholdtes den 28. November 1902, havde samlet 125 Mennesker, og der var stor Tilslutning til Tanken om at opføre en Kirke. Man vedtog at foretage en Indsamling og desuden søge om Statstilskud; der blev valgt en Komite til at varetage Sagens Interesser. Allerede 3 Uger efter afholdtes det næste Møde, ved hvilket Tegningsresultatet fremlagdes. Det viste sig, at Beboerne i Vinderup og for Resten i hele Sognet var meget velvillige, idet der var tegnet et Beløb paa ca. 14,000 Kr. at indbetale gennem 5 Aar.

Komiteen satte sig nu i Forbindelse med flere Arkitekter, bl. a. med Arkitekt Warming, København, og sikrede sig tillige Forkøbsret paa en Byggegrund og Plads til Kirkegaard. I 1904—05 bevilgede Staten et Beløb paa Kr. 18,500 til Opførelse af en Kirke i Vinderup, og den 13. Juni 1905 blev der afholdt en lille Højtidelighed, hvor Provst Møller, Ølby, nedlagde Grundstenen. I det Dokument, der samtidig nedlagdes, oplystes det, at Vinderup havde 698 Indbyggere. Kirkens Opførelse og Anlæg af Kirkegaard har ialt kostet ca. 35,000 Kr. Den er opført af Murermestrene Thomsen og Vederkopp. Ved en af

Kvinder afholdt Basar indkom der et Beløb paa ca. 1300 Kr., som blev skænket til Kirkens Udsmykning, og endvidere skænkede I. C. Knudsen og Hustru 2 Alterstager, pens. Baneformand Chr. Nielsen skænkede Kalk og Disk af Sølv, og Chr. Frederiksen, Bjert, skænkede 1 Krucifiks.

Kirkebygningen er 95 Fod lang, udvendig maalt, og bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Taarnet er 74 Fod højt, og dets Underrum benyttes til Forhal, desuden er der et Rum for Daabsgæster samt Opgang til Pulpituret. Kirkens Skib er indvendig maalt 51 Fod langt og 27 Fod bredt, og der er 19 Fod fra Gulvet til det flade Bjælkeloft. Over Indgangen er der et Pulpitur, der bæres af 10 Granitpiller og 3 Murstensbuer. Pulpituret afgiver Plads til Orgelet og Siddeplads til 55 Personer. I Skibet er der 38 Stolestader med Plads til 255 Personer. Kirkens Kor, der er hvælvet, er 18×18 Fod i Flademaal. Altertavlen er med originalt Maleri af Aksel Hou, forestillende den korsfæstede Christus. Kirken er opført af røde, haandstrøgne Mursten med Granitsokkel efter Tegning af Arkitekt Varming. Taget er dækket af sortglasserede Tagsten. Kirkegaarden indviedes den 14. Maj 1906 ved Husmand S. C. Mortensens Begravelse. Sognepræst er Jacob Terp.

Jacob Terp,
Sognepræst.

Jacob Terp, Sognepræst, er født den 9. December 1882 i Gram som Søn af Smedemester Chr. Terp og Hustru. Gift 1910 med Anne Marie Carstensen. Uddannet paa Brødremenighedens Missionskole i Ebarsdorf og Niesky og i Hamburg. Eksamen 1910. Udsendt paa Brødremenighedens Missionsmark i Central Østafrika. Under Verdenskrigen Krigsfange i Belgisk Kongo, England, Frankrig og Svejts. Konstitueret i Præsteembedet i Oxenvad, Sønderjylland, fra 1918—21, 1921 Sognepræst samme Sted. Medlem af Brødremenighedens danske Mission i Christiansfeld, Formand for Dansk Mission i Østafrika. Siden 1930 Sognepræst i Sahl-Vinderup Pastorat.

J. Chr. Brogaard,
Kirkebetjent.

Jørgen Christian Brogaard, Kirkebetjent, er født den 17. Juni 1854 i Hodsager som Søn af Landmand Jacob Brogaard og Hustru. Var Landmand til 1900 og flyttede da til Vinderup. Ansat som Fyrbøder ved Vinderup Kirke fra 1906—17, siden 1917 Kirkebetjent ved Vinderup Kirke.

Svenstrup har været en Hovedgaard, og den nævnes i 1378, da den af Væbneren Chr. Luggi pantsattes til Ribe Bispestol. I 1770 var den delt i 2 Gaarde, den ene under Volstrup, den anden under Handbjerg-Hovedgaard. Ved Svenstrup By Syd for Kirken findes Voldstedet „Svenstrup Vold“, paa et lavt Terræn, der gennemflydes af en Bæk og tidligere har staaet under Vand. Paa den stejle, runde Borghøj skal være fundet Murstensbrokker.

Vinderup Hovedgaard nævnes allerede i 1274, da den ejedes af en Fru Lucia. Gaarden har skiftet Ejer mange Gange, og nu er Arealerne udstykket. I Engdraget Vest for Gaarden ligger Voldstedet „Vinderup Vold“, der er en afrundet, firesidet Borgbanke omgivet af en Grav. Udenfor Graven i Syd og Øst findes Murbrokker.

Skolerne. I Sahl Kommune findes 4 Skoler, nemlig i Vinderup, Sahl, Hasselholt og Bjert. Skolen i Vinderup er bygget 1905 og indviet 17. November s. A., senere er Skolen gentagne Gange blevet udvidet og har nu 7 Klasser med 165 Elever. Ved Skolen er ansat en Førstelærer og 2 Lærere samt en Lærerinde og en Forskolelærerinde.

Rasmus Anton Rasmussen, Førstelærer, er født den 20. Juli 1898 i Urlev Sogn som Søn af Husmand N. P. Rasmussen og Hustru. Gift 1926 med Laura Marie Laursen.

R. A. Rasmussen,
Førstelærer.

N. Th. Nielsen,
Lærer.

A. Chr. Nielsen,
Lærer.

C. M. Dueholm Larsen,
Lærerinde.

Dimitteret fra Jellinge 1919, Student fra privat Kursus 1920. Lærer ved den private Realskole i Børkop indtil 1921, derefter i Thisted fra 1921—22, ansat ved Vinderup Kommuneskole fra 1. August 1922, siden 1. Januar 1931 ansat som Førstelærer i Vinderup.

Niels Th. Martin Nielsen, Lærer, er født den 28. Juni 1898 i Borbjerg Sogn som Søn af Husmand Laust Nielsen og Hustru. Gift med Ellen Nielsen. Dimitteret fra Gødved Seminarium 1926, samme Aar Vikar ved Vinderup kommunale Skole, fast ansat samme Sted siden 1. Marts 1928.

Alfred Christian Nielsen, Lærer, er født den 7. September 1903 paa Fur som Søn af Landmand Jacob Nielsen og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1926, Sekretær ved K. F. U. M. i Varde til 1928, derefter Højskolelærer paa Nr. Nisum Højskole til April 1931. Siden 1931 ansat som Lærer ved Vinderup Kommuneskole.

Charlotte Marie Dueholm Larsen, Lærerinde, er født den 31. Oktober 1906 i Herning som Datter af Bogtrykker Anton Larsen og Hustru. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1928, derefter Vikar forskellige Steder, siden 1. August 1931 ansat ved Vinderup Kommuneskole.

Jens August Jensen, Førstelærer, er født den 13. August 1895 i Skovlund, Ansager Sogn, som Søn af Gaardejer Rasmus Jensen og Hustru. Gift 1922 med Bodil Kirstine Knudsen. Dimitteret fra Haslev 1918, Lærer ved Strandelhjørn Skole, Bevtoft Sogn, fra 1919—27, derefter Førstelærer ved Vesterhede Skole i Hejnsvig Sogn indtil 1932, siden 1. Januar 1932 Førstelærer ved Sahl Skole.

Niels Sørensen Kvist, Førstelærer, er født den 6. Maj 1874 i Borum som Søn af Gaardejer Hans Sørensen Kvist og Hustru. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1896, derefter Vikar forskellige Steder, Andenlærer ved Bjert Skole 1899—1903, siden 1903 Enelærer og senere Førstelærer ved Hasselholt Skole.

Hans P. Larsen, Førstelærer, er født den 12. Januar 1884 i Stenmagle som Søn af Indremissionær Jacob Larsen og Hustru. Gift 1910 med Camilla Marie Catharina Jensen.

J. A. Jensen,
Førstelærer.

N. S. Kvist,
Førstelærer.

H. P. Larsen,
Førstelærer.

J. M. Jespersen,
Lærerinde.

Dimitteret fra Nr. Nissum 1906, Vinterlærer i Skjern i Vinteren 1906—07, Andenlærer ved Mammen Skole 1908—09, Førstelærer i Egebjerg, Ejsing Sogn, til 1915, siden 1915 Førstelærer ved Bjert Skole.

Jensine Marie Jespersen, Lærerinde, er født den 31. Maj 1882 i Oddeby Sogn som Datter af Muremester Jesper Chr. Jespersen og Hustru. Dimitteret fra Varde Forskoleseminarium 1905, Lærerinde ved Vinderup Skole fra 1905—12, Lærerinde ved Haunstrup Skole fra 1912—16, siden 1. Juni 1916 Lærerinde ved Bjert Skole.

Teknisk Skole begyndte som Aftenskole under Borger- og Haandværkerforeningen. Lærere var den Gang Fabrikant Wendelbo og Lærer Kvist. Indtil man i 1913 fik Lokaler i den nyopførte Kommuneskole, havde Skolen til Huse i det nu nedlagte Afholdshjem. Foruden Teknisk Skole for Haandværkerungdom er der nu ogsaa oprettet Handelsskole, hvorfra der kan tages Handelsskoleeksamen. Skolen ledes af et Udvalg indenfor Borger- og Haandværkerforeningen, som bestaar af: Karetmager Hansgaard, Formand, Gartner Majgaard og Manufakturhandler Hans S. Hansen.

J. Jørgensen,
Bestyrerinde.

De gamles Hjem er opført af Kommunen 1924. Det er moderne indrettet og har Plads til 20 gamle Mennesker, hvoraf de 15 er optaget nu i 1932. Den første Bestyrerinde, Fru Else Larsen, afløstes den 1. November 1932 af Bestyrerinde Frk. Julia Jørgensen.

Julia Jørgensen, Bestyrerinde, er født 1902 i Ryde som Datter af Gaardejer Peder Jørgensen og Hustru. Efter et Ophold paa Haslev Højskole med Kursus i Samaritergerning blev Frk. Jørgensen 1. November 1932 ansat som Bestyrerinde paa *De gamles Hjem* i Vinderup.

„*Arbejde Adler*“ i Vinderup er oprettet i 1916 paa Initiativ af daværende Sognepræst i Sahl Pastor Lundby. Den nuværende Formand for Foreningen er Gaardejer Niels Maarbjergh, Bjert. Der faas Tilskud fra Sahl og omliggende Kommuner samt fra A/S Vinderup

Bank. Foreningens Forplejningsstation findes paa Skolevej i en Villa tilhørende Malermester Hølmkjær (Jensen); Forplejningsstationen har gennemsnitlig 800 Gæster aarlig og ledes af Malermester Hølmkjær og Hustru.

Anna Hølmkjær.

Jens Chr. Hølmkjær, Malermester, er født den 3. Februar 1867 i Sahl som Søn af Træhandler Jens Iversen og Hustru. Udlært som Maler og fik selvstændig Forretning i Vinderup 1896. Gift med Anna Hølmkjær, Datter af Jens Chr. Nielsen i Hanbjerg. Leder af „*Arbejde Adler*“s Forplejningsstation i Vinderup.

J. Chr. Hølmkjær.

Elektricitets- og Vandværket i Vinderup er kommunale Foretagender.

Elektricitetsværket er anlagt 1913. Der startedes med en 80 Hk Dieselmotor; i Aaret 1914—15 var Forbruget 59,697 Kwt. Priserne var dengang 40 Øre pr. Kwt. til Lys og 20 Øre til Kraft. Under Krigen anskaffedes en Sugegasmotor. Det var dengang umuligt at skaffe Olie, og et Aarstid havde Elektricitetsværket opstillet en Dynamo, der var i Forbindelse med Klædefabrikens Dampanlæg, hvor der fyredes med Grantræ, Kvas og Tørv. Priserne paa Strøm var i disse unormale Tider meget store, saaledes at man maatte betale Kr. 1,20 pr. Kwt. til Lys og 60 Øre til Kraft.

Allerede 1915 begyndte Værket at levere Strøm til Handbjerg, og i 1923 begyndte det at levere til Ryde. Gennem Aarene er Værket flere Gange blevet udvidet og har nu

Elektricitetsværket i Vinderup

ket er bygget et 20 m højt Vandtaarn med Beholder. Vandforbrug, der det første Aar var 20,494 kbm, var i 1931—32 42,124 kbm.

Aage Meedom, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 8. August 1888 i Holstebro som Søn af Maskinbrikant Ch. Meedom og Hustru. Gift 1926 med Sofie Boysen. Uddannet som Maskinarbejder og tog Eksamen som Maskinist. Ansat som Assistent nogle Aar ved Elektricitetsværket i Struer, siden 1931 Bestyrer af Elektricitetsværket i Vinderup, ligeledes Bestyrer af Vandværket i Vinderup siden dets Oprettelse i 1926.

Vinderup Borger- og Haandværkerforening er stiftet 16. Januar 1899. Den første Bestyrelse kom til at bestaa af Herreekviperingshandler Johs. Bang, Drejer Jens Chr. Simonsen, Smedemester M. Jensen, Muremester Chr. Plougmann og Købmand J. Gaardhøje. Det første, man foretog sig, var at afholde en Udflugt til Rindsholm i Sommeren 1899. Den blev foretaget pr. Bænkevogn, og Udgifterne, som beløb sig til 1 Krone pr. Deltager, blev udredet af Foreningens Kasse. Samme Aar nedsattes et Udvalg, som skulde sørge for Gadebelysning, og ligeledes nedsattes et Udvalg, som skulde sørge for Opretholdelse af en Aftenskole for Lærlinge. Denne Aftenskole blev senere til den nuværende Tekniske Skole, som stadig faar Tilskud fra Borger- og Haandværkerforeningen.

Det blev efterhaanden mange Opgaver, Foreningen tog op og gennemførte, og det kan siges uden at forklejne nogle af Byens øvrige Foreninger, at Borger- og Haandværkerforeningen i høj Grad har sat sit Præg paa Byens Udvikling. Bl. a. kan nævnes Oprettelse af Apotek og Oprettelse af Vinderup Bank, og Foreningen var ligeledes medvirkende, da Byen fik Elektricitets- og Vandværk.

Bestyrelsen bestaar nu af Urmager og Guldsmed Chr. Erlandsen, Formand, Dyrnlæge Ejskær, Maskinbygger Wendelboe, Sadelmager Gurlev og Inspektør A. Christensen.

Christian Erlandsen, Urmager og Guldsmed, er født den 13. Februar 1885 i Sahl som Søn af Urmager Erlandsen og Hustru.

3 Dieselmotorer paa tilsammen 480 Hk. samt en Raaolliemotor paa 60 Hk. I 1931—32 var Produktionen 308,299 Kvt., og Prisen for Strøm var 35 og 17 Øre.

Vandværket, der er oprettet 1926, bestaar af et Pumpeanlæg med 2 Pumper hver paa 2½ Hk. Værket har foretaget 2 Boringer efter Vand, som man naaede i 100 m Dybde. I 1931 blev der paany boret. Ved Vandvær-

Aage Meedom,
Elektricitetsværksbestyrer.

Chr. Erlandsen,
Formand.

Uddannet i Faderens Forretning og overtog denne senere. Gift 1920 med Johanne Ebbesen. Medlem af Bestyrelsen for Borger- og Haandværkerforeningen i flere Perioder, siden 1929 Formand i samme.

Vinderup Haandværkerforening er oprettet i 1913 af en Kreds af Haandværkere. Foreningen har et Fond paa ca. 6,000 Kr. til Understøttelse af gamle og trængende Haandværkere.

Bestyrelsen bestaar af Karetmager Hansgaard, Formand, Murermester Larsen, Tømrer Bach, Slagtermester C. Petersen og Telefontekniker Bech.

Sahl Sogns Sygekasse. Den 11. December 1893 afholdtes et Møde i Vinderup, hvor det vedtoges at oprette en Sygekasse, og der indmeldte sig straks 34 Medlemmer. Den 28. December samme Aar afholdtes stiftende Generalforsamling, hvor følgende Bestyrelse valgtes: Lærer O. E. Bech, Formand, K. Kristiansen, Henrik Kjeldsen, M. Jensen, N. C. Christensen, J. Chr. Kjeldsen og Lærer Hanghøj.

Efter et Aars Forløb blev Lærer Ludvig Kristensen, Sahl, Kassens Formand; han efterfulgtes af Købmand Frederiksen, og i 1898 valgtes nuværende Sogneraadformand N. C. Christensen til Formand for Sygekassen; han virkede som saadan til 1917, da den nuværende Formand, Agent S. Sørensen, blev valgt. Rentier Niels Chr. Nørgaard har skænket Kassen et Legat paa 2,500 Kr., hvoraf Renterne anvendes til Kontingentlettelse for de mest ubemidlede Medlemmer. Sygekassen har nu 1460 Medlemmer, og Bestyrelsen bestaar af: S. Sørensen, Formand, Boelsmand Niels Nielsen, Arbejdsmand Niels Stefensen, Boelsmand Th. Chr. Christensen, Boelsmand Jens Hvolbæk og Brøndborer Chr. Poulsen.

Vinderup Eksportslagteri er oprettet af Slagtermester G. Chr. Pedersen, der i 1909 havde faaet Bevilling til at drive Eksportslagteri. Det blev dog først i 1916, at det nuværende Slagteri blev bygget; før den Tid foregik Slagtningen i Hr. Pedersens Ejendom. Eksportslagteriet blev anlagt paa en Grund Øst for Byen og fik straks anlagt særligt Jernbanespor. Det kostede 40—50 Tusinde Kr. at opføre Slagteriet, der blev indrettet med Slagtehal, Svalehal, Tarmrenseri, Kontorer m. m. Der slagtes gennemsnitligt 6,000 Kreaturer om Aaret. Ved Slagteriet er ansat 3 Slagtere, 1 Tarmrenser, 2 Arbejds mænd og 1 Opsynsmand.

G. Chr. Pedersen,
Eksportør.

Hovedgaden i Vinderup.

Gjevort Christian Pedersen, Eksportør, er født den 8. Januar 1884 i Jersie som Søn af Slagter og Gaardejer J. P. Pedersen og Hustru. Gift 1909 med Christiane Madsen. Udlært som Slagter, kom til Vinderup som Slagtersvend 1903, etablerede selv Forretning 1906.

Brugsforeningen i Vinderup er oprettet omtrent samtidig med, at R. A. V. blev oprettet i Holstebro, og Brugsforeningen er inde under denne Forening. I Begyndelsen forhandlede udelukkende Kolonialvarer. men under Krigen oprettedes ogsaa en Manufakturafdeling. Begge sorterer under samme Forening.

Brugsforeningens Formand er Gaardejer Peter Buckskov, Bjert, og Regnskabsfører er Chr. Frederiksen, Bjert. Uddeler for Kolonialafdelingen er Jacob Østergaard og for Manufakturafdelingen L. Chr. Nielsen.

J. Østergaard,
Bestyrer.

Jacob Østergaard, Bestyrer, er født den 25. Januar 1883 i Fly som Søn af Landpost Jens Laursen og Hustru, Gift 1912 med Jensine Pedersen. Udlært i Djeld Brugsforening, siden 1917 Bestyrer i Vinderup Brugsforenings Kolonialafdeling.

Lars Christian Nielsen, Bestyrer, er født den 26. Januar 1886 i Humlum som Søn af Tømrer og Landmand S. M. Nielsen og Hustru. Gift 1911 med Christine Bæk. Uddanned Manufaktur i Lemvig, drev selvstændig Forretning i ca. 10 Aar i Bøvlingbjerg, siden 1921 Bestyrer i Vinderup Brugsforenings Manufakturafdeling.

L. Chr. Nielsen,
Bestyrer.

Vinderup Apotek er oprettet ved kgl. Resolution af 18. August 1904 og aabnedes

den 27. September 1905. Det oprindelige Apotek laa i en Bygning ved Siden af den nuværende, hvortil Apoteket blev flyttet 1909. Bygningen, hvori Apoteket er indrettet, er opført og ejes af Møller Niels Jensen. Apoteket er efter Stationsby-Forhold fuldt moderne og hygiejnisk indrettet, bl. a. med Damplaboratorium. Apoteket har Haandkøbsudsalg i Sevel, Ejsing og Hanbjerg. Nuværende Apoteker er S. A. Gry.

S. A. Gry,
Apoteker.

Sigurd Alfrun Gry, Apoteker, er født 28. September 1878 i Hvilsted som Søn af Forligsmægler Jørgen Gry og Hustru. Gift 1924 med cand. pharm. Johanne Marie Bisgaard. Bestod pharmaceutisk Medhjælpereksamen 1898 og blev Kandidat 1900. Siden 1928 Apoteker i Vinderup.

Vinderup Mølle. I Vinderup fandtes tidligere en Vindmølle, men Stormen rev Vingerne af i 1908, og der ses nu kun Foden af Møllen. I 1914 byggede Møllejer Niels Jensen en ny Mølle med Dieselmotor. Niels Jensen prøvede først at sætte en Vindmotor op med en Petroleumsmotor som Hjælpekraft, men dette Arrangement erstattedes med Dieselmotoren.

Niels Jensen, Møllejer, er født 1867 i Rybjerg som Søn af Snedker og Husmand Chr. Jensen og Hustru. Gift 1890 med Johanne Christensen. Uddannet som Bager, købte kort efter et Bageri i Vinderup, flyttede 1896 til Skive og begyndte Bageri her, men vendte nogle Aar efter tilbage til Vinderup og købte Møllen, som han siden har drevet sammen med Foderstofforretning og Bageri; dette sidste er nu bortforpagtet.

Vinderup Trøelasthandel indehaves af et Aktieselskab, der i 1903 købte Forretningen af Købmand P. Mikkelsen. Aktiekapitalen var oprindeligt 25,000 Kr., men er nu 100,000 Kr. Direktør er P. Pedersen.

P. Pedersen, Direktør, er født den 31. December 1866 i Egebjerg som Søn af Købmand Pedersen og Hustru. Gift 1929 med Helga Christiansen. Uddannet i blandet Land-

forretning, siden 1906 Direktør for Aktieselskabet Vinderup Trælasthandel.

Vinderup Hotel er opført 1904—05 af Andreas Jensen Bruunsgaard, der i Efteråret 1907 solgte Hotellet til den nuværende Ejer N. R. Windfeldt. Hotellet brændte i 1915, men blev genopbygget. Ved denne Ombygning blev der indrettet en moderne Teatersal, i hvilken der nu er installeret Tonefilmsanlæg.

Niels Ryberg Windfeldt, Hotelejer, er født den 21. Juni 1859 i Landting som Søn af Proprietær Jørgen Bang Windfeldt. Gift med Jenny Gramstrup. Var Landmand i 30 Aar. Ejer af Vinderup Hotel siden 1907.

N. R. Windfeldt,
Hotelejer.

H. M. C. Jensen,
Stationsforstander.

Svend Petri,
Postmester.

P. Pilgaard,
Branddirektør.

J. J. Ejkskjær,
Dyr læge.

Hans Martin Clausen Jensen, Stationsforstander, er født den 27. Juni 1868 i Svendborg som Søn af Skibsfører C. F. Jensen og Hustru. Gift 1890 med Anna Foldager. Elev ved D. S. B. i Silkeborg 1885, Assistent i Struer 1888, derefter i Herning fra 1894—1923 som Assistent, Overassistent og Godsekspeditor. Stationsforstander i Daugaard 1923. Siden 1926 Stationsforstander i Vinderup.

Svend Petri. Postmester, er født den 27. Marts 1878 i Louns som Søn af Sognepræst F. C. Petri og Hustru. Gift 1910 med Anna Marie Hougaard. Præliminereksamen, derefter Elev ved Postvæsenet i Hadsund 1897, Postekspedient 1907 i Jellinge, Postkontrolør i Horsens 1924. Siden 1. November 1932 Postmester i Vinderup.

P. Pilgaard, Branddirektør, er født den 2. Marts 1851 i Hvidbjerg i Salling som Søn af Gaardejer og Sognefoged Peder Jensen og Hustru. Gift 1877 med Else Pedersen. Uddannet som Landmand, Gaardejer 1882 i Ejsing Sogn. Gaarden ejede han i 38 Aar og flyttede derefter i 1919 til Vinderup som Branddirektør for „Vermund“. Var i Ejsing Medlem af Sogneraadet, Fattigforstander, Kirkevæрге og Stævningsmand og flere Tillidshverv.

Jens Jensen Ejkskjær, Dyr læge, er født den 9. Marts 1886 i Nautrup som Søn af Gaardejer Knud Jensen Ejkskjær og Hustru. Gift 1924 med Elfrida Thomsen. Dyr lægeeksamen 1917, derefter Praksis i Ulstrup ved Randers til 1921, Dyr læge ved Eksportslagteriet og ved den kommunale Kødkontrol, Bestyrelsesmedlem i Borger- og Haandværkerforeningen, Formand for den personlige Friheds Værn i Vinderup, desuden i Bestyrelsen for en Række Foreninger. Siden 1921 Dyr læge i Vinderup.

Anna Hansen, Distriktsjordemoder, er født den 30. Marts 1884 i Karlby, Mors, som Datter af Anders Bjerregaard og Hustru. Gift 1905 med Læge Jens Hansen, Vinderup. Efter sin Mands Død 1915 uddannet som Jordemoder med Eksamen i 1917. Ansat som Distriktsjordemoder i Vinderup 1. Juni 1918.

Jens Christian Grønkjær, Sognefoged, er født den 15. Januar 1884 i Flynder som Søn af Gaardejer Laust Grønkjær og Hustru. Gift 1919 med Juliane Poulsen. Uddannet i

A. Hansen,
Distriktsjordemoder.

Købmandshandel og etablerede selv Forretning 1908 i Faare, Bøvling Sogn. Kom til Vinderup 1920 og overtog en Bog- og Papirforretning. Medlem af Sahl Sogneraad siden 1925. Formand for Sahl Sogns Sygeplejeforening siden 1926. Formand for Amtsföreningen af Sygeplejeforeninger, i Bestyrelsen for Centralforeningen af Sygeplejeforeninger, Lægdsmand siden 1929, siden 1926 Sognefoged i Sahl Sogn.

J. Chr. Grønkjær,
Sognefoged.

Niels Christian Christensen, Sogneraadsformand, er født den 17. Marts 1864 i Bjert som Søn af Tømrer og Husmand Villads Christensen og Hustru. Gift 1889 med Marie

Christensen. Uddannet ved Handelen og etablerede sig 1889 som Træhandler i Vinderup. Drev Forretning til 1926. Valgt til Kasserer i Sogneraadet 1913, siden 1926 Sogneraadsformand og Kasserer i Sahl Sogneraad.

Medlemmer af Sogneraadet er: N. C. Christensen, Formand, Boghandler Grønkjær, Sagfører Carl Hviid, Tømrermester N. C. Bach og Smedemester Jens Chr. D. Christensen alle af Vinderup, Gaardejer Carl Thomsen af Hasselholt, Gaardejer Niels Maarbjerg af Bjert, Gaardejer Carl Christensen, Sahl, og Arbejdsmand Jens Chr. Arndt, Sahl.

N. Mathiasen,
Sogneraadsformand.

EJJSING SOGN omgives af Ryde, Sahl, Estvad og Rønbjærg Sogne samt Viborg Amt og Hjerm Herred. I Sognet findes Byerne: Ejsing med Kirke, Præstebolig, Skole, Forsamlingshus og Fatighus, Brugsforening og Andelsmejeri, Egebjærg med Skole, Brugsforening og Mølle, Geddal, Raast med Skole og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Landting.

Ejsing har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 189. Læg.

Ejsing Kirke er en ret anselig Kirke, der maaske er indviet til Skt. Dionysius og bestaar af Kor og Skib fra den romanske Tid samt Taarn mod Vest, Vaabenhus og Korsarmskapel mod Syd, Korsakristi og Sideskib mod Nord. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre. Paa Korets Østside er bevaret et romansk Vindue. Tilbygningerne, der alle er af Granitkvadre forneden og Munkesten i Munkeskifte, er tilføjede i sengotisk Tid. Ældst er sikkert det hvælvede Sakristi, efter hvis Opførelse man nedbrød hele Skibets Nordmur, som erstattedes af en Munkestensmur med 4 store rundbuede Arkader, der fører ind til det da opførte nordre Sideskib. Dette har 4 Hvælvningsfag, hvert med sit Tag og med blindingsprydet Gav, saa at Nordsiden med Sakristiet viser 5 Spidsgavle, Norddøren flyttedes ud i den nye Ydermur. Omtrent samtidig tilføjedes Vaabenhuset foran den oprindelige Syddør, som har glat Tympanonfelt over rundstavprofilerede Karme, og det hvælvede søndre Korsarmskapel, der var indviet til Skt. Dionysius. Ogsaa det slanke Taarn, med Blindingsgavle i Nord og Syd og med hvælvet Underrum, er fra Middelalderens Slutning. Foruden de nævnte Udbygninger er ogsaa Koret gotisk hvælvet, medens Skibet har fladt, pudset Loft. Paa Nordvæggen findes kalkmalet Anevaaben fra Mogens Rosenkrantz' Tid. Altertavlen er fra 1764 i Rokostil med et Maleri forestillende den korsfæstede. En romansk Granitfont med Søjler, Buer og Billeder, samt latinsk In-

Ejsing Kirke.

skription i Majuskler: „ In momine patris et filii et spiritus sancti“. Prædikestolen er fra 1656 i Barokstil med Snitværk og indlagt Arbejde, efter Sigende oprindelig bestemt til Viborg Domkirke. Stolestaderne er fra det 18. Aarhundrede. Lukket Præstegaardsstol fra Renæssancetiden. Foran Sydkapellet en pulpituragtig Herskabsstol i Rokokostil, indrettet af N. Lillelund, som ogsaa har skænket en Lysekrone. Under denne Herskabsstol findes den jærnbundne Dør til den Gravkælder, som indbyggedes 1671 af Mogens Rosenkrantz til Landting. En Tavle med versificeret Indskrift i Triumfvæggen minder om denne Ændring og fortæller om Skt. Dionysius, hvis murede Stenalter dengang blev fjernet, men om hvem en sengotisk Egetræsfigur endnu erindrer; Figuren er opstillet i en tilmuret Prædikestolstrappe. I Kirkens Vestende findes et middelalderligt Krucifiks, med Sidefigurer fra det 18. Aarhundrede. Kirkens Sognepræst er Bundgaard.

Hovedgaarden Landting. Omtrent 1273 blev Godset i „Langætind“ Mark overdraget af Møntmester Henriks Enke til Biskop Tyge af Ribe, til hvem det allerede var pantsat af Manden. Det er dog uvist, om det er denne Gaard. Landting synes at have været ejet af Hr. Albert Albertsen i første Halvdel af det 14. Aarhundrede og tilhørte i hvert Fald ved 1360 Henrik Albertsen, hvis Datter Karen var gift med Hr. Aage Hethesen Puder og skrives til Landting endnu 1422 som Enke. Deres Datter bragte den til sin Ægtefælle Jens Eriksen, der skrives til Landting allerede 1406 og døde 1435. Hans Datter Mette ægtede Hofmester Hr. Niels Eriksen, der nævnes til Landting fra 1435 og efterlod den til sin Datter Inger, der fik den udlagt ved Skifte 1486 og da var Enke efter Hr. Niels Timmesen Rosenkrantz til Stensballegaard, hvis Søn Axel Rosenkrantz til Landting, der siges i Skipper Clements Fejde at have forsvaret Landting mod Bønderne, og som efterlod den til Sønnen Erik Rosenkrantz, død 1591; dernæst fulgte dennes Søn Holger Rosenkrantz „den rige“ til Glimminge, død 1647, Sønnen Oberstløjtnant Mogens Rosenkrantz, død 1695, og hans Søn Axel Rosenkrantz, som efter at have købt Spøttrup overdrog Landting til Broderen Anders Rosenkrantz, død 1742. Hans Arvinger solgte 1747 ved Auktion Landting, samt Tiender og Gods, for 9666 Rdl. til hans Dattersøn Christen Linde til Tirsbæk, hvis Enke Maren Loss 1757 giftede sig med Justitsraad Jørgen Hvaa, der

Det gamle Landting.

1758 skødede Landting med Tiender og Gods til Niels Pedersen Lillelund til Vennegaard, hvis Enke Mariane Bernsdorph 1768 ægtede Kammeraad Peder Hansen, som 1794 fik kongelig Bevilling paa, at Gaarden maatte beholde sin Frihed, naar den udparcelleredes, og Godset solgtes. Hans Arvinger skødede 1799 Landting Hovedgaard, Nygaard Ladegaard, ufri Jord under Nygaard og Gods for 84,000 Rdl. til U. Chr.

v. Schmidten til Urup, der afhændede Godset og 1801 solgte Hovedparcellen af Landting, nogle andre Parceller, Tiender og Bøndergods for 25,250 Rdl. til den forrige Ejers Søn, Landvæsenskommisær, Kammerraad Niels Tideman Hansen. Han udparcellerede yderligere Gaarden og solgte den samt Landting Teglværk m. m. for 21,222 Rbd. N. V. og 11,000 Rbd. S. V. 1815 til Claus Hansen Windfeldt, hvis Søn J. B. Windfeldt fik Skøde paa den 1854. Fra hans Enke Jensine, født Ebbensgaard, kom den 1881 for 120,000 Kr. til Sønnen Cl. Hansen Windfeldt, som 1918 solgte den for 335,000 Kr. til Ejendomsmægler Langballe. 1919 blev den af Enkefru Tang solgt for 340,000 Kr. til Ejendomshandler Overgaard m. fl., hvorefter den købtes af Stevedore S. Andersen for 400,000 Kr. 1924 blev den stillet til Tvangsauktion og tilfaldt Sagfører Bech i Randers, der samme Aar solgte den for 290,000 Kr. til Forpagter Lange, som 1925 ved Mageskifte overdrog den til N. P. Petersen, Lanmosegaard, ved Bagsværd. Udbygningerne brændte 1926.

Den nuværende Hovedbygning, af Grundmur i 1 Stokværk, er opført 1855, da den gamle Borggaard blev nedbrudt. Landtings ældre Hovedbygning laa Øst for den nuværende Plads, hvorpaa oprindeligt kun Ladegaarden laa. Det gamle Voldsted, der laa i et Kær, er nu overpløjet. Gaarden har vistnok bestaaet af 4 Fløje, hvoraf Hovedfløjen var af Grundmur i 2 Stokværk med et højt Taarn, og sandsynligvis opført af Axel Rosenkrantz (død 1551) undtaget Taarnet, som vel var ældre (det fortælles, at Skipper Clements Skibe 1534 blev beskytde fra det), men blev nedbrudt længe før den øvrige Bygning.

Skolerne. Der findes i Ejsing 3 kommunale Skoler og en Friskole, for hvilken Gaardejer Valdemar Frederiksen er Formand. De kommunale Skoler er Ejsing Skole, hvor Lærer Fr. Jørgensen er ansat som Førstelærer tilligemed en Forskolelærerinde Frk. Jørgine Pedersen. Rost Skole er et Enelærerembede, hvor Lærer Nielsen er ansat som Enelærer. I Egebjerg Skole er Lærer Jens Andersen ansat som Førstelærer, samt Lærerinde Frk. Karen Østerby som Forskolelærerinde.

Frederik Chr. Jørgensen, Førstelærer, er født den 20. Juli 1904 i Everdrup Sogn, Tappernøje, som Søn af Gaardejer A. M. Jørgensen og Hustru, gift 1931 med Edith Agnete Jessen. Dimitteret fra Nr. Nissum 1928, Vikar i Lomborg nordre Skole fra 1. Novbr.

F. Chr. Jørgensen,
Førstelærer.

J. Pedersen,
Lærerinde.

J. Andersen,
Førstelærer.

K. P. Østerby,
Lærerinde.

1928 til 1. Maj 1929, Vikar ved Struer kommunale Skolevæsen fra 1. Juli 1929 til 1. Maj 1930, Lærer ved Ejsing Skole 1. Maj 1930 og siden 1. December 1932 som Førstelærer.

Jørgine Pedersen, Forskolelærerinde, er født den 15. November 1887 i Raarup Sogn som Datter af Tømrer M. P. Pedersen og Hustru. Dimitteret fra Odense Forskoleseminarium 1914, ansat ved Ejsing Skole som Forskolelærerinde siden 1915.

Jens Andersen, Førstelærer, er født den 19. Juli 1889 i Rind Sogn ved Herning som Søn af Gaardejer Johs. Andersen og Hustru, gift 1919 med Maren Krarup. Dimitteret fra Nr. Nisum 1912, ansat som Lærer ved Møborg nordre Skole 1912—22 og ved Møborg vestlige Skole 1922—23, ansat ved Egebjerg Skole som Førstelærer siden 1923.

Karen Pedersen Østerby, Forskolelærerinde, er født den 5. Marts 1869 som Datter af Gaardejer Thomas Pedersen Østerby og Hustru. Dimitteret fra Houen Kvindeskole 1900, Ansættelse i Sdr. Bork 1900—02, kom til Egebjerg Skole 1902, fast ansat ved samme som Forskolelærerinde siden 1. Februar 1903.

Ejsing Brugsforening er oprettet 1912. Man købte en Ejendom af Murer A. Nielsen, og Forretningen aabnedes den 15. Oktober samme Aar. Formand for Foreningen er Gaardejer J. P. Østergaard, der valgtes 1919, og Regnskabsfører er Mejeribestyrer Tandrup, der har virket som saadan siden Foreningens Oprettelse. Den nuværende Brugsuddeler er Morten Sloth Mortensen.

Egebjerg Brugsforening er oprettet 1902. Foreningens Formand er Gaardejer Anders Jensen, og Brugsuddeler er Chr. Jensen.

M. Sloth Mortensen,
Uddeler.

Morten Sloth Mortensen, Uddeler, er født den 13. Marts 1893 i Egebjerg som Søn af Boelsmand Niels Mortensen og Hustru, gift 1919 med Anna Thomsen. Uddannet i forskellige Brugsforeninger, ansat som Brugsuddeler ved Ejsing Brugsforening siden 1919.

Chr. Jensen, Uddeler, er født den 31. Maj 1888 i Arup som Søn af Landpost Niels Chr. Jensen og Hustru. Gift 1912 med Karoline Møller, Uddannet ved forskellige Brugsforeninger, ansat som Uddeler ved Egebjerg Brugsforening siden 1919.

Chr. Jensen,
Uddeler.

Niels Mathiasen, Sogneraadformand, er født den 23. Juni 1851 i Lem, Salling, som Søn af Gaardejer Mathias Jensen og Hustru. Valgtes i Sogneraadet 1895 og siden 1910 Formand i samme, Medlem af Skolekommissionen, Vurderingsmand for Ejendomsskyld siden 1903, Formand for Hjælpekassen i 13 Aar.

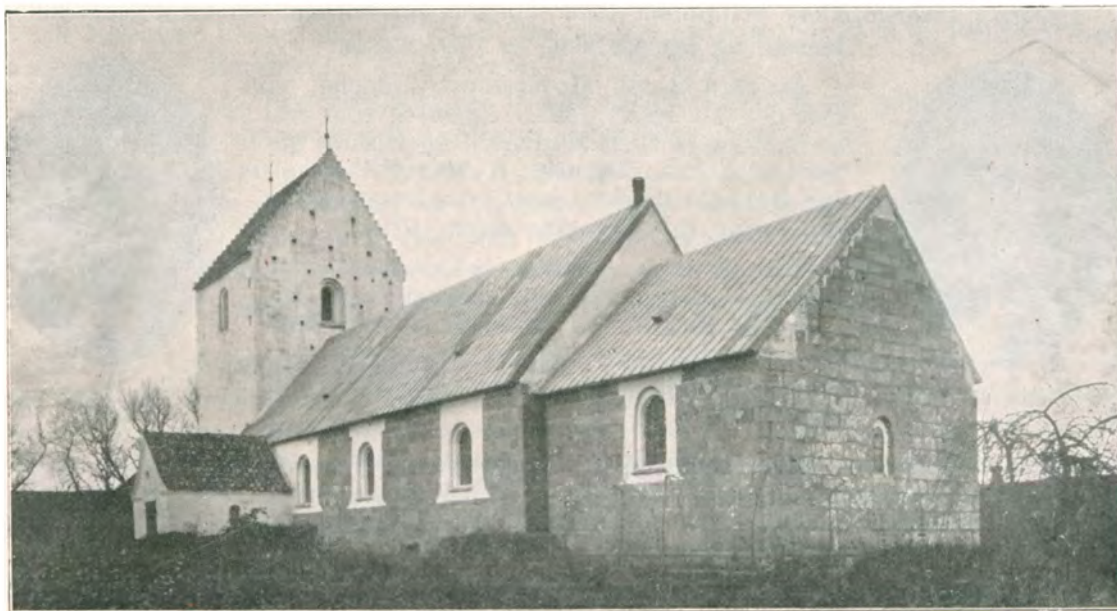
Medlemmer af Ejsing Sogneraad er: Niels Mathiasen, Formand, Alfred Andersen, Niels Brehm, Jens Dam, Jens Hansen, Joh. Jensen og Jens Chr. Nielsen.

SEVEL SOGN omgives af Ryde Sogn, Hjerm Herred, Haderup Sogn og Viborg Amt, samt Estvad og Sahl Sogne.

I Sognet findes Byerne: Sevel med Kirke, Præstegaard og Skole, Forsamlingshus, Spa-rekasse, Afholdskro, Mølle og Andelsmejeri, Jattrup med Brugsforening og Mølle, Sevel Skovby, Navtrup med Missionshus, Trandum med Skole, Trandum Skovby, Mogenstrup med Skole og Brugsforening, Karstoft, Sebstrup, samt en Samling af Gaarde og Huse: Jattruphuse, Raagde, Husted, Vesterhede, Hvejnkær, Lindholt, Skovhuse, Høllumkær, Nørstoft med Skole, Hjortholm, Bederholm, Hedegaarde, Søndergaarde, Svendshede, Gunderup, Blakskær, Kokborg, Mundbjærg med Skole, Herrup med Fialkirke og Brugsforening, Sønderhede, Bjørnkær, Røjbæk, Hale, Hækhuse, Dueholm, Feldsgaarde, Plomgaarde, Trandumhede, Trandum Kirkegaarde med Trandum Fialkirke, Stenholm, Vestergaarde, Søgaarde samt en Samling af Gaarde, samt Fangekolonien Flyndersø.

Sevel har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 164a vestre og 164b.

Sevel Kirke bestaar af Kor og Skib, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Koret og Skibets østlige Del er fra den romanske Tid, af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Dørene og et Vindue er bevarede. Af Materialet fra den i 1554 nedbrudte Trandum Kirke forlængedes Kirken mod Vest, paa Sokkel med Skraakant, og Taarnet tilføjedes af Granitkvadre og Mursten, med Gavle i Øst og Vest. Taarnrummet var oprindeligt hvælvet, men har nu fladt Loft ligesom Skib og Kor. Vaabenhuset, af Mursten, er opført 1765. I det 1818 fjernede, men 1902 atter opstillede Alterbord af Sten er et Relikviegemme, Alterbordspanel fra Tiden ved Aar 1600. En Altertavle fra 1515, med Korsfæstelsesfigurer, omdannet i Renæssancetiden, derefter nedtaget 1858, men restaureret og genopstillet 1899, det oprindelige Aarstal er malet paa Bagsiden. Romansk Granitfont med Ranker og Bueornamenter. Prædikestolen er fra 1605, med Kjeld Juels og Fru Christence Juels Vaaben. I Vestenden er et Pulpitur fra Juelernes Tid, med Apostlene, malede 1858, og et Orgel fra 1873. Ligeledes en tøndehvælvet Gravkælder under Koret, indrettet af Iver Juel, men

Sevel Kirke.

1858 tilstoppet med Sand, men her er senere optaget Beslag fra en Kiste. Sognepræsten er Poul Axel Brusch.

Trandum Fialkirke er opført 1891. Den er en rød Murstensbygning i romanske Stilformer, bestaar af Kor, Skib og Taarn mod Vest, med Bjælkeloft. Indgangen er gennem Taarnet. Altertavlen er Thorvaldsens Kristus i Gips, Prædikestolen er af Egetræ. Døbefonten er af Granit. Kirken ligger paa samme Plads som den efter 1554 nedbrudte Kirke, der var opført af Granit paa Skraakantsokkel og bestod af Apsis, Kor og Skib samt senere tilføjet Taarn og Vaabenhus. Da Grunden ryddedes 1882, fandt man Bygningens Fundamenter, ligesom mange Rester af Grave. Af dets Inventar findes i den nuværende Kirke Alterstagerne og Dørnøglen. En tilhuggen Granitkvæder fra den gamle Bygning er indmuret i den nye, over Indgangsdøren sidder en Marmorsten med Inskription fra det 17. Aarhundrede. Trandum Sogn bestod af det nuværende Østersogn. Ved Kongebrev 1554 fik Iver Juel Tilladelse til at nedbryde Kirken og bruge den til Sevel Kirkes Bygning og til at slaa de to Sogne sammen mod at holde Sevel Kirke vedlige og udlægge en god Præstegaard dertil. Trandum Kirkegaard, der har været Præstegaard i det nedlagte Trandum Sogn, blev forlenet til P. Munk til Estvadgaard, men han mistede den allerede 1570

Herrup Fialkirke, der er højt beliggende, er opført 1920—22 og indviet den 27. August 1922, efter Tegning af Arkitekt K. Warming. Den bestaar af Kor, Skib, Vesttaarn, hvori findes Ligkapel, samt et Vaabenhus mod Syd. Kirken er hvidkalket med rødt Tegtag, Taarnet har Pyramidetag. Koret er overhvælvet, og Skibet har Bræddeloft, lagt paa Spær og Hanebaand, saa Bjælkeloftet ligger frit gennem Rummet. I Taarnet Pulpitur og Orgel. Altertavle med Maleri af Axel Hou forestillende Jesus og den synkende Peder. Kirken, der har 150 Siddepladser, kostede i Opførelse 84,000 Kr., hvoraf Staten ydede 75,000 Kr.

Poul Axel Brusch, Sognepræst, er født den 12. Juli 1898 paa Frederiksberg som Søn af Laboratorieførstander J. L. Busch og Hustru. Gift 1923 med Johanne Marie Smidth. Student fra Ordrup 1916, cand. theol. 1923, Kaldskapellan i Faaborg-Diernisse 1923—28, ansat som Sognepræst i Sevel siden 1928.

P. A. Brusch,
Sognepræst.

Stubbergaard. Hovedgaarden Stubbergaard, der ligger omtrent 2 Mil fra Skive, har i Middelalderen været et Nonnekloster under Navnet Stuber-Kloster eller Stubetorp, hvis Orden og Stiftelse ikke vides. Det omtales første Gang 1268 og bestyredes af en Prior, der forvaltede Godset. Efter Reformationens Indførelse blev Iver Kjeldsen Juul, Biskop i Oslo, forlehnet med det af Christian III paa den Betingelse blandt andet, at han skulde besørges Jømfruernes Underhold, og allerede 1547 solgte Kongen ham Klostret med tilhørende Gods, som fra den Tid blev kaldt Stubbergaard. I 1554 fik Iver Juul kongelig Tilladelse til at nedbryde Trandum Kirke og lægge Sognet til Sevel. Hertil knytter sig det Sagn, at da Kirkeklokken fra Trandum Kirketaarn blev flyttet til Sevel, og man havde faaet den i en Baad for at føre den over Søen, sank Baaden, men hver Højtid hører man Klokken ringe dernede. Iver Juuls Søn, Kjeld Juul, arvede Gaarden efter ham og døde 1606. Under en af de følgende Ejere blev Godset saa forgældet, at det ved Opbud skal have faaet 24 Lodsejere, 1678 var der endnu 14, og 1754 3 Lodsejere deri. Efter „Dansk Atlas“ var Godset 1768 delt imellem Oberstløjtnant Jens Sehested til Rydhave og Morten Qvistgaard. Gaarden, som tidligere havde været en pragtfuld Bygning, og som findes omtalt i Sagn, var allerede paa den Tid uanseelig formedelst Tabet af det meste af sit Gods. I 1796 tilhørte den Kammerherre, Stiftamtmand Sehested. Stubbergaard om-

ales som den største Herregaard i Nørre Jylland, fordi den skulde have ejet syv Herigheder, nemlig 7 Kirker, 7 Møller, 7 Øer, 7 Søer, 7 Skove, 7 Gange 7 drivende Plove, samt ti Gange 7 Vinduer i Hovedbygningen.

Klosterbygningerne har som sædvanlig bestaaet af 4 under rette Vinkler sammenbyggede Fløje, af hvilke Kirken var den sydlige; desuden var der en Ladegaard. I 16. Aarhundrede var Bygningerne stærkt i Forfald; Iver Juel omgav 1545 Gaarden med Grave, udbedrede samme Aar den vestlige Fløj og lod 1555 i Stedet for Nordfløjen bygge en ny Fruerstue med Taarn; Kjeld Juel opførte 1592 paa den nedrevne Klosterkirkes Plads et Stenhus med Port, hvorigennem Indkørslen nu blev til Gaarden. Een Fløj skal have haft tre, de andre to Stokværk. I den lange Tid, Gaarden var ubeboet, forfaldt den mere, og i Begyndelsen af 19. Aarhundrede stod væsentlig kun den vestlige Fløj (Stuehuset) igen. Den nuværende Hovedbygning paa Ny-Stubbergaard, en Fløj i 1 Stokværk, er opført 1849 af J. Boserup, hvortil han flyttede nogle Aar efter og der ogsaa opførte Laden og de andre Bygninger. I 1870'erne nedreves Stuehuset paa Gl.-Stubbergaard; Kælderetagen blev dog staaende, og for at beskytte den byggedes der et lille, senere nedrevet Hus derover. Kælderen er udvendig 16,6 m lang og 7,8 m bred, opført af røde Munkesten i Munkeskifte, i 15. Aarhundrede. Den nordlige Halvdel er eet Rum, dækket af 4 spidsbuede Krydshvælvinger, der i Midten bæres af en muret Pille (den nordvestlige Hvælving styrtede ned ved en Brand 1889, men er atter opmuret); den sydlige Halvdel er opdelt i flere mindre Rum, overdækkede med Tøndehvælvinger, et dog med en spidsbuet Krydshvælving. Kælderen er fredlyst og med Støtte af Direktør V. Lausen istandsat og forsynet med nyt Tagdække; i det indre er den oprindelige Gulvhøjde fremgravet. Desuden har Nationalmuseet iværksat Gravninger paa Klostertomten, hvorved der er afdækket Rester af Bagerovne samt ret anselige, delvis mandshøje Mure af den nordre Klosterfløj. Paa Klosterkirkegaarden, Syd for Klosterkirken, er der tidligere fundet mange Skeletter, Stumper af Rosenkranse og Beslag m. m.

Sevel Sogn har efter Folketællingen i 1930 2400 Indbyggere. Et Hedeareal paa 500 Td. and er for Tiden under Opdyrkning. Der vil blive 10—12 Gaardmandsbrug i Løbet af aa Aar. Store Hedearealer er i de senere Aar blevet tilplantet, væsentligt som Nødhjælpsarbejde, igangsat af Kommunen. En af Sognets største Seværdigheder er Hjerl Hede, vor Direktør Hjerl Hansen fra København har anlagt en gammel Landsby i Lighed med

Sevel Skole.

„den gamle By“ i Aarhus. Der findes blandt andet her en gammel Bondegaard, som skal være Landets ældste, og som er flyttet hertil fra det Sted, hvor Gaarden oprindelig laa. En gammel Bullade er hentet i Sønderjylland, en Stubmølle paa Sjælland og en gammel Smedie paa Fyn. I Overværelse af ca. 10,000 Mennesker blev Landsbyen indviet i Sommeren 1932.

J. P. J. Willumsgaard,
Førstelærer.

Th. Chr. Sørensen,
Førstelærer.

S. K. Svendsen,
Lærerinde.

Skolerne. I Sevel Kommune findes 5 Skoler med ialt 10 Lærere og Lærerinder. Hovedskolen er Sevel Skole, hvor Lærer Willumsgaard er Førstelærer, Andenlærer er Lærer Jensen, og desuden findes en særlig Pogeskole med Lærerinde Frk. Skott som Leder. Desuden findes der Skoler i Djeld, hvor Th. Chr. Sørensen er Førstelærer og Frk. Sidsel Kirstine Svendsen er ansat. I Herrup ligeledes en Skole, hvor Jens Peter Jensen er Førstelærer og Lærerinde Frk. Else Hermansen er ansat, og Trandum Skole, hvor Lærer A. Lauridsen er Førstelærer og Lærerinde Frk. Nielsen er ansat. Tilsidst Mogenstrup Skole, som er et Enelærerembede og hvor Lærer Kr. Kristensen er ansat som Enelærer.

J. P. J. Willumsgaard, Førstelærer, er født den 3. Juni 1872 i Vorgod Sogn som Søn af Husmand O. J. C. Willumsgaard og Hustru. Dimitteret fra Jelling 1894, Andenlærer ved Sevel Skole 1. Januar 1895, Enelærer i Madum Skole fra 1897—1903, Førstelærer ved Læborg Skole fra 1903—07, ansat ved Sevel Skole som Førstelærer siden 1907.

N. K. Jensen, Andenlærer, er født den 9. Februar 1903 i Lille Sjørup ved Ørsted som Søn af Boelsmand Mourits Jensen og Hustru. Dimitteret fra Jelling 1924, Lærer ved Holsted Efterskole til 1. Februar 1925, ansat ved Sevel Skole som Andenlærer siden 1925.

Carla Skott, Forskolelærerinde, er født den 29. September 1906 i Pjedsted som Datter af Stationsmester Skott og Hustru. Dimitteret fra Odense 1929, ansat ved Sevel Forskole som Forskolelærerinde siden 1932.

Th. Chr. Sørensen, Førstelærer, er født den 21. Juni 1882 i Hallund som Søn af Gaardejer Niels Sørensen og Hustru. Dimitteret fra Vordingborg 1911, Lærer paa Salling Højskole i Vinteren 1912—13, Andenlærer ved Lendemark Skole (Stegge Landsogn) 1913—16, Førstelærer ved Kjeldbylille Skole 1916—21, ansat ved Djeld Skole som Førstelærer siden 1921.

Sidsel Kirstine Svendsen, Forskolelærerinde, er født den 3. Januar 1898 i Tim som Datter af Gaardejer P. Svendsen og Hustru. Dimitteret fra Vejle 1917, Vinterlærerinde ved Højmosse Skole, Spjald, 1917—18 og 1918—19, Forskolelærerinde ved Djeld Skole 1919—23, og Vemb 1923—24, ansat ved Djeld Skole som Forskolelærerinde 1924.

J. P. Jensen,
Førstelærer.

E. Hermansen,
Lærerinde.

A. M. Lauridsen,
Førstelærer.

N. M. Nielsen,
Lærerinde.

Jens Peter Jensen, Førstelærer, er født den 26. Oktober 1884 i Vinkel ved Viborg som Søn af Gaardejer Laust Jensen og Hustru. Dimitteret fra Vordingborg 1911, Vinterlærer ved Lindknud Skole 1911—12, ansat ved Herrup Skole som Førstelærer siden 1912.

Else Hermansen, Forskolelærerinde, er født 16. Januar 1886 i Øse Sogn ved Varde. Dimitteret fra Varde Forskoleseminarium 1910, ansat ved Herrup Forskole som Vikar, siden 1916 som Forskolelærerinde.

A. M. Lauridsen, Førstelærer, er født 18. Marts 1904 i Almstok i Vorbasse Sogn som Søn af Landmand Niels Lauridsen og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nissum 1927, Vikar forskellige Steder indtil 1. Marts 1930, ansat som Førstelærer ved Trandum Skole siden 1930.

Kr. Kristensen,
Enelærer.

Nina Mathilde Nielsen, Forskolelærerinde, er født den 6. Februar 1901 i København som Datter af Missionær A. J. Nielsen og Hustru. Dimitteret fra Københavns Forskoleseminarium 1931, derefter Vikar ved Trandum Forskole, fast ansat som Forskolelærerinde siden 1932.

Kr. Kristensen, Enelærer, er født den 6. September 1880 i Jørsby paa Mors som Søn af Husmand L. K. Kristensen og Hustru. Dimitteret fra Gedved 1909, Lærer ved Sæby Skole i Durup 1909—13, ansat ved Mogenstrup Skole som Enelærer siden 1913.

Sevel Alderdomshjem.

Sevel Alderdomshjem er opført 1930 og skænket Kommunen af Grosserer A. Gade, København. Det har kostet 45,000 Kr. og har Plads til 20 Gamle. Bestyrerinden er Fru Maren Westergaard.

Djeld Brugsforening er oprettet som Vareindkøbsforening 1894, men blev i 1916 meldt ind i F. D. B. 1922 flyttedes ind i nye, tidssvarende Lo-

kaler i en Ejendom lige overfor den gamle Brugsforeningsbygning. Formand for Brugsforeningen er Fr. Rasmussen og Uddeler er L. Lauridsen.

Herrup Brugsforening er oprettet 1920. Formand for Brugsforeningen er Gaardejer Jens Madsen, Herrup, og Uddeler er Carl Ruge Jensen.

Mogenstrup Brugsforening er oprettet 1897. Man lejede en Butik i Huset, hvor der nu er Smedie, og byggede senere selv Ejendom. Dog blev ogsaa Lokalerne her for smaa og 1932 byggedes den nuværende, smukke Butik. Brugsforeningens Formand er Gaardejer Jens Chr. Gregersen, Kirkegaarde, Uddeler er A. S. Nielsen.

L. Lauridsen, Brugsuddeler, er født den 7. Marts 1884 i Fly som Søn af Købmand Jens Lauridsen og Hustru, begyndte ved Landvæsen, var i Amerika 1907—15, Medhjælper i Fly Brugsforening, og efter et Ophold paa Støvring Uddelerskole den 1. Maj 1919 ansat som Bestyrer for Djeld Brugsforening.

L. Lauridsen,
Uddeler.

Carl Ruge Jensen, Brugsuddeler, er født den 29. Maj 1885 i Breth, Bjerre Herred, som Søn af Husmand Ole Jensen og Hustru. Uddannet ved Mølleri, Bestyrer af Foderstofforretning i Klejstrup ved Hobro 1915—18, Uddeler ved Brugsforeningen i Breth 1918—23, ansat som Uddeler ved Herrup Brugsforening siden 1923.

C. Ruge Jensen,
Uddeler.

A. S. Nielsen, Brugsuddeler, er født den 20. Maj 1903 i Hejnsvig som Søn af Gaardejer Niels Chr. Nielsen og Hustru, Uddannet ved forskellige Brugsforeninger, ansat ved Mogenstrup Brugsforening som Uddeler siden 1930.

Sevel Kro har tidligere været en gammel privilegeret Kro, men ved Ejerskifte i 1926 kom det til Afstemning om Spiritusbevilling, og Bevillingen blev stemt ned. Kroens Ejer er Mads Hansen.

Sevel Sogns Spare- og Laanekasse er oprettet 1872. Formænd er Gaardejer Jens P. Møller og Sognefoged Jeppe Hedegaard. Disse to er Sparekassens Direktører.

Sevel Telefoncentral er aabnet 1900 og har ca. 50 Abonnenter. Centralens Bestyrer er Liebergren.

Chr. Plougmann, Sogneraadformand, er født den 8. December 1877 i Sevel som Søn af Gaardejer Th. Jensen og Hustru. Gift 1901 med Anna Lauersen. Medlem af Sogneraadet siden 1921, Sogneraadformand siden 1923, Medlem af Menighedsraadet, i Bestyrelsen for Mejeri og Brugsforening.

Medlem af Sevel Sogneraad er: Landmand Christian Plougmann, Formand, Carl Jacobsen, Trandum, Jens Bæk, Mogenstrup, Poul Petersen, Herrup, M. Lund Nielsen, Herrup, Niels Bang, Hedegaard, Anton Nielsen, Djeld, Niels Tinggaard, Djeld, og Assistent Jensen, Søgaard.

RYDE SOGN omgives af Handbjerg, Borbjerg, Sevel, Sahl og Ejning Sogne. I Sognet findes Byerne: Kirkeby med Kirke, Præstegaard, Skole, Missionshus og Købmandshandel, Rout, Felde, Stendis med Skole og Missionshus, Hovedgaarden Rydhave samt en større Samling Gaarde og Huse.

Ryde Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 187. Lægd.

Ryde Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. De oprindelige Mure er af raa Granit paa Sokkel med Skraakant. Begge de oprindelige Døre er ombyggede, og to Vinduer er bevarede. I Slutningen af Middelalderen tilføjedes Taarnet. Underrummet, der er med Bjælkeloft, har Rundbue ind til Kirken. Vaabenhuset er tilføjet senere end Taarnet. I Taarnrummet opbevares en Del udskaarne Figurer, der menes at stamme fra en katolsk Altertavle. I 1923 skænkede Fru Johanne Jacobsen, Rydhave, en Lysekrone, der stammer fra en katolsk Kirke i Frankrig. Under Koret har der været Begravelser.

C. H. Ulsø,
Sogneraadformand.

Rydhave nævnes allerede 1377, da den blev pantsat til Hr. Aage Hethesen Puder, der selv efter at Ribe Bispestol overtog den, havde den som Pant. I 1783 overtog Stiftamt-

Rydhave.

mand Niels Sehested en Parcelgaard, Østergaard, der dog senere er nedlagt. Hovedbygningen er et firfløjet Anlæg med hvidkalkede Mure og Trappegavle. Den smukke, malerisk uregelmæssige Gaard er opført i sengotisk Stil, men Bygningerne stammer ellers fra de forskellige Tider. I Hjørnet mellem Sydøstfløjen og Hovedfløjen rejser sig et ottekantet, spirprydet Taarn. Den sydvestre Længe er opført af Grev Raben. Mellem Taarnet og Stuehuset lukkes Borgergaarden af en muret Port.

Skolerne. I Ryde Sogn findes 2 Skoler, Hovedskolen i Ryde med Førstelærer Thorsen og Lærerinde Frk. Christensen, og Skolen i Stendis med Enelærer Carlsen.

Peter Ankjær Hareskov, Sognepræst, er født den 12. Juni 1903 i Assing Sogn pr. Kibæk som Søn af Gaardejer Niels Chr. Hareskov og Hustru Hansine, født Hansen. Gift 1932 med Meta Hjemdal. Student fra Viborg 1923, cand. theol. Januar 1929. Kaldskapellan i Gladsaxe fra 1929 til August 1932. Kaldet til Sognepræst for Ryde-Handbjerg August 1932.

Anton Thorsen, Førstelærer, er født den 28. Januar 1883 paa Øen Fuur som Søn af Rebslagermester Chr. Thorsen og Hustru. Gift 1914 med Maren Lundsby. Dmitteret fra Nr. Nissum 1912. Derefter ansat ved Harboøre søndre Skole som Enelærer 1912—14, Harboøre vestre Skole 1915—23, siden 1924 Førstelærer ved Ryde Skole.

Johanne Petrea Christensen, Lærerinde, er født den 14. Juli 1891 i Snedsted Sogn som Datter af Landmand Hans Christensen og Hustru. Dmitteret fra Nr. Nissum 1922, Vikar i Oxenbøl Skole ved Vestervig, fra 1. Juni 1923 Vikar ved Ryde Skole, siden 1. December 1923 ansat som Lærerinde ved samme.

Martinus Carlsen, Enelærer, er født den 20. Januar 1888 i Fabjerg Sogn ved Lemvig som Søn af Boelsmand Peder Pedersen Stensgaard og Hustru. Gift 1926 med Marie Christensen. Dmitteret fra Nr. Nissum 1914. Vikar i Vils paa Mors, i Drattrup ved Ran-

P. A. Hareskov,
Sognepræst.

A. Thorsen,
Førstelærer.

J. P. Christensen,
Lærerinde.

M. Carlsen,
Enelærer.

ders, og i Bjert ved Vinderup indtil 1. April 1916. Andenlærer i Outrup Skole paa Mors 1916—19, siden 1919 ansat som Enelærer ved Stendis Skole, Ryde Sogn.

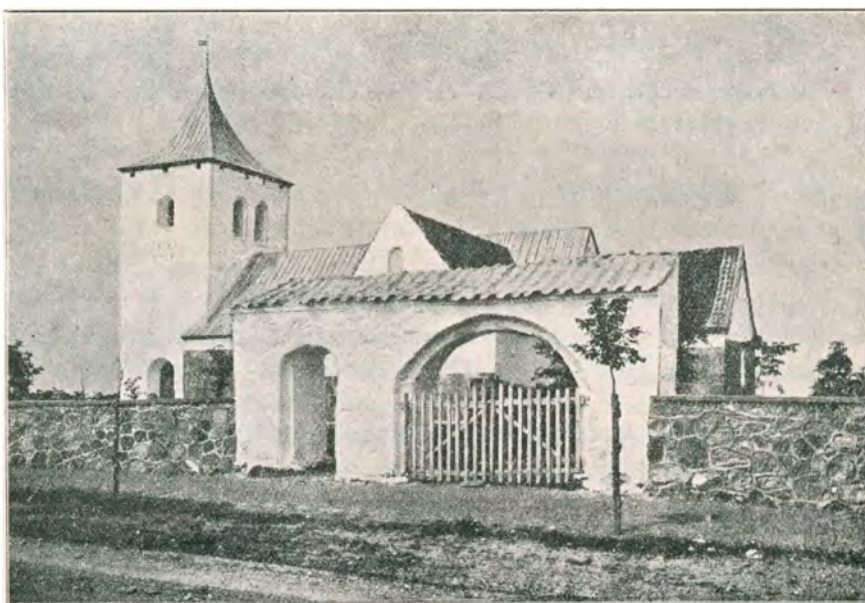
Chresten Henriksen Ulsø, Sogneraadformand, er født den 1. Juni 1872 paa Gaarden Ulsø i Ryde Sogn som Søn af Chr. Christensen Ulsø og Hustru. Gift 1902 med Kirstine Andersen. Uddannet som Landmand. Sogneraadmedlem første Gang 1917 og Formand samme Aar. Gik ud 1920, men valgtes atter 1929, siden 1929 Sogneraadformand.

Medlemmer af Ryde Sogneraad er: Gaardejer Chr. Ulsø, Formand, Gaardejer N. Toftegaard Madsen, Proprietær A. Sevelsted, Gaardejer K. Dalby, Boelsmand P. Clausen, Gaardejer Kr. Hedegaard og Murermester N. Nygaard.

HADERUP SOGN omgives af Sevel, Hodsager og Grove Sogne og Viborg Amt. I Sognet findes Byerne: Haderup med Kirke, Præstegaard, Skole, Missionshus, Apotek, Kro, Vandværk og Markedsplads, Høstrup, Faarbæk med Skole, Forsamlingshus, Brugsforening og Andelsmejeri, Neder-Feldborg med Skole, Over-Feldborg med Kapel, Skole, Forsamlingshus, Brugsforening, Mølle, Andelsmejeri, Teglværk og Mosestation, Egelund med Købmandshandel, samt en Samling af Gaarde og Huse.

Haderup Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 165. Lægd.

Haderup Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Udbygning mod Syd. Kor og Skib er paa profileret Dobbelt-sokkel og er fra den romanske Tid. Taarnet, Udbygning og Korsarmen tilføjedes i den senere Middelalder. Taarnet fremtræder nu med lavt Pyramidespir. Et Vaabenhus er nedbrudt, og Hovedindgangen er nu gennem det hvælvede

Haderup Kirke.

Taarnrum, der tillige tjener som Forhal. Det øvrige af Kirken er forsynet med flade Loftter. Altertavlen i Renæssancestil og det gamle Alterbord er bevaret. Prædikestolen er ligeledes i Renæssancestil og er forsynet med gamle Farver, der dog er konserverede i 1919. I Taarnet har der tidligere været Begravelse for Præsterne; Kisterne brændte ved en Ildebrand omkring 1890.

Over-Feldborg Kapel, der er opført af røde Mursten, er indviet 1890.

S. Kortegaard,
Enelærer.

M. J. W. Woller,
Enelærer.

H. Chr. Hansen,
Førstelærer.

N. J. Vad,
Lærerinde.

Skolerne. I Haderup Sogn findes 4 Skoler, Hovedskolen i Haderup med Enelærer S. Kortegaard, Faarbæk Skole med Enelærer Woller, Neder-Feldborg Skole med Enelærer Teglborg og Over-Feldborg Skole med Førstelærer Hansen og Forskolelærerinde Frk. Vad.

Søren Kortegaard, Enelærer, er født den 11. Juni 1889 i Kærup som Søn af Forpagter Jens Sørensen Kortegaard og Hustru. Gift 1917 med Kristine Poulsen. Dimitteret fra Ranum 1913, siden 20. Oktober 1913 Enelærer ved Haderup Skole.

M. J. Willumsen Woller, Enelærer, er født den 9. Februar 1901 i Rudbjerg som Søn af Husmand P. Woller og Hustru. Gift 1929 med Thyra Fisker. Dimitteret fra Ranum 1926, derefter ansat ved Hvidbjerg Realskole, Thyholm, 1926—28. Siden 1. September 1928 Enelærer ved Faarbæk Skole.

Christian Teglborg, Enelærer, er født den 20. Maj 1900 i Vridsted Sogn som Søn af Husmand J. Teglborg og Hustru. Dimitteret fra Gedved, derefter Vikar forskellige Steder, konstitueret Enelærer ved Neder-Feldborg Skole, fast ansat som Enelærer samme Sted 1. Februar 1932.

Hans Christian Hansen, Førstelærer, er født den 4. Oktober 1884 i Sevel Sogn som Søn af Gaardejer Jesper Hansen og Hustru. Gift 1919 med Petrine Hellerup. Dimitteret fra Ranum 1905, Vikar ved Over-Feldborg Skole fra 1. September 1905, nu Førstelærer samme Sted.

Nielsine Johanne Vad, Forskolelærerinde, er født 27. Juni 1889 i Aaby som Datter af Gaardejer Niels Vad og Hustru. Dimitteret fra Københavns Forskoleseminarium 1916, Vikar i Aaby og Vedsted til 1. Juli 1926, siden Forskolelærerinde ved Over-Feldborg Skole.

Faarbæk Brugsforening har til Formand Landpost Sofus Petersen, Egelund, og Regnskabsfører er Gaardejer Niels Hellerup, Høstrup. Uddeler er Em. Dalsgaard.

Feldborg Brugsforening er oprettet 1891. Formand er Gaardejer P. C. Lauridsen, Regnskabsfører er Boelsmand Marius Jensen. Uddeler er J. H. Jacobsen.

Brugsforeningen „Fremad“ i Over-Feldborg er oprettet 1922. Formand er Husmand Nic. Gravesen, og Regnskabsfører er Niels Chr. Henriksen. Uddeler er Harry Karl Hansen.

Em. Dalsgaard, Uddeler, er født den 26. Marts 1891 i Vroue Sogn som Søn af Købmand Dalsgaard og Hustru. Gift 1922 med Johanne Madsen. Uddannet i Købmandsforretning, siden 1921 Bestyrer af Faarbæk Brugsforening.

J. H. Jacobsen, Uddeler, er født den 10. Juli 1891 i Borbjerg som Søn af Købmand S. Jacobsen og Hustru. Gift 1916 med Abelone Marie Isager. Uddannet i Købmandsforretning, siden 1921 Bestyrer for Feldborg Brugsforening.

Em. Dalsgaard,
Uddeler.

J. H. Jacobsen,
Uddeler.

H. K. Hansen,
Uddeler.

Harry Karl Hansen, Uddeler, er født den 27. Oktober 1906 i København som Søn af Installatør Hansen og Hustru, Donnet St. Gift 1930 med Karen Marie Østergaard. Uddannet i Købmandsforretning og i Brugsforeninger, siden 1. April 1930 Bestyrer for Brugsforeningen „Fremad“ i Over-Feldborg.

Medlemmer af Haderup Sogneraad er: Statsskovrider J. V. Ringsted, Formand, Gaardejer N. Nygaard, Gaardejer P. Pedersen, Husmand S. Pedersen, Gaardejer N. C. Barslund, Husmand M. Jensen og Gaardejer I. P. Gelsbjerg.

HODSAGER SOGN omgives af Hamrum Herred, hvorfra det skilles ved Storaas Grove og Haderup Sogne, samt Hjerm Herred. I Sognet findes Byerne: Hodsager Kirkeby med Kirke, Skole, Missionshus, Købmandshandel, Mølle og Andelsmejeri, Gamle-Hodsager, Brogaarde, Dalgaarde, Yllebjerg med Skole, samt en Samling Gaarde og Huse.

Hodsager Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægekreds, Herning Skattekreds, Hamrum Herreds nordre Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 166. Lægd.

Hodsager Kirke er opført 1903 og bestaar af Kor og Skib med et lille Taarn med slankt Pyramidetag. Dette er dog ikke den oprindelige Kirke, denne, der blev nedbrudt 1903, stammede fra det 15. Aarhundrede. Den gamle Kirke var bygget af raa Kampesten og bestod kun af et udelt Langhus med et senere tilføjet Vaabenhus mod Nord. Den nuværende Kirke er ligeledes opført af Kamp, og en Del af Materialet fra den gamle Kirke er benyttet. Kirkens Inventar, Altertavle og Prædikestol, der er i Renæssancestil, er overført til den nye Kirke, ligeledes den romanske Granitdøbefont, en Præstestol fra 1621 og en katolsk Figur. Kirkens Klokke med Inskription er fra 1512.

I Hodsager Sogn findes 2 Skoler, Hodsager Skole med Enelærer Søren Vad Jensen og Yllebjerg Skole med Enelærer Kristensen.

Søren Vad Jensen, Enelærer, er født den 23. Juni 1881 i Haderup som Søn af Skovbetjent Chr. Vad Jensen og Hustru. Gift 1907 med Karen Pedersen Bjerg. Dimitteret fra Nr. Nissum 1905. Lærer forskellige Steder til 1. April 1908, siden 1908 Enelærer ved Hodsager Skole.

K. R. Kristensen, Enelærer, er født den 1. Februar 1873 i Nr. Bork som Søn af Gaard-

S. V. Jensen,
Enelærer.

K. R. Kristensen,
Enelærer.

ejer Ole Kristensen og Hustru. Gift 1903 med Dorthea Sørensen. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1900. Lærer forskellige Steder bl. a. i Ryde Skole til 1. Januar 1924, siden 1924 Enelærer ved Yllebjerg Skole.

Medlemmer af Hodsager Sogneraad er: Boelsmand C. Grønbæk, Formand, Gartner L. Kilerich, Tømmerhandler Chr. Laugesen, Gaardejer N. Nielsen Langballe, Gaardejer C. Søndergaard, Gaardejer M. Jensen, Gaardejer L. C. Christiansen, Gaardejer H. L. Nielsen og Tømrer J. Pedersen.

GROVE SOGN omgives af Hammerum Herred, Viborg Amt og Haderup Sogn. I Sognet findes Byerne: Grove med Kirke, Præstebolig og Skole, Barslund, Graasand med Brugsforening, Gindeskov, Øster- og Vester Vestorp, Hessellund, Kølvraa med Skole, Over- og Neder Ure, Pilhuse, Gedhus med Arbejdskoloni for Straffefanger, samt Jernbaneholdeplads.

Grove Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 165 b.

Grove Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn. Kirken er en rød Murstensbygning i gotisk Stil. Den er opført 1893. Loftet er hvælvet. Altertavlen er med Maleri af Gøtzsche forestillende den fortabte Søn. Den tidligere Altertavle er ophængt i Kirken. Paa en Høj — Kirkehøj — der ligger ca. 600 m Vest for Kirken, mener man, at der har staaet en Kirke, som allerede var øde omkring 1340.

Medlemmer af Grove Sogneraad er: Skovrider F. Jensen Holt, Formand, Husmand N. Chr. Nielsen, Gaardejer Th. Jensen, Husmand J. Chr. Jensen og Gaardejer I. A. Hansen.

HJERM HERRED

Hjerm Herred omgives mod Nord af Limfjorden, mod Øst og Sydøst af Ginding og Hammerum Herreder, mod Syd af Ulfborg Herred, mod Sydvest af Nisum Fjord og mod Nordvest af Skodborg Herred. Det meste af Sydgrænsen dannes af Storaas, Nordøstgrænsen af Hellegaard Aa og noget af Sydvestgrænsen af Damhus Aa.

Dets samlede Areal udgør 35,147 ha, og Indbyggerantallet var i 1925 ca. 12,500.

I Herredet ligger Købstæderne Holstebro og Struer samt følgende Sogne: Maabjerg, Mejrurp, Borbjerg, Handbjerg, Hjerm, Gimsing, Vejrum, Ølby-Fovsing-Aspe, Naur-Sir og Gørding-Vemb-Bure.

MAABJERG SOGN omgives af Holstebro Købstadjorder, Mejrurp, Hjerm og Naur-Sir Sogne samt Ulfborg Herred. I Sognet findes Maabjerg med Kirke, Fattighus, Købmandshandel, desuden findes i Soget en Samling Gaarde og Huse og Maabjerg østre og vestre Skole.

Maabjerg Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 182. Lægd.

Maabjerg Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Norddør benyttes endnu, derimod ses Syddøren og tre Virduer tilmurede. Ved Slutningen af Middelalderen blev Skibet forlænget med 4,5 m mod

Maabjerg Kirke.

Vest, og kort efter blev Taarnet tilføjet, Taarnets hvælvede Underrum har Spidsbuer indtil Kirken. Ogsaa Vaabehuset og Korhvælvingen er opført i den senere Middelalder. Kirken er restaureret i 1894. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede, men er fornyet i 1918. Altermavlen er i Renæssancestil fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede, restaureret i 1909, med Maleri af Otto Bache forestillende den korsfæstede. Maleriet er udført i 1861. Kirkens Klokke, der er uden Inskription, er fra det 13. Aarhundrede.

Skolerne. I Sognet findes to Skoler, Maabjerg østre og Maabjerg vestre Skole, og Lærerkrafterne er: Førstelærer Hans Nielsen og Lærerinde Maren Jensen Gade ved østre Skole og Lærer Axel August Møller ved vestre Skole.

Hans Nielsen,
Førstelærer.

M. Jensen Gade,
Lærerinde.

A. A. Møller,
Førstelærer.

Hans Nielsen, Førstelærer, er født den 8. Marts 1872 i Etterup paa Fyn som Søn af Gaardejer Lars Nielsen og Hustru. Gift 1901 med Margrethe Christoffersen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1899. Lærer ved Sønderho Skole paa Fanø fra 1901—04, Førstelærer og Kirkesanger ved Maabjerg Hovedskole fra 1904—09, siden 1. Marts 1909 Førstelærer ved Maabjerg østre Skole.

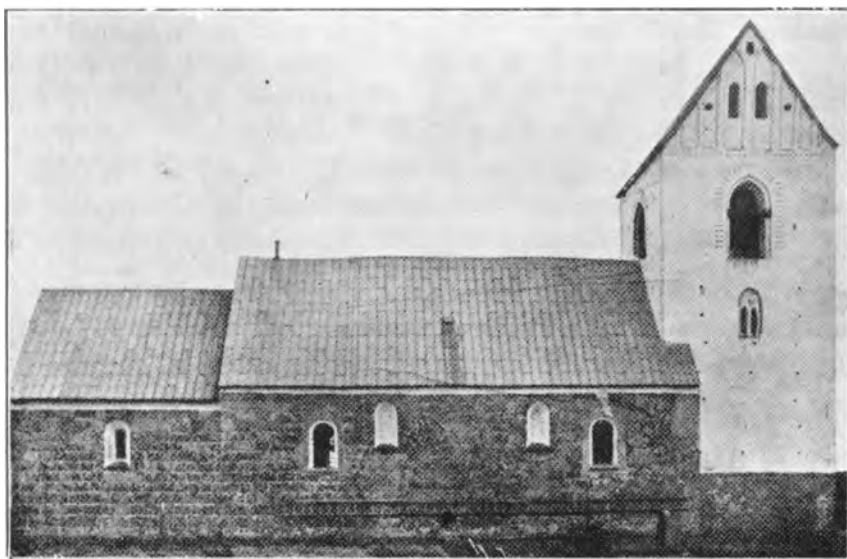
Maren Jensen Gade, Lærerinde, er født den 10. Juli 1892 i Vester Assels som Datter af Gaardejer Jens Gade og Hustru. Dimitteret fra Aarhus Kvindeseminarium 1915. Vinterlærerinde i Vong fra 1915—16, Lærerinde ved Løgstør Friskole 1917—18, siden 1918 Lærerinde ved Maabjerg østre Skole.

Axel August Møller, Førstelærer, er født den 25. August i Ibsker Sogn ved Nexø som Søn af Gaardejer H. A. Møller og Hustru. Gift 1922 med Ingeborg Borup. Dimitteret fra Nexø Seminarium 1916. Vikar ved Vrenders Skole paa Mors og Andenlærer ved Ryde Skole 1918—21, Førstelærer i Faster fra 1921—24, siden 1. April 1924 Førstelærer ved Maabjerg vestre Skole.

Medlemmer af Maabjerg Sogneraad er: Gaardejer Kr. Hyldgaard, Formand, Boelsmand N. Kvistgaard, Næstformand, Gaardejer L. Pedersen, Gaardejer P. Damtoft, Smed P. Møller, Fabrikant P. K. Mathiasen og Gaardejer M. Godrum.

MEURUP SOGN omgives af Holstebro Købstadjorder, Maabjerg, Hjerm og Borbjerg Sogne, Ginding og Hammerum Herreder. I Sognet findes Mejrup med Kirke, Præstegaard, Skole, Missionshus, Købmandshandel og Spare- og Laanekasse, desuden findes der i Sognet en større Samling Gaarde og Huse.

Mejrup Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 183. Lægd.

Mejrup Kirke.

Mejrup Kirke be-
staar af Kor og Skib
samt Taarn mod Vest
og Vaabehus mod
Syd. Kor og Skib er
fra den romanske Tid,
og de oprindelige Mu-
re er opført af Granit-
kvadre paa Sokkelmed
Skraakant. Den oprin-
delige Norddør og fire
Vinduer ses nu tilmu-
rede. Taarnet, der har
Blindingsgavle i Nord
og Syd, opførtes sam-
men med Vaabehuset
i sengotisk Tid. Kir-
kens Indre og Taarn-
rummet er hvælvet.

Paa Skibets Væg er istandsat kalkmalede Dekorationer med indcirklede Dyrefigurer fra det 15. Aarhundrede. I Koret findes en lille Kvindefigur fra Fr. II.s Tid, Altertavlens for skellige Dele er fra forskellige Tider, i Midtfeltet findes et Maleri, som er en Kopi af Billedet i Harreslev, Støvring Herred. Alterstagerne er skænket 1599. Prædikestolen er fra 1648. I Kirken er ophængt et sengotisk Krucifiks. Klokkeren er fra Slutningen af det 15. Aarhundrede. Sognepræst er Pastor Anders Meilvang Hedeager.

Skolerne. I Sognet findes 2 Skoler: Mejrup nordre Skole og Forskolen. Lærerkrafterne ved Skolerne er: Førstelærer G. E. Stephansen og Lærerinde Kirstine Sidelmann ved nordre Skole og Lærerinde Marie Kiilsholm ved Forskolen.

Anders Meilvang Hedeager, Sognepræst, er født den 21. September 1898 i Ølgod Sogn som Søn af Gaardejer Chr. Hedeager og Hustru. Ugift. Student fra Døckers Kursus 1922, cand. theol. 1928, Hjælpepræst i Sandager-Holevad ved Assens 1928—30, siden 16. Juli 1931 Sognepræst i Mejrup.

A. M. Hedeager,
Sognepræst.

G. E. Stephansen,
Førstelærer.

K. Sidelmann,
Lærerinde.

M. Kiilsholm,
Lærerinde.

Georg Emil Stephansen, Førstelærer, er født den 20. August 1900 i Hatting som Søn af Gaardejer A. L. Stephansen og Hustru. Gift 1929 med Jensine Christensen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1921, siden 1. Decbr. 1925 Førstelærer ved Mejrup Skole.

Kirstine Sidelmann, Lærerinde, er født den 16. November 1881 i Navr som Datter af Lærer og Kirkesanger M. Sidelmann og Hustru. Dimittet fra Varde Seminarium 1913, Forskolelærerinde i Gimsing og Balle, siden 1. December 1919 Lærerinde ved Mejrup nordre Skole.

Marie Kiilsholm, Lærerinde, er født den 3. Marts 1888 i Rom Sogn som Datter af Husmand Søren Kiilsholm og Hustru. Dimittet fra Odense Seminarium 1920. Lærerinde ved Askov Skole, Ørnhøj, 1920—25, siden 9. Marts 1925 Lærerinde ved Mejrup Forskole.

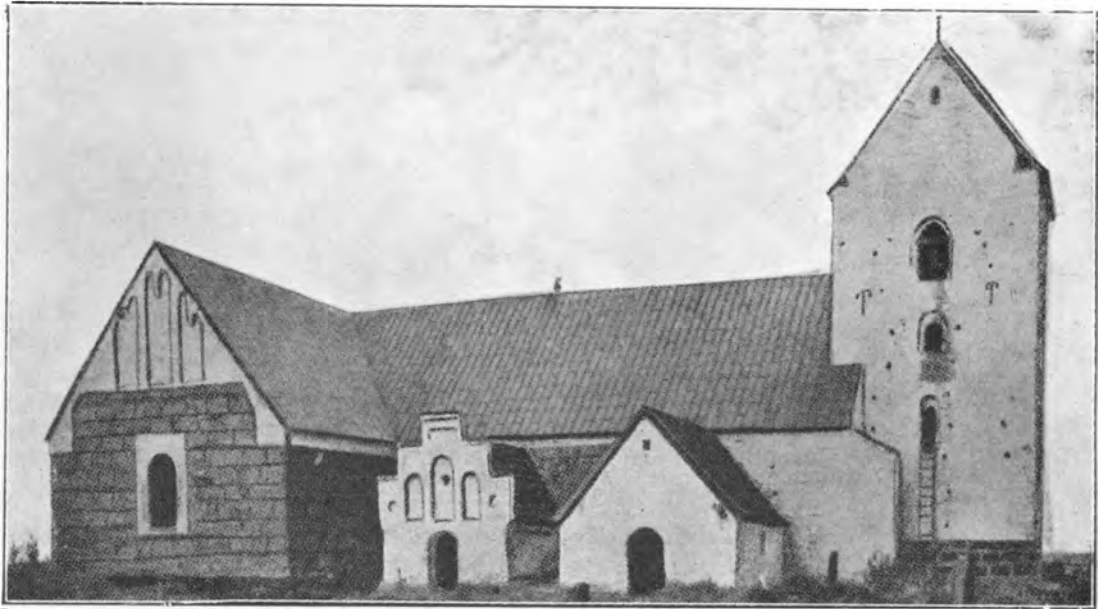
I Sognet findes flere større Gaarde, af disse har Gaarden Blæsbjerg i sin Tid været en Herregaard, der i Begyndelsen af det 16. Aarhundrede ejedes af Niels Klemmentzen til Avnsbjerg, senere af Familien Gøye. Ogsaa Gaarden Tovstrup var en kortere Tid omkring Midten af det 17. Aarhundrede en Herregaard.

Medlemmer af Mejrup Sogneraad er: Gaardejer Chr. Christensen, Sivegaard, Formand, Gaardejer A. Agerskov, Lærer M. Larsen, Gaardejer L. Hedegaard, Husmand A. Svendsen, Husmand K. Thoustrup og Gaardejer S. Bulig.

BORBJERG SOGN omgives af Mejrup, Hjerm og Handbjerg Sogne, samt Ginding Herred. I Sognet findes Byerne: Borbjerg med Kirke, Præstegaard, Skole, Spare- og Laanekasse, Købmandshandel og Vandmølle, Trabjerg med Skole og Købmandshandel, Skave med Afholdsgæstgiveri, Købmandshandel og Andelsmejeri, Hvam med Kro, Købmandshandel, Mølle og Andelsmejeri, Tinkerdal, Hoager med Filialkirke, Skole og Købmandshandel, Perregaarde, Bøgild, Brødbæk, Hvamgaarde med Skole, Hajsland, Risum, Fleng, Bukdal, Hedegaarde, Savstrup med Skole, Missionshus, Drengehjem og Vandmølle, Hessel, Tinkerdal Huse, Brunbjerg Huse, Damgaarde og Kjeldsmark, samt en Del Gaarde og Huse.

Borbjerg Sogn, der baade i Indbyggertal og Udstrækning er det største i Herredet, har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 184 a og 184 b.

Borbjerg Kirke, der er en ret anselig Kirke, bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest, Korsfløje mod Syd og Nord samt Vaabenhus og Materialhus begge mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Begge de oprindelige Døre er bevarede, dog benyttes kun

Borbjerg Kirke.

Norddøren. Nogle af de oprindelige Vinduer ses tilmurede. Taarnet, hvis Gavle vender mod Nord og Syd, Vaabehuset og Materialhuset er tilføjet i sengotisk Tid, og ved Opførelsen er der for en stor Del brugt romanske Kvadre. Samtidig med disse Nyopførelser blev Kor og Korsarme overhvalvede, medens Skibet har fladt Loft, med malede Dekorationer af N. Termansen. I 1655 blev Kirken restaureret, da den var meget brøstfældig. Prædikestolen, der er med Evangelistmalerier, er fra 1625, restaureret 1913. Foran det nyere Alterbord staar et ejendommeligt Antemensale fra det 13. Aarhundrede, hvor der til Siderne i Egetræssnitværk i 24 Felter er fremstillet Scener af Christi Liv, i Midten er fremstillet Christus omgivet af Evangelisttegnene. Træværket er istandsat og forgyldt 1926, ligeledes af N. Termansen. Samtidig istandsattes Altertavlen, hvis ældste Del er et engelsk Alterskab med Alabastrelieffer forestillende Sct. Georgs Legende. Den mindre, gamle Altertavle er indfattet i en Renæssanceramme i hvis Topstykke der er indsat tre sengotiske Helgenfigurer fra ca. 1525. I Kirken er ophængt to Serier pastorum samt et Epitafium. Den skriftløse Klokke er fra det 13. Aarhundrede.

S. G. Jul-Rasmussen,
Sognepræst.

Filialkirken i Hoager er opført 1899. Den er opført som Kapel, med et lille Spir, og er en rød Murstensbygning. I 1924 blev den udvidet med et Kor med Bjælkeloft for en Udgift af Kr. 9,500.

Svend Gunnar Jul-Rasmussen, Sognepræst, er født den 25. Oktbr. 1895 i Agri som Søn af Sognepræst Sofus Rasmussen og Hustru. Gift 1920 med Koncertsangerinde Margrethe Elisabeth Blom. Student fra Sorø Akademi 1914, cand. theol. 1920. Kaldskapellan i Holstebro 1921—23, siden 1. Juli 1923 Sognepræst i Borbjerg.

Skolerne. I Sognet findes 5 Skoler, og Lærerkrafterne er følgende: Førstelærer I. V. Isachsen og Andenlærer E. R. Christensen ved Borbjerg Skole, Førstelærer H. C. Hansen og Andenlærer V. K. M. Skaaning ved Trabjerg Skole, Førstelærer P. N. Nøhr og Andenlærer Henry Børge Enevoldsen ved Hvam Skole, Førstelærer N. H. J. Bruun og Lærerinde M. Højgaard ved Hoager Skole og Enelærer H. P. L. Christensen ved Savstrup Skole.

I. V. Isachsen,
Førstelærer.

H. C. Hansen,
Førstelærer.

V. K. M. Skaaning,
Andenlærer.

P. N. Nøhr,
Førstelærer.

I. V. Isachsen, Førstelærer, er født 15. Januar 1897 i Gjettrup som Søn af Gaardejer I. H. B. Isachsen og Hustru. Gift 1924 med Klara Risom. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1918. Andenlærer ved Borbjerg Skole 1921, Førstelærer i St. Ramsing, Salting, fra 1923—26, siden 1. Januar 1926 Førstelærer ved Borbjerg Skole.

Ejstejn Raahede Kristensen, Andenlærer, er født den 3. Oktober 1906 i Asp som Søn af Lærer Kristensen og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1927, Lærer ved Vinderup Realskole 1927—31, siden August 1931 Andenlærer ved Borbjerg Skole.

Hans Christian Hansen, Førstelærer, er født den 15. Marts 1885 i Nordby, Fanø, som Søn af Skibstømrer Karl Hansen og Hustru. Gift 1913 med Mette Hansen. Dimitteret fra Skaarup Seminarium 1906, Andenlærer i Hvam 1907—13, siden 1. Juli 1913 Førstelærer ved Trabjerg Skole.

Villads Kresten Marinus Skaaning, Andenlærer, er født den 7. December 1898 Vandborg som Søn af Gaardejer Kresten Skaaning og Hustru. Gift 1926 med Betty Margrete Pedersen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1920, derefter forskellige Vikar- og Vinterlærerpladser, siden 5. December 1924 Andenlærer ved Trabjerg Skole.

Peder Nielsen Nøhr, Førstelærer, er født den 16. Marts 1890 i Tolstrup, Næsborg Sogn, som Søn af Gaardejer Niels Nielsen Nøhr og Hustru. Gift 1922 med Agnes Poulsen. Dimitteret fra Ranum 1913, Andenlærer i Laurbjerg 1916—18, siden 1. August 1918 Førstelærer ved Hvam Skole.

Henry Børge Enevoldsen, Andenlærer, er født den 7. Oktober 1899 i Linaa Sogn, Aarhus Amt, som Søn af Forpagter Rasmus Enevoldsen og Hustru. Gift anden Gang 1932 med Klara Emilie Strunch. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1921, Lærer ved Udby Fri- og Efterskole 1921—23, Vikar i Hvam Skole, siden 1. Maj 1923 Andenlærer i Hvam Skole.

Marie Højgaard, Lærerinde, er født den 24. Januar 1893 i Sahl som Datter af Gaardejer P. Højgaard og Hustru. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1921, Vinterlærerinde i Sdr. Omme Hovedskole 1924—25, siden 3. Juni 1925 Lærerinde ved Hoager Skole.

H. B. Enevoldsen,
Andenlærer.

M. Højgaard,
Lærerinde.

H. P. L. Christensen,
Eneleærer.

N. H. J. Bruun,
Førstelærer.

H. P. L. Christensen, Enelærer, er født den 1. Oktober 1896 i Gadebjerg som Søn af Landmand Niels Kristensen og Hustru. Gift 1923 med Rigmor Møller. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1919, siden 1. November 1921 Enelærer ved Savstrup Skole.

N. H. J. Bruun, Førstelærer, er født den 28. Juli 1896 i Harboøre som Søn af Murermester C. M. Bruun og Hustru. Gift 1930 med Theodora Bindsbøl. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1919. Lærer ved Seminariet i Nr. Nissum 1919—21, derefter indtil 1929 forhindret i Skolegering paa Grund af Sygdom, Andenlærer ved Borbjerg Kirkeskole 1929—31, siden 1. Juli 1931 Førstelærer ved Hoager Skole.

N. K. Aggerholm,
Distriktsjordemoder.

Nanna Kirstine Aggerholm, Distriktsjordemoder, er født den 7. August 1890 i Sahl Sogn som Datter af Glarmester Gaardhøje og Hustru, Vinderup. Gift 1921 med Landmand Niels Christian Aggerholm. Jordemodereksamen fra Rigshospitalet 1920, Distriktsjordemoder i Vind og Vinding 1920—30, siden 1. April 1930 Distriktsjordemoder Borbjerg.

Af de større Gaarde, der findes i Sognet, har *St. Hessel* været en Herregaard endnu i det 17. Aarhundrede, ligeledes har *Adbilholt*, der nu er udstykket i 2 Gaarde, i det 16. Aarhundrede været en Herregaard, ogsaa paa *Brandbjerg* har der i det 16. og 17. Aarhundrede boet Adelsmænd, blandt andet Palle Rodsteen.

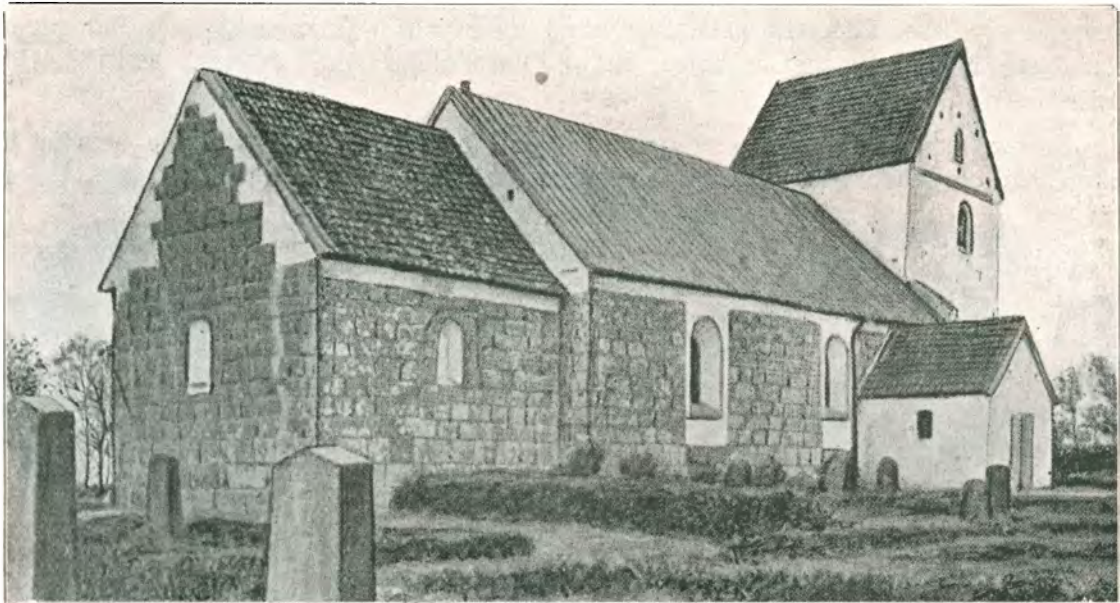
Medlemmer af Borbjerg Sogneraad er: Gaardejer P. Krog, Gaardejer M. Birkemose, Gaardejer E. Trabjerg, Gaardejer E. Clemmensen, Husmand N. P. Munksgaard, Gaardejer J. Iversen, Gaardejer C. M. Christensen, Gaardejer M. Brødbæk og Gaardejer A. Pedersen.

HANDBJERG SOGN omgives af Ryde, Hjerm og Borbjerg Sogne samt Limfjorden. I Sognet findes Handbjerg med Kirke, Skole, Hospital, Købmandshandel, Brugsforening, Cementstøberi, Fredeshjem for Piger, Jernbanestation og Telefon- og Telegrafstation, samt en Samling Gaarde og Huse.

Handbjerg Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 186. Lægd.

Handbjerg Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Norddør benyttes endnu, medens Syddøren ses tilmuret. Taarnet, med hvælvet Underrum og Spidsbue ind til Kirken, er tilføjet senere. Korets Hvælving stammer fra omkring 1760; Vaabehuset er nyere. Altertavlen er moderne, og fra det gamle, sengotiske Alterskab er nu kun nogle Figurer tilbage. Prædikestolen er fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede.

Handbjerg Hovedgaard nævnes allerede i 1438 og tilhørte da Fru Inger og Fru Elle, der var Døtre af Niels Jepsen af Eskjær. Gaarden har skiftet Ejer mange Gange; i 1918 afhændedes den til N. Ejskjær for 265.000 Kr. Hovedbygningen, der er opført i et Stokværk med to Fløje, var oprindelig omgivet af Grave. Over Hovedindgangen ses Aars-tallet 1775 med Jens Linde og Hustru Sophie Krabbes Navne.

Handbjerg Kirke.

Handbjerg Skole er opført ved Handbjerg Kirke 1892, men er udvidet 1905. Skolen omfatter 6 Klasser og der undervises ca. 108 Børn. Undervisningen forestaas af 1 Førstelærer, 1 Andenlærer og 1 Lærerinde.

Agner Theodor Ahm, Førstelærer, er født den 14. Februar 1880 i Kappel, Lolland, som Søn af Sognefoged, Gaardejer I. P. Ahm. Gift med Karen Nielsen. Lærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1904, Lærer i Almstok, Randbøl Sogn, 1905—10, Medlem af Blaa Kors. Formand for Værgeraadet, Formand for Folkebogsamlingen, Kirkeværge, Medlem af Menighedsraadet, Revisor i Mejeriet og i Brugsforeningen, siden 1910 Førstelærer i Handbjerg.

A. T. Ahm,
Førstelærer.

Axel Birger Bonde Nielsen, Lærer, er født den 4. August 1904 i Humlum som Søn af Førstelærer A. Nielsen og Hustru. Gift med Theodora Thagaard. Lærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1926, Vikar ved Handbjerg Skole 1926—27, konstitueret Andenlærer 1. Januar 1927, siden 1. December 1927 ansat som Andenlærer ved Handbjerg Skole.

A. B. B. Nielsen,
Lærer.

Klara Pedersen, Lærerinde, er født den 12. Maj 1906 i Resen Sogn, Struer, som Datter af Gaardejer Chr. Pedersen og Hustru. Forskolelærerindeeksamen fra Odense 1926, siden 1926 Lærerinde ved Handbjerg Skole.

Andels-Elektricitetsværket Thor, Vejrum pr. Hjerm, er anlagt 1913 og aabnet for Drift Januar 1914. Værket har 3 Motorer paa 190, 80 og 50 Hk samt 2 Vandturbiner paa 15 og 12 Hk. Værket forsyner Hjerm, Gimsing, Vejrum og en Del af Sir Kommune. 1930—31 er der solgt 205,000 Kw, 76 pCt. til Kraft og 24 pCt. til Lys: ca. 7,333 Lamper.

Handbjerg og Omegns Brugsforening er oprettet 1. Juli 1917. Bestyrelsen, som oprettede Brugsforeningen, var: Proprietær Støvring, Handbjerg Hougaard, Gaardejer Laust Hvidbjerg, Nd. Telling, Gaardejer Niels Sevelsted, „Vestergaard“, Boelsmand Jens Fr.

Petersen og Fisker Peder Harpøth. Nuværende Formand er Gaardejer Iver V. Damgaard, Handbjerg. Medlemsantallet er nu ca. 80, og Omsætningen var i 1931 Kr. 164,173. Uddeler er Poul R. Poulsen.

„Fredehjemmet“, Handbjerg, er oprettet 1926. Bygningen blev oprindeligt benyttet til Børnehjem og senere som Statens Skolehjem; da dette 1924—25 blev overflyttet til Hesselager, blev Bygningen indrettet som Fredehjem for sinker-voksne Piger, og disse beskæftiges med Haandarbejde, Gymnastik m. m. Forstanderinde er Dagmar Jebsen.

P. R. Poulsen,
Uddeler.

Poul Refskou Poulsen, Uddeler, er født 27. August 1889. Uddannet i Hundborg og Hørdum Brugsforeninger i Thy. Medlem af Menighedsraadet, Medlem af Værgeraadet, Formand for K. F. U. M.s Afdeling i Sognet, siden 1917 Uddeler i Handbjerg Brugsforening.

D. Jebsen,
Forstanderinde.

Dagmar Jebsen, Forstanderinde, er født den 30. Oktober 1886 i Graasten som Datter af Gæstgiver Chr. Jebsen og Hustru. Medhjælper paa Sølund Fredehjem, Silkeborg, siden 1926 Forstanderinde paa Fredehjemmet i Handbjerg.

L. Nielsen,
Stationsmester.

Laust Nielsen, Stationsmester, er født den 25. April 1875 i Sdr. Omme som Søn af Husmand H. Nielsen og Hustru. Gift med Petrine Petersen. Ansat ved D. S. B. i Fredericia, Portør 1899, i Ølgod 1906, i Borris 1910—20, i Aabenraa 1920—26, siden 1926 Stationsmester i Handbjerg.

Medlemmer af Handbjerg Sogneraad er: Husmand Gosvig Holmgaard, Husmand Peder Pedersen, Husmand S. Meldgaard, Husmand A. Sørensen, Gaardejer J. Viftrup Damgaard, Overportør E. H. Sørensen og Husmand P. Jensen.

HJERM SOGN omgives af Handbjerg, Borbjerg, Mejrup, Maabjerg, Sir, Vejrum og Gimsing Sogne samt Limfjorden. I Sognet findes Byerne: Hjerm Stationsby med Skole, Afholdshotel, Mølle, Møllekværnsfabrik, Maskinfabrik, Eksportslagteri, Andelsmejeri, Vandværk, Kalkbrud samt Jernbanestation, Strandkjær Huse, Livbjerggaarde, Nørhede, Snødder, Telling, Kragelund, Østerby, Skelsgaarde, Kvium, Kviumhede, Jegbjerg, V.- og Øster Avsum, Hjermhede, Sønder Hjerm med Skole, Hjermgaarde, Kvium Vestermark, Volstrupby, Skettrup, Feldborg med Fialkirke, Skole, Forskole, Missionshus og Brugsforening, samt en Samling større Gaarde.

Hjerm Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 185. Lægd.

Hjerm Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest, Korsarme mod Nord og Syd og Vaabehus mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Sökkel med Skraakant. Den oprindelige Syddør benyttes endnu om end i noget omdannet Form. Taarnet

Mads Madsen,
Sogneraadsformand.

Hjern Kirke.

er tilføjet i Slutningen af Middelalderen, Taarnets Underrum er hvælvet og har Spidsbue ind til Kirken. De hvælvede Korsfløje er tilføjet paa samme Tid, og ligeledes blev der indbygget Hvælving i Koret, samtidig tilføjedes Vaabehuset. Taarnets Spir er fra omkring 1791. Altertavlen stammer fra det 17. Aarhundrede, men er omdannet sidst i det 18. Aarhundrede. Prædikestolen er fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. I søndre Fløj findes to gamle Gravsten, den ene over den kendte Rigsraad Mogens Munk, død 1558, den anden over hans Søn og dennes Hustru. I Kirken findes flere Epitafier, og desuden et stort Krucifiks fra det 15. Aarhundrede. Den mindre Klokke er fra 1507. Sognepræst er Kristian Steffensen.

K. Steffensen,
Sognepræst.

Kristian Steffensen, Sognepræst, er født den 15. Juni 1892 i Træden som Søn af Lærer P. Steffensen og Hustru. Gift med Else Marie Rasmussen. Student fra Horsens Statsskole 1910, cand. theol. 1916, Sognepræst i Engesvang 1918—27. Formand i Menighedsraadet, Medlem af K. F. U. M.s Kredsbestyrelse, siden 1927 Sognepræst i Hjern.

Af Sognets større Gaarde har *Volstrup* været en Herregaard, der tilhørte Ribe Bispestol, men kom ved Reformationen under Kronen, hvorfra den dog snart solgtes til Bisp Oluf Munk, af hvis Søn den senere solgtes til Axel Juul og tilhørte senere forskellige Adelslægter, indtil Godset omkring 1800 solgtes og delvis udparcelleredes i 1802 og senere, herfra stammer bl. a. Gaardene Aldershvile, Sofienlund, Zyptensminde og Christiansborg.

Hjern østre Skole er oprettet ved Legat af Christen de Linde. Skolen er i 5 Klasser, og der undervises 55 Børn. Undervisningen forestaas af 1 Førstelærer, 1 Andenlærer og 1 Forskolelærerinde.

Hjern vestre Skole er opført 1901, idet den gamle Skole med alt Materiale fra gammel Tid brændte. Skolen har 7 Klasser, hvori undervises 136 Børn, de 3 yngste Klasser

efter vestjysk Skoleordning. Undervisningen forestaas af 1 Førstelærer, 1 Andenlærer og 2 Lærerinder.

Poul Kristian Andersen, Førstelærer, er født den 31. Oktober 1892 i Vrejlev, Hjørring Amt, som Søn af I. Chr. Andersen og Hustru. Dmitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1913, Andenlærer i Ingstrup 1915—16, Førstelærer i Egebjerg og Ejsing 1916—23, siden 1923 Førstelærer ved Hjerm østre Skole.

P. K. Andersen,
Førstelærer.

Anders Johan Thøgersen, Førstelærer, er født den 31. Juli 1890 i Ikast som Søn af Købmand Chr. Thøgersen og Hustru. Gift med Ingeborg Flensborg. Dmitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1913, Vikar ved Vorgod Hovedskole 1913—14, Andenlærer ved Hjerm vestre Skole 1914—25, siden 1925 Førstelærer samme Sted.

A. J. Thøgersen,
Førstelærer.

Einar Christian Sørensen, Andenlærer, er født den 21. Oktober 1900 i Hjerm som Søn af Gaardejer P. Sørensen og Hustru. Dmitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1926, Lærer ved Struer Optagelseshjem 1926—29, Vikar ved Hjerm Skole søndre Skole 1929—30, siden 1930 Andenlærer ved Hjerm vestre Skole.

Karen Dynesen, Lærerinde, er født den 20. Juni 1872 i Sinding som Datter af Sognefoged Chr. Dynesen og Hustru. Forskolelærerindeeksamen fra Th. Langs Skole, Silkeborg, 1896, Privatlærerinde i Vendsyssel til 1900, siden 1900 Lærerinde ved Hjerm vestre Skole.

Margrethe Møller Priess, Lærerinde, er født den 21. Januar 1871 i Løvel som Datter af Lærer I. C. Priess og Hustru. Forskolelærerindeeksamen fra Th. Langs Skole i Silkeborg 1898, Privatlærerinde i Vejby 1898—1900, i Rørt-Elle Skole 1900—03, i Døstrup 1903—10, siden 1910 Lærerinde ved Hjerm vestre Skole.

Kirstine Østergaard Nielsen, Lærerinde, er født den 27. Juni 1896 i Lomborg ved Lemvig som Datter af Gaardejer P. Wolder Østerby. Forskolelærerindeeksamen fra Københavns Forskoleseminarium 1919, Vikar i Gørding-Vemb-Bure Kommune 1919—20, i Østerbølle Friskole pr. Aalestrup 1920—24, siden 1924 Lærerinde ved Hjerm østre Skole.

Hjerm Kalkværk blev 1. Januar 1891 overtaget af Aktieselskabet „De jyske Kalkværker“. Der var dengang 2 mindre Højovne. Som Bestyrer ansattes N. A. Jørgensen, der tidligere havde arbejdet ved Kalkværket. I 1891 blev der brændt ca. 4000 Td. Kalk, og i 1907 naaede man op paa ca. 22,000 Td. Kalkbrændingen, der før foregik i Ringovne, foregaar nu i 2 nye, moderne Højovne, hvoraf den største rummer ca. 60,000 kg, og Optrækket foregaar nu ved Motorspil. De jyske Kalkværkers Hovedkontor er i Aarhus, og derfra ledes de forskellige jyske Værker. Bestyrer er A. N. Jørgensen, der er Søn af den tidligere Bestyrer.

Axel Nathalius Jørgensen, Bestyrer, er født den 3. Maj 1878 paa Langeland som Søn af fhv. Driftsbestyrer N. A. Jørgensen, Hjerm. Gift med Ane Kathrine Byskov. Uddannet som Handelsgartner, siden 22. April 1911 Driftsbestyrer ved Hjerm Kalkværk.

A. N. Jørgensen,
Bestyrer.

Øster Hjerm Brugsforening var oprindelig Købmandshandel, men denne afhændedes i 1919 til Beboerne, som oprettede en Brugsforening med ca. 60 Medlemmer. Omsætningen i 1931 var ca. 70,000 Kr. Uddeler er T. Poulsen.

Telling Poulsen, Uddeler, er født den 30. Juli 1899 i Mejrup som Søn af Gaardejer J. Damgaard Poulsen og Hustru. Uddannet som Købmand, siden 1923 Uddeler i Øster Hjerm Brugsforening.

Andelsmejeriet „Hjerm“, er opført 1931. Der er 210 Andelshavere. Mejeriet er moderne indrettet med usynligt Rørsystem. Der behandles aarligt 10 Millioner Pd. Mælk. Mejeriet ledes af en Bestyrer, der har 3 Mand til Medhjælp.

Peder Nielsen Hald, Mejeribestyrer, er født den 30. September 1872 i Als, Hadsund, som Søn af N. P. Nielsen og Hustru. Gift med Karen Jensen. Præliminereksamen fra Struer 1887, Elev paa Sofiendal Mejeri i Hjerm 1887—91, siden 1893 Bestyrer ved Andelsmejeriet „Hjerm“.

Hjerm Missionshotel var oprindeligt en Kro, men blev senere omdannet til Missionshotel. I 1926 nedbrændte Bygningen, men blev genopbygget samme Aar. En Del af Bygningen med Butikker er lejet ud til private. Hotellet har Mødesal og Selskabslokaler, og der er Plads til 8 liggende Gæster. Bestyrer er Johannes Olander.

Johannes Olander, Hotelforpagter, er født den 15. December 1897 i Ølgod som Søn af Gaardejer A. Olander og Hustru. Gift med Karen Marie Jensen. Uddannet ved Landvæsenet, Forpagter af Hejnsvig Missionshotel 1926—28, siden 1928 Forpagter af Hjerm Missionshotel.

H. Chr. Hansen,
Landpolitibetjent.

Hans Christian Eiby Hansen, Landpolitibetjent, er født 9. Januar 1880 i Odense som Søn af Gaardejer J. Fr. Hansen og Hustru. Gift med Ingeborg Andersen. Uddannet ved Landvæsenet, Repræsentant for H. C. Petersen & Co., København, 1909, Politibetjent ved Digeanlæggene ved Ribe 1911, siden 1913 Landpolitibetjent i Hjerm.

Amanda Larsen, Distriktsjordemoder, er født den 26. Oktober 1890 i Aadum som Datter af Gaardejer Søren Bagge og Hustru. Jorddemodereksamen 1919, siden 1920 Distriktsjordemoder i Hjerm, Handbjerg og Gimsing.

A. Larsen,
Distriktsjordemoder.

Carl Christian Jensen, Stationsforstander, er født den 16. Februar 1881 i Herfølge som Søn af Banevogter O. Jensen og Hustru. Ansat ved D. S. B. 1898 i Borup, Assistent ved forskellige sjællandske Stationer, Trafikkontrollør i Struer 1925, siden 1931 Stationsforstander, Postekspeditør og statsautoriseret Vejer i Hjerm.

Mads Madsen, Sogneraadformand, er født den 3. November 1871 i Vølstrup som Søn af Gaardejer P. Madsen og Hustru. Uddannet ved Landbrug, Gaardejer 1901, Medlem af Sogneraadet 1917—25 og siden 1929, siden April 1931 Sogneraadformand.

Medlemmer af Hjerm Sogneraad er: Gaardejer M. Madsen, Gaardejer J. Søndergaard, Købmand P. Halkjær, Gaardejer Chr. Ausum, Gaardejer E. Kærgaard, Overportør Chr. Lauridsen og Gaardejer J. Nielsen.

GIMSING SOGN omgives af Struer Købstadjorder, Ølby, Vejrum og Hjerm Sogne samt Limfjorden. I Gimsing Sogn findes Byerne: Gimsing med Kirke, Dalbygaarde, Movstgaarde, Trudsø med Gimsing vestre Skole og Missionshus, Gimsingfælled, Gimsingstrand, Østerby med Skole, samt en Samling Gaarde og Huse.

Gimsing Sogn har Tingsted i Struer og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderings-

Gimsing Kirkes Indre.

kreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 179 a.

Gimsing Kirke bestaar af et udelt Langhus med Vaabenhus mod Nord. Den vestlige Del af Langhuset har været Skib i en romansk Granitkvaderkirke. De oprindelige Døre er bevaret. Vaabenhuset er tilføjet i sengotisk Tid. Omtrent paa samme Tid antages det, at Koret er revet ned, og Skibet er forlænget mod Øst. Ved en Restaurering i 1905 opførtes en spinkel Mur mellem Kor og Skib. Kirkens Indre har Bjælkeloft. Prædikestolen er fra ca. 1600, den er restaureret i 1909 og forsynet med de gamle Farver. Altertavlen er fra samme Tid som Prædikestolen og er et godt udført Snitværk med Ludvig og Anne Lykkes Vaaben. Sidstnævnte har skænket Alterstagerne i 1584. Kalk og Disk er skænket i 1631 af Ingeborg Parsberg. I Kirken findes Stolestadegavle fra det 16. Aarhundrede og et Pulpitur fra det 17. Aarhundrede. Kirkens Klokke, der er uden Inskription, er fra det 13. Aarhundrede.

Quistrup er en meget gammel Gaard, idet den allerede i 1163 skænkedes sammen med noget andet Gods til Oprettelse af Tvis Kloster, under hvilket den hørte indtil Reformationen. Kronen skødede i 1547 Quistrup til den sidste katolske Ribebisp, Oluf Munk, hvorefter den ejedes af Sønnen Ludvig Munk, og efter at dennes Søn 1613 skødede den til Rigsraad Iver Juul til Viilestrup har Gaarden skiftet Ejer flere Gange. I 1888 overtoges Gaarden af Landstingsmand P. Olufsen, der er den nuværende Ejer.

Den anselige Hovedbygning er opført 1637 af Axel Juul, hvilket fremgaar af Indskriften paa en over Indgangen fra Haven anbragt Sandstensportal. Hovedbygningen bestod oprindeligt af en Hovedfløj af Grundmur i 2 Stokværk med hvælvede Kældere og et blytækt Taarn ved Østenden. Dette Taarn og to Sidefløje, der var forbundet med en Mur, har tidligere Ejer Apoteker Eyber ladet nedrive.

Quistrup.

Gimsing østre Skole er bygget 1898 og var oprindeligt den eneste Skole i Sognet med en Pogeskole beliggende ved Struer-Holstebro Landevej. I 1919 blev der bygget en selvstændig Skole paa dennes Plads, som fik Navnet Gimsing østre Skole. Skolen underviser ca. 52 Elever. Lærer er J. Kristensen Søborg.

Johannes Kristensen Søborg, Lærer, er født den 7. Juli 1896 i Læborg Sogn som Søn af Lærer Th. Kristensen og Hustru. Gift med Agnes Nielsen Dahl. Dimitteret fra Gjedved Seminarium 1917, Aarskursus 1924—25 i Matematik, Fysik og Regning, ansat ved Gimsing østre Skole 1920, siden 1925 Enelærer ved samme.

Cecilius Petersen, Sogneraadsformand, er født den 7. Juli 1876 i Nees som Søn af Anders Petersen og Hustru, Hedemark. Gift med Anna Andersen. Uddannet ved Landbrug fra 1896—1904, Uddeler i Nees Brugsforening fra 1904—18, Ejer af St. Bjerregaard, siden 1918 Ejer af „Højgaard“, Gimsing. 1909—17 Medlem af Nees Sogneraad og 1915—17 Formand for samme. Kredsrevisor for F. D. B.s 27. Kreds, Revisor paa Struer Andelsslakteri. Siden 1925 Sogneraadsformand i Gimsing.

C. Petersen,
Sogneraadsformand.

Kristen Hvidbjerg, Sognefoged, er født den 11. Juli 1882 i Lem pr. Skive som Søn af Snedker S. Hvidbjerg og Hustru. Gift med Kirstine Have. Uddannet ved Landbrug, Højskoleophold paa Thestrup Højskole 1902—03, Tune Landbrugsskole 1905—06, 1907 Ejer af Østervang, Borbjerg, 1920 Quistrup Mølle, siden 1931 Sognefoged i Gimsing Sogn.

Kr. Hvidbjerg,
Sognefoged.

Medlemmer af Gimsing Sogneraad er: Gaardejer C. Petersen, Formand, Gaardejer J. Pilgaard, Gaardejer M. Andersen, Gaardejer C. Hillersborg og Villaejer Th. Jensen.

VEURUM SOGN omgives af Hjerm, Gimsing, Ølby-Fovsing-Aspe og Navr-Sir Sogne. I Sognet findes Byerne: Vejrum med Kirke, Præstegaard, Vejrum nordre Skole og Fattiggård, Lyngkrog, Lundby, Skød, Tingaarde, Kronborgdige med Missionshus, Mølle og Købmandshandel, Bjergaarde med Vejrum søndre Skole, Tolsgaarde, Søllergaarde, Nørre-Søller, Hammer-Mølle med Mølle, Andelsmejeri og Købmandshandel, samt en Samling Gaarde og Huse.

Vejrum Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægekreds, Lemvig Skattekreds, Holstebro Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 180. Lægd.

Vejrum Kirke er en ret anelig Kirke, der er indviet til Sct. Andreas. Kirken bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest samt Vaabenhus mod Nord. Den oprindelige Bygning, der er fra den romanske Tid, er opført af Granitkvadre paa Dobbelsokkel. Den oprindelige Norddør, der nu er en Del udvidet, benyttes endnu; Syddøren samt en Del oprindelige Vinduer ses tilmurede. Taarnet og Vaabenhuset tilføjedes i Slutningen af Middelalderen og er væsentlig opført af Munkesten. Taarnet har løgformet Spir, der er opsat 1766. Det hvælvede Taarnrum har været Begravelsessted for Rasmus Overgaard og Hustru; en Gitterdør fra Gravstedet er bevaret.

Fr. Andersen,
Sogneraadsformand.

Vejrum Kirke.

Koret har ligeledes Hvælving fra den sengotiske Tid; under Koret ligger Niels Poulsen Astrup begravet (død 1690). Altertavlen er engelsk Arbejde fra 1450, det er dog kun den ældste Del, en lille Fløjtavle med Alabastrelieffer forestillende Sct. Katharinas Martyrium, der med Sikkerhed kan stamme fra den Tid. I 1595 fik denne Tavle et Fodstykke med lutheranske Indskrifter, og senere er den forsynet med en stor Renæssanceramme. Om Alteret er der en Smedejernsskranke fra 1713. Den rigt udskårne og stafferede Prædikestol er fra Christian IV.s Tid. Orgelet er bygget 1919. I Kirken er op hængt et Krucifiks fra den sengotiske Tid, dog er Figuren af nyere Oprindelse. Klokken er fra 1485. Sognepræst er H. P. Madsen.

H. P. Madsen,
Sognepræst.

Harald Peter Madsen, Sognepræst, er født 30. Juli 1901 som Søn af Købmænd Chr. Madsen og Hustru, Silkeborg. Gift med Ragna Mølgaard Nielsen. Student fra Silkeborg Seminarium 1920, cand. theol. 1926, residerende Kapellan ved Ansgar Kirke i Odense 1926—30, siden 1930 Sognepræst i Vejrum.

Avsumgaard nævnes i 1475, og den tilhørte i 1502 Niels Clemmentsen; i 1709 købte Præsten Jens Jermiin Gaarden, og han kompletterede den straks, saaledes at den i 1710 var en fri Sædegaard. Siden den Tid har den været i Slægtens Eje. Den oprindelig af Grave omgivne Hovedbygning, der er opført af Th. J. Jermiin samtidig med Stamhusets Oprettelse i 1777, bestaar af en Hovedfløj flankeret af to vinkelbøjede Sidelænger. Bygningerne er i et Stokværk med Kvistgavle over Dørene. Bygningerne er overvejende opført af Mursten, men i Nordsiden er der noget Bindingsværk fra det 18. Aarhundrede. Borggaarden aabner sig mod Vest mod den store Ladeport, og en Bro forbinder de to Anlæg. Over Indkørslen til Ladegaarden staar 1778—1901.

Kvistgaard har været en Hovedgaard og ejedes i 1456 af Simon Spend. Gaarden var senere en øde og forladt Bondegaard, og en Tid var den delt i to Dele, S.- og N.-Kvistgaard, hvoraf den sidste i 1687 var en Ryttergaard. I 1821 udstedtes der kongelig Bevilling paa at sammenlægge de to Gaarde igen, og Mads Quistgaard til Sofienlund købte

Gaarden for 11,000 Rd. I 1862 afhændedes den til J. K. V. Steenstrup for 34,500 Rd., og dennes Søn afhændede Gaarden til Chr. Bach i 1916. 1919 købte P. Chr. Jensen Kvistgaard for 300,000 Kr.

Vejrum nordre Skole er bygget 1906 og var oprindelig Kirkeskole. Skolen omfatter 4 Klasser, og der undervises ca. 50 Børn. Undervisningen forestaas af en Førstelærer og en eksam. Lærerinde.

Vejrum søndre Skole er ligeledes bygget 1906. I Skolen er der 2 Klasseværelser og 1 Gymnastiksal. Skolen omfatter 4 Klasser, og der undervises 55 Børn. Undervisningen forestaas af en Førstelærer og en eksam. Lærerinde.

Chr. E. Rauff,
Førstelærer.

K. H. Pedersen,
Lærerinde.

C. C. Norborg,
Førstelærer.

K. K. Jensen,
Lærerinde.

Christian Emil Rauff, Førstelærer, er født den 26. Marts 1883 i Brande Sogn som Søn af Gaardejer O. Rauff. Gift med Marie Dalgaard. Lærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1906, deltaget i forskellige Kursus, Vinterlærer ved Bølling Friskole 1906—07, Enelærer ved Hinum ved Grindsted 1907—12, Formand for K. F. U. M. i Vejrum, siden 1912 Førstelærer i Vejrum nordre Skole.

Karen Hvidbjerg Pedersen, Lærerinde, er født den 20. November 1890 i Nr. Lem som Datter af Gaardejer L. Dubgaard Petersen og Hustru. Lærerindeeksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1913, Vikar i Førstelærerembedet i Vorde pr. Løgstør 1914, konstitueret Forskolelærerinde i Naur 1914, fast ansat siden 1915. Formand for K. F. U. K. i Vejrum 1923—27, siden 1917 Lærerinde ved Vejrum Skole.

Christen Christensen Norborg, Førstelærer, er født den 15. Marts 1884 i Hjerm Sogn som Søn af Boelsmand P. Chr. Norborg og Hustru. Gift med Ane Christiansen. Lærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1909, Vikar i Blaahøj, Vind Sogn, 1909—10, i Holstebro 1910—21, siden 1921 Førstelærer ved Vejrum søndre Skole.

Karen Kathrine Jensen, Lærerinde, er født den 30. Januar 1897 i Hjortkær, Grimstrup, som Datter af Gaardejer S. A. Jensen og Hustru. Lærerindeeksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1920, Lærerinde i Ejstrupholm 1920—21, konstitueret Lærerinde ved Vejrum søndre Skole 1921, siden 1. Januar 1922 fast ansat samme Sted.

Vejrum Fattiggaard er opført 1879 efter en Brand i 1872. I Bygningen er der 7 Værelser, og der hører en stor Havø til Fattiggaarden. Bestyrerinde er Frøken Maren Nielsen.

Maren Nielsen, Bestyrerinde, er født den 8. Februar 1885 i Fabjerg som Datter af J. N. Nielsen og Hustru. Bestyrerinde paa Fabjerg Asyl 1919—30, siden 1930 Bestyrerinde paa Vejrum Fattiggaard.

M. Nielsen,
Bestyrerinde.

Niels Bernhard Jensen, Sognefoged, Gaardejer, er født den 3. November 1885 i Vejrum som Søn af Gaardejer Chr. Jensen og Hustru, Nørsøller. Gift med Karen Marie Nielsen. Uddannet ved Landbrug, Højskoleophold paa Børkop 1904—05, 1907 Ejer af Nederdal, Vejrum, Medlem af Sogneraadet 1929, Kommunekasserer, Kasserer for Andelsmejeriet „Hammerhus“, Revisor ved Struer Andelssvineslagteri, siden 1. Januar 1927 Sognefoged for Vejrum Sogn.

Frederik Andersen, Sogneraadformand, er født den 20. Januar 1876 i Hundstrup som Søn af Arbejdsmand A. C. Andersen. Gift med Marie Tang. Uddannet ved Landbrug, paa Malling Landbrugsskole 1904—05, Gaardejer 1908. Medlem af Sogneraadet 1925, Revisor i Asp Brugsforening, Medlem af Bestyrelsen for Elektricitetsværket, Medlem af Bestyrelsen for Holmgaard Andelsmejeri, siden 1929 Sogneraadformand i Vejrum Sogneraad.

Medlemmer af Vejrum Sogneraad er: Gaardejer F. Andersen, Formand, Gaardejer B. Jensen, Gaardejer C. Knudsen, Gaardejer M. Christensen, Proprietær Peter Jensen, Husmand Chr. Skibsted og Gaardejer P. Borup.

ØLBY-FOUSING-ASPE KOMMUNE bestaar af Ølby, Fousing og Asp Sogne. Ølby Sogn omgives af Fovsing, Vejrum og Gimsing Sogne, Struer Købstadjorder samt Skodborg Herred. Fousing Sogn omgives af Ølby, Vejrum og Aspe Sogne samt Skodborg Herred. Aspe Sogn omgives af Fousing, Vejrum og Navr Sogne samt Skodborg Herred.

I Ølby Sogn findes Byerne: Ølby Kirkeby med Kirke, Skole, Missionshus, Købmandshandel og Spare- og Laanekasse, Vester-Ølby med Præstegaard og Øster-Ølby, desuden en Del større Gaarde.

I Fousing Sogn findes Byerne: Fousing med Kirke, Bak med Andelselektricitetsværk og Skadborg med Skole, samt en Samling Gaarde og Huse.

I Aspe Sogn findes Byerne: Aspe Kirkeby med Kirke, Skole, Missionshus og Brugsforening, Linde med Skole, Missionshus, Brugsforening og Cementstøberi, samt en Samling Gaarde og Huse.

Ølby Sogn har Tingsted i Struer og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægekreds, Lemvig Skattekreds, Holstebro Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 178. Lægd.

Ølby Kirke.

Fousing Sogn har Tingsted i Struer og hører under de samme Kredse som Hovedsognet, samt 5. Udskrivningskreds' 177. Lægd.

Aspe Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægekreds, Lemvig Skattekreds, Holstebro Vurderingskreds, Amtets 4. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 176. Lægd.

Ølby Kirke, der er indviet til Sct. Nicolaus, bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure bestaar af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Norddør er bevaret tilligemed flere Vinduer. Vaabenhuset er tilbygget i 1800, og Taarnet er tilføjet 1905 og er opført af Mursten med hvidt Kalkpuds. Det har teglhængt Saddeltag med Gavle i Nord og Syd. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Prædikestolen er fra Chr. den IV.s Tid. Altertavlen med Maleri forestillende den korsfæstede er fra 1911, i hvilket Aar den gamle Alertavle fra det 17. Aarhundrede brændte tilligemed Korets Inventar. Kirkens Orgel er fra 1916. Klokken, der er uden Indskription, er omstøbt 1924.

Fousing Kirke, der er indviet til Sct. Catharina, bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Kor og Skib er fra den romanske Tid; de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Norddør er bevaret. Taarnet er opført i Slutningen af Middelalderen, og Underrummet, der tidligere var hvælvet, har Spidsbue ind til Kirken. Vaabenhuset er opført paa samme Tid. Ved en senere Ombygning er Murene omsatte med Kamp- og Mursten. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede. Altertavlen er fra det 15. Aarhundrede og er en udskåret Fremstilling af Korsfæstelsen, der omgives af en Ramme fra det 18. Aarhundrede. I Kirken findes en Knæfaldsskranke af Smedejern med Slægterne Jermiins og Poulsens Vaaben.

Aspe Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn samt et Vaabenhus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Den oprindelige Norddør benyttes endnu. Ved Slutningen af Middelalderen opførtes mod Vest et Taarn, som dog senere er nedbrudt, samtidig opførtes Vaabenhuset. Ved Siden af Korbuen ind mod Skibet fandtes to Nicher til Helgenbilleder; den søndre er nu tilmuret. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Der er foretaget flere Restaureringer: 1895, 1897 og 1919, hvor der bl. a. blev opsat nye Stolestader. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede. Altertavlen er ny og med Maleri forestillende den korsfæstede. De øverste Stolestader bærer Aarstallet 1636.

Christian Christensen, Pastor, er født den 8. Januar 1876 i Idom som Søn af Landmand Hans Christensen og Hustru. Gift 1908 med Kirstine Marie Jensen. Uddannet som Præst paa Missions-skolerne i Herning og Odense med Eksamen fra Universitetet i København 1904. Blev efter endt Eksamen udsendt paa Missionsmarkerne i Kina og Manschuriet og virkede her til 1928. Sognepræst i Nørhøi, Thy, fra Januar 1929 til Novbr. 1932. Siden 1932 Præst i Ølby Sogn.

Chr. Christensen,
Sognepræst.

Lindtorp har tidligere været en Hovedgaard. I Aaret 1510 blev den af Fru Kirsten Stenfeldt skødet til Niels Clemmetsen. I 1594 ejedes Gaarden af Fru Karen Viffert, Enke efter Timme Rosenkrantz til Rydhøi. Derefter skiftede Gaarden Ejer mange Gange og blev en Del udstykket. I 1895 tilhørte den A. M. Wille, og 1900 blev den af H. C. Hansen solgt for 50,000 Kr. til Forvalter C. Bendtsen fra Kalbygaard. Senere har den hyppigt skiftet Ejer og er blevet yderligere udstykket. Ved en Brand i 1925 brændte Udbygningerne.

Christian Jensen, Førstelærer, er født den 5. April 1880 i Aulum som Søn af Husmand Niels Jensen og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1902, derpaa Lærer i Hodsager 1903—07, Haundal 1907—12, Solbjerg 1912—21, Aast 1921—25, siden 1925 Førstelærer Ølby Skole.

Johanne Olesen Kynde, Lærerinde, er født 23. Januar 1879 i Harboøre. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1907. Siden 1. Novbr. 1907 Lærerinde ved Ølby Skole.

Chr. Jensen,
Førstelærer.

J. O. Kynde,
Lærerinde.

Chr. Ørts,
Førstelærer.

E. K. Knudsen,
Lærerinde.

Christian Ørts, Førstelærer, er født den 1. Januar 1892 i Flynder som Søn af Mejerist S. P. Jensen og Hustru. Gift 1918 med Ane Marie Øgendahl. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1915, Vikar i Bøvling, Vinterlærer i Borris og derpaa Lærer i Møborg 1916—24, og i Estvad nordre Skole fra 1. November 1924—27. Siden 1. Juni 1927 Førstelærer ved Fousing Skole.

Else Kirstine Knudsen, Lærerinde, er født den 18. September 1886 i Herning Sogn som Datter af Gaardejer Knud Knudsen og Hustru. Dimitteret fra Horsens Kvindeseminarium 1908, Lærerinde ved Fousing Skole siden 1. December 1908.

Johannes Kristensen, Førstelærer, er født den 27. December 1876 i Nr. Nissum som Søn af Kr. Kristensen og Hustru. Gift 1903 med Marie Jensen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1896, siden 1. September 1896 ansat ved Asp Skole.

Dorthea Katrine Pedersen Søgaard, Lærerinde, er født den 20. August 1889 i Handbjerg som Søn af Landmand Jens Pedersen Søgaard og Hustru. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1919, Ansættelse ved Ejstrupholm Mellemskole 1 Aar, siden 1. September 1920 Lærerinde ved Asp Skole.

Karl Gammelgaard Madsen, Førstelærer, er født den 4. November 1901 i Bølling som Søn af Gaardejer M. P. Madsen og Hustru. Gift 1928 med Marie Kirstine Esken. Dimitteret fra Tønder Seminarium 1925. Friskolelærer i Bølling 1925—27, siden 1. Maj 1927 Førstelærer ved Linde Skole.

Anna Kirstine Frandsen, Lærerinde, er født 26. December 1902 i Handbjerg som Datter af Fisker Jens Frandsen og Hustru. Dimitteret fra Københavns Forskoleseminarium 1924. Vikar forsk. Steder og kom 1. Oktober 1928 til Linde Skole som Forskolelærerinde.

Medlemmer af Ølby-Fousing-Aspe Sogneraad: Gaardejer Niels Dahl, Formand, Gaardejer N. Bjerg, Gaardejer K. Danielsen, Gaardejer H. P. From, Husmand J. Klostergaard, Gaardejer I. Knudsen, Gaardejer J. Borg, Husmand M. Ringsted og Gaardejer A. N. Gade.

Johs. Kristensen,
Førstelærer.

D. K. P. Søgaard,
Lærerinde.

K. G. Madsen,
Førstelærer.

A. K. Frandsen,
Lærerinde.

NAVR-SIR KOMMUNE består af Navr og Sir Sogne.

Navr Sogn omgives af Sir og Maabjerg Sogne, Ulfborg Herred, Bure og Aspe Sogne samt Vejrum Sogn.

Sir Sogn omgives af Navr, Maabjerg, Hjerm og Vejrum Sogne.

I Navr Sogn findes Byerne: Navr Stationsby med Kirke, Præstegaard og Missionshus, Købmandshandel, Vandmølle og Jernbanestation, Falsig, Blodmose, Vognstrup, Alstrup, Krunderup med Skole, Kærgearde, Gade med Skole, samt en Del Gaarde og Huse.

I Sir Sogn findes Byen Sir med Kirke, Skole, Forsamlingshus og Købmandshandel samt en Samling Gaarde og Huse.

Navr Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægkreds, Lemvig Skattekreds, Holstebro Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 175. Lægd.

Sir Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under de samme Kredse som Hovedsognet, samt 5. Udskrivningskreds' 181. Lægd.

Navr Kirke består af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Begge de oprindelige Døre samt tre Vinduer ses tilmurede. Taarnet med Blindingsgavle i Nord og Syd er opført i Slutningen af Middelalderen, samtidig opførtes Vaabehuset. I det indre har Skibet fladt Loft, medens Kor og Taarnrum er hvælvet. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede. Altertavlen, med nyt Maleri, der er en Kopi af Blochs Christus med Barnet, er fra samme Tid. I Kirken er ophængt et Krucifiks fra sengotisk Tid. Klokkeren med Inskription er støbt 1340 af Mester Nicolaus.

Sir Kirke består af Kor og Skib samt Vaabehus mod Syd. Den ældste Del er Skibet, der er en Munkestensbygning fra det 15. Aarhundrede. I 1781 omsattes Murene, og Vaabehuset er da sikkert tilføjet. Koret er tilbygget i 1888, samtidig fik Gavlene og Vinduerne moderne, gotiske Former, og det Indre blev tøndehvælvet. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede. Paa Alteret findes en Christusfigur af Træ fra 1888. Alterstagerne er fra 1677.

Skolerne. I Kommunen findes 3 Skoler, og Lærerkraefterne er: Førstelærer A. R. Lavrsen, Krunderup Skole, Førstelærer Chr. Jensen og Forskolelærerinde F. Jensen Gadegaard ved Gade Skole og Førstelærer H. C. Pedersen og Lærerinde M. Bollerup ved Sir Skole.

Aage Rakkerberg Lavrsen, Førstelærer, er født den 22. September 1884 i Hem som Søn af Lærer Søren Lavrsen og Hustru. Gift 1912 med Katrine Lund. Dimitteret fra Silkeborg Se-

Naur-Sir Skole.

A. R. Lavrsen,
Førstelærer.

Chr. Jensen,
Førstelærer.

F. J. Gadegaard,
Forskolelærerinde.

H. C. Pedersen,
Førstelærer.

minarium 1907, Vikar i Nr. Nebel i 1 Aar, Lærer ved Eriksminde Fri- og Efterskole i 1 Aar, Andenlærer i Jebjerg 1909—12, siden 1. Maj 1912 Førstelærer ved Krunderup Skole.

Christian Jensen, Førstelærer, er født den 23. November 1869 i Storvorde som Søn af Husmand Jens Christensen og Hustru. Gift 1906 med Rosa Jensen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1899, Lærer ved Mejrup østre Skole 1902—04, ved Idum Skole fra 1904—09, siden 1. Februar 1909 Førstelærer ved Gade Skole.

Frida Jensen Gadegaard, Lærerinde, er født den 22. Oktober 1896 i Nr. Nisum som Datter af Seminarielærer J. Gadegaard og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1917, siden 1. Juli 1923 Forskolelærerinde ved Gade Skole.

Hans Christian Pedersen, Førstelærer, er født den 21. Juni 1891 i Ulstrup Sogn som Søn af Gaardejer Chr. Pedersen og Hustru. Gift 1918 med Ellen Margrete Christensen. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1912, Lærer ved Aabybro Realskole 1912—18, siden den 7. September 1918 Førstelærer ved Sir Skole.

Maren Bollerup, Lærerinde, er født den 12. August 1886 i Hanning som Datter af Landmand J. Bollerup og Hustru. Dimitteret fra Varde 1912, siden 1. Marts 1913 Lærerinde ved Sir Skole.

M. Bollerup,
Lærerinde.

Medlemmer af Navr-Sir Sogneraad er: Gaardejer Aug. Wille, Forstassistent V. Nielsen, Gaardejer Andersen Houmark, Boelsmand N. Iversen, Gaardejer J. Lillelund, Gaardejer M. Bertelsen og Købmand Th. Sørensen.

GØRDING-VEMB-BURE KOMMUNE bestaar af Gørding, Vemb og Bure Sogne. Gørding Sogn omgives af Vemb Sogn, Skodborg Herred, Nisum Fjord og Ulvborg Herred.

Vemb Sogn omgives af Gørding Sogn, Skodborg Herred, Bure Sogn samt Ulvborg Herred.

Bure Sogn omgives af Vemb Sogn, Skodborg og Ulvborg Herreder.

I Gørding Sogn findes Byerne: Mellembj med Skole og Købmandshandel, Sønderby, Nørby og Bundgaarde.

I Vemb Sogn findes Byerne: Vemb med Kirke, Præstegaard, Skole, Teknisk Skole, Forsamlingshus, Brugsforening, Vareindkøbsforening, Mølle, Kro, Elektricitetsværk samt 2 Jernbanestationer, Øster-Vemb, Bundgaarde, Hedegaarde, samt Brandborg Huse, desuden en Del større Gaarde.

J. P. Hansen,
Sogneraadformand.

I Bure Sogn findes Byerne: Øster-Bure med Skole, Afholdshjem, Forsamlingshus og Jernbanestation, Vester-Bure, samt en Samling Gaarde og Huse.

Gørding Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægekreds, Ringkøbing Skattekreds, Holstebro Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 172. Lægd.

Vemb Sogn har samme Tingsted og hører under samme Kredse som Hovedsognet Gørding, samt 5. Udskrivningskreds' 173. Lægd.

Bure Sogn har samme Tingsted og hører under samme Kredse som Hovedsognet Gørding, samt 5. Udskrivningskreds' 174. Lægd.

Gørding Kirke bestaar af Kor og Skib samt Vaabenhus mod Syd. Kirken er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Syddør benyttes endnu, Norddøren derimod ses kun tilmuret. Vaabenhuset er tilbygget senere. Kirken, der sikkert før har haft et Taarn, er med fladt Bjælkeloft. Altertavlen med Thorvaldsens Christus i Gibs er fra 1836. Prædikestolen er fra 1600.

Vemb Kirke bestaar af Kor og Skib samt Vaabenhus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid og er opført af Granitkvadre. Vaabenhuset og en Klokketam paa den vestlige Gavl er tilføjet senere. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Altertavlen er med Maleri forestillende Christus i Gethsemane. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede. Klokken bærer Aarstallet 1340.

Bure Kirke bestaar af Kor og Skib. Kirken er ejendommelig derved, at Kor og Skib udvendig gaar ud i eet, og har en stor Apsis mod Øst. Et Vaabenhus er tilføjet mod Nord. Det synes, at den uforholdsmæssig store Apsis har været en efter større Maalestok anlagt Bygning, som maaske aldrig er blevet opført, eller senere formindsket. Apsiden og den østlige Del af Skibet har profileret Dobbeltsoffel, og paa en Apsiskvader ses et udhugget Menneskehoved. Kirkens Indre er med Bjælkeloft, og Kor og Skib er med en Tværmur med spids Korbue. Over Vestgavlen er i 1864 opsat en muret Klokketabel med Spir. Altertavlen er et katolsk Fløjalter fra ca. 1500. I Midterpartiet findes udskaarne Figurer, og i Fløjene Apostlene. Prædikestolen er fra 1634 og bærer Navnet Bendt Christensen, som ogsaa har skænket Alterstagerne.

Chr. Andersen,
Sognepræst.

Sagnet fortæller, at der i Sognet har været Kloster eller en Slags Filial af Tvis Kloster, og Kirkens Bygningsform synes jo at kunde bekræfte dette.

Christian Andersen, Sognepræst, er født 8. December 1889 i Augustenborg som Søn af Landpost Fr. Andersen og Hustru. Gift med Johanne Marie Madsen. Fleraarigt Ophold paa Askov Højskole til 1913, Præsteuddannelse paa den danske Præsteskole i Des Moines, Ohio, fra 1913—16, Præst og Højskolelærer i U. S. A. 1916—19, Højskolelærer paa Danebod Højskole 1920—21, Præst i Spandet 1921—30. Formand for Forsamlingshus og Foredragsforening, Redaktør af Missionsbladet „Porto Novo“, Formand for Sønderjydsk Forening for Vemb og Omegn, siden 1930 Præst i Vemb Sogn.

Gørding Skole er oprettet i det 18. Aarhundrede. Skolens Lærere gennem Tiderne har været: Christen Jensen, Jens Lagoraeth fra 1725—68, om denne fortælles, at han strandede paa Kysten og senere blev hjulpet til Lærerembedet, Vilhelm D. Steendorph, Jens V. Steendorph fra 1862—1913, og den nuværende Lærer N. N. Nyhof. Skolen er paa 3 Klasser, og der undervises ca. 50 Børn. Undervisningen forestaas af 1 Lærer og 1 Læ-

rerinde. Den nuværende Skolebygning er opført 1864 og udvidet 1916. Der undervises efter vestjydsk Skoleordning.

Vemb Skole er oprettet 1884, og havde da til Huse i en Bygning nær ved Kirken, den nuværende Skolebygning er opført 1908. I Skolen er 4 Klasseværelser og et Sløjdløkkale. Der undervises efter vestjydsk Skoleordning med 2 Dage om Sommeren og 5 Dage om Vinteren, dog undervises de 2 yngste Klasser 5 Dage om Sommeren og 6 halve Dage om Vinteren. Der undervises ca. 160 Børn, og Undervisningen forestaas af 1 Førstelærer, 1 Andenlærer og 2 Lærerinder.

N. N. Nyhof,
Førstelærer.

Niels Nørgaard Nyhof, Førstelærer, er født den 28. Juli 1869 i Hedegaard i Ejstrup som Søn af Gaardejer I. C. Pedersen og Hustru. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1897, Lærer ved Gram Skole 1898—1913, siden 1913 Førstelærer ved Gørding Skole.

Chr. H. Christiansen,
Førstelærer.

Christian Holger Christiansen, Førstelærer, er født 9. December 1872 i Hanning Sogn som Søn af Lærer N. C. Christiansen og Hustru. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1897. Andenlærer paa Staby Vinterlærerseminarium 1899—1901, Lærer i Bure 1901—04. Med-

lem af Menighedsraadet, Formand for Værgeraadet, siden 1904 Førstelærer i Vemb Skole.

Niels Marius Bruun, Andenlærer, er født den 19. September 1896 i Tørring ved Lemvig som Søn af Tømrermester N. Bruun. Udlært Tømrer, Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1920, Vikar i Struer 1920—21. Medlem af Bestyrelsen for Teknisk Skole, Kursus paa Statens Tegnekursus 1926—27 og 1929. Sløjdlærerkursus paa Askov 1921, siden 1922 Andenlærer i Vemb.

Vemb Teknisk Skole er oprettet den 1. Oktober 1913. Skolen fik i 1927 egen Bygning; denne kostede 15,000 Kr., men Staten ydede et Tilskud. Der undervises i Dansk, Regning, forberedende Tegning, Fagtegning og Bogføring, og der er 40 Elever. Der undervises af 3 Lærere: Førstelærer H. Christiansen, Handelsgartner L. G. Dinesen og Murermester P. Jørgensen. — Bestyrelsen bestaar af: Snedkermester A. Andersen, Formand, Smedemester V. Ragsborg og Lærer N. M. Bruun.

Vemb Teknisk Skole.

Vemb Borger- og Haandværkerforening er stiftet 1894 med 34 Medlemmer. Den første Bestyrelse bestod af: Bager I. C. Knoth, Formand, Gaardejer C. F. Schubert, Kasserer, Købmand I. N. Yde, Næstformand, Tømrermester C. Gravesen, Sadelmager S. Stougaard. Foreningen har medvirket til mange

Forbedringer i Byens Interesse, bl. a. Oprettelse af en Teknisk Skole, Afholdelse af Markeder i Vemb, Uddybning af Nissum Fjord, Bygning af Vandværk samt Fortovsregulering og Gadebelysning. Foreningen afholder Foredrag, Møder og Udstillinger, desuden forskellig Underholdning for Medlemmerne. Foreningens Formue er ca. 2000 Kr. + en Obligation paa Kr. 1000, som er skænket af Chr. F. Schubert og Hustru. Medlemstallet er nu ca. 120. Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af: Tømmerhandler K. N. Jensen, Formand, Malermester S. H. Sørensen, Snedkermester A. C. Nygaard, Købmand Kai Larsen og Forretningsfører Fr. Svenningsen.

Karl Kristian Jensen, Tømmerhandler, R. af D., er født den 1. Maj 1871 i Gudum. Uddannet Urmager, Urmager og Guldsmed i Vemb 1895—1914, siden 1914 Tømmerhandler i Vemb. Formand for Vemb Borger- og Haandværkerforening.

Vemb Elektricitetsværk I/S er oprettet 1906 som Andelsselskab. Værket begyndte med en Vindmølle og en 10 HK Petroleumsmotor. En 25 HK Sugegasmotor blev installeret i 1910, og i 1916 solgtes Værket til Interessentselskabet, der bestod af Købmand P. C. Rørsgaard, Købmand P. Nicolaisen, Tømmerhandler K. N. Jensen og Elektricitetsværksbestyrer A. Andersen.

I 1916 ombyggedes og udvidedes Værket, baade hvad Bygning og Maskiner angik, idet der opsattes en 50 HK B. & W. Dieselmotor, og i 1923 tilføjedes der endnu en 50 HK B. & W. Dieselmotor.

I 1931 er der produceret 75,000 Kwt til en Pris af 2½ og 4½ Øre pr. Kwt, henholdsvis til Kraft og Lys. Værket forsyner Vemb og Omegn. Bestyrer er A. Chr. Andersen.

A. Chr. Andersen,
Elektricitetsværksbestyrer.

Anton Christian Andersen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 7. September 1880 i Tirs som Søn af Husmand I. Chr. Andersen og Hustru. Uddannet ved Landbrug, Statens Elektrikerkursus i Askov 1918, Kursus paa Teknologisk Institut 1925, Ejer af Vemb Kontrolhønseri og Medejer af Vemb Ægforretning, siden 1916 Bestyrer af Vemb Elektricitetsværk.

Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger Vemb-Afdeling er oprettet 1928 for at forsyne store Dele af Ringkøbing Amt med Varer. Virksomheden beskæftiger ialt 14 Mand, og har privat Vigespør fra Jernbanen, ligesom der paa Grunden er Plads til Udvidelser. Omsætningen i 1931 var ca. 2 Millioner Kr. Forretningsfører er Frederik Svenningsen.

Frederik Svenningsen, Forretningsfører, er født den 26. November 1891 i Lime som Søn af

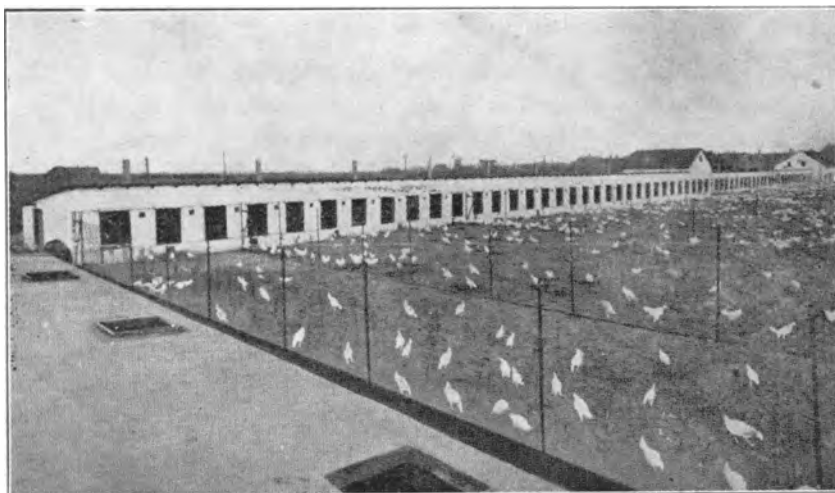

Nørre Hedegaard i Vemb.

Gaardejer Kr. Svenningsen. Uddannet i Brugsforening og F. D. B., Repræsentant i 12 Aar, siden 1928 Forretningsfører i Vemb F. D. B.s Afdeling.

Vemb og Omegns Brugsforening er oprettet 1915. Foreningens første Formand var Kr. Sand, som efterfulgtes af den nuværende Formand Gaardejer P. Pedersen. Bestyrelsen bestaar foruden Formanden af: K. Sand, F. Sand, M. Bennedsgaard og I. P. Bjerg Stampe. Foreningen har nu ogsaa Medlemmer i Nohuse, og Medlemsantallet er ca. 140. Omsætningen i 1931 var ca. 201,000 Kr. Uddeler er Stefan Nielsen.

Stefan Nielsen, Uddeler, er født den 22. Maj 1884 i Giver ved Aars som Søn af Forretningsfører P. Nielsen og Hustru. Gift med Kirsten Henriksen. Uddannet i Brugsforening, Højskoleophold paa Støvring Højskole. Uddeler i Arentsminde Brugsforening fra 1906—12, Forretningsfører for Dansk Andels-Kulforretning i Horsens fra 1912—14, derefter forflyttet til Aalborg Afdelingen fra 1914—18, Uddeler i Havbro Brugsforening fra 1916—25. Formand for 27. Kreds af Uddelerforeningen, Bestyrelsesmedlem i Sønderjydsk Forening, Bestyrelsesmedlem i Forsamlingshuset og i Foredragsforeningen, Revisor i Sygekassen, siden 1925 Uddeler i Vemb og Omegns Brugsforening.

Vemb Kontrolhønseri.

Vemb Kontrolhønseri er oprettet i 1929. Der begyndtes med 3000 Høns, alle hvide Italienerne. Huset er inddelt i 10 Rum med Plads til 6 Kontrolrum med Plads til 225 Høns i hvert. Afdelingen for Kyllinger er inddelt i 14 Rum med Plads til 500 Kyllinger i hvert. I denne Afdeling findes „Paraplymødre“ til Petroleum og 2 Rugemas-
skiner til 10,000 og

6,000 Æg. Hønsriet har eget Vandværk, Mølleri og Foderblandingsafdeling, og til Hønsriet hører 5 Tdr. Land, som er beplantet med 2000 Træer til Læbælte. Vemb Kontrolhønseri ejes af Elektricitetsværksbestyrer A. Chr. Andersen, Vemb.

Niels Nielsen Bjerg, Stationsforstander, er født den 27. April 1874 i Stadil som Søn af Gaardejer J. Bjerg og Hustru. Ansat ved D. S. B. 1894 i Eiby, Assistent i Nyborg 1897, senere bl. a. i Hørning 1909—25, Stationsforstander i Aulum 1925—30, siden 1930 Stationsforstander i Vemb.

N. N. Bjerg,
Stationsforstander.

Rasmus Peder Mikkelsen, Sognefoged, er født den 25. Februar 1878 i Sdr. Nissum som Søn af Gaardejer J. Chr. Mikkelsen og Hustru. Gift med Hedvig Dalgaard. Bestyrer af Holstebro Banks Filial siden 1917, kgl. Vejer og Maaler 1932, siden 1930 Sognefoged.

Jens Peter Hansen, Trafikassistent, Sogneraadformand, er født den 20. Februar 1894 i Svendborg som Søn af Vognmand N. P. Han-

R. P. Mikkelsen,
Sognefoged.

K. Sand,
Husmand.

sen og Hustru. Gift med Astrid Møller, Datter af Stationsforstander Møller, Vemb. Ansat ved D. S. B. i Humlebæk 1910, Assistent i Struer 1913, siden 1913 i Vemb. Siden 1929 Sogneraadsformand i Vemb.

Kristian Sand, Husmand, Kirkevæрге 1922, siden 1901 Formand for Gørding-Vemb-Bure Sygekasse.

Mads Povlsgaard, Gaardejer, Sognefoged, er født den 20. September 1867 i Povlsgaard, Vemb, som Søn af Anders Povlsgaard og Hustru. Uddannet ved Landbruget, Gaardejer 1897, Kirkevæрге for Gørding Kirke, siden 1924 Sognefoged.

A. Andersen,
Snedkermester.

Medlemmer af Gørding-Vemb-Bure Sogneraad er: Trafikassistent I. P. Hansen, Købmand P. Nicolajsen, Baneformand N. N. Winther, Gaardejer A. Tangsgaard, Bødkermester H. C. Christensen, Gaardejer N. Slet og Arbejdsmand P. Chr. Nielsen.

SKOVBORG HERRED

Skodborg Herred omgives mod Nord og Nordøst af Limfjorden, i hvilken den til Herredet hørende Ø Venø ligger, mod Øst og Sydøst af Hjerm Herred og mod Vest af Nissum Fjord, Vesterhavet og Vandfuld Herred.

Dets samlede Areal udgør 42,853 ha, og Indbyggerantallet var i 1925 ca. 13,000.

I Herredet ligger Købstaden Lemvig og følgende Sogne: Nørlem, Nørre Nissum, Tørring-Heldum, Lombørg-Rom, Bøvling, Flynder, Møborg, Nees, Gudum, Fabjerg, Resen-Humlum og Venø.

NØRLEM SOGN omgives af Lemvig Købstadjorder, Limfjorden, Nr. Nissum, Fabjerg og Rom Sogne. I Sognet findes Nørlem Kirke, Skole og Stjernhjem Hospital. Desuden findes der en Samling Gaarde og Huse.

Nørlem Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 209. Lægd.

Nørlem Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Kapel ved Skibets Nordside, den oprindelige Bygning bestaar af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. De rundbuede, granitindfattede Vinduer er indsat i 1893. Paa Korgavlen ses et tilmuret romansk Vindue. Taarnet, der er tilføjet i den sengotiske Tid, er opført af raa Kamp- og Mursten; Indgangen er nu fra Vest. Koret er hvælvet,

P. Futtrup,
Sogneraadsformand.

medens Skibet derimod har fladt Bjælkeloft. Prædikestolen er fra 1763, da Kirkens Altartavle med Malerier og Snitværk i Rokokostil blev opsat. Døbefonten er ny, den gamle, der fandtes i en Gaard i Lemvig, staar nu i Valgmenighedskirken der. I Kirken findes et Pulpitur i Barokstil; de øverste Stolestader bærer Aarstallet 1638. Kirkens Klokke, der er uden Inskription, er fra det 13. Aarhundrede. Under Alteret har der tidligere været Begravelser for Kabbels ældre Ejere.

Kabbel Hovedgaard ejedes i 1491 af Kabbel, 1511 af Oluf Rytter, 1523—39 af Sønnen Anders Rytter, derpaa af dennes Søn Oluf Rytter, hvis Søu Anders Rytter døde om-

kring 1618 som Slægtens sidste Mand.

Kabbel Hovedgaard.

Senere har Gaarden skiftet Ejer mange Gange. I 1907 solgtes den for 190,000 Kr. til et Konsortium, som i 1908 afhændede den for 195,000 Kr. til Løjtnant, Landbrugskandidat H. T. Wille. 1912 solgtes den for 198,000 Kr. til Forpagter N. J. Skriver, og han afhændede den 1917 for 315,000 Kr. til Plantageejer N. B. Bach, der 1921 solgte den til P. Bugge. Den nuværen-

de Hovedbygning er enfløjet og i et Stokværk. En to Stokværk høj Korsfløj er tilbygget af Enkefru Lautrup. Den tidligere Gaard var bygget ca. 1639 af Jakob Grubbe.

Østerbol var tidligere en Hovedgaard, som 1483 ejedes af Niels Krabbe til Herpinggaard, der 1502 solgte den til Niels Clemmentsen til Avnsbjærg. 1519 blev den af Chr. den II givet til hans Søn Rasmus Clemmentsen, efter hvis Død den i 1529 kom til Mogens Gøye. 1661 var den en Fæstegaard under Kabbel og ligeledes i 1789, da den blev delt i 2 Gaarde.

Stjernhjelm's Hospital er oprettet 1780 af Anne Marie Wandborg til Minde om den samme Aar afdøde Søn Stjernhjem med et Hus til Skolestue og Lærerbolig samt Friboelig for fire gamle Mennesker. I 1932 er det omdannet til Alderdomshjem, stadig med Plads til 4 Mennesker, hvoraf Bestyrerinden er den ene. Paa Muren er anbragt en Tavle med følgende Inskription: Stjernhjelm's Hospital og Skole efter sal. Welb. Hr. Jens Wandborg de Stjernhjem til Cappel, som har funderet den, men opbyggt og fuldført af hans Moder Anna Marie Wandborg sal. Niels Jacobsens i Lemvig. — Anno 1780.

Ole M. Olesen Damgaard, Sognefoged, er født den 16. April 1868 som Søn af Gaardejer Bertel Olesen og Hustru Ane, født Sørensen. Gift med Sidsel Marie Jacobsen. Medlem af Sogneraadet i 18 Aar. Siden 1903 Sognefoged i Nørlem Sogn.

Peder Olsen Futtrup, Sogneraadetsformand, er født den 28. Maj 1872, som Søn af Mads Christian Futtrup, Humlum, og Hustru Johanne Petersen. Gift med Kirstine Jacobsen (†). Medlem af Sogneraadet fra 1909—17, Ejendomsvurderingsmand 1911, Medlem af Menighedsraadet 1912, Sogneraadetsformand siden 1925.

Medlemmer af Nørlem Sogneraad er: Peder Olesen Futtrup, Formand, Gaardejer Niels Silius Raundal, Gaardejer Aage Refstrup, Molkjær, Gaardejer Johannes Smedegaard og Husmand Chr. Jacobsen, Molhøj.

TØRRING-HELDUM KOMMUNE bestaar af Tørring og Heldum Sogne.

Tørring Sogn omgives af Heldum og Lomborg Sogne, Vandfuld Herred og Limfjorden. Heldum Sogn omgives af Tørring, Lomborg og Rom Sogne, Lemvig Købstadjorder og Limfjorden.

I Tørring Sogn findes Byerne: Tørring med Kirke, Præstegaard, Skole, Missionshus, Købmandshandel og Mølle, Kallesø med Fattiggaard og Forsamlingshus, Tørringhuse med Købmandshandel og Tørring Andelsmejeri, Balleby med Jernbanestation, samt en Samling Gaarde og Huse.

I Heldum Sogn findes Heldum Kirke og desuden en Del større Gaarde.

Tørring Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 207. Lægd.

Heldum Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 208. Lægd.

Tørring Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Den højtliggende Kirke er ifølge Indskrift paa Klokken indviet til Sct. Hans. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure hestaa af Granitkvadre paa Dobbeltsoffel. Begge de oprindelige Døre og to Vinduer er tilmurede; i Sydmuren ses 4 ornamenterede Kvadre og et cirkelrundt Vindue. Taarnet er tilføjet i sengotisk Tid, og den øverste Del er senere ombygget. Taarnets Underrum er hvælvet, med Spidsbue ind til Kirken, og det tjener nu som Vaabenhus. Koret er ligeledes hvælvet, medens Skibet har Bjælkeloft. Prædikestolen er i Renæssancestil; i Felterne er der Kopier efter de gamle Billeder i Bøvling. Fløjaltertavlen er fra 1601 med Malerier fra 1673. Midtbilledet er fra 1850 og forestiller: Christus, der velsigner Brød og Vin. Topfeldtet er malet af Johs. Malling i 1914 og forestiller Opstandelsen. Altertavlen er bekostet af Ove Lykke. Desuden findes Alterbordspanel ligeledes i Renæssancestil. Kirkens Klokke med Inskription er støbt i 1506 af Peter Hansen i Flensborg. Under Koret har der tidlige været Begravelser for Fris'erne paa Vadskærgaard.

Heldum Kirke bestaar af Kor og Skib med Vaabenhus mod Syd. Kirken hærgedes i 1908 af en paasat Brand, der ødelagde Korets Loft og Tagværk samt en Del af Inventaret, men den blev restaureret i sin gamle Skikkelse af Arkitekt H. Palludan. Kirken er fra den romanske Tid og er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Norddøren er tilmuret, medens to af de oprindelige Vinduer er genaabnet. Syddøren er tilintetgjort, og i Stedet for er der nærmere mod Vestgavlen gennembrudt en ny Dør, foran hvilken man efter Branden har bygget et Vaabenhus. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Paa hver Side af Korbuen har der været en Niche. Den nordre, hvori der fandtes Rester af Kalkmaleri, er bevaret, medens den søndre er ødelagt af den gennem Væggen huggede Opgang til Prædikestolen. Altertavlen fra 1909 er med Maleri af Niels Bjerre forestillende Christus i Gethsemane. Den gamle Altertavle ødelagdes ved Branden, og en i 1623 af Knud Gregersen skænket Alterkalk smeltede undtagen Foden, der er anvendt til den nye Kalk. Derimod bevaredes to Alterstager fra 1700. Prædikestolen er ligeledes ny. I Kirkens Vestende har der tidligere været Begravelser. Kirkens Klokker, der nu hænger i en tømret Klokkestabel Vest for Kirken, er fra det 13. Aarhundrede. — Sognepræst for Tørring-Heldum er Peter Andreas Roesgaard.

P. A. Roesgaard,
Sognepræst.

Peter Andreas Roesgaard, Sognepræst, er født 22. August 1891 i Rom Sogn som Søn af Gdr. P. Chr. Andersen, Rom, og Hustru Valdborg Jensen. Gift med Edith Thomsen. Præliminæreksamen frs Døckers Kursus 1915, Student 1918, cand. theol. 1923, Sognepræst paa Fur 1923—29. Tidligere Formand for D. M. S. Kreds Mors-Fur, Formand for Menighedsraadet. Siden 1929 Sognepræst i Tørring-Heldum.

Hovedgaarden Vadskjærgaard i Tørring stammer fra 1522, da den tilhørte Niels Friis, den er nu paa 162 Tdr. Land. Gaarden kom i Familien Aggers Eje ca. 3. Juli 1807. Den nuværende Ejer er Knud Laurits Agger.

Laurits Agger, Godsejer, er født 4. Marts 1884 som Søn af Gaardejer Mads Agger og Hustru Karen, født Breinholt. Gift med Sigrid Hansen. Overtog Gaarden 1918.

Tørring Skole er bygget 1849. Enelærer er A. C. L. Christensen.

Heldum Skole er bygget 1886. Førstelærer er N. C. Bertelsen.

Anton Christian Lilleøer Christensen, Enelærer, er født den 13. August 1893 som Søn af Gaardejer Poul Lilleøer Christensen og Hustru Andrea, født Hansen. Gift med Caroline Christensen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1920, Vinterlærer ved Bølling Friskole, Skjern, 1920. Kirkesanger ved Tørring Kirke, Medlem af Menighedsraadet, siden 1923 ansat ved Tørring Skole.

A. C. L. Christensen,
Enelærer.

Niels Christian Bertelsen, Førstelærer, er født den 25. September 1870 som Søn af Husmand Mads Bertelsen og Hustru Sidsel Marie, født Nielsen. Gift med Mette Kirstine Jensen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1897, ansat ved Kjærby pr. Hald 1898—1906,

Enelærer ved Heldum Friskole 1906—07, Førstelærer samme Sted siden 1907.

N. C. Bertelsen,
Førstelærer.

Peder Kastberg Christensen Kallesøe, Gaardejer, Sognefoged, er født den 21. December 1893 som Søn af Gaardejer Anders Kvoløbæk Christensen Kallesøe, Lomborg, og Hustru Maren Christensen, f. Madsbjerg. Gift med Anna Jacobsen. Siden 1924 Sognefoged i Tørring Sogn.

Kornelius Møller, Sognefoged, er født den 25. Januar 1877 som Søn af Hans H. Møller og Hustru Maren, født Bach Nielsen. Gift med Kirsten Møller Eriksen. Siden 1917 Sognefoged i Heldum Sogn.

Medlemmer af Tørring-Heldum Sogneraad er: Mejeribestyrer N. P. Wrist, Gaardejer P. Eriksen, Gaardejer P. Borup Kallesøe, Gaardejer K. Jensen, Gaardejer V. S. Madsen, Gaardejer J. Ilkjær Jensen og Gaardejer P. Højbjerg.

P. K. Kallesøe,
Sognefoged.

LOMBORG-ROM KOMMUNE bestaar af Lomborg og Rom Sogne. Lomborg Sogn omgives af Rom, Heldum og Tørring Sogne, Vandfuld Herred og Bøvling og Flynder Sogne.

Rom Sogn omgives af Lomborg, Flynder, Møborg, Gudum, Fabjerg og Nørlem Sogne, Lemvig Købstadgjorder og Heldum Sogn.

I Lomborg Sogn findes Kirke, Præstegaard, 2 Skoler, Privatskole, Missionshus, Forsamlingshus, Kro, Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbaneholdeplads, desuden en Samling Gaarde og Huse.

I Rom Sogn findes Kirke og Skole og desuden en Samling Gaarde og Huse.

Lomborg Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 192. Lægd.

Rom Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under de samme Kredse som Hovedsog-
net, samt 5. Udskrivningskreds' 191. Lægd.

Lomborg Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Kor og Skib er fra den romanske Tid og opført af Granitkvadre paa Dobbeltsokkel. Begge oprindelige Døre er nu tilmurede. Da et Vaabenhus mod Syd blev nedbrudt, blev der anbragt en Dør i Taarnets Vestside. I det Indre er Taarnrummet og Koret hvælvet, medens Skibet har fladt Bjælkeloft. Prædikestolen er i Renæssancestil. Altertavlen er med Maleri forestillende Opstandelsen. I Kirken er ophængt et Krucifiks fra tidliggotisk Tid. Kirkens Klokke med Aftryk af Pilgrimstegn er fra 1505.

Rom Kirke bestaar af Apsis, Kor og Skib med Taarn mod Vest. Af den aenselige Kirke er Apsis, Kor og Skib fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Dobbeltsokkel. Begge de oprindelige Døre er bevarede, den søndre med rigt billedsmykkede Karmkvadre. Ogsaa Kirkens Indre er kvaderklædt, dog med Undtagelse af Apsiden, hvis Halvkuppelhvælv har været pudset og prydet med Kalkmalerier. Paa begge Sider af den store Korbue er der en Alterniche, hvoraf den ene er gennembrudt som Opgang til Prædikestolen. Taarnet, der er bygget af Granit og Munkesten, er opført i Slutningen af Middelalderen; Taarnrummet tjener nu som Forhal. Bygningen er i Tidens Løb undergaaet forskellige Forandringer; bl. a. er Ydermurene flere Gange omsatte, men saa daarligt, at de er meget brøstfældige. Særlig Taarnets Mure er meget daarlige, idet en Del af Skalmuren er faldet ned. Prædikestolen er i Renæssancestil. Den senkatolske Fløjaltertavle stammer fra ca. 1500, og er med udskaarne Figurer. I Midtskabet er fremstillet en Golgathascene, med et senere malet Krucifiks i Stedet for det oprindelige, og i Fløjene er Apostlene fremstillet. Alterstagerne, der er fra 1639, er skænket af Jacob Grubbe og Ingeborg Kruse. Kirkens Klokke uden Inskription er fra det 13. Aarhundrede. I Apsis, der har været adskilt med en Bræddevæg og benyttet som Sakristi, har

Rom Kirke.

der været Begravelser, bl. a. for Præsten Jens Høst. Sognepræst i Lomborg og Rom Sogne er Christen Ottesen.

Christen Ottesen, Sognepræst, er født den 24. Februar 1868 som Søn af Gaardejer Jens Ottesen og Hustru Marie, født Christensen. Gift med Hanne Christine Frederikke Grasbøll. Cand. theol. 1909, præsteviet Medhjælper ved Frelser Kirke i Aalborg 1910. Formand for Menighedsraad og Værgeraad, siden 1913 Sognepræst i Lomborg-Rom Pastorat.

Lomborg nordre Skole er bygget 1896, og *Lomborg søndre Skole* er grundlagt 1741, medens den nuværende Bygning er fra 1890.

Lomborg Friskole er bygget 1925 og besøges af ca. 30 Elever.

Rom Skole er opført 1893.

J. Abildtrup,
Førstelærer.

R. P. Ravnsbæk,
Førstelærer.

I. H. Moesgaard,
Førstelærer.

Petrea Frandsen,
Friskolelærerinde.

Jens Abildtrup, Førstelærer, er født den 12. Maj 1884 i Vorgod Sogn som Søn af Gaardejer Christen Christensen Abildtrup og Hustru Kirstine, født Jensen. Gift med Maria Margrethe Abildtrup. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1907, ansat som Førstelærer ved Hvingel Skole, Hee, 1909, siden 1913 Førstelærer i Lomborg Skole. Har skrevet og udgivet følgende Bøger: Vorgod Sogns Historie, Abildtrup Gaard og dens Beboere fra 1498—1925 og flere.

Rasmus Pedersen Ravnsbæk, Førstelærer, er født den 9. September 1888 i Fjaltring Mølle som Søn af Klaus Peder Christiansen og Hustru Ane Margrethe, født Kristensen. Ugift. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1911, ansat ved Horne Højskole 1911—14. Formand for Indre Missions Samfund og Dansk Missions Samfunds Lemvig Kreds. Siden 1915 Førstelærer ved Lomborg søndre Skole.

Ingvard Hansen Moesgaard, Førstelærer, er født den 2. Maj 1889 som Søn af Gaardejer Hans Peter Andersen Moesgaard og Hustru Kristine, født Jensen. Gift med Johanne Petrea Pedersen Lind. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1913, konstitueret Andenlærer i Ryde pr. Vinderup 1913, Førstelærer i Hjortkjær ved Bramminge 1917. Formand for Lemvig og Omegns Lærerkreds. Førstelærer i Rom fra 1921.

Petrea Frandsen, Friskolelærerinde, er født den 13. Maj 1904 som Datter af Chr. Peder Frandsen, Esbøl, og Hustru Eline Frandsen. Bestaaet Optagelsesprøven paa Femmers Kvindeseminarium, København, Vinterlærerindekursus paa Nr. Nissum Højskole, Vinterlærerinde i Klegod pr. Ringkøbing 1929, siden 1930 Friskolelærerinde i Lomborg Friskole.

Lomborg-Rom Andelselektricitetsværk er anlagt 1915 af Siliam Bjerre, Skive. Der begyndtes med en 50 HK Dieselmotor, i 1923 udvidedes med en 70 KH Dieselmotor og i 1930 yderligere med en paa 100 HK. Værket begyndte med ca. 250 Maalere, og har nu 350. Formand for Værket er Sognefoged P. Højvang, Rom, og Bestyrer er Berthel Nielsen.

Berthel Nielsen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 25. Januar 1885 som Søn af Gaardejer Rasmus Nielsen, Hjerm, og Hustru Kirstine Nielsen. Gift med Nicoline Sørensen. Uddannet som Elektriker, arbejdet som Installatør i 10 Aar. Siden 1915 Bestyrer for Lomborg-Rom Andelselektricitetsværk.

Lomborg-Rom Kommunes Sygekasse er stiftet 2. December 1898 og blev statsanerkendt 1. Marts 1899. Sygekassen tæller ca. 740 Medlemmer, og Formuen er ca. 9000 Kr. Formand for Sygekassen er Gaardejer Børge Petersen.

Børge Petersen, Gaardejer, er født den 7. November 1890 som Søn af Chr. Agergaard, Pindsmark, og Hustru. Gift med Caroline Østerbjerg. Medlem af Sygekassens Bestyrelse siden 1925, og siden 1929 Formand i samme.

Niels Christoffer Nielsen, Sognefoged, er født den 24. Juni 1867 som Søn af Husmand og Murer Hans Nielsen og Hustru, Spørring Sogn. Gift med Kirstine Østergaard.

Peder Petersen Højvang, Sognefoged, er født 11. September 1877 i Ryslinge som Søn af Jørgen Petersen og Hustru Sara, født Jensen. Gift med Ingeborg Lauridsen. Siden 1903 Sognefoged i Rom Sogn.

Mads Christian Madsen, Sogneraadformand, er født 18. September 1888 som Søn af Niels Peder Madsen og Hustru Karen Margrethe, Vestergaard i Lomborg. Gift med Helga Hvass. Medlem af Sogneraadet siden 1925, Formand for samme siden 1928.

Medlemmer af Lomborg-Rom Sogneraad er: M. C. Madsen, Formand, Gaardejer A. Jørgensen, Sdr. Raunsbæk, Lomborg, Gaardejer Chr. Maarupgaard Petersen, Sdr. Kjeller, Lomborg, Gaardejer Anders Jensen, Dalgaard, Lomborg, Gaardejer Anders Søgaard, Sdr. Basselbjerg, Lomborg, Gaardejer Anders Madsen, Ø. Hvingelby, Lomborg, Gaardejer Mads Dalgaard, Rom, Chr. Mathiasen, gl. Roesgaard, Rom, og Gaardejer Jens Jensen, Ø. Overby, Rom

BØVLING SOGN omgives af Flynder og Lomborg Sogne, Vandfuld Herred, Nissum Fjord og Nees Sogn. I Sognet findes Byerne: Bøvling med Kirke og Præstegaard, Laane- og Sparekasse, Bøvlingbjerg med Valgmenighedskirke, Præstebolig, Skole og Friskole, Apotek, Afholdshjem, Brugsforening, Andelsmejeri og Andelselektricitetsværk, Faare med Skole, Kro. Brugsforening, Andelselektricitetsværk og Jernbanestation, samt en Samling af Gaarde og Huse, og Hovedgaarden Rysensten.

Bøvling har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 196 a.

Bøvling Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Norddøren og 3 Vinduer ses filmurede. I Slutningen af Middelalderen forlængedes Skibet ca. 7,8 m mod Vest, og Taarnet, hvis hvælvede Underrum har Rundbuer ind til Skibet, tilføjedes af Munkesten. Vistnok samtidig blev Koret forlænget mod Øst og Vaabehuset opført. I det 18. Aarhundrede fik Taarnet løgformet Spir. Store Dele af Murene er ombyggede med Mursten, og to Døre er anbragte i Koret. Det Indre har Bjælkeloft. Altertavlen er i rig Bruskbarokstil, skaaret af en Horsensmester og skænket 1684 af Chr. Juel-Rysensteen og Hustru, i Midtpartiet Nadveren. Alterstagerne er 1616 skænkede af Ridefoged Knud Gregersen paa Bøvling. Romansk Granitfont, Prædikestol i Renæssancestil fra Tiden ca. 1610—20, som i Rom med oprindelige Malerier. Sentkatolsk Krucifik. I Koret en middelalderlig Ligsten med Kors. I Kapellet, der er lukket med en Jerngitterdør, staar 12 Kister med Lig af Familien Juel-Rysensteen.

Valgmenighedskirken „Marie Kirke“ er opført 1875 af røde Mursten med spidsbuede Støbejernsvinduer, Skifertag og Taarn mod Vest. Kirken, hvis Plan er korsformet, har fladt Loft. Den oprindelige Altertavle var malet af Fru Ingemann, den nuværende, fra 1906, er af Niels Skovgaard.

Hovedgaarden Rysensten var i katolsk Tid et Slot ved Navn Bøvling, som tilhørte Ribe Bispestol, der forlenede det bort til Adelsmænd, f. Eks. Bent Bille til Solbjerg 1414 og 1418, Morten Jepsen til Revsnæs 1460 og 1466, Sønnen Jens Mortensen 1473, Godske Friis, død 1495, Kjeld Juel 1491 og 1500 og Palle Juel 1499, som havde det i Forlening af deres Broder Biskop Hartvig Juel, Jens Kaas 1500, Niels Eskildsen Høeg 1506 og Niels Lange 1532. Ved Reformationen kom Slottet til Kronen og blev et kongeligt Len og Sæde for Lensmanden, af hvilke den første var Niels Kjeldsen Juel til Astrup. 1586 befalede Kongen, at Gammelgaard skulde afbrydes, og Jordene lægges under Bøvling Ladegaard. Aar 1627 indtoges det af de kejserlige Tropper, 1644 af de svenske, August 1657 atter af de svenske, hvorved det led meget. Som Betaling for sine Befæstningsarbejder fik Hollænderen Henrik Ruse 1664 af Kronen Skøde paa B. Slot med Tiender og Gods m. m. beregnet til 129,537 Rd. efter at være adlet 1664 og 1671 optaget i Friherrestanden fik han det 1672 oprettet til et Baroni. Efter hans Død 1679 gik det over til Datteren Joh. Marie, hvis 2. Mand Oberst Chr. Juel til Lundbæk 1679 blev Friherre under Navn af Juel-Rysensteen og samme Aar fik Tilladelse til at reducere Hrtk. til 1500 Td. og bortselge Resten. Efter ham fulgte Sønnen Ove Henr. J.-R., død 1749, saa Otto Henr. J.-R., død barnløs 1769, hans Broder Chr. Fr. J.-R., død 1782, og hans Søn Ove Henr. J.-R., som ifølge kongelig Bevilling af 1797 mod at substituere det med en Fideikommiskapital paa 141,000 Rd. 1798 solgte det for 141,000 Rdl. paa Auktion til P. S. Fønns til Løvenholm og U. C. v. Schmidten til Urup, af hvilke førstnævnte blev Eneejer 1802. Kongen havde 1799 bevilget, at R. maatte beholde sin Frihed, naar Godset solgtes, men denne Ret gik tabt 1805, fordi Betingelserne ikke overholdtes. Fønss udparcellerede Gaarden og solgte 1804 ved Auktion Hovedparcellen med Tiender og Gods for 53,050 Rd. til et Interessentskab, men da denne Handel gik overstyr, skødede han 1809 nogle Parceller og Kirkegods til P. A. Høegh til Rammegaard, som samme Aar købte en Parcel for 5000 Rd. af Justitsraad F. C. Skønau, der 1808 havde købt den af Fønss. Høegh frasolgte 1815 Tiender og Kirkegodset for 40,000 Rbd. N. V. og skødede 1833 R. og ufri Jord til sin Svigersøn N. M. Pedersen, der fraskilte Vester-R. og 1856 solgtes R. med Brænderi og Teglværk for 65,000 Rd. til Huset H. og M. Toldorph & Co. i London. Derefter kom den til Propr. H. P. Lund paa Bernstorff Hovmarksgaard, som 1867 solgte den med Besætning for 57,000 Rd. til Forpagter senere Justitsraad J. C. Jørgensen, han solgte den 1896 til et Konsortium, der 1902 solgte den for 125,000 Kr. til Landstingsmand, Etatsraad N. B. Breinholt til Vandborg Vestergaarde, der 1907 afhændede den for 160,000 Kr. til Ole Futtrup Kristensen. 1912 kom den for 135,000 Kr. til et Konsortium og 1913 for 110,000 Kr. til Forvalter P. A. Bugge, som 1917 solgte den for 207,000 Kr. til Forpagter M. Andersen, som kort efter for 216,000 Kr. overdrog den til nuværende Ejer, Proprietær Chr. Rahbeck. Den nuværende Hovedbygning, der ligger paa en høj beplantet Vold, og som sammen med Haven er omgivet af en Grav, består af 3 af Kamp og Mursten opført Fløje i et Stokværk, hvoraf Hovedfløjen mod Vest har høje, hvælvede Kældere og en høj Trappe op til Indgangen. Porten ind til Borggaarden, der paa den østlige Side er lukket med en Mur, fører gennem Sydfløjen og stammer fra den i 1638—39 opførte Bygning, som afløste den ældre Bygning i fire Fløje af Bindingsværk.

M. Jensen,
Enelærer.

Bøvling østre Skole er bygget 1872 og har ca. 35 Elever. Der er ansat en Enelærer.

Marinus Jensen, Enelærer, er født 15. April 1896 som Søn af Gaardejer Poul Jensen og Hustru, født Larsen. Gift med Dagmar Johanne Sørensen. Dimitteret fra Gjedved Seminarium 1920, ansat

Bøvling Apotek.

som Andenlærer ved Nøvling pr. Skibbild 1922 og ved Horne Skole 1922, Enelærer ved Bøvling østre Skole siden 1927.

Bøvling Apotek er oprettet 1902 og ejes af Apoteker Søren Haubroe, der er Søn af Fabrikant Werner Haubroe og Hustru, Aalborg Sæbefabrik.

Bøvling Andelselektricitetsværk er anlagt 1913 med en Maskine paa 40 HK, senere udvidet med en Motor paa 20 HK, og 1931 en Maskine paa 80 HK. Formanden er Uddeler Andreas Lund. Bestyrer er Christian Kvisgaard.

Christian Kvisgaard, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 6. April 1880 som Søn af Andreas Kvisgaard og Hustru Johanne, født Petersen. Gift med Maren Dalgaard. Bestyrer for Værket siden 1913, Medlem af Sogneraadet siden 1913, Ejer af Bøvling Afholdshotel siden 1906.

Bøvling Brugsforening er stiftet 1885, og der er for Tiden ca. 250 Medlemmer. Omsætningen er paa 200,000 Kr. Brugsforeningens Uddeler er Jesper Jespersen, der har været det siden 1902.

Christian Christensen, Sognefoged, er født 5. August 1879 som Søn af Sognefoged Jens Christensen og Hustru Mette Kirstine, Sognefoged siden 1911, Medlem af Bestyrelsen for Sparekassen i Bøvling siden 1911, Bogholder og Regnskabsfører siden 1923.

Ane Marie Karoline Lauridsen, Distriktsjordemoder, er født den 5. December 1891. Uddannet som Jordemoder 1920, Distriktsjordemoder i Bøvling siden 1921.

A. M. K. Lauridsen,
Distriktsjordemoder.

Medlemmer af Bøvling Sogneraad er: Lærer J. Eriksen, Formand, Gaardejer S. Skadhede, Tømrer Kr. Kvisgaard, Boelsmand C. G. Christensen, Boelsmand Frode Madsen, Sadelmager P. Pedersen, Gaardejer J. Agger, Gaardejer M. Andersen og Gaardejer S. P. Madsen.

N. K. Kristensen.
Sogneraadformand.

FLYNDER SOGN omgives af Bøvling, Lomborg og Rom Sogne samt Møborg Sogn.

I Sognet findes Byerne: Bækmarksbro med Skole, Missionshus, Afholdshotel, Filial af Lemvig Bank, Brugsforening, Mølle, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk samt Jernbane- og Telegrafstation, Blodrøgel med Flynder søndre Skole, Brandborg med Asyl, Brugsforening og Andelsmejeri, desuden findes i Sognet en større Samling Gaarde og Huse.

Flynder Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 193. Lægd.

Flynder Kirke bestaar af Kor og Skib med Vaabenhus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Norddøren er bevaret; Syddøren og et af de oprindelige Vinduer kan endnu svagt spores. Vaabenhuset, der er opført af Munkesten, er tilføjet i sengotisk Tid. I 1878 opførtes ved Vestgavlen en muret Klokkestol, i Stedet for et tidligere Taarn. Prædikestolen er fra 1630. Altertavlen, der er fra det 17. Aarhundrede, er med Maleri af Kristus, malet 1874 af C. Schleisner. I Kirken findes et Knæfald fra 1747, der er skænket af Chr. Linde til Bækmark, desuden findes Resterne af et Epitafium fra 1609; i Koret findes en smuk udhugget Gravsten med Aarstallet 1574.

Bækmark tilhørte i Middelalderen Ribe Bispestol. Ved Reformationen kom den til Kronen. I Bispetiden nævnes Lensmanden Tøste Nielsen 1388; Gaarden skiftede derefter Ejer flere Gange. I 1701 blev Gaarden skødet til Fru Magdalene Ranch for 10,9000 Rdl. I 1824 købtes den af Justitsraad J. Tranbjerg, som 1828 skødede den for 4859 Rbd. til sin Søn Andr. Grøn Tranberg, hvis Søn E. A. N. Tranbjerg 1889 købte den for 70,000 Kr. Den nuværende Hovedbygning, der bestaar af en Hovedfløj med to Sidefløje, er fra det 18. Aarhundrede. Den gamle Gaard, hvis Grave endnu ses paa de 3 Sider, bestod 1758 af 3 Fløje, af Mur og Bindingsværk.

Bækmarksbro Skole er bygget 1920 og besøges af ca. 60 Elever. Enelærer er Peter Billeskov.

Flynder nordre Skole er opført 1894. Enelærer er J. Marius Christensen.

Flynder søndre Skole besøges af ca. 40 Elever.

Bækmarksbro og Omegns Elektricitetsværk er anlagt 1915 med en 50 HK Dieselmotor. I 1918 udvidedes med en Vindmotor og i September 1931 med en 120 HK Dieselmotor. Værket har nu 241 Maalere. Bestyrer er Johannes Eriksen.

Peter Billeskov, Enelærer, er født den 22. April 1892 som Søn af Husejer B. Chr. Billeskov, Hvidbjerg i Thy, og Hustru Katrine Margrethe, født Pedersen. Gift med Ane Johanne Odgaard. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1913, Vikar ved Hvidbjerg og Vestervig Skoler, Andenlærer i Tilst ved Aarhus 1915, Enelærer i Flynder sdr. Skole 1918—20, Næstformand i Menighedsraadet, Formand for K. F. U. M., Organist ved Flynder Kirke, siden 1920 Enelærer ved Bækmarksbro Skole.

Jacob Marius Christensen, Enelærer, er født den 27. November 1905 som Søn af Installatør Christensen og Hustru Laura, Hjerm. Gift med Else Søndergaard. Dimitteret 1927 fra Haslev Seminarium. Vikar i Rom og Vejrum Skoler, ved Bøvling Klit og Thorsminde Skoler fra 1930—32. Kursus paa Niels Bukh Gymnastikhøjskole. Siden 1932 ansat ved Flynder nordre Skole.

P. Billeskov,
Enelærer.

J. M. Christensen,
Enelærer.

Johs. Eriksen,
Elektricitetsværksbestyrer.

Ejnar Kristian Hoppe, Enelærer, er født den 18. Oktober 1899 som Søn af Chr. Hoppe, Klejstrup, og Hustru Ane Sofie, f. Jensen. Gift med Maren Astrup Christensen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1921. Ansat ved Bjert-Binderup 1923–25. Enelærer ved Flynder søndre Skole siden 1925.

Johannes Eriksen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 31. Januar 1885 som Søn af Gaardejer Niels Chr. Eriksen og Hustru Elise. Gift med Olga Marie Willumsen. Elektrikerkursus paa Askov 1914, derefter Montør hos Siliam Bjerre, Skive. Medlem af Sogneraadet siden 1928, siden 1915 Bestyrer ved Bækmarksbro og Omegns Andelselektricitetsværk.

Poul Emil August Poulsen, Stationsforstander, er født den 15. April 1898 som Søn af Bagemester Poulsen og Hustru Emilie, Nyborg. Gift med Karen Hedvig Berggreen. Elev ved Banen 1915, Elev ved Hillerød—Frederiksværk Banen og Assistent 1917, ansat ved Vemb—Lemvig 1920. Siden 1926 Stationsforstander i Bækmarksbro. Er desuden kongelig Vejer og Maaler.

Flynder Sygekasse er stiftet 1911 og statsanerkendt samme Aar. Flynder og Bøvling Sygekasse har arbejdet sammen siden 1895, og tæller nu ca. 490 Medlemmer. Sygekassens Formue er ca. 4000 Kr. Formand er Mads Knak Bertelsen, de øvrige Medlemmer af Bestyrelsen er: Karetmager Andreas Jensen, Gaardejer Simon Jensen, Gaardejer Mads Anneberg og Gaardejer Søren Madsen.

Flynder Brugsforening er stiftet 1890 og har ca. 72 Medlemmer. Omsætningen er ca. 210,000 Kr. Formand er fhv. Gaardejer H. P. Jensen. Uddeler er Carl A. Jeppesen.

Carl A. Jeppesen, Uddeler, er født 9. September 1884 som Søn af Knud Jeppesen, og Hustru Constance, Flynder. Uddeler i Flynder Brugsforening siden 1909.

Brandborg Brugsforening har en Omsætning paa ca. 150,000 Kr. Uddeler er N. P. Jensen.

N. P. Jensen, Uddeler, er født den 16. December 1902 som Søn af Poul Dalgaard og Hustru Maren, født Jensen. Gift med Kathrine Hofmann Jensen. Uddeler i Brandborg Brugsforening siden 1928.

Iver Christian Iversen, Sognefoged, er født 30. Maj 1871 som Søn af Husmand Andreas Iversen, og Hustru Mariane, født Knudsen, Staby. Gift med Johanne Brøndbjerg. Sognefoged i Flynder Sogn siden 1911, endvidere Kirkeværge og Kommunekasserer.

Jens Christian Christensen Ilkjær, Sogneraadformand, er født den 19. September 1872 som Søn af Chr. Ø. Jensen Ilkjær og Hustru Ellen, født Nielsen. Gift med Petrine Christine Jensen. Medlem af Menighedsraadet, Medlem af Provstiraadet, Medlem af Sogneraadet siden 1913, siden 1921 Formand for Flynder Sogneraad.

Medlemmer af Flynder Sogneraad er: J. C. Ilkjær, Øster Flyndergaard, Formand, Chr. Iversen, Vestergaard, Flynder, Evald Eriksen, Vester Flyndergaard, Chr. G. Christensen, St. Vibholt, Elektricitetsværksbestyrer Johannes Eriksen og Marius Højgaard, Nørregaard.

MØBORG SOGN omgives af Flynder, Rom og Gudum Sogne samt Hjerm Herred. I Sognet findes Møborg Kirkeby med Præstegaard, 4 Skoler, Forsamlingshus, Mølle, Brugsforening og Cementfabrik, Amstrup med Jernbaneholdeplads, desuden en Samling Gaarde og Huse.

Møborg Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 194. Lægd.

Møborg Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Norddør er bevaret; to Vinduer ses filmurede. Taarnet af raa Kamp og Munkesten er opført i den senere Middelalder og er med høje Blindingsgavle i Nord og Syd. Ved Skibets Nordside lod Familien Sehested opføre et Gravkapel, men det blev nedbrudt i 1810—20. Vaabehuset er fra nyere Tid. Prædikestolen er fra omkring 1600, Fløjaltertavlen er fra samme Tid som Prædikestolen med et Maleri fra 1856 af C. Toft. I Tavlens Fodstykke er indsat et lille Alabastrelief fra Chr. den IV's Tid, forestillende Nadveren. I Kirkens Vestende findes et Pulpitur fra 1663. Kirkens Klokke er fra 1509. Sognepræst for Møborg-Nees Sogne er Anders M. Jensen.

Anders Marinus Jensen, Sognepræst, er født den 11. Juli 1892 i Studsgaard som Søn af Husmand Laurids Christian Jensen og Hustru Cecilie, født Andersen. Lærer ved Krebses Skole 1924. Kapellan ved Sct. Anna Kirke, København, 1921. Siden 1931 Sognepræst i Møborg-Nees Sogne.

A. M. Jensen,
Sognepræst.

Nørre-Holmgaard tilhørte 1449 Anders Pig og 1476 Malte Juel. Gaarden har skiftet Ejer mange Gange. 1887 overtoges den af Restauratør Ditl. Hansen, København, som 1889 solgte den for 115,000 Kr. til G. E. Eriksen. I 1923 solgtes den for 178,000 Kr. til S. M. Madsen. Af Gaardens Arealer er udstykket 55 ha til Statshusmandsbrug, Den nuværende Hovedbygning er i Villastil med et Taarn. Bygningen er opført efter en Brand i 1888. Det tidligere ca. 100 Aar gamle Stuehus staar endnu, men benyttes ikke til Beboelse.

Møborg Hovedskole er opført 1865 og har ca. 50 Elever. Ved Skolen er ansat en Enelærer, men for Tiden er Pladsen besat af en Vikar paa Grund af Dødsfald. Vikar er Lærer Jacob Ejdal.

Møborg østre Skole er opført 1915. Skolen har ca. 40 Elever. Enelærer er Aksel Evald Laursen.

Møborg nordre Skole er opført 1901. Skolen har ca. 55 Elever. Enelærer er Chr. Jensen Grøn.

Møborg vestre Skole er opført 1901. Skolen har ca. 75 Elever. Enelærer er Christen S. O. Nygaard.

Christen Stokholm Ovesen Nygaard, Enelærer, er født den 19. Oktober 1890 som Søn af Gaardejer C. O. Nygaard i Hygum og Hustru Vilhelmine Margrethe, født Christensen. Gift med Ellen Sørensen. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1919, Lærer ved Krabbesholm Højskole 1919—22, Andenlærer ved Hove Skole 1922—23, siden 1923 Enelærer ved Møborg vestre Skole.

Christian Jensen Grøn, Enelærer, er født den 3. November 1881 som Søn af Gaardejer J. Chr. Jensen Grøn og Hustru Kirstine, født Kristensdatter. Gift med Albine Christensen. Dimitteret fra Ra-

C. S. O. Nygaard,
Enelærer.

num Seminarium 1914, Vikar ved Møborg Skole, Ellershøj, Borris og Toftlund Skole 1920. Medlem af Sogneraadet, Medlem af Bestyrelsen for Hjælpekassen, Formand for Vægeraadet, siden 1923 ansat som Enelærer ved Møborg nordre Skole.

Aksel Evald Laursen, Enelærer, er født den 30. November 1893 som Søn af Overpostbud M. Laursen og Hustru Anna, Vejle. Gift med Marie Larsen. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1914, Vinterlærer i Ulfborg 1914—15, Andenlærer i Sdr. Omme 1915—20, Enelærer ved Flynder Sdr. Skole 1921—25. Organist ved Møborg Kirke, Næstformand i Menighedsraadet, Medlem af Bestyrelsen samt Kasserer og Regnskabsfører for Brugsforeningen, Leder af Møborg Menighedskor, siden 1925 Enelærer ved Møborg østre Skole.

Jacob Ejdal, Vikar i Enelærerembede, er født den 1. April i Nr. Nissum som Søn af Gaardejer Chr. Ejdal og Hustru Dorte, født Petersen. Dimitteret fra Nr. Nissum 1927, vikarieret ved Gudum Sogns 3 Skoler samt ved Tøjstrup, Tørring og Struer Borgerskole.

Møborg Kommunes Sygekasse er oprettet 1. Marts 1897 og begyndte med 68 Medlemmer. Stifteren var Stationsforstander Wittrup. Sygekassen blev statsanerkendt 1. Juni 1897 og tæller nu ca. 580 Medlemmer. Sygekassens Formue er ca. 7000 Kr. Formand er Gaardejer Søren Jensen.

Søren Jensen, Gaardejer, er født den 7. Februar 1886 som Søn af Husmand Jens Chr. Jensen og Hustru Inger Marie, født Poulsen. Gift med Helga Mikkelsen. Siden 1928 Formand for Møborg Kommunes Sygekasse.

Møborg Brugsforening er stiftet 1887 og har ca. 60 Medlemmer. Omsætningen er ca. 75,000 Kr. Formand er Sigvald Kjærgaard. Uddeler er Jens Jensen.

Jens Jensen, Uddeler, er født den 16. Juli 1902 som Søn af Skrædder Jensen og Hustru Nicoline, Viborg. Gift med Magda Jensen. Siden 1. Marts 1930 Uddeler i Møborg Brugsforening.

Paa Grund af Sognets Størrelse er dette delt i to Sognefogeddistrikter. Sognefoged for Møborg østre Distrikt er Niels Brandt Kattenhøj, Nordenbjerg, og for den vestlige Del Gaardejer Holger Kirkegaard Hansen, V. Kvolsbæk.

Sogneraadets formand for Møborg Sogneraad er Gaardejer Niels Kr. Kristensen, Krarup.

Niels Brandt Kattenhøj, Sognefoged, er født 31. August 1881 som Søn af Kreaturkommissionær Søren Kattenhøj og Hustru Maren, født Nielsen, Esbjerg. Gift med Jensine Christensen. Medlem af Menighedsraadet. Siden 1929 Sognefoged for Møborg østre Distrikt.

Holger Kirkegaard Hansen, Sognefoged, er født den 18. Oktober 1894 som Søn af Gaardejer Chr. Kirkegaard Hansen og Hustru Petrine, født Nielsen. Gift med Magda Christensen. Siden 1929 Sognefoged for Møborg vestre Distrikt.

Niels Kr. Kristensen, Sogneraadets formand, er født den 21. Marts 1869 som Søn af Kr. Nielsen og Hustru Maren, født Christensen, V. Kvolsbæk. Gift med Jenny Krarup. Medlem af Sogneraadet siden 1908. Kasserer for Løsøre-Brandkassen for Skodborg-Vandfuld Herreder, Filialbestyrer for Lemvig Banks Afdeling i Bækmarksbro, Medlem af Bestyrelsen for Vemb—Lemvig Jernbane. Siden 1912 Formand for Møborg Sogneraad.

Medlemmer af Møborg Sogneraad er: Gaardejer Niels Kr. Kristensen, Formand, Gaardejer Niels Husted, Ø. Skrædergaard, Gaardejer Poul Jensen, Gaardejer Peder Chr. Pedersen, Engmarksgaard, Lærer Grøn, Husmand Niels Jeppesen og Husmand Hans Jeppesen.

A. Andersen,
Sogneraadformand.

NEES SOGN omgives af Møborg og Bøvling Sogne og Tangsø og Hjerm Herred.

I Sognet findes Byerne: Nees med Kirke, Skole, Fattighus, Nees Kommunes Spare- og Laanekasse, Brugsforening og Andelsmejeri, Skalstrup med Skole og Brugsforening, og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Ulsund.

Nees Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 195. Lægd.

Nees Kirke bestaar af Kor og Skib med Vaabenhus mod Nord. Kor og Skib, der oprindeligt er fra den romanske Tid, er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel, men nu staar kun de Partier tilbage, hvor Skib og Kor støder sammen, medens det øvrige hidrører fra en af de gamle Kvadre, raa Kamp og smaa Mursten raat udført Ombygning, vistnok i det 18. Aarhundrede, ved hvilken Koret gjordes betydeligt længere, og Murene mellem Kor og Skib nedbrødes. Vaabenhuset er af Bindingsværk. Paa en Loftbjælke i Koret staar 1786, paa en lignende Bjælke i Skibet staar 1831. Altertavlen er fra Christian den IV's Tid med et Maleri fra 1857 af P. Hansted. Alterstagerne er fra 1630, skænkede af Dorthea v. Andersen, Klosterjomfru i Skt. Hans Kloster ved Slesvig. En romansk Granitfont med Dyrefigurer, samt en Prædikestol med Aarstallet 1715, og en anselig Lysekroner, skænket 1730 af Chr. Linde til Bækmark. Chr. Linde og hans Hustru er begravet under Gulvet.

Hovedgaarden Ulsund tilhørte i det 16. Aarhundrede Familien Grøn. Christen Grøn 1511, Erik Grøn 1525 og 1551, Jens Grøn 1560 og 1568. 1594 nævnedes Torluf Knudsen og hans Brodersøn Knud Pedersen til „Volsund“. 1624 solgte Erik Skrams Enke Anne Vind Gaarden til Claus v. Andersen, død 1632. Ulsund, der 1634 var forpagtet til Bendix Sested og 1638 var 24 Td. H., kom derefter til hans Børn og tilhørte efter Sønnen Hans Jørgen v. Andersens Død 1655 dennes Søster Cathrine v. Andersen, der bragte den til sin Mand Oberst Morten Bertelsen eller Bartholt til Bækmark, med hvilken Gaard Ulsund var forenet til 1754, da Christen Linde til Engelsholm solgte Bækmark, Ulsund beholdt han til 1761, da han ved Auktion solgte den for 16,500 Rd. til Peder Harpøth, død 1778, hvis Enke Anne Lauridsdatter Tang 1782 ved Skifte overdrog den for 21,000 Rd. til sin ældste Søn Christen H., hans Svigersøn N. Ziilstorff til Nøragergaard og Jens Stokholm til Kappel afhændede Godset og solgte 1830 ved Auktion Ulsund for 6,200 Rbd. r. S. Provst K. P. Lind fra Hygum, men Skødet udfærdiges 1831 til hans Søn Poul U. L., død 1858, hvis Enke Karen J. Chr., født Kaisen, 1868 solgte den for 29,000 Rd., til Forvalter Chr. Schmidth. Han solgte den 1884 for 102,500 Kr. til et Konsortium, som 1887 solgte den for 56,000 Kr. til S. Høy, og han solgte den 1894 for 70,000 Kr. til Chr. Schmidt, som 1902 afhændede den for 61,000 Kr. til C. Pedersen Østerby, der solgte den 1906 for 67,500 Kr. til Mejeribestyrer A. Andersen fra Tarm. Den nuværende Hovedbygning er opført efter en Brand 1890. Den ejes nu af Sogneraadformand A. Andersen.

Nees Skole er opført ca. 1876 og udvidet 1909. Den er en 4-klasset Skole med ca. 90 Elever. Der er ansat en Førstelærer.

Skalstrup Skole er bygget 1884 med ca. 60 Elever, der er ansat en Enelærer.

Johannes Jørgensen, Førstelærer, er født den 18. Februar 1886 som Søn af Gaardejer J. P. Jørgensen og Hustru Maren, født Noe. Gift med Alma Marie Sørensen. Dimitteret

fra Silkeborg Seminarium 1908, Vikar i et Aar, Lærer ved Mellem- og Realskolen, Nykøbing S., Førstelærer ved Nees Skole siden 1913.

Søren Thejlade Margaard Nielsen, Enelærer, er født den 8. Juli 1903 som Søn af Teglværksejer og Gaardejer Just Chr. Nielsen og Hustru. Gift med Marie Chathrine Mündbjerg. Dimitteret fra Nørre Nissum Seminarium 1925, Vikar i Borbjerg, Andenlærer i Borbjerg 1926, Enelærer i Skalstrup siden 1929.

Nees Brugsforening er stiftet 1897. Der er ca. 125 Medlemmer. Omsætningen i Butiks- og Grovevarer er ca. 200,000 Kr. Formanden er Førstelærer Jørgensen, og Brugsforeningens Uddeler er Lauridts Lauritzen.

Skalstrup Brugsforening er stiftet 1915, den har ca. 80 Medlemmer. Omsætningen i Butiksvarer, Foderstoffer og Gødning er ca. 200,000 Kr. Formanden er Knud Nicolajsen, og Brugsforeningens Uddeler er Anders Jørgensen.

Anders Andersen, Sogneraadformand, er født den 13. September 1869 som Søn af Husmand Anders Andersen og Hustru Ane, født Frandsen. Gift med Nikoline Hansen. Medlem af Sogneraadet 1909—17 og fra 1925, Formand for Sogneraadet siden 1929, Medlem af Menighedsraadet, i Bestyrelsen for Ringkøbing Amts Mejeriforening, Formand for Hjælpekassen, Formand for Mejeriet, Ejer af Hovedgaarden Ulfund siden 1906.

Erik Christian Christensen, Sognefoged, er født den 14. Maj 1867 som Søn af Gaardejer Anders Christensen og Hustru Karen, født Eriksen. Gift med S. Rasmussen. Sognefoged siden 1927.

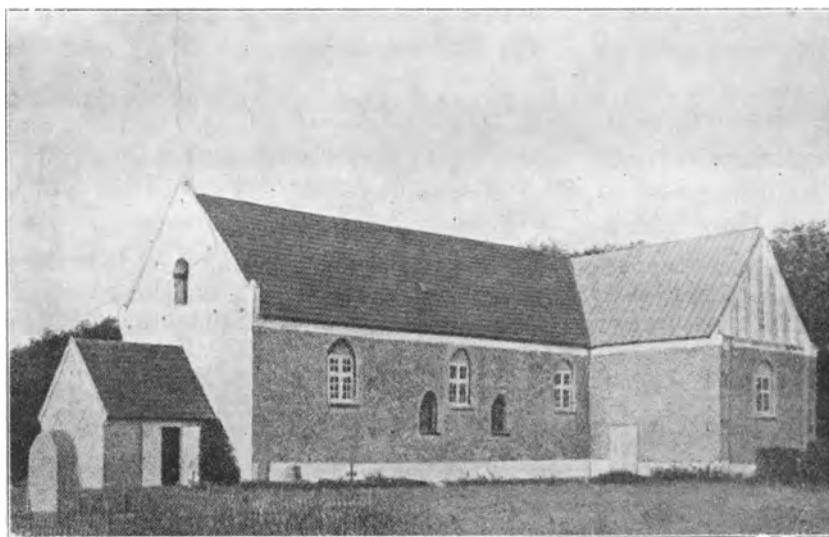
Medlemmer af Nees Sogneraad er: Proprietær A. Andersen, Mejeribestyrer R. Rasmussen, Gaardejer M. Kristensen, Gaardejer K. Kjærgaard, Husmand J. Østergaard, Gaardejer P. Ruby, og Gaardejer K. Krarup.

GUDUM SOGN omgives af Fabjerg og Nr. Nissum Sogne, Limfjorden, Resen Sogn, Hjerm Herred, Møborg og Rom Sogne. I Sognet findes Gudum Kirkeby med Præstegaard, fire Skoler, Friskole, Missionshus, Forsamlingshus, Cementvarefabrik, Fattiggaard, Gudum Sparekasse, Brugsforening, Købmandshandel, og Andelsmejeri, i Sognet findes desuden en større Samling Gaarde og Huse.

Gudum Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketings-

S. Th. M. Nielsen,
Enelærer.

Gudum Kirke.

kreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 211 a nordlige og 211 b sydlige.

Gudum Kirke bestaar af et Langhus og en senere tilføjet Korsarm mod Syd. Kirken har oprindelig været sammenbygget med Gudum Kloster, og det formodes at det da var en Bygning af Granitkvadre, men af denne er dog kun Døbefonten og en Del Kvadre bevaret. Den nuværende Kirkes Langhus, der er af røde Mursten, er bygget i den sidste Halvdel af det 15. Aarhundrede omkring 1485. Begge de oprindelige Døre og flere lavtsiddende Vinduer er nu tilmurede. Vaabehuset ved Kirkens Vestgavl er fra nyere Tid. Kirken har før haft Taarn, men dette er ikke genopført efter en Brand i 1631; Kirkens Indre har ligeledes gennemgaaet store Forandringer. Langhuset, som var bestemt til Hvælvinger, har nu Bjælkeloft, Korsarmen derimod har Krydshvælving. Paa Korpartiets Nordvæg findes en i 1914 restaureret kalkmalet Indskrift fra 1492 med Bisp Hartvig Juels og Priorisse Elene Hjulsdatters Navne. Fire Nicher i Korvæggene er nu tilmuret. Prædikestolen er fra 1621, restaureret 1921. Paa denne ses Lensmanden Gunde Lange og Hustrus Navne, og i Felterne findes Evangelistmalerier. Altertavlen, der er i Renæssancestil, er fra 1640, restaureret 1910, hvorved den oprindelige Staffering blev rekonstrueret. Alterkalken er fra 1557. I søndre Tilbygningens Østvæg er indsat en Ligsten fra sidste Halvdel af det 15. Aarhundrede over Palle Juel til Udstrup, og i Skibet findes en Ligsten fra 1683. I Kirken findes desuden et Pulpitur i Rokokostil med Stjernhjelms Vaaben og Aars-tallet 1767. Kirkens Klokke er fra 1553.

Hovedgaarden Gudumkloster har Navn efter et Nonnekloster af Benediktinerordenen, der har ligget her. Hvornaar det er stiftet vides ikke, men allerede i 1268 betænkes Klostret i et Testamente. Klostret ejede det meste af Gudum Sogn foruden en Del Gods i de omliggende Herreder. I 1537 overgik det til Kronen, dog vedblev Nonnerne at have deres Underhold i Klostret; i 1573 var der endnu 4 tilbage. Gaarden har siden skiftet Ejer flere Gange. I 1909 solgtes den til K. Rasmussen for 108,000 Kr., og han afhændede den til Chr. Rahbeck for 210,000 Kr. i 1923. Af Klosterbygningen findes der, naar undtages Kirken, intet Spor.

Gudum østre Skole er opført 1864–65 og har ca. 40 Elever. Enelærer er Aksel Kristian Moeslund.

Gudum Friskole er oprettet 1902 og har ca. 40 Elever. Skolen blev oprettet som Privatskole i Havskov i Gudum, siden var den i Forsamlingsbygningen, men har nu egen Ejendom. Lærerinde er Frk. S. M. Andersen.

Aksel Kristian Moeslund, Enelærer, er født den 26. Oktober 1899 som Søn af Gaardejer Anders Moeslund, Grønbæk Sogn, og Hustru Jørgine, f. Pedersen. Gift med Elna Sørensen. Dimitteret fra Nr. Nissum 1924, Vikar ved Gudum nordre Skole og i Istrup, Thy, ansat ved Gudum østre Skole siden 1926.

Severine Mathilde Andersen, Lærerinde, er født den 1. Januar 1898 som Datter af Incassator Andersen og Hustru Helene, født Hansen, Horsens. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1928, Vikar i Gudum Friskole 1928, ansat samme Sted 1929, Gymnastikkursus paa Ollerup Gymnastikhøjskole, desuden besøgt Esbjerg og Askov og været Lærerinde paa Esbjerg Arbejderhøjskole, i Rødding og i Thy, Vendsyssel.

Medlemmer af Gudum Sogneraad er: Gaardejer P. Kamstrup Jacobsen, Formand, Gaardejer J. B. Jensen, Gaardejer J. Borum, Gaardejer M. Vium, Rentier M. Quist Hansen, Boelsmand K. Mølgaard og Gaardejer J. Højbjerg.

A. K. Moeslund,
Enelærer.

FABJERG SOGN omgives af Gudum, Nr. Nissum, Nørlem og Rom Sogne.

I Sognet findes Byerne: Fabjerg med Kirke, 2 Skoler (nordre og søndre), Brugsforening og Andelsmejeri, Skørbæk med Andelsmejeri, samt en Samling af Gaarde og Huse.

Fabjerg har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 215. Lægd.

Fabjerg Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Dobbeltsokkel. Norddøren er bevaret, Syddøren og flere Vinduer ses tilmurede. Ved Middelalderens Slutning tilføjedes Taarnet, med slanke Blindingsgavle i Nord og Syd, og Vaabenhuset, begge er af Munkesten. I det indre er Koret og Taarnrummet gotisk hvælvede, medens Skibet har Bjælkeloft. Lutheransk Fløjaltertavle, bekostet af Peder Skriver i Søgaard 1595, restaureret 1918, de oprindelige Malerier er genfremdragne. Tillige findes der en romahsk Granitfont med kløverbladformet Kume og en Prædikestol i Renæssancestil, restaureret 1922. Krucifiks fra det 18. Aarhundrede. Klokken, med Minuskelindskrift, er støbt 1504 af Peter Hansen i Flensborg.

Fabjerg nordre Skole er opført 1882, ombygget 1909 og har ca. 60 Elever. Ved Skolen er ansat en Førstelærer, desuden er der en Forskolelærerinde.

Fabjerg søndre Skole er bygget 1827, ombygget 1910 og har ca. 65 Elever. Ved Skolen er ansat en Førstelærer.

Niels M. Thomsen, Førstelærer, er født den 9. September 1875 som Søn af Gaardejer Christian Thomsen og Hustru Marie Chatrine, født Christensen. Gift med Maren Lind.

Dimitteret fra Nørre Nissum Seminarum 1899, Vikar i 2 Aar forskellige Steder, Timelærer i Esbjerg 4 Maaneder, Enelærer i Fløe Skole 1901, Enelærer i Tillerup paa Mors 1904, Førstelærer i Fabjerg siden 1924, Formand for Sognets Venstreforening.

I. K. Schriver,
Førstelærer.

Iver Kristensen Schriver, Førstelærer, er født den 15. Juni 1890 som Søn af Gaardejer Christian Schriver og Hustru Karen Iversen, født Lyhne. Gift med Karen Kirk. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1914, Førstelærer ved Krarup Hovedskole 1918, ansat som Førstelærer ved Fabjerg sdr. Skole siden 1920.

N. M. Thomsen,
Førstelærer.

Optagelseshjemmet „Aabogaard“ i Fabjerg for unge Mennesker i Alderen fra 14—21 Aar er grundlagt 1926 af Forstander Niels Christian Andersen Bjerg. Hjemmet er statsanerkendt, men drives privat. Jordarealet, hvor Hjemmet ligger, er paa 150 Tdr. Land, hvoraf 75 Tdr. er Hede. Under Forstanderens Ledelse, og med de unge Menneskers Hjælp, er et stort Areal omkring Gaarden omdannet til et idylisk Anlæg med smukke Blomsterbede, Stendysser og Vandløb midt i den smukke Hedenatur. Undervisningen omfatter Landbrugs-, Skole- og Sløjdundervisning samt Gartner- og Havebrug. Til Medhjælp haves 2 mandlige samt 3 kvindelige Medhjælpere. Hjemmet har 25 Elever. Tilsynsraadet bestaar af: Forstander Grønne, Struer, Formand, Fru Lærer Schriver, Fabjerg, M. V. Nielsen, Lemvig, Gaardejer Anders Bjerg og Gaardejer Anton Bjerg, Lemvig. Hjemmet ledes og ejes af Forstander Niels Christian Andersen Bjerg.

Fabjerg Brugsforening er stiftet 1900 og har ca. 200 Medlemmer. Omsætningen er ca. 350,000 Kr., Formand er Gaardejer Jens Tang Nielsen.

Viggo Christensen Degn, Brugsuddeler, er født den 7. Juli 1902 som Søn af Chresten Christensen Degn og Hustru. Gift med Karen Houlberg. Uddeler i Lemvig 1925, i Fabjerg siden 1927.

Jens Tang Nielsen, Sogneraadsformand, er født den 8. Februar 1897 som Søn af Boelsmand Peder Nielsen og Hustru Mariane, født Poulsen. Gift med Mette Marie Christensen. Medlem af Sogneraadet 1921, Formand for Sogneraadet fra 1921.

Jens Jensen Borum, Sognefoged, er født den 27. Maj 1848 som Søn af Jens Pedersen Borum og Hustru. Gift med Johanne Madsen. Sognefoged siden 1884.

Medlemmer af Fabjerg Sogneraad er: Gaardejer Jens Tang Nielsen, Formand, Gaardejer J. Kallesøe, Gaardejer M. Lind, Gaardejer L. Madsen og Gaardejer K. Borum.

RESEN-HUMLUM KOMMUNE bestaar af Resen og Humlum Sogne.

Resen Sogn omgives af Annekset Humlum Sogn, Limfjorden, Gudum Sogn og Hjerm Herred. Humlum Sogn omgives af Resen, Limfjorden, Oddesund, Venø Sund og Struer Bugt.

I Resen Sogn findes Resen Kirke og tæt ved denne Skole og Forskole, Byen Resenstad med Skole, Missionshus, Alderdoms- og Fattigasyl, Købmandshandel, Brugsforening, Mølle og Andelsmejeri.

I Humlum Sogn findes Humlum Kirke med Præstegaard og Skole, Humlum Stationshy med Missionshus, Forsamlingshus, Spare- og Laanekasse, Kro, Mølle, Købmandshandel, Cementstøberi, Motorfabrik, Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Oddesund Sydside med Købmandshandel, Benmelsfabrik, Dampfærgeleje og Jernbanestation, desuden findes en Samling Gaarde og Huse.

Resen Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Kapel mod Syd. De oprindelige Mure i Kor og Skib er opført af Granitkvadre paa Dobbeltsokkel. Den oprindelige Norddør er bevaret, derimod ses den sydlige Dør og et Vindue tilmurede. Det menes, at Skibet i den sengotiske Tid er blevet noget forkortet, hvorefter et senere nedbrudt Taarn, der skal have været rundt, opførtes her. Gravkapellet blev i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede opført af Jens Wandborg, men i 1848 blev det betydeligt afkortet mod Syd, og Kisterne blev nedsænket paa Kirkegaarden. Det nuværende Taarn er opført i 1792 og bekostet af Præsten Chr. Rosenberg og Hustru. 1880 omsattes Kvadrene paa Skibets Sydside, 1884 opførtes Vaabehuset. I det Indre er Koret hvælvet, medens Skibet har fladt Bjælkeloft. Prædikestolen er fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Den smukke Altertavle er i Renæssancestil fra ca. 1600, restaureret 1918—20. Desuden findes i Kirken et sengotisk Krucifiks. I Gravkapellet findes en Ligsten over Præsten Poul Hansen († 1600).

Humlum Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Af den oprindelige Bygning er der nu kun Koret tilbage. I den senere Middelalder synes en Del af Skibet at være blevet brudt ned og paany opført af raa Kamp og enkelte røde Mursten. Taarnet, af Munkesten, med Gavle i Nord og Syd er vistnok opført paa samme Tid. Indgangen er gennem Taarnrummet, der nu tjener som Vaabehus, og hvor Orgelet er indbygget. Taarnrummet og Koret er i det Indre gotisk hvælvet, Skibet derimod har Bjælkeloft. Prædikestolen er af nyere Oprindelse. Altertavlen i Renæssancestil er fra ca. 1600, restaureret i 1900 med et nyt Maleri af Anker Lund, forestillende Christus i Gethzemane. I Kirken findes en smuk Malmlysekrone, der er skænket af Professor Ib Ibsen, den er op-hængt til Minde om Faderen Peder Ibsen til Brejnholt og Broderen C. L. Th. Ibsen, der faldt ved Eckernførde i 1849. Messehagelen med Sølvkrucifiks er fra 1694. Klokken, der er uden Inskription, er saa vidt vides fra omkring 1400.

Kokholm har været en Hovedgaard, som 1429 tilhørte Peder Krabbe, i 1458 Chr. Stenfeld, 1467 dennes Svigersøn Eiler Juel, der var Søn af Peder Krabbe. Efter hans Død fik hans Enke Gaarden, og den skiftede Ejer nogle Gange. I 1636 blev den pantsat til Gunde Lange af Erik Krabbe, 1683 var den en Bondegaard under Kappel, og i 1770 bestod den af 2 Gaarde paa 7 Td. Hartkorn under Ausumgaard.

Strandbjærggaard eller Strandbygaard hørte i katolsk Tid til Ribe Bispestol, men kom ved Reformationstiden til Kronen. Af bispelige Lensmænd nævnes Jep Nielsen 1457, Christen Sten til Vejlinggaard 1502 og 1519. 1542 blev den af Kronen for Livstid forundt Frans Iversen Munk, som 1573 mageskiftede den til Iver Skram til Voldbjerg. Senere har den skiftet Ejer mange Gange, i 1877 blev den solgt for 100,000 Kr. til I. Olesen, der 1880 overdrog den til sin Søn, hvis Enke Dagmar Olesen afhændede den for 145,000 Kr. til Forretningsfører Alb. Clausen i Holstebro; derefter skiftede den Ejer endnu nogle Gange, indtil den i 1927 solgtes for 350,000 Kr. til Proprietær Koppel Jensen, Løgten. — Den nuværende Hovedbygning i et Stokværk er opført omkring 1800.

Resen søndre Skole, Hovedskolen, er bygget 1921 og har ca. 45 Elever. Førstelærer er V. A. Tanghøj.

Resen Forskole er bygget 1924, og har ca. 40 Elever. Der undervises af Lærerinde K. M. Noe.

Resen vestre Skole er opført 1925 og har nu ca. 65 Elever. Enelærer er J. J. Holm.

V. A. Tanghøj,
Førstelærer.

A. Nielsen,
Førstelærer.

M. Nielsen Skodborg,
Andenlærer.

J. M. Jensen,
Lærerinde

Valdemar Anton Tanghøj, Førstelærer, er født den 24. Juli 1884 som Søn af Bager Carl Christian Petersen og Hustru Ingeborg, født Jørgensen. Gift med Chatrine Hansen. Dimitteret 1913 fra Ranum Seminarium, derefter Sekretær for K. F. U. M., Holsted, antaget som Lærer i Søndermark Skole i Viborg, ansat ved Hjælland Skole 1916, Enelærer ved Resen Skole 1920, Medlem af Menighedsraadet siden 1923, Kirkesanger ved Resen Kirke, siden 1921 Førstelærer ved Resen Hovedskole.

Karen Marie Noe, Forskolelærerinde, er født den 27. November 1898 som Datter af Blikkenslager Peder Noe og Hustru Mette Marie, født Andersen, Møborg. Dimitteret fra Frk. Langs Seminarium 1919, Vinterlærerinde i Brejning ved Ringkøbing, Vikar i Hadsund og i Thaarup paa Fyen, ansat i Over Feldborg Skole 1922–25, siden 1925 Lærerinde ved Resen Forskole.

Jens Jensen Holm, Enelærer, er født den 10. November 1886 i Hald pr. Højslev som Søn af Gaardejer Jesper Holm og Hustru Christine, født Jensen. Gift med Noline

Kirk. Dimitteret 1914 fra Nr. Nissum Seminarium, Vikar forskellige Steder, ansat ved Fjand Skole 1917. Organist ved Resen Kirke, Medlem af Menighedsraadet, siden 1921 Enelærer ved Resen vestre Skole.

Anton Nielsen, Førstelærer, er født den 31. Marts 1875 i Korup, Bregnet Sogn, som Søn af Gaardejer Niels Jensen og Hustru. Gift 1902 med Marie Petersen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1900, Andenlærer ved Humlum Skole 1902—06, har siden da været Førstelærer samme Sted, Medlem af Menighedsraadet, Medlem af Hjælpekassens Bestyrelse.

Magnus Nielsen Skodborg, Andenlærer, er født den 6. April 1901 i Fousing som Søn af Gaardejer Niels Skodborg og Hustru. Gift 1927 med Esther Thomsen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1924, Vikar ved Ølby Skole og derefter i Humlum, fast ansat som Andenlærer sammesteds siden 1. Februar 1926, Medlem af Lærerkredsens Bestyrelse for Struer og Omegn og af Bestyrelsen for Lytterforeningen for Struer og Omegn.

Jenny Magrethe Jensen, Lærerinde, er født 9. November 1891 ved Lemvig som Datter af Gaardejer Niels P. Jensen og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1914, Lærerinde i Humlum som Vikar 1915—16 og fast Ansættelse siden 1. Septbr. 1916.

Humlum Elektricitetsværk er oprettet i Efteraaret 1922 paa Initiativ bl. a. af Inspektør Gadegaard og afd. Købmand B. Pedersen. Der blev dannet et Andelsselskab, som driver Værket. Der installeredes en 25 HK Dieselmotor, og senere fik man yderligere en lille Hjælpemaskine. Inspektør Gadegaard var Andelsselskabets første Formand, men afløstes senere af Tømrer Gadegaard. Ledningsnettet er ca. 5 km langt, og der er ca. 100 Forbrugere. Strømprisen er 40 Øre pr. kwt. for Kraft og 70 Øre for Lys. Værket kostede 80,000 Kr. at anlægge. Værkets Bestyrer er for Tiden Chr. Lauersen, der har været der siden Novbr. 1922.

Resen-Humlum kommunale Sygekasse er stiftet den 4. April 1896, statsanerkendt 1. Juli 1896. Sygekassen begyndte med 130 Medlemmer og tæller nu ca. 950 Medlemmer. Kassens Formue er ca. 2000 Kr. Formand for Sygekassen er Husmand N. Dam.

Niels Dam, Husmand, er født 28. August 1894 som Søn af Lars Dam og Hustru, Thyholm. Gift med Elvine Mortensen. Siden 1926 Formand for Resen-Humlum kommunale Sygekasse.

Resen-Humlum Asyl er bygget 1907. I Hjemmet, der har Plads til 25 Mennesker, bor der for Tiden kun 10. De Mennesker der optages, er fortrinsvis Aldersrentenydere og Fattigunderstøttede. Bestyrer er P. Chr. Mikkelsen.

Peder Christian Mikkelsen, Bestyrer, er født den 22. September 1871. Gift med Johanne Andersen. Siden 1929 Bestyrer ved Resen-Humlum Asyl.

Medlemmer af Resen-Humlum Sogneraad er: Husmand Th. Brøgger, Gaardejer L. Christensen, Gaardejer J. Jepsen, Gaardejer J. Bæk, Gaardejer P. Poulsen, Overfyrbøder A. Andersson, Gaardejer A. Dusgaard, Fisker Chr. Poulsen og Gaardejer N. Stokkendal.

NØRRE NISSUM SOGN omgives af Nørlem, Fabjerg og Gudum Sogne samt Limfjorden. I Sognet findes Byerne: Nr. Nissum med Kirke og Indre Missions Højskole, Nr. Nissum Seminarium, Præstegaard og Skole, København med Skole, Friskole, Brugsforening og Andelsmejeri, samt en Del Gaarde og Huse.

Nr. Nissum Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge- og Skattekreds, Skodborg Herreds Vurderingskreds, 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 210. Lægd.

Nr. Nissum Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid samt Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa profileret Dobbeltsokkel. Norddøren er bevaret. I Korets Gavl ses en naivt udført Billedsten forestillende Adam med Kundskabens Træ og Slangen. I sengotisk Tid tilføjedes Taarnet af Munkesten med Blindingsgavle i Nord og Syd, et Spir brændte 1666. Vistnok samtidigt med Taarnet opførtes Vaabenhuset. Skibets og Korets Sydside omsattes 1895, ligesom der indsattes moderne rundbuede Vinduer. I det Indre er Koret og Taarnet sengotisk hvælvet, Skibet har Bjælkeloft. Altertavlen i Renæssancestil er fra 1610, restaureret 1916, med et Maleri (Christus i Gethsemane) af Schleisner fra 1873. Romansk Granitfont. Prædikestolen er fra samme Tid som Altertavlen. Orgelet er 1915 skænket af Sognefoged Jens Peder Madsen, Budsgaard. Paa Kirkegaarden er en Gravsten over Sognepræst Thomas Berg, død 1743. Aaben Begravelse for Ole Futtrup Christensen, tidl. Kongensgaard, død 1921. Paa Kirkegaarden er begravet Sognepræst Ad. L. Hansen, død 1909, Højskolens og Seminariets Stifter. Gudumkloster fik Patronatsret til Kirken 1439. Ved Kirken er ansat en Sognepræst.

Niels Ove Nielsen, Sognepræst, er født 29. August 1872 i Holstebro som Søn af Skræddermester Jacob Nielsen og Hustru. Gift 1919 med Karen Elisabeth Ilsø. Student fra Ribe 1910, cand. theol. 1918, Sognepræst i Næsborg 1919—26, kaldet til Sognepræst i Nr. Nissum 17. September 1926, Medlem af Bestyrelsen for Magdalenehjemmet siden 1929, Formand for Det danske Missionsforbunds Kredsforbund for Lemvigegnen.

N. O. Nielsen,
Sognepræst.

Kongensgaard er den Kongsgaard med tilliggende Gods, der 1231 nævnes i Valdemar den II's Jordebog som „Nesium“. Paa Danehoffet i Nyborg 1327 tildømtes den den svenske Prins Erik Valdemarsøn som Arv efter hans Moder, Erik Plovpenning's Datter Jutta. Senere var den en Bondegaard, som 1585 af J. Seefeld til Visborg blev mageskiftet til Jens Vongsen til Stenumgaard, hvis Søn Jacob Vongsen 1601 skrev sig til Kongensgaard, som han 1634 solgte til Hans Caspar v. Reibnitz til Bækmark, hvis Enke Fru Birgitte Brahe 1648 solgte den til Kaptajn Henrik Roth, 1649 adlet med Navnet Linderoth. Han lagde den øde Bondegaard Smørpøt under Kongensgaard, hvorved den blev 30½ Td. H., hans Søn Ritmester Henrik Linderoth, der 1668 havde faaet Kongensgaard udlagt ved Skifte, maatte, efter at Gaarden 1691 var brændt, ca. 1707 afhænde den til Forpagter paa Rysensten Niels Wellegaard, men boede her til sin Død 1713. Niels Wellegaards Enke, Ingeborg Høst, solgte ved Auktion 1709 Kongsgaarden m. m. til Jens Lauridsen Wandborg for 1110 Rd., hans Enke Anne Madsdatter ægtede Kammerraad Matth. Pedersen, der tilkøbte Gods, saa at Kongensgaard blev en komplet Hovedgaard, 1755 skødede Enken Kongensgaard for 14,000 Rd. til sin Svigersøn, Borgmester i Fredericia, Kammerraad Henrik Molrath Richter, han solgte 1760 ved Auktion Kongensgaard med Tiende m. m. for 6120 Rd. til Bertel Nic. Wolder. Snart efter kom Gaarden til Oluf Chr. Hovedstrup, hvis Enke Christiane M. Overgaard først ægtede Christen I. Qvistgaard og derefter Chr. Fogh, fra hvem den 1784 ved Tvangsauktion kom for 5886 Rd. til Christen Breinholt til Kappel, fra hvem den kom til hans Svigersøn N. Chr. Lund, som 1831 skødede Kongensgaard for 4000 Rbd. r. S. til H. C. Høgh til Rammegaard, som 1837 solgte den til A. C. Steenstrup, der 1876 overdrog den til Sønnen J. K. Steenstrup, han solgte den 1896 for 128,000 Kr. til O. Futtrup Christensen, fra hvem den 1904 for 128,000 Kr. kom til M. P. Jensen, der 1913 afhændede den for samme Sum til Ringkøbing Amts Udstykningforening, som udstykkede den, Hovedparcellen har 6,3 Td. H., Hovedbygningen, der var af Bindingsværk, er nedrevet.

Nr. Nissum Højskole.

Nr. Nissum Højskole. Den nuværende Højskolebygning er opført 1923. Den er godt og praktisk indrettet. Alle Værelser er forsynede med elektrisk Lys og Centralvarme. Skolen har Plads til ca. 50 Elever. Alle Lokaler og Værelser er gode.

Der er en stor smuk anlagt Have, hvor Træer og Buske nu vokser godt til. Skolen ligger i Nr. Nissum Sogn ved Lemvig—Struer Landevejen, tæt ved Kirken og Missionshuset. Der er et Kvarters Gang til de smilende Limfjordsskrænter og de idylliske Ardal Bakker. Fra Skolen er der en milevid Udsigt over den frugtbare Omegn. I sollyse Dage kan man 20 km borte skimte Vesterhavets Vande. Hvert Halvaar arrangeres der billige Fællesudflugter til nogle af Omegnens mange Seværdigheder. Elevtallet ligger omkring 25 saavel Sommer som Vinter. Der er Vinterskole for Mænd fra November til April, og Sommerskole for Kvinder i 3 Maaneder, Maj—August. Desuden er der nu en særlig Husholdningsafdeling, hvor Undervisningen foregaar i en særlig Bygning (Brejdblik). Der afholdes endvidere korte Kursus i Landbrug og Husholdning, Kjolesyning o. s. v. Skolens Forstander er for Tiden Laurits Kaag.

Laurits Kaag, Forstander, er født den 25. Marts 1898 i Skindbjerg ved Grenaa som Søn af Gaardejer Niels Kaag og Hustru. Gift 1923 med Dagmar Christensen. Dimitteret fra Haslev 1920, Lærer ved Højskolen 1920—25, Enelærer i Kragerup 1925—31, siden 1. August 1931 Forstander for Nr. Nissum Højskole.

L. Kaag,
Forstander.

P. Chr. Gejlstrup,
Forstander.

S. M. Sørensen,
Førstelærer.

J. Søndergaard-Jacobsen,
Førstelærer.

Nr. Nissum Seminarium er oprettet 1892 af daværende Sognepræst Adolf L. Hansen. Der begyndtes allerede i 1887 med alm. Højskoleundervisning og i Forbindelse hermed oprettedes saa i 1892 Seminariet. I 1901 solgtes Skolen til Pastor J. Andreassen, nu Sognepræst i Ho ved Varde. Denne drev saavel Seminariet som Højskolen til 1905 da han afhændede Skolerne til et Aktieselskab,

Nr. Nissum Seminarium.

som kom til at hedde A/S Nr. Nissum Seminarium og Højskole. 1911 byggedes en ny Seminariebygning, og senere købtes Højskolen ud, og ogsaa dens Bygninger indtoges under Seminariet. Senere blev Højskolen en selvstændig Institution. Seminariets Undervisning foregaar i en Del Bygninger, der ligger spredt omkring paa et større Terrain. Ialt findes der 16—17 saadanne Bygninger, der dog er indrettet til Beboelse for Elever og Lærerkrafter. Ved Skolen virker 5 Lærere og 1 Lærerinde, der alle bor i Seminariets Bygninger og desuden bor ca. 60 Elever her.

Som Forstandere ved Skolen har virket A. L. Hansen til 1901, Pastor Andreassen 1901—06, fhv. Sognepræst Assenfeldt-Hansen 1906—14, Sognepræst A. Krogsøe 1914—19, siden September 1919 ledes Seminariet af Forstander P. C. Gjelstrup. Seminariets Bestyrelse bestaar af 17 Medlemmer, hvoraf de 9 vælges af Generalforsamlingen og de 8 af Indre Missions Bestyrelse. Den nuværende Formand er fhv. Provst Th. Møller, Grundfør.

Peder Chr. Gjelstrup, Forstander, Pastor, er født 19. Oktober 1888 i Lemvig som Søn af Avlsbruger A. Gjelstrup og Hustru. Student fra Odense 1907, cand. theol. 1914, Kaldskappelan i Ringsted 1916—19, siden 1919 Forstander for Nr. Nissum Seminarium.

Nr. Nissum østre Skole er en ny, moderne indrettet Skole, som er opført 1928 af Arkitekt Bruun i Ringkøbing. I Skolen er der Klasseværelser, som benyttes af Seminariets Præparanter.

E. O. Larsen,
Lærerinde.

K. M. Poulsen,
Lærerinde.

Th. Thomsen,
Bestyrer.

Nr. Nissum østre Skole.

S. M. Sørensen, Førstelærer, er født den 5. Juni 1878 i Sdr. Bork som Søn af Gaardejer Jørgen P. Sørensen og Hustru. Gift 1905 med Kristine Nielsen. Dimmitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1902, Førstelærer ved Nr. Nissum østre Skole siden 1. Januar 1917, Seminariets Praktiklærer.

Jesper Søndergaard Jacobsen, Førstelærer, er født den 13. Juni 1885 i Hjerm som Søn af Gaardejer Jens Jacobsen og Hustru.

Dimmitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1906, Førstelærer i Egeslevmagle 1914—25, siden 1. November 1925 Førstelærer ved Nr. Nissum vestre Skole, Formand for Vægeraadet, i Bestyrelsen for Foreningen for Skole og Hjem, Medudgiver af Nr. Nissum Station, indvalgt i Sogneraadet 1933.

Ellen Octavia Larsen, Lærerinde, er født den 26. Maj 1901 i Astrup ved Hjørring som Datter af Skræddermester Larsen og Hustru. Dimmitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1931, Aspirant ved Nr. Nissum østre Skole siden 1. September 1932.

Kirsten Marie Poulsen, Lærerinde, er født 14. September 1882 i Torning som Datter af Landmand P. Poulsen og Hustru. Dimmitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1913, Vikar forskellige Steder, siden 1. Marts 1918 Lærerinde ved Nr. Nissum vestre Skole.

Nr. Nissum Vareindkøbsforening er oprettet i 1890'erne. Formanden er Gaardejer Jens Havskov. Ved Foreningen er ansat en Bestyrer, som for Tiden er Th. Thomsen.

Th. Thomsen, Bestyrer, er født den 4. Oktober 1896 i Vraa som Søn af Boghandler Thomsen og Hustru. Gift 1929 med Grete Sommer. Uddannet i forskellige Brugsforeninger, ansat som Bestyrer for Nr. Nissum Vareindkøbsforening siden 1927.

Nr. Nissum og Omegns Elektricitetsværk er oprettet 1915, og den 22. December samme Aar sattes Strøm paa. Det er et Andelsselskab, og som særlig Medvirkende ved Oprettelsen var Landstingsmand Rasmussen-Byskov og Peder Christensen Sønderballe. Sidstnævnte blev Selskabets første Formand. Der installeredes en 100 HK Dieselmotor og senere udvidedes med yderligere en Dieselmotor paa 100 HK. I 1928 købtes en Dieselmotor paa 250 HK. Der er ca. 400 Forbrugere, og Ledningsnettet er paa omtrent 100 km. Strømprisen er 16 Øre pr. Kwt. for Kraft og 30 Øre for Lys. Dertil kommer nogle faste Afgifter. Den nuværende Formand for Andelsselskabet er Gaardejer Chr. Borum, Sønderlund. Dets Bestyrer er for Tiden Th. Hans Lassen.

Th. Hans Lassen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 13. Februar 1886 i Snevere paa Sjælland som Søn af Restauratør Anders Larsen og Hustru. Gift 1908 med A. Margrethe Nielsen. Uddannet som Maskinarbejder og Elektriker, Installatørexamen, ansat som Bestyrer ved Nr. Nissum Andelselektricitetsværk siden 1915.

Medlemmer af Nr. Nissum Sogneraad er: Gaardejer P. Futtrup, Formand, Gaardejer M. Sandfær, Husmand A. Nielsen, Husmand N. Futtrup, Gaardejer M. Klausen, Gaardejer J. Havskov og Husmand Byskov.

VENØ SOGN bestaar af Øen Venø, der ligger i Limfjorden, skilt fra det øvrige af Herredet ved Venø Sund. Øen, der strækker sig ca. 8 km fra Torsodde mod Nord til Venø Odde mod Syd, er 6,5 km² og paa sit bredeste Sted knap 1,5 km.

I Sognet findes Byen Venø med Kirke, Præstegaard, Skole, Fattighus, Missionshus samt en Samling af Gaarde og Huse.

Ved Venø Odde er der Færgested med Overfart til Humlum.

Venø Sogn har Tingsted i Struer og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge- og Skattekreds, Struer Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 6. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 214. Lægd.

Venø Kirke er meget lille, den er vistnok opført i 2. Halvdel af det 16. Aarhundrede, er et aflangt-firkantet Rum og har Mure af raa Kamp med Munkestenshjørner. Ved Sydspidsen ses en tilmuret, fladbuget Dør. Et lille Vaabenhuse er senere opført ved Vestgavlen. Det indre har Bjælkeloft. Altertavlen er en Kopi fra 1882 efter A. Dorphs: „Et er fornødent“. Kalken er 1700 skænket af Præsten i Hjerm Mads Hassel og Hustru. Romansk Granitfont fra Midten af det 17. Aarhundrede. Series pastorum fra 1750. En Lysekroner er skænket af Overlæge Biilmann i Herning. 1638 var Kirken tækket med Langhalm.

Medlemmer af Venø Sogneraad er: Fisker I. P. Jensen, Formand, Boelsmand C. Nielsen, Fisker A. Borgbjerggaard, Gaardejer C. Nyby og Fisker Chr. N. Nielsen.

VANDFULD HERRED

Vandfuld Herred er det nordvestligste og mindste i Amtet. Det omgives mod Øst og Syd af Skodborg Herred, mod Vest af Vesterhavet og mod Nord og Nordøst af Thisted Amt.

Dets samlede Areal udgør 14,013 ha, og Indbyggerantallet var i 1925 ca. 6,700.

I Herredet findes følgende Sogne: Harboøre-Engbjerg, Hygum-Hove, Vandborg-Ferring, Dybe-Ramme og Fjaltring-Trans.

HARBOØRE-ENGBJERG KOMMUNE bestaar af Harboøre og Engbjerg Sogn. Harboøre Sogn omgives af Engbjerg, Vandborg og Ferring Sogne, Vesterhavet, Thisted Amt, Limfjorden og Hygum Sogn.

Engbjerg Sogn omgives af Harboøre Sogn samt Hygum, Hove og Vandborg Sogne.

I Harboøre Sogn findes Byerne: Harboøre med Kirke, Præstegaard, Skole, Asyl, Harboøre Sogns Sparekasse, Badehotel og Jernbanestation, Tøt med Friskole, Toldkontrolstation, Harboøre Andelsmejeri og Harboøre ny Andelsmejeri, Vrist Stationsby med Brugsforening, Strandpavillon og Hvilehjem, Vejlbj samt en Samling af Gaarde og Huse: Langerhuse med Brugsforening, Knopper, Rønland med Skole, Rønlander, Trillingsgaarde, Brunsgaarde med Mølle, Stavsholm, Holmene, Sønderholme, Sandsgaarde, Skøttegaarde, Madsteder, Norsgaarde, N.-Vrist, S.-Vrist med Skole og Friskole, Brogaarde.

I Engbjerg Sogn findes Byerne: Engbjerg med Kirke og Skole, Nejrup.

E. T. Eriksen,
Sogneraadformand.

Harboøre Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 200 a.

Engbjerg Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 201. Lægd.

Harboøre Kirke.

Harboøre Kirke. Den gamle i 1909 nedrevne Kirke bestod af Kor, Skib og Vesttaarn fra Tiden omkring 1500 og bygget af Rullesten og Munkesten, alle oprindelige Enkeltheder havde sengotisk Stilpræg. Koret var hvælvet, Skibet havde Bjælkeloft. Det hvælvede Taarnrum med en nyere Norddør tjente som Vaabenhus. Før Nedbrydningen fremdroges i Koret simple, sengotiske Kalkmalerier, og omkring Korbuen var der malet Rokokoornamentik. Den nuværende Bygning, som er indviet 1910, bestaar af Kor, Skib, Korsarm mod Nord og Taarn mod Vest, alt i romanske Stilformer, selve Kirken er af Cementkvadre, det pyramidetagkronede Taarn af hvidkalkede Mursten. Taarnmurene er delvis gamle, og i Taarnets

Østvæg staar vistnok endnu Vestgavlen af en oprindelig Kirke fra omkring 1200. Taarnrummet tjener som Forhal. Det indre har Træloft, Koret hvælvet, gibset Loft. Af Inventaret er til den nye Kirke overført den romanske Granitfont, et sengotisk Krucifiks samt Altertavlen og Prædikestolen, der begge er Snedkerarbejder fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Tavlen har faaet nye Malerier af Axel Hou, forestillende Christus tager Børnene i Favn. I Skibet er opsat en Mindetavle over 2 forulykkede Skibslav fra Sognet. Kirkens Opførelse kostede 85,000 Kr.

Engbjerg Kirke bestaar af Kor og Skib, hvis Dele er fra den romanske Tid, af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Begge de oprindelige Døre og to Vinduer spores. I den senere Middelalder tilføjedes mod Vest et Taarn, hvis Underrum har Spidsbue ind til Skibet, men efter 1766 nedbrødes Taarnet i Højde med Skibet, og Resten indrettedes til Vaabenhus med Indgang mod Nord. I det Indre er Koret gotisk hvælvet, medens Skibet har Bjælkeloft. Altertavlen er fra 1607 med et Maleri fra 1896. Alterstagerne er 1632 skænkede af Georgius Andreæ Ripensis og Hustru. Romansk Granitfont. Prædikestolen er fra samme Tid som Altertavlen. Series pastorum i Rammen til et Epitafium over Præsten Poul Chr. Riis. Under Altergulvet er Begravelse for nogle Præster. Kløvet, romansk Grævsten med Kors. Den slanke, skriftløse Klokke stammer fra det 13. Aarhundrede.

A. L. Andreasen,
Sognepræst.

Aage Laurits Andreasen, Sognepræst, er født 10. Juni 1888 som Søn af Gaardejer Svend Peter Andreasen, Lund ved Horsens, og Hustru Ane Kirstine, født Pedersen. Gift med Maren Helene Laursen. Student fra Horsens Latinskole 1907, theol. cand. 1915, Sognepræst og Lærer paa Venø 1915—21, Sognepræst i Haderup 1921—24, Sognepræst i Harboøre-Engbjerg siden 1924. Formand for Indre Missions Samfundsmøder i Lemvigegnen.

Harboøre Sogn har paa Grund af sin udsatte Beliggenhed været hjemsøgt af Vandflod og Sandflugt som vistnok intet andet Sogn, naar undtages Nabosognet Ager. Det har tidligere været langt frugtbarere, ligesom det vistnok har haft Skov. Selve Tangen har utvivlsomt været meget bredere, end den nu er. Om Oversvømmelser og Gennembrud af Tangen hører man først Tale om i det 16. Aarhundrede. Men Havet har stadig skyllet bort af Landet, saa at Tangen har flyttet sig mere og mere mod Øst. For at sikre Kysten har man søgt at erstatte Klitterne med Sanddiger, beplantede med Klittag og Marehalm, men navnlig har man langs Kysten ned til Bovbjerg anlagt en Del Høfder, ligesom der mod Øst ind mod Fjorden og Engene er opført Dæmninger for at beskytte Landet mod Vandet, naar det gennem Thyborøn Kanalen presses ind i Fjorden. Trods sin afsides Beliggenhed har Sognet flere Gange været hjemsøgt af Fjender, nemlig 1627 og 1644, idet Vejen til Thy dengang gik over Tangen. Ved Harboøre strandede under Verdenskrigen den tyske Undervandsbaad U 20, der havde torpederet Kæmpedamperen Lusitania.

Fiskeriet ved Harboøre dreves før 1870 med store, klodsede, fladbundede Robaade paa 3—4 Tons, bemandede med 8—12 Mand. Afsætningen af Fangsten var vanskelig paa Grund af de daarlige Transportforhold, og Fiskerne levede i stor Fattigdom. I 1870erne indførtes kølbyggede Sejlbaade, i 1890erne Dæksbaade, og der byggedes Kuttere, som om Vinteren lagdes i Lemvig Havn, nu benyttedes mest Thyborønhavnen.

I Sognet Engbjerg laa en adelig Sædegaard (Engbjerggaard), der 1468 ejedes af Jens og Peder Knudsen Harbou. Jens købte nævnte Aar Tredieparten af Gaarden af sin Broder Peder, hvis Søn Erik Pedersen senere solgte Fjerdeparten af den til Niels Clemmentsen, med hvis Gods den kom til Hr. Mogens Gøje, Sønnen Albrecht Gøje ejede den 1517. Ogsaa Familien Krabbe ejede en Part af Engbjerggaard. Hans Krabbe til Herpinggaard havde ved Midten af det 15. Aarhundrede en Fjerdepart af Gaarden, og senere skrev Thomas Krabbe, vistnok Dattersøn af Peder Knudsen, sig som Ejer af den. Ved Aar 1560 skrives Knud „Bylde“ som Ejer af en Gaard af samme Navn. Den nuværende Engbjerggaard blev samlet af Sognefoged Greg. Sørensen, der 1812 med kongelig Bevilling lagde 2 Gaarde i Engbjergby under sin Gaard, 1841 fik Jens Gregersen kongelig Bevilling paa yderligere at underlægge den Simonsgaard. 1883 solgtes Engbjerggaard af Greg. Gregersen til Søren Christensen, som 1886 overdrog den til N. Jensen, der 1887 solgte den til Jesper Ovesen.

Alderdomshjemmet „Harboøre Asyl“ er beliggende i Kirkebyen og opført 1908. Hjemmet har Plads til 18 Gamle. I 1932 var der 13 paa Asylet. Bestyrerinde P. Bro har været der siden 1923.

Harboøre Badehotel er opført 1899 lige ved Harboøre Station, ca. 2 km fra Havet, hvor der findes en fortrinlig Badestrand. Til Hotellet hører en stor, gammel Have. Hotellets Forpagter er Lars Kirk.

Harboøre Elektricitetsværk er anlagt den 8. November 1927 med 2 Maskiner à 40 HK og 142 Maalere. Elektricitetsværkets Ejer er Jens Christian Hansen.

Andreas Koed, Førstelærer, er født den 26. Juli 1889 som Søn af Gaardejer Ivar Koed Andreasen og Hustru Ane Dorthea, født Nielsen Bak. Gift med Ingeborg Othilde Larsen. Uddannet paa Rønde Præliminærkursus, Præliminæreksamen ved Universitetet 1920, dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1923, ansat som Førstelærer ved Harboøre Friskole siden 1924.

H. A. Brorson Nielsen,
Lærer.

J. M. Jensen Tjørnild,
Førstelærer.

Kr. Jensen Øe,
Lærer.

N. Nielsen,
Lærer.

Hans Adolf Brorson Nielsen, Lærer, er født 12. Juli 1894 som Søn af Gaardejer Jens Peder Nielsen og Hustru Ane Kirstine, født Christensen. Gift med Martha Marie Pedersen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1922, ansat ved Lunderskov Privatskole 1922, ved Barslev Skole i Thy som Andenlærer 1923, ved Harboøre sdr. Skole siden 1927.

Jacob Marinus Jensen Tjørnild, Førstelærer, er født den 4. Oktober 1889 som Søn af Husmand Jens Peter Jensen og Hustru Marie, født Jacobsen. Gift med M. Marie Pedersen Mollerup. Dimitteret fra Nr. Nissum 1913, Andenlærer i Hau 1914, Enelærer ved Harboøre søndre Skole 1917, Førstelærer ved Harboøre nordre Skole siden 1924.

Kristian Jensen Øe, Enelærer, er født 18. Marts 1902 som Søn af Tømrer Jens Sørensen Jensen Øe og Hustru Anna Magrethe, f. Nielsen. Dimitteret fra Nr. Nissum 1924, Andenlærer ved Harboøre nordre Skole 1925, Enelærer ved Engbjerg Skole siden 1931.

Niels Nielsen, Enelærer, er født 14. Juli 1864 som Søn af Husmand Peder Christian Nielsen og Hustru Anne Johanne, født Thomsen. Gift med Ane Nikoline Jensine Christensen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1899, ansat ved Rønland Skole som Enelærer siden 1900.

Erik T. Eriksen, Sogneraadformand, Fisker, er født 1882 som Søn af Fisker og Boelsmand Thomas T. Eriksen og Hustru Karen Christensen, født Brun. Gift med Johanne Larsen Stausholm. Medlem af Sogneraadet siden 1921, Formand siden 1925.

Christian Lange, Sognefoged, er født den 23. September 1890 som Søn af Anders V. Lange og Hustru. Gift med Anna Dorthea Vrist. Sognefoged siden 1917, Medlem af Sogneraadet.

Peder Nikolaj Vinkel Knudsen, Sognefoged, er født den 5. April 1892 som Søn af Jens Knudsen og Hustru Sidsel Marie, født Nygaard. Gift med Helga Petrea Jørgensen. Sognefoged siden 1930.

Peder Mollerup, Sognefoged, DM., er født den 26. Juli 1857 som Søn af Fisker Ole Mollerup og Hustru Ane Andersen, født Røn. Gift med Karen Røn Jensen, Sognefoged siden 1903, Formand for Harboøre Fiskeforening.

Medlemmer af Harboøre-Engbjerg Sogneraad er: Fisker E. Tudborg Eriksen, Formand, Gaardejer O. Byskov Ovesen, Gaardejer J. Pedersen, Fisker J. Kruse Jensen, Gaardejer J. Chr. Langer, Gaardejer J. P. Jensen, Fisker M. Ørts, Gaardejer Chr. Poulsen Vrist og Gaardejer L. Kynde.

HYGUM-HOVE KOMMUNE bestaar af Hove og Hygum Sogne. Hygum Sogn omgives af Hove, Engbjerg og Harboøre Sogne, Limfjorden samt Skodborg Herred. Hove Sogn omgives af Hygum, Engbjerg, Vandborg, Dybe og Ramme Sogne samt Skodborg Herred.

Søren Houlund;
Sogneraadformand.

I Hygum Sogn findes Hygum Kirke, Præstegaard, Skole og Missionshus, samt en Samling Gaarde og Huse.

I Hove Sogn findes Byerne: Hove med Kirke, Skole, Privatskole, Missionshus, Mølle og Andelsmejeri, Klinkby med Andelselektricitetsværk, Klinkby Stationsby med Afholdshjem, Brugsforening, Købmandshandel og Jernbanestation, Rævskov med Fattiggaard, desuden en Samling af Gaarde og Huse.

Hygum Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lømvig Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 205. Lægd.

Hove Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under de samme Kredse som Hovedsognet, samt 5. Udskrivningskreds' 206. Lægd.

Hygum Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest, Korsarm paa Skibets Sydside og Sakristi paa Korets Nordside. De oprindelige Mure i Kor og Skib er fra den romanske Tid af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Norddøren samt et Vindue ses tilmuret. Ved Slutningen af Middelalderen tilføjedes Taarnet og de to Udbygninger. Koret og Udbygningerne har gotiske Hvælvinger, medens Skibet har Bjælkeloft. Taarnrummet er nu omdannet til Vaabenhus med Indgang fra Vest. Prædikestolen, der er i Renæssancestil, er fra ca. 1600. Altertavlen fra samme Tid, er forsynet med Maleri, der i 1899 blev fornyet. Paa en Alterstage ses Aarstallet 1642. I Kirken findes et

Hygum Kirke.

Par middelalderlige Træskulpturer, et gotisk Krucifiks og en sengotisk Familiegruppe. I Vaabenhuset findes en Ligsten fra 1750. Kirkens Klokke er fra 1549.

Hove Kirke, der er indviet til Sct. Peder, bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Kor og Skib er fra den romanske Tid og opført af Granitkvadre paa Dobbeltsoinkel. De oprindelige Døre og flere Vinduer ses nu tilmurede. Taarnet, der er af Munkesten, er opført i Slutningen af Middelalderen. Taarnets Overdel blev nedtaget i 1822, men atter opført 1875, dog ikke saa højt som før, og Taarnet afsluttes nu af et Pyramidetag. Det hvælvende Taarnrum tjener nu som Vaabenhus. Kirkens Indre har iøvrigt fladt Loft. Prædikestolen er fra Midten af det 18. Aarhundrede. Altertavlen er fra det 19. Aarhundrede med et nyt Maleri. I Kirken er ophængt et Epitafium over to Præster († 1600 og 1640). Hove var et eget Pastorat indtil 1824, da det blev Anneks til Hygum.

J. J. Skjødt, Sognepræst, er født 1898 i Ørsted Sogn som Søn af Købmand S. Skjødt og Hustru, Herning. Gift med Ella Faarup. cand. theol. 1926, Sekretær i Randers K. F. U. M. 1926—28, siden 1928 Sognepræst i Hygum-Hove Pastorat.

J. J. Skjødt,
Sognepræst.

Hygum Skole er grundlagt 1852, udvidet 1896 og 1910. Indtil 1928 var der i Skolen 4 Klasser, nu er der kun 2 Klasser og Embedet er Enelærerembede. Enelærer er Christen Jensen.

Christen Jensen, Enelærer, er født 13. Januar 1875 som Søn af Smedemester Søren Jensen og Hustru Kathrine Jensen, Bording. Gift med Christiane Kathrine Jensen. Dmitteret fra Nr. Nissum Seminarium. Enelærer ved Raunholt Skole i Bording Sogn i 1901, Førstelærer i Hygum 1. Maj 1907, siden 1. November 1928 Enelærer samme Sted. Kirkesanger ved Hygum Kirke.

Chr. Jensen,
Enelærer.

Hove Privatskole er bygget 1917. Enelærer er Anton Jensen Majkjær Mikkelsen.

Anton Jensen Majkjær Mikkelsen, Enelærer, er født den 20. September 1897 i Fabjerg som Søn af Husmand Søren Mikkelsen og Hustru Petra, „Aldershvile“, Fabjerg. Gift med Mary Sofie Petersen. Dmitteret fra K. F. U. M.s Seminarium, København, den 26. Maj 1925, siden 1. November 1925 ansat ved Hove Privatskole.

Johannes Eriksen, Enelærer, er født den 3. Januar 1900 i Bode som Søn af Fisker Jens Chr. Eriksen og Hustru Else Marie, født Nielsen. Gift med Ane Margrethe Jensen. Dmitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1923. Aarskursus paa Statens Lærerhøjskole, siden 1. September 1923 ansat ved Hove Skole. Formand for Brugsforeningen.

Klinkby Jernbanestation er bygget 1899 ved Lemvig—Thyborønbanens Aabning. Stationsmester er Niels Peter Raunsbæk.

Niels Peter Raunsbæk, Stationsmester, er født 17. Oktober 1876 som Søn af Gæstgiver Mads Raunsbæk og Hustru Henriette, Lemvig. Gift med Mathilde Jessen. Ansat ved Strande Station 1899, Baneformand samme Sted 1910, Togbetjent 1910—12, siden 1912 Stationsmester i Klinkby. Medlem af Hygum-Hove Sogneraad, er desuden Folkeregisterfører.

Hove og Omegns Andels-Elektricitetsværk er bygget 1914 med en Maskine paa 100 HK. I 1916 blev Værket udvidet med endnu en Maskine paa 100 HK og i 1930 yderligere udvidet med en Maskine paa 285—330 HK. Formand for Værket i 1914 var Gaardejer P. M. Pinholt, Kirkebye. Nuværende Formand er Gaardejer Mads Lundgaard, Vandborg. Værket begyndte med 370 Maalere, men tæller nu 507 Maalere. Bestyrer er Niels Nicolaj Nielsen.

Niels Nicolaj Nielsen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 15. December 1880 i Lemvig som Søn af Postbud Nielsen og Hustru Marie. Gift med Helene Krabbermark. Uddannet som Maskinarbejder og Elektriker, siden 1914 ansat som Bestyrer for Hove og Omegns Andels-Elektricitetsværk.

Jens Jensen Bjerg, Sognefoged, er født 27. Januar 1877 som Søn af Gaardejer Berthel Bjerg og Hustru Anne Marie, født Siedelmann. Gift med Laura Knudsen. Formand for Hjælpekassen, Formand for Hove Mejeri. Siden 1926 Sognefoged i Hygum.

Christen Jensen, Sognefoged, er født den 22. Juni 1875 som Søn af Fisker Niels Jensen, Gjørt, og Hustru Cecilie Elisabeth, født Brun. Gift med Petrea Kristine, Jensen. Medlem af Menighedsraadet. Siden 1927 Sognefoged for Hove Sogn.

Søren Houlund, Sogneraadformand, er født den 31. December 1881 som Søn af Jens Houlund, Hove, og Hustru Ane, født Larsen. Gift med Jensine Jensen. Medlem af Sogneraadet 1921, Formand for Vægeraadet, Næstformand i Menighedsraadet, siden 1925 Formand for Hygum-Hove Sogneraad.

Medlemmer af Hygum-Hove Sogneraad er: Jens Houlund, Formand, Gaardejer Chr. Karstoft, Houvinkel, Hove, Gaardejer Knud Rønn, Hove, Gaardejer Niels Mathisen, Hove, Gaardejer Chr. Jensen, Ny Præstegaard, Hove, Stationsmester N. P. Raunsbæk, Klinkby, Gaardejer Jens Oasgaard, Hygum, Gaardejer P. Chr. Petersen, Hygum, og Gaardejer Anton Jensen, Graabæk.

VANDBORG-FERRING KOMMUNE bestaar af Vandborg og Ferring Sogne. Vandborg Sogn omgives af Annekset Ferring, Dybe, Hove, Engbjerg og Harboøre Sogne. Ferring Sogn omgives af Vandborg, Dybe og Trans Sogne, Vesterhavet, Harboøre Sogn og Ferring Sø.

I Vandborg Sogn findes Byerne: Vandborg med Kirke, Præstegaard, Skole, Missionshus, Forsamlingshus, Vandborg-Ferring Kommunes Sparekasse og Købmandshandel, Strande med Købmandshandel og Jernbanestation, desuden en Samling Gaarde og Huse.

P. Kallesøe.
Sogneraadformand.

I Ferring Sogn findes Byen Ferring med Kirke, Skole, Brugsforening, Badehotel og Redningsstation samt en Samling Gaarde og Huse og desuden Bovbjerg Fyr.

Vandborg Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 202. Lægd.

Ferring Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 199. Lægd.

Vandborg Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Sakristi paa Korets Nordside. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Bygningsdele er af Granitkvadre paa Dobbeltsokkel, man ser endnu Spor af den oprindelige Norddør og et Vindue. Ved Slutningen af Middelalderen opførtes Taarnet af raa Granit og Munkesten, og dets hvælvede Underrum har Spidsbue ind til Skibet. Paa samme Tid fik Kor og Skib Hvælvinger og det hvælvede Sakristi opførtes. Det fortælles paa Egnen, at der i 1512 skulde være opført et Vaabenhus mod Nord af Abbed Christen Madsen, der havde sit Værelse ovenpaa til sin Død 1530. Dette Vaabenhus er nedrevet 1810—20, og Taarnrummet tjener nu som Vaabenhus. Prædikestolen i Renæssancestil er fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede og er med delvis oprindelige Malerier. Altertavlen er rigt udskaaret, ligeledes i Renæssancestil, og stammer fra 1624. I 1907 blev den forsynet med nyt Maleri af Anker Lund, forestillende Gethsemane. Under Sakristiet er der Præstebegravelser.

Ferring Kirke bestaar af Kor og Skib samt Taarn mod Vest. Saa vidt vides, er Koret den ældste Del, og stammer fra den romanske Tid, medens Skibet, der er af raa Kamp uden Sokkel, og Taarnet med Gavle i Nord og Syd er tilbygget i den senere Middelalder. Taarnrummet, der tjener som Vaabenhus, har Adgang fra Syd, og har ligesom Koret en ribbeløs Hvælving. Skibet har Bjælkeloft. Kirken blev ifølge en Tavle i Koret restaureret 1839, og paa Skibets Nordvæg, hvor der er genaabnet et romansk Vindue, findes Kalkmalerier fra det 13. Aarhundrede. Prædikestolen fra 1640 er med Malerifelter, der er fremdraget i 1913. Altertavlen, der er fra 1638, er i 1912 restaureret med et nyt Maleri af Poul Steffensen. I Kirken findes desuden et lille gotisk Krucifiks og to Træfigurer, der forestiller Maria og Christus som Verdensdommer. Kirkens Klokke med Inskription er fra 1469.

Bovbjerg, der ligger i Ferring Sogn, er en Lerbanke, der nede fra Kysten frembyder et imponerende Syn med sine kantede, sønderrevne Former og dybe Kløfter. Vesterhavet, der er meget voldsomt her paa Stedet, har bortskyllet store Masser, og Gaardejerne saa deres Marker forsvinde og maatte selv flytte længere og længere ind i Landet. I Tidsrummet 1790—1874 er saaledes Klinten i hele Strækningen rykket ca. 160 m ind. For at sikre Fyret og dets Omgivelser begyndte man i 1909 at bygge Høfder, og der blev fuldført to af disse inden Krigen, hvilke tilsammen kostede ca. 300,000 Kr. Høfdebygningen udførtes i Begyndelsen af private Entreprenører, men overtoges senere af Vandbygningsvæsenet. Ved Anlæg af 6 Høfder er nu Bovbjergs nordlige Parti sikret, og Havet har aflejret store Sandmængder, saaledes at der nu er en bred Forstrand, og Udhulningen af Lærskrænten finder ikke Sted mere. Den sydlige Del af Bovbjerg er endnu ubeskyttet.

Bovbjerg Fyr.

Bovbjerg Fyr ligger paa en 47 m høj Skrænt, selve Fyret er 26 m højt, og Lyset kan ses ca. 45 km bort. Fyret tændtes første Gang Juleaften 1877, den effektive Lysstyrke er 300,000 normal Lys. Lige Vest for Fyret, ved Foden af Gravhøjen Hesthøj, er der i 1899 rejst en Granitstøtte til Minde om Frederik VI's Besøg paa Bovbjerg 1826 og 1830. Lidt Nord for Fyret staar en 4 m høj Granitsten

til Minde om Folketingsmand C. Berg. Desuden findes der paa Bovbjergs nordlige Spids en Mindesten for C. F. Grove, der 1875 grundlagde Kystsikringen og byggede den første af Høfderne udfor Ferring Sø. Der var en Tid Tale om at flytte Bovbjerg Fyr længere ind i Landet, men Høfdebygningen har nu sikret Kysten, saa dette ikke har været nødvendigt. Fyret er bygget af Ingeniør Monberg, København. Fyrmester er Sophus Johannes Beldring.

Sophus Johannes Beldring, Fyrmester, er født den 7. April 1881 som Søn af Kaptajn, Fyrmester Beldring og Hustru Aletha, født Didrichsen, Hammeren. Gift med Kirsten Petrea Albrechtsen. Uddannet som Styrmand, ansat ved Fyrvæsenet som Assistent paa Christiansø 1908, Middelgrunden 1911, siden 1920 Fyrmester paa Bovbjerg Fyr.

Vandborg Skole er bygget 1910. Der er i Skolen ca. 100 Børn, der undervises af 2 Lærere og 1 Lærerinde. Førstelærer er Niels Kristensen.

Niels Kristensen, Førstelærer, er født den 28. September 1866 som Søn af Husmand Kristen Kristensen og Hustru Dorthea, født Raahede, Nr. Nissum. Gift med Mette Katrine Kloppenborg. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1903, ansat ved Dybe Skole 1905, siden 1907 ansat ved Vandborg Skole. Medlem af Menigheds- og Værgeraadet.

S. J. Beldring,
Fyrmester.

Ferring Skole er opført 1870 og udvidet 1901. Førstelærer er F. L. H. Sørensen.

Frederik Louis Henry Sørensen, Førstelærer, er født den 10. April 1894 som Søn af Købmand J. Sørensen og Hustru Henriette. Gift med Marie Christensen. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1926, ansat ved Flakkenbjerg Ungdomshjem, Forstander ved Ourø Ungdomshjem for Piger 1927—31, Førstelærer ved Ferring Skole siden 1931.

Ferring Redningsstation, der kun omfatter Redningsraketter, er opført 1860. Formand for Redningsstationen er Chr. M. Larsen.

Christian Marinus Larsen, Formand, er født den 12. December 1868 som Søn af Strandfoged Chr. Larsen og Hustru Mariane, født Larsen. Gift med Kirstine Kristborg, Grimsing. Siden 1900 Strandfoged og Formand for Redningsstationen i Ferring. Har været med til at redde 17 Menneskeliv.

Vandborg Syge- og Begravelseskasse er stiftet 11. November 1900 og blev statsanerkendt 1. Januar 1901. Begravelseskassen er stiftet 1903. Sygekassen begyndte med 63 Medlemmer, men tæller nu ca. 430. Formand er fhv. Købmand Jens Andersen, Vandborg. Sygekassens Formue er 1200 Kr. Begravelseskassen har 65 Medlemmer, og dens Formue er 332 Kr. Der ydes Hjælp paa indtil 100

Bovbjerg Badehotel.

Kr. Bestyrelsen bestaar af følgende: Jens Andersen, Formand, Murer Jens Marinus Jensen, Gaardejer Marinus Andersen, Centralbestyrer P. Christensen Mathiasen, Strande, og Gaardejer Laurits Larsen.

Ferring statsanerkendte Sygekasse er stiftet 1897 og har ca. 215 Medlemmer og en Formue paa 4,100 Kr. Sygekassens Bestyrelse er: Peder Hansen, Formand, J. Borup, Chr. Nyborg, A. Smith og S. Madsen.

Peder Hansen, Gaardejer, Formand, er født den 12. April 1874 som Søn af Berthel Hansen og Hustru Mariane, født Pedersen, Noersgaard, Trans. Gift med Margrethe Kaasgaard. Formand for Ferring Sygekasse.

Bovbjerg Badehotel, Ferring, er opført 1901. Før den Tid var der kun Ferring Kro, der imidlertid laa saa tæt ved Skrænten, at den, efterhaanden som Skrænten blev opslugt af Havet, styrtede sammen. Badehotellet, der nu ligger ca. 200 m fra Strandbredden, ligger i umiddelbar Nærhed af Sognekirken, saa nær at det gav Anledning til stor Forargelse blandt en Del af Sognets Beboere, og Spørgsmaalet ordnedes først, da daværende Minister I. C. Christensen tog sig af Sagen. Badehotellet ejes af Kristen Bjerre.

Kristen Bjerre, Hotelejer, Kunstmaler, er født den 17. Maj 1869 som Søn af Gaardejer Niels Bjerre og Hustru Sofie, født Christensen, Fabjerg. Gift med Petrine Jensen. Uddannet som Kustmaler. Hotelejer siden 1891.

P. P. Munksgaard,
Sognefoged.

Peder Pedersen Munksgaard, Sognefoged, Gaardejer, er født den 16. November 1898 som Søn af Gaardejer Rasmus Munksgaard og Hustru Ane Marie. Gift med Helga Hedegaard. Siden 1931 Sognefoged i Vandborg Sogn.

Frederik Jensen Borup, Sognefoged, er født den 21. April 1873. Gift med Ane Bang Borup. Farmand for Hjælpekassen. Siden 1913 Sognefoged i Ferring.

Poul Madsbjerg Kallesøe, Sogneraadsformand, Gaardejer, er født den 3. April 1881 som Søn af Gaardejer Anders Kallesøe og Hustru Maren, født Madsbjerg. Gift med Jenny Lund. Siden 1929 Sogneraadsformand i Vandborg-Ferring Kommune.

Medlemmer af Vandborg Sogneraad er: Gaardejer Poul Madsbjerg Kallesøe, Formand, Erik Skov, „Skiddengaard“, Vandborg, Søren Munksgaard, „Munksgaard“, Vandborg, Rasmus Skaaning, „Kirkensgaard“, Vandborg, og Carl Moesgaard, „Moesgaard“, Vandborg.

Medlemmer af Ferring Sogneraad er: Vilhelm Wittorff, Formand, Ferring, P. Borg, „Damsgaard“, Ferring, P. Hansen, „Juelsgaard“, Ferring, og Carl Borg Nielsen, Ferring.

DYBE-RAMME KOMMUNE bestaar af Dybe og Ramme Sogne. Dybe Sogn omgives af Ramme, Fjaltring, Trans, Ferring, Vandborg og Hove Sogne. Ramme Sogn omgives af Dybe og Hove Sogne, Skodborg Herred, Bøvling og Fjaltring Sogne.

I Dybe Sogn findes Dybe med Kirke, Skole, Præstegaard og Andelselektricitetsværk samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Ramme Sogn findes Byerne: Ramme med Kirke, Skole, Afholdshotel og Jernbanestation, Bonnet med Friskole, Brugsforening, Andelsmejeri og Jernbanestation, samt en Samling af Gaarde og Huse og Hovedgaarden Rammegaard.

Dybe Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 203. Lægd.

Ramme Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet, samt 5. Udskrivningskreds' 204. Lægd.

Dybe Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Den oprindelige Bygning er fra romansk Tid, af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Syddøren benyttes endnu, Norddøren og flere Vinduer ses. Ved Middelalderens Slutning opførtes Munkestenstaarnet, hvis Gavle vender i Nord og Syd, og hvis hvælvede Underrum har Spidsbue ind til Skibet. Desuden blev Vaabenhuset tilføjet, og Koret fik Hvælving, den sidste opført 1517 af Præsten Mads Krabbe ifølge en Indskrift paa Hvælvets kalkmalede, samtidige Dekorationer. Skibet har Bjælkeloft. I Korets genaabnede, romanske Vinduer er indsat Glasmalerier. Romansk Alterbord af Granitkvadre, hvorpaa der 1921 er stillet Kirkens senkatolske Lægmandskrucifiks. Den tidligere Altertavle er ophængt paa Skibets Væg. Romansk Granitfont. Døbefad fra 1590 med Kaasernes og Rotfeldernes Vaaben, skænket til Kirken 1703. Prædikestol fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede, hvorover en lille Fontehimmel fra samme Tid. Lysekroner fra Tiden ca. 1600.

Ramme Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid samt Taarn mod Vest. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Begge Døre og 6 Vinduer ses tilmurede. I sengotisk Tid opførtes Taarnet, væsentlig af Munkesten, med Blindingsgavle i Nord og Syd, der nu tjener som Vaabenhus med Indgang fra Syd. Koret er sengotisk

K. Fisker,
Sognepræst.

hvælvet. Skibet har Bjælkeloft. Altertavlen i Renæssancestil fra 1620 med Erik Skram til Rammegaard og Anne Vindts Anevaaben, i Midtfeltet en Kopi af Carlo Dolcis „Christus med Brød og Vin. Kalken er 1631 skænket af Hartvig Huitfeldt og Marine Skram. To Monstranser, den ene oprindelig fra „Saxo“ Kirken i Norge, er siden 1879 i Nationalmuseet. Romansk Granitfont. Prædikestolen er fra samme Tid som Altertavlen. Sognepræsten er Karlo Fisker.

Karlo Fisker, Sognepræst, er født den 9. Januar 1895 i Sønderjylland, theol. Eksamen 1928. Sognepræst i Dybe-Ramme siden 1929.

Møgelgaard nævnes 1520 som en Bondegaard, 1592 blev Godske Krabbe til Ferringgaard forlenet med Kronens Rettighed i Selvejergaarden *Møgelgaard*, og 1598 erhvervede han samme Rettighed ved Mageskifte. Kort Tid efter blev *Møgelgaard* en Hovedgaard, der tilfaldt Kirsten Godskesdatter Krabbe, der blev gift med Laur. Kruse og anden Gang med And. Mogensen, kaldet Normand, der 1667 havde faaet Søstrene Magrethes og Ingers Del i *Møgelgaard* tilskødet, solgte den 1672 til Baron Ruse. Laur. Kruses Svigersøn Jørg. Navl til Odde havde antagelig Part i *Møgelgaard*, som han en Tid beboede, og 1656 solgte Iver Krabbe til Toftum en Part i Gaarden til Laur. Lunov til Overklit, 1680 var *Møgelgaard* 19 Td. H., 1770 laa den under Rammegaard.

Vejlinggaard var en Hovedgaard, der ejedes 1473 af Jes Steen og 1499 af Christen Steen, Jørgen Steen, der 1514 nævnes i *Vejlinggaard* skal have solgt den til Biskop Jørgen Friis i Viborg, Ulf Kalf til Bjørnstrup og Karen Jesdatter solgte derimod 1506 hendes Søsterlod i *Vejlinggaard* til Hr. Høg til Eskær. Ved Mageskifte fik Kronen 1582 af Niels Jonsen en Trediepart af *Vejlinggaard*, og ligeledes 1633 ved Mageskifte med Just Høg. 1662 ejede Niels Lykke til Elved „de to Parter“ af *Vejlinggaard*, men 1680 var den øde og forladt, og 1687 udlagdes den til Ryttergods. 1717 skødede Kongen den for 531 Rd. til Rytterbonden Niels Clemmentsen.

Rammegaard.

Rammegaard tilhørte Jens Spend 1491 og 1493, Anders Spend 1493, hans Søn Jens Spend 1497, hans Søn Anders Spend 1514 og derpaa 1532 Slægtens sidste Mand Jens Spend, hans Datter Ellen bragte Rammegaard til sin Mand Iver Skram til Voldbjerg, fra hvem den kom til Sønnen Erik Skram, hvis Enke Anne Vind ejede den endnu 1625. Deres Datter Marine Skram blev gift første Gang med Hartvig Huitfeldt, der 1631 ejede Rammegaard, hvoraf han udkøbte sine Svigerinder Ellen og Anne, anden Gang med B. G. v. Obelitz. Han solgte den med en Del Gods 1682 til Chr. Juel til Baroniet Rysensten, med hvilket den længe fulgte som Allodialgods. 1783 skødede Baron C. F. Juels Enke Christiane Dor, født Morrsen R., Herpinggaard for 70,000 Rd. til sin Stiefsøn Baron O. H. Juel, som 1798 ved Auktion solgte Rammegaard, Herpinggaard og Bøndergods for 122,000 Rd. til Kammerherre P. S. Fønss til Løvenholm og U. Chr. v. Schmidten til Urup, der 1799 fik kongelig Bevilling paa at Rammegaard maatte beholde sin Frihed, naar Godset solgtes, men denne Frihed gik tabt 1805. Schmidten overdrog 1802 sin Part i Rammegaard til Fønss, 1808 skødedes Rammegaard og Tiender m. m. for 18,000 Rd. til Birkeskriver Arnt Peter Warelman, og han skødede samme Aar Rammegaard med samme Tilliggende for 36,000 Rd. til Byfoged, Justitsraad Fr. Chr. Schönau i Lemvig, der 1810 skødede den m. m. for 16,000 Rd. til Kystbefalingsmand P. A. Høegh til Rysensten, som 1835 solgte den med Fjaltring Kongetiende for 9500 Rbd. r. S. til sin Søn H. C. Høegh til Kongensgaard, hvis Enke Flora, født Schönau, 1877 solgte den for 163,000 Kr. til Pastor emer. P. Raae, 1878 blev den købt af Hagen Jørgensen til Tangsgaard og Landvæsenskommissær C. Ebbensgaard til Handbjerg Hovedgaard, hvilken sidste senere ejede den sammen med Etatsraad Møller og 1905 solgte den for 90,000 Kr. til J. L. Laursen, som er den nuværende Ejer.

Dybe Andelselektricitetsværk er anlagt 1912 med en Maskine paa 100 HK, udvidet i 1921 med en paa 100 HK og 1931 med en Maskine paa 300 HK. Dets Bestyrer er N. P. A. Lind.

Niels Peter Adolf Lind, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 17. Juni 1892 i Helsingør som Søn af Dykker P. Nielsen Lind og Hustru, født Bentzen. Gift 1917 med Valborg Lyhne. Uddannet som Maskinist, Maskinisteksamen 1. Del 1912, Installatør og Elektriker Prøve 1914, Installatør og Montør til 1927, Elektricitetsværksbestyrer ved Dybe Elektricitetsværk siden 1931.

P. H. Dalgaard,
Stationsforstander.

J. P. Christensen,
Førstelærer.

L. Nørgaard Andersen,
Førstelærer.

Peder Hansen Dalgaard, Stationsforstander, er født 2. Marts 1873 som Søn af Gaardejer Daniel Dalgaard og Hustru. Gift med Christine Nielsen. Ansat ved Lemvig—Vemb Jernbane 1892, Assistent i Lemvig fra 1895, Stationsforstander i Ramme siden 1914.

Niels Christian Madsen, Stationsforstander, er født den 10. August 1882 som Søn af Gaardejer Mads Madsen og Hustru. Gift med Marie Kirk. Ansat ved Vemb—Lemvig Banen 1904, Assistent i Lemvig 1906, Stationsforstander i Bonnet siden 1926, Formand for Bonnet Borger- og Haandværkerforening.

Jacob Pedersen Christensen, Førstelærer, er født den 16. August 1880 som Søn af Lærer P. Christensen og Hustru M. M. Chatrine, født Jacobsen. Gift med Marie Knudsen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1902, Andenlærer ved Frabjerg Skole 1902, Enelærer ved Gjerup Skole 1905, Førstelærer ved Dybe søndre Skole siden 1908.

Lars Nørgaard Andersen, Førstelærer, er født 1. Juli 1882 som Søn af Gaardejer Peder Kristian Andersen og Hustru. Gift med Kristine Marie Knudsen. Dimitteret fra Haslev 1908, Enelærer ved Dybe Skole 1922, Førstelærer ved Ramme Skole siden 1926, Næstformand for Menighedsraadet, Formand og Kasserer for Dybe-Ramme statsanerkendte Sygekasse.

Jens Peter Hansen, Enelærer, er født den 25. Marts 1882. Gift med Helga Henriksen. Landbrugseksamen 1908, Lærereksamen 1926, samme Aar ansat ved Dybe nordre Skole, Medlem af Menighedsraadet.

Hans Peder Andersen, Mejeriejer, er født den 2. December 1878 som Søn af Gaardejer Anders Andersen og Hustru. Gift med Anna Holm. Mejerist 1899, Formand for Friskolen, Formand for Ringkøbing Amts Gymnastikforenings 4. Hovedkreds, der omfatter ca. 20 Afdelinger med ca. 650 aktive Medlemmer, Mejeriejer i Bonnet siden 1922.

Peder Christian Kastberg, Sognefoged, er født 18. September 1867 som Søn af Peder Christensen Kastberg og Hustru Kristiane, født Jacobsen. Gift med Kristine Jensen. Sognefoged siden 1903, Vurderingsmand til Ejendomsskyld og Kreditforening.

Medlemmer af Dybe-Ramme Sogneraad er: Gaardejer Hans Nielsen, Formand, Gaardejer Chr. Christensen, Næstformand, Barber D. Bertelsen, Uddeler Chr. Petersen, Husmand F. Svendstrup, Snedkermester Elias Schouboe, Husmand L. Pultz og Gaardejer Jens Jensen.

FJALTRING-TRANS KOMMUNE bestaar af Fjaltring og Trans Sogne.
Fjaltring Sogn omgives af Annekset Trans, Dybe og Ramme Sogne, Skodborg Herred og Vesterhavet.

Trans Sogn omgives af Fjaltring, Dybe og Ferring Sogne samt Vesterhavet.

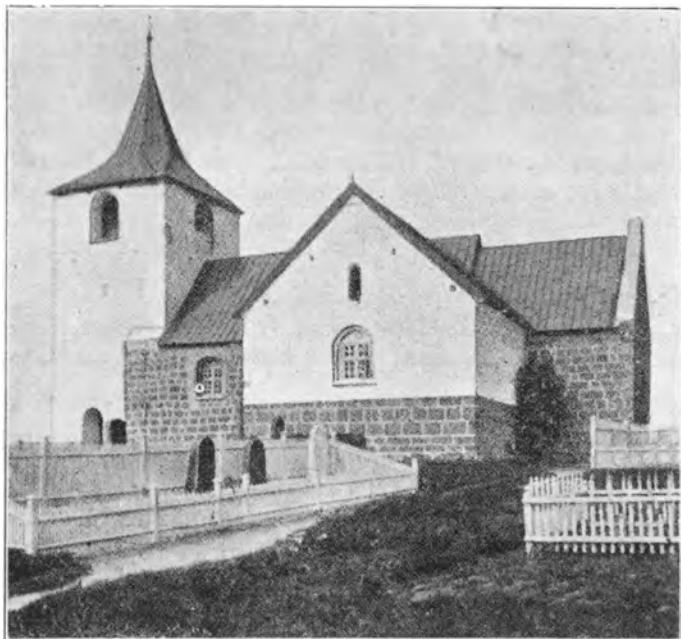
I Fjaltring Sogn findes Byerne: Fjaltring med Kirke, Præstegaard og Postekspedition, Nørby med Købmandshandel og Fjaltring Andelsmejeri, Lisby med Skole, Missionshus, Forsamlingshus, Spare- og Laanekasse og Brugsforening, Skalkhøj med Friskole, samt en Samling Gaarde og Huse.

I Trans Sogn findes Trans Kirkeby med Skole og desuden en Samling Gaarde og Huse.

Fjaltring Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Lemvig Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 2. Folketingskreds, 2. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 197. Lægd.

Trans Sogn har Tingsted i Lemvig og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 198. Lægd.

Fjaltring Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Korsfløj mod Syd. Kor og Skib er fra den romanske Tid af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Nogle af de oprindelige Vinduer ses tilmurede. Taarnet er tilføjet ved Slutningen af Middelalderen, nu fremtræder det med Spir, og Underrummet er indrettet til Vaabenhus. Omtrent samtidig opførtes den hvælvede Korsfløj og Muren mellem Kor og Skib blev nedbrudt. Ydermurene er nu til dels omsatte. Prædikestolen er fra Midten af det 17. Aarhundrede, men blev i 1922 restaureret og forsynet med nye Farver. Altertavlen er et senkatolsk Alter-

Fjaltring Kirke.

skab fra omkring 1500. De oprindelige Figurer er genopstillet 1917. Et Maleri, som tidligere var anbragt i Altertavlens Midtparti, hænger nu paa Nordvæggen. I Korsfløjen findes en Mindetavle fra 1730.

Trans Kirke bestaar af Kor og Skib fra den romanske Tid samt Taarn mod Vest. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Norddøren samt 4 Vinduer ses tilmurede. Taarnet, med Blindingsgavle i Nord og Syd, blev i Slutningen af Middelalderen opført af Kamp og Munkesten. Taarnets hvælvede Underrum, der nu er Vaabenhus, har Rundbue ind til Skibet, selve Kirken har Bjælkeloft. Prædikestolen i Re-

næssancestil er fra 1655, den blev restaureret af Nationalmuseet i 1924. Den gamle Altertavle, der ligeledes var fra 1655, ødelagdes tilligemed Alterkalk, Alterstager m. m. ved en Brand i 1912. 1913 rejstes en ny Altertavle med Maleri af Niels Bjerre. I Skibet er ophængt et Krucifiks fra gotisk Tid. Kirkens Klokke er fra 1555.

Sognepræst i Fjaltring-Trans Kommune er Pastor S. M. Sørensen.

Søren Møller Sørensen, Sognepræst, er født den 15. December 1897 som Søn af Lærer Sørensen og Hustru Kirstine, født Møller, Rindom. Ugift. cand. theol. 1929, siden 1930 Sognepræst i Fjaltring-Trans Sogne.

Herpinggaard var tidligere en Hovedgaard og i 1408 nævnes den med Palle Krabbe som Ejer. Senere har den skiftet Ejer mange Gange. I 1802 skødedes den med Tiender og Gods for 11,400 Rd. til Peder Høegh, fra hvem den kom til Justitsraad F. C. Schönau, der 1809 skødede den m. m. til Niels Stokholm for 7000 Rd., med hvis Datter den i 1837 kom til hendes Mand O. C. Kastberg. Da hans Søn N. S. Kastberg døde ugift 1884 kom den til Frøkenerne Marie og Petrine Kastbjerg, fra hvilken den overgik til deres Søstersøn Aage Kastberg Hinrichsen. I 1909 brændte Gaarden.

Fjaltring Kommuneskole er bygget 1868. Førstelærer er E. Hansen.

Edvard Hansen, Førstelærer, er født den 1. April 1898 som Søn af Købmand Niels Chr. Hansen og Hustru Agnes Margrethe, født Olsen. Gift med Sygeplejerske Astrid Jensen. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1920, ansat som Andenlærer ved Ansager Skole i 1923, siden 1925 Førstelærer i Fjaltring, Medlem af Menighedsraadet, Formand for Fjaltring-Trans Værgeraad.

Poul Hansen, Førstelærer, er født den 30. August 1876 som Søn af Gaardejer Anders Hansen og Hustru Inger Marie. Gift med

S. M. Sørensen,
Sognepræst.

E. Hansen,
Kommunelærer.

A. Christiansen,
Elektricitetsværksbestyrer.

Christiane Hansen. Dimitteret fra Askov Lærerhøjskole 1906, fra Statens Lærerhøjskole 1908, Højskolelærer fra 1909—14, Forskolelærer ved Eriksminde 1915, siden 1919 Førstelærer ved Fjaltring Friskole. Medlem af Menighedsraadet.

Fjaltring og Omegns Andelselektricitetsværk i Fjaltring er taget i Brug i September 1930 og har en Maskine paa 100 HK. Formand for Værket er Sognefoged Ole Jespersen. Bestyrer er A. Christiansen.

Alfred Christensen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 27. Maj 1899 som Søn af Gravers Søgaard Christiansen og Hustru Ane, født Davidsen, Vandborg. Gift med Oline Fris. Uddannet som Maskinsmed og Automobilmekaniker, siden 1930 Bestyrer for Elektricitetsværket.

Fjaltring-Trans Spare- og Laanekasse er stiftet den 19. April 1873 af Toldkontrollør Jørgensen og Pastor Lund med 44 Medlemmer. Nuværende Direktion er Sognefoged Ole Jespersen siden 1919 og Detaillist H. Peder Bruun siden 1912. Revisorer er Chr. Lisby og Mejerist Hansen. Indskud pr. 1. April 1931 var 227,124 Kr., og Sparekassen har en Reservefond paa 32,748 Kr. Bankens Tilsynsraad er: P. Herping, Chr. Sønderby, Ejner Harpøth Sørensen, Ole Jensen, Harpøthgaard, Niels Bruun, Jens Chr. Møller og Chr. Vejer, Lisbygaard.

Ole Jespersen, Sognefoged, DM., er født den 10. Marts 1863 i Fjaltring som Søn af Jesper Olsen og Hustru Mette Kathrine, f. Jensdatter. Gift med Kirsten Marie Dalgaard. Meddirektør i Spare- og Laanekassen, Opsynsmand ved Triskjær Redningsstation med Redningsbaad siden 1898, har været med til at redde 276 Menneskeliv. Siden 1900 Sognefoged i Fjaltring.

Medlemmer af Fjaltring-Trans Sogneraad er: Gaardejer Chr. Sønderby, Formand, Rentier P. M. Kjær, Gaardejer Kr. Agger, Mejeribestyrer N. Hansen, Gaardejer Kr. Lavridsen Kirkeby, Gaardejer E. Rækby, Gaardejer Kr. Petersen Ruby, Fisker N. Nielsen og Boelsmand A. Madsen.

O. Jespersen,
Sognefoged.

HAMMERUM HERRED

Hammerum Herred er det østligste og største i Amtet. Det grænser mod Nord til Ginding og Hjerm Herreder, mod Vest til Ulfborg og Bølling Herreder, mod Syd til Nørre-Horne Herred og mod Sydøst og Øst til Vejle Amt, Aarhus Amt og Viborg Amt.

Dets samlede Areal udgør 117,118 ha, og Indbyggerantallet var i 1925 ca. 30,000.

I Herredet ligger Købstaden Herning og følgende Sogne: Tvis, Aulum, Vildbjerg-Nøvling, Ørre, Simmelkjær, Sunds, Gellerup, Borring, Ikast, Ring, Snejbjærg, Studsgaard-Havnstrup, Tjørring, Sønder-Felding, Assing, Skarrild og Arnborg.

TVIS SOGN omgives af Ulfborg Herred, Aulum Sogn, Ginding og Hjerm Herred.

I Sognet findes Tvis Stationsby med Kirke, Skole, Forsamlingshus, Missionshus, Købmandshandel, Brugsforening, Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbanestation, desuden

Hingebjerg Skole.

en Samling Gaarde og Huse, bl. a. Gedbo med Skole, Halgaard med Skole og Skavstrup med Skole og Mølle.

Tvis Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 167. Lægd.

Tvis Kirke er opført 1884 og er en rød Murstensbygning i romanske Stilformer, bestaaende af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Den ældre Kirke var en Fløj af Gaarden Tviskloster. Prædikestolen er fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede og med allegoriske Malerier fra 1767. Altertavlen er fra Rokokotiden, ca. 1770; i Storfeltet er indsat et lille nederlandsk Husalter med Alabastrelief fra Slutningen af det 16. Aarhundrede, medens 4 Søjler stammer fra Chr. IV's Tid. Alterkalken er fra 1671.

Tvis Kloster er stiftet for Cisterciensermunkene paa Valdemar I's Regeringstid. Stiftelsen var Prins Buris, og Fundatsen er udstedt 1163. De første Munke kom fra Herrisvad Kloster i Skaane. I Tidens Løb samlede Klosteret sig betydelige Værdier i Jordtilliggender i Hamrum og de omliggende Herreder, og af Kirker ejede det Aulum, Mejrup og Nr. Felding Kirker samt Skærum Kapel. I 1547 købtes Klosteret af Biskop Oluf Munk, som omdannede det til en Herregaard, som efter hans Død i 1569 overgik til hans Sønner. Senere har Gaarden skiftet Ejer flere Gange. I 1806 blev Arealerne udstykket i 33 Parceller, og i 1812 udstykkedes 70 Parceller. I 1902 solgtes Gaarden til Marinus Jensen.

A. P. Lausten, Førstelærer, er født den 17. Maj 1880 i Ringgive som Søn af Husmand Karl Anthon Mathias Lausten og Hustru. Gift 1907 med Petrine Lustbæk. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1903, derefter ansat forskellige Steder, Lærer i Hingebjerg Skole 1921—31, siden 1931 Førstelærer samme Sted.

A. P. Lausten,
Førstelærer.

J. Hansen,
Enelærer.

A. C. Barbesgaard,
Enelærer.

P. C. Petersen,
Enelærer.

Jens Hansen, Enelærer, er født den 18. November 1889 i Horsens som Søn af Arkitekt H. J. Hansen og Hustru. Gift 1924 med Marie Jensen. Præliminæreksamen 1906, dimitteret fra Gedved Seminarium 1910, derfter Vikar forskellige Steder, siden 1. September 1916 ansat som Enelærer ved Gedbo Skole, Tvis Sogn.

Aage Christian Barbesgaard, Enelærer, er født den 3. Juli 1887 i Tim som Søn af Landpost P. Ø. Barbesgaard og Hustru Dorthea. Gift 1915 med Agnete Jensen. Dimitteret fra Ribe Seminarium 1912, ansat som Lærer ved Halvgaarde Skole 1. September samme Aar, siden 1915 Enelærer samme Steds.

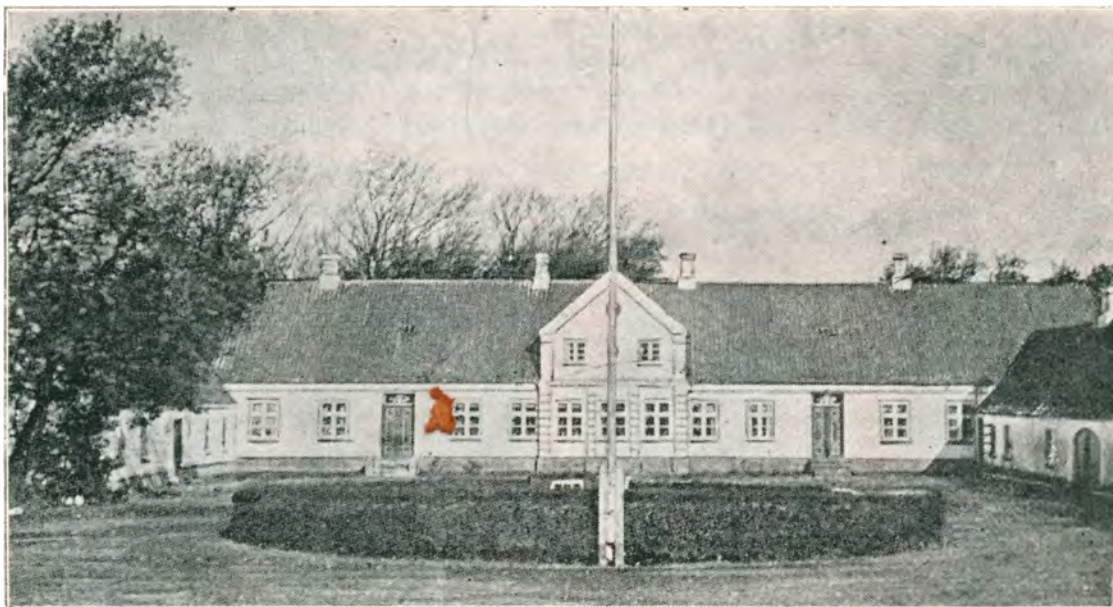
P. Christian Pedersen, Enelærer, er født den 14. November 1894 som Søn af Husmand Niels Christian Pedersen og Hustru. Gift 1927 med Petra Petersen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarie 1923, Vinterlærer i Borris 1923—24, Lærer ved Vesterby Skole, Føj, fra 1924—31, siden 1. Marts 1931 Enelærer ved Skavtrup Skole, Tvis Sogn.

Medlemmer af Tvis Sogneraad er: Gaardejer D. Grønbæk, Formand, Detailhandler P. Hallundsbeck, Gaardejer N. H. Christensen, Gaardejer L. Vestergaard, Gaardejer J. Thoustrup Andersen, Uddeler K. Mikkelsen og Husmand P. Nielsen.

AULUM SOGN omgives af Hodsager, Sinding og Vildbjerg Sogne, Ulfborg Herred og Tvis Sogn.

I Sognet findes Byerne Aulum med Kirke, Præstegaard, Bolig for Valgmenighedspræsten, Skole, Missionshus, Afholdshotel, Markedsplads, Spare- og Laanekasse, Handels- og Landbrugsbanken A/S, Brugsforening, Trælasthan, Cementvarefabrik, Ølbryggeri, Mølle, Andelselektricitetsværk og Jernbanestation, Varhede med Skole, Lundby med Skole, Skerk med Skole, Skærbæk, Tved, Jersild, Ljørring med Skole, Forskole, Købmandshandel, Mølle og Andelsmejeri, Kilde med Skole, Købmandshandel og Mølle og desuden en Samling Gaarde og Huse.

Aulum Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 4. Forligskreds, 5. Udskrivningskreds' 48. Lægd.

Lergrav.

Aulum Kirke bestaar af Kor og Skib samt Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord, og i 1920 tilføjedes et nyt Kor og Korsarme mod Nord og Syd. Kor og Skib er fra romansk Tid, og de oprindelige Mure er af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Den oprindelige Norddør og to Vinduer er bevarede. Taarnet er opført i den senere Middelalder af Granitkvadre og Munkesten, og Taarnrummet er omdannet til Vaabehus. Vaabehuset af Munkesten er opført paa samme Tid. Fra Vaabehuset fører en jernbelaet Egetræsdør med Aarstallet 1649 ind til Kirken. Taarnrummet er hvælvet, hvorimod Skib og Kor er med Bjælkeloft. Prædikestolen er i Renaissancetil. Altertavlen er fra 1593 og er ligeledes i Renaissancetil med Maleri fra 1882 af Anker Lund. Det gamle Alterbillede, der var en Kopi af Leonardo da Vincis „Nadveren“, hænger i søndre Korsarm. Kirkens Klokke, der er fra 1507, er støbt af Peter Hansen i Flensborg.

Lergrav, der har været en Hovedgaard, ejedes 1501 og 1513 af Erik Eskildsen og 1525 af dennes Broder Jakob Eskildsen, hvis Datter blev gift med Hans Rostrup til Ristrup; deres Søn Jakob Rostrup til Lergrav blev 1594 henrettet for Sørøveri. Derefter skiftede Gaarden Ejer flere Gange. I 1798 købtes den for 40,200 Rd. af Landvæsenskommissær Chr. P. Petersen og Byfoged Søren Borck fra Ringkøbing, som udstykkede den i 47 Parceller og 1800 solgte Hovedparcellen m. m. for 12,224 Rd. til Chr. Lundsgaard. Efter ham købtes Gaarden paa Auktion i 1808 for 18,000 Rd., og hans Søn solgte Lergrav til sin Dattersøn Jens P. Damgaard for 40,000 Rd.; straks efter dennes Død solgtes Lergrav i 1907 for 95,000 Kr. til et Konsortium, som efter at have foretaget en Udstykning solgte Hovedparcellen for 80,000 Kr. til Carl Sørensen, der 1912 overdrog denne til Poul Andersen for 65,000 Kr. Den nuværende Bygning, der er i et Stokværk, er opført 1810. Paa nogle Døre i det Indre af Bygningen er der Malerier fra det 18. Aarhundrede. En Del af Voldene og Gravene er bevaret.

I Sognet findes 6 Skoler, og Lærerkrafterne er følgende: Førstelærer Livbjerg, Aulum Skole, Lærerinde Frk. Poulsen, Aulum, Lærer M. Larsen, Varhede Skole, Lærer Karl Yde, Lundby Skole, Lærer Lausen, Skjerk Skole, Lærer Vestergaard Mikkelsen og Lærerinde Frk. Pedersen, Ljørring Skole, og Lærer Jensen, Kilde Skole.

Julius Brandt Livbjerg, Førstelærer, er født den 7. Juli 1889 i Gy dum som Søn af Maler P. Chr. Livbjerg og Hustru. Gift 1920 med Maren Andersen. Dimitteret fra Nr. Nis sum 1912, Vinterlærer ved Privatskolen i Bølling 1912—13, Andenlærer i Resen, Skive 1913—18, siden 1. Marts 1927 Førstelærer og Kirkesanger i Aulum.

Jensine Esther Marie Poulsen, Lærerinde, er født den 11. September 1872 i Øse som Datter af Gaardejer Niels P. Poulsen og Hustru. Dimitteret fra Varde 1903, forskellige Vikariater, siden 1907 Lærerinde ved Aulum Forskole.

J. B. Livbjerg,
Førstelærer.

J. E. M. Poulsen,
Lærerinde.

M. Larsen,
Enelærer.

K. J. Yde,
Enelærer.

J. L. Lausen,
Enelærer.

Chr. Mikkelsen,
Enelærer.

M. B. Pedersen,
Lærerinde.

I. P. Jensen,
Enelærer.

Mikkel Larsen, Enelærer, er født den 28. Januar 1873 i Nr. Vium som Søn af Lars Christensen og Hustru. Gift 1908 med Anna Nielsen. Dimitteret fra Vordingborg 1902, Friskolelærer i Sdr. Bjerre ved Skelskør 1902—08, siden 1. Juli 1908 Enelærer ved Varhede Skole.

Karl Jensen Yde, Enelærer, er født den 21. Juni 1891 i Hørdum Sogn som Søn af Gaardejer Jens Frostholt Yde og Hustru. Gift 1921 med Katrine Nørgaard. Dimitteret fra Hjørring Seminarium 1913, Vikar forskellige Steder, Lærer ved Vangsaa Skole 1917—20, ansat ved Aulum Stationskole 1920—22, siden 1922 Enelærer ved Lundby Skole.

Jens L. Lausen, Enelærer, er født den 4. Marts 1886 i Holager Sogn som Søn af Gartner N. C. Lausen og Hustru. Gift 1909 med Anna Andersen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1914. Vikar forskellige Steder, siden 1. November 1917 Enelærer ved Skjerk Skole.

Christian Sørensen Vestergaard Mikkelsen, Enelærer, er født den 5. Marts 1884 i Elsborg. Gift med Petrine Rossen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1906, siden 1919 Enelærer i Ljørring Skole.

Margrethe Bjerrehus Pedersen, Lærerinde, er født den 23. April 1902 i Snejbjerg som Datter af Lærer N. Pedersen og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1923, derefter Vikar forskellige Steder, siden 1. December 1925 ansat som Lærerinde ved Ljørring Forskole.

I. P. Jensen, Enelærer, er født 23. Juli 1866 i Aakirkeby som Søn af Avlsbruger A. M. Jensen og Hustru. Gift 1895 med Inger Kirstine Pedersen. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1887, siden 1891 Enelærer ved Kilde Skole.

Elektricitetsværket i Aulum er oprettet 1915 og blev anlagt af et Andelsselskab. Ledningsnettet er ca. 30 km, og der er 285 Forbrugere. Bestyrer er J. N. Pedersen.

Jørgen Nørkjær Pedersen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 4. Oktober 1886 i Rødding i Vildbjerg Sogn som Søn af P. Lund Nørkjær og Hustru. Gift 1910 med

J. N. Pedersen,
Elektricitetsværksbestyrer.

P. K. Poulsen,
Stationsforstander.

J. Chr. Hvam,
Læge.

A. L. Andersen,
Dyrlæge.

Mariane Jensen. Uddannet som Mekaniker, siden 1915 ansat som Bestyrer for Aulum Elektricitetsværk.

Peter Kvistgaard Poulsen, Stationsforstander, er født den 18. Maj 1881 i Grysted. Gift 1907 med Marie Mortensen. Ansat ved Jernbanen i Aars 1899, Assistent i Aarhus 1902, siden 1. August 1930 Stationsforstander og Postekspeditør i Aulum.

Jørgen Chr. Hvam, Læge, er født den 10. August 1893 paa Sejro som Søn af Sognepræst Chr. Hvam og Hustru. Gift 1924 med Elisabeth Hooge. Student fra Sorø Akademi, cand. med. 1919, Praksis paa Grønland 1919—21, derefter ansat paa forskellige Hospitaler, siden 1924 Læge i Aulum.

E. M. Tholstrup,
Jordemoder.

Anders Larsen Andersen, Dyrslæge, er født den 4. November 1896 i Herning som Søn af Gaardejer Lars Andersen og Hustru. Gift 1922 med Ingrid Niklasson. Student fra Silkeborg Seminarium 1916, Dyrslægeeksamen 1922, Praksis i Aulum siden 1922.

Else Marie Tholstrup, Jordemoder, er født den 25. November 1880 i Vinderslev Sogn som Datter af Gaardejer Karl Overgaard og Hustru. Gift 1899 med Skrædder M. Tholstrup, Kibæk. Uddannet i København og Jordemodereksamen 1904 med 1. Karakter. Praksis i Sædding ved Skjern som Distriktsjordemoder 1904—11, siden 1911 Praksis i Aulum.

Medlemmer af Aulum Sogneraad er: Boelsmand C. Grønbæk, Gartner L. Kilerich, Tømmerhandler Chr. Laugesen, Gaardejer N. Langballe Nielsen, Gaardejer C. Søndergaard, Gaardejer M. Jensen, Gaardejer L. C. Christensen, Gaardejer H. L. Nielsen og Tømrer J. Pedersen.

ØRRE SOGN omgives af Sinding, Vildbjerg, Aulum og Hodsager Sogne samt Simmelkjær og Sunds Sogne.

I Sognet findes Byerne: Ørre med Kirke, Præstegaard, Skole, Forsamlingshus, Brugsforening og Andelsmejeri, Nygaard med Skole, Bredviggaarde, Sammelsted, Talund, Tomose, Nybro med Missionshus, Købmandshandel og Vandmølle, Ovstrup, Ansbjerg, Fælledhuse, Ørregaarde, Understrup, Foldager, Romviggaarde, samt en Del Gaarde og Huse.

Ørre Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hamrum Herreds nordre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 47 a.

Ørre Kirke bestaar af Kor og Skib, som er fra den romanske Tid, og er opført af Granitkvadre og raa Kamp. Ved senere Ombygning er der foran Norddøren tilføjet et Vaabenhus, dette er vistnok tilføjet i det 18. Aarhundrede. Den oprindelige Norddør samt Korbuen er bevaret, et Vindue ses tilmuret. Kirkens Indre er med fladt Loft, Prædikestolen er i Renæssancestil, Altertavlen, der er fra 1858, er malet af Jæger, Viborg. I Skibets Vestende findes et Pulpitur. Kirkens Orgel er fra 1910. Klokkeren med Indskriptioner er fra Slutningen af det 15. Aarhundrede.

Christian Marius Buhl, Enelærer, er født den 10. December 1877 i Jorderup som Søn af Gaardejer Holger Buhl og Hustru. Gift 1905 med Thora Jensen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1901, siden 1. Februar 1914 Enelærer ved Ørre Skole.

Niels Christian Lauesen, Enelærer, er født den 13. Maj 1885 i Køljkær, Rind Sogn, som Søn af Landmand Jens Peder Juul Lauesen og Hustru. Gift 1920 med Mad-sine Jensen. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1917, derefter Vikar forskellige Steder,

C. M. Buhl,
Enelærer.

N. C. Lauesen,
Enelærer.

K. Herold Poulsen,
Distriktsjordemoder.

1. September 1920 kaldet til Andenlærer og Organist ved Asaa Skole, Dronninglund, siden 1. Juni 1921 Enelærer ved Nygaard Skole og Kirkesanger ved Ørre Kirke.

Kirstine Herold Poulsen, Distriktsjordemoder, er født den 18. Marts 1882 i Sinding som Datter af Boelsmand Dinnes Nielsen. Gift 1. Gang med Billedhuggeren Herold, Gift 2. Gang i 1927 med Træhandler Aage Chr. R. Poulsen. Jordemodereksamen 1912 fra Rigshospitalets Fødeafdeling B. Jordemoder i København indtil 1923, siden 1923 Distriktsjordemoder i Ørre.

Medlemmer af Ørre Sogneraad er: Gaardejer K. Understrup, Formand, Gaardejer M. Ottesen, Næstformand, Husmand J. Jørgensen, Tømrer N. P. Andersen, Gaardejer A. Chr. Andersen.

SIMMELKJÆR SOGN omgives af Ginding Herred samt Sunds og Ørre Sogne. I Sognet findes Byerne: Over-Simmelkjær med Kirke, Skole, Missionshus, Fattighus, Spare- og Laanekasse, Markedsplads, Købmandshandel, Brugsforening, Mølle og Andelsmejeri, Neder-Simmelkjær, Sneptrupgaard, Sneptruphuse, Vesterager, Talund Huse, desuden en Del Gaarde og Huse.

Simmelkjær Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hamrum Herreds nordre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds, 5. Udskrivningskreds' Lægd 47 b.

Simmelkjær Kirke bestaar af Kor og Skib samt Taarn med ottekantet Spir. Den er indviet 1894 og er en rød Murstensbygning i gotiske Stilformer. I det Indre er Kirken med Tøndehvælvning. Altertavlen er med Maleri af C. Thørrestrup forestillende: Jesus med Martha og Marie.

I. Pedersen,
Førstelærer.

Ivar Pedersen, Førstelærer, er født den 30. Oktober 1906 i Fjelsted som Søn af Gaardejer P. K. Pedersen og Hustru. Gift 1930 med Edith Sørensen. Dimitteret fra Odense Seminarium 1927, Lærer ved Vamdrup Realskole 1928—30, derefter Vikar ved Ringe Realskole, siden 1. Novbr. 1931 Førstelærer ved Simmelkjær Skole.

Martha Marie Olivia Christensen, Lærerinde, er Datter af Husmand Hans Jørgen Jensen og Hustru, Ilved. Dimitteret fra Th. Langs Forskoleseminarium, Silkeborg, 1915, siden 1. Novbr. 1915 Forskolelærerinde ved Simmelkjær Skole.

M. O. Christensen,
Forskolelærerinde.

Medlemmer af Simmelkjær Sogneraad er: Landmand L. Simmelkjær, Formand, Gaard-ejer P. I. Poulsen, Landmand A. Krarup, Landmand N. C. Christensen og Landpost N. Jacobsen.

SUNDS SOGN omgives af Simmelkjær, Ørre, Sinding og Tjørring Sogne, Herning Købstadsjord, Gellerup, Ikast og Bording Sogne samt Viborg Amt.

I Sognet findes Byerne: Sunds med Kirke, Præstebolig, Skole, Missionshus, Forsamlingshus, Kro, Vandmølle, Andelsmejeri og Jernbanestation, Ilskov med Fialkirke, Skole, Forsamlingshus, Missionshus, Købmandshandel, Mølle, Mejeri og Jernbanestation, Torup med Fattiggaard, Sønderos, Hollingholt med Skole, Linaa med Skole, Røgen med Skole, Munklinde med Købmandshandel, Mølle og Andelsmejeri, Agerskov med Skole, Linaa Nørhede, Borringaarde med Mosestation, Kølbæk, Kærgaarde, Sønderoshuse, Nørremark, Østermark, Tværmose, Agerskovhede og Skaaphusmark med Skole.

Sunds Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hamrum Herreds nordre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 46 a og 46 b.

Sunds Kirke, der er opført 1897 paa den ældre, nedrevne Kirkes Plads, er en rød Murstensbygning paa Granitsokkel i romanske Stilformer, og den bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Prædikestolen er fra 1664 og Altertavlen fra 1611, et Krucifiks er fra den gamle Kirke, ligeledes den gamle Klokke, der er fra 1459.

Fialkirken i Ilskov er opført 1898 og er af røde Mursten i romansk Stil. Den bestaar af Kor og Skib og er med aaben Tagkonstruktion. Sognepræst er Pastor A. Frøkjær-Jensen.

A. Frøkjær-Jensen,
Sognepræst.

Gr. Kristensen,
Enelærer.

Niels Bach,
Lærer.

F. M. Brandager,
Enelærer.

A. Frøkjær-Jensen, Sognepræst, er født den 19. Februar 1903 i Middelfart som Søn af daværende Tricotagehandler Jens Frøkjær-Jensen og Hustru Dorthea, født Jensen. Gift 1930 med Ellen Margrethe Frøkjær-Jensen. Student fra Døckers Kursus i København 1924, cand. theol. 1929, siden 1930 Sognepræst i Sunds.

Graves Kristensen, Enelærer, er født den 20. December 1868 i Herning som Søn af Husmand Kr. Svendsen og Hustru. Gift anden Gang med Marie Kirstine Jensen Nørsgaard. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1890, Lærer ved Yllebjerg Skole 1892—93, i Vørgod 1893—95, i Trælund Biskole 1895—1901, kom 1. Juli 1901 til Hollingholdt Skole som Enelærer.

Niels Bach, Lærer er født den 3. August 1906 i Rind som Søn af Forstassistent Bach og Hustru. Ugift. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1928, Vikar forskellige Steder, fra 1. September 1932 til 1. September 1933 Aarsvikar for Lærer Kjærgaard, Torup Skole.

C. R. Christiansen,
Enelærer.

M. P. J. Bundgaard,
Enelærer.

J. C. Frandsen,
Enelærer.

C. F. Nielsen,
Enelærer.

Frederik Magnus Brandager, Enelærer, er født den 6. September 1896 i Kvislemark som Søn af Murer Peder Jensen og Hustru. Gift 1922 med Marie Nikoline Nielsen. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1921, Vikar ved Bryndum Skole 1921, derpaa Lærer ved Privatskolen i Vekker, Aalborg Amt, siden 1. November 1923 ansat som Enelærer og Kirkesanger i Ilskov.

Chr. R. Christensen, Enelærer, er født den 22. Januar 1869 i Silkeborg som Søn af Rentier Peder Christensen og Hustru Kristine, født Christensen. Gift 1893 med Anna Thomsen. Dimitteret fra Silkeborg 1888, Vikar i Stadil Skole i 2 Aar, derefter Lærer ved Yllebjerg Skole til 1895, siden 1895 Enelærer ved Sunds Hovedskole.

Mads P. Jensen Bundgaard, Enelærer, er født den 6. November 1896 i Asp Sogn som Søn af P. Chr. Bundgaard og Hustru. Gift 1928 med Emma Simmelsgaard. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1919, Vikar ved Øse Skole, derefter ved Linaa Skole, siden 1921 Enelærer ved samme.

Jens Christian Frandsen, Enelærer, er født den 1. August 1889 i Torslev som Søn af Husmand Mathias Frandsen og Hustru. Uddannet som Tømrer og har Konstruktørexamen. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1925, siden 1. November 1927 Enelærer ved Røgen Skole.

Christian Folmer Nielsen, Enelærer, er født 27. Marts 1902 i Esbjerg som Søn af Urmager Chr. Nielsen og Hustru. Gift 1926 med Lærerinde Margrethe Rossing. Dimitteret fra Tønder Seminarium 1924, Vikar forskellige Steder og derefter Andenlærer i Tømmerby Skole, siden 1. Juli 1927 Enelærer ved Skaaphus Skole.

A. M. Jensen,
Distriktsjordemoder.

Abelone Marie Jensen, Jordemoder, er født 1877 i Ølgod. Jordemodereksamen 1909, siden 1929 Distriktsjordemoder i Sunds.

Medlemmer af Sunds Sogneraad er: Manufakturhandler Knud Sneftrup, Formand, Husmand H. Jensen, Husmand J. C. Jespersen, Landpost T. N. Nyvig, Husmand L. S. Olesen, Gaardejer Otto Jespersen og Gaardejer S. Kildgaard.

GELLERUP SOGN omgives af Sunds, Ikast og Rind Sogne samt Herning Købstad-jorder. I Gellerup Sogn findes Byerne: Gellerup Kirkeby med Kirke og Præstebolig, De Lundske Friboliger, Lund med Skole, Vraa, Birk med Mølle, Hammerum med Valgmenighedskirke, Skole, Børnehjem, Højskolehjem, Fattiggaard, Alderdomshjem, Brugsforening, Andelsmejeri, Elektricitetsværk, Vandværk og Jernbane, Agerskov, Nørre- og Søndre-Fastrup, Have med Skole, Langelund, Skovby, Busk med Skole, Bjærgegaard, Ringstrup og Frølund, samt en Samling af Gaarde og Huse.

Glasmaleri fra Gellerup Kirke.

sen af det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont med to Dobbeltløver i stærkt Relief. I Korsarmen et Krucifiks fra det 15. Aarhundrede, hvortil der i det 18. Aarhundrede er føjet Kors med de to Røvere, paa Nordvæggen et mindre, ligeledes senkatolsk Krucifiks. I 1925 foretoges en Restaurering af Kirkens Indre og Inventaret. De 4 Lysekroner skænkedes i 1922, en syvarmet Lysestage i 1925, et Malmkrucifiks i 1921.

Johan Erik Albinus Gottfred Nielsen-Vrads, Sognepræst, er født den 22. Marts 1875 i Sommersted Sogn som Søn af Herreekviperingshandler August Nielsen og Hustru Ane Cathrine, født Erichsen. Gift 1906 med Kathrine Pedersen. Student fra Kolding

Gellerup Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hamrum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 45. Lægd.

Gellerup Kirke. Den anselige og paa Grund af sin enestaaende Bygningsindskrift interessante Kirke er til indviet Skt. Laurentius og bestaar af Kor og Skib fra den romanske Tid med Taarn mod Vest, Korsarm mod Syd og Vaabehus mod Nord. Kor og Skib har Mure af fint tilhugne Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Korets Kvadre er til Dels omsatte. Flere Vinduer, Korbuen og begge Døre er bevarede. Paa den tilmurede Syddørs Overligger findes en latinsk Indskrift, som oversat lyder: „I Aaret 1140 efter Herrens Byrd er dette Hus anlagt her til Guds Ære“. Ogsaa paa Overliggeren over den endnu benyttede Norddør staar en latinsk Indskrift i Versform: „In-grediens aulom culpas abicit reus istam-Et quod juste petit donando deus pius audit“ og som betyder: „Den brødbetyngede, som gaar ind i dette Tempel, afkaster sine Synder, og den retfærdige Gud bønholder ham ved at skænke ham, hvad han retmæssigt beder om“. I den senere Middelalder tilføjedes Taarnet, overvejende af Munkesten, med Blindingsgavle i Stedet for et tidligere Taarn eller en Forhal, idet der i Skibets Vestgavl ses to slanke, rundbuede Arkader baarne af en firkantet Granitpille; Taarnrummet er gotisk hvælvet. Omtrent samtidig med det nuværende Taarn opførtes den ligeledes hvælvede Korsarm med Spidsbue ind til Skibet af Granitkvadre og Munkesten. Det lille Vaabehus af Mursten paa Granitsokkel er en nymodens Tilbygning. Selve Kirkens Indre har Bjælkelofter. Altertavlen, med Malerier, og Prædikestolen er i Renæssancestil fra Begyndel-

J. E. A. G. Nielsen-Vrads,
Sognepræst.

Skole 1893, cand. theol.
1899, Lærer ved Hol-
bæk Skole 1900—05,
Sognepræst til Vrads
1906, til Gellerup 1919.

*Valgmenighedskir-
ken i Hammerum* er
beliggende paa en der-
til skænket Grund paa
Tornebuskbakke og er
opført 1924 efter Teg-
ning af Arkitekt C.
Mindedal Rasmussen,
og bestaar af Kor, Skib
og et lavt Taarn med
Sadeltag. Hovedind-
gangen er gennem
Taarnet. Kirken er af

Hammerum Skole.

røde Mursten, hvidkalket og teglhængt. Det Indre har Bjælkeloft, Koret har Halvkuppel-
hvælv. Paa Alteret er et forgyldt Kors. Døbefonten er af Granit. Lysekroner, Lampetter
og Rækværk foran Alteret og ved Prædikestolstrappen er udført i Kunstsmedearbejde af
Hans Rasmussen i Hudevad. Kirkens Opførelse kostede 60,000 Kr., og der er 200 Sid-
depladser.

I et kommunalt Anlæg i Hammerum er der 1909 rejst en Mindesten for Legatstifteren,
Grosserer P. F. Nielsen, der bl. a. stiftede et Legat paa ca. 180,000 Kr. til Oprettelse af
en Havebrugsskole der, og Joh. N. Fenger samt 1912 for Landstingsmand Thomas Nielsen.

Navne som Agerskov, Skovby, Langelund, Frølund, Birk o. s. v. viser, at Sognet tid-
ligere har haft Skove, af hvilke flere omtales endnu i Præsteberetningen fra 1638. Sko-
vene skal have strakt sig ind i Ikast Sogn, hvor et lille Krat ved Lægsgaarde menes at
være en Rest af dem. — Bjælkene i Gellerup Kirke skal efter Sagnet være hugget i den
tidligere Skov i Knudmose.

Ved en Gaard i Agerskov, ca. 450 m SSV for Hammerum Station, findes et delvis
overpløjet Voldsted. Dette, der ligger godt 100 m Syd for Gaarden i et Engdrag og maa-
ler 60×50 m, har en $\frac{3}{4}$ m høj, firsidet Borgholm omgivet af delvis jævne 6—7 m
brede Grave. Fra Nordøsthjørnet har der tidligere gaaet en Vej til det højere Land, hvor
Ladegaarden og senere Byen Agerskov inden Flytningen har ligget.

Gellerup Sogn har 4 Skoler: Hammerum Kommuneskole, Lund Skole, Busk Skole og
Hauge Skole.

M. J. Kirk, Førstelærer, er født den 26. Juni 1893 i Klaksring som Søn af Gaardejer
Karl Jørgensen Kirk og Hustru, født Bisgaard. Gift 1919 med Midda Sand. Dimitteret fra
Nr. Nissum Seminarium 1914, Vinterlærer ved Albæk Skole ved Skjern 1914, Soldat
1915—17 med Tjeneste som Løjtnant ved Artilleriet. 1. November 1917 til 1. November
1921 Lærer ved Børkop Højskole, derefter til 1. September 1928 Førstelærer og Kirke-
sanger i Herborg, ansat som Førstelærer ved Hammerum Kommuneskole siden 1928,
Formand for 107. Lærerkreds, Herningkredsen, Formand for Gellerup Værgeraad, i Be-
styrelsen for Børnehjemmet „Gamle Minder“.

S. J. Kudahl, Andenlærer, er født den 9. September 1906 paa Stubbegaard i Sevel
som Søn af Gaardejer Willads Kudahl og Hustru Nielsine, født Hofmann. Dimitteret fra

M. J. Kirk,
Førstelærer.

S. J. Kudahl,
Andenlærer.

A. Nielsen,
Vikar.

P. Rasmussen,
Lærerinde.

Gedved Seminarium 1927, Vikar i Skæmby paa Fyn, Trandrup i Sevel samt Lund Skole i Gellerup Sogn. Siden 1. Juni 1929 Andenlærer ved Hammerum Skole. Repræsentant for Andenlærerne i 107. Kreds, Herningkredsen, af Danmarks Lærerforeninger.

Alfred Nielsen, Lærer, er født den 1. Juni 1906 i Laastrup som Søn af Gaardejer P. Nielsen og Hustru. Dimitteret fra Gjedved Seminarium 1930, ansat som Vikar ved Hammerum Kommuneskole fra 1. November 1932.

Petrea Rasmussen, Lærerinde, Datter af Landmand Jens Andersen og Hustru. Gift 1919 med Lærer R. Rasmussen. Dimitteret fra Frk. Langs Seminarium 1900, Vinterlærerinde i Lustrup ved Ribe 1900—01, ansat ved Hammerum Kommuneskole siden 1901.

Laurids Boysen Blom, Førstelærer, er født 28. Marts 1885 som Søn af Gaardejer L. B. Blom og Hustru. Gift 1911 med Karen Andersen, Dimitteret fra Haslev Seminarium 1913, Embeder i Esbjerg, Skjern, Sdr. Bjert og Haslev, ansat som Førstelærer ved Lund Skole siden 1. April 1929.

Asta Kallesøe, Lærerinde, er født den 8. Oktober 1874 paa Mols som Datter af Lærer Kallesøe og Hustru. Dimitteret fra Silkeborg Forskoleseminarium 1903, Lærerinde ved Strandby 1904, ansat som Lærerinde ved Lund Skole siden 1. Juli 1908.

Jens Chr. Jensen, Førstelærer, er født den 29. April 1880 i Astrup. Gift 1909 med Anna Nielsen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1908, Enelærer i Kroghøj Skole til 1914, ansat som Førstelærer ved Busk Skole.

Karen Lauridsen, Lærerinde, er født den 29. Oktober 1908 i Aulum som Datter af Gaardejer Laurids Lauridsen og Hustru. Dimitteret fra Vejle Seminarium 1931, ansat som Vikar i Hammershøj, siden 1932 som Aspirant ved Busk Skole.

Jens Søren Chr. Kornum, Førstelærer, er født den 23. April 1873 i Gøttrup som Søn af Husmand Søren Nielsen og Hustru. Gift 1907 med Marie K. Mikkelsen. Dimitteret

L. Boysen Blom,
Førstelærer.

A. Kallesøe,
Lærerinde.

J. Chr. Jensen,
Førstelærer.

K. Lauridsen,
Lærerinde.

J. S. Chr. Kornum,
Førstelærer.

fra Ranum Seminarium 1902, Vikar ved These nordre Skole fra 1902—04, Enelærer ved Faurholt Skole i 2½ Aar, Enelærer ved Tømmerby Skole i 1¼ Aar, ansat som Førstelærer ved Hauge Skole siden 1908.

Agnes Grøn bæk, Lærerinde, er født den 16. August 1889 i Aulum som Datter af Gaardejer P. Grøn bæk og Hustru. Dmitteret fra Silkeborg Forskoleseminarium 1910, Vikar forskellige Steder til 1912, var derefter ansat som Lærerinde ved Sdr. Bork til 1921, ansat som Lærerinde ved Egholt Skole i et Aar, siden 1922 ansat ved Hauge Skole som Lærerinde.

A. Grøn bæk,
Lærerinde.

Børnehjemmet „Gamle Minder“ i Hammerum. „Gamle Minder“, saaledes kaldte Frk. Poulina Blom sit lille hyggelige Hjem i Gelleruplund, hvilket hun før sin Død testamenterede til et Børnehjem for Piger, og dette Navn tog Børnehjemmet i Arv fra den Dag, den 5. Marts 1891, da det indviedes af den afdøde Stifterindes Broder, Provst Blom, der i en Arrække havde været Præst i Gellerup og Sunds, indtil han kort før nævnte Dag forflyttedes til Dalby og Thureby paa Sjælland. Saa begyndte da Børnehjemmet „Gamle Minder“ sin Virksomhed. Ringe og uanselig var Begyndelsen, og den første Bestyrelse havde mange Vanskeligheder at kæmpe med.

Børnehjemmet „Gamle Minder“.

Børnehjemmet „Gamle Minder“s egentlige Grundlægger var Lene Rasmussen fra Herning, der Aaret efter Hjemmets Indvielse blev Bestyrerinde. Det kendtes snart, at hun var Pladsen voksen, ikke blot kom der Orden og Hygge inden Døre, men hun gav sig helt hen for Børnene, som hun omfattede med Kærlighed, ligesom hun ogsaa forstod at opdrage dem med Alvor og Visdom. Der var dengang 7 Smaabørn, og de skulde alle baade have Føde og Klæder, og desuden skulde Huset holdes vedlige indvendig. Men hun kunde faa meget ud af lidt; thi der var i Sandhed kun lidt i Kassen. I Gennemsnit fik hun de første Aar ikke 50 Kr. om Aaret for hver af Børnene. I 5 Aar holdt Lene Rasmussen ud, saa slog hendes Kræfter ikke mere til, og hun døde. Hjemmets nuværende Bestyrerinde er J. Brun.

J. Brun, Forstanderinde, er født 1887 i Sevel Sogn, ansat som Forstanderinde ved Børnehjemmet „Gamle Minder“ siden December 1929.

R. Pedersen Møller, Bestyrer, er født den 16. Juli 1884 i Løsning som Søn af Landmand P. Møller og Hustru, lært Smedehaandværket i Gaverslund ved Børkop, havde

J. Brun,
Forstanderinde.

R. Pedersen Møller,
Bestyrer.

P. Holmsten,
Uddeler.

R. Rasmussen,
Stationsforstander.

Smedeforretning i Ikast i fem Aar og var derefter i 10 Aar Forpagter paa Hareskovgaard ved Kibæk. Flyttede 1926 til Hammerum som Bestyrer af Asylet (Alderdomshjem og Fattiggård). Gift 1911 med Mette Marie Møller, født Olsen.

P. Holmsteen, Brugsuddeler, er født den 6. December 1883 i Skodborg, lærte Kolonialfaget hos Søren Thomsen i Bramminge og blev derefter uddannet i Brugsforeninger, har været Bestyrer af Vils Brugsforening paa Mors, Bestyrer af Gellerup Brugsforening siden 1. Juli 1922.

R. Rasmussen, Stationsforstander, er født den 11. August 1876 som Søn af Gaardejer Frands Rasmussen og Hustru. Præliminæreksamen fra Odder Realskole 1896, ansat ved Give Jernbane 1897, overgik til Statsbanerne den 1. Oktober 1914 som Assistent ved Vejle Nord, Stationsforstander i Hammerum siden 1. December 1928.

Medlemmer af Gellerup Sogneraad er: Landmand Ole Jensen, Krogslund, Formand, Landmand J. Lund, Landmand J. Pedersen, Landmand Abildtrup, Fabrikant P. Henriksen, Væver M. Frederiksen, Landmand M. S. Olesen, Landmand L. Flensborg og Mejeribestyrer Jensen.

BORDING SOGN omgives af Ikast og Sunds Sogne, Viborg Amt og Vrads Herred. I Sognet findes Byerne: Bording med Kirke, Præstegaard, Købmandshandel og Skole, Bording Stationsby med Missionshus, Forsamlingshus, Afholdshotel, Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Mølle, Andelsmejeri, Elektricitetsværk, Vandværk, Markedsplads og Jernbanestation, Moselund, Stubbkjær med Skole, Missionshus og Købmandshandel, Hestlund med Fattiggård og Købmandshandel, Raunholt med Skole og Missionshus, Bodholt med Skole Købmandshandel og Mølle, Guldforhoved med Skole, Kristianshede med Filialkirke, Skole, Missionshus, Købmandshandel og Jernbanestation, desuden findes en Samling Gaarde og Huse.

Bording Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds nordre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 43 a og 43 b.

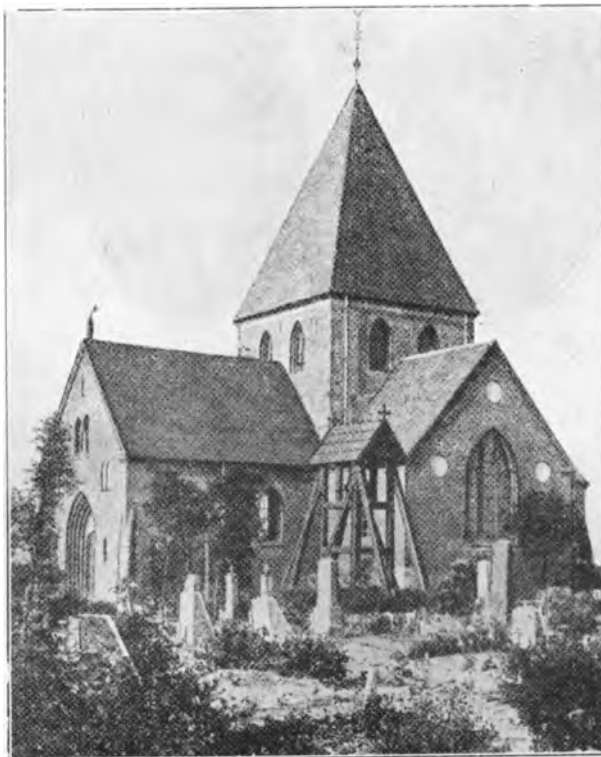
Bording Kirke er opført 1897 paa samme Plads, hvorpaa den ældre Kirke laa. Kirken er opført som Korskirke af røde Mursten, i middelalderlig Stil og med gotiske Vinduer. Over Korsskæringen hæver sig et paa 4 Buer hvilende Taarn med Pyramidespir. Kirkens Indre har aaben Tagkonstruktion, dog er der fladt Loft under Taarnspiret. Paa den øverste Del af Taarnets Vægge er der mellem 8 Vinduer malet de 12 Apostle. Altartavlen og Prædikestolen er begge i Renæssancestil, og de er sammen med Granitdøbefonten overflyttet fra den gamle Kirke. Kirkens Orgel er anbragt i Kirkens Vestende,

hvor der over Indgangen findes et Pulpitur. Kirkens Klokke, der nu er anbragt i et Stillads ved Siden af Kirken, er fra 1487. Under Skibet findes en muret Gravhvælving, hvori der findes Kister fra det 18. Aarhundrede.

Sognepræst er Karl Alb. Brossmann.

Karl Albert Brossmann, Pastor, er født den 21. Januar 1887 i Löwenborg, Brandenburg. Gift med Adelheid Katrine Abkjer. Student fra Flensborg 1912, Eksamen fra Kiel 1918, Krigsdeltager. Embede i Brøns til 1921, siden 1921 Sognepræst i Bording Sogn.

I Bording Kommune er der 8 Skoler, der alle er Enelærerembeder med Undtagelse af Bodholt Stationsskole, hvor der er to Lærere. Lærerkæfterne er følgende: Lærer Esbjerg, Bording Skole, Lærer Skovhus, Hestlund Skole, Lærer Kjær, Raunholt Skole, Førstelærer Sørensen og Andenlærer Jørgensen, Bodholt Skole, Lærer Skat Rørdam, Guldforhoved Skole, Lærer Jensen, Kristianshede Skole, og Lærer N. Kirkegaard Jensen, Stubkjær Skole.

Bording Kirke.

P. A. Esbjerg, Enelærer, er født den 14. April 1892 i Andrup, Skads Sogn, som Søn af Gaardejer J. Esbjerg og Hustru. Gift 1919 med Marie Rørbæk Madsen. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1915, Vikar forskellige Steder, siden 1917 Enelærer ved Bording Skole.

Jacob Kjærsgaard Skovhus, Enelærer, er født den 27. Februar 1890 i Birk ved Hammerum. Gift 1930 med Ane Overgaard. Dimitteret 1922 fra Silkeborg Seminarium, siden 1924 Enelærer ved Hestlund Skole.

Peder M. Kjær, Enelærer, er født den 18. December 1896 i Fjeldsø som Søn af Gaardejer Thomas Kjær og Hustru. Gift 1929 med Magna Lauridsen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1925, Vikar ved Haandværkerhøjskolen i Haslev, ved Rønbjerg, Ulbjerg, Tolstrup og Sdr. Felding Skoler, Lærer ved Saustrup Dreng hjem ved Holstebro, Lærer paa Grindsted Efterskole og i Skygge, siden 1929 Enelærer ved Raunholt Skole.

P. Esbjerg,
Enelærer.

J. K. Skovhus,
Enelærer.

P. M. Kjær,
Enelærer.

N. C. M. Sørensen,
Førstelærer.

Th. Skat Rørdam,
Enelærer.

N. C. Kirkegaard-Jensen,
Enelærer.

S. P. K. Jensen,
Enelærer.

Niels Christian Marius Sørensen, Førstelærer, er født den 3. Januar 1898 i Aarhus som Søn af Overpostbud A. Sørensen og Hustru. Gift 1926 med Ovidia Ovesen. Dimitteret fra Jellinge Seminarium 1920, Vikar i Aarhus 1921—24, Andenlærer ved Bodholt Skole 1924—27, siden 1. Oktober 1927 Førstelærer samme Sted.

Niels Jørgensen, Andenlærer, er født den 28. November 1904 i Øster Snede ved Vejle. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1925, Vikar forskellige Steder, siden 1. Januar 1928 Andenlærer ved Bodholt Skole. Deltaget i Aarskursus 1932.

Thomas Skat Rørdam, Enelærer, er født den 9. Februar 1879 i Stege som Søn af Sognepræst Skat Rørdam og Hustru. Gift 2. Gang med Kristiane Poulsen. Dimitteret fra Vordingborg Seminarium 1899. Forskellige Vikariater og Lærer ved Privatskoler til 1917. Siden 1917 ansat som Enelærer ved Guldforskov Skole og Organist ved Kristianshede Kirke. Forfatter til en Samling tyriske Digte, Medarbejder ved lokale Blade.

Niels Christian Kirkegaard-Jensen, Enelærer, er født den 3. August 1883 i Farsted Sogn som Søn af Landmand Benned Jensen og Hustru. Gift 1916 med Karen Pedersen. Dimitteret fra Staby Vinterlærerseminarium, Vinterlærer forskellige Steder, siden 1821 Enelærer ved Stubkjær Skole.

S. P. K. Jensen, Enelærer, er født den 4. Juni 1901 i Nødager som Søn af Gaardejer J. M. Jensen og Hustru. Ugift. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1925, Vikar i Remmerhus Skole, Vorgod Sogn, til 1928, siden 1928 Enelærer ved Kristianshede Skole.

Bording Sygekasse er oprettet 1901. Der var det første Aar 107 Medlemmer, medens Medlemstallet nu er 1350. Foreningens Formand er Fr. Jensen, der har været Sygekassens Formand siden dens Stiftelse.

Fr. Jensen, Formand, er født den 14. April 1864 i Thorning som Søn af Landmand Anders Jensen og Hustru. Gift 1894 med Ane Margrethe Jensen. Lærer forskellige Steder til 1894, købte da Ejendom i Hestlund, men flyttede senere til Kristianshede og boede her til 1929, da han flyttede til Bording. Har været Medlem af Sogneraadet i to Perioder, tillige Medlem af Skolekommissionen og flere andre Tillidshverv. Var med til at oprette Bording Sygekasse.

Ove Chr. Ovesen, Læge, er født den 15. Februar 1901 i København som Søn af afd. Oberst i Artilleriet Ove Chr. Ovesen og Hustru. Gift 1930 med Ellen Margrethe Nielsen. Student 1919 fra Efterslægtsselskabets Skole i København, læste derefter paa polyteknisk Læreanstalt i to Aar, men gik over til at studere Medicin og blev cand. med. 1929, Praksis i Sdr. Felding 1930—31. Siden 1. Februar 1931 praktiserende Læge i Bording.

Jørgen Marius Chr. Pedersen, Dyr læge, er født den 20. September 1893 i Herlufholms Sogn som Søn af Arbejdsmand Hans P. Pedersen og Hustru. Gift anden Gang 1931 med Marie Lund. Præliminæreksamen 1919 og Dyr lægeeksamen 1927, siden 1927 praktiserende Dyr læge i Bording.

Fr. Jensen,
Formand.

O. Chr. Ovesen,
Læge.

J. M. Chr. Pedersen,
Dyrlæge.

M. K. Hansen,
Distriktsjordemoder.

M. K. Hansen, Distriktsjordemoder, er født den 1. Januar 1880 i Sunds som Datter af Kroejer Mikkelsen og Hustru. Gift 1909. Eksamen fra Fødselsstiftelsen 1908, praktiserende Jordemoder i Ikast 1908—09, siden 1. Januar 1910 ansat som Distriktsjordemoder i Bording.

Jens Peter Sørensen, Stationsmester, er født den 19. Februar 1871 i Hyllested Skovgaard som Søn af Smedemester Laurits J. Sørensen og Hustru. Gift 1897 med Nico Larsen. Ansat ved Statsbanerne 1885 som Elev i Esbjerg, Portør i Aarhus 1890—96, Konduktør 1896—1908, Stationsmester og Postekspedient i Svenstrup til 1918 og siden 1918 Stationsmester, Postekspeditør og kgl. Vejer og Maaler i Bording.

Niels Nielsen, Sognefoged, er født den 17. Maj 1867 i Bording som Søn af Gaardejer Niels Chr. Nielsen og Hustru. Gift 1901 med Ane Christensen. Uddannet som Landmand, overtog Fødegaarden 1905. Siden 1909 Sognefoged og Lægdsmand.

Medlemmer af Bording Sogneraad er: Landmand Niels Andersen, Formand, Landmand Th. Sørensen, Uddeler F. Stejniske, Landmand Chr. Gjærrit, Landmand Mads Hagelskjær, Overportør A. C. Staghøj, Landmand Laust Jacobsen, Landmand N. C. Jensen og Landmand A. Hauge.

IKAST SOGN, omgives af Bording, Sunds, Gellerup, og Rind Sogne samt Aarhus Amt. I Sognet findes Byerne: Ikast med Kirke og Præstegaard, Skole, Afholdshotel, Ikast Sogns Spare- og Laanekasse, Ikast Handels- og Landbrugsbank, Brugsforening, Andels-elektricitetsværk, Favrhøldt med Filialkirke, Skole, Andelsmejeri, Tulstrup med Skole, Vaade med Fattiggaard, Grøde med Skole, Ure med Skole, Isenvad med Filialkirke, Kaldskapellanbolig, Skole, Fonnesbæk med Skole, Over-Isen med Skole.

Ikast Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds nordre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds, Lægd 44 a nordre og 44 b sydlige Del.

Ikast Kirke. Den gamle nu nedrevne Kirkebygning, der ødelagdes ved en Brand Natten mellem den 4. og 5. December 1904, var en Granitkvaderbygning fra romansk Tid med et tilbygget sengotisk Murstenstaarn mod Vest, samt et i 1883 skalmuret Vaabenhus mod Nord. De oprindelige Mure, der havde Skraakantsokkel, var omsatte i ret stor Udstrækning; den romanske Norddør og flere Vinduer var bevarede. Paa to Sten var der indhugget Indskrift om de kejserliges, Svenskernes og Østrigernes Besøg 1627, 1644 og 1864. Ved Branden ødelagdes ogsaa det ældre Iventar, saaledes en ret rigt udskaaet Altertavle i Bruskarokstil og en Prædikestol i Renæssansetil, selv den romanske Granitdøbefont sprængtes. Dog reddedes Alterkalken og Klokken, der stammer fra Slutningen

Isenvad Filialkirke.

af det 15. Aarhundrede. Den nuværende Bygning opførtes i 1906—07. Den bestaar af Apsis, Kor og Vesttaarn med firsidet Spir og er bygget i romanske Stilformer af røde Mursten. Muren er anbragt nogle Kvadre fra den gamle Kirke; Taget er af Skifer. Det Indre har, undtagen Apsis, fladt Bjælkeloft. Alt Træinventaret er moderne. Den gamle Granitfont er restaureret. I Taarnrummet, der tjener som Vaabenhus, er anbragt de omtalte Indskriftssten om Fjendebesøgene samt to Vievandskar.

Filialkirken i Isenvad er opført 1893 i gotisk Stil af røde Mursten og bestaar af Kor og Skib samt Taarn med fire Spids-

gavle og slankt Spir. Kirken har kassetteret og dekoreret fladt Loft. Altertavlen er udskaaret og malet med et symbolsk Billede og et Metalkrucifiks.

Filialkirken i Favrholdt er opført 1911 efter Tegning af Arkitekt Gulleb, Herning, og bestaar af Apsis, Kor, Skib og Taarn med Sadeltag. Murene er hvidkalkede, og Taget er af røde Tagsten. Det indre har malet Bjælkeloft.

Højris tilhørte 1618 Christen Krag til Lydumbaard, 1635 Erik Lykke til Vennergaard, 1648 dennes Enke Fru Mette Lange. 1692 skødede Sophie Gyldenstjerne, Enke efter Jens Sehested til Holmegaard og Axel Sehested til Timgaard, paa hendes Børns Vegne en Del Bøndergods bl. a. til Forpagter Christen Andersen Møller. 1705 blev Højris tilskødet Niels Jørgensen Møller, hvis Enke Ane Andersdatter Højris bragte den til sin anden Mand Christen Madsen. Efter hendes Død 1736 blev den med en Del Gods 1737 paa Auktion solgt for 2120 Rd. til Hans Rosborg, der 1750 skødede Frisholt og Højris til sin Søn Skovrider, Krigsraad H. T. Rosborg, der 1766 skødede Højris med Tiender og Gods for 7400 Rd. til Nic. Busch og Værtshusholder Thygesen, af hvilke den førstnævnte senere blev Eneejer. 1771 stillede H. T. Rosborg Gaarden til Tvangsaktion, og den købtes da for 3032 Rd. af Major Frands Friedenreich til Palstrup, fra hvem den 1779 ved Tvangsauktion kom til P. Nørshou for 2560 Rd., men han lod Auktionskødet udstede til sin

Svigerson, Herredsfoged, Kammerraad Casper Møller, der forbedrede Gaarden meget og 1786 byggede en Vejmølle og forøgede Gaarden. Han døde 1824, og 1825 købtes ved Auktion Højris med Mølle samt Sognets Kirke- og halve Kongetiende for 10,100 Rbd. r. S. af Landmaaler J. Flensburg. Faa Aar efter kom den til Lor. Lund og derefter til hans Svigersøn J. Chr. Godt, hvis Enke Caroline Margrethe, født Lund, 1875 solgte den med Ikast Kirke for 80,000 Kr. til sin Søn Th. Godt. 1901 kom den for ca. 100,000 Kr. til N. Chr. Sørensen, og samme Aar solgtes Kirken til Sognets Beboere. Fra Gaarden blev der udstykket ca. 20 Husmandsbrug.

Ikast Skole. I Aaret 1900 havde Ikast By kun een Skole med en Enelærer og 92 Børn i Skoledistriktet. I Aaret 1902 var der i Distriktet 1 Hovedskole, 2 Pogeskoler med 1 Lærer og 2 Lærerinder til ca. 125 Børn, men i Aaret 1908 toges et selvstændigt Distrikt fra Ikast Skole til Grødde Skole med 1 Lærer, og Ikast Skole fik 1 Første- og 1 Andenlærer og 1 Lærerinde til det formindskede Distrikt, ca. 105 Børn. I Aaret 1900 havde Sognet følg. Skoler: Ikast Hovedskole, Favrholt, Tulstrup, Fønnesbæks, Vesterisen og Hede.

Som Følge af det store Børneantal i Ikast Skoledistrikt maatte Sogneraadet til at forhandle om at planlægge en Ændring for Distriktet. Sogneraadet enedes da om, at Hovedskolen skulde flyttes Vest for Kirken saa langt som til 9 Mil Stenen. Og den 18. Marts 1912 kunde man lade den ny 4-klasset Skole indvi af Provst Gøtzche, Herning. Ikast Skole ligger paa en Sandbanke ved Herning—Silkeborg Landevej, tæt op til en af de i 1912 byggede Pogeskoler. Man fortæller at Undervisningen i hele Sognet førhen i Tiden blev besørget af Læreren i Ikast. Siden oprettedes faste Biskoler, de nuværende Embeder udenfor Ikast. I ca. 1927 bestod Sognets Skolevæsen af: Ikast Skole, Favrholt Skole, Tulstrup Skole, Grøde Skole, Ure Skole, Isenvad Skole, Fønnesbæk Skole og Overisen Skole.

De gamles Hjem i Ikast er oprettet den 5. November 1931. Der er Plads til 19 Beboere. Der er for Tiden ca. 16. Hjemmet er smukt beliggende i Nærheden af Ikast Kirke. Det bestyres af en Bestyrerinde, som for Tiden er Frk. Anna Jepsen.

Ikast Fattiggaard laa oprindelig i selve Byen, men blev senere flyttet et Stykke udenfor Byen. Den blev skænket af afdøde Jægermester Fønnesbæk til Vesterhyldgaard. Den brændte i 1885, og i 1879 blev den flyttet til det Sted, hvor den nu er. Fattiggaardens Bestyrer er P. Jørgensen, som har været Leder af den siden 1925.

Ikast Handels- og Landbrugsbank A/S er stiftet 1916 og begyndte Virksomheden den 21. Februar 1917. Aktiekapitalen var oprindelig 50,000 Kr., men udvidedes i 1919 til 100,000 Kr. Bankens Bestyrelse bestaar af 9 Medlemmer. Den første Formand var Bagermester C. R. N. Høy. Siden 1925 har Dyrlæge H. Th. B. Hagelskær været Bestyrelsens

M. Ingemann Hansen,
Førstelærer.

S. Damgaard Jensen,
Lærerinde.

A. Jepsen,
Bestyrerinde.

A. Gam,
Sygeplejerske.

Ikast Apotek.

Formand. Direktionen bestaar af to Medlemmer. Den første Direktion var forhenværende Gaardejer Niels Østergaard og Købmand M. H. Fenger. Direktør Østergaard udtraadte i 1925 efter eget Ønske af Direktionen, og i hans Sted indtraadte Bankbogholder P. Th. Stephensen, der har været ansat i Banken siden 1920. I de forløbne Aar har Banken arbejdet en Reservefond paa 100,000 Kr. eller samme Beløb som Aktiekapitalen. Banken er i de forløbne Aar gaaet stærkt frem, hvortil den betydelige Tricotagevirksomhed, der findes i Byen, har bidraget stærkt. Der findes saaledes ca. 25 større og mindre Tricotagevirksomheder. Ban-

kens Omsætning er fra 1917 til 1931 steget fra ca. 100,000 Kr. til ca. 320,000 Kr., og Balancen andrager pr. 1. April 1932 1,551,579,72 Kr. mod 130,177,03 pr. 1. April 1917.

Ikast Apotek havde til at begynde med til Huse i lejede Lokaler. I 1923 blev det købt af nuværende Ejer P. Chr. Christensen, der lod bygge et nyt Apotek. Apoteket er praktisk indrettet, Lokalerne er smukke og store.

P. Chr. Christensen,
Apoteker.

P. Christian Christensen, Apoteker, er født den 20. Marts 1876 som Søn af Gaardejer N. C. Christensen og Hustru Marie Elisabeth, født Jensen. Gift 1909 i Vestindien med Hannah Levi. Cand. pharm. 1900, har været Revisor i det forhenværende Dansk Vestindien fra den 20. Marts 1907 til den 1. Juli 1909, siden 1923 Apoteker i Ikast.

A. Gam, Sygeplejerske, er født den 25. April 1900 i Æbeltoft, Sygeplejereksamen 1926, virket som Sygeplejerske i Ikast siden 1929.

K. Kristensen, Distriktsjordemoder, er født den 15. August 1871 ved Løgstør, Jordemodereksamen 1902 fra Frederiks Hospital, ansat som Distriktsjordemoder i Rind Sogn fra 1903--22, siden da ansat i Ikast som Distriktsjordemoder.

Ubbe Hesselager, Dyr læge, er født den 3. Juni 1896 paa Hesselø, Dyr lægeeksamen 1923, Assistent forskellige Steder bl. a. i Norge, praktiserende Dyr læge i Ikast.

Ikast By er i de senere Aar vokset stærkt, den er ikke længere nogen almindelig Landsby. Fra Aaret 1849 og indtil Jernbanen fra Silkeborg til Herning blev lagt om ad Ikast, kunde Byen nøjes med, hvad en ugentlig ridende Post mellem Silkeborg Postkontor og Herning Apotek kunde lægge af Aviser og Breve i Kirkegaarden, hvor de interesserede saa selv hentede Postsagerne eller lod dem ligge til de om Søndagen efter Kirketjenesten selv eller ved Lejlighed kunde faa dem. Nu har Byen daglig Postombæring 2 Gange og hver Dag kørende Postforbindelse med Ejstrup og Nr. Snede. Blot af dette lille Træk kan man se, hvorledes Byen har udviklet sig.

Medlemmer af Ikast Sogneraad er: Gaardejer J. P. Jacobsen, Formand, Gaardejer R. Hjøllund, Fabrikant J. Nielsen, Gaardejer J. P. Larsen, Murer V. Siefert, Gaardejer J. Flaskager, Husmand O. Jacobsen, Gaardejer V. Mikkelsen og Fabrikant J. Lysholt.

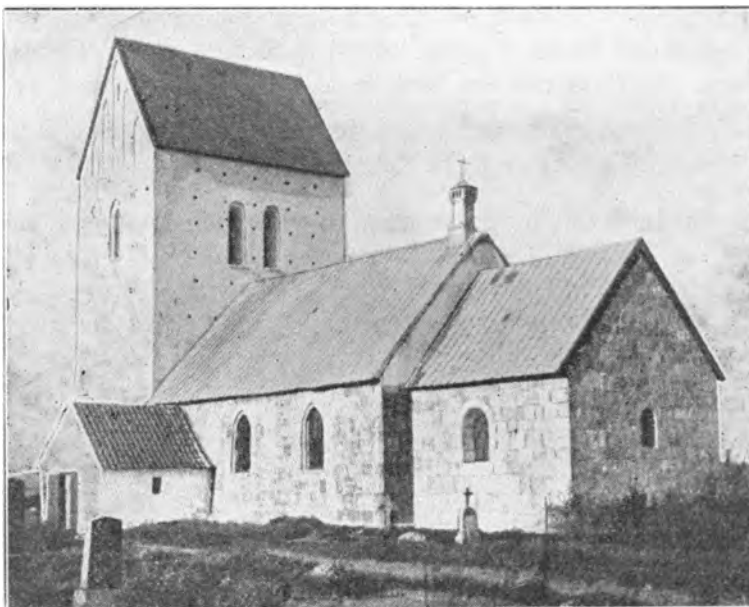
RIND SOGN omgives af Ikast og Gellerup Sogne, Herning Købstad-jorder, Snebjerg, Studsgaard-Havnstrup, Assing og Arnborg Sogne samt Vrads Herred.

I Sognet findes Rind Kirke og Præstegaard samt Byerne: Lind med Skole, Missionshus, Forsamlingshus, Fattiggaard med Alderdomshjem, Købmandshandeler, Mølle og Andelsmejeri, Ø.-, V- og N.-Lind, Kollund med Skole, Købmandshandel, Andelsmejeri og Jernbanestation, Gunderup, Køl-kær med Filialkirke, Skole, Missionshus, 2 Købmandshandeler, Andelsmejeri og Jernbanestation, Slumstrup, Høgild med Skole og Købmandshandel, Søby med Brugsforening og Andelsmejeri, Vovlund med Skole og Nr.-Vejen med Skole; desuden findes i Sognet en Del større Gaarde.

Rind Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 52 a og 52 b.

Rind Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Syddøren og flere oprindelige Vinduer benytttes endnu, Nord-døren derimod ses tilmuret.

Taarnet, med Blindings-gavle i Nord og Syd, er tilføjet i den senere Middelalder. Dets Underrum er gotisk hvælvet. Vaabehuset er tilføjet paa samme Tid, og begge er opført af Munkesten. Kirkens Taarn

Rind Kirke.

Nr.-Vejen Skole.

bygning opført i gotisk Stil i Aaret 1898. I det Indre har Kirken fladt Loft; Altertavlen er fra Herning gamle Kirke.

I Sognet findes 6 Skoler: Lind Skole, Kollund Skole, Høgild Skole, Vovlund Skole, Nr.-Vejen Skole og Kølkær Skole.

Lind Skole er bygget 1916. I Skolen er der 4 Klasser, og der undervises ca. 100 Børn. Førstelærer er Niels Mandø.

Kollund Skole er opført 1917. Lærerboligen er fra 1890. I Skolen findes 4 Klasser, og der undervises ca. 80 Børn. Førstelærer er Carl Nørgaard.

Høgild Skole er opført 1908. I Skolen findes 2 Klasser, og der undervises ca. 60 Børn. Før 1908 var den Biskole til Nr.-Vejen. Den gamle Bondegaard paa Museet i Herning har tidligere været Skolebygning i Høgild. Førstelærer ved Skolen er L. M. Mulvad.

Vovlund Skole er bygget 1908. I Skolen er der 2 Klasser, og der undervises ca. 65 Børn. Før 1908 var den Biskole til Kølkær. Førstelærer er Alfred Kaad.

Nr.-Vejen Skole er bygget 1881. I Skolen er der 2 Klasser, og der undervises ca. 60 Børn. Førstelærer er N. H. Christensen.

Niels Mandø, Førstelærer, er født den 1. August 1887 paa Mandø. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1911, siden 1923 Førstelærer ved Lind Skole.

N. Mandø,
Førstelærer.

C. Christensen,
Lærerinde.

C. Nørgaard,
Førstelærer.

A. Jensen,
Lærerinde.

og Koret blev samtidig restaureret i 1898. I det Indre har Kirken fladt Loft. Prædikestolen er i Barokstil fra Begyndelsen af det 18. Aarhundrede. Altertavlen i Renæssancestil, der er med Maleri forestillende den korsfæstede, er fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede.

Filialkirken i Kølkær bestaar af Kor og Skib med Taarn. Det er en rød Murstens-

fladt Loft; Altertavlen

L. M. Mulvad,
Førstelærer.

Cathrine Christensen, Lærerinde, er ansat ved Lind Skole.

Carl Nørgaard, Førstelærer, er født den 16. April 1878 i Skive. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1903, siden 1924 ansat ved Kollund Skole.

Agnes Jensen, Lærerinde, er ansat ved Kollund Skole.

Alfred Kaad, Førstelærer, er født den 5. Maj 1905 i Ø.-Starup Sogn. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1926, siden 1927, ansat ved Vovlund Skole.

N. H. Christensen,
Førstelærer.

Laurids Møller Mulvad, Førstelærer, er født den 11. Marts 1895 i Ikast Sogn. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1920, siden 1. November 1922 ansat ved Høgholt Skole.

N. Hedehus Christensen, Førstelærer, er født den 16. Januar 1881, i Ejsing Sogn. Dimitteret fra Hjørring Seminarium 1915, siden 1. Juni 1921 ansat ved Nr.-Vejen Skole.

Rind Brugsforening er stiftet 1. Maj 1906. I Foreningen staar ca. 40 Medlemmer, og Omsætningen i 1931 var paa ca. 65,000 Kr. Formand for Brugsforeningen er Husmand Peder Svendsen, Uddeler er L. Jacobsen.

Medlemmer af Rind Sogneraad er: Gaardejer Chr. Andersen, Formand, Købmand L. P. Hansen, Gaardejer M. Langelund, Gaardejer P. Holm, Gaardejer M. Madsen, Husmand N. E. Christensen, Fabrikant N. Frank, Gaardejer Chr. Østergaard og Gaardejer M. Lauridsen.

SØNDER-FELDING SOGN omgives af Skarrild og Assing Sogne samt Bølling og Nr. Horne Herred. I Sognet findes Byerne: Overby med Præstegaard og Skole, Norderby med Forskole, Missionshus, Afholdshotel, Filial af Herning Handels- og Landbrugsbank, Spare- og Laanekasse, Købmandshandeler, Andelsmejeri, 2 Møller, Markedsplass og Jernbanestation, Tarp med Skole, Drongstrup, Ilderhede med Filialkirke, Privatskole og Mosestation, Sandet med Skole og Jernbaneholdeplads, Øster- og Vesterbjerge med Skole samt Sdr. Felding med Kirke og Forsamlingshus, desuden en Samling Huse og Gaarde.

Sønder Felding har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Lægekreds, Bølling m. fl. Herreders

Sandet Skole.

Skattekreds, Hammerum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 55. Lægd.

Sdr. Felding Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn og Vaabehus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Bygninger er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Taarnet er tilbygget i 1909. Den oprindelige Norddør er bevaret, og den sydlige ses tilmuret. Desuden er bevaret den elipseformede Korbue af Granit samt to af de oprindelige Vinduer. Vaabehuset, der er opført af Granitkvadre, er opført i nyere Tid. Prædikestolen, der er med Foldeværksfelter, er opsat 1558. Altertavlen med Fløje er i Renæssancestil. Den er opsat 1575 og er med Maleri forestillende Christus helbreder en blind. Dette Billede, der er malet af Anker Lund, er fra 1885; i Fløjene findes to ældre Malerier. Orgelet er fra 1884, og Kirkens Klokke uden Inskription er fra det 15. Aarhundrede.

I Sognet findes 5 Skoler: Sdr. Felding Hovedskole med Forskole, Tarp Skole, Ilderhede med Privatskole, Sandet Skole og Vester Bjerger Skole.

Sdr. Felding Hovedskole er bygget 1908. I Skolen er 3 Klasser, og der undervises ca. 120 Børn.

Tarp Skole er bygget 1908. Før den Tid var der ingen Skole i Byen. I Skolen er der 3 Klasser, og der undervises ca. 40 Børn.

Ilderhede Privatskole er ligeledes bygget 1908. I Skolen findes der 2 Klasser, og der undervises ca. 35 Børn.

Sandet Skole er bygget 1908. I Skolen findes 3 Klasser, og der undervises ca. 50 Børn.

Vester Bjerger Skole er bygget 1908, og før den Tid var der ingen Skole. I Skolen findes 2 Klasser, og der undervises ca. 35 Børn.

P. Bjelskov,
Førstelærer.

A. Broager,
Lærerinde.

K. Kjeldgaard,
Førstelærer.

O. R. Nielsen,
Førstelærer.

Peder Bjelskov, Førstelærer, er født den 27. Oktober 1898 i Funder Sogn, Viborg Amt. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1928, siden 1. Januar 1932 ansat som Førstelærer ved Sdr. Felding Skole.

Kr. Kjeldgaard, Førstelærer, er født den 7. December 1898 i Nykøbing Landsogn. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1924, siden 1. September 1925 ansat ved Tarp Skole.

Ove R. Nielsen, Førstelærer, er født den 6. Maj 1902 i Aulum, Ringkøbing Amt. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1926, siden 1929 ansat ved Sandet Skole.

Niels P. Nielsen, Privatskolelærer, er født den 13. Juni 1899 i Thy Sogn, Viborg Amt. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1929, siden 1. November 1929 ansat ved Ilderhede Privatskole.

Albrecht Hundsdal, Førstelærer, er født den 9. Juni 1899 i Staby Sogn, Ringkøbing Amt. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1921, siden 1. Juli 1928 ansat ved Vesterbjerger Skole.

Medlemmer af Sdr. Felding Sogneraad er: Mejeribestyrer J. D. Jørgensen, Gaardejer C. Mortensen, Gaardejer A. Jensen, Fabrikant P. Nygaard, Gaardejer A. Frandsen og Gaardejer N. Nielsen.

ASSING SOGN omgives af Sdr. Felding, Skarrild, Arnborg, Rind og Studsgaard-Havnstrup Sogne samt Bølling Herred.

I Sognet findes Byerne: Assing med Kirke, Præstebolig, Skole, Købmandshandel, Brugsforening, Mølle og Andelsmejeri, Kibæk med Skole, Forsamlingshus, Missionshus, Apotek, Missionshotel, Købmandshandel, Andelselektricitetsværk, Markedsplads og Jernbanestation, Vilhusted, Hvedde med Skole, Bukkjær med Spare- og Laanekasse, Paarup, Olling med Skole, samt en Samling Gaarde og Huse.

Assing Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Lægekreds, Bølling m. fl. Herreders Skatte-kreds, Hammerum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 56. Lægd.

Assing Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn samt et Vaabenhus mod Nord. Den oprindelige Bygning er af Granitkvader og fra den romanske Tid. Den oprindelige Norddør samt flere Vinduer er bevarede tillige med Korbuen. Ved en Ombygning i 1922, foretaget af Arkitekt H. Lønborg Jensen, tilføjedes Taarnet som er i Skibets Bredde, og Skibets Rum blev forlænget ind i dette. Samtidig anbragtes der her et Orgelpulpitur. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Prædikestolen, der er i Renæssancestil, er forsynet med Farver fra det 18. Aarhundrede. Altertavlen, der ligeledes er i Renæssancestil, er med Maleri fra det 18. Aarhundrede. Over Indgangen er anbragt et Krucifiks fra Aaret 1759. Kirkens Klokke med Inskription er fra 1483.

I Sognet findes 4 Skoler: Assing, Kibæk, Hvedde og Olling Skole.

Assing Skole er bygget 1910. I Skolen er der 4 Klasser, og der undervises ca. 75 Børn. Førstelærer er P. Hjørneholm, og Forskolelærerinde er K. M. Poulsen.

Hvedde Skole er bygget 1911. I Skolen er der 2 Klasser, og der undervises ca. 40 Børn. Lærer er J. M. Kristensen.

Olling Skole er bygget 1910. I Skolen findes 2 Klasser, og der undervises ca. 40 Børn. Lærer er J. Laursen.

Kibæk Jernbanestation er taget i Brug

Jernbanestationen i Kibæk.

i 1881 samtidig med Herning—Skjern Banens Aabning. Stationsbygningen blev udvidet i 1922. Fra Stationen er der Sidespor til Kibæk offentlige Slagtehus og Eksportslagteri. Stationsforstandere gennem Tiderne har været: Frederiksen, O. H. Pedersen, F. C. Grandjean, L. V. Kruse, S. Weelendorf, E. A. Giese og siden 1927 den nuværende Stationsforstander V. L. J. Tvede.

J. M. Kristensen,
Enelærer.

J. Laursen,
Enelærer.

V. L. J. Tvede,
Stationsforstander.

Otto Olsen,
Læge.

Johannes M. Kristensen, Enelærer, er født den 9. Maj 1881 i Vraa. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1909. Siden 1916 Enelærer i Hvedde Skole.

J. Laursen, Enelærer, er født den 13. Februar 1879 i Ølby Sogn, Ringkøbing Amt. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1906, siden 1911 Enelærer i Ølling Skole.

Peder Hjørnholm, Førstelærer, er født den 22. Marts 1891 i Gellerup Sogn, Ringkøbing Amt. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium 1912, siden 1. Januar 1920 ansat ved Assing Skole.

Kirstine Margrethe Poulsen, Lærerinde, er født den 26. Februar 1903 i Vorbasse, Ribe Amt. Dimitteret fra Vejle Seminarium 1923, ansat som Forskolelærerinde i Assing siden 1. April 1924.

V. L. J. Tvede, Stationsforstander, er født den 18. Oktober 1877 i København. Ansat ved D. S. B. 1894, Assistent 1896 i Aalestrup og ved Østerbro Station i København, Overassistent i Grindsted 1919, Stationsforstander i Odde Sund 1923, siden 1. Januar 1927 ansat som Stationsforstander i Kibæk.

Peter Otto Spies Olsen, Læge, er født den 27. Juli 1885 i Horsens som Søn af Guldsmed Christian F. Olsen og Hustru Jeanette Margrethe, født Spies. Gift 1912 med Ebba Emilie Sihm. Student 1903, med. Eksamen 1910, konst. Kandidat ved Vejle Fjord Sanatorium Juli 1910, ved Hjørring Amtssygehus Oktober 1910, Reservelæge ved det militære Epidemihospital Novbr. 1910 til Maj 1912, Assistent ved Univesitetets farmakologiske Institut fra Febr. 1911 til Maj 1912, praktiseret i Kibæk siden Maj 1912, Jernbanelæge Juli 1912.

Medlemmer af Assing Sogneraad er: Fabrikant P. Nielsen, Formand, Gaardejer P. Mouridsen Pedersen, Gaardejer F. A. Rosenquist, Gaardejer P. Pedersen, Snedkermester P. E. Hansen, Gaardejer J. M. Kjæringsing og Gaardejer I. O. Christensen.

SKARRILD SOGN omgives af Sdr. Felding, Assing og Arnborg Sogne samt Nørvang Herred. I Sognet findes Byerne: Skarrild med Kirke, Præstegaard, Skole, Missionshus, Forsamlingshus, Afholdskro, Købmandshandeler, Vandmølle, Andelsmejeri og Elektricitetsværk, Karstoft med Fialkirke, Skole, Forsamlingshus, Købmandshandel og Andelsmejeri, Døvling med Skole, Ronum med Skole, samt en Samling Gaarde og Huse.

Skarrild Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Lægekreds, Bølling m. fl. Herreders Skatte- kreds, Hammerum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligs-

kreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 54 a og 54 b.

Skarrild Kirke bestaar af Kor og Skib samt Vaabenhus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid og er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Vaabenhuset, der er opført af Granit og Mursten, er tilføjet senere. Den oprindelige Norddør og flere Vinduer er bevarede. Ved den

vestlige Ende af Skibet findes Spor af et nedbrudt Taarn. Kirkens Indre er med Bjælkeloft; Prædikestolen er i Renæssancestil, og Altertavlen, der er i gotisk Stil, er med Maleri forestillende den korsfæstede. Der findes Alterstager fra 1605 og Stolestader fra 1624. Kirkens Klokke uden Inskription er fra det 13. Aarhundrede.

Filialkirken i Karstoft er opført 1902. Kirken bestaar af Kor og Skib med Taarn. Den er en rød Murstensbygning i romansk Stil, og det Indre er med fladt Bjælkeloft.

I Sognet findes 5 Skoler: Skarrild Skole, Karstoft Skole, Karstoft Friskole, Døvling Skole og Ronum Skole.

Skarrild Hovedskole blev indviet 1904, og i 1906 oprettedes Lærerboligen. I Skolen er der 4 Klasser, og der undervises ca. 105 Børn. Førstelærer er A. Rasmussen.

Karstoft Skole er bygget 1912. I Skolen er der 2 Klasser, og der undervises ca. 40 Børn. Førstelærer er B. Jensen.

Skarrild Hovedskole.

Karstoft Friskole er bygget 1908. I Skolen er der 2 Klasser, og der undervises ca. 20 Børn. Lærerinde ved Skolen er Frk. Jenny Jensen.

Døvling Skole er bygget 1907. I Skolen findes der 2 Klasser, og der undervises ca. 35 Børn. Førstelærer er I. P. Hansen.

A. Rasmussen,
Førstelærer.

Bodil Rasmussen,
Lærerinde.

B. Jensen,
Førstelærer.

Jenny Jensen,
Lærerinde.

Ronum Skole er bygget 1930. I Skolen findes 2 Klasser, og der undervises ca. 45 Børn. Førstelærer er J. K. Jensen.

Anton Rasmussen, Førstelærer, er født den 8. Marts 1879 i Oddense Sogn, Viborg Amt. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1910, siden 1. December 1911 ansat som Førstelærer ved Skarrild Hovedskole.

Bodil Rasmussen, Lærerinde, er ansat ved Skarrild Forskole.

Bernth Jensen, Førstelærer, er født den 13. Marts 1907 i Them Sogn. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1928, siden 1. Juli 1932 ansat ved Karstoft Skole.

I. P. Hansen,
Førstelærer.

Jenny Jensen, Lærerinde, er født den 15. April 1895 i Ringe. Realskoleeksamen, privat Uddannelse. Siden 1912 ansat som Lærerinde ved Karstoft Friskole.

I. P. Hansen, Førstelærer, er født den 14. August 1887 i Allerslev Sogn, Præstø Amt. Dimitteret fra Vordingborg Seminarium, siden 1921 Lærer ved Døvling Skole.

J. K. Jensen, Førstelærer, er født 1899 i Tvis Sogn, Ringkøbing Amt. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1925, siden 1927 ansat ved Ronum Skole.

J. K. Jensen,
Førstelærer.

Medlemmer af Skarrild Sogneraad er: Sognefoged N. Skærbæk, Landmand P. Kragtig, Landmand K. Kristensen, Landmand C. Thellesen og Landmand S. K. Kristensen.

TJØRRING SOGN omgives af Snejbjerg, Nøvling, Sinding og Sunds Sogne samt Herning Køstadjorder.

I Sognet findes Byen Tjørring med Kirke, Skole, Missionshus, Købmandshandel og Andelsmejeri, Trælund med Skole og Købmandshandel samt en Samling Gaarde og Huse.

Tjørring Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 50. Lægd.

Tjørring Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af raa og kløvet Granit. Den oprindelige Syddør, Korbuen og tre Vinduer er bevarede. Taarnet er opført

i den senere Middelalder, og det hvælvede Underrum har Rundbue ind til Skibet. Vaabenhuset, der er af Munkesten, er opført i nyere Tid. I det Indre er Kirken med fladt Loft. Prædikestolen er i Renæssancestil og Altertavlen, med Maleri forestillende den korsfæstede, er i Barokstil. I Kirken findes der Rester af Stolestader fra det 16. Aarhundrede. Klokken med Minuskler er fra det 15. Aarhundrede.

I Sognet findes 2 Skoler: Tjørring Skole med Forskole og Trælund Skole. Lærerkrafterne ved disse Skoler er: Førstelærer L. Nielsen, Tjørring Skole, Lærerinde K. M. Madsen, Tjørring Forskole, og Lærerinde J. Pedersen, Trælund Skole.

L. Nielsen,
Førstelærer.

K. M. Madsen,
Lærerinde.

J. Pedersen,
Lærerinde.

Laurits Nielsen, Førstelærer, er født 7. Februar 1899 i Tvis som Søn af Landmand Th. Nielsen og Hustru. Gift 1928 med Esther Frandsen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1925. Lærer ved Rønde Højskole 1925—26, Vikar og derefter Lærer ved Trandum Skole, Sevel Sogn, 1926—29, siden 1. Januar 1929 Førstelærer ved Tjørring Skole samt Kirkesanger i Tjørring Kirke.

Karen Marie Madsen, Lærerinde, er født den 15. September 1878 i Flynder som Datter af Lærer Jens Madsen og Hustru. Dimitteret fra Vejle Forskoleseminarium 1900, derefter Lærerinde ved Mikkeltorg Forskole 1906—07, Tjørring Skole fra 1907—14, V. Assens, Mors 1914—17, Arnborg 1917—19, siden 1. September 1919 Lærerinde ved Tjørring Forskole.

Jutta Pedersen, Lærerinde, er født den 14. November 1887 i Houen som Datter af Landmand Jens Paabøl og Hustru. Gift 1920 med Landmand Troels Pedersen, Trælund. Dimitteret fra Hoven Seminarium, Vinterlærerinde i Hoven 1907—09, ved Karstoft Friskole 1909—12, ved Kirkeby Skole, Ny Holmsland, 1912—17, siden 1. November 1917 Lærerinde ved Trælund Skole.

Medlemmer af Tjørring Sogneraad er: Gaardejer E. Pedersen, Formand, Gaardejer N. Pedersen, Gaardejer P. Jespersen Skrel, Gaardejer J. Pedersen og Gaardejer L. F. Thomsen.

ARNBORG SOGN omgives af Skarrild, Assing og Rind Sogne samt Aarhus og Vejle Amt. I Sognet findes Byerne: Kirkegaarde med Arnborg Kirke, Gamle-Arnborg med Præstebolig, Skole, Missionshus, Forsamlingshus, Kro, Markedsplads, Købmandshandel, Brugsforening, Mølle og Andelsmejeri, Skibbild med Skole, Friskole, Købmandshandel og Mølle, Fasterholt med Filialkirke, Skole, Forsamlingshus, Missionshus, Købmandshandel, Andelsmejeri, Mosestation, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Hjøllund med Vandmølle, samt en Samling Gaarde og Huse.

Arnborg Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Lægekreds, Bølling m. fl. Herreders Skattekreds, Hammerum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligs-

Arnborg Kirke.

kreds og 5. Udskrivningskreds' 53. Lægd.

Arnborg Kirke bestaar af Kor og Skib med Vaabehus mod Syd. Kor og Skib er fra den romanske Tid og er opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant, medens Vaabehuset, der er tilføjet i sengotisk Tid, er opført af Mursten. Begge de oprindelige Døre og flere Vinduer er bevarede, dog er Norddøren nu

tilmuret. Kirkens Indre er med fladt Loft. Prædikestolen er i Barokstil, og paa dens Himmel ses Aarstallet 1653. Altertavlen, med Maleri forestillende den korsfæstede, er ny. Resterne af den tidligere Renæssance-tavle findes i Kirken. I Kirken findes Stolestader fra Chr. IV's Tid.

Filialkirken i Fæsterholt bestaar af Kor og Skib samt Tagrytter over Koret. Bygningen er opført i 1897 og er en rød Murstensbygning i gotisk Stil. I det Indre har Kirken fladt Loft.

Sognepræst er Pastor E. Thulesen.

E. Thulesen, Sognepræst, er født den 1. August 1898 i Lindknud Sogn, Ribe Amt. Student 1925, Embedseksamen 1930, siden 1930 Sognepræst i Arnborg Sogn.

E. Thulesen,
Sognepræst.

I Sognet findes 6 Skoler: Arnborg Skole, Skibbild Skole og -Friskole, Fæsterholt Skole og -Friskole samt Damholt Skole.

Arnborg Skole er bygget 1917. I Skolen findes 4 Klasser, og der undervises ca. 70 Børn. Førstelærer er E. Jensen og Lærerinde er N. Bruunsgaard.

Fæsterholt Skole er bygget 1883. I Skolen findes 2 Klasser, og der undervises ca. 50 Børn. Førstelærer er H. Hansen.

Fæsterholt Friskole er bygget 1905. I Skolen er der 2 Klasser, og der undervises ca. 30 Børn. Førstelærer er Vilhelm Christensen.

Damholt Skole er bygget 1917. I Skolen er der 2 Klasser, og der undervises ca. 50 Børn. Førstelærer er J. Rabek Jensen.

E. Jensen, Førstelærer, er født den 21. Januar 1887 i Arnborg Sogn. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1911, siden 1913 ansat som Førstelærer ved Arnborg Skole.

Vilhelm Christensen, Førstelærer, er født den 11. December 1900 i Sdr. Omme, Dimitteret fra Elbæk 1924, siden 1929 ansat ved Fæsterholt Friskole.

H. Hansen, Førstelærer, er født den 19. Maj 1883 i Ø. Snede. Dimitteret fra Skaarup Seminarium 1906, siden 1907 ansat ved Fæsterholt Skole.

E. Jensen,
Førstelærer.

V. Christensen,
Lærer.

H. Hansen,
Førstelærer.

J. Rahbek-Jensen,
Førstelærer.

J. Rahbek-Jensen, Førstelærer, er født den 8. Juli 1903 i Borris Sogn. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1925, siden 1. Juni 1928 ansat ved Damholt Skole.

N. Brunsgaard, Lærerinde, er født den 5. Oktober 1899 i Nr. Nisum. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1921, siden 1922 ansat som Forskolelærerinde ved Arnborg Skole.

Medlemmer af Arnborg Sogneraad er: Gaardejer H. P. Hansen, Formand, Gaardejer N. Kragelund, Møllejer A. Nielsen, Gaardejer O. Andersen og Husmand Mortensen.

VILDBJERG-NØVLING KOMMUNE bestaar af Vildbjerg og Nøvling Sogne. Vildbjerg Sogn omgives af Ulfborg Herred, Nøvling, Sinding, Ørre og Aulum Sogne.

Nøvling Sogn omgives af Vildbjerg, Sinding og Tjørring Sogne, Ulfborg Herred og Snebjerg Sogn.

I Vildbjerg Sogn findes Byerne: Vildbjerg med Kirke, Præstegaard, Skole, Missionshus, Forsamlingshus, Fattiggaard, Hotel, Afholdshjem, Apotek, Bank, fl. Kømandshandeler, Mølle, Trælasthandel, Cementvarefabrik, Maskinsnedkeri, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk og Jernbanestation, Rødding med Skole og Købmandshandel, Merrild, samt Samlinger af Gaarde og Huse.

I Nøvling Sogn findes Byerne: Nøvling med Kirke, Skole, Missionshus og Andelsmejeri, Skibild Stationsby med Friskole, Hotel, Købmandshandel, Mølle og Jernbanestation, desuden findes der Samlinger af Gaarde og Huse.

Vildbjerg Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds nordre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 59. Lægd.

Nøvling Sogn har samme Tingsted og hører under samme Kredse som Hovedsognet, samt 5. Udskrivningskreds' 58. Lægd.

Vildbjerg Kirke var indtil 1905 en Granitkvaderbygning fra den romanske Tid og bestod af Kor og Skib, med sengotisk tilbygget Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Vinduer og begge Skibets Døre var bevaret. Da den gamle Kirke blev for lille, byggedes den nuværende Kirke. Denne er i romanske Stilformer og bestaar af Kor og Skib samt Taarn. I Nybygningen er de arkitektoniske Enkeltheder fra den ældre Kirke blevet benyttet, saaledes er f. Eks. den gamle Triumfdør anbragt paa Korvæggen som Indfatning om det gamle Stenalter. Den romanske Granitdøbefont og Prædikestolen, begge i Renæssance-

A. J. Tandrup,
Sogneraadsformand.

Vildbjerg ny Kirke.

stil fra 1603, stammer fra den gamle Kirke. Alteret er prydet med et Krucifiks med Christusfigur i Bronze, og bag Alteret findes et Vindue med Glasmaleri.

Nøvling Kirke er opført 1917. Indtil da var den en mindre Bygning fra den romanske Tid, og bestod af Kor og Skib samt et senere tilbygget Vaabenhus. Den nuværende Kirke, der er opført efter Tegning af Bygningsinspektør J. Vilh. Petersen, bestaar af Kor og Skib samt svært Taarn med Sadeltag. Den er opført af kløvet Granit fra den gamle Kirke

og fra Kirkegaardsdiget. Murene er hvidkalket og Taget af røde Teglsten. Kirkens Indre er med fladt Loft. Prædikestolen, der er i Barokstil fra 1665, tillige med Stolestader og Klokke er fra den gamle Kirke. Altertavlen er ny og med Maleri, Kopi efter Carl Blochs: Christus i Gethsemane. Den gamle Altertavle er ophængt ved Orgelet.

Peter Johannesen Bastrup, Sognepræst, er født den 20. Marts 1882 i Fastrup, Gillerup Sogn som Søn af Landmand Christen J. Bastrup og Hustru Bertholine, født Berthelsen. Gift 1913 med Marie Thygesen. Ordineret i Juli 1911, Kapellan i Struer 1911—13, Sognepræst i Vejerslev-Bustrup paa Mors 1913—21, siden 1921 Sognepræst i Vildbjerg.

P. J. Bastrup,
Sognepræst.

I Vildbjerg-Nøvling Kommune findes Skolerne: Rødning Skole og Nøvling Skole, hvor Lærerkraefterne er følgende: Førstelærer Carl Jensen og Lærerinde Kristine Jensen ved Rødning Skole og Førstelærer S. Chr. Knudsen og Lærerinde K. Sørensen ved Nøvling Skole.

Carl Jensen, Førstelærer, er født den 2. Januar 1869 i Ørum Sogn som Søn af Gaardejer Jens Madsen og Hustru Anna, Kastbjerg ved Grenaa. Gift 1906 med Karen Marie Sørensen. Dimitteret fra Vesterbro Seminarium 1894, Kursus i Historie paa Statens Lærershøjskole 1909. Formand og Kasserer i Værgeraadet ca. 8 Aar, Formand for Hjælpekassen ca. 8 Aar, Formand for den lokale Venstreforening. Har udgivet Verdenshistorie for Aftenskoler.

Kristine Jensen, Lærerinde, er født som Datter af Rentier Mads P. Jensen og Hustru Karen, født Petersen, ikast. Ugift. Dimitteret fra Vejle Seminarium 1922, Vikar i 3 Maaneder, derefter Lærerinde i Rødning Skole.

Søren Christian Knudsen, Førstelærer, er født den 29. December 1874 i Nøvling som Søn af Boelsmand Knud Sørensen og Hustru. Gift 1903 med Ane Margrethe Damgaard. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1902, Hjælpelærer ved Timring Hovedskole 1902—03, konstitueret Førstelærer i Nøvling 1. Maj 1903, fast ansat 1904.

Karen Sørensen, Lærerinde, er født den 28. Juni 1900 i Handbjerg som Datter af Fisker Simon Sørensen og Hustru. Dimitteret fra Th. Langs Seminarium i Silkeborg 1924, siden 15. September 1924 ansat som Lærerinde ved Nøvling Skole.

C. Jensen,
Førstelærer.

Kr. Jensen,
Lærerinde.

S. Chr. Knudsen,
Førstelærer.

K. Sørensen,
Lærerinde.

Frederik Emil Elbensen Gregersen, Møllejejer, er født den 25. Juli 1885 som Søn af Gaardejer Emanuel Gregersen og Hustru Kirstine, født Amundsen. Gift 1911 med Agnes Andersen. Uddannet som Møller, Højskolekursus 1907—08, Gaardejer fra 1919—24, siden 1924 selvstændig Møllejejer i Vildbjerg. Medlem af Sogneraadet i Vildbjerg siden 1928, Formand for Vildbjerg Borgerforening og for Vandværket samt Medlem af Værgeraadet.

Jens Christian Harlev, Centralbestyrer, er født 19. Februar 1872 som Søn af Frederik Harlev og Hustru Else, født Mortensen, Vium. Gift 1899 med Karoline Dohm. Uddannet Landmand og drevet selvstændigt Landbrug i 22 Aar, nu Centralbestyrer og Ølhandler med Oplag for Kongens Bryghus og Tuborgs Fabrikker. Medlem af Sogneraadet og i Bestyrelsen for Haandværkerforeningen i ca. 8 Aar, Medlem af Bestyrelsen for Hjælpekassen i 12 Aar og af Menighedsraadet i 8 Aar.

F. E. Gregersen,
Møllejejer.

Alfred Hansen, Fattiggaardsbestyrer, er født den 23. September 1899 i Vorgod Sogn som Søn af Landmand Chr. P. Hansen og Hustru Maren, født Mouritzen. Gift 1924 med Elna Ulsted. Uddannet blandt andet paa Tommerup Højskole 1921, siden 1924 Bestyrer for Vildbjerg Fattiggaard.

J. C. Harlev,
Centralbestyrer.

Rasmine Nielsen, Distriktsjordemoder, er født som Datter af Smed Søren Chr. Rasmussen og Hustru Anna Kirstine, Thisted. Gift 1897. Uddannet paa den kgl. Fødselsstiftelse i Amaliegade, København, 1907—08, Praksis i Timm 1908—19, siden 1919 Distriktsjordemoder i Vildbjerg-Nøvling.

Andreas Jensen Tandrup, Gaardejer, Sogneraadformand, er født den 14. April 1872 i Vilbjerg som Søn af Kristian Tandrup og Hustru Karen, født Nielsen. Gift 1901

P. Poulsen,
Malermester.

A. Poulsen,
Maler.

Alfred Hansen,
Fattiggaardsbestyrer.

Rasmine Nielsen,
Distriktsjordemoder.

med Maren Jørgensgaard Jensen. Uddannet ved Landbrug. Tillidsmand for Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse, Taksationsmand for Vest- og Sønderjydsdsk Kreditforening, siden 1925 Sogneraadsformand i Vildbjerg Sogneraad.

Medlemmer af Vildbjerg-Nøvling Sogneraad er: Gaardejer A. Tandrup, Formand, Gaardejer N. Merrill, Muremester N. P. Nielsen, Gaardejer A. Chr. Jensen, Gaardejer P. Mogenssen, Møllejejer Fr. Gregersen, Næstformand, og Banearbejder C. Poulsen.

SINDING SOGN omgives af Ørre, Aulum, Vildbjerg og Nøvling Sogne, Herningholm Aa, Tjørring og Sunds Sogn.

I Sognet findes følgende Byer: Sinding med Kirke, Hovedskole og Forskole, Sinding Mejeriby med Missionshus, Købmandshandel og Andelsmejeri, desuden findes der en større Samling Gaarde og Huse.

Sinding Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds nordre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 49. Lægd.

Sinding Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. De oprindelige Mure er fra romansk Tid og opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Fra Syddøren er bevaret en Overligger med Menneske- og Dyrefigurer, og i Kor-gavlen findes et af de oprindelige Vinduer. Taarnet er opført i den senere Middelalder, og dets hvælvede Underrum har Spidsbue ind til Kirken. Omkring 1720 blev det nedbrudt i Højde med Skibet. Vaabehuset af røde Mursten er fra det 19. Aarhundrede. Prædikestolen er fra Renæssancetiden. Altertavlen er fra 1885 med et Maleri af Oscar Mathiesen, forestillende den korsfæstede.

Sindinggaard stammer fra ca. 1440. I 2 Slægtled tilhørte den Familien Dyre. Hovedbygningen til den gamle, historiske Gaard, med Bøndergods i 13 Sogne, er opført af Frantz Rantzau, som var gift med Palle Dyres Enke. Til Sindinggaard hører der nu ca. 190 Td. Land. Gaarden ejes nu af Jens Knudsen Harboe og bestyres af Hans J. Hansen.

A. Majgaard,
Lærer.

Hans J. Hansen, Bestyrer, er født den 13. Juli 1888 som Søn af Landmand H. P. Hansen og Hustru Dorthea, født Hansen, Ølstrup, Ringkøbing. Gift 1913 med Dorthea Marie Jensen. Uddannet som Landmand. Bestyrer af Sindinggaard.

Andreas Majgaard, Lærer, er født den 17. Januar 1875 som Søn af Niels P. Chr. Jensen og Hustru Ane Johanne, født Petersen, Tvis. Gift 1901 med Kirsten Kjeldsen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1900. Medlem af Menighedsraadet, Formand for Hjælpeskassen i ca. 25 Aar, tidligere Medlem af Bestyrelsen for den alm. Sygekasse. Ansat som Lærer ved Sinding Hovedskole.

Medlemmer af Sinding Sogneraad er: Gaardejer J. Sander, Formand, Mejeribestyrer N. M. Kobberø, Gaardejer K. Hansen; Gaardejer P. M. Bak og Gaardejer H. S. Andersen.

SNEJBJERG SOGN omgives af Tjørring, Rind, Studsgaard-Havnstrup og Nøvling Sogne samt Ulfborg Herred. I Sognet findes Byerne Snejbjerg med Kirke, Skoler, Missionshus, Forsamlingshus, Kro, Spare- og Laanekasse, Købmandshandel, Cementvare-

fabrik, Mølle, Teglværk og Andelsmejeri, Gødstrup med Præstegaard, Skole, Afholdsrestauration, Købmandshandel og Jernbanestation samt en Samling Gaarde og Huse.

Snebjerg Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 57 a.

Snebjerg Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa profileret Sokkel. Begge de oprindelige Døre ses tilmurede. Taarnet, der er opført af Kvader og Munkesten, er tilføjet i den seneste Middelalder, og det hvælvede Underrum har Rundbue ind til Skibet. Vaabehuset er opført paa samme Tid. I 1916 anbragtes Hovedingangen i Taarnets Sydside, og Vaabehuset blev derefter indrettet til Fadderværelse. I et nu nedrevet Sakristi, der har staaet ved Korets Nordside, var der indrettet Gravkapel for Landsdommer Chr. Cassius. I det Indre har Skib og Kor flade Bjælkelofter. Prædikestolen er fra det 17. Aarhundrede. Altertavlen er i Renæssancestil og er fra samme Tid som Prædikestolen. I Skibet er ophængt et Billede med Træramme fra 1600 og med et Maleri fra 1800 forestillende „Jacobs Drøm“. Paa en Kvader, der sidder paa Skibets Sydmur, er indhugget: „Anno 1602 døde af Snebjerg Sogn 209 Mennesker af Pest. APS“, og paa en Granitkvader lige nedenunder er i Relief udhugget en stor halvkugleformet Knop.

STUDSGAARD-HAVNSTRUP SOGN omgives af Snebjerg, Rind og Assing Sogne samt Bølling og Ulfborg Herred. — I Sognet findes Byerne: Studsgaard med Kirke, Skole, Privatskole, Missionshus, Statens Forsøgsstation for Planteavl, Købmandshandel, Mølle, Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Tanderupkær med Præstegaard, Skole, Missionshus og Købmandshandel, Havnstrup med Kirke, Skole, Missionshus, Købmandshandel, Mølle og Andelsmejeri, desuden findes der Samlinger af Gaarde og Huse.

Studsgaard-Havnstrup Sogn har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds søndre Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 57 b.

Studsgaard Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Kirken er opført 1918—20 efter Tegning af Arkitekterne C. M. Schmidt og Lønborg-Jensen. Murene er grovt-pudsede og hvidkalkede, Taget er af røde Tagsten. I det Indre er Kirken med Bjælkeloft. Korbuen er af Granitkvadre, Gulvet er af røde Munkesten. Inventaret, der er i Barokstil, er nyt og dekoreret af Kunstmaler Harald Munk. Alterbilledet er en Kopi af Joacim Skovgaards:

Den gode Hyrde, malet af Fru Ellen O. Petersen.

N. Chr. Kjælgaard,
Førstelærer.

Havnstrup Kirke bestaar af Kor og Skib samt svært Taarn mod Vest. Denne Kirke er ligesom Studsgaard Kirke opført i 1918—20 og efter Tegning af samme Arkitekter. Kirken, der er grovt-pudset og hvidkalket, er i det Indre med Hvælvinger samt rødt Munkestengulv. Inventaret, der er nyt, er i Renæssancestil og dekoreret af Kunstmaler Harald Munk. Altertavlen, der er en Kopi af C. Bloch: Bjergprædiken, er malet af Fru Ellen O. Petersen.

M. Maae,
Lærerinde.

N. Chr. Kjælgaard, Førstelærer, er født den 16. Juni 1896 i Hjortdal Sogn, Thisted Amt. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium, siden 1. Novbr. 1931 ansat som Førstelærer i Havnstrup.

M. Maae, Lærerinde, er født i 1900 i Fabjerg Skole ved Lemvig. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1924, siden 1. September 1926 ansat ved Havnstrup Skole.

Medlemmer af Snebjerg-Studsgaard-Havnstrup Sogneraad er: Gaardejer J. C. Bækgaard, Sognefoged T. Bækgaard, Boelsmand A. C. Andersen, Gaardejer O. Birk, Tømrer C. Foged, Gaardejer N. C. Elmholt, Gaardejer N. C. Nielsen, Gaardejer J. Jespersen og Gdr. J. Madsen.

ULFBORG HERRED

Ulfborg Herred begrænses mod Nord af Hjerm Herred, fra hvilket det skilles ved Stora, mod Øst og Sydøst af Hammerum Herred, mod Syd og Sydvest af Bølling og Hing Herreder, fra hvilket sidste det til Dels skilles ved Madum Aa, mod Vest af Vesterhavet og mod Nordvest af Nissum Fjord.

Dets samlede Areal udgør 49,634 ha, og Indbyggerantallet var i 1925 ca. 9,500.

I Herredet ligger følgende Sogne: Husby, Sdr. Nissum, Staby, Madum, Ulfborg, Raasted, Idum, Nr. Felding, Vinding-Vind og Timring.

HUSBY SOGN omgives af Sdr. Nissum og Staby Sogne, Hing Herred samt Vesterhavet. Til Sognet hører den under Hing Herred henregnede Kyststrimmel „Husby Klit“ med en Del af den delvis udtørrede Stadil Fjord.

I Husby Sogn findes Kirke, Præstegaard og Fattiggaard og en Samling af Gaarde og Huse: Kirkeby med Skole, Plantørbolig og Toldassistentsted, Nørby, Grim, Bækby, Øby og Bjerg. Paa Husby Klit: Husby Klitskole.

Husby Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 28. Lægd.

Husby Kirke bestaar af Kor og Skib fra den romanske Tid samt Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa

Husby Kirke.

Skraakantsokkel. Syddøren og Korbuen er bevarede; Norddøren og flere Vinduer ses til-murede. I den seneste Middelalder tilføjedes Taarnet, der nu har Spir over fire Spidsgavle, og Vaabehuset, begge af Granitkvadre og Munkesten. Det Indre har Bjælkelofter. Alter-tavlen er en lutheransk Fløjtavle fra Slutningen af det 16. Aarhundrede, med Farver og Malerier fra Frederik den VI's Tid. Romansk Granitfont med Figurer. Prædikestol er fra ca. 1600 med allegoriske Malerier som Altertavlens. I Skibet et vistnok senkatolsk Krucifiks.

K. L. Aastrup,
Sognepræst.

Karl Laurits Aastrup, Sognepræst, er født den 26. November 1899 i Ulfborg som Søn af Købmand H. J. Aastrup og Hustru. Gift 1927 med Vibeke Florentz Birch. Student fra Ribe 1917, cand. theol. 1923, ansat som Sognepræst til Husby-Sdr. Nissum siden 1923.

Thomas Peder Rasmussen, Førstelærer, er født den 25. Oktober 1887 i Tamdrup Sogn. Gift 1915 med Kathrine Marie Nielsen. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1910, Andenlærer ved Staby Vinterlærerseminarium 1911—15, ansat som Førstelærer ved Husby Skole siden 1915, Kirkesanger ved Husby Kirke, Kirkeværge.

Th. P. Rasmussen,
Førstelærer.

Thyra Fredskilde, Lærerinde. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1919, ansat som Lærerinde ved Husby Skole siden 1921.

Karen Madsen, Distriktsjordemoder, er født den 14. September 1893 i Møborg, Jordemodereksamen 1922, Distriktsjordemoder i Husby siden 1. August 1923.

Medlemmer af Husby Sogneraad er: Gaardejer N. Nielsen, Formand, Gaardejer N. Vejbæk, Gaardejer N. Chr. Andersen, Gaardejer I. Chr. Andersen, Gaardejer N. Chr. Nielsen, Husmand A. Jensen Pedersen og Husmand F. Chr. Pedersen.

SØNDER NISSUM SOGN omgives af Husby og Staby Sogne samt Skodborg Herred og Vesterhavet. Til Sognet hører Fjandø.

I Sognet findes Sdr. Nissum Kirke, Alderdomshjem, Brugsforening, Andelsmejeri, Electricitetsværk og østre Skole samt en Samling af Gaarde og Huse, Fjandergaarde med vestre Skole, Bjerghuse med Badepensionat og Redningsstation, Thorsminde med Skole, Redningsstation og Afholdsrestauration samt Hovedgaarden Udstrup.

Sdr. Nissum Sogn har Tingsted i Ringkøbing (Torsminde har Tingsted i Lemvig og hører under Lemvig Købstads Rets- og Politikreds, Lemvig Lægekreds, men iøvrigt til de samme Kredse som Sdr. Nissum) og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 27. Lægd.

Sdr. Nissum Kirke er ret anselig og bestaar af Kor og Skib fra den romanske Tid, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Triumfbuen, begge Døre og flere Vinduer er bevarede, i Vinduesoverliggeren er der fra første Færd hugget falske Fuger. I den seneste Middelalder tilbygges det slanke Taarn, af Kvadre og Munkesten, med Blindingsgavle i Nord og Syd. Ved Korets Sydside spores en nu nedrevet Udbygning. Vaabehuset er fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Som Vaabehus tjener nu det gotisk hvælvede Taarnrum med Indgang fra Vest. Selve Kirkens Indre har flade Lofter. Romansk Alterbord af Granitkvadre.

Sdr. Nissum Kirke.

Altartavle af lutheransk Fløjtype, oprindelig udført ca. 1580 til Stadil Kirke af Ove Vognsøn til Søndervang, restaureret 1923 med oprindelige Malerier. Romansk Granitfont. Prædikestol fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede, istandsat 1926 med Genfremstilling af den oprindelige Staffering. To Stolestade gavle fra 1744. Krucifiksfigur fra Tiden omkring ca. 1700.

Udstrup tilhørte 1473 Jens Spend, derefter Mogens Spend, hvis Datter Ellen bragte den til Palle Juel, der nævnes til den 1501, og hvis Søn Mogens Juel nævnes til Udstrup 1506—43. Hans Sønner Palle og Christen Juel skrev sig begge til Udstrup. 1616 tilhørte den Fru Else Krag til Holmegaard, saa Christoffer Gersdorff, der 1630 solgte den til Rigsraad Jens Hermansen Juel til Keldgaard, hvis Enke ejede den, og hvis Svigersøn Erik Quitzow til Sandager 1669 skødede Aabjærg og Udstrup med Bøndergods til Henrik Ruse, hvorefter den havde Ejer fælles med Baroniet Rysensten indtil 1776, da Baron Chr. Fr. Juel skødede Udstrup til Forpagteren Jens Tang, ved hvis Dødsbos Auktion 1789 den solgtes til Forpagter Mads Andersen Kyttrup, der 1801 skødede Udstrup til Landinspektør C. A. Wessenberg, der 1807 skødede den med Sognets Kongetiende til Købmand C. Husted i Ringkøbing, Lars Sørensen til Timgaard og Byfoged Søren Borck, der samme Aar fik Tilladelse til at udparcellere Gaarden i 61 Parceller, hvorefter de 1811 skødede Gaarden til J. P. Fuglsang, derefter tilhørte den Niels Scack Jensen, hvis Søn Hans Windfeldt arvede den, hans Søn Landvæsenskommissær K. M. Jensen overtog den 1880, derefter hans Søn Hans Jensen. Hovedbygningen, en Hovedfløj med Frontespice og to Sidefløje med takkede Gavle, alle i et Stokværk, er opført 1784 af Grundmur.

Klitterne baade i dette og Husby Sogne har en Størrelse som faa Steder paa Vestkysten. Overbjerg i Sdr. Nissum naar 33,5 m. Sandflugten har voldt store Ødelæggelser i Sognenes vestlige Dele, navnlig i det 16. og 17. Aarhundrede. Men den østlige Del gik heller ikke fri, her var det dog Oversvømmelserne fra Fjorden, som gjorde Skade. Nissum Fjord, tidligere ogsaa kaldet Lønfjord, var oprindelig over 7700 ha med ca. 2 m Vand under almindelige Forhold, og har sandsynligvis ligesom Ringkøbing Fjord været en aaben Havbugt, der efterhaanden er bleven lukket ved de af Havstrømmen aflejrede Sanddynger, som senere dannede sig til en sammenhængende Klitbræmme. — Til Afløb for Vandet i Fjorden, der har Tilløb gennem mange Aaer, dannede der sig i Klitten Kanaler, „Minder“, hvoraf flere vises helt op til Sydenden af Bovbjærg. Naar disse Udløb for kortere eller længere Tid lukkedes, og naar tilmed Havvandet ved Storm pressedes ind i Fjorden, oversvømmedes de tilgrænsende Sogne, hvorved Marskengene led stor Skade. I Slutningen af det 17. og i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede lukkede Landtangen sig helt, saa at der maatte skaffes Udløb ved Hjælp af Spade. Der berettes om Stormfloden Nytaarsaften 1723 og 1741, i hvilket sidste Aar Torsminde gennembrødes omtrent

paa dets nuværende Sted, samt Julen 1760, Februar 1825 og 1839. Torsminde, der ligesom Nyminde ved Ringkøbing Fjord er tilbøjelig til at vandre mod Syd, men dog har holdt sig omtrent paa samme Sted, da man ved hver ny Udgravning lægger Udløbet lidt nordligere, var uafbrudt aabent fra 1741 til 1804, men siden den Tid har det hyppigere og hyppigere lukket sig ved Tilsanding, og Udgravninger er bleven vanskeligere med Aarene. Omtrent 1840 fik Kastberg i Lemvig Koncession paa Udtørring af Fjordens nordlige Del, han solgte Koncessionen til J. Owen i København, som bestemte sig til at udtørre hele Fjorden og lægge en Sluse med Porte til at aabne udad mod Havet i Stedet for det direkte Udløb, han fik Koncession herpaa og solgte den til et engelsk Aktieselskab, som 1868—70 lod Ingeniør C. G. Bruun bygge Torsminde Kanal og Sluse, ca. 1 km Nord for det gamle Minde. Slusen, af Beton, Klinker og Granit, kunde bortlede indtil 185 m³ Vand i Sekundet, medens den hindrede Havvandet i at trænge ind. Samtidig blev det gamle Minde afdæmpet ved et Dige, ligesom der af Regeringen opførtes betydelige Klitdiger for at hindre Havet i at skylle over. I 1869—70 paabegyndtes Inddæmningen af den sydøstlige Del af Fjorden, den ca. 1400 ha store „Feldsted Kog“, ved Opførelsen af et 13 km langt Dige, Udpumpningen skete ved Hjælp af store Maskiner, og det tørlagte Areal beplantedes med Græs. Men Udbyttet var ikke stort, da Bunden tildels bestaar af Flyvesand. Der skete flere Gange Digebrud. Der pumpedes desuden ikke til Stadighed, hvorfor det inddæmmede Areal ofte stod under Vand om Vinteren, og endelig standsede hele det af Bruun paabegyndte Foretagende 1885, efter at der var gaaet store Kapitaler til Spilde. Kun den mægtige Sluse staar tilbage. Det gamle Udløb aabnedes atter paa Selskabets Bekostning, men har stadig paa ny maattet udgraves, da der ved paalands Kuling lægger sig en Vold af smaa Rullesten tværs over Kanalen. Den ovennævnte Gennemskæring fandt Sted ca. 750 m Syd for Slusen og aabnedes 1890, der var Vand nok til, at Fiskerbaade kunde passere, men det varede ikke længe før en Sandbarre uden for Kanalen umuliggjorde al Sejlads. Den stadig gentagne Udgravning foregaar nu paa Vandbygningsvæsenets Foranstaltning.

P. Madsen Mejlholm Nielsen,
Førstelærer.

M. Jensen,
Førstelærer.

E. Bødker Jensen,
Lærerinde.

Peder Madsen Mejlholm Nielsen, Førstelærer, er født den 19. November 1892 i Jetsmark Sogn som Søn af Gaardejer Anders P. Nielsen og Hustru. Gift 1925 med Katrine Jensen, født Nørgaard. Dimitteret fra Hjørring Seminarium 1915, Andenlærer ved Arrild Skole 1920—21, ansat som Førstelærer ved Fjand Skole siden 1921, Formand for Værgeraadet og Formand for den stedlige Foredragsforening.

Magnus Jensen, Førstelærer, er født den 20. Februar 1901 i Torning som Søn af Gaardejer M. Jensen og Hustru. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1914, ansat som Førstelærer ved Sdr. Nissum Skole siden 1919.

Elisabeth Bødker Jensen, Lærerinde. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1927, ansat som Lærerinde ved Sdr. Nissum Skole siden 1930.

Medlemmer af Sdr. Nissum Sogneraad er: Gaardejer M. Chr. Olesen, Formand, Gaardejer J. Østergaard Jørgensen, Cykelhandler K. M. Grandelag, Uddeler J. Bruun, Gaardejer P. Haunisen, Husmand J. M. Jensen og Gaardejer N. L. Gælstrup.

STABY SOGN omgives af Sdr. Nissum og Husby Sogne, Hing Herred, Madum og Ulfborg Sogne samt Nissum Fjord. I Sognet findes Byen Staby med Kirke, Præstegaard, søndre Skole og nordre Skole, Spare- og Laanekasse, Efterskole, Andelsmejeri og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Pallesbjerg.

Staby Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 25. Lægd.

Staby Kirke bestaar af Apsis, Kor og Skib fra den romanske Tid, Taarn mod Vest, Kapel mod Nord og Vaabehus mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel, især i de østlige Bygningsdele og i Indervæggene er der ogsaa kvaderhuggen Jernal. Begge Døre og eet Vindue er bevarede, desuden har der paa Korets Sydside været en oprindelig, nu tilmuret Dør. Særlig interessant er den prægtige Apsis, hvis Ydermur er delt i 6 Felter ved Halvsøjler af Granit, som hviler paa en profileret Dobbeltsokkel, og hvis Fodstykker og Kapitæler er prydet paa forskellig Maade; over Kapitælerne danner Kragsten med Menneske- og Dyrehoveder Overgangen til de store Buer mellem Søjlerne; mod Øst sidder to firkløverformede Vinduer af een Sten. Allerede tidlig er Skibet forlænget mod Vest med tykkere Mure af Granitkvadre og Munkesten; denne Del har sikkert været bestemt til at bære et Taarn. Vest for Forlængelsen er i den seneste Middelalder Taarnet tilføjet, væsentlig af røde Munkesten, med blindingsprydede Gavle i Nord og Syd. Sengotiske Tilbygninger er Vaabehuset og Kapellet med Tøndehvælving, begge af Munkesten. I det Indre har Apsisen Halvkuppel, Kor og Skib Bjælkelofter og Taarnet gotisk Hvælv. Paa Apsishvælvet er i 1910 fremdraget Rester af et Kalkmaleri fra Tiden ca. 1200 forestillende Christus i Mandoria omgivet af Evangelisten og 4 Helgenskikkelser. Triumfbuen er smykket med Menneskehoveder, i Triumfvæggen findes en Kvader med Billede af en Konge. Altertavle og Prædikestol er i Renæssancestil, ifølge en Indskrift paa Alterets Bagside anskaffede 1597 af Mogens Juel;

Staby Kirke.

de er opmalede 1709 og derefter nymalede 1922. Series pastorum. Dækpladen til det gamle Alterbord ligger foran Vaabehusdøren. Smukke Malmalterstager, skænkede 1668 af Niels Trolle og Hustru. Romansk Granitfont med snoede Rundstave. I Skibets Vestende et Pulpitur i Renæssancestil med Apostelfigurer. I Kapellet, skilt fra Skibet ved en Jerndør i Ba-

J. Jensen,
Sognepræst.

rokstil fra 1725, staar 3 Kister med Lig af Frands Linde til Pallesbjerg, død 1765, Helle Gertr. Basse, død 1715, og M Basse, død 1758.

Johannes Jensen, Sognepræst, er født den 26. Februar 1904 som Søn af Lærer Martin Jensen og Hustru Mette Marie, født Kristensen. Gift 1932 med Valborg Andersen, Student 1923, cand. theol. 1929, Højskolelærer ved Haslev udvidede Højskole fra 1. November 1929 til 1. August 1932, ansat som Sognepræst ved Staby Kirke, Formand for Menighedsraadet og Værgeraadet, i Skolekommissionen for Staby Sogn.

Pallesbjerg har vist nok Navn efter Landsdommer Palle Juel til Starndet, der 1560 mageskiftede sig Gods til her i Sognet. Hovedbygningen er opført 1898–99 i Palæstil af Arkitekt Professor H. C. Amberg og bestaar af en Midtfløj i to Stokværk med Kælder og Frontespice (hvori det Hoppeske og Wedel-Jarlsbergske Vaaben) samt ved vestre Side en Endefløj i et Stokværk. I Hovedbygningen sidder en romansk Billedkvadre. Midt i det 18. Aarhundrede bestod Bygningen af 3 Fløje af Bindingsværk med et Trætaarn ved Hovedfløjen. Denne Bygning afløstes i 1800 af en grundmuret Bygning paa Kampestenssokkel og med Frontespice med Ur. En Del af Udbygningerne brændte 1903.

Staby Efterskole.
I 1852 begyndte Sognepræst H. V. R. Schøler at holde Ungdomsskole i Præstegaarden, og i 1853 opførtes af en Kreds af Egnens Folk „Staby højere Bondeskole“. I 1857 overtoges den af Amtet som Vinterlærerseminarium, 1920 nedlagdes dette, og i 1923, efter at Bygningerne var ombyggede og udviede med 2 Fløje mod Syd, aabnedes her en Efterskole. der ejedes af et Aktieselskab, med Jens Kjær som Forstander.

Staby sdr. Skole.

J. Kjær,
Forstander.

Jens Christian Christiansen Kjær, Forstander, er født den 9. August 1881 som Søn af Landmand Anders Kjær og Hustru Inger, født Jensen. Gift 1921 med Margrethe Lauridsen. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1905, Lærerhøjskolen i København 1918–19, Biskolelærer i Sdr. Felding 1905–06, Højskolelærer Skamlingsbanken 1907–08, Enelærer i Sdr. Felding 1909–20, Førstelærer i Kjelstrup 1920–23, siden 1923 Forstander for Staby Efterskole.

Fr. Kristensen, Førstelærer, er født den 10. Marts 1876 paa Mors som Søn af Urmager A. Kristensen og Hustru. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1905, ansat som Førstelærer ved Staby sdr. Skole siden 1912.

K. J. Pedersen,
Førstelærer.

Maria Lucie Ibsen, Lærerinde, er født den 3. Januar 1873 i Staby som Datter af Præstegaardsforpagter Per Ibsen og Hustru. Dimitteret fra Houen Seminarium 1892, Lærerinde ved Staby Forskole først som Vikar 1902, derpaa Vinterlærerinde til 1915 og siden som Forskolelærerinde.

Kr. Juul Pedersen, Førstelærer, er født den 25. December 1900 i Funder. Dimitteret 1922 fra Silkeborg Seminarium, ansat som Førstelærer ved Staby ndr. Skole siden 1927.

Ellen Kristensen Bekly, Lærerinde, er født den 16. Januar 1886 i Husby Klit som Datter af Mads Bekly og Hustru. Dimitteret fra Houen Seminarium 1917, ansat som Lærerinde ved Staby nordre Skole siden den 14. Marts 1922.

Medlemmer af Staby Sogneraad er: Gaardejer Hans Iversen, Formand, Gaardejer M. Jeppesen, Gaardejer M. Jørgensen, Gaardejer M. Christensen, Gaardejer P. Nørgaard, Husmand K. Petersen, Gaardejer L. T. Larsen, Gaardejer L. Lauridsen og Gaardejer A. J. Benndsgaard.

MADUM SOGN omgives af Hing Herred samt Ulfborg og Staby Sogne. I Sognet findes Byen Madum med Kirke, Skole og Brugsforening samt en Samling af Gaarde og Huse.

Madum Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 26. Lægd.

Madum Kirke, som er meget lille, er indviet til Skt. Laurentius og bestaar af Kor og Skib fra den romanske Tid, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. De oprindelige Mure er af raa og huggen Granit paa Skraakantsokkel. Norddøren og Korbuen er bevarede. Syddøren og flere Vinduer ses tilmurede. Taarn, med Gavle i Nord og Syd, og Vaabehus, der er fra Slutningen af Middelalderen, er af Munkesten og meget ombyggede. Fra 1897 er Hovedindgangen gennem det hvælvede Taarnrum, der nu tjener som Vaabehus. Det Indre har Bjælkeloffer. Alterbordspanel fra Tiden ca. 1600 med Malerier fra det 18. Aarhundrede, istandsat 1919. Altertavlen er et Maleri i ny Ramme. Alterstagerne er fra 1695. Romansk Granitfont. Prædikestolen er i landlig Barokstil fra Slutningen af det 17. Aarhundrede.

Madum Kirke.

H. P. K. Christian- sen, Førstelærer, er født den 18. Decem- ber 1901 i Karise Sogn som Søn af Husmand C. Christiansen og Hu- stru. Dimitteret fra Johnstrup Seminarium 1923, fast Ansættelse som Andenlærer ved Aasted Skole 1926, an- sat som Førstelærer ved Madum Skole si- den 1927.

H. P. K. Christiansen,
Førstelærer.

Katrine Krog, Lærerinde, er født den 11. August 1896 i Bovbjerg som Datter af Gaardejer Jens Krog og Hustru. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1927, ansat som Lærerinde ved Madum Skole siden 1. Septbr. 1929.

Vald. Kejser, Uddeler, er født den 19. April 1897 i Søby som Søn af Husmand Jens Kejser og Hustru. Bestyrer af Madum Brugsforening siden 1927.

K. Krog,
Lærerinde.

Medlemmer af Madum Sogneraad er: Gaardejer Chr. A. Kirkegaard, Formand, Husmand P.

Nielsen, Gaardejer J. Nielsen, Gaardejer I. Jensen og Gaardejer G. Jørgensen.

ULFBORG SOGN omgives af Raasted og Vind Sogne, Hing Herred, Madum og Staby Sogne, Nissum Fjord og Hjerm Herred. I Sognet findes Byerne: Ulfborg Kirkeby med Kirke, Præstebolig, Skole, Ulfborg Sogns Spare- og Laanekasse, Andelselektricitetsværk, Ulfborg Stationsby med Filialkirke, 2 Skoler, Epidemisygehus, Apotek, Alderdomshjem, Filialer af Holstebro Bank og Ringkøbing Landbobank, Andelselektricitetsværk og Jernbane, Lillelund med Skole, Lystlund med Skole og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Nørre Vosborg.

Ulfborg Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 24. Lægd.

Ulfborg Kirke, der er en anselig Kirke, bestaar af Kor og Skib fra den romanske Tid, højt Taarn mod Vest samt Korsarm, Kapel og Vaabehus mod Syd. Hovedindgangen er nu gennem Taarnet. De oprindelige Bygningsdele er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Syddøren benyttes endnu, Norddøren og flere Vinduer ses tilmurede. I den seneste Middelalder tilføjedes Taarnet, af Granitkvadre og Munkesten, med Gavle i Nord og Syd, samt Vaabehuset, Korsarmen og lidt senere Kapellet, som er sammenbyggede og har

Rundbuer ind til Skib og Kor. Kapellets svungne Gavle hidrører fra en Ombygning 1776. Selve Kirkens Indre har Bjælkeloft. Taarnet og Kapellet er sengotisk hvælvet, Korsarmen har tidligere haft Hvælving, der ombyttedes med fladt Loft. Fløjaltertavle i Renæssanceslil fra 1586, istandsat 1740, 1793 og 1904, da den forsynedes med et nyt Maleri af Agersnap, og de ved de tidligere Istandsættelser tilføjede

Ulfborg Kirke

J. Kaae 1917

Ulfborg Kirke.

Nørre Vosborg.

Snitværksdele fjernes, det ældre Alterbillede hænger nu i Korsarmen. Romansk Granitfont. Prædikestolen, i Renæssancestil, snedkret før 1587 og omdannet 1599, er anbragt foran Koret i Forbindelse med et Pulpitur med Malerier, restaureret 1898.

Filialkirken er opført 1900, uden Tilskud fra Staten, af røde Mursten i middelalderlige

Stilformer og bestaar af Kor og Skib med fladt Bjælkeloft samt et Taarn med sekskantet Spir.

Nørre Vosborg, nær ved Storaas Munding, hed oprindelig Osborg og tilhørte Hr. Niels Bugge, død 1359. I Tidens Løb har en Del Slægter beboet Gaarden.

Hovedbygningen er omgivet af meget anselige Jordværker, der sikkert især er anlagt som Værn mod Stormfloder, der er dobbelte Volde, hvoraf den inderste er ca. 6 m høj, og derimellem brede Grave. Selve Bygningen bestaar af fire kalkede Fløje. Ældst er Østfløjen, af Grundmur med Rundbuefrise mellem de to Stokværk, opført af Preben Gyldenstjerne, vistnok i 1. Halvdel af det 16. Aarhundrede. I Bygningen har været Kapel, omdannet til Værelser af H. Leth i 1750, den har Trappegavle, opført 1857, og et Udsigtstaarn af Træ paa Taget, opført 1868 af Etatsraad Tang, hvis Familie i det hele har gjort meget for at bevare og forskønne Ejendommen. De tre andre Fløje, i et Stokværk, er af Bindingsværk og Grundmur, opført ca. 1648, 1770 og 1838. Ved Indkørslen til Ladegaarden staaer et Par af Peder Tang opførte Porttaarne, en muret Bro fører over til Borggaarden. Uden for Porten ligger „Vosborglille“, opført af Etatsraad Tang i samme Stil som Hovedbygningen. Gaard og Ladegaard er omgivne af Have og Plantninger. I Haven er en Stenstøtte til Minde om Etatsraad Tang.

Sønder Vosborg er udskilt ved Midten af det 16. Aarhundrede fra N. Vosborg og oprettet til Hovedgaard, da Knud Gyldenstjerne og Gregers Holgersen Ulfstand, Søn af Predbjørn Podebusks Datter Anne, enedes om at dele gamle Vosborg, som de to Familier i nogen Tid havde ejet i Fællesskab. Sønder Vosborg blev oprindelig opført i de samme Standegne som det ældre N. Vosborg — muligt paa samme, ovennævnte Voldsted —, men flyttedes efter at være ødelagt af en Vandflod 1593 til fastere Land i SØ., hvor der endnu er Spor af Voldstedet tæt Syd for det Sted, hvor den ny Hovedbygning opførtes 1882.

Skærumgaard tilhørte Tvis Kloster og var en af de Gaarde, som Klosteret havde faaet af Prins Buris. Efter Reformationen skødte Kronen den 1547 tillige med Klosteret til Oluf Munk, der dog allerede som Lensmand paa Tvis 1537 havde skødet den til Knud Gyldenstjerne paa N. Vosborg; men dette var ikke godkendt af Kongen, hvorfor det gøttoges 1550. Ved Gaarden var der en hellig Kilde og et Kapel. Kapellet skænkede Kongen 1547 til Ribe Hospital til Nedbrydelse og Salg af Materialet „at forvende til de fattige og syge Menneskers Gavn, Nytte og Bedste“. Det blev dog ikke nedbrudt dengang, thi

da Gyldenstjerne 1550 fik Skærumgaard fik han ogsaa Kapellet ved at afkøbe Hospitalet dets Rettighed, 1553 fik han kgl. Befaling til at nedbryde Kapellet, fordi „der bruges Afguder og anden Uskikkelighed“. Kapellet's Plads og enkelte af Grundstenene ses endnu. Bygningen synes at have været rektangulær, ca. 7 m bred, 32 m lang, delt i et østre og vestre Rum. Paa Pladsen staar en romansk Fontekumme. Paa en her rejst Sten staar, at Pladsen er fredet af E. Tang, i 1878—79 er den bleven omgivet af en Plantage. — En Adelsmand Jes Clausen, muligvis en uægte Søn af Podebusk til Vosborg, nævnes 1477—93 i Skjærom. 1542 var Skærumgaard og Gods af Abbeden i Tvis Kloster bebrevet Christen Munk, hvis Søn Peder Munk nævnte Aar af Kronen fik Livsbrev paa samme efter sin Faders Død. Han besad endnu 1559 Skærumgaard. Efter at Skærumgaard var kommet til Ejeren af Nørre Vosborg synes det stadig at have fulgt med denne til 1905, da Enkefru Valeur solgte Skærum Møllegaard for 85.000 Kr. til Willemoes.

Ulfborg Alderdomshjem er bygget 1913. Det er en stor og smuk Bygning, der er indrettet efter alle Nutidens Bekvemmeligheder. Der er for Tiden ca. 13 Aldersrentenydende, og Hjemmet plejer gennemsnitlig at have 15 aarlig. Ved Hjemmet er ansat en Bestyrerinde.

Maren Kristine Poulsen, Bestyrerinde, er født den 26. Februar 1884 som Datter af Knud Poulsen og Hustru Anna Marie, født Jensen. Ansat som Bestyrerinde ved Ulfborg Alderdomshjem siden 1913.

Ulfborg Epidemisygehus.

Ulfborg Mølle.

Kirsten Marie Jørgensen, Bestyrerinde, Datter af Gdr. Chr. Bro og Hustru Marie, født Jensen. Uddannet som Sygeplejerske paa Tarm Sygehus og Holstebro Epidemisygehus, ansat som Bestyrerinde af Epidemisygehuset i Ulfborg siden 1916.

Th. A. P. Richter, Stationsforstander, er født den 22. November 1882 som Søn af Møllejeer J. Richter og Hustru, født Rasmussen. Gift 1908 med K. Jørgensen. Elev i Maaløv

pr. København fra 1900—06, Underassistent og Assistent i København til 1919, Assistent i Odde-sund, Løgstør og Glumsø til 1930, siden 1930 ansat som Stationsforstander i Ulfborg.

Hans P. Chr. A. Hansen, Apoteker, er født den 21. Marts 1876 som Søn af Vilh. Hansen og Hustru. Gift 1903 med Magdalene Jensen. cand. pharm. 1900, Provisor i Holstebro 1915 - 31, overtog Ulfborg Apotek 1931, Formand for Jagtforeningen for Ulfborg og Omegn.

J. Kr. Høj,
Tømmerhandler.

Kristian S. Kristensen Bakmann, Førstelærer, cand. phil., er født den 28. December 1890. Gift 1914 med Christiane Louise Jensen. Student 1917, cand. phil. Dmitteret 1911 fra Ranum Seminarium, Lærer i Nykøbing, Mors, 1913—18, Brædstrup 1922, ansat som Førstelærer ved Ulfborg Stationsbys Skole, Bibliotekar for Ulfborg Bibliotek, Menighedsrådsmedlem, Værgeraadsformand, Kursusbestyrer ved Ulfborg Præliminærkursus.

Jens Kristian Høj, Tømmerhandler, er født den 16. August 1895 som Søn af Landmand Niels Høj og Hustru. Gift 1926 med Jenny K. Stidsholt. Uddannet paa Landbrugsskole paa Stevns 1919—20 og 1921, startet Tømmerhandel i Ulfborg 1923.

Medlemmer af Ulfborg Sogneraad er: Gaardejer J. Ebbesensgaard, Formand, Gaardejer P. Bertelsen, Uldspinderiejer P. Larsen, Muremester M. Lysgaard, Gaardejer C. Moesgaard, Snedkermester P. H. C. Vejgaard og Gaardejer H. Koldby.

RAASTED SOGN omgives af Idum, Vind og Ulfborg Sogne samt Hjerm Herred. I Sognet findes Raasted med Kirke, Gl. Raasted, Blæsbjerg, Ormstrup, delvis i Idum Sogn, Hvaldal, Femhøje, Knudsig, Raasted østre og vestre Skoler, og en Samling af Gaarde og Huse.

Raasted Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægekreds, Ringkøbing Skattekreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Amtets 3. Folketingskreds og 5. Udskrivningskreds' 23. Lægd.

Raasted Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Korbuen og Syddøren er bevarede.

Raasted Kirke.

A. Kaas

Norddøren og flere Vinduer ses tilmurede. Korgavlen er helt ombygget. I den seneste Middelalder tilføjedes Taarnet, hvis hvælvede Underrum har Spidsbue ind til Skibet, og Vaabenhuset, begge af Granitkvadre og Munkesten. Selve Kirkens Indre har Bjælkelofter. Altertavlen er med et Maleri. Prædikestolen er i Renæssancestil. Det gamle Granitalterbord er bevaret. Alterstagerne, der er fra 1603, er skænkede af Con-

rad Huusmann. Døbefonten, der er af Granit, er romansk med Bladornamenter. — —

Stenumgaard. En Trediedel af denne blev 1512 af Niels Lauridsen Skadeland i Ods-
gaard skødet til Niels Clementsen til Blæsbjerg, og derefter til flere andre Personer. Ho-
vedbygningen er i en Fløj og opført 1810.

Øgelstrup, som ogsaa ligger i Raasted Sogn, er en meget gammel Hovedgaard, der
i Midten af det 14. Aarhundrede ejedes af Palle Juel, som sammen med sine Søskende
ejede en Del Gods i Raasted og Idum Sogne.

I Raasted Sogn ligger Raasted østre og vestre Skoler, som er opført 1901, samt Gym-
nastikhuse, som er opført 1910. Ved Skolerne, som er Enelærerembeder, er ansat 1 Ene-
lærer ved hver Skole.

L. P. Aspel,
Enelærer.

L. P. Aspel, Enelærer, er født den 12.
September 1895 i Asp som Søn af Husmand
J. P. Jensen og Hustru. Gift 1925 med Elisa-
beth Christiansen. Dimitteret fra Nr. Nissum
Seminarium 1918, Enelærer ved Raasted vestre
Skole siden 1921.

Bernhardt Simonsen, Enelærer, er født
den 1. Juni 1901 som Søn af Lærer A. Simon-
sen og Hustru. Gift 1928 med Alma Kjær. Di-
mitteret fra Silkeborg Seminarium 1925, siden
7. Marts 1927 Enelærer ved Raasted østre Skole
med fast Ansættelse fra 1. Januar 1929.

B. Simonsen,
Enelærer.

Medlemmer af Raasted Sogneraad er: Gaardejer Andr. Lauritzen, Gaardejer S. Vad,
Gaardejer M. Madsen, Gaardejer Th. S. Thomsen og Gaardejer H. Chr. Larsen.

IDUM SOGN omgives af Raasted, Vind og Nr. Felding Sogne samt Hjerm Herred.

I Sognet findes Byerne: Idum med Kirke, Præstegaard, Skole, Forsamlingshus, Køb-
mandshandel og Missionshus, Hestbjerg med Vinterskole, Forsamlings-
sal, Brugsforening og Andelsmejeri, Idumlund med Skole, Siig med Andelsmejeri, Ormstrup, samt en Del
Gaarde og Huse.

Idum Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Rets- og Politikreds,
Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægekreds, Ringkøbing Skattekreds, Holstebro Vur-
deringskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 171. Lægd.

Idum Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord;
Kor og Skib er fra romansk Tid af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Den oprindelige
Norrdør og Korbuen er bevarede, derimod er Syddøren og flere oprindelige Vinduer til-
murede. Taarnet er tilføjet i den senere Middelalder, og det hvælvede Underrum har
Spidsbue ind til Skibet. Prædikestolen er i Renæssancestil. Altertavlen fra 1624 brændte
1786, men blev fornyet 1787 som en Efterligning af den gamle. I 1884 blev den restau-
reret, og der blev opsat et nyt Maleri, forestillende den korsfæstede, malet af Dorph.
Over Korbuen hænger et lille Krucifiks. Kirkens Indre er med flade Lofter. Klokken, der
er middelalderlig, er omstøbt 1920.

I Sognet findes 3 Skoler og ved disse følgende Lærerkræfter: Førstelærer R. A. J.
Rasmussen og Lærerinde J. P. Nicolajsen ved Idum Hovedskole, Førstelærer Johs. Nielsen
og Vinterlærerinde A. J. Mortensen Mølgaard ved Idumlund Skole og Enelærer A. C. Sim-
melsgaard ved Hestbjerg Skole.

R. A. J. Rasmussen,
Førstelærer.

J. P. Nicolajsen,
Lærerinde.

Johs. Nielsen,
Førstelærer.

A. J. M. Mølgaard,
Vinterlærerinde.

Rasmus Johannes Rasmussen, Førstelærer, er født den 8. September 1883 i Vestbjerg Skole, Sulsted Sogn, som Søn af Lærer L. P. Rasmussen og Hustru. Gift 1911 med Hansine Kristine Holm. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1908. Vikar ved Hestbjerg Skole, derefter Lærer ved Staby Vinterseminarium 1909—11, siden 1. Maj 1911 Kirkesanger ved Idum Kirke og Førstelærer ved Idum Hovedskole.

Johanne Petrea Nicolajsen, Lærerinde, er født den 1. April 1892 i Idum som Datter af Landmand Karl Nicolajsen og Hustru. Dimitteret fra Houen Seminarium 1910, Lærerinde ved Hestbjerg Pogeskole 1911—14 og ved Lillelund Skole 1914—22, siden 1. Maj 1922 Lærerinde ved Idum Hovedskole.

Johannes Nielsen, Førstelærer, er født den 22. Marts 1894 i Thorning som Søn af Gaardejer Hans Nielsen og Hustru. Gift 1901 med Kirstine Jensen. Uddannet til Præst i Amerika og bestod den amerikanske Præsteprøve i August 1897. Lærer ved Vinding Højskole 1898—1903, Forstander for Djursland Højskole 1908—09, derefter ansat i Folkeskolen og siden 1. Maj 1909 Enelærer ved Idumlund Skole.

Anna Johanne Mortensen Mølgaard, Lærerinde, er Datter af Gaardejer Chr. Møller og Hustru i Tim. Dimitteret fra Femmers Seminarium i København 1932. Vikar i Tim og Holstebro og 1. Novbr. 1932 til 1. Maj 1933 Vinterlærerinde ved Idumlund Skole.

Ansgar Christian Simmelsgaard, Enelærer, er født den 14. April 1910 i Sdr. Felding som Søn af Landmand M. Simmelsgaard og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1931, Vikar ved Ilderhede Forskole og ved Sdr. Felding Hovedskole, siden 1. Februar 1932 Lærer ved Hestbjerg Skole.

A. C. Simmelsgaard,
Enelærer.

Medlemmer af Idum Sogneraad er: Gaardejer J. Christensen, Husmand N. Dideriksen, Husmand N. Knudsen, Gaardejer P. Chr. Petersen og M. Sønderby.

NØRRE FELDING SOGN omgives af Tvis, Vinding, Vind og Idum Sogne samt Hjerm Herred. I Sognet findes Nr. Felding Kirke med Præstegaard, Missionshus og Skole og Byen Nr. Felding med Forsamlingshus, Brugsforening, Andelsmejeri og Jernbanestation samt en Samling Gaarde og Huse.

Nr. Felding Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 168. Lægd.

Nr. Felding Kirke bestaar af Kor og Skib samt Vaabehus mod Syd. Kor og Skib er fra den romanske Tid og er af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Vaabehuset,

med Klokke i Gavlen, er opført af Mursten omkring 1800. Kirken har dog før haft Taarn, men dette blev nedbrudt i det 18. Aarhundrede. I det Indre har Skibet Bjælkeloft medens Koret har en Stjernehvælving fra Renæssancetiden. Prædikestolen er fra Tiden omkring 1600 og er prydet med paasatte Relieffer. Altertavlen er sat sammen af Stykker fra forskellige Tider, bl. a. findes der nogle interessante Relieffer fra ca. 1600 forestillende Adam og Evas Historie. I Stolestaderne findes der Paneler fra 1600. Paa Skibets Væg findes et Maleri fra det 18. Aarhundrede. I Skibets nordvestlige Hjørne fandtes til Slutningen af forrige Aarhundrede et aabent Gravsted for Krogdals Ejere. I Koret findes et Ligsted fra 1633.

Krogsdal Hovedgaard tilhørte oprindeligt Tvis Kloster, men i 1547 blev den som Bondegård af Kronen sammen med Klostret tilskødet Oluf Munk, der overgav det til Sønnen Poul Munk, og efter hans Død overtog hans Enke Krogsdal. Efter hendes Død skiftede Gaarden Ejer flere Gange. I 1874 blev den af J. F. A. Hinsch solgt til Enkebaronesse K. L. Elisabeth Wedel-Wedelsborg. 1897 solgtes den til M. C. Muhle, efter hvem den 1899 overtoges af Vest- og Sønderjydske Kreditforening, som 1900 solgte den til De danske Kartoffelmelsfabrikker for 67,000 Kr. Disse afhændede den i 1907 til et Interessentselskab for 110,000 Kr. I 1923 solgte Simon Linde Gaarden for 215,000 Kr. til Godsejer Lindgersdorffslund, der 1924 mageskiftede den til Købmand P. C. Rørsgaard for Marsvinslund ved Kellerup. Hovedbygningen er i 1 Stokværk med en Sidefløj og er opført paa Fun, damenter af en gammel Bygning.

I Sognet findes to Skoler og Lærerkrafterne er: Førstelærer Frode Jensen og Lærerinde H. Nørskov ved Nr. Felding Skole og Lærer K. Skov ved Harrestrup Skole.

F. Jensen,
Førstelærer.

H. Nørskov,
Lærerinde.

K. Skov,
Enelærer.

Frode Jensen, Førstelærer, er født den 19. Februar i Linderum Skole, Ugilt Sogn, som Søn af Lærer L. K. Jensen og Hustru. Gift 1906 med Kristine Østergaard. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1901, Lærer ved Sdr. Omme Skole 1901—06, i Vittarp pr. Outrup 1906—08, siden 1. Januar 1908 Førstelærer ved Nr. Felding Skole.

Hansine Nørskov, Lærerinde, er født den 3. December 1889 i Vinderslev som Datter af Gaardejer L. Nørskov og Hustru. Dimitteret fra Varde Forskoleseminarium 1913, Vinterlærerinde ved Malle Skole 1913—14, siden 1. December 1914 Lærerinde ved Nr. Felding Skole.

Kristen Skov, Enelærer, er født den 10. Januar 1903 i Oxenbjerg, Vejle Amt, som Søn af Gaardejer Kr. Skov og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nissum 1928, Vikar i Oxenbjerg, Lønstrup, Vesterlund, Kopborg, Fasterholt og Harrestrup, nu Lærer ved Harrestrup Skole.

Medlemmer af Nørre Felding Sogneraad er: Landmand O. Lofiager, Formand, Landmand I. C. Harestrup, Møller Jens Laursen, Landmand N. Hedegaard og Landmand N. Raunsbæk.

VINDING-VIND KOMMUNE bestaar af Vinding og Vind Sogne.

Vinding Sogn omgives af Vind og Nr. Felding Sogne, Hammerum Herred, Timring Sogn og Hing Herred.

Vind Sogn omgives af Vinding, Nr. Felding, Idum, Raasted og Ulfborg Sogne samt Hing Herred.

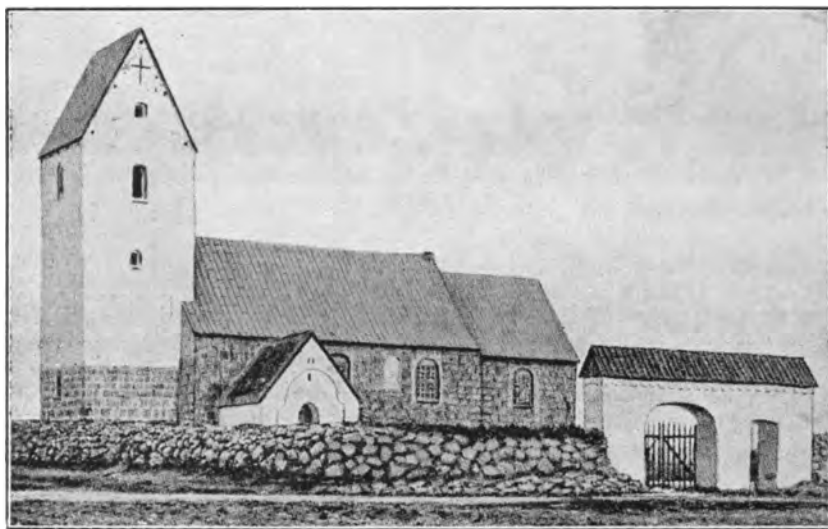
I Vinding Sogn findes Byerne: Vinding med Kirke, Præstegaard og Skole, Agerfeld med Skole og Købmandshandel, Klejnstrup, Revning, Vognstrup, Teager, Nørrelund, Sønderlund, Sørvad med Købmandshandel, Andelsmejeri og Jernbanestation, Tyregaarden Ramskov, Spaabæk, Svendstrup, Tusholt, Tovstrup, Vejvad med Skole og Købmandshandel, Strade samt en Samling Gaarde og Huse.

I Vind Sogn findes Byerne: Vind Kirkeby med Kirke, Skole, Forsamlingshus, Missionshus og Købmandshandel, Vind Stationsby med Købmandshandel og Jernbanestation, Vindby, Røjkjær, Vindgab, Vingtoft, Straasø med Skole og Plantørbolig, Trolldoft og desuden en Samling af Gaarde og Huse.

Vinding Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under Holstebro Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Holstebro Lægekreds, Ringkøbing Skattekreds, Holstebro Vurderingskreds, Amtets 3. Folketingskreds, 3. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 169. Lægd.

Vind Sogn har Tingsted i Holstebro og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 170. Lægd.

Vinding Kirke, der er indviet til Sct. Mauritius, bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Kor og Skib er fra romansk Tid, og de oprindelige Mure er opført af Granitkvadre paa profileret Dobbeltsoffel. Den oprindelige Norddør samt flere Vinduer ses tilmurede. Det slanke Taarn er tilføjet i Slutningen af Middelalderen. I 1638 blæste den øverste Del af Taarnet ned, men dette er genopført. Vaabehuset tilføjedes paa samme Tid og begge er opført af Granitkvadre og Munkesten. Taarnrummet er gotisk hvælvet, medens derimod Skibet er med fladt Bjælkeloft. Prædikestolen, der er fra 1627, blev malet i de oprindelige Farver 1768 og restaureret 1926 ved Maler Peter Kr. Andersen. Altertavlen skal efter sigende være snedkret i Viborg omkring 1600. I 1901 blev den kasseret til Fordel for et nyt Maleri, men blev atter opstillet paa Alterbordet i 1926 og blev restaureret med Farver fra 1760. I Kirken findes en Malmlysekrone fra 1766. Kirkens Klokke, der er uden Inskription, er fra det 13. Aarhundrede.

Vinding Kirke.

Vind Kirke, der er indviet til Sct. Gertrud, bestaar af Kor og Skib samt Vaabehus mod Nord. Kirken er opført af raa Granit og Munkesten. Paa Præsten Ib Jensens Tid, fra 1513—63, var den øde og genopbyggedes af ham i 1520. Den oprindelige Syddør ses tilmuret. Vaabehuset,

der er opført i sidste Halvdel af det 19. Aarhundrede, er opført af røde Mursten. Kirken er i det Indre med fladt Loft, men Koret har dog været bestemt til at overhvælves. Prædikestolen er i Renæssancestil. Altertavlen med Maleri, forestillende Opstandelsen, er i 1926 overflyttet fra Vinding Kirke og opstillet i Stedet for et forgyldt Kors. Den slanke Klokke uden Inskription stammer fra ca. 1200.

Koldkjær Skole.

I Kommunen findes 6 Skoler, og Lærerkrafterne er: Førstelærer E. Jespersen og Vinterlærer J. R. Nielsen ved Vinding Skole, Enelærer S. Chr. Fuursted ved Agerfeldt Skole, Enelærer J. C. Jacobsen ved Vejvad Skole, Enelærer J. C. Laursen ved Vind Skole, Enelærer Lauritsen ved Koldkjær Skole og Enelærerinde Katrine Mølgaard ved Straasø Skole.

Esbern Jespersen, Førstelærer, er født den 30. April 1892 i Lyby Sogn som Søn af Husmand Hans Jespersen og Hustru. Gift 1922 med Dagmar Geertsen. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1919, Vikar ved Vinding Skole, Vinterlærer i Lystlund, Andenlærer i Rønbjerg Skole, Enelærer i Vind Skole 1922—26, ansat som Førstelærer ved Vinding Skole siden 1. November 1926.

Jens Ramskov Nielsen, Vinterlærer, er født den 19. Juni 1901 i Ulsbjerg, Vinding Sogn, som Søn af Boelsmand Martinus Nielsen og Hustru. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1929, ansat som Vinterlærer ved Vinding Skole.

Søren Christian Fuursted, Enelærer, er født den 30. Juli 1888 paa Fur som Søn af Landmand Chr. Nielsen og Hustru. Gift 1912 med Johanne Kristine Vandborg. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1911, ansat som Enelærer ved Agerfeldt Skole siden 1914.

Jacob Christian Jacobsen, Enelærer, er født den 30. September 1880 i Vorgod som Søn af Gaardejer Chr. Jacobsen og Hustru. Gift 1910 med Agnes Nielsen. Dimitteret fra Skaarup Seminarium 1907, Vikar ved Koldkjær Skole 1907—08, ansat som Enelærer ved Vejvad Skole siden 1908.

E. Jespersen,
Førstelærer.

J. Ramskov Nielsen,
Lærer.

S. C. Fuursted,
Lærer.

J. C. Jacobsen,
Lærer.

J. C. Laursen,
Lærer.

C. Lauritsen,
Lærer.

K. Mølgaard,
Lærerinde.

M. Damtoft,
Distriktsjordemoder.

Jens Christian Laursen, Enelærer, er født den 8. April 1897 i Borbjerg som Søn af Gaardejer Jens Laursen og Hustru. Gift 1927 med Kirstine Hansen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1923, Vikar i Straasø 1923—24, Andenlærer paa Mandø 1924—27, ansat som Enelærer ved Vind Skole siden 1927.

C. Lauritsen, Enelærer, er født den 3. Marts 1901 i Skjern som Søn af Smed Lauritsen og Hustru, født Mogensen. Lærereksamen fra Haslev Seminarium 1925, Vikar og Vinter-Timelærer i Skjern 1925—28, Andenlærer i Ejstrupholm 1928—32, ansat som Enelærer ved Koldkjær Skole siden 1. April 1932.

Kathrine Mølgaard, Lærerinde, er født den 13. Oktober 1889 i Yllebjerg, Hodsager Sogn; som Datter af Folketingsmand Mølgaard Nielsen og Hustru. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1921, Vikar i Nøvling ved Aalborg 1921—22, Lærerinde i Blidstrup 1922—25, ansat som Lærerinde ved Straasø Skole siden 1. September 1925.

Marie Damtoft, Distriktsjordemoder, er født den 18. April 1898 i Husby som Datter af Tømremester Græm og Hustru. Gift 1931 med Vognmand Jens P. Damtoft. Jordemodereksamen fra Rigshospitalet 1927, privat Jordemoder i Ørnhøj 1928—30, Distriktsjordemoder i Vind siden 1. Juni 1930.

Medlemmer af Vinding-Vind Sogneraad er: Husejer Anders Fonager, Gaardejer Chr. Hedegaard, Gaardejer K. Kirkegaard, Husmand M. Kleinstrup, Husmand Kr. Vennevold, Gaardejer I. B. Poulsen, Gaardejer N. Hoffmann, Gaardejer N. Offersen jun. og Husmand I. Chr. Jensen.

TIMRING SOGN omgives af Vinding Sogn, Hammerum, Bølling og Hing Herred. I Sognet findes Byerne: Timring med Kirke, Præstebolig, Skole, Brugsforening, Andelsmejeri, Andelselektricitetsværk, Najbjerg, Tiphede med Filialkirke og Skole, Birkmose med Forskole og Grimstrup med Skole samt en Samling af Gaarde og Huse og Møltrup Optagelsehjem med Vandværk. Ved Møltrup findes et Teglværk.

Timring har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Læge- og Skattekreds, Hammerum Herreds Vurderingskreds, Amtets 5. Folketingskreds, 4. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 60 a og 60 b.

Timring Kirke er en lille og uanselig Kirke og bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. 1919 er tilbygget to Korsfløje ved Skibets østre Del. Vaabehuset flyttet og fornyet og hele Kirken restaureret. De romanske Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. I 1773 blev Murenes øverste Dele ombyggede med smaa, røde Mursten. Taarnet, med hvælvet Underrum og Spidsbue ind til Skibet, har en lille Udbygning mod Nord med Adgang til et lille Pulpitur og var tidligere kun lidt højere

end Skibet, men blev ved sidste Istandsættelse ført op i fuld Højde. Altertavlen, med et Maleri fra 1884 af Anker Lund, og Prædikestolen er i Barokstil med Snitværk. Romansk Granitfont med Tovstave. Paa Triumfvæggen salig Ove Bliks og Fru Anne Dyres kalkmalede Vaaben fra 1682.

Filialkirken i Tiphede er opført 1901 af røde Mursten som en Korskirke med hvælvet Loft og høj Kuppel. Altertavlen er et Maleri.

H. J. Østerby, Sognepræst, er født den 18. April 1901 i København som Søn af Lærer Østerby og Hustru. Gift 1927 med Ingrid Gad. cand. theol 1927, ordineret 1927, Sognepræst i Timring siden 1927.

Møltrup Optagelseshjem. Møltrup skal have tilhørt Jørgen Splid Fasti ved Midten af det 15. Aarhundrede, men den første med Sikkerhed kendte Ejer er hans Sønnesøn Jørgen Pallesen Splid, der 1568 og 1577 skrives til Møltrup, som derefter tilhørte hans Døtre Helvig og Mette Splid, 1623 boede Niels Styg-

Møltrup Optagelseshjem.

ges Enke Fru Else Munk paa Møltrup. Den blev 1640 solgt af Fru Helvig Skade, der havde arvet den efter Mette Splid, til Palle Rosenkrantz til Ørup, siden ejedes den af Fru Susanne Krabbe, hvis Arvinger 1657 solgte den til Oberst Ove Blik. 1684 skødede hans Arvinger Møltrup med 9 Gaarde og 1 Ml. til Borgmester Claus Christensens Arvinger, der 1685 skødede den til Christen Linde til Volstrup, fra hvem den gik over til Sønnen Niels Linde til Kærgaardsholm. 1747 blev den og Tanderup af hans Søn Chr. Linde til Tirsbæk skødet til Rud. H. Linde, der 1773 skødede Møltrup til sin Brodersøn Oberst Christen Linde, som frasolgte en stor Del af Godset 1792—94; Enken Ytte, DM., født de Grib, solgte Møltrup og Timring Kirke m. m. 1813 ved Auktion til J. Chr. Juulsgaard som 1815 skødede den til Oberst, Kammerherre A. M. W. v. Haffner; han solgte den 1826 til Klædekræmmer Peder Aaby Waad, død 1829, hvis Arvinger samme Aar skødede den til C. U. Valentiner, der 1830 skødede den med Timring Kirke m. m. til Gaardens Forpagter Povl Aagaard, fra hvem den 1834 kom til Jul. Crone. Af Brødrene Lassen blev den ca. 1840 solgt til Grev Vincents Lerche til Lerchesminde, der gjorde meget for at op hjælpe den. Han solgte den med Timring Kirke m. m. 1884 til Forpagter C. J. Lund, men maatte atter overtage den, hvorefter den 1894 solgtes for 108,000 Kr. til Niels Gram til Herningholm, fra hvem den ved Tvangsauktion 1902 for 63,267 Kr. overtoges af Vest- og Sønderjydske Kreditforening, som samme Aar solgte den til A. P. Jensen, der 1912 afhændede den for 120,000 Kr. til Pastor Johs. Munch, der her oprettede et Optagelseshjem for løsladte Fanger.

Hovedbygningen, 3 Fløje af Grundmur i et Stokværk, er opført 1777 af Chr. Linde. I Borggaarden staar et Springvand. Til Gaarden hører en stor og smuk Have. Møltrup Optagelseshjem, der er en selvejende Institution, har Plads til ca. 80 Mænd, løsladte Fanger

P. H. E. Kastrup,
Forstander.

og Vagabonder, der beskæftigedes ved Landbrug og forskelligt Husflidsarbejde. I 1925—26 optoges ialt 160 Mænd paa Hjemmet, den daglige Belægning var gennemsnitlig 65. Hjemmet drives med Tilskud fra Staten, forskellige Institutioner og Private. Optagelses-hjemmet ledes af en Forstander.

P. H. E. Kastrup, Forstander, Theolog, er født den 8. Maj 1886 som Søn af Jacob Kastrup og Hustru Sophie, født Møller. Gift 1913 med Ellen Hulda Lund. Ansat som Forstander for Optagelseshjemmet Møltrup, Formand for Vildbjerg Handels- og Landmandsbank.

Edvardt Hansen, Lærer, er født den 17. Maj 1889 som Søn af M. Hansen og Hustru Sophie, født Edwardsen. Gift 1914 med Astrid Simonsen. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1914, Medlem af Sogneraadet 1929.

V. Birkedal Jensen,
Lærer.

V. Birkedal Jensen, Lærer, er født den 11. Februar 1888 som Søn af N. S. Jensen og Hustru. Gift 1921 med Dorthea Jensen. Dimitteret 1915 fra Gedved Seminarium.

Chr. Vesterager, Sognefoged, er født den 21. Juni 1878 som Søn af Gaardejer N. Kr. Vesterager og Hustru, født Gjesten. Gift 1902 med Johanne Nielsen. Sogneraadformand fra 1925, Vurderingsmand for den almindelige Brandkasse, Medlem af Bestyrelsen i Handels- og Landmandsbanken i Vildbjerg, Bestyrer af Brevsamlingsstedet i Timring.

J. Bækgaard Jensen,
Teglværksejer.

J. Bækgaard Jensen, Teglværksejer, er født den 18. Oktober 1890 som Søn af Gaardejer A. P. Jensen og Hustru, født Andersen. Gift 1918 med Dagmar Marie Jensen. Ejer af Møltrup Teglværk, Formand for Timring Andelselektricitetsværk, Medlem af Menighedsraadet, Bestyrelsesmedlem af Forsamlingshuset.

E. Danstrup, Uddeler, er født den 20. Januar 1896 som Søn af Skovfoged N. Danstrup og Hustru Marie, født Nielsen. Gift 1921 med Gudrun Mark. Ansat som Uddeler ved Timring Brugsforening siden 1920.

Medlemmer af Timring Sogneraad er: Husmand Chr. Vesterager, Gaardejer J. Jensen, Gaardejer K. Jensen, Gaardejer I. P. Jørgensen, Gaardejer P. N. Thomsen, Husmand Th. C. Sørensen og Førstelærer E. Hansen.

NØRRE HORNE HERRED

Nørre Horne Herred er det sydvestligste i Amtet og det grænser mod Nord til Bølling Herred, fra hvilket det til Dels skilles ved Skjern Aa og dens Biaa Omme Aa, og Hammerum Herred, mod Øst til Vejle Amt, mod Syd til Ribe Amt, hvor Grænsen til Dels dannes af Lydum Aa, Aneraa og det gamle Udløb fra Ringkøbing Fjord, og mod Vest til Ringkøbing Fjord, i hvilken Tipperhalvøen, som hører til Herredet, skyder ud.

Dets samlede Areal udgør 39,621 ha og Indbyggerantallet var i 1925 ca. 8,065.

I Herredet findes følgende Sogne: Sønder Bork, Nørre Bork, Hemmet-Vium, Lønborg, Egvad, Lyne, Strellov, Oddum og Hoven.

SØNDER BORK-NØRRE BORK KOMMUNE består af Sønder Bork Sogn og Nørre Bork Sogn.

Sønder Bork omgives af Nørre Bork og Sønder Vium Sogne, samt Ribe Amt og Halvøen Tipperne.

Nørre Bork omgives af Sønder Bork, Ringkøbing Fjord, Hemmet og Sønder Vium Sogne.

I Sdr. Bork findes Byen: Sdr. Bork, delt i Vester- og Østerby, med Kirke, Præstegaard, Skole, Nr. Borks Spare- og Laanekasse, Kro, Mølle, Elektricitetsværk og Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Nr. Bork findes Byen: Nr. Bork, delt i Vester- og Øster Bork, med Kirke og Skole, Brugsforening, Afholdshotel, Elektricitetsværk og Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

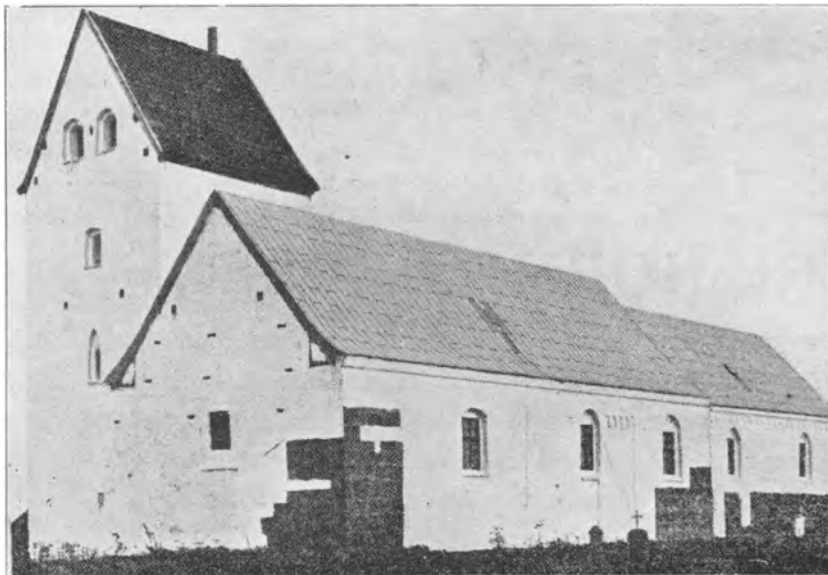
Sdr. Bork har Tingsted i Skjern og hører under Bølling-Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Nørre Horne Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 16. Lægd.

Nr. Bork har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet, samt 5. Udskrivningskreds' 15. Lægd.

Sdr. Bork Kirke består af Kor, Skib og Taarn, ejendommeligt placeret ved Skibets Nordvestside. De ældste Dele af Kor og Skib er fra romansk Tid af Tuf og Granitkvadre. Flere oprindelige Vinduer er bevarede, paa Sydturen ses endnu Rester af Lisener og Rundbuer. Vistnok i sengotisk Tid forlængedes Skibet et kort Stykke mod Vest af Granitkvadre og Munkesten, og ca. 1300 ombyggedes Koret af Munkesten, i dets Østgavl findes 3 tilmurede, spidsbuede Vinduer, væsentlig af Munkesten. En sengotisk Tilføjelse er det væsentlig af Mursten opførte Taarn, hvis Underrum fra første Færd har tjent som Vaabenhus, det har nu Spidsgavle, men indtil ca. 1754 havde det 5 Spir, hvoraf det midterste var meget højt. Kirken blev restaureret 1866. I det Indre har Koret to gotiske

C. M. Lauridsen,
Sogneraadformand.

Søndre Bork Kirke.

Hvælvinger. Skibet har Bjælkeloft. Alterbordet har indeholdt Relikvier af Skt. Anna. Inventaret er istandsat og malet 1920. Gotisk Fløjaltertavle fra Tiden ca. 1500, med udskaarne Figurer, i Midterskabet Jomfru Maria, Gud Fader med den korsfæstede og en Biskop, i Fløjene Apostlene. Den katolske Tavle er ca. 1600 indfattet i en Renæssanceramme med Halvsøjler og Ornamentvinger. Romansk Granitfont. Prædike-

stol med rig Akantusdekoration, i Ribeejens Ungrenæssancestil fra ca. 1580. Stolestaderne af lignende Art, men uden Ornament. I Vestenden et af Amtmand Chr. Teilmann 1739 opsat Pulpitur. Lysekronen er fra det 18. Aarhundrede.

Nørre Bork Kirke, der er en anseelig Kirke indviet til Skt. Anna, bestaar af Kor og Skib fra den romanske Tid samt Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Korbuen, begge Døre og et Par Vinduer er bevarede. I sengotisk Tid tilføjedes det af Granitkvadre og Munkesten byggede Taarn, hvis Gavle vender i Øst og Vest, og hvis hvælvede Underrum har Rundbue ind til Skibet. Vaabenhuset, af Mursten, er nyere. Et Sakristi nedbrødes 1821. I det Indre har Koret sengotisk Hvælv. Skibet har Bjælkeloft. Altertavle og Prædikestol i Renæssancestil. Romansk Granitdøbefont.

Skrumsager var fordum en Hovedgaard, der i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede ejedes af Niels Lange, med hvis Datter Kirsten den kom til Oberst Laurids Pogwisch, hvis Arvinger den derefter tilhørte. 1662 var den med de underlagte Gaarde Stensgaard og St. Nyland 34 Td. H., Bøndergodset 228 Td. H. Den beboedes af Sønnen Henning Pogwisch, men blev 1707 af dennes Broder Kaptajn Niels Pogwisch skødet med Gods til hans Fætter Generalmajor Chr. Georg v. Møsteng til Rønnohsholm, som 1708 af Jakob Knudsen i Tarm Bisgaard købte $\frac{1}{10}$ af den. Møsting skødede 1715 *Skrumsager* med Gods til Kancellisekretær, senere Amtmand Chr. Teilmann, hvis Søn Justitsraad Morten Teilmann til Ristrup 1756 skødede den med Tiender og Gods for 4843 Rd. til Christen Hansen til Lønborggaard, der 1757 lagde *Skrumsager* under Stamhuset Lønborggaard. Ved Brev af 1805 blev *Skrumsager* udskilt af Stamhuset, og 1807 skødede N. Jermin *Skrumsager* for 40,500 Rd. til Byfoged Søren Bork til Aabjærg, der samme Aar fik Bevilling paa at udparcellere *Skrumsager* i 133 Parceller, Hovedparcellen blev 1811 skødet til Jørgen Nielsen, som 1833 afstod den til Sønnen N. H. Jørgensen, som 1852 solgte den til Jens Jakobsen, der 1855 overlod den til sin Svigersøn Jacobus Riis, som 1872 solgte den til Theodor Fabricius, fra hvem den 1878 for 80,000 Kr. kom til Øllgaard. 1883 tilhørte den J. H. N. Brorsen, og 1896 solgtes den for 43,500 Kr. til Jakob Jensen og Tue Hansen. Af de gamle Bygninger er der intet Spor.

Nørkærgaard var endnu 1638 en Bondegaard, men 1645 en Hovedgaard, der ejedes af Jakob Grubbe, der af en Del af dens Tilliggende 1651 oprettede Grubbesholm. Begge Gaarde tilfaldt efter hans Død 1655 hans Halvbrødre Erik og Niels Kruse, den første udkøbte 1656 sin Broder af begge Gaarde, men maatte selv 1661 gaa fra dem. Grubbesholm overtoges af Ærkebiskop Hans Svane, Nørkærgaard af Landsdommer Willum Lange til Asmild Kloster og Magister Hans Rosenberg i Ribe, hvilke snart solgte dem begge til Landsdommer Jens Lassen, der lagde Nørkærgaards Jorder ind under Grubbesholm og nedbrød den sidste af Bygningerne 1675. Nørkærgaard, der laa paa en lille Holm, omgivet af Grave og Volde, skal være forladt paa Grund af Vandflod. Fra Jens Lassens Søn Kaptajn Frederik Lassen til Nørholm blev 1731 $\frac{3}{4}$ af Gaarden med Tiender og Gods ved Indførsel udlagt til Kirkeinspektør, Etatsraad Frederik Hein til Stensgaard, som 1732 købte $\frac{1}{4}$ af Gaarden og Gods af Kaptajnløjtnant Jak. Tommerup, som 1728 havde købt den af Ph. Hagedorn til Harreslevgaard. Heins Enke Susanne Brahe, død 1760, testamenterede Gaarden til sin Broder Oberstløjtnant Preben Brahe til Hvedholm, som samme Aar solgte den med Hemmet Kirke og Gods til Hovbønderne i Nørre Bork for 18,000 Rd. De bortsolgte Kirken og en Del af Godset og fik selv 1761 Skøde paa Gaarden og Gods for 8900 Rd. udstykkede Gaarden og solgte $\frac{1}{n}$ af den, Hovedparcellen, med Nørkærgaard og nogle Huse til Didr. Meiner, senere Birkedommer. Han solgte Hovedparcellen til Niels Hansen til Lønborggaard, til hvilken Gaarden hørte indtil Kaptajn N. Jermin solgte den 1796.

Sønder Bork Sogn og den sydlige Del af Fjorden er ved Vandflod og Sandflugt undergaaet store Forandringer, navnlig fremkaldt ved Nymindegabs Vandring mod Syd. Henved Midten af det 17. Aarhundrede var Gabet omtrent lige Vest for Skjern Aas Udløb, mellem Havrvig og Bjærgegaard paa Holmslands Klit, Vandet havde da langt lettere Adgang gennem det brede Gab, der gik lige i Retning V. Ø., og kunde gøre stor Skade paa Egnene ved Fjorden, særlig her i Sognet. Men efterhaanden som Gabet vandrede mod Syd, adskiltes det tidligere Klitland „Tippeland“ fra Holmsland Klit og forvandlede til en Halvø, Tipverhalvøen, som nu begrænses mod Vest af den tidligere Nymindestrøm, mod Syd af Anerbjergerne og en Indskæring fra Gabet. Paa Halvøen findes et rigt Fugleliv, navnlig af Vadefugle, som har deres Rugepladser her, de er fredede.

P. Th. Christiansen,
Sognefoged.

N. L. Boysen,
Elektricitetsværksbestyrer.

K. Djernes,
Elektricitetsværksbestyrer.

S. M. D. Larsen,
Møllejer.

Christen Madsen Lauridsen, Sogneraadformand, er født den 10. December 1880 som Søn af Gaardmand Kornelius Lauridsen og Hustru Kirstine, født Lauridsen. Gift 1904 med Kristine Marie Christensen.

Martin Jensen, Førstelærer, er født den 20. April 1870 som Søn af Gaardmand Jens Christensen og Hustru Ane Kathrine, født Andersen. Gift 1895 med Mette Marie Christensen. Uddannet som Lærer, Førstelærer ved Nørre Bork Skole siden 1932.

Alfred Kr. Olesen, Førstelærer, er født 6. Marts 1903 som Søn af Landmand Ole Peder Olesen og Hustru Marie, f. Pedersen. Gift 1931 med Erna Nielsen. Uddannet Lærer.

Peder Th. Christensen, Sognefoged, er født den 22. Februar 1863 som Søn af Th. Chr. Jensen og Hustru Ane, født Jensen. Gift 1932 med Karoline Madsen, Formand for Værgeraadet.

Christen Nielsen Larsen, Sognefoged, er født den 25. August 1875 som Søn af Skibsfører Peder Larsen og Hustru Rebekka, født Andersen. Gift 1900 med Maren Jepsen. Uddannet som Snedker, Formand for Sygekassen, Medlem af Menighedsraadet, i Bestyrelsen for Hjælpekassen.

Niels L. Boysen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 16. August 1877. Elektricitetsværksbestyrer ved Nørre Bork Elektricitetsværk.

K. Djernes, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 17. Februar 1871 som Søn af Landmand L. Djernes og Hustru. Gift 1905 med Laura Jørgensen. Elektricitetsværksbestyrer ved Sønder Bork Elektricitetsværk.

A. M. Nielsen,
Distriktsjordemoder.

Anna Marie Nielsen, Distriktsjordemoder, er født den 4. August 1884. Uddannet som Jordemoder paa Fødselsanstalten i København.

Jørgen Smidt Damgaard Hansen, Hotelejer, Maskinmester, er født den 7. Decbr. 1879 som Søn af Jens Damgaard Hansen og Hustru. Gift 1903 med Dagmar Jagd. Uddannet som Maskinmester.

J. S. Damgaard Hansen,
Hotelejer.

Sigurd Martinius Daniel Larsen, Møllejer, er født den 11. April 1892 som Søn af Chr. M. Larsen og Hustru. Gift 1921. Uddannet som Møller, Bestyrelsesmedlem i Sygekassen.

Medlemmer af Sdr. Bork-Nr. Bork Sogneraad er: Gaardejer Chr. Madsen Lauridsen, Gaardejer C. S. Andersen, Gaardejer L. P. Jensen, Gaardejer C. M. Jensen, Husmand F. Jensen, Gaardejer P. O. Petersen, Husmand S. M. Sørensen, Gaardejer A. Nielsen og Tømrer N. L. Laustsen.

HEMMET-SØNDER VIUM KOMMUNE bestaar af Hemmet Sogn og Sdr. Vium Sogn. Hemmet Sogn omgives af Sønder Vium, Nørre Bork Sogn, Ringkøbing Fjord og Lønborg Sogn. Sønder Vium omgives af Hemmet, Nørre- og Sønder Bork Sogne, Ribe Amt, Lyne, Egvad og Lønborg Sogne.

I Hemmet Sogn findes Byerne: Hemmet med Kirke, Præstegaard, Skole, Brugsforening, Afholdshotel, Elektricitetsværk, Andelsmejeri og Jernbanestation, Bandsbøl, Skulbøl, Tofum, samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Sønder Vium findes Byerne: Sønder Vium med Kirke, Skole, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Esbøl med Brugsforening, Afholdshotel og Andelsmejeri, Vejrup, og en Samling af Gaarde og Huse samt Viumgaard.

Hemmet Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling-Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Nørre Horne Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 14. Lægd.

Sønder Vium Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet, samt 5. Udskrivningskreds' 17. Lægd.

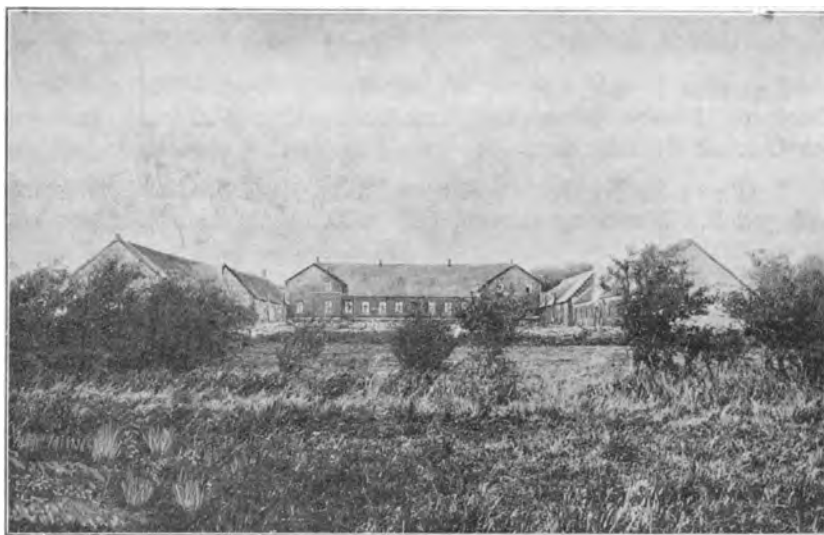
Hemmet Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid samt Taarn ved Skibets Norddør og Sakristi ved Korets Nordside. De oprindelige Mure er af Granitkvadre, raa Kamp og Tuf paa Skraakantsokkel. Eet romansk Vindue, i Korets Østgavl, samt Triumfbuen er

bevaret. I sengotisk Tid tilføjedes det usædvanligt placerede Munkestenstaarn, hvis Blindingsgavle vender i Nord og Syd, og hvis Underrum fra første Færd har tjent som Vaabenhus. Sengotisk er ogsaa Sakristiet, af Granitkvadre og Munkesten, med Blindingsgavl samt Korets Hvælving. Skibet har Bjælkeloft. Alterbordet er af Jernal. Altertavlen i Renæssancestil fra ca. 1600, med en Kopi af C. Blochs Christus fra 1902. Tidligere stod i Tavlen tre senkatolske Figurer, Gudfader med Sønnen, Jomfru Maria og en Pave, Apostelfigurene, fra samme gotiske Tavle staar et Pulpitur i Kirkens Vestende. Romansk Granitfont. Prædikestolen er i Renæssancestil fra Slutningen af det 16. Aarhundrede, som i Sønder Bork. De øverste Stolestader har Jakob Grubbes og Ingeborg Kruses Vaaben og Aarstallet 1653, som i Nørre Bork.

Sønder Vium Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid samt Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. De romanske Bygningsdele er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Begge Døre og fire Vinduer er bevarede. I sengotisk Tid tilføjedes Taarnet af romanske Kvadre og Munkesten, dets Gavle vender i Øst og Vest. Vaabenhuset er vistnok yngre. Hele Kirkens Indre, ogsaa Taarnrummet, er gotisk hvælvet. Alterbordspanel med Snitværk er fra Slutningen af det 16. Aarhundrede. Altertavle og Prædikestol i Renæssancestil. Romansk Granitfont. Paa et Stolepanel Aarstallet 1600. I Skibet er et stort tidliggotisk Krucifiks. Klokke med plattysk Minuskelindskrift. Ved Kirken er ansat en Sognepræst.

Hovumgaard beboedes i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede af Niels Iversen, der var gift med Anne Jensdatter, 1646 blev Gaarden af Fr. Sachs til Rybjærg solgt til Hartvig Sachs til Viumgaard, som 1647 solgte den til Jak. Grubbe til Grubbesholm, hvis Halvbroder Enevold Kruse beboede den. Han pantsatte den 1656 og solgte den 1662 til Broderen. Den var da blevet afbrændt af Brandenburgerne. Den regnedes endnu for en Hovedgaard i 1682, men 1683 var den en Bondegaard under Grubbesholm. Senere var den 2 Gaarde à 5½ Td. Hartkorn under Lønborggaard.

Viumgaard har været en Hovedgaard, som 1579 ejedes af Tyge Kruse til Vingegaard hvis Søn Enevold Kruse til Hjermslevgaard 1581 skrives til Viumgaard, 1646 blev den af Hartvig Sachs til Tanderup solgt til Knud Galt, hvis Enke Birg. Juul 1669 skødede den med Gods til sin Søn Gjerd Galt til Hørbylund, hvis Søn Knud Henrik Galt, der 1685 skrives til Viumgaard, 1698 blev myrdet af en Bonde paa sin Gaard „Østergaard“ i Lyne Sogn, var Slægtens sidste Mand. Hans Halvbroder Oluf R. Krabbe til Bjerre arvede Viumgaard, som han 1699 skødede for 25,000 Rd. til sin Svooger Christoffer Andersen Hvas til Frøstrup, fra hvem den 1706 ved Tvangsauktion kom til Chr. Ulrik Schultz til Bregninggaard, der 1708 solgte den for

Viumgaard.

4236 Rd. til Niels Jensen Biugum af Tarm, fra hvem den 1730 kom til hans Svigersøn Søren Sørensen Sterm, hvis Enke Kirsten Marie Biugum 1756 skødede den til sin Søn Tøger Reenberg Sterm, der 1758 skødede Viumgaard for 18,000 Rd. til Jakob Passau, der 1760 solgte den ved Auktion til Oberstløjtnant Hans Vilh. Rosenvinge. Han solgte Godset til Fæsterne og ved Auktion 1766 Gaarden m. m. for 3051 Rd. til Provst J. H. Brorsen til Søvig, som lod Skødet udstede til Math. og Søren Christensen, der delte Jorderne mellem sig, men først 1825, da den tilhørte Hans Christensen og Hans Nielsen Sejrup, deltes den i 2 Hovedparceller, fra sidstnævntes Enke Else Kirstine Sørensdatter kom den ene Parcel til Sønnen Hans Hansen Sejrup, hvis Søn Clemen Sejrup fra 1868 blev Ejer ogsaa af den anden Hovedparcel. 1910 solgte han Gaarden for 153,000 Kr. til L. H. Pedersen. Nu er meget af Jorden frasolgt. Af Hovedbygningen, der 1766 havde to Sidefløje, er der intet tilbage, ligesom der ikke er Spor af Volde og Grave.

M. Olesen,
Sognefoged.

N. Jensen,
Sognefoged.

H. J. Christensen,
Uddeler.

Marius Olesen, Sognefoged, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 17. Februar 1900 som Søn af M. Olesen og Hustru Kristine, født Kristensen.

Niels Jensen, Sognefoged, er født den 22. November 1883 som Søn af Gaardejer Hans Fr. Jensen og Hustru Maren Smedegaard, født Nielsen. Gift 1908 med Metha Kjærgaard, Formand for Menighedsraadet i Sønder Vium, Kasserer for Mejeriet, Kasserer for Brugsforeningen.

Hans Jørgen Christensen, Uddeler, er født den 30. September 1893 som Søn af Husejer Lars Peder Christensen og Hustru Anna, født Hansen. Gift 1920 med Else Marie Nielsen, Brugsuddeler ved Sønder Vium Brugsforening siden 1920.

Laurits Beck, Lærer, er født den 3. April 1897 som Søn af Indremissionær Søren Beck og Hustru Eline, født Lauridsen. Gift 1921 med Johanne Müller, Lærereksamen fra Odense Seminarium.

Anders S. Nielsen, Brugsuddeler, er født den 7. August 1893 som Søn af Sognefoged S. Nielsen og Hustru. Gift 1920. Ansat som Uddeler ved Hemmet Brugsforening.

Medlemmer af Hemmet-Sdr. Vium Sogneraad er: Gaardejer O. K. Olsen, Gaardejer H. A. Frandsen, Gaardejer N. Pagaard Nielsen, Smedemester K. Pagaard Vihelm Johnsen, Lærer A. Chr. Rønne, Gaardejer S. Frandsen Vestergaard og Gaardejer L. Christensen.

LØNBORG SOGN omgives af Egvad, Sdr. Vium og Hemmet Sogne, Ringkøbing Fjord og Bølling Herred.

I Sognet findes Byerne: Lønborg med Kirke, Præstegaard, Skole, Alderdomshjem, Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Lavstrup med Mølle, Vostrup med

Skole, Lønborg Sogns Sparekasse, Brugsforening og Jernbanestation, Fjerbæk, N.- og S. Bøl, Kyvling og en Samling af Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Lønborggaard.

Lønborg Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling-Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Nørre Horne Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Folketingskreds og 5. Udskrivningskreds' 13. Lægd.

Lønborg Kirke er vistnok indviet til Sct. Knud, den ligger paa en Banke og bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid samt Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd, Sakristi paa Korets Nordside. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Begge Døre og to Vinduer er bevarede. I sengotisk Tid tilføjedes Taarnet, med Blindingsgavle i Øst og Vest, af Granitkvadre og Munkesten, Vaabehuset af Munkesten og med Tøndehvælving, Sakristiet, af Granitkvadre og Munkesten, med Blindingsgavl og Hvælving og samtidig fik Kor og Skib Hvælvinger. Alterbordet er af Granit med Panel fra Slutningen af det 16. Aarhundrede. Altertavle i Renæssancestil med Maleri forestillende Christus i Emaus. Romansk Granitfont. Prædikestol i Renæssancestil fra Slutningen af det 16. Aarhundrede, som i Sdr. Bork. Præste- og Degnestol delvis fra gotisk Tid, den sidste med et siddende Svin, som blæser paa Sækkepipe. De andre Stolestader er delvis fra Slutningen af det 16. Aarhundrede med Gavle af Ribeegnens Type. I Koret et sengotisk Krucifiks. Orgelet fra 1869. Sakristiet og Vaabehuset har været Gravkapel for Henrik Müller, død 1717, og Familie indtil 1760, da Kisterne nedgravedes paa Kirkegaarden. Ved Kirken er ansat en Sognepræst.

Poul Jensen Bækbo, Sognepræst, er født den 20. December 1888 som Søn af Gaardejer Jesper Jensen og Hustru Ane Kathrine, født Poulsen. Gift 1919 med Mariane Kristensen. Teologisk Embedseksamen 1919, Sognepræst for Endelave Menighed i Aarhus Stift fra 1919—29, Sognepræst for Lønborg Menighed siden 1929.

Lønborggaard Hovedgaard tilhørte i katolsk Tid Ribebisperne, der vistnok af og til har opholdt sig her, den kaldtes ofte Lønborggaard Bispegaard. I 1534 blev den plyndret i Klementsfejden. Den var vist i Slutningen af det 15. Aarhundrede forlenet til Biskop Hartvig Juels Søster Johanne, Christen Steens, 1502 til Sønnen Erik Steen og 1511 til Eiler Bryske. Som Foged nævnes 1533 Christen Fasti til Vennergaard. Ved Reformationen kom Lønborggaard til Kronen, som 1651 pantsatte den og 1664 skødede den med Tiender og Gods for 25,579 Rd. til Rentemester Henrik Müller, som samme Aar skødede den til Sønnen Amtmand, Kancelliraad Henrik Müller, der lagde Kongensgaard og en Gaard i Lavstrup ind under Hovedgaarden og 1685 af Kongen fik denne tillagt Sædegaards Frihed, fra ham gik den over til Sønnen Amtmand, Etatsraad Selius Müller, der 1750 solgte Lønborggaard med Tiender og Gods m. m. for 31,000 Rd. til Te- og Porcelænshandler, Kancelliraad Christen Hansen, han oprettede 1757 af Lønborggaard, Skrumsager og Tiender m. m. Stamhuset Lønborggaard, der 1760 tilfaldt hans Brodersøn, Kancelliraad Niels Hansen, hvis Datter Christence bragte den til sin Mand Kaptajn Niels Jermiin til Engelsholm, der 1805 fik kgl. Bevilling paa at sælge Skrumsager og lægge Lundenæs under Stamhuset. Efter Besidderindens Død 1810, gift (2. Gang) med Christen Petersen, senere Generalkrigskommissær og Ejer af Engelsholm, gik Stamhuset over til hendes Datter Nielsine Jermiin, som 1811 ægtede Kammerherre Chr. F. O. Benzon til Christiansdal, som ved Bevilling af 1813 fik Tilladelse til at sælge Stamhuset mod at substituere en Fideikommiskapital paa 157,000 Rdl. Lundenæs blev med Gods 1814 solgt for 315,000 Rbd. S. V. til Fr. Juel til Boltinggaard, men efter to Aar maatte Benzon atter overtage dem. 1841 solgte han Lundenæs med komplet Gods for 110,000 Rd. til A. G. Tranberg til Bækmark, som frasolgte Godset og 1889 overdrog Lundenæs og Bækmark

Alderdomshjemmet.

for 350,000 Kr. til sin Søn H. I. C. Tranberg. Den nuværende Hovedbygning, i et Stokværk med 2 Fløje, af Grundmur er opført 1838. Af de ældste Bygninger er der intet Spor, mod Øst og Vest ses dog Rest af Graven. Alle Udhusene er opført 1898 efter en Brand.

Ved Lønborggaard fandtes tidligere en Laksegaard, der vistnok er nedlagt i det

19. Aarhundrede. Fangstens Værdi anslog man i Aarene 1820—29 til 200 Rdl. aarlig.

Noget Vest for Kirken har der i fordums Dage ligget en Kongsgaard, der allerede nævnedes i Valdemars Jordbog (Lønæburgh), og i 1278 har Erik Klipping udstedt nogle Breve herfra. Paa et Kort i Præsteindberetningen 1633 er indtegnet „Borigvold“ paa Lønborg Bjerg Vest for Kirken. Navnet er endnu bevaret i Kongensgaard i Lønborg By, men den oprindelige Gaard af dette Navn blev ødelagt i Krigen 1658, og Jordene lagdes senere under Lønborggaard. Til Kongsgaarden var knyttet et kgl. Birk, Lønborg Birk, medens der til Bispegaarden var knyttet et andet Birk, Vostrup Birk, begge de to Birker nævnes endnu i 1664, men forenedes derefter. 1673 skødede Kongen til Rentemester Henrik Müller Lønborggaards Birketing, hvilket nedlagdes 1796.

Ved Lønborg har der ifølge Præsteindberetningen 1638 været en hellig Kilde (Sct. Knuds Kilde), der i Middelalderen var meget besøgt, men som 1638 synes ikke mere at have været i Brug. — Paa Vostrup Bys Hede findes en Samling firkantede Pladser, omhegnede af lave Jordvolde, mulig Dyrkningsstykker fra Oldtiden. — Efter en Hekseproces i 1683 skal en Kvinde være brændt paa Vostrup Hede.

Jens Christian Jensen Sigaard, Lærer, er født 13. Juni 1897 som Søn af Gdr. Chr. Jensen Sigaard og Hustru Nikoline, født Jørgensen. Gift 1929. Uddannet som Lærer.

Peder Kristian Krogsgaard, Lærer, er født 29. Juni 1872 som Søn af Gaardejer Peder Krogsgaard og Hustru Karen, født Gjødese. Gift 1896 med Ane Pedersen, Lærer-

J. Chr. J. Sigaard,
Lærer.

P. Kr. Krogsgaard,
Lærer.

J. P. Beck,
Sparekassekasserer.

M. Christensen,
Sognefoged.

eksamen fra Vesterbro Seminarium, Formand for Lønborg Sogns Sygekasse, Formand for Lønborg Sogns Brugsforening.

P. Pedersen Beck, Sparekasssekasserer, er født den 15. Maj 1863 som Søn af Murer Mads Pedersen og Hustru Kirsten, født Johansen. Gift 1896 med Mette Marie Knudsen.

Peder Anton Tomsen Heltoft, Uddeler, er født den 15. Marts 1879 som Søn af Jes Christian Thomsen Heltoft og Hustru.

Mikkel Christensen, Sognefoged, Lægdsmand, er født den 24. Juni 1885 som Søn af Gaardejer Chresten Mikkelsen og Hustru Johanne Marie, født Lauridsen. Gift 1912 med Karen Andrup.

Medlemmer af Lønborg Sogneraad er: Gaardejer J. Cl. Sørensen, Gaardejer L. Bech Petersen, Købmand J. K. Vestergaard, Gaardejer S. Kr. Sørensen, Gaardejer I. P. Klynge, Husmand K. Madsen og Gaardejer K. Knudsen.

EGVAD SOGN omgives af Lønborg, Sdr. Vium og Lyne Sogne, samt Ribe Amt, Oddum Sogn og Bølling Herred.

I Sognet findes Egvad Kirke og Byerne: Tarm med Tarm-Sønderby og Fialkirke, Skole, Realskole, Kostskole, Sygehus, Alderdomshjem, Apotek, Kredslægebolig, Tarm og Omegns Sparekasse, A/S Tarm Bank, Hoteller, Elektricitetsværk, Gasværk, Vandværk, Jernbanestation, Telegrafstation og Postkontor, Forsum med Skole, Mejeri, Teglværk og Elektricitetsværk samt en Samling af Gaarde og Huse.

Egvad Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling-Nørre Herreders Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds m. m., Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nørre Herreders Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Nørre Horne Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 12. Lægd.

Egvad Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn med Vest og Vaabenus

J. A. Jørgensen,
Sogneraadformand.

Et ældre Billede fra Tarm.

mod Syd. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Korbuen, begge Døre og flere Vinduer er bevaret. I sengotisk Tid tilføjedes Taarnet, af Granitkvadre og Munkesten, med Gavle i Øst og Vest, og Vaabenhuset. Samtidigt blev hele Kirken gotisk hvælvet. Kirkens Sydside er restaureret 1890. Altertavlen i Senrenæssancestil med nyt Maleri forestillende Christus som Trøsteren, og Prædikestol med naivt figurligt Snitværk fra ca. 1600. Romansk Granitfont. Paa nogle Stolestader Aarstallet 1578 og Snitværk i Ribeegnens Maner. Den slanke, skriftløse Klokke er fra det 13. Aarhundrede.

P. B. Gadegaard,
Provst.

Filialkirken i Tarm er opført 1912 efter Tegning af Arkitekt Ahlmann og bestaar af Skib og Kor i eet samt Taarn med Pyramidetag. Koret har tresidet Afslutning. Bygningen er, undtagen Taarnets Overdel, hvidkalket og bærer Tegtag. Alterbilledet forestiller den barmhjertige Samaritan. Kirken har 250 Siddepladser. Sognepræst er Poul Borre Gadegaard.

Poul Borre Gadegaard, Sognepræst, er født den 28. September 1892 som Søn af Gaardejer Niels Gadegaard og Hustru Mette Krabbe, født Poulsen. Gift 1922 med Dorthea Laura Gade. cand. theol. 1921, Sognepræst i Tisted-Binderup-Darup 1922—29, Sognepræst i Egvad siden 1929. Provst 1931.

Tarm Vandmølle nævnes 1350 og 1461 og tilhørte da Ribebispen. Ved Midten af det 19. Aarhundrede var her betydeligt Brændevinsbrænderi. Den brændte omkring 1900 og indrettedes til Benmølle under A/S Blaakilde Møllens Fabrik, men er nu nedlagt.

Over Tarm Kær gik den gamle Hovedvej langs Vestkysten. I Januar 1513 styrtede Kong Hans her med sin Hest og paadrog sig derved den Sygdom, hvoraf han kort efter døde i Aalborg, Stedet vises endnu under Navn af „Kong Hans Høj“. Over selve Skjern Aa førte en Bro, der oprindeligt vedligeholdtes af Lundenæs, for Passagen ydedes Bropenge. Vejen over Tarm Kær vedligeholdtes af Bønderne i Nørre Herred og Bølling Herred som Pligtarbejde. I 1690 byggedes en stor Vase over Engene lige fra Skjern Bro til Tarm, den nuværende Landevej Vest for den gamle Vase, med tre Broer, byggedes i Aarene efter 1845; da de gamle Broer var blevet bortrevet af Strømmen ved Tøbrud.

Tarm tekniske Skole er oprettet i 1907 af den daværende Haandværkerforening, og havde indtil Efteraaret 1916 Lokale i Tarm Kommuneskole. Samme Aar lod Haandværker- og Industriforeningen opføre en Skolebygning med et Klasseværelse og 3 Lejligheder.

1920 fik Skolen fra Staten et Tilskud eller rentefri Laan paa 4000 Kr. og den ene af Lejlighederne blev omdannet til Klasseværelse saaledes at

Tarm tekniske Skole.

M. P. Nielsen,
Forstander.

det er nu 2-klasset. Skolen havde i 1931—32 64 Elever, og ved Skolen medvirker 3 Lærere, nemlig Overlærer Gerhard Nielsen, Murermeister Johs. Hansen og Lærer Aage Lauvtrup. Forstander er Martinus P. Nielsen.

Martinus P. Nielsen, Forstander, er født den 30. November 1880 som Søn af Gaardejer Hans Chr. Nielsen og Hustru, Bestyrelsesmedlem i Tarm Haandværker- og Industriforening og af Tarm Elektricitetsværk, Forstander for Tarm tekniske Skole.

K. Strunge,
Forstander.

Tarm Kommuneskole er opført 1901 og ombygget 1919, og har en Tilbygning fra 1930. Skolen har 5 Lærerkræfter, 3 Lærere og 2 Lærerinder. Skolens Overlærer er Gerhard Nielsen.

Gerhard Nielsen, Overlærer, er født den 17. Oktober 1893 som Søn af Vinterlærer Jeppe Wigbøl Nielsen og Hustru Kristine, født Larsen. Gift 1919 med Dagmar Jepsen. Taget Lærereksamen ved flere Kursus, Formand for Værgeraadet, Formand for Husflidsforeningen, Formand for Fredens Sogns Menigheds Børnehaves Feriekoloni, Overlærer ved Tarm Kommuneskole, Lærer ved teknisk Skole i Tarm.

„*Vestjydsk Kostskole*“ i Tarm er oprettet den 7. September 1887. Skolen oprettedes som et Aktieselskab, som opførte en 2-Etages Bygning med 5 Skolelokaler, forsynet med nyt og praktisk Materiale, en Lejlighed for Bestyreren, en større Spisesal samt 11 Lærer- og Elevværelser. Senere blev der tilbygget et stort Gymnastikhus, og Skolens Grundomraade med Haver, Legeplads m. m. udgør ca. 1½ Td. Land. I Foraaret 1898 blev der opført en 2-Etages Tilbygning med 22 Værelser, og i 1901—02 opførtes en større, særskilt Bygning, saa Skolen nu kan yde sund og rummelig Bolig for Skolens Beboere.

I 1894 overtoges Skolens Ledelse af nu afdøde Skolebestyrer S. Madsen-Mygdal, der ledede Skolen i 30 Aar, og i den Periode hævedes Skolen til at blive en meget anset Skole i Vestjylland og en landskendt Kostskole, og fra den er nu i Skolens 45 Aar udgaaet 700 Elever med Præliminæ-

„Vestjydsk Kostskole.“

eksamen. Den 21. August 1928 startede Skolens nuværende Forstander K. Strunge et 2-aarigt Studenterkursus i Tilknytning til Realskolen, og siden da har Skolen antaget Navnet „Vestjydsk Kostskole“, som et Fælles-Navn for de 2 Skoleafdelinger.

Studenterkursus forbereder til nysproglig og mat. naturvidenskabelig Studentereksamen. Og siden 1930 er der foruden den 2-aarige Læseplan etableret en 3-aarig Læseplan for

de Elever, for hvilke den mere forcerede Læsning ikke vil være tjenlig. Den 31. August 1931 opnaaede Skolen Statsanerkendelse og ligger dermed i et i alle Maader sundt Leje.

Indretningen af Studenterkursus og særlig af dets matematiske Linie har stillet meget store Krav til Skolen, hvad Lokaler, Installation og Samlinger angaar; men det er lykkedes, takket været Velvilje fra Egnens Pengeinstitutioner og mange Privatmænds Støtte, at skaffe de fornødne Pengemidler til Veje, saa Skolen nu staar fuldt rustet til det Arbejde, den har paataget sig.

Det er en Selvfølge, at Tyngdepunktet indenfor Skolen, trods den gode Tilslutning af Elever til Skolens Realklasser, mere og mere ligger i Studenterafdelingen, da denne stiller de største Krav ogsaa til Undervisningens Intensitet. Dette har medført, at det meste af den samlede Skoles Undervisning nu udføres af Lærere med Skoleembedseksamen. Ved Skolen er der foruden Forstanderen ansat 10 Lærere og Lærerinder, hvoraf de to dog kun er Timelærere. De seks af de faste Lærere har Skoleembedseksamen.

Skolens hele Organisation med 2- og 3-aarige Læseplaner og velkvalificerede Lærerpersonele udligner nu den Mangel, der i Vestjylland har været paa en Skole, der kunde forberede til Studentereksamen. Naturligvis er det vanskelige med en saadan Skole det, at Egnen er saa tyndt befolket, men for at lette Adgangen til Skolen har denne nu egen Rutebil, og ligeledes er Banerne meget imødekommende. Skolens Kostafdeling er moderniseret, og den stedse voksende Tilgang af Kostskoleelever vidner om, at Skolen endog betjener et meget omfattende Opland.

Knud Strunge, Skoleforstander, er født den 14. Februar 1891 som Søn af Malermester Alfred Strunge og Hustru Christiane, født Jacobsen. Gift 1919 med Eli Herskind Bak. Lærereksamen, deltaget i Statens Kursus i Tysk og Engelsk, nu Forstander ved „Vestjydsk Kostskole“ i Tarm.

A/S Tarm Bank. Stiftende Generalforsamling afholdtes den 23. Juni 1911. Til Medlemmer af Bankraadet valgtes: Boghandler A. G. Madsen, Tømmerhandler J. P. Jensen, Distriktsbestyrer P. Pedersen Hjerk, Førstelærer A. J. Jørgensen, Gaardejer Hans Rabek alle af Tarm, Godsejer E. Tranberg, Lønborggaard, Slagter J. K. Mikkelsen, Lønborg, Gaardejer Martin Nielsen, Vostrup, Møllejejer J. Jacobsen, Hemmet, Gaardejer Jens Chr. Sørensen, Vejrup. Gaardejer J. Chr. Hedevang, Lyhne, Købmand J. P. Jacobsen, Aadum, Gaardejer Jens Eg, Aadum, Gaardejer Niels Lykke Sørensen, Sdr. Bork, og Partikulier Laurids Jensen, Nr. Bork. Til Formand valgtes Godsejer E. Tranberg, Lønborggaard, og Næstformand Førstelærer A. J. Jørgensen, Tarm. Til Kontrolkomite valgtes J. P. Jacobsen, Aadum, P. Pedersen Hjerk, Tarm, og A. J. Jørgensen, Tarm. Til Direktionen valgtes Tømmerhandler J. P. Jensen, Boghandler A. G. Madsen og Kornhandler H. Jessen Hansen, alle af Tarm. Bankens Aktiekapital var Kr. 60,000, der i 1917 udvidedes til Kr. 125,000, og i 1925 til Kr. 250,000, ved hvilken sidste Udvidelse Aktionærerne fik en Friaktie. Den 31. December 1912 androg Bankens samlede Indlaanskapital Kr. 343,765,47 og den 31. December 1931 ialt Kr. 2,536,790,20 og med en Aktiekapital paa Kr. 250,000 og en Reservefond paa Kr. 110,000. — Bankens nuværende Bestyrelse er: Godsejer E. Tranberg, Lønborggaard, Formand, pens. Førstelærer A. J. Jørgensen, Tarm, Næstformand, Distriktsbestyrer P. Pedersen Hjerk, Tarm, Købmand J. P. Jacobsen, Aadum, og Købmand S. J. Nielsen, Tarm. Bankens nuværende Direktion er: Boghandler A. G. Madsen, Kornhandler H. Jessen Hansen og Direktør J. Olesen.

Tarm Stole- og Møbelfabrik. Fabriken blev grundlagt i Aaret 1898 af nu afd. Mads Henriksen. I de første Aar fabrikeredes kun de saakaldte svenske Stole, men efterhaan-

den tog Fabriken andre Ting op, saa der nu laves saa at sige alle forskellige Møblementer. Det siger sig selv, at Fabriken mange Gange har været Genstand for Udvidelser, idet der nu beskæftiges mellem 25—30 Mand. Fabriken har hele Tiden været Leverandør til Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger. Dens Ejer er Fabrikant F.V. Lerche.

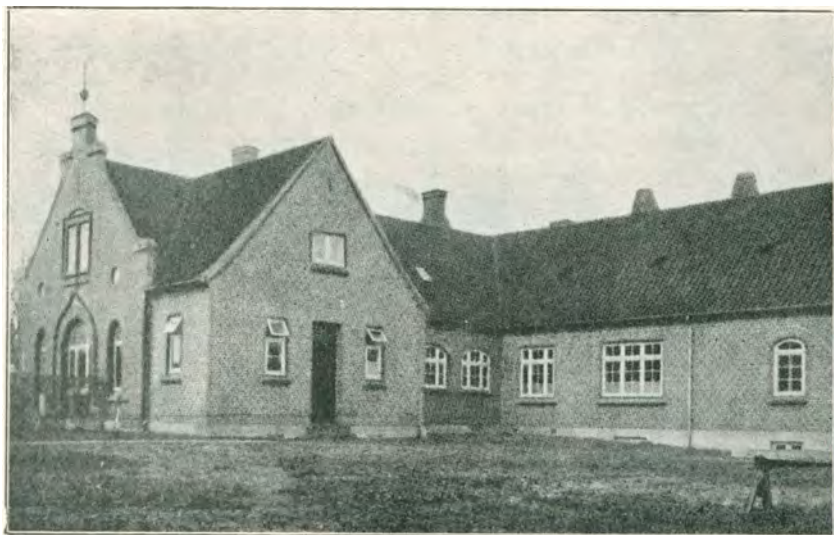

Tarm Stolefabrik.

Frederik Vilhelm Lerche, Fabrikant, er født den 2. November 1881 som Søn af Ledvogter Georg Lerche og Hustru Maren, født Andersen. Gift 1914 med Karen Larsen.

Tarm Sygehus. I 1886 byggede daværende Apoteker Rasmussen for egen Regning et Sygehus. Det bestod af en enlænget Bygning med Plads til 9 Senge og Værelse til Sygeplejersken, der tillige varetog Økonomien. I denne Bygning lod Apotekeren drive privat Sygeplejevirkosomhed i en Række Aar, efter at Amtsraadet havde nægtet at indgaa paa hans Forslag om at leje Sygehuset for en aarlig Leje af 400 Kr. i 12 Aar, hvorefter det vederlagsfrit skulde overgaa til Amtet, indtil Amtsraadet købte og overtog Sygehuset i 1889 samtidig med, at det lod bygge et Epidemihus paa samme Grund. Sygehuset i Tarm er det eneste af de oprindelige Sygehuse, der endnu er i Brug, skønt der af det gamle nu kun er 2 større Stuer tilbage i den oprindelige Skikkelse. Ved en større Ombygning i 1899, der var anslaaet til 8000 Kr., hvortil kom 2000 Kr. til Montering, skabtes 3 nye Sygestuer, Lægeværelse m. v. og en lille Operationsstue, alt i Flugt med den oprindelige Facade. I 1912 foretoges atter en Udvidelse ved at bygge 3 Fløje mod Nord, den kostede 80,000 Kr. Der skabtes nu foruden forøget Patientplads en tidssvarende Operationsstue, medens den gamle omdannedes til Køkken. I Mellemtiden var ogsaa den til Tuberkuloseafdeling oprindelig bestemte Bygning, der imidlertid senere var indrettet som Annekst til Epidemisygehuset, taget i Brug som Hospital. Endelig skete den sidste betydelige Udvidelse i 1921, idet Facaden forlængedes mod Vest og der hertil byggedes en Nordfløj. Der gaves herved mod en Bekostning af ca. 71,000 Kr. Plads til yderligere 5 Senge, Røntgeninstallation, Badeværelser m. v., medens der indrettedes Vaskeri m. v. i Kælderen. Den trods disse Udvidelser stadig herskende Mangel paa Patientplads, men ikke mindst den primitive Maade, paa hvilken Sygeplejepersonalets Boligforhold er ordnet samt en følelig Mangel af Bekvemmeligheder for oppegaaende Patienter har i allerseneste Tid ført til Overvejelser om en fornyet Udvidelse.

Hans A. M. Sørensen, Overlæge, er født den 11. Februar 1891 som Søn af Branddirektør Søren Peder Sørensen og Hustru Larsine, født Lillelund. Gift 1917 med Nielsine Rahbek. Medicinsk Embedseksamen Vinter 1915, derefter Kandidat 8 Maaneder paa Københavns Amts Sygehus, Frederiksberg, Turnus kandidat i 15 Maaneder paa Kø-

Tarm Sygehus.

benhavns Kommunehospitals II, V og VI Afdeling, Reservelæge 13 Mdr. paa Skive Sygehus, Overlæge ved Tarm Sygehus.

Johannes Jensen, Stationsforstander, er født den 2. April 1867 som Søn af Husmand Anders Jensen og Hustru Kristine, født Thomsen. Gift 1898 med Karen Hansine Hansen, Præliminærexamen og Jernbaneksamen, ansat som Elev ved Statsbanerne den 1. April 1885, Assistent i Langaa den 1.

Juni 1886, blev, efter at have gjort Tjeneste ved forskellige jydse Stationer, Leder af Ilgodsekspeditionen paa Aarhus Hovedbanegaard 1897—1913, Stationsforstander i Skalborg fra 1. December 1913—17, i Skals 1917—22, Stationsforstander i Tarm siden 1. September 1922.

Kristen Jørgensen, Hotelejer, er født den 19. April 1880. Gift 1912. Indehaver af Bechs Hotel i Tarm fra 1. Maj 1923.

Jens Jørgen Jensen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 27. Januar 1884 som Søn af Gaardejer Frants Jensen og Hustru Berta Sofie. Gift 1926 med Marie Olesen. Uddannet som Maskinist, ansat ved Tarm Elektricitetsværk som Elektricitetsværksbestyrer siden 1. November 1918, Formand for Personlig Friheds Værn for Tarm Afdeling.

Anders Bjørslev Bertram, Assistent, er født den 3. September 1905 som Søn af Hans Chr. Bertram og Hustru. Gift 1929. Ansat ved Tarm Elektricitetsværk som Assistent.

Jens Chr. Ingvar dt Didriksen, Skorstensfejermester, er født den 2. Juli 1882 som Søn af Bødker Didrik Hansen Didriksen og Hustru. Gift 1904. Aut. Skorstensfejermester i Tarm.

Jensine Marie Hansen, Bestyrerinde, er født den 21. September 1884 som Datter af Landmand Jens Hansen og Hustru Katrine, født Johannesen. Ansat ved Tarm Alderdomshjem som Bestyrerinde i de sidste 20 Aar.

H. A. M. Sørensen,
Overlæge.

J. Jensen,
Stationsforstander.

F. V. Lerche,
Fabrikant.

K. Jørgensen,
Hotelejer.

J. J. Jensen,
Bestyrer.

J. Chr. I. Didriksen,
Skorstensfejermester.

J. M. Hansen,
Bestyrerinde.

K. M. Grønlund,
Jordemoder.

Kirsten Marie Grønlund, Distriktsjordemoder, er født den 28. Marts 1863 som Datter af Gaardejer Niels Graversen, Kjærgaard, Tiim, og Hustru Mariane Nielsdatter, Mølgaard. Gift 1882. Jordemodereksamen 1892—93, Distriktsjordemoder i Tarm.

E. Reinholdt Nielsen, Læge, er født den 12. Januar 1898 som Søn af Gaard- og Møllejejer Niels Nielsen og Hustru Marie, født Christensen. Gift 1924 med Gerda Siboni. Student, 6 Maaneder som Reservelæge ved Kysthospitalet ved Juelsminde, medicinsk Embedseksamen Januar 1924, vikarierende Reservelæge ved Skive Sygehus Februar 1924, Reservelæge ved Assens Sygehus 1924—26, Kandidat ved Righospitalets Fødeafdeling B fra 1. Oktober til 1. November 1926, praktiserende Læge i Tarm fra 1. November 1926.

Marius Debel, Sognefoged, er født den 3. Februar 1890 som Søn af Sognefoged N. Nielsen Debel og Hustru Hansine, født Jensen. Gift 28. December 1916 med Sidsel Kirstine Christensen. Ansat som Sognefoged i Tarm.

Jørgen Adolph Jørgensen, Sogneraadformand, er født 3. Oktober 1862. Uddannet som Skolelærer, har tidligere været Førstelærer i Tarm, Sparekassedirektør i Tarm, Kasserer for de sammenvirkende Sogneraadforeninger, Sogneraadformand i Tarm.

Medlemmer af Egvad Sogneraad er: pens. Førstelærer A. J. Jørgensen, Gaardejer H. Nielsen, Gaardejer P. Pedersen, Træhandler J. Lund Poulsen, Sadelmager Chr. Kirkegaard Nielsen, Manufakturhandler S. J. Nielsen, Gaardejer J. Jespersen, Gaardejer N. Nielsen og Karetmager J. C. L. Sørensen.

LYNE SOGN omgives af Ribe Amt og Lydum Sogn, Sdr. Vium og Egvad Sogne samt Strellov Sogn. I Lyne Sogn findes Byerne: Lyne med Kirke, Skole, Brugsforening, Afholdshotel og Andelsmejeri, Nørhede med Elektricitetsværk, Sønderdiger, Glibstrup, Ulbæk, Østergaard med Skole samt en Del Gaarde og Huse.

Lyne Sogn har Tingsted i Skern og hører under Bølling-Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Nørre Horne Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 18. Lægd.

Lyne Kirke er vistnok indviet til Skt. Peder og bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Norddøren og flere Vinduer er bevarede. I sengotisk Tid tilføjedes Vaabenhuset, af Munkesten, og Taarnet med Gavle i Øst og Vest af Granitkvadre og Munkesten; men 1927 nedreves det gamle Taarn, dets Underrum inddrages i Skibet, og et nyt Taarn opførtes. Kirkens Indre har Bjælkelofter. Romansk Alterbord af Granitkvadre, med Panel som i Lønborg. Altertavle og Prædikestol i Renæssancestil, begge af samme Snedker, Prædikestolen med Mads Nielsen Skades fædr. og mødr. Vaaben. Tre Figurer

fra en gotisk Altertavle, Kalken er skænket 1673 af Jesper Vognsen og Elsebe Skade. Romansk Granitfont.

Østergaard blev 1583 oprettet til en Hovedgaard af 2 Bøndergaarde i Nærild, af hvilke Mads Nielsen Skade samme Aar havde faaet den ene ved Mageskifte med Kronen. Han skrives til den endnu 1618, men 1632 solgte hans Brodersøn Niels Skade den til sin Broder Hans Skade til Rolsegaard, hvis Søn Niels Skade 1648 skrives til Nærild. Med hans Søster Elsebe Skade kom Gaarden til Ritmester Jesper Vognsen til Rolsegaard, † 1687, i hvis Tid den brændte. Med hans Døtre Elisabeth Magdalene og Ingeborg Marie kom den til deres Ægtefæller Ritmester Otto Andr. Lindenqvist til Rolsegaard og Ritmester Augustin Permoser. Lindenqvists Halvdel købtes 1697 paa Auktion af Bent Müller og skødedes 1702 af Herredsfoged Jak. Knudsen til Niels Andersen Boltrup til Frøstrup, der 1703 købte Permosers Halvdel og saaledes samlede Gaarden. Den købtes atter af ovennævnte Jak. Knudsen, † 1729. Da hans Enke Birgitte Cathrine Christensdatter var død 1750, solgte Arvingerne 1752 ved Auktion Østergaard med noget Gods til Forpagter Niels Zellemann, som ved Auktion 1755 solgte den for 3090 Rd. til Christen Hanssen til Lønborggaard, hvorpaa den deltes i 3 Gaarde, som bortfæstedes, og som hørte under Lønborggaard, indtil Fr. Juel 1815 solgte dem. Østergaard By er nu delt i 8 Gaarde og 6 mindre Parceller. Hovedbygningen har ligget midt i Østergaards Mark.

Foruden en Jernalders Gravplads med lave Tuer kendes i Sognet henved 160 Gravhøje, af hvilke mange dog nu er sløjfede, medens Størsteparten af de øvrige er mere eller mindre beskadiget eller ganske udgravet.

Medlemmer af Lyne Sogneraad er: Gaardejer M. Tang, Gaardejer N. Bundgaard, Gaardejer N. Nielsen, Gaardejer A. Olesen og Gaardejer A. Andreasen.

STRELLOV SOGN omgives af Ølgod og Lyne Sogne.

I Sognet findes Strellov med Kirke og Byerne: Katrevæl med Skole, Brugsforening og Andelsmejeri, Mosbøl, Adsbøl, Nørtarp, Østtarp og en Samling af Gaarde og Huse.

Strellov Sogn har Tingsted i Skern og hører under Bølling-Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Nørre-Horne Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 19. Lægd.

Strellov Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Begge Døre og et Vindue er bevarede. I sengotisk Tid tilføjedes Taarnet og Vaabehuset, begge af Munkesten. Koret og Taarnrummet fik Hvælving, medens Skibet beholdt sit Bjælkeloft. 1918 ombyggedes og forhøjedes Taarnet. Altertavle og Prædikestol i Renæssancestil, opsatte 1593–95 af Christen Vind til Endrupholm. Altertavlen, der ca. 1929 blevet opmalet, indfatter et Maleri fra 1885 af Anker Lund, paa Prædikestolens Himmel Aarstallet 1634. Romansk Granitfont med Dobbeltløver. I Kirkens Vestende et Pulpitur i Renæssancestil, der har hørt sammen med Prædikestolen, som oprindelig har staaet midt for Korbuen.

Medlemmer af Strellov Sogneraad er: Gaardejer A. Johansen, Formand, Husmand K. Madsen, Husmand O. F. Olesen, Husmand J. Jørgensen og Gaardejer P. Vestergaard.

AADUM SOGN omgives af Egvad Sogn, Bølling Herred, Hoven Sogn og Ribe Amt. I Aadum Sogn findes Byerne: Kirkeby med Aadum Kirke, Præstebolig, Skole, Aadum Sogns Spare- og Laanekasse, Brugsforening og Andelsmejeri, Bindsbøl, Skodsbøl, Graahede, Tøstrup, Vittarp med Biskole, Odderup med Biskole, Forskole, Møgelmoose, Rosen-

dal med Skole, Gundesbøl med Biskole, Rabæk med Biskole, Stovstrup med Skole samt en Samling af Gaarde og Huse.

Aadum Sogn har Tingsted i Skern og hører under Bølling-Nørre Herreders Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nørre Herreders Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Nørre-Horne Herreders Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 21. Lægd.

Aadum Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Dørene og flere Vinduer samt Korbuen er bevaret. I sengotisk Tid tilføjedes Taarnet, hvis hvælvede Underrum har Rundbue ind til Skibet, af Granitkvadre, raa Granit og Munkesten, og Vaabenhuset af Munkesten.

Aadum Kirke.

Paa Skibets Sydмур staaer 1652, paa Korgavlen 1879. Kirkens Indre har Bjælkelofter. Altertavle i Renæssancestil med et Maleri. Romansk Granitfont med Himmel i Barokstil. Prædikestol i Barokstil, med rigt figurligt Snitværk. Ejendommeligt dekorerede Stolestader af Ribeejens Type, fra Tiden henimod Aar 1600. Den slanke, skriftløse Klokke er fra det 14. Aarhundrede.

Medlemmer af Aadum Sogneraad er: Gaardejer H. P. Pedersen, Formand, Husmand P. Bundgaard, Gaardejer N. Justensen Nielsen, Gaardejer P. M. Pedersen, Husmand J. E. Jacobsen, Gaardejer L. Poulsen og Førstelærer M. K. Skov.

HOVEN SOGN omgives af Vejle Amt, Ribe Amt, Aadum Sogn, Bølling Herred og Hammerum Herred. I Hoven Sogn findes Byerne: Hoven med Kirke, Præstebolig, Skole, Kvindehøjskole og Afholdshotel, Ørbæk med Brugsforening, Andelsmejeri og Elektricitetsværk, Knaphul med Skole, og en Samling af Gaarde og Huse.

Hoven Sogn har Tingsted i Skern og hører under Bølling-Nørre Herreders Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nørre Herreders Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Nørre-Horne Herreders Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 20. Lægd.

Hoven Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, af Granitkvadre og raa Granit paa Skraakantsokkel samt et senere tilføjede Vaabenhus mod Syd. I Danske Atlas hedder det, at Kirken havde et lidet Taarn. Ved en Istandsættelse 1874 opførtes et Spir over Vestgavlen, og Murene dækkedes af Puds. Begge de romanske Døre og Korbuen er bevarede. Det Indre har Bjælkelofter. Gotisk Altertavle fra Tiden henimod 1500, restaureret 1905; i Midtskabet Christi Himmelfart; i Fløjene Maries Tempelgang, Mødet med Elisabeth, Bebudelsen og Fremstillingen i Templet. Romansk Fontekummé af Granit. Prædikestol

Hoven Kirke.

fra Renæssancetiden, hvis naive Snitværk er fjernet i det 19. Aarhundrede. Den slanke, skriftløse Klokke er fra det 13. Aarh.

Kvindehøjskolen i Hoven oprettedes 1877 af Lærer K. Kristensen († 1918), der drev den som almindelig Folkehøjskole til 1891, da den blev omdannet til Kvindehøjskole med det Formaal at uddanne Vinterlærerinder, der uddannedes aarlig 25—30 Kvinder.

Hejmdal Plantage, der er grundlagt af afdøde Grosserer Ad. Levison, er paa Tirsbjerg 1912 afsløret et Mindesmærke for Chr. IX, Broncebuste paa 2,5 m høj Granitstøje, bekostet af Ad. Levison. I Paabøl er der 1921 afsøret en Mindesten for Skovrider Holt. I Hoven en Mindesten for E. M. Dalgas, afsløret 1896, og en Genforeningssten afsløret 1920.

Spredt i Sognet kendes ca. 65 Gravhøje, gennemgaaende af ringere Størrelse; adskillige af dem er nu mere eller mindre beskadigede. Blandt de aneligere er Tohøjene Syd for Ørbæk, og atter Syd derfor de to Degnehøje. Øst for Okslund ligger Gruppen Firhøjene, af hvilke den bevarede er fredsløst, og ved Hulmose enkelte Høje, deriblandt en fredet. Nord for Paabøl ses i Plantage den højtliggende Tirsbjerg Knap, og Syd for Paabøl, ligeledes i Plantage, den ganske anelige Søndermarkhøj. En mindre Høj nordøst for Ørbæk synes at have omsluttet en Stenalder Grav.

Medlemmer af Hoven Sogneraad er: Gaardejer H. Berthelsen, Formand, Gaardejer Eske Dyrvig Johannesen, Gaardejer M. Barslund, Husmand M. Kristensen, Købmand M. Pedersen, Gaardejer E. H. Enevoldsen og Driftsleder K. B. Jensen.

HING HERRED

Hing Herred grænser mod Nord og Øst til Ulfborg Herred, mod Syd til Bølling Herred, omgives iøvrigt af Ringkøbing Fjord og Vesterhavet. Til Herredet hører Holmsland mellem Ringkøbing Fjord og Stadil Fjord, hvilken sidste ligger i Herredet, og Holmsland Klit mellem Ringkøbing Fjord og Vesterhavet.

Dets samlede Areal udgør 48,382 ha, og Indbyggerantallet var i 1925 ca. 11,000.

I Herredet ligger Købstaden Ringkøbing og følgende Sogne: Ringkøbing Købstads Landdistrikt, Rindum, Velling, Hee, No, Torsted, Hover, Nørre Omme, Tim, Stadil, Veder sø og Nysogn-Gammelsogn-Holmsland Klit.

RINGKØBING KØBSTADS LANDDISTRIKT omgives af Rindum og Velling Sogne. I Distriktet ligger Hedegaard og en Samling af Huse.

Ringkøbing Købstads Landdistrikt har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 22. Lægd.

Beboerne søger Ringkøbing Kirke. Distriktet har Fattigvæsen fælles med Købstaden, medens Børnene efter Overenskomst med Velling Kommune søger dennes Skole. Som Vederlag for dette Fællesskab svares saavel til Købstaden som Velling Kommune en aarlig Afgift. Det har en særlig Distriktsforstander, men er ikke særligt repræsenteret i Købstadens Byraad; derimod vælger det et Medlem til at tiltræde Købstadens Hjælpekasse, ligesom Amtet beskikker et Medlem til at tiltræde Skatteraadet.

RINDUM SOGN omgives af Ringkøbing Købstadsjorder, Landdistriktet, Velling, No og Hee Sogne samt Nysogn og Gammelsogn. I Rindum Sogn findes Byerne: Kirkeby med Rindum Kirke, Skole, Brugsforening og Elektricitetsværk, Østerby, Sønderby, Mejlbjby, Vesterby, Nørby samt en Samling af Gaarde og Huse.

Rindum Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 33. Lægd.

Rindum Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa Dobbeltsoffel. Granitkorbuen, begge Døre og flere Vinduer er bevarede. I den seneste Middelalder tilføjedes Taarnet og Vaabehuset af Munkesten, det nederste af Taarnet dog af Granitkvadre. Ved en større Restaurering 1889 fik blandt andet Sydmuren større rundbuede Vinduer, det Indre har flade Lofter, dog er Taarnrummet gotisk hvælvet. Det romanske Granitalterbord med Panel er bevaret, snedkret af Laurids Snedker paa Holmsland 1640 og med Malerier af Jacob van Molengracht fra Ribe 1651. Altertavle i Renæssancestil, tredelt af Pilastrer; den oprindelige Stafering, fra 1590, med Indskrifter og to Adelsvaaben er genfremstillet 1916. Romansk Granitfont med Træhimmel af Laurids Snedker 1650. Prædikestol i Renæssancestil. Degnestol med Thomas Fastis og Christense Bryskes Vaaben. I Skibet et senkatolsk Krucifiks.

Rindumgaard har maaske tilhørt Peder Kaa af Rindum, der nævnes 1406 og førte en Sparre i sit Vaaben. I hvert Fald var den forhen en Hovedgaard, der i det 15. Aarhundrede ejedes af Fru Anne Lange til Nørholm, som havde pantsat den til Henrik Stampe paa Visselbjerg, der oplod Pantet til Niels Clemmensen. Hans Søn Rasmus Clemmensen til Avnsbjergs Arvinger solgte Gaarden til Hr. Mogens Gøye, men 1532 blev den tildømt Chr. Fasti til Vennergaard, der havde ægtet Fru Annes Søsterdatter, Fru Anne Clausdatter Strangesen, der 1568 som Enke nævnes til Ridumgaard og døde 1592; — Ridumgaard hørte nu sammen med Vennergaard, ofte benyttet som Enkesæde, saaledes 1647 af Mette Lange, Erik Lykkes. 1662 tilhørte den med Gods hendes Broder Christen Henriksen Lange til Dejbjerglund og hans afdøde Broder And. Langes Børn, af hvilke Sønnen Henrik Lange til Vennergaard 1682 skødede den med Gods til sin Moder Fru Karen Pogwisch, hun maatte 1684 afstaa den for resterende Skatter til Kongen, som 1686 skænkede den m. m. til H. U. Lützwow, men fik den tilbage og 1693 overdrog den og Vennergaard til Henning Meyercrone. Den var nu Fæstegaard under Vennergaard indtil 1770, da Mads Opitius solgte den for 735 Rd. til Christen Nielsen Post i Ringkøbing og Morten Nielsen i Gammelsogn. 1789 tilhørte den Peder Olufsen, og 1806 blev den skødet af Niels Pedersen i Molbjerg Mølle for 5000 Rd. til Laurs Molberg, der 1807 skødede den for 4600 Rd. til Amtmand P. O. Rosenørn, som 1820 afhændede den for 12,000 Rbd. r. S. til Amtmand V. C. Lorentz. Ved kgl. Resolution af 14. August 1824 købte Staten Gaarden

til Amtmandsbolig. Bygningen er i Empirestil, fra Begyndelsen af det 16. Aarhundrede. Rosenørn anlagde 1819 en Plantage ved Gaarden, senere udvidet af Amtmand F. F. Tillsch og 1900 af Amtmand C. H. V. Feddersen.

Holger Fensvig, Lærer, er født 8. December 1899 som Søn af Lærer M. Nielsen og Hustru, Gørding. Gift 1928 med Anne Birgitte Toft. Dimitteret fra Jellinge Seminarium 1920, Andenlærer i Højmark Skole, Sdr. Lem Sogn, 1921—28, Kommunalærer i Haslev 1928—30, siden 1. November 1930 Førstelærer ved Rindum Skole.

Medlemmer af Rindum Sogneraad er: Gaardejer J. J. Jacobsen, Formand, Togbetjent C. Sørensen, Gaardejer L. Lydersen, Gaardejer O. Jørgensen, Husmand Chr. Vang, Gaardejer A. Svendsen og Fuldmægtig E. Kjær.

H. P. Ammitzbøll,
Sogneraadformand.

HEE SOGN omgives af No, Rindum og Nysogn Sogne, fra hvilket det skilles ved Heager og Von Aa samt af Stadel, Tiim, Torsted og Hover Sogne.

I Sognet findes Byerne: Hee med Kirke, Præstegaard, Skole, Forsamlingshus, Alderdomshjem, Afholdshotel, Brugsforening, Cementstøberi, Elektricitetsværk og Jernbane- og Telegrafstation, Sønderby, Haelby, Agersbæk, Siersbæk, Ejstrup, Hvingel med Skole samt en Samling Gaarde og Huse. Af større Gaarde kan nævnes Hovedgaarden „Voldbjerg“.

Hee Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstad Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 32 a.

Hee Kirke, der tidligere har været Herredskirke, er en ejendommelig Kirke, opført af Granit. Den bestaar af Kor og Skib, med Taarn mod Vest samt to Tilbygninger mod Syd. Kor og Skib er fra romansk Tid, opført af Granitkvadre i to Skifter. Skibets oprindelige Norddør spores endnu, men alle oprindelige Vinduer er nu erstattet med større Vinduer med Granitindfatninger. Kirkens imponerende Vestparti minder meget om Ribe Domkirke.

Forhallens Gavl og Sidefacader er ved Pilastre inddelt i Blindarkader, som af-

Hee Kirke.

sluttes af enkelte eller dobbelte Rundbuer. Hovedindgangen i Gavlen har paa hver Side en fritstaaende Søjle, og foroven en Tympanon, hvori ses to Løver. Vestgavlen har to Lysaabninger, over hvilke der springer et Par Menneskehoveder frem. Over Forhallen hæver den egentlige Taarnbygning sig med dobbelt Glamhul paa hver Side og Gavle mod Vest og Øst. I Forhallens Indre findes en Vindeltrappe, der fører op i Taarnets øverste Stokværk. I 2. Stokværk findes under Halvtagene to ejendommelige Rum, som faar Lys gennem førnævnte Lysaabninger paa Sidefacaderne. Herredets Arkiv har før haft Plads i 2. Stokværk i et af disse Rum. De to Tilbygninger mod Syd er af Granitkvadre og med Tvingtag og to Spidsgavle. Den vestlige, som er hvælvet, er nu Vaabenhus med Indgang mod Vest. En Tid var det Gravsted for Familien Rantzau. Ved Korets Nordside har desuden staaet et hvælvet Sakristi, men dette er nedbrudt i 1769. I Kirken findes en rigt udskaaret Altertavle, der er fra 1635, og Midterpartiet forestiller „Nadveren“. Over Granitdøbefonten er en udskaaret Himmel i Renæssancestil. Prædikestolen er ligeledes i Renæssancestil, ligeledes Skibets Stolestader. Der findes Stolestader fra 1655. I Skibet er ophængt et ejendommeligt Krucifiks, antagelig fra Middelalderen.

Hee-No Pastorat omfatter Hee og No Sogne med Hee som Hovedsogn. Sognepræst er Johannes Sørensen.

Johannes Sørensen, Sognepræst, er født den 14. Oktober 1879 som Søn af Gaardejer Thue Sørensen og Hustru. Gift med Benedikte Madsen. Rejste til Amerika 1898. Uddannet ved forskellige amerikanske Skoler og Universiteter. Theologisk Kandidat fra Lutheran theol. Seminary, Kansas. Seks Aar Præst i U. S. A., 4 Aar Bestyrer ved amerikanske offentlige Skoler. Siden 1921 Sognepræst for Hee-No Menigheder.

Johs. Sørensen,
Pastor.

Hovedgaarden „Voldbjerg“ er en meget gammel Herregaard, allerede 1388 nævnes den med Christen Skram som Ejer, og den har siden været i flere kendte Slægters Besiddelse. Arealerne er udstykket for over hundrede Aar siden, og da er Borggaarden lagt øde. Der findes endnu tydelige Mærker af det trekantede Voldsted med dobbelte Grave Syd for den nuværende Gaard. Gaarden ejedes fra 1824 af den nuværende Ejers Bedstefader Christen Sørensen, efter hans Død overgik Gaarden til Sønnen Søren Christensen.

Den oprindelige Hovedbygning, der var straatækt, brændte ved en Lynild i 1874, hvorefter Søren Christensen opførte den nuværende 3-fløjede, skifferdækkede Hovedbygning. Avlsbygningerne brændte i 1906, og blev genopført af dens nuværende Ejer, og imponerer ved deres Størrelse. Desuden er der opført en Staal-Silo til Ensilering af grovere Afgrøder. Gaardens Besætning er paa 110 Kreaturer, 10 Heste samt Svin. Til Gaarden hører ca. 100 Tdr. Land Agermark og ca. 100 Tdr. Land Eng og Græsningsjord. Af dette sidste Areal er store Dele indvundet ved Inddigning og Afvanding, som er udført af den nuværende Ejer, og beundres i vide Kredse. Gaardens nuværende Ejer er Christian Sørensen.

Christian Sørensen, Proprietær, er født den 13. Juli 1862 som Søn af Proprietær Chr. Sørensen, Voldbjerg. Gift 1888 med Ane Kirstine Lauritzen. Uddannet ved Staby Efterskole og Staby Højskole samt Tune Lanebrugsskole. Forskellige Pladser ved Landvæsen, overtog „Voldbjerg“ i 1900, Medlem af Amtets Skoledirektion, Medlem af Tilsynsraadet for Ringkøbing og Omegns Sparekasse, Landvæsenkommisær, tidligere Medlem i 6 Aar af Ringkøbing Amtsråd, tidligere Medlem af Hee Sogneraad og flere andre Tilidshverv.

Hee Hovedskole, der er beliggende umiddelbart ved Hee Kirke, er i 2 Dele. Den ældre Del, der er opført 1900, rummer 2 Klasseværelser samt Lejlighed for Førstelæreren.

H. Chr. Henriksen,
Førstelærer.

Den nyere Del, der er opført i to Tempi nemlig 1913 og 1918, rummer 3 Klasseværelser samt Bolig for en Andenlærer, en Forskole og en Vinterlærerinde. Der er Have til begge Lærere og til Forskolelærerinden. Skolen har 5 Klasser, hvoraf de 3 yngste med udvidet Skolegang og de 2 ældste efter vestjydsk Skoleordning. Paa Skolens Legeplads er rejst en Sten af tidligere Lærer, Historiker Storgaard Petersen.

Henrik Christian Henriksen, Førstelærer, er født den 20. Marts 1880 som Søn af Gaardejer Chr. Henriksen og Hustru. Gift 1911 med Christine Nielsen. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1909, ansat som Andenlærer i Aarrestrup 1910, Andenlærer ved Ry Station indtil 1913, Enelærer i Aarslev ved Randers indtil 1917, Førstelærer i Hadsbjerg indtil 1927, Formand for Ungdomsforeningen og Leder af Sangforeningen, siden 1927 kaldet til Førstelærer, Kirkebylærer og Kirkesanger i Hee.

P. B. Filskov, Lærer, er født den 5. August 1887 som Søn af Lærer Filskov og Hustru. Gift 1905 med Jenny Nedergaard. Dimitteret fra Ribe Seminarium i 1909, derefter virket i Plougstrup, Kvong, Karrebæk, Spørring, Gunslev, Krogsgaardsmark og Baader indtil han blev kaldet til sit nuværende Embede som Lærer ved Hee Hovedskole.

Andrea Bertelsen, Lærerinde, er født den 13. September 1883 som Datter af Chr. Berthelsen og Hustru. Dimitteret fra Vejle Forskoleseminarium i 1911, virket ved Vidstrup Skole fra 1912—14, i Ferring Skole fra 1914—21, siden 1921 Lærerinde ved Hee Hovedskole.

Hvingel Skole, der ligger i den nordøstlige Del af Hee Sogn, er et Førstelærerembede med Pogelærerinde. Skolen er opført i 1872 og er straatækt. Skolen er 3-klasset og ledes efter vestjydsk Skoleordning, med et Elevantal paa ca. 50. Der er to Klasseværelser og desuden Lejlighed med Have for saavel Førstelæreren som Pogelærerinden. Førstelærer er Palle E. Jensen og Pogelærerinde er Frk. Agnes Svinth.

Palle Ejnar Jensen, Førstelærer, er født den 6. Februar 1903 som Søn af Gaardejer Martin Jensen og Hustru. Gift 1932 med Esther Klogager. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1929, Vikar i forskellige Embeder sidst i 3 Aar som Vinterlærer ved Hug Skole i Vedersø Kommune. Kursus paa Musikkonservatoriet 1930 og desuden Sløjdkursus og Skrivekursus. Siden 1. August 1932 ansat som Førstelærer ved Hvingel Skole og Distriktskirkesanger.

P. M. Jensen,
Lærer.

Peder Marius Jensen, Lærer, er født den 1. September 1903 som Søn af Landmand P. C. Jensen og Hustru. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1927, Vikar i Hee og Holstebro og sidst i Hvingel Skole.

Agnes Svinth, Pogelærerinde, er født den 12. September 1893, som Datter af Lærer Svinth, Timring. Modtaget sin Undervisning hos Faderen og senere hos Moderen, der ogsaa var Lærerinde. Vinterlærerinde ved Albæk Skole i Skjern 1919—22, siden 1922 Pogelærerinde ved Hvingel Skole.

Agnes Svinth,
Pogelærerinde.

Alderdomshjemmet „Nissens Minde“ er beliggende i Hee Stationsby. Hjemmet er opført 1902 med Plads til 16 Mennesker. For Tiden er der 11 gamle Mennesker paa Hjemmet. Navnet „Nissens Minde“ stammer fra en gammel Heeborger, Nissen, der skænkede Grunden og en Ejendom med 2 Lejligheder samt et kontant Legat paa ca. 20,000 Kr. til Formaalet. Legatets Kapital er baandlagt, medens Renterne anvendes til gamle og værdige Trængende i Kommunen. Ved Nybygningen i 1902 anvendtes Salgssummen af Hee

Fattiggaard, og der er nu ingen Fattiggaard i Kommunen. Der har ialt været 3 Bestyrerinder paa Hjemmet, nuværende Bestyrerinde er Fru Kathrine Jensen.

Kathrine Jensen, Bestyrerinde, er født i 1880 i Ringgive som Datter af N. Chr. Pedersen og Hustru. Gift 1907, nu Enke. Har haft flere Stillinger paa Hoteller o. l., boede i Krigsaarene i Vejen og var da Bestyrerinde af Kasernekøkket, hvor Grænsevagtmandskabet blev forplejet, derefter Pensionatsværtinde i Ringkøbing i 1 Aar, siden 1921 Bestyrerinde ved Hee Alderdomshjem „Nissens Minde“.

Hvingel Skole.

Hee Jernbanestation er den første Jernbanestation Nord for Ringkøbing paa Strækningen Ringkøbing—Holstebro. Stationen, der er oprettet i 1903, var tidligere kun Billetsalgssted. Stationen ledes af en Stationsmester samt en togekspederende Portør. I 1919 var der yderligere 1 Stationskarl og i 1922 var der ved Stationen en Stationsmester, en Overportør af 1. Grad og en Overportør af 2. Grad. Der er Postekspedition, som er oprettet i 1914, og der udgaar 3 Landpostbude fra Stationen.

L. Lauridsen, Stationsmester, er født den 5. Oktober 1876 som Søn af Husmand P. Lauridsen og Hustru, Nr. Vium. Ansat som Stationskarl i Korsør 1900, Portør i Hjerm 1901, i Skive 1906, derefter Afløsningsportør indtil 1910 i Oddesund Syd og 1913 til Aalsø som Portør, Overportør i Løsning indtil 1924, udnævnt til Stationsmester i Døstrup 1924, derefter i Lyngs, siden 1931 Stationsmester i Hee.

L. Lauridsen,
Stationsmester.

S. L. Christensen, pens. Stationsmester, er født den 25. Oktober 1861 som Søn af Husmand Chr. Sørensen og Hustru, Horne. Gift 1887 med Maren Nielsen. Ansat som „Portør paa Prøve“ i Varde 1886, udnævnt til togekspederende Portør 1892, udnævnt til Stationsmester og Postekspedient i Hee 1903 og virkede som saadan til 1931. Har haft flere offentlige Tillidshverv, saaledes Formand for Hjelpekassen, Medlem af Menighedsraadet, Kirkeværge m. m. Søgt Afsked paa Grund af Alder. Hædret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

S. L. Christensen,
pens. Stationsmester.

Hee Elektricitetsværk, der er beliggende i Hee By, er et Andelsforetagende, opført i 1918. Der er i Værket en 10 HK. Sugegasmotor, men senere er opstillet en 10 HK. Raaolliemotor, men iøvrigt leveres den daglige Kraft fra „Voldbjerg Mølle“. Spændingen er 220 Volt, og i 1931 leveredes ca. 10,000 Kwt. til Lys og desuden Strøm til 12 Motorer. Forbruget ligger i Stationsbyen og den nærmeste Omegn. Værkets Bestyrer er Chr. Lysgaard, Formand er Murermester Chr. Højbjerg.

Christian Lysgaard, Bestyrer, er født den 6. Oktober 1875 som Søn af Baneformand Lysgaard og Hustru, Ringkøbing. Oprindelig Cementstøber, derefter Reservearbejder ved Værket, siden 1923 ansat som Bestyrer ved Hee Elektricitetsværk.

Christian Højbjerg, Muremester, Sogneraadsmlem, var Værkets første Formand og har været Formand i flere Perioder, senest valgt 1928. Medlem af Hee Sogneraad, Formand for Sogneraadets Vejudvalg, siden 1928 Formand for Hee Elektricitetsværk.

Hee Vareindkøbsforening er startet 1902 under Navnet „Indkøbsforeningen Samvirke for Hee og Hover Sogne“, og der handledes udelukkende med Butiksvarer. Første Aars Omsætning var paa ca. 31,000 Kr. I 1904 gik Foreningen over til ogsaa at forhandle Grovvarer og Omsætningen var da ca. 42,000 Kr. for Butiksvarer og 60,000 Kr. for Grovvarer. Derefter gik Omsætningen jævnt fremad, og i 1924 beskæftigede Virksomheden 2 Mand, og Omsætningen var paa ca. 900,000 Kr. I 1931 var Omsætningen i Butiksvarer ca. 150,000 Kr. og i Grovvarer og Foderstoffer 280,000 Kr., ialt ca. 430,000 Kr. Forskellen er grundet paa Prisnedsættelse, idet Omsætningen er steget ganske betydeligt. Omsætningen omfatter alt i Kolonial, Isenkram, Manufaktur, Korn og Foderstoffer samt Gødningsstoffer, endvidere er der ved Uddeleren Handel med Tømmer og Bygningsartikler, og Omsætningen heraf var i 1931 ca. 60,000 Kr. Foreningen beskæftiger nu foruden Uddeleren en Uddeler i Kolonial-Isenkramafdelingen, en Uddeler i Manufakturafdelingen samt 8 Medhjælpere.

C. Tvillinggaard,
Direktør.

S. Paaskesen,
Uddeler.

Abelone Holm,
Uddeler.

C. Tvillinggaard, Uddeler, Direktør, er født 1883 som Søn af P. Tvillinggaard, Harboøre. Uddannet ved Nr. Nissum Indkøbsforening, Handelseksamen i København 1906, Medhjælper bl. a. i Struer hos P. Baunsgaard, siden 1908 ansat ved Hee Vareindkøbsforening.

Svend Paaskesen, Uddeler, er født 1905 som Søn af Niels Paaskesen og Hustru, Aagaard ved Kolding. Uddannet i Bramdrupdam Brugsforening, senere Kursus paa Uddelerskolen i Støvring, Medhjælper i forskellige Brugsforeninger, Uddeler i Linde ved Randers, siden 1930 ansat som Uddeler ved Kolonial-Isenkramafdelingen i Hee Vareindkøbsforening.

Abelone Holm, Uddeler, er født den 18. November 1879 som Datter af Gravers Jensen og Hustru, Hee. Gift 1923 med Kogemester P. Holm. Drev oprindelig Strikkeri, siden 1918 ansat som Uddeler ved Manufakturafdelingen i Hee Vareindkøbsforening.

Hee Andelsmejeri i Hee Stationsby er oprettet og nyopført i 1929. Andelshaverne har alle udskilt sig fra A/M „Trekløver“ i No Kommune. Mejeriet behandler nu ca. 2½ Mill. kg Mælk, og der er tillige nogen Osteproduktion. Mejeriet besøgte efter Starten af mange Tilrejsende fra Ind- og Udland, der besaa de moderne Maskinanlæg, der alle er leveret af Silkeborg Maskinfabrik. Mejeriet var det første i Danmark, der indførte Pladepasteurisering „Volta“ med 3 Afdelinger, der ligeledes er leveret af Silkeborg Maskinfabrik. Meje-

riet ledes af en Bestyrer med en Mejerist og en Elev som Medhjælp. Mejeribestyrer er Ejnar Refstrup.

Ejnar Refstrup, Mejeribestyrer, er efter endt Uddannelse i Mejerifaget og Kursus paa Mælkeriskolen ansat som Bestyrer paa Andelsmejeriet „Fremtiden“ i Idum, derefter paa Andelsmejeriet „Treklover“, Ringkøbing, i 3½ Aar, siden 1929 Bestyrer paa Andelsm. i Hee.

N. Mikkelsen,
Hotelejer.

Hee Afholdshotel er grundlagt 1901 af Sine Mortensen. Der var tidligere ved Ringkøbing—Holstebro Landevej en Kro og i Stationsbyen et Landbohem. der nu begge er nedlagt. Hotellet har 8 gode, monterede Værelser samt gode, lyse og hyggelige Lokaler, det er beliggende umiddelbart ved Jernbanestationen.

Hotelejer N. Mikkelsen overtog Hotellet 1929 og har drevet det siden.

V. R. Andresen,
Distriktsjordemoder.

Hee-No Jordemoderdistrikt omfatter de to Sogne samt den vestlige Del af Hover Sogn

med Hovergaarde. Der er ingen Bolig for Distriktsjordemoderen.

Valborg Rølle Andresen, Distriktsjordemoder, er uddannet paa Rigshospitalet i København 1917—18, derefter praktiserende Jordemoder i Esbjerg i 2 Aar, i Starup ved Varde i 3 Aar, siden 1924 Distriktsjordemoder i Hee-No Distrikt.

H. P. Ammitzbøll, Sogneraadformand, er født den 30. November 1875 i „Brohus“ i Hee. Gift 1898 med Dorthea Marie Larsen. Medlem af Menighedsraadet siden 1912 og af Sogneraadet siden 1921, Formand for Hjælpekassen 1913—21, Ejendomsskyldvurderingsmand, Medlem af Provstiudvalget for Ulfborg-Hing Herreders Provsti, Formand for Venstreforeningen for Hee Sogn og i Bestyrelsen for Andelsmejeriet „Treklover“, siden 1925 Sogneraadformand.

Mourids Jensen, Gaardejer, Sognefoged, DM., er født den 11. Oktober 1864 som Søn af Gaardejer Jens Christensen og Hustru, Velling. Gift 1891 med Maren Bolette Nielsen. Uddannet ved Landbruget, Gaardejer 1891. Medlem af Sogneraadet 1898—1903, Formand for Sogneraadet 1900—03, under Krigen flere Aar Formand for Hee Vareindkøbsforening, Kasserer i Elektricitetsværket og Sognefogedforeningen samt Formand for Andelsmejeriet, siden 1901 Sognefoged i Hee, og ved 30 Aars Jubilæet hædret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Medlemmer af Hee Sogneraad er: Gaardejer H. P. Ammitzbøll, Gaardejer A. Vestergaard, Gaardejer D. Danielsen, Muremester N. Chr. Højbjerg, Gaardejer Chr. C. Hvaldal, Gaardejer J. Kamp og Gaardejer M. Christensen.

A. Andersen,
Sogneraadformand.

TORSTED SOGN omgives af Hover, Hee og Tiim Sogne, Ulfborg Herred samt N. Omme. I Sognet findes Byerne: Torsted med Kirke, Præstegaard, Skole, Forskole og Forsamlingshus, Gammelby, N. Esp, S. Esp med Forskole samt en Samling af Gaarde og Huse: Lystbæk, Brendgaarde, Bondesgaarde, Ristoft, Aarbjærg, Bastenraa, Rødsten, Abisgade, Vinkælder, Havbjærg, Bækdal, Glintbjærg, Gejl, Sørup, Aarup og Nordre Skole.

Torsted Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds og 5. Udskrivningskreds' 41. Læg.

Torsted Kirke bestaar af et Kor og Skib fra romansk Tid samt Vaabehus mod Nord. De romanske Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Korbuen og Norddøren er bevarede; Syddøren og flere Vinduer ses tilmurede. Skibets Vestgavl er ommuret af Mursten 1883; paa Indersiden ses en tilmuret Spidsbue, der har ført ind til et i 1816 nedbrudt Taarn. Vaabehuset er af Granitkvadre og Munkesten. Kirkens Indre har Bjælkelofter. Der findes tillige en ny Altertavle med et Maleri forestillende Christus i Getsemane, fra Aaret 1876. Alterstagerne er skænkede af Præsten Niels Bøvling 1667. En romansk Granitfont samt en Prædikestol fra Slutningen af det 16. Aarhundrede i Ungrenæssancestil. I Koret findes et Epitafium over Præsten Hans Andersen, Assens.

Herluf Jensen Aagaard, Præst, er udgaaet fra Odense Seminarium 1915, virkede som Lærervikar ved samme Seminarium i 1 Aar. Studentereksamen 1918, teologisk Embedseksamen 1924, Præst paa Færøerne 1924—30, derefter kaldet som Sognepræst for Torsted-Hover Pastorat.

Torsted Hovedskole, der er opført 1925, er en smuk og moderne teglhængt Skolebygning, som ligger ved Torsted Kirke. Der er lyse og rummelige Klasseværelser, og en god Lejlighed for Førstelæreren.

Sdr. Esp Skole i Torsted Sogn er opført 1915 og virker som Pogeskole med 2 Klasser, efter vestjydsk Skoleordning. Den er beliggende ved Vejene Tiim-Ørnhøj. For Tiden er der ca. 15—20 Børn.

Asbigade Skole i Torsted Sogn er en Pogeskole, bygget ca. 1916. Den virker med 1 og 2 Klasser efter vestjydsk Skoleordning.

Kronhede Skole i Torsted Sogn er beliggende ca. 8 km fra Ulfborg og ca. 10 km fra Tiim. Skolen er bygget 1904 og udvidet i 1916 med Vinterlærerindeembede saaledes at der nu er et Førstelærerembede, men den har tidligere været en Biskole med Lokale i forskellige Ejendomme. Den virker nu som 2-klasset Skole med vestjydsk Skoleordning. Der findes for Tiden 35—40 Børn. Der undervises af en Førstelærer og en Vinterlærerinde. Til Skolen hører ca. 2 Td. Land, der dels er beplantet og dels anlagt til Have.

Chr. P. Wolder,
Førstelærer.

M. Nielsen,
Pogelærerinde.

A. A. Kaae,
Førstelærer.

Chr. P. Wolder, Førstelærer, er født den 12. Oktober 1899. Gift 1926 med Hilda Sørensen. Udgaaet fra Nr. Nisum Seminarium 1921, virkede derefter i Vinteren 1921—22 som Vikar, Andenlærer i Vrinders paa Mols 1922—23, konstitueret Førstelærer ved Torsted Hovedskole 1923, fast Ansættelse fra December 1924.

Elisabeth Konradsen, Pogelærerinde, er født 1898 som Datter af Gaardejer Niels Konradsen og Hustru. Er udgaaet fra Vedbæk Friskoleseminarium 1929, ansat i Sdr. Esp Pogeskole fra Oktober 1929.

Magdalene Nielsen, Pogelærerinde, er født den 5. Maj 1898 som Datter af Gaardejer Niels Nørgaard Nielsen og Hustru. Eksam. Vinterlærerinde, Gymnastikkursus paa Askov Højskole 1920.

Alfred Andersen Kaae, Førstelærer, er født den 11. Oktober 1892 som Søn af Lærer A. N. Kaae og Hustru. Udgaet fra Silkeborg Seminarium 1915, derefter ved forskellige Skoler, Vinterlærer i Kronhede 1919—20, Førstelærer ved Kronhede Skole siden 1921.

Anders Gintbjerg, Sognefoged, er født den 24. April 1864. Gift 1891 med Marie Iversen. Medlem af Torsted Sogneraad i 12 Aar, udnævnt til Sognefoged i Novbr. 1914.

Anders Andersen, Sogneraadsformand, er født 3. December 1889. Gift 1922 med Maren Meldgaard. Medlem af Torsted Sogneraad 1925—29, Sogneraadsformand fra 1929.

Medlemmer af Torsted Sogneraad er: Gaardejer A. Andersen, Formand, Gaardejer J. Jensen, Gaardejer B. Knudsen, Husmand S. P. Simonsen, Husmand N. Stenggaard, Gaardejer J. Bondesgaard og Husmand P. Nielsen.

TIIM SOGN, der som Anneks har Madum Sogn i Ulfborg Herred, omgives af dette Herred, hvoraf det delvis skilles ved Madum Aa, Torsted, Hee, Stadel og Vedersø Sogne.

I Sognet findes Byerne: Sønderby med Tiim Kirke, vestre Skole, Forsamlingshus og Andelsmejeri, Nørby med Præstegaard, Tiim Stationsby med østre Skole, Kro, Afholdshjem, Forsamlingshus, Alderdomshjem, Brugsforening, Mølle, Elektricitetsværk, Jernbane- og Telegrafstation og en Samling af Gaarde og Huse: Nørgde., Smedegde., Gadegde., Brinkde., Barbesgde., Lomborg., Skarregde., Brogde., Søgde., Nøderup, Søndergaarde, Svensgaard Huse, Grønneby, Norderstgaarde, Pølsmark, Rejkær samt Hovedgaarden Tiimgaard.

Tiim Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 31. Lægd.

Tiim Kirke er en anselig Bygning, som bestaar af et udelt Langhus med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Langhusets vestre Del er fra romansk Tid og af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Norddøren benyttes endnu, der ses et tilmuret Vindue. I den seneste Middelalder tilføjedes det slanke Taarn, som er af Granitkvadre og Munkesten, m.

J. Skammerup,
Sogneraadsformand.

Tiim Kirke.

Blindingsgavle i Nord og Syd, Vaabehuset er af Mursten, har en Gavl fra det 17. eller 18. Aarhundrede. Paa Renæssancetiden ombyggedes og udvidedes Korpartiet, med Brug af romanske Kvadre; i en af Sokkelkvadrene findes et lille Billede af en „Stenmester“ med Hammer i Haanden; der fandtes tidligere et af Marsken Peder Gyldenstjerne opførte Kapel mod Syd, men det er nedbrudt efter Danske Atlas' Tid. Kirkens Indre har Bjælkelofter. En stor Altertavle i Renæssancestil fra Tiden omkring 1590, med et Maleri fra 1896, som forestiller Jesus og den tro Tjener. Tillige findes der en romansk Granitfont. En enkelt snedkret Prædikestol i Renæssancestil, et Epitafium af Marmor og Sandsten over Knud Gyldenstjerne, en Mindetavle siger, at Epitafiet er opsat 1654 af Mogens Sehested til Holmgaard og Medarvinger og forestiller deres Forældre og Søkende, det delvis ødelagte Monument blev i 1913 restaureret. Den ene af Klokkerne er fra 1516, den anden, som var fra 1562, men som er blevet omstøbt, skal Peder Gyldenstjerne have hjembragt under Syvaarskrigen fra en svensk Kirke.

B. Gram, Præst, er født den 16. Marts 1895 som Søn af Forvalter N. Gram og Hustru. Student 1913, Theologisk Embedseskamen Januar 1920, blev i 1923 beskikket til Præst i sit nuværende Embede Tiim.

Tiimgaard er en meget gammel Hovedgaard, som i lange Tider tilhørte Slægten Gyldenstjerne, saaledes Hofmester Hr. Erik Nielsen 1403—49, Sønnen Hofmester Hr. Niels Eriksen til Lanting. Sønnen Peder Nielsen, død 1492, hans Søn Rigsraad Knud Pedersen, død 1552, hans Sønner Hildebrandt Gyldenstjerne, død ugift 1565, og Rigsmarsk Peder Gyldenstjerne, død ugift 1594, dennes Broder Statholder i Norge Axel Gyldenstjerne, død 1603, hans Søn Knud Gyldenstjerne til Bidstrup, død 1636, og hans Datter Lisbeth Gyldenstjerne, død 1650, der bragte Gaarden til sin Mand Hr. Mogens Sehested til Holmgaard, død 1657. Tiimgaard tilhørte derefter hans Sønner Knud Sehested, død 1659, og Axel Sehested til Nøragergaard, som 1692 skødede den til sin Broders Enke Fru Sophie Gyldenstjerne, hvis Søn Oberstløjtnant Niels Sehested, død 1745, overtog den 1722. Hans Søn Jens Sehested til Tiimgaard, død 1752, og dennes Broder Holger Sehested skødede den til Frans Linde til Pallesbjærg, som 1757 transporterede den med flere Gaarde til Svigersønnen Chr. Dan. Friedenreich til Palstrup; han overdrog den med flere Gaarde til Sønnen Frans Friedenreich, men fik den 1776 atter ved Dom og solgte den ved Auktion for 24,000 Rd. til Justitsraad J. P. Hygom, død 1780, hvis Enke Ulr. Ant., født Sundt, 1782 solgte den for 24,000 Rd. til Sønnen, Kanceliraad P. J. Hygom, han solgte den 1785 for 28,000 Rd. til Kanceliraad Søren Tang, hvis Arvinger 1797 solgte den for 41,200 Rd. til Hans Hansen, som 1798 skødede den med samme Tilliggende for 58,000 Rd. til Herredsfoged H. Jak. Lindahl. Han frasolgte Godset, udparcellerede denne efter Tilladelse af 1801, nedrev Hovedbygningen og solgte ca. 1803 Hovedparcellen m. m. til Lars Sørensen, død 1813; efter Enken Birg. Pedersdatters Død 1815 blev den solgt til Landvæsens- og Tiendekommissær, Kammerraad Lassen, til Lindholm, død 1826, hvorefter den ved Auktion blev købt for 6000 Rbd. r. S. af O. A. la Cour og B. R. Strandbyegaard; sidstnævnte afstod 1829 sin Halvpart til førstnævnte, som 1840 solgte Gaarden til Landvæsenskommissær, Kammerraad A. C. Koefod, som frasolgte en Del Parceller, hvorefter han solgte Tiimgaard til H. A. R. Hauch, død 1861, hvorefter den blev solgt for 39,000 Rd. til Brødrene L. og Chr. Nyboe, som 1865 solgte den til Søren Hansen, død 1899, hvis Søn Hans Nørgaard Hansen derefter ejede den. Fra 1909 tilhørte den Købmand A. Madsen, fra 1919 ejedes den af dennes Søn S. H. Madsen. Nu tilhører den Søren H. Madsen.

NNØ. for den nuværende Tiimgaard, hvis Bygning, i 1 Stokværk, skal være en Sidefløj af den gamle Gaard, ligger i en Eng, som før har været Morads eller Sø, den fir-kantede, 31 m lange og brede og 1,6 m høje Borgbanke, hvor den af Peder Gylden-

stierne opførte Gaard har haft sin Plads. Mod Nordvest og Syd ses endnu dobbelte Grave; mod Øst er Graven opfyldt ved et Anlæg af en Have ca. 1700. Adgangen til Banken gik over Gravens sydvestlige Hjørne. Bygningen var af Granit og Mursten og bestod af 4 sammenbyggede Fløje i to Stokværk, af hvilken den sydligste, den egentlige Hovedfløj, helt var af Granit; den havde gotiske Gavle og to Taarne indvendig ved Hjørnerne af Sideløjerne, og gennem den gik Borgporten; Nordfløjen, hvori Kapellet var, styrtede Nytaarsnat 1710 ned og blev aldrig genopført i sin gamle Skikkelse.

Tiim Kirkeskole er beliggende i Tiim Kirkeby ligeoverfor Kirken, og der findes kun denne Skole ved Stationsbyen i Kommunen. Skolen er en Vinkelbygning, og er opført i 1922, med et Klasseværelse samt Bolig for Førstelæreren. Der findes tillige en ældre Skolebygning, der er straatækt og er mindst 100 Aar gammel. I denne er der 2 Klasseværelser. Endvidere er der ved Skolen i Aaret 1905 opført et Hus med Bolig for en Vinterlærerinde og en Pogelærerinde, der begge underviser ved Skolen. En Gymastiksal er opført omkring 1900. Der undervises efter vestjysk Skoleordning, dog er Skolen delt i 3 Klasser, og der er for Tiden 50 Børn.

Øster Tiim Skole „Stationsskolen“ er et Førstelærerembedem. 1 Førstelærer, 1 exam. Lærerinde, 1 Pogelærerinde og 1 Vinterlærer. Skolen bestaar af 3 Fløje, der er opført 1883 og i 1903, tillige blev der opført en Gymnastiksal i Aaret 1899. Der findes Bolig for Førstelæreren og 4 Klasseværelser. I en særlig Bygning er der Bolig for 2 Lærerinder. Der undervises efter vestjysk Skoleordning, der er for Tiden 105 Børn. Førstelærer er Laurids Gjaldbæk.

Tiim Hovedskole.

Anders Andersen Tind, Førstelærer, er født den 26. Februar 1891 som Søn af Gaardejer Mikkel Andersen Tind og Hustru. Gift 1921 med Hermanda Hermansen. Uddannet fra Realseminariet i København 1914, Vikar ved Lillerød og flere andre Skoler, kom til Lyne Skole som Vinterlærer og blev ved Embedets Omdannelse ansat som Andenlærer ved denne Skole indtil den 1. Juli 1922, derefter kaldet som Førstelærer ved Tiim Hovedskole, Kirkesanger ved Tiim Kirke.

A. A. Tind,
Førstelærer.

Laurids Gjaldbæk, Førstelærer, er født den 17. November 1885 som Søn af Førstelærer Gjaldbæk og Hustru. Uddannet fra Vordingborg Seminarium 1907, Lærer i Ringkøbing, Skads, Knudstrup og kaldet til Førstelærer i Øster Tiim Skole 1915.

Edel Sørensen, Pogelærerinde, er uddannet fra Silkeborg Seminarium, derefter Lærerinde forskellige Steder, siden 1930 Pogelærerinde ved Øster Tiim Skole.

Tiim Jernbanestation ligger 13 Banekm. fra Ringkøbing og 40 km fra Holstebro Station. Den er oprettet som Station og bestyres af en Forstander med en Assistent, en Overportør og en Portør som Hjælper. Der er en Postekspedition med 5 Landpostbude og desuden er et Brevsamlingssted i Stadil.

J. K. Rasmussen, Stationsforstander, er født den 1. Januar 1883 i Nyborg som Søn af Rangermester Rasmussen og Hustru. Præliminæreksamen, derefter Elev ved D. S. B. i Ullerslev 1900, Assistent i Nyborg 1905, forflyttet til Gørding i 1906 som Assistent, udnævnt til Stationsforstander i Tiim den 1. Maj 1931.

Tiim Afholdshotel er beliggende skraa overfor Banegaarden og ejes af et Aktieselskab. Dette er dannet 1888 da Hotellet blev opført. Hotellet er senere blevet udvidet flere Gange, saaledes at der nu er gode Severingslokaler, en stor Sal og tillige 5—6 umøblerede Værelser. Der hører et Bageri med Butik til Hotellet.

Carl Ulrik Skov, Hotelforpagter, er født den 12. Juni 1907 som Søn af Skov og Hustru. Gift i 1929 med Rosa Magda Jensen. Siden 1932 Forpagter af Tiim Afholdshotel.

Tiim Kro var oprindelig Landevejskro og var beliggende ved Ringkøbing—Holstebro Landevej, men er i 1870'erne ved Banens Anlæg flyttet til Stationsbyen. Den 1. Juli opgav den daværende Værtinde Enkefru Rabek sin Bevilling, og Bevillingen blev herefter ved Kommuneafstemning frataget, og Kroen har da siden været drevet ved Afholdsbevilling af forskellige Værter. Hotellet har tilhuse i en pæn 2-Etages Ejendom paa Hovedgaden i Tiim, har store og lyse Severingslokaler og flere og gode, velmonterede Gæsteværelser.

Knud Høj, Hotelvært, er født den 11. August 1866 som Søn af Gaardejer Lauge Høj og Hustru. Siden 1924 Hotelvært.

Tiim Alderdomshjem „Eskensens Minde“ er opført i Aaret 1926, og er skænket fuldtud af daværende pensioneret Lærer ved Tiim Stationsskole, H. Eskesen. Gaven omfattede saavel den meget smukke Bygning som det indvendige Udstyr. Gaven stammer fra Giverens opsparede Midler. Han havde Ophold og Bolig paa Hjemmet fra dets Oprettelse til sin Død i September 1931. Giveren havde virket som Lærer i Tiim fra den 11. November 1882 til den 30. September 1914, da han tog sin Afsked. I Hjemmet er der Plads til 12 a 13 Gamle. For Tiden er der 7 Gamle. Der er tillige Mødesal for Sogneraadet. Hjemmets Bestyrerinde er Frk. I. Jensen.

Tiim Alderdomshjem.

Ingeborg Jensen, Bestyrerinde, er født den 18. Septbr. 1894 som Datter af Gaardejer R. Jensen og Hustru. Bestyrerinde paa Tiim Alderdomshjem siden dets Oprettelse.

Tiim Elektricitetsværk er et Andelsforetagende og paabegyndtes i den gamle Tiim Vandmølle, der købtes af Selskabet

og som erstattede det gamle Vandhjulsanlæg med et moderne Anlæg. I 1919 anskaffedes en 80 HK. Dieselmotor til Hjælp ved Produktionen. Der er 250 Forbrugere, og der bliver leveret Strøm til ca. 120 Motorer, der producere ca. 80,000 Kwt., imod ca. 65,000 Kwt. i 1927. Værket forsyner foruden Tiim Sogn Dele af Stadil, Hee og Torsted Sogne, og har ca. 45 km Luftledning. Boligen brændte i 1916 og genopførtes da, medens Værket er udvidet i den gamle Vandmølle, der i sin Tid var en af Vestjyllands største Vandmøller. Værkets Bestyrer er A. V. Christiansen.

Alfred Vilhelm Christiansen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 13. Oktober som Søn af Maskinpasser Christiansen og Hustru. Gift 1922 med Esther Jerichau. Elektrokonstruktør fra Aarhus Teknikum 1917, Bestyrer paa Kongsvang Elektricitetsværk i 5 Aar og derefter ansat i sin nuværende Stilling som Bestyrer af Tiim Elektricitetsværk siden 1927.

J. K. Rasmussen,
Stationsforstander.

C. U. Skov,
Hotelforpagter.

I. Jensen,
Bestyrerinde.

Ghr. Nielsen.
Uddeler.

Tiim Brugsforening er startet under Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger i Aaret 1930, da Brugsforeningen købte den under Likvidaktion værende Tiim Vareindkøbsforening tilhørende Ejendom paa Hovedgaden i Tiim Stationsby. Foreningen omfatter kun Butiksvarer. Første Aars Omsætning var ca. 90,000 Kr. og er i stadig Stigning.

Chr. Nielsen, Uddeler, er født i 1907 som Søn af Gaardejer N. Hansen Nielsen og Hustru. Gift 1931 med Sigrid Madsen. Ansat ved Tiim Brugsforening i 1930.

Tiim Andelsmejeri er beliggende i Tiim lige overfor Jernbanestationen, er opført 1931 og paabegyndte sin Virksomhed den 1. November 1931. Leverandørerne har alle tidligere leveret Mælk til Mejeriet „Phønix“ i Tiim Kirkeby. Der anslaaes at blive ca. 2 Mill. Pund Sødmælk til Behandling, der er ikke nogen Osteproduktion. Mejeriet har en Del Byhandel fra en Butik i den meget moderne Mejeribygning. Mejeriet er opført af Arkitekt Lund Skive, og er udstyret med alle tænkelige, moderne Mejerimaskiner og sanitære Foranstaltninger. Mejeriets Bestyrer er L. Andersen Ravn.

Andelsmejeriet „Phønix“ er beliggende i Tiim Kirkeby ca. 4 km Vest for Tiim Station. Det er grundlagt og opført i Aaret 1896, men der er i Tidernes Løb foretaget forskellige Forandringer og Tilbygninger. Der behandles ca. 9 Million Pund Mælk aarligt indtil i Aaret 1931 da Andelsmejeriet ved Tiim St. paabegyndte sin Virksomhed og tog ca. 3 Mill. Pund Mælk af „Phønix“s Produktionsmasse, saaledes at der nu behandles ca. 6 Mill. Pund Sødmælk aarlig. Der er Leverandører fra Sognets vestlige Del samt en Del fra Madum Sogne. Der er ingen Osteproduktion. Mejeriets Bestyrer er Mogens Jensen.

Zone-Brandstationen i Tiim er oprettet den 10. December 1927 under Falcks Redningskorps og har et Omraade bestaaende af Ulfborg og Hing Herreder, ifølge nærmere Overenskomst med Ringkøbing Amt og de forskellige Sognekommuner. Der er stationeret

en Motorsprøjte, med en Ydeevne af 1000 Liter pr. Minut og 500 m Slange, Kulsyre-sprøjte, Tetrakloried- og Skumsprøjte. Tillige er Stationen udstyret med Røgmasker, Giftmasker, Forbindingskasse, Værktøj til Afbrydelse af Stærkstrømsledninger, Redningslinier og Stigemateriale samt Karabin, med exponderende Projektiler, til Nedskydning af Kreaturer. Der kan indlægges 4 forskellige Straalerør, og Sprøjten kan køre 90 km i Timen. Der er 3 fastansatte Mænd ved Stationen. Ialt er der foretaget Udrykning til 52 Brande, og Stationen har overalt udført sin Mission, hvor Vandforsyningen har tilladt det. Brandchefen er Arthur Thruesen.

Laust Andersen Ravn, Mejeribestyrer, er født den 10. November 1900 som Søn af Gaardejer Jakob Ravn og Hustru. Gift 1928 med Anna Christensen. Uddannet ved Rødding Mejeri ved Skive og Raastedbro, Undermejerist i Stadil, siden 1931 ansat som Bestyrer ved Tiim Mejeri.

Mogens Jensen, Mejeribestyrer, er født den 6. Oktober 1870, har lært Mejerifaget, paa Mælkeriskole 1898, derefter Bestyrer paa Vildbjerg Andelsmejeri indtil 1913, siden da Bestyrer paa Andelsmejeriet „Phønix“.

A. Thruesen,
Brandchef.

K. Madsen,
Distriktsjordemoder.

Jørgen Værnø,
Læge.

B. H. Nøhr,
Dyr læge.

Arthur Thruesen, Brandchef, er født den 10. Februar 1903 som Søn af Snedkermester Chr. Thruesen og Hustru. Uddannet som Automekaniker i Herning 1918—22.

Kathrine Madsen, Jordemoder, er født den 13. Juli 1894 som Datter af Husmand Nordelsgaard og Hustru. Gift 1909 med M. Madsen. Uddannet paa Rigshospitalet i 1914—15, ansat 1915 i Øre-Sinding indtil 1920, da Jordemoderen forflyttedes til sit nuværende Distrikt.

Jørgen Værnø, Læge, er født den 1. Marts 1879 som Søn af Gaardejer Peter Jørgensen og Hustru Johanne Sofie, født Davidsen. Gift 1912 med Hedevig Sofie Bang. Embedseksamen 1911, derefter forskellige Vikariater, Reservelæge ved Skørping Sanatorium 1911, Reservelæge paa Ribe Amtssygehus i Ribe 1912, Praksis i Sønderho indtil 1913, siden da praktiserende Læge i Tiim Stationsby.

B. Heilmann Nøhr, Dyr læge, er født den 11. Januar 1904 som Søn af Dyr læge Nøhr og Hustru. Gift 1924 med Asta Irena Bygbjerg. Dyr lægeeksamen 1924, siden 1924 praktiserende Dyr læge i Tiim Stationsby.

Anders Rinder, Sognefoged, er født den 17. November 1878 som Søn af Gaardejer Jens Rinder og Hustru. Gift 1908 med Maren Christensen. Udnævnt til Sognefoged over Tiim Sognefogeddistrikt i 1918.

J. Skammerup, Sogneraadformand, er født den 25. December 1874 som Søn af Gaardejer Søren Skammerup og Hustru. Gift 1902 med Kirstine Brogaard. Medlem af Tiim Sogneraad 1913—20 og fra 1925. Formand for Andelsmejeriet „Phønix“.

Medlemmer af Tiim Sogneraad er: Gdr. J. Skammerup, Bager Chr. Pilgaard, Gdr. J. Kirk, Gdr. C. Vestergaard, Gdr. Kr. Sand Søe, Slagter J. Robjerg og Husmd. I. P. Lauridsen.

VEDERSØ SOGN omgives af Stadil og Tiim Sogne, Ulfborg Herred samt Vesterhavet og Husby Klit.

I Sognet findes Byerne: Vedersø med Kirke og Præstegaard, Kirkeby med Skole, Forsamlingshus og Missionshus, Hugby med Skole, Tarp, Kærby samt en Samling af Gaarde og Huse, Sundhuse med Vedersø Redningsstation, Tranekær, Nørrehug, Kærgaarde, Tarp-gaarde, Hovensgaarde, Bjærgegaarde samt Hovedgaarden Aabjerg.

Vedersø har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 29. Lægd.

Vedersø Kirke er indviet til Sct. Sebastian, og den bestaar af et Kor og Skib fra romansk Tid, med Taarn mod Vest, Vaabenhus mod Nord og Kapel mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre, Skibet paa en Sokkel med Skraakant, Koret paa en Dobbeltsoffel med Karnis og Skraakant. Norddøren har en Tympanon med Løvefigurer,

Vedersø Kirke.

tillige er et Par Vinduer bevaret. I den seneste Middelalder er Taarnet tilføjet, med Gavle i Øst og Vest, det er af Granitkvadre og Mursten, Vaabenhuset er ligeledes af Mursten, tillige et Gravkapel, der vistnok blev bygget i 1474, og som er af Granitkvadre og Munkesten. Kragstenen, med Lindormen og Løvværket, er fra den gamle Korbue og indmuret i Taarnet. Ved Norddøren er der en Sten med et Menneskeansigt. Kirkens Indre har Kor og Skib samt Bjælkeloft, Taarnrummet er en gotisk Hvælving. Det gamle Granitalterbord med Relikviegemme er bevaret. Altertavlen er fra det 18. Aarhundrede, og delvis med de oprindelige Farver. Alterstagerne er skænket i 1621 af Herman Juels Enke. Der findes tillige en romansk Granitfont, der synes at have været i to Stykker, af to Fonter. Prædikestolen er fra 1614, med Malerier og Farver fra det 18. Aarhundrede. I Taarnrummet findes en Herskabsstol fra Midten af det 18. Aarhundrede, med Christen Lindes og Hustrus Anevaaben. Under denne stod tidligere Kister med Lig af Familien Linde.

Hovedgaarden Aabjerg ejedes i det 14. Aarhundrede af Hr. Lage Rød og Hr. Bo Høg, 1472 og 1495 af Niels Juel, af dennes Søn Enevold Jul 1532 og 1539, af hans Søn Niels Juel 1543—68, af hans Søn Herman Juel, død 1607, og af hans Sønner Christen Juel,

død ugift 1612, og Rigsraad Jens Juel til Nr. Vosborg, død 1634, som 1626 mageskiftede en Del af sin „forrige Hovedgaard“, Gammel Aabjerg, til Kronen for Vedersø Præstegaard m. m., som han synes at have lagt under sin Gaard Ny Aabjerg, hvis væsentligste Bestandel rimeligvis var nedennævnte Gaard Kellingbjerg. Hans Enke Fru Ide Lange, død 1649, ejede 1638 Aabjerg, som med to af hendes Døtre kom til Jørgen Rosenkrantz til Keldgaard, og Erik Qvitzow til Sandager, som 1652 ejede den. Sidstnævnte var 1662 Eneejer, og han skødede 1669 Aabjerg med Gods til Generalmajor Henrik Ruse, 1682 skødede hans Svigersøn Baron Chr. Juel til Rysensten Aabjerg til B. G. v. Obelitz til Rammegaard, efter hvis Død 1707 Halvdelen af Gaarden tilfaldt hans Svigersøn Christen Linde til Handbjærg-Hovgaard, hvis Sønner C. O. L. og Christen Linde ved hans Død 1723 fik hver en Fjerdepart af Gaarden. Sidstnævnte afkøbte 1723 Ide Juel, Enke efter Obelitz, hendes Halvpart af Aabjerg for 7275 Rd. og 2 Speciesdukater, og fik 1725 Skøde paa sin Broders Fjerdepart, efter Chr. Lindes Død 1743 ejedes Aabjerg af Enken Fru Birgitte Kaas, død 1754, som skænkede den til sin Brodersøn Premierløjtnant, senere Major Hans Kaas, død 1784, der 1768 skødede Aabjerg for 27,000 Rd. til Kaptajn Ernst Halchus, der i 1798 solgte den for 69,100 Rd. til Landvæsenskommissær, Herredsfoged C. Møller til Højris, Forvalter Henning G. Lassen og Fuldmægtig Lars Lassen til Lindholm. De fik 1799 kgl. Bevilling paa, at Hovedgaarden maatte beholde sin Frihed, naar Godset frasolgtes, og 1803 Tilladelse til at udstykke Aabjerg i 159 Parceller, samme Aar fik Hans Hansen til Vinderslevgaard Auktionsskøde for 20,000 Rd. paa Aabjergs Hovedparcel m. m., Tiender og noget Gods. 1805 solgte han Aabjerg til nævnte C. Møller, der 1806 fik Tilladelse til en ny Udparcellering. Hansen døde kort efter, og 1809 udfærdigede hans Arvinger Skødet til Møller og nævnte L. Lassen, som samme Aar skødede Aabjerg for 15,100 Rd. til Overbefalingsmand, senere Overkrigskommissær Henn. G. Lassen, død 1830, hvorpaa den efter Enken Marie, født Borgens, Død 1851 arvedes af Svigersønnen A. C. Koefod til Tiimgaard, senere Justitsraad, som straks solgte den for 25,000 Rd. til O. A. la Cour, og han solgte den 1857 for 45,400 Rd. til Niels Jacobsen Mølgaard, som 1862 fik Approbation paa at udstykke den i 61 Parceller og 1865 overdrog den til Svigersønnen Chr. Jensen, som 1909 solgte den til Proprietær Buhl og J. C. Jensen, som frasolgte ca. 55 ha og solgte Hovedparcellen for 50,000 Kr. til Hans Vium. Denne overdrog 1913 Gaarden til Jens Chr. Hansen, hvis Hustru senere havde den. Denne nuværende Ejer af Gaarden er Proprietær Anders Ebbesgaard. Hovedbygningen er opført 1852, bestaar af en Hovedfløj og to Sidefløje af Grundmur i et Stokværk. Der findes Rester af Grave omkring Gaarden. Ladegaarden, der var opført efter en Brand 1864, brændte atter i 1908. Gaarden har før ligget paa den nuværende Præstegaardsmark, hvor Murrester endnu kan opløjes.

Anders Ebbesgaard, Proprietær, er født den 13. Marts 1902 som Søn af Gaardejer, Sogneraadformand J. Ebbesgaard og Hustru. Gift med Maren Christensen Korsgaard. Ejer af Hovedgaarden Aabjerg.

S. J. Sjelborg,
Førstelærer.

Vedersø Hovedskole har tidligere haft Lokaler i den gamle straaetækte Bygning, der endnu ligger lige ved Skolen. Skolen er opført i 1914, og er en stor rummelig Bygning med 3 Klasseværelser, med Bolig for Førstelæreren og 2 Lærerinder, der underviser tildels efter vestjydsk Skoleordning med 4 Klasser. Den ledes af en Førstelærer og tillige underviser en Andenlærer og en Forskolelærerinde.

Hug Skole er en Biskole til Hovedskolen, og ledes i Sommermaanederne af Hovedskolens Andenlærer, medens der om Vinteren ansættes en Vinterlærerinde.

S. J. Sjelborg, Førstelærer, er født den 11. Maj 1893 i S. Dakota U. S. A. som Søn af Farmer Math. Sjelborg og Hustru. Undervisning paa Bramminge Efterskole og paa Staby Vinterlærerseminarium, Dimitteret fra Vordingborg Seminarium 1915, Vikar paa Himmelbjerggaarden 1915—17, Lærer ved Try Høj- og Friskole 1917—18, Kursus paa Statens Lærerhøjskole i Dansk, Historie og Religion, siden 1926 Førstelærer ved Vedersø Hovedskole.

Agnes Mikkelsen, Andenlærer, er født 1897 som Datter af Lærer Mikkelsen og Hustru. Realeksamen, udgaaet fra Seminariet 1922, Lærerinde ved Hadsten Realskole 1922—24, og den 1. November 1924 kaldt til sit nuværende Embede som Andelærer.

Dagmar Nielsen, Pogelærerinde, er udgaaet fra Odense Seminarium, siden 1928 ansat i sit nuværende Embede som Pogelærerinde.

Badehotellet „Seattle“ i Vedersø er beliggende paa Vedersø Klit ca. 28 km fra Ringkøbing og ca. 15 km fra Ulfborg lige ved Vedersø Redningsstation. Hotellet er opført i 1927 og er en ret stor hvidkalket 2-Etages Bygning. Det er opført af en Broder til den nuværende Ejer. Badehotellet er opført paa selve Klitten og har smukke og rummelige Serveringslokaler med Plads

Badehotellet „Seattle“.

til ca. 20 liggende Gæster. Der er 7 Minutters Gang til Vesterhavets Badestrand.

Peder Nygaard, Hotelejer, er født den 22. Oktober 1880 som Søn af Gaardejer Nygaard og Hustru. Gift i 1923 med Jette Pedersen. Siden 1928 Ejer af Badehotellet „Seattle“ i Vedersø.

Redningsstationen „Vedersø“ er oprettet 1852 med Raketapparat, men i 1854 fik Stationen en ny Redningsbaad, og der er reddet 300 skibbrudne dels ved Raketapparat og dels ved Redningsbaad, medens Materialet i andre 55 Tilfælde har været opstillet uden at være blevet benyttet.

P. P. Bank,
Opsynsmand.

Poul Pedersen Bank, Opsynsmand, Gaardejer, er født den 26. September 1872 som Søn af Gaardejer P. P. Bank og Hustru. Gift 1903 med Else Katrine Poulsen. Medlem af Menighedsraadet, Medlem af Vedersø Sogneraad 2 Gange, ialt i 16 Aar, har været ved Redningsvæsenet i godt 40 Aar, reddet 221 Menneskeliv.

Ringkøbing Amts Vareindkøbsforenings Afdeling i Vedersø er oprettet i Slutningen af 1880'erne, og Uddelervirksomheden er i 1891 overdraget til Købmand N. Skytte, der da overtog sin Faders Købmandsforretning, og fortsatte denne sideordnet med Vareindkøbsforeningen. Omsætningen var i Vareindkøbsforeningen i de første Aar omkring 12,000 Kr., men er senere vokset jævnt indtil godt 100,000 Kr., nu noget mindre som Følge af Vareprisernes Fald. Om-

sætningen omfatter væsentlig Kolonialvarer. Købmand N. Skytte overdrog i 1931 Udde-
lerposten og den private, ret store Forretning til Sønnen N. Skytte, der i 1932 har
udvidet betydeligt ved en større Tilbygning til Ejendommen, der nu danner et efter For-
holdene imponerende Komplex, i Forbindelse med den tidligere Købmandsgaard „Skyt-
tegaard“, som Faderen fremdeles ejer og driver som Landbrug. Forretningen er grundlagt
i 1884 af den nuværende Indehavers Oldefader, og er altid drevet som bl. Landforretning.

N. Skytte, sen., Købmand, er født den 26. Marts 1868 som Søn af Købmand N.
Skytte og Hustru. Gift 1891 med Ane Margrethe Andersen Dahl.

N. Skytte, jun., Købmand, er født den 30. Juli 1895 som Søn af Købmand N. Skytte
og Hustru. Gift 1920 med Gunhilda Kirstine Nygaard. Uddannet paa Askov Højskole,
Medlem af Sogneraadet, Medlem af Hjælpekassens Bestyrelse.

A. Pedersen,
Sognefoged.

Andreas Pedersen, Sognefoged, Gaardejer, er født den 28.
December 1856 som Søn af Husmand Peter Andreasen og Hustru.
Gift 1885 med Ane Kirstine Christiansen. Medlem af Vedersø Sog-
neraad 2 Gange, begge Gange Kasserer, Formand for Sygekassen,
Medlem af Hovedbestyrelsen for Ringkøbing Amts Vareindkøbsfore-
ning, Sognefoged og Lægdsmand.

Thorvald Jensen, Sogneraadsformand, Gaardejer, er født den
8. September 1882 som Søn af Lærer Peder Chr. Larsen og Hustru.
Gift 1909 med Bodil Jensen. Medlem af Sogeraadet fra 1921, For-
mand siden 1. April 1924, Formand for Ringkøbing Amts Vareind-
købsforening i Vedersø, Revisor i samme i 3 Aar.

Medlemmer af Vedersø Sogneraad er: Gaardejer T. Larsen, For-
mand, Gaardejer P. Bank, Husmand I. P. Jensen, Gaardejer I. C. Bjerg, Forpagter I. C.
Bertelsen, Gaardejer J. Jensen og Købmand N. Skytte jun.

HOLMSLAND KOMMUNE bestaar af Sognene: Nysogn, Gammelsogn og Holms-
land Klit. Nysogn omgives af Gammelsogn, Holmsland Klit, Husby og Hee Sogne,
Vester Stadil Fjord samt Vesterhavet.

Gammelsogn omgives af Nysogn og Rindum Sogn samt Ringkøbing Købstadsjorder
og Ringkøbing Fjord.

Holmsland Klitsogn bestaar af en 40 km lang Landtunge, Holmsland Klit, der adskil-
ler Ringkøbing Fjord fra Vesterhavet, mod Nord grænser det til Nysogn Sogn.

I Nysogn Sogn findes Byerne: Kirkeby med Nysogn Kirke, Hovedskole, Forskole, For-
samlingshus, Kro og Mølle, Kloster med Alderdomshjem og Brugsforening, Nørby med
Præstegaard, Missionshus, Købmandshandel og Andelsmejeri, Sønderby med Skole, N.-
og S.-Bandsby, N.- og S.-Rødklit med Skole, og paa Holmsland Klit
Byerne: Hovvig med Skole, Søndervig med Skole, Missionshus, to
Badehoteller, Signalfyr og Redningsstation. Desuden en større Sam-
ling Gaarde og Huse.

N. Chr. Enggrob,
Sogneraadsformand.

I Gammelsogn Sogn findes Byerne: Gammelsogn med Kirke,
Skole og Mølle samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Holmsland Klit Sogn findes Byerne: Klegod med Skole og Sig-
nalfyr, N.-Lyngvig med Kapel, Skole, Missionshus, Badehotel, Mølle
og Fyr, Landingssted og Redningsstation, S.-Lyngvig med Skole,
Renderne med Landingssted, Aargab med Præstegaard, Skole, Mølle,
Andelsmejeri, Signalfyr og Landingsstation, N.-Havrvig med Kapel,

Skole, Missionshus og Redningsstation, S.-Havrig, Bjærgegaard med Skole, Toldassistentbolig og Signalfyr samt Redningsstation, Hvide Sande med Afholdsrestauration, Landingssted samt Sluseværk.

Nysogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 35. Lægd.

Gammelsogn Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstad Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 34. Lægd.

Holmsland Klit Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Forligskreds, 1. Folketingskreds og 5. Udskrivningskreds' 36. Lægd.

Nysogn Kirke bestaar af Skib og Kor samt talrige Tilbygninger, Taarn mod Vest, Korsarmkapeller mod Nord og Syd, Vaabehus mod Syd samt Materialhus mod Nord. Langhuset er bygget af Mursten med Granitkvadre. Begge de oprindelige Døre er bevarede og paa Koret ses Spor af de oprindelige Vinduer. Under en Ombygning er Murene delvis omsatte, Taarnet blev forsynet med Pyramidetag, Korsarmene og Vaabehuset tilføjes. Korsarmene er hvælvede, men iøvrigt er Kirkens Indre forsynet med Bjælkeloft. Altertavle og Prædikestol er i Renæssancestil. Det vestlige Pulpitur er fra 1665. I Kirken er ophængt et Krucifiks, fra den sengotiske Tid, samt flere Epitafier.

Gammelsogn Kirke bestaar af Skib og Kor fra romansk Tid, med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord. Kirken blev i katolsk Tid kaldet Helligkors Kirke. Korbuen, begge Døre og flere Vinduer er bevarede. I den senere Middelalder tilføjedes Taarnet med Spir. Taarnet har før været højere og forsynet med 4 Gavle. Kirkens Indre har Bjælkelofter undtagen det gotisk hvælvede Taarnrum. Altertavle og Prædikestol er i Renæssancestil, Prædikestolen fra 1600. Det oprindelige Granitalterbord er bevaret, og der findes en Degnestol i Renæssancestil fra 1635.

Chr. Sørensen,
Pastor.

Kapellerne i Havrvig og Lyngvig er opført i Rundbuestil af røde Mursten og bestaar af Langhus med Vaabehus mod Vest. Kapellerne har Bjælkelofter, og Klokken er ophængt i en Kam paa Østgavlen. Havrvig Kapel, der ligger paa stenet og øde Terræn, er det mindste.

Christian Sørensen, Sognepræst, er født den 5. November 1876 som Søn af Husmand Sørensen og Hustru, Hanning. Gift 1902

Gammelsogns Kirke.

B. Kaal

Nysogns Hovedskole.

med Anna Pedersen. Studeret i U. S. A. Eksamen i Blair i Nebraska, Præst i Amerika, Sognepræst i Holmslands Klit Sogns Pastorat siden 1924.

Aage Kinch, Sognepræst, er født den 8. December 1903 som Søn af Provst Kinch, Svendstrup. Student fra Aalborg Latinskole 1912, cand. theol. 1928, siden 1931 i nuv. Embede.

Nysogns Hovedskole er opført i 1912. I Skolen er der desuden Bolig for Førstelæreren og Forskolelærerinden. Un-

dervisningen ledes efter den vestjydske Skoleordning og gaar over fire Klasser. I Skolen findes 2 store Klasseværelser og 1 stor Gymnastiksal, dertil kommer Skolens store Have. Under Skolen hører desuden 2 Forskoler, der har egne Bygninger. I disse Skoler undervises om Sommeren af Hovedskolens Personale, om Vinteren af Vinterlærerinder.

Sønderby Skole er beliggende i Nørby ca. 2 km fra Kirkebyen Kloster. Skolen var oprindelig Biskole, men i 1912 blev der opført en ny Skolebygning, og Embedet oprettet som Førstelærerembede. I Skolen findes 2 Klasseværelser, Gymnastiksal og Bolig for Førstelæreren. Skolen er 2-Klasset efter vestjydsk Skoleordning, og den besøges af 50 Børn.

Søndervig Skole er en Biskole, er opført 1889 og ombygget 1908. I Skolen findes 2 Klasseværelser, og der undervises ca. 45 Børn. Der er ingen Bolig for Læreren. Indtil 1845 var der „Omgangsskole“, nu undervises der efter vestjydsk Skoleordning.

Gammelsogns Skole, der ligger tæt ved Kirken, er opført 1822. Skolen er straatækt, og der hører en Jordlod til Embedet. I Skolen findes 2 Klasseværelser, og den har vestjydsk Skoleordning. Skolen er 2-Klasset, og der undervises for Tiden 44 Børn. Om Vinteren undervises tillige af en Vinterlærerinde. Ved Vejen til Skolen er paa en Jordhøj rejst en Mindesten for Docent Niels I. Fjord. Stenen er forsynet med Inskription og Portrætrelief. Docent Fjord var Søn af Skolens første Lærer Jesper Fjord.

N. P. Christiansen, Førstelærer, er født den 19. August 1882 som Søn af Avlsbruger Hans Chr. Christiansen og Hustru, Ribe Mark. Gift 1905 med Magda Theiltoft, København. Dimitteret fra Ribe Seminarium 1903, Vikar ved Ribe Borgerskole i 3 Mdr., Lærer ved Rasmussens Skole i Skarrild fra 1904—06, Tidligere Medlem af Sogneraadet i 2 Perioder, Medlem af Menighedsraadet, Formand for det radikale Venstre i Ringkøbingkredsen, Kirkesanger ved Nysogns Kirke, siden 1906 Førstelærer ved Nysogns Hovedskole.

Jens Therkelsen, Førstelærer, er født den 5. November 1876 som Søn af Svend Jacob Therkelsen, Kloster. Gift 1912 med Elisabeth Mortensen. Arbejdet ved Smedehaandværket til 23 Aars Alderen, Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1903, Lærer ved Klank Højskole fra 1903—05, Lærer paa Øland fra 1905—06, Enelærer i Vestkjær Skole, Ølgod Sogn, fra 1906—12, Formand for Sygekassen i 12 Aar, indtil 1932, Førstelærer ved Sønderby Skole siden 1912.

N. P. Christiansen,
Førstelærer.

J. Therkelsen,
Førstelærer.

P. C. A. Overgaard,
Lærer.

A. Chr. Lauritsen,
Førstelærer.

P. C. A. Overgaard, Lærer, er født den 9. April 1876 som Søn af Lærer Sv. Overgaard og Hustru. Elev i 2 Aar ved Nr. Nissum Seminarium 1895 - 96, Lærer i Nr. Lyngvig 1897 - 99. I Bestyrelsen for Søndervig Brevsamlingssted siden 1915. Driver foruden Lærerembedet Købmandshandel ved Søndervig Badested. Siden 1902 Lærer ved Søndervig Biskole.

A. Christian Lauritsen, Førstelærer, er født den 16. Oktober 1887 som Søn af Gaardejer Chr. Lauritsen og Hustru. Gift med Karen Marie Thorkildsen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1913, Vikar ved Gudum vestre Skole, Hjælpelærer i Julianehede i Engesvang, Andenlærer i Nautrup, Salling, 1914 - 17, Enelærer i Vile. Formand for Gammelsogns Menighedsraad, Formand for Ringkøbing og Omegns Lærerkreds, siden 1917 Førstelærer og Kirkesanger i Gammelsogn.

Klegod Skole er en Biskole paa Holmslands Klit. Skolen er opført i 1900 og ledes efter vestjydsk Skoleordning med 1 Klasse, der undervises for Tiden 22 Børn, men Elevantallet varierer fra 20 - 50.

Nørre Lyngvig Skole er en Biskole, der er opført i 1898 paa den gamle Skoletomt. I 1920 er tilbygget 1 Klasseværelse samt et Værelse til Vinterlærerinden. Skolen har 2 Klasser og ledes efter vestjydsk Skoleordning; om Sommeren af Læreren, om Vinteren tillige af en Vinterlærerinde. Der undervises for Tiden 30 - 35 Børn. Der er ingen Lærerbolig, og Læreren har eget Hus med et mindre Landbrug.

Sønder Lyngvig Skole er opført 1893 og ombygget i 1929. Der er 2 Klasseværelser, og der undervises efter den vestjydske Skoleordning. Elevantallet er opadgaaende, og er nu ca. 50. Om Vinteren undervises tillige af en Vinterlærerinde.

Havrvig Skole er opført i 1900, men der har været selvstændig Skole siden 1883. Tidligere undervistes ved een Lærer i Aargab og Havrvig. Der undervises efter vestjydsk Skoleordning, og der undervises for Tiden 24 Børn. Elevantallet har været oppe paa 40.

S. V. Andersen,
Lærer.

S. L. Møller,
Lærer.

P. V. Christensen,
Lærer.

N. K. J. Nielsen,
Lærer.

Søren Vejlgård Andersen, Lærer, er født den 27. December 1879 som Søn af Fisker Andreas Andersen og Hustru. Gift 1904 med Marthea Jensen. Var oprindelig Fisker, derefter Kursus paa Nissum Højskole 1902—03, ansat som Vinterlærer ved Havrvig Skole 1903—05, Vinterlærer i Klegod i 1905, men med Helaarsundervisning til 1919, da Embedet udvidedes til Biskolelærerembede, siden 1919 Lærer ved Klegod Skole.

Søren Ludvig Møller, Lærer, er født den 12. Marts 1898 som Søn af Købmand Fr. Møller og Hustru. Gift 1927 med Margrethe Iversen. Kursus paa Askov Højskole og Borris Landbrugsskole samt paa Aagaard Efterskole, tillige forskellige Lærerkursus. Vinterlærer ved Kirkeby nordre Skole og ved Bøvl Skole, derefter til sit nuværende Embede som Lærer ved Nørre Lyngvig Skole.

Peder Vraa Christensen, Lærer, er født den 13. Juni 1904 som Søn af Lærer Chr. Christensen. Gift 1929 med Rebekke Kirstine Christensen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1926, Vikar i Soedal 1927, Hjælpelærer i Yllebjerg 1928, Vikar i Aulum 1928, siden 1929 Lærer og Kirkesanger i Sønder Lyngvig.

N. K. J. Nielsen, Lærer, er født den 27. November 1877 som Søn af Gaardejer Jeppe Nielsen og Hustru, Havrvig. Gift 1902 med Kirsten Marie Sørensen. Uddannet ved Staby Vinterlærerseminarium 1893—94, Lærer ved Raasted, Biskole Vinteren 1895—96, Lærer ved Kjærgaard Skole, Kirkesanger ved Havrvig Kirke 1914—17, Organist samme Sted 1896—1927, mangeaarigt Medlem af Menighedsraadet, Søndagsskolelærer siden 1899, siden 1896 ansat som Lærer ved Havrvig Skole.

Aargab Skole ligger paa Holmsland Klit. Den gamle Skole fra 1846 afløstes af en ny Skolebygning i 1901. Elevantallet er for Tiden 20, men kan variere op til ca. 40.

Bjerregaard Skole, der ligeledes ligger paa Holmsland Klit, er en Biskole opført 1908. Skolen har 2 Klasseværelser, hvoraf det ene for Tiden benyttes til Gymnastik, desuden findes et Værelse for en ugift Lærer. Skolen ledes efter vestjydsk Skoleordning med 6 Timers Undervisning ugentlig om Sommeren og 36 Timer ugentlig om Vinteren. Børneantallet er gennemsnitlig 25, for Tiden dog kun 13. Der er ingen Bolig for Læreren.

M. H. Pedersen,
Lærer.

Morten Haugaard Pedersen, Lærer, er født den 2. August 1869 i Aargab Præstegaard som Søn af Lærer Jørgen Pedersen og Hustru. Gift i 1896 med Johanne Jensen. Kortere Uddannelse ved Hoven Højskole, senere Kursus samme Sted. Medlem af Menighedsraadet i 18 Aar, Formand for Sygekassen i 17 Aar, Vurderingsmand for den alm. Brandforsikring for Landbygninger i 25 Aar, siden 1886 Lærer ved Aargab Skole.

P. Pedersen,
Lærer.

P. Pedersen, Lærer, er født den 22. Februar 1874 som Søn af Biskolelærer Jørgen Pedersen og Hustru, Havrvig. Gift 1901 med Marie Ølgaard. Kursus ved Staby Vinterlærerseminarium 1890—91—92. Vinterlærer i Havrvig 1892—95, siden 1895 Lærer i Bjerregaard.

Lyngvig Fyr i Nørre Lyngvig er oprettet 1906. Fyret, der er forsynet med roterende Linseapparat, havde tidligere Acetylgas-Lamper, men disse er i 1920 afløst af Petroleums-Glødenetbrænder med 200,000 Normallys. Taarnets Højde er 38 m, men Lampens Højde over Havoverfladen er 53 m, og Fyrets Top 55 m over Havoverfladen. Taarnet er beliggende paa en Klittop, og der er 70 Trappetrin op til Taarnets Fod og 160 Trin op i Taarnet, ialt 230 Trappetrin. Der er ved Fyret opført en Bygning med Tjenestebolig for Personalet, der bestaar af 1 Fyrmester, 1 Fyrassistent og en Fyrpasser. Fyret er Observationsstation for Meteorologisk Institut og tillige Ismeldingsstation.

Dets første Fyrmester var P. A. Larsen, der i 1913 afløstes af Fyrmester C. A. Hansen, der gik af med Pension 1927. Nuværende Fyrmester er E. Haubirk.

E. Haubirk, Fyrmester, er født den 27. Juli 1891. Styrmands-eksamen 1912, Reserveløjtnant 1914, Fyrassistent ved Rubjerg-Knude Fyr 1917—21, Fyrmester med Sprogø Fyr 1921—27, siden 1927 Fyrmester ved Lyngvig Fyr.

C. A. Hansen, pens. Fyrmester, er født 4. December 1863 som Søn af Møller Søren Hansen Degn og Hustru, Aalsø. Sejlet som Dreng med Hans Broges Skonnerter. Styrmand paa Skonnertribrig „Regina“ af Svendborg. Ansat som Elev ved Fyrvæsenet 1891, Assistent ved Sodbjerg Fyr, Hesselø, i 5 Aar, Fyrmester paa Vejvø Fyr fra 1905—13, Fyrmester ved Lyngvig Fyr fra 1913—27. I 1917 tildelt Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Lyngvig Fyr.

Redningsstationen „Bjerregaard“ paa den sydlige Del af Holmsland Klit er oprettet som Raketstation uden Redningsbaad, ved Redningsvæsenets Organisation i 1852. Der er ved Stationen reddet 129 Skibbrudne, og Apparaterne har 62 Gange været opstillet uden at blive benyttet. Som særlig besværlig Redning kan nævnes Redningen af 4 Mand fra Galease „Carl og Conrad“ den 14. September 1902. Opsynsmand og Strandfoged er J. J. N. Dahl.

J. J. N. Dahl, Opsynsmand, Strandfoged og Gaardejer, er født den 25. September 1863 som Søn af Strandfoged P. C. Dahl og Hustru. Gift 1890 med Christine Marie Christensen. Overtaget Gaarden og ansat ved Redningsvæsenet 1885, udnævnt til Opsynsmand i 1906. Tildelt Dannebrogsmændenes Hæderstegn i 1919.

Redningsstationen „Sdr. Lyngvig“ er oprettet 1852 med Redningsbaad og Raketapparat. Der er reddet 108 Skibbrudne, og Apparaterne har yderligere været opstillet adskillige Gange uden at blive benyttet. Stationen reddede bl. a. 7 Mennesker fra Skonnertribrig „Olga“ af Järnavik den 9. Juni 1890. Redningen var meget vanskelig idet Kaptajnen nemlig nægtede at forlade sit Skib, før det sad fast. Opsynsmand er Chr. Fjord.

Chr. Fjord, Sognefoged og Opsynsmand, er født den 15. Marts 1863 som Søn af Gaardejer Chr. Andersen og Hustru, Røgkjær. Arbejdet som Fisker til 40 Aars Alderen, Medlem af Sogneraadet i 10 Aar, Formand for Holmsland Klits Fiskeriforening i 30 Aar, Formand for Fiskernes Laaneforening i 26 Aar, desuden flere andre Tillidshverv. Chr. Fjord er desuden en produktiv Kunstmaler. Nu Sognefoged, hædret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn i 1914.

Redningsstationen „Søndervig“ er oprettet 1857 som Raketstation, men fik i 1887 en ny Redningsbaad fra Orlogsværftet. Der er fra Stationen reddet ialt 76 Menneskeliv, og Apparaterne har været opstillet i 41 Tilfælde uden at blive benyttet. Opsynsmand er Chr. Lodberg.

Chr. Lodberg, Opsynsmand og Gaardejer, er født den 26. Oktober 1868 som Søn af I. Chr. Stage og Hustru. Gift 1893 med Maren Kirstine Christensen-Aae. Overtog Fædrenegaarden 1901, Klitfoged siden 1901, Formand for Fiskeriforeningen i flere Aar. Tildelt Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Hotel „Klitten“.

Redningsstationen „Havrvig“ er oprettet 1860 som Raketstation, men i 1887 fik Stationen en ny Redningsbaad fra Orlogsværftet. Der er ved Stationen reddet 64 Mennesker, og Apparaterne har yderligere været opstillet i 40 Tilfælde, uden at blive benyttet. Opsynsmand er Chr. L. Christensen.

Chr. L. Christensen, Opsynsmand, er født i 1868 som Søn

af Chr. Christensen og Hustru, Havrvig. Gift 1894 med Pedersine Christensen, Klegod. Ansat ved Redningsvæsenet 1896, siden 1905 Opsynsmand.

Sømandshjemmet ved Hvide Sande er opført 1932 og aabnet for Besøgende den 29. Maj s. A. Bygningen er væsentlig rejst ved frivillige Bidrag fra Beboerne medens Danskudenlandsk-Sømandsmission ydede et Tilskud. Grunden er skænket af Staten; Opførelse af Bygningen, der er af Træ, har kostet ca. 13,000 Kr. Hjemmet ledes af en Bestyrerinde med 2 Damer som Medhjælp. Der er store og lyse Lokaler, og der serveres Afholdsdrikke samt varme og kolde Retter. Desuden har Hjemmet Plads til et mindre Antal liggende Gæster. Bestyrerinde er Frk. Nielsine Nielsen.

Nielsine Nielsen, Bestyrerinde, er født den 27. August 1899 som Datter af Amtsinspektør Nielsen og Hustru, Hjørring. Har været paa Sømandshjemmet i Frederikshavn i 3 Aar, ansat som Husjomfru paa flere Herregaarde. Bestyrerinde paa Hvide Sande Sømandshjem siden dets Aabning i 1932.

Badehotellet „Hotel Klitten“, ved Søndervig Badested, er beliggende paa en meget høj Klittop, og fra det hvide Hotels rundtløbende Terasse er der en pragtfuld Udsigt. Hotellet er opført og aabnet 1920. Hotellet, der drives som Afholdshotel, har Plads til 30 liggende Gæster. Der er velmonterede Gæsteværelser og store, lyse og smukke Lokaler. Hotellet har i Sæsonen alt optaget og kan glæde sig ved et trofast Publikum. Den nuværende Ejer er Chr. Boutrup.

Chr. Boutrup, Hotelforpagter, er født 1887 som Søn af Baneformand L. Boutrup og Hustru, Velling. Uddannet ved Landvæsen, senere Hotelkarl indtil Overtagelsen af Hotellet i 1927. Gift 1926 med Kirstine Hansen.

Søndervig Badehotel er grundlagt 1884 af et Aktieselskab af Borgere i Ringkøbing. Hotellets første Forpagter var Schiønning, i 1884 overtoges Hotellet af C. Gravesen, der senere købte det, og drev det til sin Død i 1905. Hotellet fortsattes af Enkefru Gravesen, der stadig er Værtinde. Hotellet er Badestedets ældste og største, og det er gentagne Gange udvidet. Hotellet har nu Plads til ca. 100 liggende Gæster, og der er store, lyse Lokaler og Verandaer, Dansepavillon, Tennisbane, Garager, Benzintank og Parkeringsplads.

Mejstrup Badepensionat, Nr. Lyngvig, ligger ca. 1 km fra Nr. Lyngvig Fyrtaarn og 5 km fra Hvide Sande. Pensionatet er en tidligere Bondegaard, der i 1923 erhvervedes af

S. Mejstrup. Gaarden blev ombygget og restaureret, men Bondegaardsstilen blev bibeholdt, saaledes at alle Dele af Bygningen fremtræder med straa-tækte Længer, der passer særdeles godt ind i Landskabet. Der er Plads til 30 liggende Gæster, men i Sæsonen i Regelen et yderligere Antal, der bor i Naboejendommene. Der er projekteret Opførelse af en Nybygning i samme smukke Stil, beregnet til Restaurant. Til Badepensionatet hører Garager, Tennisbane, Keglebane og en stor Motorbaad. Badepensionatet ejes endnu af S. Mejstrup.

S. Mejstrups Badepensionat i Nr. Lyngvig.

S. Mejstrup, Badepensionatsejer, er født den 3. Marts 1863 som Søn af Fisker N. Mejstrup og Hustru, Ringkøbing. Gift 1897 med Bodil Davidsen. Uddannet som Bager i Ringkøbing og som Konditor i København. Selvstændig Konditor paa Frederiksberg Alle, København, fra 1893—1929, siden 1929 Ejer af Mejstrups Badepensionat, Nr. Lyngvig.

S. Mejstrup, Badepensionatsejer, er født den 3. Marts 1863 som Søn af Fisker N. Mejstrup og Hustru, Ringkøbing. Gift 1897 med Bodil Davidsen. Uddannet som Bager i Ringkøbing og som Konditor i København. Selvstændig Konditor paa Frederiksberg Alle, København, fra 1893—1929, siden 1929 Ejer af Mejstrups Badepensionat, Nr. Lyngvig.

„Hvide Sande Badehotel“ ejes af et Aktieselskab bestaaende af Borgere i Ringkøbing, med Konsul Chr. Christensen som Formand. Hotellet er en smuk Træbygning med stor Veranda, opført umiddelbart ved Sluseanlægget „Hvide Sande“. Der er rummelige Lokaler, gode Serveringslokaler og Plads til liggende Gæster. Der er desuden projekteret en større Udvidelse af Hotellet. Den nuværende Hotelforpagter er I. C. Christensen.

I. C. Christensen,
Hotelforpagter.

I. C. Christensen, Hotelforpagter, er født den 18. Maj 1871 som Søn af Husmand Jens Christensen og Hustru, Madum. Gift 1907 med Mette Marie Kirsten Poulsen. Har tidligere været Arbejdsformand ved forskellige Ingeniørarbejder, ansat hos forskellige Entreprenørfirmaer. Har tidligere drevet Marketenderi. Siden 1928 Forpagter af „Hvide Sande Badehotel“.

Ny Sogns Andelsmølle er beliggende i Ny Sogns Kirkeby og var tidligere privat drevet Mølleri, en Tid var det et Aktieselskab, der ejede Møllen. Andelsselskabet overtog Virksomheden 1910 og har siden drevet den som Andelsmølle med Foderstofhandel. Anlægget bestaar af Vindmølle og en 18 HK Raaolliemotor, 3 Kværne, Lagerbygning samt Bestyrerbolig. Omsætning i 1910 var ca. 40,000 Kr., i 1912 67,000 Kr., under Krigen ca. 300,000 Kr. og i 1931 ca. 125,000 Kr. + ca. 15,000 Kr. for Gødning. Møllen drives af Bestyreren, der har 2 Mand til Hjælp. Bestyrer er J. H. Jørgensen, der har været ansat ved Møllen siden 1913.

Andelsmejeriet „Søholm“, Aargab, er oprettet som Fællesmejeri i 1899 af Proprietær L. H. Petersen, Holmsland. Siden 1910 har det været Andelsmejeri. Mejeriet behandler aarligt ca. $\frac{1}{2}$ Million kg Mælk. Bestyrer er Chr. Madsen.

„Hvide Sande Badehotel.“

Christian Madsen, Mejeribestyrer, er født den 7. April 1894 som Søn af Husmand Jens Madsen og Hustru. Gift med Else Voss. Uddannet ved Grønbjerg og Videbæk Mejerier, paa Mælkeriskolen 1918—19, Vikar i Ringkøbing Amts sdr. Mejerikreds, Mælkedommer i Sønderborg Amtskreds, siden 1927 ansat som Bestyrer ved Andelsmejeriet „Søholm“.

Holmsland Brugsforening ligger i Kloster, ca. 7 km fra Ringkøbing.

Brugsforeningen er oprettet 1912, og paabegyndtes med Fordeling af Butiksvarer til Medlemmerne. Omsætningen var paa ca. 50,000 Kr. Under Krigen var Omsætningen 283,000 Kr. og i 1931 paa ca. 148,000 Kr. Den første Uddeler N. P. Christensen afløstes i 1915 af den nuværende Uddeler A. C. Henriksen.

A. C. Henriksen, Uddeler, er født den 21. Marts 1889 som Søn af Chr. Henriksen og Hustru, Nr. Onsild. Gift 1914 med Margrethe Nielsen. Uddannet i Sdr. Onsild Brugsforening, Medhjælper i forskellige Brugsforeninger, bl. a. Ø. Brønderslev og Støvring, Bogholder i Holmslands Andelskasse, siden 1915 Uddeler i Holmsland Brugsforening.

Holmsland Jordemoderdistrikt omfatter Ny Sogn og Gammel Sogn samt Klitten syd-paa indtil Klegod og nordpaa indtil Husby Klit. Distriktsjordemoder er Fru Anna Jørn-Sevel.

Anna Jørn-Sevel, Distriktsjordemoder, er født den 22. Januar 1890 som Datter af Murermester Johan Jørn og Hustru, København. Sejlede som Kahytstjomsfru paa Grønland med „Hans Egede“, ved Grønlandskompagniet i 2 Perioder a 3 Aar og virkede som Sygeplejerske for Passagerer og Mandskab. Samariterkursus i 1918 under Spansk-Syge Epidemien. Elev paa Rigshospitalets Jordemoderskole 1924—25, Eksamen 1925. Siden 1926 ansat som Distriktsjordemoder i Holmsland Distrikt.

Ane Jensine Poulsen, Distriktsjordemoder, er født den 5. August 1878 som Datter af Smed Kjerton Pedersen og Hustru. Gift 1910 med Landpost Poul Chr. Poulsen. Var oprindelig Menighedssygeplejerske for Holmsland Klit og virkede som saadan fra 1907—09, Elev paa Jordemoderskolen 1909, efter Eksamen ansat som Distriktsjordemoder paa Holmsland Klit med Bopæl i Aargab.

Anna J. Sevel,
Distriktsjordemoder.

Andreas Jørgen Christiansen, Amdsraadsmedlem, Gaardejer, er født den 19. September 1862 som Søn af Møller og Gaardejer Niels-Christiansen og Hustru, Kirkeby. Gift 1889 med Ingeborg Andersen. Uddannet ved Landvæsen, Vallekilde Højskole i 1881, Ladelund Landbrugsskole 1882—83, Gaardejer 1888, Medlem af Holmsland Sogneraad 1906—18, deraf Formand 1909—18, tidligere Medlem af Værgeraadet og Menighedsraadet, Formand for Vestjydsk Eksportforening siden 1909, Formand for de samvirkende danske Andels-Kreatureks-

A. J. Christiansen,
Amdsraadsmedlem.

portforeninger fra 1916—26, Medlem af Laanebestyrelsen for Overformynderiets Midler for Ringkøbing Amt siden 1913, Medlem af Andelsudvalget siden 1916, i Bestyrelsen for Ringkøbing og Omegns Sparekasse 1918, Landvæsenskommissær 1917, Medlem af Kommissionen af 1924 angaaende Ordning af Udløbsforholdene fra Ringkøbing Fjord, Medlem af Hvide Sande Udvalget, Medlem af Nissum Fjord Kommissionen, Formand for Ringkøbing Kredens Venstreforening, Næstformand i de samvirkende Venstreforeninger i Ringkøbing Amt, Formand for Ringkøbing Sygehus og for Vandløbsudvalgene, Medlem af Budgetudvalget, i Bestyrelsen for Ringkøbing Raadhus og Tinghus, siden 1916 Medlem af Ringkøbing Amsraad.

Niels Christian Enggrob, Sogneraadformand og Gaardejer, er født den 5. Oktbr. 1874 som Søn af Sognefoged Knud Andersen og Hustru, Holmsland. Gift 1903 med Elisabeth Sørensen. Uddannet ved Landvæsen, købt „Nørgaard“ i Hee 1903, 1907 Ejer af „Harboesgaard“. Er Indehaver af forskellige Tillidshverv, siden 1921 Sogneraadformand i Holmsland Sogneraad.

Christian Enggrob Christensen, Sognefoged og Gaardejer, er født den 25. December 1886 som Søn af Gaardejer N. Christensen og Hustru, „Pugflod“. Gift 1917 med Maren Jensen. Overtaget Fødegaarden 1917. Formand for Hjælpekassen, siden 1929 Sognefoged og Lægdsmand i Ny Sogn.

Peder Bjerg, Sognefoged og Gaardejer, er født 1866 som Søn af Gaardejer Jørgen Bjerg, „Harboesgaard“. Gift 1905 med Maren Jensen († 1907). Medlem af Sogneraadet 1914—22, som Formand 1918—22, har beklædt forskellige Tillidshverv. Siden 1907 Sognefoged og Lægdsmand i Gammel Sogn.

Christian P. Sørensen, Sognefoged, er født den 17. Oktober 1858 som Søn af Møller S. P. Jepsen og Hustru, Aargab. Gift 1884 med Iversine Petrine Ottosen. Købt Ejendom 1884. Medlem af Sogneraadet 1909—13 og 1917—21, Kirkevæрге i 15 Aar, Medlem af Mejeribestyrelsen, og iøvrigt flere andre Tillidshverv, Vurderingsmand for den alm. Brandforsikring for Landbygninger, siden 1911 Sognefoged i Holmsland Klits søndre Sognefogeddistrikt.

Medlemmer af Holmsland Sogneraad er: Gaardejer N. C. Enggrob, Formand, Gaardejer I. Iversen, Gaardejer M. Christensen Aal, Gaardejer A. K. Aarup, Gaardejer N. L. Christensen, Fisker A. Andersen, Fisker A. C. Christensen, Fisker N. C. Johansen, Fisker O. Bay, Gaardejer P. Iversen og Fisker C. F. Christensen.

STADIL SOGN omgives af Vedersø, Tim og Hee Sogne, Stadil Fjord, Nysogn, V. Stadil Fjord og Husby Klit. I Sognet findes Stadil Kirke med Præstegaard samt Byerne: Stadil med Skole, Sparekasse, Købmandshandel og Mølle, Fuglbjerg, Halkjær, Mejlby med Forskole, Opstrup, Skelmosse med Skole, Forsamlingshus, Missionshus og Andelsmejeri, Alrum med Skole, desuden Hovedgaarden Søndervang og Samlinger af Gaarde og Huse. Stadil Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 30. Lægd.

Stadil Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Nord.

Stadil Kirkes Indre.

Den anselige Kirke er muligvis viet til Sct. Laurentius. Kor og Skib er fra romansk Tid, og de oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Dobbeltsokke. Korbuen og Norddøren er bevaret, Syddøren ses tilmuret. Taarnet med højt Sadeltag er tilføjet i den seneste Middelalder. Paa Taarnets Nordside findes et Trappetaarn. Tidligere fandtes der en Korsarm mod Syd og et Sakristi ved Korets Nordside, men disse er nu nedbrudt. Vaabenhuset er tilbygget senere. Taarnrummet, der tjener som Forhal, er hvælvet, hvorimod det øvrige af Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Inventaret er rigt udskåret. Prædikestolen og Stolestaderne er fra 1634 og 1647 og er udført i Renæssancestil. I det romanske Granitalterbord, der nu er beklædt med Panelværk, fandtes 1901 en Blykapsel med Relikvie af Sct. Laurentius. Den anselige Altertavle fra 1625 er i Midtfeltet prydet med et mærkeligt romansk Antemensale, som er smykket med farvede og forgyldte Kobberplader, hvis Relieffer forestiller Christus, Scener af Frelserens Barndomshistorie, de 12 Apostle, Engle og Evangelister. I Kirken findes en Præste- og Degnestol fra sentkatolsk Tid med Ribe Stifts og flere gejstliges Vaaben. Under Korloftet findes en Messeklokke. I Skibet er ophængt et lille Krucifiks. I Koret findes to Gravstene, hvoraf den ene er over den første lutherske Præst, Peter Schomann, død 1550.

L. Amby,
Sognepræst.

Stadil Pastorat omfatter Stadil Sogn. Præstegaarden ligger ved Kirken i en smuk, gammel Have og med Udsigt over Stadil Fjord. Gaarden er opført 1921 paa den gamle Præstegaards Plads i T-Form og i smuk vestjydsk Stil med Straatag. Sognepræst er Pastor L. Amby.

L. Amby, Sognepræst, er født den 18. August 1901 som Søn af pens. Jernbanepakmester M. L. Amby, nu Nees pr. Vemb. Gift 1932 med Elinor Christiansen, Datter af Kaptajn Christiansen, Hellerup. Student fra Sorø Akademi 1920, Privatlærer forskellige Steder indtil 1924, cand. theol. Januar 1932, ordineret 18. Maj 1932 og indsat den 29. s. M. i sit nuværende Embede som Sognepræst for Stadil Pastorat. Formand for Skolekommissionen.

Hovedgaarden Søndervang har i meget gamle Tid været i Adelslægters Eje, og i Tidens Løb har næsten alle Ejendomme i Stadil været underlagt Hovedgaarden som Fæstegods. Gaarden har haft over 60 Tdr. Hartkorn, og det underliggende Bøndergods 274 Tdr. Hartkorn. Gaarden har været befæstet, og der ses endnu Spor af Volde og Grave. Den ejedes i 1777 af Ritmester Chr. Ehrenreich Brochdorff, der ved en Skatteansættelse skal have følt sig forurettet og tilbudt at sælge Godset til Bønderne for 40,000 Rdl. Bønderne slog til, og Brochdorff skulde fraflytte Godset 1. Maj 1792. I det 19. Aarhundrede har Gaarden flere Gange skiftet Ejer, og den overtoges i 1891 af Kreditforeningen, der solgte den til Laurids Pedersen. Af senere Ejere nævnes Chr. Skibsted, et Konsortium af 3 Familier, der alle boede paa Gaarden i ca. halvandet Aar, Andreas Mortensen ligeledes halvandet Aar. Sidstnævnte solgte 1906 Søndervang til den nuværende Ejer, J. Jensen. Gaarden har nu et Tilliggende paa 56 Tdr. Land Ager, 50 Tdr. Land Eng og Rørskær m. v. ca. 20 Tdr. Land med ialt 13½ Tdr. Hartkorn. Besætningen er paa 70 Kreaturer, 8 Heste samt Svin.

J. Jensen, Proprietær, er født den 15. Juli 1867 som Søn af Gaardejer Chr. Jensen, Ørbæk i Hoven. Gift 2. Gang 1906 med Johanne Nielsen Romsgaard. Uddannet ved Landvæsen og paa Landbrugsskole, i flere Aar Forvalter paa større Gaarde, siden 1906 Ejer af „Søndervang“.

Stadil Hovedskole, beliggende i Skelmosen, er opført 1901. Skolen indeholder 3 Klasseværelser samt Boliger for Førstelæreren, en Lærerinde og en Vinterlærer. Der er stor

Parti fra Stadil med Kirken i Baggrunden.

Have, men ingen Gymnastiksal, men det nærliggende Forsamlingshus benyttes til Gymnastikundervisning. Skolen er 3-klasset, og der undervises 85 Børn efter vestjydsk Skoleordning. Førstelærer er H. J. Bork.

Alrum Skole er ombygget 1902, idet den gamle Skole var forældet. Skolen er opført med et Klasseværelse og med et Værelse for en ugift Lærer. Der undervises efter vestjydsk Skoleordning, og der er for Tiden 17 Børn i Sommer- og 10 Børn i Vinterhalvaaret. Læreren giver ogsaa Skoleundervisning i Stadilø Skole i Sommertiden, medens Vinterundervisningen i denne Skole forestaas af en Vinterlærerinde, der underviser ca. 10 Børn fra de paa Øen værende 10 Ejendomme. Lærer ved Alrum Skole er Jørgen Kold.

Hans Jensen Bork, Førstelærer, er født 1875 som Søn af Lærer Jens Bork, Lintrup i Holsted Sogn. Gift 1903 med Marie Kathrine Steffensen. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1899, derefter Vikar forskellige Steder, Andenlærer i Vonsild 1902—03, Lærer i Klelund og Kirkesanger ved Hovborg Kirke 1903—14, siden 1914 Førstelærer og Kirkesanger i Stadil. Bibliotekar ved Sognebiblioteket, som findes i Skolen.

H. J. Bork,
Førstelærer.

Hilda Ingeborg Christensen, Lærerinde, er født den 8. Januar 1906 som Datter af Avlsbruger Jens Christensen og Hustru. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium 1928, Vikar forskellige Steder, siden 1. November 1931 ansat som Lærerinde ved Stadil Hovedskole.

Jørgen Kold, Lærer, er født den 2. April 1908 som Søn af N. S. Kold, Amtoft i Thisted Amt. Ugift. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1929, derefter Vikar i Holmen ved Frederikshavn, i Arup i Thisted Amt, derefter ansat i sit nuværende Embede som Lærer ved Alrum Skole og (i Sommermaanederne) Stadilø Skole.

J. Kold,
Lærer.

Stadil Elektricitetsværk er opført 1920 af 5 i Mejeribyen bosiddende Mænd med Smedemester Chr. Olesen som Bestyrer. Værket fortsættes fremdeles som Interessentskab og har nu 12 Interessenter. Strømmen leveres fra en Vindmotor og 1 Hjælpe-motor. Elektricitetsværket ledes af Smedemester Chr. Olesen, der foruden at passe Værket driver en ret omfattende Virksomhed med Fremstilling af Isknusemaskiner, der fremstilles saavel til Haand- som mekanisk Drift og sælges til Mejerier, Fiskepakkerier, Margarinefabrikker og Iscrem-Fabrikker over hele Landet og tillige en Del i Udlandet. Denne Virksomhed paabegyndtes i 1909 og har siden været i stadig Udvikling.

Chr. Olesen,
Elektricitetsværksbestyrer.

Christian Olesen, Elektricitetsværksbestyrer, Smedemester, er født den 14. Septbr. 1884 som Søn af Skrædder Fr. Olesen, Viborg. Gift 1909 med Kirstine Jensen. Uddannet ved Smedehaandværket i Viborg, nu Smedemester og Bestyrer af Elektricitetsværket i Stadil. Revisor i Menighedsplejeforeningen, tidl. Medlem af Sygekassens Bestyrelse.

Niels Kamp,
Sogneraadformand.

Niels Kamp, Sogneraadformand, Gaardejer, er født 1873 som Søn af Gaardejer Ole Kamp, „Kamp“, i Stadil. Gift 1903 med Andrea Kolby. Uddannet ved Landbrug, overtog Fødegården „Kamp“ 1901. Medlem af Stadil Sogneraad 1913—21, Formand fra 1929—33,

Medlem af Skolekommissionen, tidligere Kommunekasserer i 5 Aar, Vurderingsmand til Ejendomsskyld m. m.

Esper Halkjær, Sognefoged, Gaardejer, er født den 15. Oktober 1883 som Søn af Gaardejer Niels Eskildsen, „Halkjær“ i Stadil. Gift 1911 med Maren Larsen. Uddannet ved Landbrug og Højskoler, overtog Fødegården 1911, Medlem af Stadil Sogneraad 1917—25, Sognefoged siden 1. Januar 1932.

Medlemmer af Stadil Sogneraad er: Gaardejer K. Slyk, Formand, Husmand M. O. Mortensen, Gaardejer H. P. Jensen, Gaardejer K. Nielsen, Gaardejer L. Høj, Forpagter A. Christensen, Gaardejer A. Nielsen og Husmand J. Smed.

NØRRE OMME SOGN omgives af Hover og Torsted Sogne, Ulfborg Herred og Bølling Herred. I Sognet findes Nr. Omme Kirke og Byerne: Grønbjerg med Præstebolig, Skole, Forsamlingshus, Missionshus, Afholdshotel, Købmandshandel, Brugsforening, Mølle, Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Ørnhøj med Filiakirke, Missionshus, Afholdshotel, Købmandshandel, Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Spaabæk med Forsamlingshus, Skraastrup, Askov med Skole, Kodal samt en Del Gaarde og Huse bl. a. Fjaldene med Skole og Andelsmejeri.

Nørre Omme Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge- og Skattekreds, Hing Herreds Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 42. Lægd.

Nørre Omme Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Nord. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelig Mure af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Den oprindelige Norddør benyttes endnu, medens Syddøren og flere Vinduer ses tilmurede. Taarnet er tilføjet i den senere Middelalder, ligeledes Vaabenhuset, begge er af Granitkvadre og Munkesten. Kirkens Indre har fladt Loft. Prædikestolen er i Renæssancestil. Altertavlen er købt fra Hee Kirke 1639 og nymalede af

„Jacob Maler“ fra Ribe. Tavlen er senere stærkt omdannet, og det nuværende Billede er malet 1885 af Hunæus. Alteret er restaureret 1917 af Kunstmaler Munk, Holbæk. Orglet er fra 1919, og de smukke Messinglysekroner skænkedes 1925.

Grønbjerg Skole, der er opført 1921, er beliggende ved Skern—Holstebro Landevejen ca. 22 km fra Holstebro. Skolen har 2 Klasseværelser, Bolig for Førstelæreren samt for en ugift Vinterlærerinde. Skolen har ingen Gymnastiksal, men Forsamlingshuset benyttes til Undervisningen. Skolen er omgivet af en stor Have. Der undervises efter Vestjydske Skoleordning, og der er gennemsnitlig 60 Børn.

Askov Skole, der er beliggende Øst for Ørnborg Station, er Skole for St. Højen m. Opland. Skolen er opført 1902, og der findes 3 Klasseværelser samt Lejlighed for Førstelæreren, Vinterlærer og Forskolelærerinde. Der undervises efter vestjydske Skoleordning, og der er ca. 107 Børn. Forskolen er oprettet 1915. Ved begge Skoler er der stor Have. Førstelærer er M. V. Rindom.

Fjaldene Skole.

Fjaldene Skole, der tidligere var Biskole, er opført 1914. I Skolen er 1 Klasseværelse, og der undervises ca. 41 Børn. I Skolen er der tillige Lejlighed for Enelæreren.

M. V. Rindom, Førstelærer, Organist, er født den 15. Juni 1888. Dimitteret fra Haslev Seminarium 1913, Vikar i Testrup, Enelærer i Døvling ved Kibæk 1913—21, ved Skagens kommunale Skolevæsen indtil 1923, siden 1923 Førstelærer og Organist i Nørre Omme Sogn. Næstformand i Menighedsraadet, Formand for Biavlerforeningen.

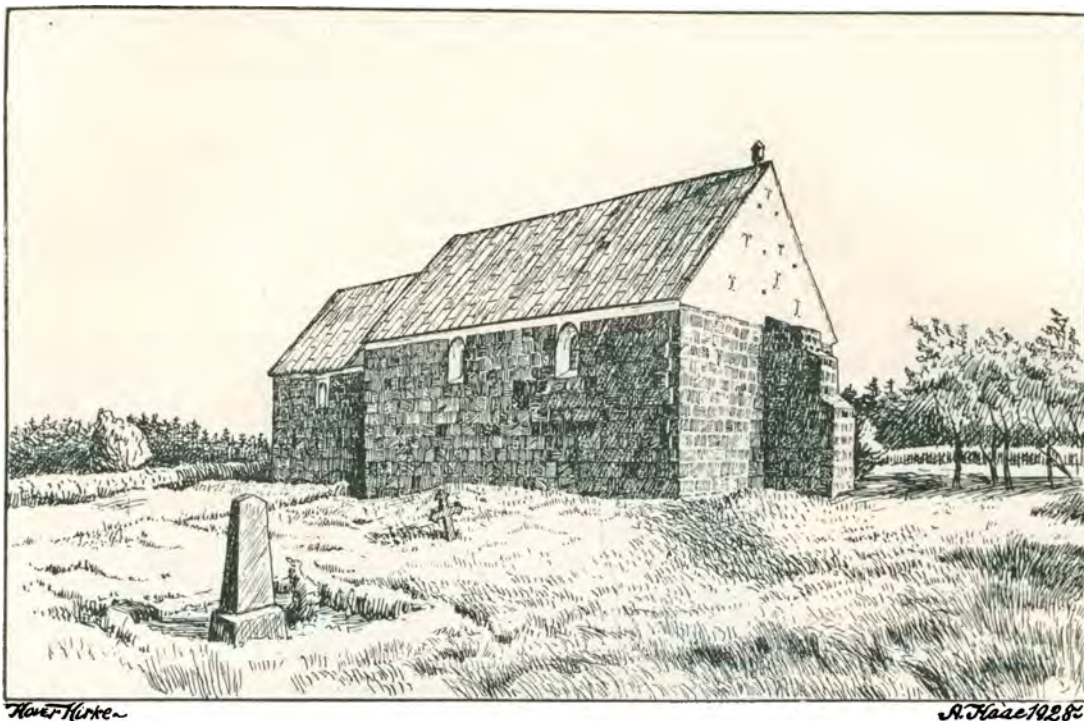

P. Petersen,
Enelærer.

Peter Petersen, Enelærer, er født den 23. December 1887 som Søn af Husejer Chr. Pedersen og Hustru. Gift 1914 med Ane Margrethe. Vikar ved forskellige Skoler, fortrinsvis paa Øerne, Skolebestyrer for Faxe Ladeplads private Mellemskole 1918—23, siden 1923 Enelærer ved Fjaldene Skole.

Medlemmer af Nr. Omme Sogneraad er: Gaardejer Ole Østergaard, Formand, Husmand A. Andersen, Mejeribestyrer O. V. Søndergaard, Husmand P. M. Pedersen, Husmand J. M. Pedersen, Husmand J. C. Refsgaard og Mejeribestyrer V. Ribberholt.

HOVER SOGN omgives af Torsted, Hee og No Sogne, Bølling Herred og Nr. Omme Sogne. I Sognet findes Byerne: Hover med Kirke, Skole, Forskole, Forsamlingshus, Spare- og Laanekasse og Brugsforening, Muldbjerg med Forskole, Vandmølle, Elektricitetsværk og Jernbanestation.

Høver Kirke.

Høver Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 40. Lægd.

Høver Kirke bestaar af Kor og Skib med Vaabehus mod Vest. Kor og Skib er fra den romanske Tid, og de oprindelige Mure er af Granitkvadre. Vestgavlen støttes af en Granitpille, der vistnok stammer fra 1771, da Gavlen led Skade ved Uvej. Af det oprindelige er Korbuen, Syddøren med Halvsøjler og flere Vinduer bevaret. Norddøren derimod er tilmuret. Det senere tilbyggede Vaabehus er af Granitkvadre og Munkesten. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. I 1910 restaureredes Kalkmalerierne paa Triumfvæggen. Prædikestolen, der er i Renæssancestil skænkedes Kirken 1645. Altertavlen er med Maleri, der er en Kopi af A. Dorph's Christus paa Vejen til Emaus. I Kirken findes en Præste- og Degnestol fra senkatolsk Tid, og paa et Stolestade ses Aarstallet 1575.

Medlemmer af Høver Sogneraad er: Gaardejer K. Mosegaard, Formand, Gaardejer K. Sig, Smedemester S. C. Hansen, Gaardejer J. O. Vastrup og Gaardejer K. O. Christensen.

NO SOGN omgives af Hee, Rindum og Velling Sogne, Bølling Herred og Høver Sogn. I Sognet findes Byerne: No med Kirke, Skole, Forsamlingshus, Alderdomshjem, Brugsforening, Mølle og Jernbanestation, Heager med Andelsmejeriet „Trekløver“.

No Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 32 b.

No Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Taarnet, der er med Pyramidetag, er opført 1877 af røde Mursten paa Granitsokkel i romansk Stil. Taarnets Underderrum tjener som Forhal, over hvilken findes et Pulpitur med Rundbuer ind til Skibet.

Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Altertavlen er i Renæssancestil med Maleri forestillende den korsfæstede malet af C. Hansen. Den romanske Granitdøbefont menes at være fra den gamle No Kirke. Kirkens Klokke, der er fra 1811, stammer fra et strandet engelsk Skib.

No Kirke.

No Skole er Hovedskole og den eneste Skole i Sognet. Den er opført 1858 paa gammel Kirkegrund og Kirkegaardsjord. Kirken er som før nævnt opført 1877. Ved Skolen virker 1 Førstelærer, 1 Vinterlærer og 1 Vinterlærerinde.

C. C. Aaes, Førstelærer og Kirkesanger, er født den 16. Juni 1875. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1897. Derefter Husbylærer hos Villemoes i Skærum Mølle, Andenlærer i Holme ved Aarhus, Andenlærer i Sdr. Lem ved Ringkøbing, Enelærer i Idumlund og i Idum Kirkeby Skole, siden 1. Januar 1911 ansat som Førstelærer ved No Skole.

Jens Pedersen, Andenlærer, er født 20. Marts 1898. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium. Derefter Hjælpelærer og Vinterlærer forskellige Steder, siden 1. Novbr. 1900 ansat som Andenlærer ved No Skole.

Margr. Iversen, Lærerinde, er født den 22. Oktober 1877 som Datter af Niels Stor Nielsen, No. Gift 1919 med Gaardejer Jens Iversen, No. Uddannet paa Hoven Kvindehøjskole 1897—98, Vinterlærerinde i Hee Hovedskole til 1902, Lærerinde i Studsgaard Friskole 7 Maaneder, Vinterlærerinde i No 1903—04, Lærerinde i Gravholm Forskole til 1919, siden 1919 ansat som Vinterlærerinde ved No Hovedskole.

No Alderdomshjem er opført 1924 af No Kommune med Tilskud i Form af Gaver, nemlig 2000,00 Kr. fra Sophie Vestergaard i Hee, der er barnefødt i No, og 5000,00 Kr. af Enkefru Cecilie Hage, No, der selv har Ophold paa Hjemmet. Hjemmet er smukt opført, godt og hyggeligt indrettet og har Plads til 12 gamle Mennesker. Det ledes af Bestyrerinde Frk. Anna Flytkjær.

Anna Flytkjær, Bestyrerinde, er født den 8. August 1878. Har været Bestyrerinde paa No Alderdomshjem siden dettes Oprettelse i 1924.

C. C. Aaes,
Førstelærer.

M. Iversen,
Lærerinde.

Anna Flytkjær,
Bestyrerinde.

L. E. Rohde,
Mejeribestyrer.

Andelsmejeriet „Trekløver“ er grundlagt 1889. Mejeriet er beliggende ved Ringkøbing—Holstebro Landevej ca. 3½ km fra Ringkøbing. I 1930—31 ombyggedes og moderniseredes Mejeriet. I 1929 behandlede 6 Mill. kg Mælk. Derefter udskiltes en Del Andels-havere, som overgik til det nyoprettede Hee Mejeri, saaledes at der nu behandles 3½ Mill. kg Mælk. Mejeriet har en Del Byhandel, idet det har Udsalg af sine Produkter i Ringkøbing, og der kører daglig 2 Vogne til Byen. Omsætningen er ca. 75.000 Kr. Ved Ombygningen i 1930—31 forsynedes Mejeriet med nye, bedre Maskiner, og der opførtes en selvstændig Bestyrerbolig. Mejeriet beskæftiger 3 Mejerister foruden Bestyreren.

L. E. Rohde, Mejeribestyrer, er født den 11. Juni 1897 som Søn af Landmand J. E. Rohde, Løgager, Them Sogn. Gift 1925 med Helga Andersen. Uddannet paa Andelsmeje-riet Faarvang og Ladegaardens Mejeri ved Skanderborg. Derefter Mejerist paa Ny Sol-bjerg Mejeri, Vikar i Aarhus, derefter igen til Ny Solbjerg, frekventeret Mælkeriskolen ved Ladelund 1922—23, derefter Stenshøj ved Støvring, Høgholm ved Sporup, Vikar 1925—29, Undermejerist paa A/M „Trekløver“ indtil 1. November 1929, siden da Mejeribe-styrer samme Sted.

No Brugsforening er grundlagt og opført 1911 og er delvis ombygget og modernise-ret 1931. Brugsforeningen har udviklet sig til en betydelig Forretning og er den største af sin Art i Kommunen. Uddeler er Holger Boll. Foreningens Formand er Gaardejer Lars Oxfeldt.

Holger Boll, Uddeler, er født den 14. December 1897. Uddannet ved Brugsfore-ning, Handelseksamen. Siden 1. Juli 1922 Uddeler ved No Brugsforening.

No Jernbanestation paa Ringkøbing—Ørnhøj—Holstebro Jernbane er en saakaldt Eks-peditricestation, beliggende 5,5 Banekm. fra Ringkøbing og 48,3 Banekm. fra Holstebro St.

Margrethe Egeslund, Stationsbestyrer, er født den 7. Juli 1898. Gift med Bane-arbejder J. Chr. Egeslund. Ægteparret var ført ansat ved samme Bane (Baneformand) i 2 Aar i Grønbjerg, derefter ½ Aar ved Gravlund St. paa Varde—Grindsted Banen i lig-nende Stilling som nuværende, der tiltraadtes 1919.

Knud Tambjerg, Sognefoged, Gaardejer, er født 31. Januar 1891 i samme Gaard som han nu ejer. Sognefogeden har beklædt en Række Tillidshverv, bl. a. som Ejen-domsskyldvurderingsmand, Formand for Sygekassen i 7 Aar samt Medlem af No Sog-neraad i 8 Aar, siden 1. November 1929 Sognefoged i No Kommune.

Laurids Lauridsen, Sogneraadformand, er født den 17. Juli 1882 i Staby. Gift 1912 med Jane Bork. Har haft Ophold i Kommunen siden 1888 og har været Ejer af Gaarden „Skovgaard“ i No Kommune. Har beklædt en Række Tillidshverv.

Medlemmer af No Sogneraad er: Husejer Laurids Lauridsen, Formand, Gaardejer K. Tambjerg, Husmand M. Sloth, Gaardejer Anders Jensen og Husmand O. C. Olesen.

VELLING SOGN, hvoraf en Del ligger i Bølling Herred, omgives af No og Rin-dum. Sogne, Ringkøbing Landdistrikt og Købstadjorder, Ringkøbing Fjord og Bølling Herred. I Sognet findes Byerne: Kirkeby med Velling Kirke, Brugsforening og Andels-mejeri, Astrup med Præstegaard, Kovstrup med Jernbaneholdplads, Vesttarp Skole og Forsamlingshus, Hebløft, Venner, Nørby med Skole, desuden findes der en Del Gaarde og Huse samt Hovedgaarden Rybjerg.

Velling Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets-og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 37. Lægd.

Velling Kirke be-
staar af Kor og Skib
med Taarn mod Vest.
De oprindelige Mure
er af Granitkvadre paa
Sokkel med Skraakant
og stammer fra den
romanske Tid. Flere af
de oprindelige Vinduer
er bevaret, ligeledes
Korbuen. Skibets vest-
lige Parti er rigere ud-

Vesttarp Skole.

formet med profileret Dobbeltsokkel, og det menes at dette Vestparti har været Forhal eller Underbygning for et Taarn, i det Indre er det skilt fra det egentlige Skib ved to firkantede Granitpiller. Taarnet Vest for Forhallen er tilføjet i den senere Middelalder. I 1890 gennemgik Kirken en gennemgribende Restauration under Ledelse af Professor H. B. Storck. Kirkens Tagværk er middelalderligt, hvilket bl. a. ses af de ejendommelige Tømmernumre. I det Indre er Taarnrummet gotisk hvælvet, medens det øvrige af Kirken er med Bjælkeloft. Prædikestolen er fra 1603. Altertavlen, der er fra 1619, er med Maleri fra 1891 af F. Müller forestillende Christus i Emaus. Af ældre Inventar findes desuden en Knæfaldsskranke fra 1732, Stolestader i Renæssancestil, hvoraf nogle fra 1602. I den tilmurede Syddør er udvendig indmuret en Gravsten fra 1580 over Christen Fast og Hustru.

I Sognet findes 2 Skoler, Vesttarp Skole og Nørby Skole.

Vesttarp Skole er opført 1925. Tidligere var Skolen i den Gaard, der nu ejes af Sogneraadsformand Anton Aarup. Den gamle Skole er opført 1867. Den nuværende store, moderne Skole har 3 Klasseværelser, Gymnastiksal, Bolig for Førstelæreren, 1 Vinterlærer og Vinterlærerinde. Ved Skolen har Førstelærer Uffe Jensen anlagt en stor pragtfuld Have. Skolen ledes efter vestjydsk Skoleordning, og der er 70 Børn fordelt i 3 Klasser. I 1900 var Børneantallet 90.

Nørby Skole, der ligger i den sydøstlige Del af Sognet, er opført 1907. Skolen har 2 Klasseværelser, Bolig for Førstelæreren samt et Værelse for en ugift Vinterlærerinde. Skolen var tidligere Biskole, men ved Nyopførelsen i 1907 oprettedes Førstelærerembedet. Der undervises efter vestjydsk Skoleordning, og der er gennemsnitlig 35 Børn i Skolen. Ved Skolen er der Gymnastikhus, og der er anlagt en stor Have. Førstelærer er A. S. Agerbo.

Uffe Jensen,
Førstelærer.

Uffe Jensen, Førstelærer, er født den 27. Marts 1871 i Skaarup ved Svendborg som Søn af Gaardejer I. P. Jensen. Gift 1895 med Johanne Marie Rolandsen. Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1894, Vikar i Silkeborg 1894, Privatskolelærer i Hvidemose 1894—96, Enelærer i Havnstrup 1897—1901, Enelærer i Tjørning 1901—02, derefter i Gammelstrup til 1906, siden 1906 Kirkebylærer og Førstelærer ved Vesttarp Skole og Kirkesanger ved Velling Kirke. Medlem af Menighedsraadet, Leder af Sangforening, opstillet som Kandidat til Folketinget af Retsforbundet i Skjern- og Ringkøbingkredsen.

A. S. Agerbo,
Førstelærer.

Fra Schuberts Plantage.

Arne Sofus Agerbo, Førstelærer, er født den 29. November 1907 som Søn af Niels Agerbo i Brejning Sogn, Ringkøbing Amt. Gift 1931 med Marie Margrethe Gaardahl. Dimmitteret fra Nr. Nissum Seminarium i 1930, siden 1. Februar 1931 ansat som Førstelærer ved Nørby Skole.

Schuberts Plantage er beliggende i Velling Kommune, men ejes af Ringkøbing Købstad, skænket denne af Køb-

mand C. M. Schubert, der i 1880 købte 14 Tdr. Land Hede, som han kultiverede og beplantede. Senere købte han 35 Tdr. Land, der ligeledes er tilplantet. Den første Del er skænket Ringkøbing By og hedder „Schuberts Plantage“, den sidste Del er skænket til et Børnehjem i Byen og bærer Navnet „Børnehjemsplantagen“. Til dette Hjem skænkede Schubert yderligere et Leget paa 50,000 Kr.

Begge Plantager er smukt anlagt og i Tilslutning til hinanden. I Schuberts Plantage findes mange smukke, ejendommelige Partier, og Stedet er et meget yndet Udflugtssted. Der findes en Del Løvtræer og ca. 100 Frugttræer. Giveren C. M. Schubert er mindet ved en Bautasten med Inskription: Til Minde om C. M. Schubert, født 12. Marts 1836, død 22. Marts 1903. — „Og siger ham den Dannemand, som planted her i Sandet. Han gjorde skønt det nøgne Land, og større Fædrelandet“. — Rejst af Ringkøbing Kommune 1905. I Plantagen findes en Pavillon med Afholdsrestauration med hyggelige Lokaler og store Verandaer, og her holdes i Sommertiden Koncerter. En Statue forestillende „Høsten“ er skænket af Købmand I. A. Jensen, der bebor Schuberts Købmandsgaard i Ringkøbing.

Christian Simonsen, Opsynsmand og Restauratør, er født den 25. Marts 1889 som Søn af Opsynsmand Simon Simonsen. Gift 1915 med Anna Christensen. Ansat 1914 som Opsynsmand, da Faderen trak sig tilbage paa Grund af Alder.

Velling Jernbanestation paa Statsbanestrækningen Ringkøbing—Skjern, 6,1 Banekm. fra Ringkøbing og 17,6 Banekm. fra Skjern, er oprettet som Krydsningsstation den 1. November 1923. Stationen har ingen Postekspedition, men Postkassetømning, og var tidligere Billetsalgsssted med en Banearbejder som Bestyrer. Stationen bestyres nu af en Stationsmester med en Stationspasser til Medhjælp.

S. J. J. Prougsgaard, Stationsmester, er født den 23. September 1874 som Søn af Gaardejer J. Jacobsen af Prougsgaard i Vemb. Gift 1903 med Anna Mortensen. Ansat som Banearbejder i Tarm 1898, Stationskarl i Skjern 1899, Portør i Vemb 1900, Togekspederende Portør i Bording 1913, Overportør i Ravnstrup 1915, Afløser som Overportør i Struer i 11 Aar, siden 1. Juni 1929 Stationsmester i Velling.

Anton Aarup, Sogneraadsformand, Gaardejer, er født 1882 som Søn af Gaardejer Mads Aarup. Gift 2. Gang 1925 med Alma Rasmussen. Ejer af Velling gamle Skole. Medlem af Velling Sogne-

S. J. J. Prougsgaard,
Stationsmester.

raad siden 1925, Formand siden 1927, tidligere Formand for Menighedsraadet, Medlem af Bestyrelsen for Aktieselskabet „Velling Plantage“.

Medlemmer af Velling Sogneraad er: Gaardejer A. Aarup, Formand, Gaardejer J. Kirk, Gaardejer A. Sand Pedersen, Gaardejer J. Nørgaard og Gaardejer V. V. Jacobsen.

BØLLING HERRED

Bølling Herred omgives mod Nordvest og Nord af Hing Herred, mod Nordøst og Øst af Hammerum Herred, mod Syd af Nørre Horne Herred og mod sydvest af Ringkøbing Fjord.

Dets samlede Areal udgør 66,544 ha, og Indbyggerantallet var i 1925 ca. 18,500.

I Herredet findes følgende Sogne: Vorgod, Nørre Vium, Herborg, Videbæk, Brejning, Sønder Lem, Ølstrup, Dejbiærg-Hanning, Stavning, Skjern, Bølling-Sædding og Sønder Borris-Faster.

HERBORG SOGN omgives af Nr. Vium, Seding, Hanning, Brejning og Videbæk Sogne. I Sognet findes Byerne: V. Herborg med Kirke, Skole, Afholdshotel, Andelsmejeri og Jernbanestation, Ø. Herborg samt en Samling Gaarde og Huse.

Herborg Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling Nr. Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling-Nr. Herreds Lægekreds, Bølling m. fl. Herreders Skattekreds, Bølling Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' Lægd 6 c.

Herborg Kirke bestaar af Kor, Skib og Taarn med Spir. Kirken er opført 1898 af røde Mursten, og indvendig med Bjælkeloft. Altertavlen er med Maleri af S. Vermehren. Der har før staaet en Kirke 2 km Vest for den nuværende. Denne Kirke nævnes i 1340, men antagelig er den kort Tid efter lagt øde paa Grund af Pesten. Ruinen efter Kirken er nu helt forsvundet idet Stenene er benyttet til Landevejsarbejder.

Herborg Skole omfatter 4 Klasser, og der undervises 113 Børn efter vestjydsk Skoleordning. Undervisningen forestaas af 1 Førstelærer, 1 Andenlærer og 1 Vinterlærerinde.

Jens Møller Jacobsen, Førstelærer, er født den 7. December 1891 i Aadum som Søn af Købmand I. P. Jacobsen og Hustru. Uddannet ved Landvæsen, Dimitteret fra Silkeborg Seminarium 1914, Vinterlærer i Ahle, Vorgod Sogn, 1914—15, Enelærer ved Grove Skole, Randers Amt, 1915—28, Kirkeværge og Kasserer for Herborg Kirke siden 1930, siden 1928 Førstelærer ved Herborg Skole.

Johannes Sørensen, Andenlærer, er født den 10. Marts 1877 i Voerladegaard som Søn af Søren Iversen og Hustru. Dimitteret fra Vordingborg Seminarium 1903, Lærer ved Hinnerup Realskole 1904—05, Vikar ved Grenaa Kommuneskole, Østerled Skole, Dronninglund, siden 1907 Andenlærer ved Herborg Skole.

Herborg-Videbæk Sognebogsamling omfatter ca. 1000 Bind. Forøgelsen af Bogsamlingen foregaar ved at en Læsekreds, efter at

J. M. Jacobsen,
Førstelærer.

dens Bøger har cirkuleret, skænker disse til Sognebogsamlingen. Der er ca. 60 Laanere. Formand for Bogsamlingen er Landmand H. P. Jensen.

Trøstrup Teglværk begyndte sin Virksomhed 1904 og er stadig udvidet. Der er nu bygget Ringovn, og der kan fremskaffes 2½ Mill. Sten om Aaret, og under normale Forhold beskæftiges 18—20 Mand. Foruden Stenene sælges ogsaa Mergel. Teglværket anvender udelukkende Brunkul til Fyring, og Brunkulslejet, der hører til Værket, er nogle Steder 7—8 m tykt. Teglværksejer er Søren Alfred Skak.

Søren Alfred Skak, Teglværksejer, er født den 22. August 1880 i Ulfborg som Søn af Proprietær N. Skak og Hustru, født Damgaard, Viumgaard. Gift med Helga Nielsen. Uddannet ved Landbrug, 2 Gange paa Askov Højskole, 1 Vinter paa Dalum Landbrugsskole. Formand for A/S Videbæk Bank i 4 Aar, Formand for Videbæk og Omegns Landboforening, Medlem af Herborg-Nr. Vium Menighedsraad, overtog Trøstrup Teglværk i 1909.

N. S. Abildtrup,
Sogneraadformand.

VIDEBÆK SOGN omgives af Vorgod, Nr. Vium og Herborg Sogne, Ulfborg Herred og Brejning Sogn. I Sognet findes Byerne: Videbæk med Kirke, Præstebolig, Skole, Forsamlingshus, 2 Missionshuse, Hotel, Amts-Epidemisygehus, Spare- og Laanekasse, Videbæk Bank A/S, Apotek, Brugsforening, Mølle, Andelsmejeri, Vandværk, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Solsøhede med Skole, Birkmoseshuse samt nogle Gaarde og Huse.

Af Videbæk Sogn hører den nordlige Del til Vorgod Kommune og har samme Tingsted og hører til samme Kredse som Vorgod Sogn. Videbæk By hører til Nr. Vium-Herborg Kommune og hører under de samme Kredse og har samme Tingsted som Herborg Sogn.

Videbæk Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest. Murene er hvidkalket og Taget af røde Teglsten. Kirken er bygget efter Tegning af kgl. Bygningsinspektør Vilh. Petersen, Odense. Kirkens Indre er med hvidt Bjælkeloft. Altertavle er med Maleri malet efter Joachim Skovgaards: Kristi Opstandelse, i Apostelkirken i København. Maleriet er udført af Vantore. Til Opførelse af Kirken skænkede Distriktets Beboere 8000 Kr., og Staten ydede et Tilskud paa 18,500 Kr., Orgelet er skænket af M. Bjerrebro og Hustru, København,

Videbæk Kirke.

Johs. Kastrup,
Sognepræst.

J. P. Stranddorf,
Førstelærer.

J. Ganer,
Andenlærer.

Johs. Lund,
Fotograf.

4 Lysekroner er skænket af Distriktslæge Djørup. Kirken har Siddepladser til 270 Mennesker.

Johannes Kastrup, Sognepræst, er født den 13. December 1899 i St. Binderup som Søn af Gaardejer M. S. Kastrup og Hustru. Gift med Ellen Eriksen. Student fra Haslev Gymnasium 1918, cand. theol. i Januar 1927, udnævnt til Kaldskapellan for Harbøre-Engbjerg-Thyborøn Menighed i Viborg Stift i Juli 1927, siden 1929 kaldet til Sognepræst for Videbæk Menigheder.

Videbæk Skole er bygget 1900, Andenlærerens Bygning er opført 1911 og Tværfløjen 1918. Skolen er paa 6 Klasser, og der undervises 166 Børn efter vestjydsk Skoleordning. Undervisningen forestaas af en Førstelærer, en Andenlærer, en eksam. Lærerinde og en Vinterlærerinde.

Johan Peter Stranddorf, Førstelærer, er født den 7. August 1869 i Grinderslev, Salling, som Søn af Husmand Jens Laursen og Hustru. Gift med Marie Olufsen. Uddannet ved Landbrug, derefter Højskoleophold, dimitteret fra Gedved Seminarium 1891, ansat som Enelærer i Thorsted-Veerst-Bække Kommune 1894—1900, Medlem af Nr. Vium-Herborg Sogneraad 1917—25, Formand for Byggeudvalget for Videbæk Kirke og Præstebolig, Medlem af Jernbaneudvalget for Skjern-Videbæk Jernbane, Formand for Videbæk-Herborg Sygekasse siden 1903, Medlem af Sundhedskommissionen i flere Aar, Medlem af Værgeraadet, siden 1900 Førstelærer ved Videbæk Skole.

Jens Ganer, Andenlærer, er født den 8. Maj 1900 i Skjern som Søn af Købmand P. Ganer og Hustru. Gift med Sigrid Larsen. Uddannet ved Landbrug, dimitteret fra Tønder Statsseminarium 1925, Vinterlærer i Borris 1925—26, Vinterlærer i Lønborg 1926—27, siden 1927 Andenlærer i Videbæk.

Malfrid Agerbo, Lærerinde, er født den 20. Februar 1892 i Ørslev som Datter af H. P. Hansen og Hustru. Gift med Gaardejer Jens Agerbo. Dimitteret fra Vordingborg Seminarium 1914, derefter forskellige Vikarstillinger, siden 1916 ansat som Lærerinde ved Videbæk Skole.

Videbæk Teknisk Skole har Lokaler i Kommuneskolen. Der undervises i Tegning og almindennende Undervisningsfag. Der undervises af 2 Lærere, Førstelærer Stranddorf og Bygningstegner H. M. Jensen. Bestyrelsen, der bestaar af 3 Mand, vælges af Haandværkerforeningen, og dennes Formand er selvskreven. Formand for Teknisk Skole er Fotograf Lund.

Johannes Lund, Fotograf, er født den 23. Januar 1883 i Videbæk som Søn af Kroejer Jens Lund og Hustru. Uddannet som Maler og Fotograf, Malermester og Fotograf i Videbæk siden 1905, i en Aarrække Medlem af Bestyrelsen for Haandværkerforeningen og Borgerforeningen, Stifter af Videbæk Ungdomskreds, Medlem af Sundhedskommissionen, i en Aarrække Medlem af Overbestyrelsen for De danske Ungdomsforeninger, Formand for Teknisk Skoles Bestyrelse.

Parti fra Videbæk.

Videbæk Jernbanestation er aabnet for Drift den 15. November 1920. Personalet be-
 staar af 1 Stationsforstander, 1 Overportør, 1 Portør, 1 Baneformand og 1 Banevagt. Til
 Oplysning om Arbejdet ved Jernbanestationen kan anføres nogle Tal fra 1931: Den sam-
 lede Indtægt 92,244 Kr., solgt 1605 Billetter, udgaaet 217 Stk. Rejsegods, 2350 Stk. Fri-
 mærkepakker, 1805 Fragtbreve, indgaaet 4819 Fragtbreve, udgaaet 477,166 kg Fragtods,
 udgaaet 1188 Vogne, indgaaet 1190 Vogne, udbetalt til Personale 10,552 Kr., løst 1073
 Kr. Stationsforstander er P. Fr. Petersen.

Peter Frederik Petersen, Stationsforstander, er født den 22. August 1879 i Gør-
 løse ved Hillerød som Søn af Tømrer Petersen og Hustru. Gift med Nicoline Petersen.
 Ansat som Elev ved D. S. B. i Fredensborg 1898, Assistent i Frederikssund, Hobro og
 Tommerup, siden 1. August 1930 Stationsforstander i Videbæk.

Mads Bordinggaard Madsen, Overportør, er født den 1. Juni 1895 i Sunds som
 Søn af Landpost N. Madsen og Hustru, Aulum. Gift med Magda Sørensen. Uddannet ved
 Landbrug, ansat ved D. S. B. i Studsgaard 1919, Portør 1920, Overportør 1921, forflyttet
 til Sparkjær 1925, siden 1. November 1930 Overportør af 1. Grad ved Videbæk Station.

Marie Frandsen, Økonoma, Sygeplejerske, er født den 5. Marts 1884 i Herborg
 som Datter af Gaardejer Thomas Frandsen og Hustru. Uddannet som Sygeplejerske paa
 Københavns Kommunehospital 1904—06, Menighedssygeplejerske i Faster Sogn 1906—18,
 siden 1918 Sygeplejerske ved Epidemisygehuset i Videbæk.

Videbæk Elektricitetsværk er bygget i 1907 af et Konsortium, hvis Formand var Køb-
 mand Haarh, Videbæk. I 1915 blev Værket solgt til Smedemester M. Sørensen, som atter
 overdrog det til den nuværende Ejer A. Sørensen.

Værket begyndte med 2 Gasmotorer, der dog begge paa Grund af Overspænding og
 Uheld er ødelagt. Nu er der installeret 2 B. & W. Dieselmotorer, hver 35 HK. Der for-
 bruges ca. 35,000 Kwt. aarlig i Videbæk By og nærmeste Omegn. Paa Grund af Byens
 Vækst, vil det i nærmeste Fremtid være nødvendigt at udvide Elektricitetsværket betydeligt.

Amalius Sørensen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 9. Februar 1885 i Her-
 borg som Søn af Gaardejer Laurids Sørensen. Uddannet som Murer, 10 Aars Murerkirk-

P. F. Petersen,
Stationsforstander.

M. B. Madsen,
Overportør.

M. Frandsen,
Økonoma.

A. Sørensen,
Elektricitetsværksejer.

somhed. Formand for Herborg-Videbæk Venstreforening, siden 1930 overtaget Elektricitetsværket i Videbæk.

Videbæk Vandværk er opført 1913 efter Tegning af Ingeniør V. Sørensen, Faarvang. Vandtaarnet er bygget af Murermester Mads Lethager. Boringerne er foretaget af Valdemar Sørensen. Der er 2 Motorpumper + 1 Reservepumpe. Værket ejes af et Andelsselskab, og der er 87 Andelshavere. Der blev optaget et Laan paa 10,000 Kr. i Videbæk Sparekasse, senere oprettedes en Kassekredit paa 4,000 Kr. i Videbæk Bank. Værket pumper 135 l pr. Minut.

Peder Westergaard, Vandværksbestyrer, er født den 18. Maj 1882 i Heltborg, Thy, som Søn af Gaardejer Poul Westergaard og Hustru Maren, født Petersen. Gift med Anna Kirstine Rindom. Uddannet som Tømrer, arbejdet som Møllebygger, senere overgaaet til Maskinfaget, rejst som Montør indtil 1918, siden da Møllebygger i Videbæk. Siden 1922 Bestyrer af Videbæk Vandværk. Formand for Videbæk Haandværkerforening siden 1931.

Videbæk Bank er oprettet 1919 af en Kreds af Byens Borgere. Aktiekapitalen udgør 100,000 Kr. Bankens Direktører er: Købmand P. Haarh, Gaardejer P. Jensen, Købmand C. P. Madsen og Bankdirektør J. Jepsen, de tre sidstnævnte udgør Bankens Direktion. Banken har til Huse i lejede Lokaler.

Videbæk Sparekasse er oprettet 1868, den ledes af en Direktion bestaaende af: Gaardejer Jens Jensen, Formand, Gaardejer Søndergaard, Ryesminde, og Kreditforeningsrepræsentant, Gaardejer Christen Abildtrup, Trøstrupgaard. Enebogholder er Niels Christoffersen. I 1925 var Indskuddene ca. 1,385,600 Kr., i 1931 var Indskuddene 1,558,561 Kr. Sparekassen har en Reservekapital paa 110,000 Kr.

Videbæk K. F. U. M. er stiftet 17. Januar 1930 paa Initiativ af Tømrermester H. M. Jensen, der blev valgt til Formand. Der meldte sig straks 20 Medlemmer, og Foreningen har

P. Westergaard,
Vandværksbestyrer.

Jens Jensen,
Formand.

J. Stranddorf,
Formand.

endnu det samme Antal Medlemmer. Bestyrelsen bestaar af Malermester Niels Bollerup, Formand, Landmand Chr. Lundgaard, Snedkermester Arne Christensen, Landmand Thorvald Bendtsen og Tømrermester H. M. Jensen.

Virksomheden omfatter Husflidsskole, Sløjd, Kurvemagerarbejde og Bogbinding. Undervisningen for Børn er 1 Gang ugentlig 4½—6½, og voksne

fra 7—9. Desuden holdes Møder i private Hjem og i Missionshuset. Husflidsskolen ledes af Snedkermester Arne Christensen og Malermester N. Bollerup.

Videbæk Ungdomskreds er stiftet 1908 paa Initiativ af Fotograf J. Lund. Ungdomskredsen har nu 62 Medlemmer, og der holdes Møde hver 14. Dag baade Vinter og Sommer. Om Vinteren er der som Regel ca. 100 Medlemmer. Foreningen har haft en Foredragsrække sammen med Arbejdernes Oplysningsforbund, og har ligeledes haft Talere fra K. F. U. M. Foreningens Formand er Jørgen Stranddorf.

Westergaards Hotel var oprindelig en Kro, der blev oprettet 1858, da Landevejen Ringkøbing—Aarhus blev aabnet. Hotelejer Westergaard overtog Kroen i 1895. 1907 blev hele Kroen lagt i Aske. I Løbet af Sommeren blev Kroen genopbygget som Hotel, med Plads til 10 liggende Gæster, desuden er der Festsal og en smuk Have. Hotellet ledes af Enkefru Westergaard, der overtog Ledelsen efter sin Mands Død i 1927.

Niels Kristian Andersen, Dyr læge, er født den 8. Juli 1873 i Raaby ved Randers som Søn af Gaardejer Peter Andersen og Hustru. Dyr lægeeksamen 1894, Assistent i Viborg 1894—97, siden 1897 praktiserende Dyr læge i Videbæk.

Niels Pøl Raunsbjerg, Dyr læge, er født den 28. September 1892 i Nr. Omme som Søn af Gaardejer Mads Raunsbjerg og Hustru. Dyr lægeeksamen 1915, Assistent i Skelskør-Næstved 1916, siden 1916 praktiserende Dyr læge i Videbæk.

O. F. Simonsen,
Læge.

Oscar Fischer Simonsen, Læge, er født den 15. Juni 1892 i Vennetofte som Søn af Apoteker J. B. Fischer-Simonsen og Hustru, født Houmark. Gift 1921 med Minna Petersen. Student 1910 fra Borgerdydskolen i Helgolandsgade, cand. med. 1918, Reservelæge i Hæren 1919, ved Aarhus Kommunehospital ½ Aar. Med Grev Frijs' Jagtexpedition til eng. Østafrika. Ved Københavns Amtssygehus 1 Aar, Københavns Kommunehospital 1 Aar, praktiserende Læge i Videbæk 1922, Jernbanelæge 1922, siden 1922 Læge ved Epidemisygehuset i Videbæk.

J. I. M. Olesen,
Distriktsjordemoder.

Westergaards Hotel.

N. Christensen,
Sagfører.

A. L. Lorensen,
Politibetjent.

M. Abildtrup,
Tømmerhandler.

N. H. Jensen,
Sognefoged.

Jensine I. M. Olesen, Distriktsjordemoder, er født den 12. Februar 1876 i Søby i Rind som Datter af Gaardejer Marcus Jensen. Uddannet paa Fødselsstiftelsen, Amaliegade, København, Eksamen 1906, Distriktsjordemoder i Aadum 1906, siden 1917 Distriktsjordemoder i Videbæk.

Niels Christensen, Sagfører, er født den 7. Juli 1889 i Ørum, Thy, som Søn af Overlærer Chr. Christensen, Riisskov. Gift med Anna Johanne Bundgaard. Student 1909 fra Aarhus Kathedralskole, cand. jur. 1916, Sagførerfuldmægtig i Aalborg, Sagfører i Grenaa 1921—27, siden 1927 Sagfører i Videbæk.

Axel L. Lorensen, Politibetjent, er født den 24. November 1890 i Kolding som Søn af Lagerforvalter Chr. Lorensen og Hustru. Udlært Boghandlermedhjælper i Kolding, Medhjælper i Lundings Kunsthandel i Odense 1912—14, Repræsentant hos P. Blicher, Kolding, 1914—20, Forretningsfører for Handels- og Kontormedhjælperforeningen i Kolding 1920—22, Forretningsfører for Venstrebladet i Kolding 1922—25, ansat ved Kolding Politikorps 1925—29, siden 1929 Landpolitibetjent i Videbæk.

Magnus Abildtrup, Tømmerhandler, er født i Videbæk 1897. Uddannet som Snedker, derefter Uddannelse i forskellige Byer, Kursus paa Teknisk Skole samt forskellige Handelskursus, overtog 1929 Videbæk Korn- og Trælasthandel (grundl. 1881).

N. Hamborg Jensen, Sognefoged, er født den 8. Juni 1878. Gift med Kirstine Margrethe Dyrvig. Højskoleophold paa Ollerup 1900—01. Medlem af Repræsentantskabet for Videbæk Bank, Medlem af Menighedsraadet i Herborg, siden 1931 Sognefoged.

Niels Salholt Abildtrup, Sogneraadformand, er født den 31. August 1884 paa Trøsterup, Herborg Sogn, som Søn af Gaardejer Niels Abildtrup og Hustru. Uddannet ved Landbrug, Ophold paa Dalum Landbrugsskole, bygget Trøstrup Overgaard 1910, Medlem af Kommunalforeningen for Bølling-Nørre Herred, siden 1925 Sogneraadformand.

BREJNING SOGN omgives af Ølstrup, Sdr. Lem, Hanning, Herborg og Videbæk Sogne samt Ulfborg og Hing Herreder. I Sognet findes Byerne: Brejning med Kirke, Præstebolig og Skole, Røjkum, Spjalde med Forsamlingshus, Brugsforening, Brejning-Muldbjerg Andelsmejeri, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Vægerskilde med Filialkirke, Opsund med Skole og Brugsforening, og en Samling af Gaarde og Huse, Vesterbæk m. Skole og Jernbaneplass, Langagergaarde, Søndergaarde, Snogdal, Mosegaarde, Højmosse med Skole, Sandbæk, Randbæk, Brejning Fjalde, Vivtrup med Biskole, Magersped, Tor-

Chr. Andersen,
Sogneraadformand.

huse, Grønnehuse, Rudmose Keldsig, Vanting, Bjørnkjær, Langerhuse samt Hovedgaarden Brejninggaard.

Brejning har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 5. Lægd.

Brejning Kirke bestaar af Kor med tresidet Afslutning, Skib og Taarn mod Vest og Vaabenus mod Nord. Kor og Skib er oprindeligt opført i romansk Tid af Granitkvadre paa Skraakantsokkel, men i Renæssancetiden blev de næsten nedtagne og omdannede, vistnok 1581, hvilket Aarstal, med Navnene Hans Lange og Jo-

hanne Schram staar paa to Brændtlersplader i Korafslutningens Østmur. Fra lidt ældre Tid stammer formentlig det af Granitkvadre og Munkesten opførte Taarn, hvis Gavle vender i Nord og Syd, og hvis Underrum har Rundbue ind til Skibet samt Vaabenus af Munkesten. Skibets

Norddør er den oprindelige. Paa Korets Sydside ses en tilmuret Dør, der har ført ind til et nu nedbrudt Kapel. Kirkens Indre har fladt Loft, men har været bestemt til at overhvælves. Altertavlen er fra Tiden ca. 1600—1610 med et moderne Maleri forestillende den korsfæstede. Prædikestolen er fra samme Tid med gammel Stafering fra 1698. Romansk Granitfont. Herskabsstole med Vaaben. Rester af Præstestol fra 1647. I Skibets Vestende et Pulpitur. Krucifiks fra sen-gotisk Tid.

Brejning Kirke.

Filialkirken i Vægskilde er opført 1916 efter Tegning af Arkitekt Høegh-Hansen i Aarhus og bestaar af Kor, Skib, Taarn og Vaabenus, alt i gotiske Stilformer, Murene er hvidkalkede. Det Indre er overhvælvet. Paa Alteret et Krucifiks. Til Opførelsen ydede Staten 18,500 Kr.

V. Windfeld,
Præst.

Vagn Windfeld, Sognepræst, er født 1899 som Søn af Sognepræst J. Windfeld og Hustru Kristine Anna, født Thomsen. Gift 1927 med Emilie Larsen. Student 1918, cand. theol. 1924, Vikar ved Haslev Gymnasium 1924—26 og derefter Sognepræst i Brejning.

Brejninggaard. Den gamle Herregaard Brejninggaard ligger omtrent to Mil Øst for Ringkøbing. Før Reformationen hørte Gaarden til Ribe Bispestol, kom ved Reformationen til Kronen og blev 1537 af Chr. III pantsat til Joh. Stage, men 1544 afhændet for 9106 Mk. til Gunde Lange, derefter ejedes den af Sønnen Hans Lange til Kær-

Brejninggaard.

gaard og hans Sønner Tyge Lange og Gunde Lange til Kølbygaard, hvilken sidste 1646 solgte den til Broderen Peder Lange til Kærgaard, hans Søn Jørgen Lange skødede 1661 Brejninggaard med 65 Gaarde og Bol til Jomfru Dorete Galde, som han derefter ægtede. 1665 ejedes den af hendes Svoger Generalkrigskommandant Knud Skinkel, derefter af hans Broder Morten Skinkel. Fra hans Enke Fru Helle Urne til Estvadgaard, kom den 1682 ved Skifte til hans Faster Jomfru Ide Skinkel, som 1683 overdrog den til Oberst Laurids Munk til Merløsegaard, hvis Enke Barbara Hedvig v. Dragsted i 1708 skødede den for 12,000 Rdl. til Chr. Ulrik Schultz til Viumgaard. Hans Svigersøn Steffen Nielsen til Endrupholm skødede den 1718 til sin Søstersøn Johs. Møller til Lunderup, der 1726 ved Auktion solgte den for 11,420 Rd. til Kommerceraad Chr. Siegfred Enholm, han solgte den for 16,000 Rd. og 200 Speciesdukater til Ritmester Hans Nicolaj Hof, som skødede den til Oberst, Baron Chr. Fr. Juel til Rysensten, som beboede den, men 1771 solgte han Brejninggaard for 21,500 Rd. til Amtmand, Etatsraad Peter de Albertin til Slumstrup, hvis Enke Kirstine, født Folsach, ejede den til sin Død 1812. Hun frasolgte 1794 det meste af Godset. Hendes Arvinger solgte 1815 ved Auktion Brejninggaard med Stampemølle, Tiender og Gods for 30,400 Rbd. Sølv til Chr. H. Bonne, fra hvem den blev udlagt til Statsgældsdirektionen, som 1824 ved Auktion solgte den, Stampemølle m. m. for 5210 Rbd. Sølv til Agent N. Nyholm til Haraldskær, som 1831 skødede den til J. A. Kuhlmann til Petersholm. Han afhændede den 1839 til H. F. Fenger til Gottesgabe, som 1849 solgte den til Brødrene H. S. Frandsen, der oprettede et Brænderi paa Gaarden, men 1882 maatte sidstnævnte sælge den ved Auktion, hvorved Brænderiet solgtes særskilt og selve Gaarden for 124,000 Kr. til Apoteker H. G. Koefod, fra hvem den 1901 overtoges af Vest- og sønderjydsk Kreditforening, som samme Aar solgte den ved Auktion for 73,000 Kr. til H. S. Albrectsen. Han solgte den 1909 for 115,000 Kr. til Ejendomshandlerne Jensen og Buhl. Senere har den tilhørt L. P. Knudsen, Landbrugskandidat A. Jørgensen, et Konsortium, M. Rasmussen, Sangill og S. Pedersen, J. Gammelgaard og den nuværende Ejer er Proprietær Jens Sørensen.

Hovedbygningen, der er omgivet af velbevarede Grave, bestod tidligere af 4 sammenbyggede, to Stokværk høje Fløje med et Vindeltrappetaarn i Borggaardens sydvestre

Hjørne, men den søndre Fløj er tidligt forsvundet, og den vestre Fløj samt Taarn blev nedbrudt af den ovennævnte Enholm; Vestfløjen, af hvis hvælvede Kælder der endnu 1883 saas Rester, siges at have været Herskabsfløjen; Sydfløjen derimod har, efter bevarede Spor at dømme, kun været uanselig, omtrent som den endnu bevarede Nordfløj, en enkelt Renæssancebygning af røde Munkesten i Krydsskifte. Som Hovedfløj tjener nu den ejendommelige og anselige Østfløj. Materialet er som i Nordfløjen, men Murene har Sokler af svære Kampestenskvadre, der ogsaa er brugt i Karmen om den skæve, uregelmæssige Port, og Salsetagen er smykket med et Blindgalleri af Terrakottaplader med fine Renæssanceornamenter; paa Brystværnet under Vinduerne veksler Bygherrens og hans Hustru Johanne Skrams Vaaben; mellem Vinduerne er der slanke, korinthiske Pilastre, og Gesimsen er dekoreret med Mæanderbølger. De nu stærkt nedskaarne Gavle har haft Prydværk af lignende, men simplere Art. Baade Haven og den grundmurede Avlsgaard er omgivet af smalle, nu tørre Grave. Ved Gaarden ligger en større Mølle-dam.

Jens Sørensen, Proprietær, er født 1878 som Søn af Landmand K. Sørensen og Hustru. Gift med Nielsine Nielsen. Overtog Brejninggaard 1927.

Laugesens Have. I Brejning Sogn i den jydsk Hede ligger Seværdigheden blandt Seværdighederne i denne af Turister stærkt prægede By. Ved Landevejen Videbæk—Spjald, 6 km nordvest for Videbæk og 6 km sydøst for Spjald, ligger Laugesens Have. Der er med denne skabt en pragtfuldt Mesterværk midt i Hedens Hjerter, og Lyngen vokser op ad dens Tærskel. Havens Ejer og Skaber er Lauge Chr. Laugesen, der besidder Gaarden „Ø. Skovgaard“, paa hvis Jorder denne Have ligger, der er paa 12 Tdr. Land, anlagt paa Hedejord. Foruden Haven er der en 13 Tdr. Land stor Naaleplantage, og hvert Aar lægges der til Haven af Plantagen. Der er skabt 20 Stensætninger, hvoraf de fleste imponerer ved Størrelsen, Omfang og Skønhed. Naar der nævnes et Tal som 3—4000 Læs Kampesten, der er medgaaet til disse enestaaende Prydelser, kan man gøre sig et Billede af det mægtige Indtryk Synet gør paa Beskueren. Stenprydelserne er beplantet med sjældne Stenhøjsplanter, og Haveanlægget er anlagt med brede Gange, sjældne Planter og Buskvækster, Blomster, Vandbassin og Springvand og desuden 200 Frugttræer samt

Laugesens Have.

L. Chr. Laugesen,
Gaardejer.

en Mængde Frugtbuske. Anlægget passes af Ejeren og Gaardens Folk og besøges af Tusinder af Turister, hovedsagelig landevejsfarende pr. Cykle eller Motorkøretøjer fra alle Danmarks Egne og fra fremmede Lande.

Laug Chr. Laugesen, Gaardejer, er født den 12. April 1883 som Søn af Gaardejer N. Chr. Laugesen og Hustru. Gift 1903 med Else Marie Nielsen. Overtog Gaarden i 1905, og paabegyndte Haveanlægget i 1923, dette fortsættes og udvides stadig.

Brejning Hovedskole er opført i 2 Tempi, henholdsvis i 1919 og i 1929 og er en meget imponerende Skolebygning for en Landkommune. Der er 2 Klasseværelser samt gode Lejligheder for Førstelæreren og Lærerinden. Skolen virker efter vestjydsk Skoleordning, men er dog 3 klasset, og der er for Tiden 112 Børn fordelt paa de tre Klasser. Den gamle Skolebygning var opført 1865, og i den Del, der fremdeles staar tilbage, findes et Klasseværelse samt et Husflidsværelse, der benyttes baade af Skolebørnene og af Ungdommen. Oprindeligt var Skolens Bygning opført som Bolig for det gamle Degneembede. I 1814 opførtes et Skolehus ved Kirken, og Degnen fik da Undervisningspligt for Børnene. Foruden Førstelærer og Lærerinde virker nu ved Hovedskolen tillige en Vinterlærerinde.

Opsund Skole i Brejning Sogn er bygget og oprettet i 1908, da den afløste dels Biskolen og dels Friskolen. Den rummer 2 Klasseværelser samt Lejlighed for Førstelærer og Lærerinde. Den virker som 2 klasset efter vestjydsk Skoleordning, dog i Sommertiden med 3 Klasser. Skolen søges for Tiden af 60—70 Børn. Til Skolen hører en ca. 2 Tdr. Ld. Jord, hvoraf en Del er beplantet med Naaletræer og en Del er anlagt i Have. Skolen er smukt beliggende, højt paa en Sydskrænt, vendende imod Ringkøbing—Herning Landevej.

Vesterbæk Skole i Brejning Sogn er et Førstelærerembede, der virker med vestjydsk Skoleordning som 2-klasset med en Førstelærer og tillige en Lærerinde i Vinterhalvaaret. For Tiden er der 55 Børn, men Tallet har svinget mellem 35 og 80. Skolebygningen er smukt opført i Aaret 1901 rummende gode Skolelokaler og gode Lejligheder for Førstelæreren og Vinterlærerinden. Oprindeligt er Skolen bygget paa lyngklædt Hedejord, der saa beplantedes med Naaletræer, ialt ca. 5 Tdr. Land. Nu er der anlagt en meget smuk Have, idet Naaleplantningen efterhaanden er ryddet, og Hedebrinkerne jævned og planerede.

Højmose Skole i Brejning Sogn er meget smukt beliggende, omgivet af en velanlagt og velholdt Have. Der findes noget ganske særegnet ved Højmose Skole, som fortjener at omtales. Da der ikke fandtes nogen lukket Gymnastiksal, har den nuværende

Brejning Hovedskole.

Viftrup Biskole før Ombygningen.

som en ganske ny Biskole, og derefter i 1929 ombygget og udvidet til Førstelærerembede. Nu er Skolebygningen paa Heden smukt beliggende ved Danmarks skønneste Naturskolepark „Laugesens Have“.

Gunnar Friis Jensen, Førstelærer, er født den 23. August 1892 som Søn af Førstelærer Søren Jensen og Hustru. Gift den 5. Maj 1923 med Helene Bruhn. Uddannet fra Gjedved Seminarium 1914, Lærer ved Flemming Efterskole i Vinteren 1914—15, derefter forskellige Vikarpladser, kaldet som Kirkebylærer, Kirkesanger og Førstelærer ved Brejning Hovedskole den 1. November 1917.

E. P. Larsen, Førstelærer, er uddannet fra Vordingborg Seminarium 1916, virkede som Vikar og Hjælpelærer ved forskellige Skoler, var fra 1. November 1919 til 1. Maj 1922 som Andenlærer ved Ansager Skole, derefter kaldet til sit nuværende Embede, Medlem af Menighedsraadet.

Alfred Gynther Nielsen, Førstelærer, er født den 12. Juli 1895 som Søn af Gaardejer Chr. Nielsen og Hustru. Gift 1929 med Laura Berthelsen, Datter af Fabrikant Bertelsen, Gjelleruplund. Uddannet fra Haderslev Seminarium 1925, var Lærer ved Staby Efterskole 1925—28, Andenlærer i Højmark Skole i Sdr. Lem Sogn fra 1928—30 og derefter i sit nuværende Embede ved Vesterbæk Skole.

P. C. Borup, Førstelærer, er født den 22. September 1897 som Søn af Lærer Borup og Hustru. Gift 1924 med Kathrine Dall. Uddannet fra Silkeborg Seminarium 1920, Andenlærer i Sdr. Hygum, Sønderjylland, 1920—23.

G. Friis Jensen,
Førstelærer.

E. P. Larsen,
Førstelærer.

A. G. Nielsen,
Førstelærer.

P. C. Borup,
Førstelærer.

Lærer P. C. Borup faaet rejst en Gymnastiksal ved Beboernes Hjælp, saaledes at disse har tegnet sig for et aarligt Bidrag, indtil Huset er betalt. Læreren har udført en Del af Arbejdet selv, og der er iøvrigt vistnok vist betydelige personlige Ofre fra saavel Lærerens som Beboernes Side.

Viftrup Skole i Brejning Sogn havde før 1906 hjemme som Biskole i en Gaard i Fjaldene, „Damgaard“. I 1906 blev den opbygget

C. Mikkelsen,
Førstelærer.

Carl Mikkelsen, Førstelærer, er født den 24. November 1897 som Søn af Husmand Iver Mikkelsen og Hustru. Gift 1929 med Kirstine Frederikke Kristensen. Uddannet fra Nr. Nissum Seminarium 1927, Vikar ved Viftrup Skole fra Novbr. 1927, fast ansat som Biskolelærer i Juli 1928, kaldet som Førstelærer i November 1929.

Brejning Kro er beliggende ved Ringkøbing—Herning Landevej, hvor den skæres af Skjern—Holstebro Landevej, men oprindeligt har denne meget gamle Kro ligget i Brejning Kirkeby ved den gamle Studevej, d. v. s. den Vej, ad hvilken Jyderne fra de nordligste Egne drev de store Studedrifter til Holsten, og undertiden længere. Ved den første Flytning var Kroen lagt noget østligere, men den er i 1870'erne opbygget paa Kroens Jord med den nuværende

Beliggenhed. Der er et betydeligt Landbrug til Kroen, og denne har været drevet af den nuværende Ejer i ca. 40 Aar. Betydningen som Landevejskro er jo ikke saa stor nu som før Landevejstrafikens Modernisering, men dog er der stadig, navnlig paa Grund af dens Beliggenhed i et vigtigt Vejkryds, en ikke ringe Søgning, ogsaa ved, at Kroen er Holdplads eller Stoppested for Rutebilerne, der her omskifter Passagerer.

Peter Jørgensen Pedersen, Kroejer, er født i 1864 som Søn af Landmand Niels Pedersen og Hustru. Han købte Ejendommen i 1890 og har siden da drevet den sammen med sin Hustru.

C. K. Clemmensen,
Hotelejer.

Spjald Afholdshotel er beliggende i Spjald Stationsby ved Landevejen Holstebro—Skjern og var oprindeligt „Landbohjem“, drevet af forskellige Ejere, men købtes i Aaret 1910 af et Konsortium, der drev det som Afholdshotel med Frk. Maren Sig som Bestyrerinde og til hvem det i 1915 blev solgt. Ejerinden fortsatte Driften og giftede sig i 1924 med Tømmerhandler Clemmensen. Ægteparret driver fremdeles Hotellet. Det gør et overordentligt venligt Indtryk med sine lyse, rummelige Restaurationslokaler og flere Gæsteværelser. Tillige har Ægteparret ladet opføre en Talersal, der er ret enestaaende med tøndehvælvet gipsdækket Loft og med antikke Lysekroner. Væggene er holdt i smukt sammenstemte lyse Farver, dekoreret med smukke Malerier, der er et meget smuk Fortæppe paa Scenen.

Spjald Jernbanestation er den betydeligste af Stationerne paa Ringkøbing—Ørnholm—Holstebro private Jernbane. Stationen er beliggende 17 km fra Ringkøbing og 38 Bane-km. fra Holstebro. Trafikken præges i nogen Grad af Brejning Kommunes 2 kendte Udflugtsteder: Hovedgaarden „Brejninggaard“ og det mægtige Værk

Spjald Afholdshotel.

L. K. Husted,
S stationsforstander.

„Laugesens Have“, selv om den allervæsentligste Del af den store Turistrøm befordres pr. Bil. Som særlig nyttig for Kommunen og Egnen har Banen virket som Transportmiddel for Mergel fra det forholdsvis nært beliggende Mergelleje i Lervang. Betydningen af denne Mergeltransport til Egnen kan i nogen Grad forstaas ved at Forsendelsen af Smør over Spjald Station for 17—18 Aar siden, før Mergeltransporten tog sin Begyndelse, drejede sig om 17—18 Dritler Smør ugentlig, medens der nu af Eksportsmør bortsendes ca. 100 Dritler ugentlig. At Mergeltransporten har været en mægtig Faktor for Egnens økonomiske og blomstrende Opsving, siger sig selv. Paa et andet Punkt gør Spjald Station sig bemærket paa en særlig Maade, idet der i Aaret 1931 paa Stationen modtoges af Slagterisvin til Forsendelse med Banen ca. 6000 Stk, hvilket sikkert er et Rekordtal for Jernbanestationer i Danmark. Den store Transport er en Frugt af et energisk Arbejde fra Stationens Side og Forstaaelse fra Beboernes Side om i enigt Samarbejde at støtte Banen.

L. K. Husted, Stationsforstander, er født den 25. Januar 1888 som Søn af Gaardejer Jens Husted og Hustru. Gift med Margrethe Vesterby. Uddannet ved Baneafdelingen og ansattes som Baneformand i Aarene 1911—14, derefter som Stationsforstander, var Medlem af Sogneraadet i 12 Aar, Medlem af Skolekommissionen i 4 Aar.

C. K. Clemmensen, Hotelejer, Tømmerhandler, er Søn af Gaardejer Clemen Knudsen og Hustru. Gift 1924 med Maren Sig.

Spjald Brugsforening i Brejning Sogn er oprettet 1912 og indrettet i en Bygning købt af Manufakturhandler Eriksen, der her drev en Kolonialforretning. Brugsforeningen begyndte med 21 Andelshavere og havde 28,300 Kr. i Omsætning det første Aar. Der er nu 102 Andelshavere, og i 1931 var Omsætningen 346,000 Kr. Den første Uddeler var A. C. Henriksen, han afløstes den 1. Januar 1915 af den nuværende Uddeler J. Kr. Larsen.

Jens Kr. Larsen, Uddeler, er født den 27. Februar 1887 som Søn af Klejnsmed Søren Larsen og Hustru. Højskoleophold i 1901 og 1908 paa Vraa Højskole.

Opsund Brugsforening er beliggende i den sydøstlige Del af Kommunen ved Ringkøbing—Herning Landevej ca. 3,5 km fra Brejning Kro, hvor Landevejen krydser Skjern—Holstebro Landevej, og ca. 4 km fra Videbæk. Der er 20 km til Ringkøbing og 25 km til Herning, og Forretningen er den eneste i denne Del af Kommunen. Brugsforeningen er grundlagt 1914 og paabegyndtes da i en nyopført Bygning med ca. 20 Andelshavere og en Omsætning det første Aar paa 18,000 Kr. Vareomsætningen er ren Butikshandel uden Handel med grove Varer og er i Foreningens Levetid steget jævnt, idet der i 1932 er 53 Andelshavere og en Omsætning paa 48,000 Kr. Foreningens første Bestyrer var Aage Henriksen, han afløstes i 1915 af den nuværende Uddeler Tobias Højgaard.

Tobias Højgaard, Uddeler, er født den 22. April 1890. Uddannet i Sinding Brugsforening ved Silkeborg, besøgt Uddelerskolen i Støvring.

Spjald Elektricitetsværk er grundlagt i Aaret 1916 og blev da installeret i den Bygning i Spjald Stationsby, hvori det endnu findes. Værket forsyner Forbrugere af Lys og Kraft indenfor Kommunens Grænser, hvilket vil sige Spjald Stationsby og Opland, og begyndte i 1916 med at forsyne 72 Forbrugere og havde en Strømléverance paa 30,000 kwt., medens der i 1931 er 172 Forbrugere med et Forbrug af 74,000 kwt. og et Ledningsnet paa 32 km. Der leveres Strøm til 85 a 90 Motorer, og Værket har 2 Dieselmotorer paa henholdsvis 50 og 80 HK. Dets Bestyrer er Harald Clausen.

Jens Kr. Larsen,
Uddeler.

H. Clausen,
Elektricitetsværksbestyrer.

P. Langballe Iversen,
Læge.

R. Lykke Petersen,
Dyrlæge.

Harald Clausen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 9. April 1898 som Søn af Gaardejer L. Clausen og Hustru. Gift 1918 med Cathrine Raahede. Ansat paa Spjald Elektricitetsværk 1920.

Peder Langballe Iversen, Læge, er født den 25. September 1896 som Søn af Sognepræst A. C. Iversen og Hustru. Gift 1924 med Ingeborg Kofoed Datter af Direktør Kofoed, København. Student fra Sorø Akademi 1914, medicinsk Kandidat 1924, praktiserende Læge i Spjald siden 1. Maj 1924, Medlem af Sundhedskommissionen.

R. Lykke Pedersen, Dyrlæge, er født den 23. Oktober 1904 som Søn af Gaardejer Jens Petersen og Hustru. Gift 1931 med Edith Kolind. Præliminæreksamen fra Høng 1924, Dyrlægeeksamen 1930, Dyrlæge i Spjald Stationsby siden 1931.

Elline Egeslund, Distriktsjordemoder, er født den 13. Maj 1873 som Datter af Smedemester Søren Jensen og Hustru. Gift 1891 med Chr. Egeslund. Jordemodereksamen fra Rigshospitalet 1902, Distriktsjordemoder i Brejning Kommune siden 1. Maj 1902.

Andreas Sørensen, Sognefoged, er født den 2. Januar 1873 som Søn af Gaardejer Søren Jensen og Hustru. Gift den 14. November 1903 med P. Andersen. Medlem af Sogneraadet 1912—20, Sognefoged siden 1916.

Chr. Andersen, Sogneraadsformand, Sognefoged, er født den 26. November 1871 som Søn af Gaardejer A. Chr. Andersen og Hustru. Gift 1902 med Dorthea Kirstine Jensen. Medlem af Sogneraadet 1909—17 og paany fra 1925, fra 1915 Sognefoged, kommunal Revisor 1917—25, i Bestyrelsen for Mejeriet og Kasserer for samme siden 1917, Medlem af Bestyrelsen for Ringkøbing Landbobanks Filial i Spjald siden 1924, i Bestyrelsen for Venstrevælgerforeningen samt Kredstaksationsmand for Vest- og sønderjydsk Kreditforening i Ringkøbing siden 1928.

Medlemmer af Brejning Sogneraad er: Husejer Kristen Andersen, Formand, Stationsforstander L. Husted, Gaardejer Johs. Andersen, Gaardejer J. Chr. Petersen, Gaardejer Kr. Kristensen, Husejer M. Kamp og Søren Husted.

SØNDER LEM SOGN omgives af Ølstrup, Brejning, Hanning og Dejbjerg Sogne samt Hing Herred. I Sognet findes Byerne: Højmark med S. Lem Kirke, Skole, Forsamlingshus, Alderdomshjem, Brugsforening, Andelsmejeri og Elektricitetsværk, Ø. Lem, Faurby med Præstegaard, Bækbro, Lem Stationsby med Skole, Missionshus, Afholdshotel, Brugsforening, Mølle, Andelsmejeri, Elektricitetsværk samt Jernbane- og Telegrafstation, Vestertredje, Nørby med Forskole, Karlsbæk, Lambæk samt en større Samling Gaarde og Huse.

Sønder Lem Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt,

A. Hindhede,
Sogneraadsformand.

Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 38. Lægd.

Sdr. Lem Kirke bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Kirken var oprindelig indviet til Sct. Vincents. Koret og en Del af Skibet, der er bygget af Granitkvadre paa Dobbeltsokkel, er fra den romanske Tid. Korbuen, begge Døre samt flere Vinduer er bevarede. Den vestlige Del af Skibet, ligeledes af Granitkvadre paa Dobbeltsokkel, er tilføjet senere. Vaabenhuset, der er af Granit og Munkesten, er tilføjet paa omtrent samme Tid. En Tilbygning mod Nord ligesom et Taarn med højt Spir blev nedbrudt i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Det nuværende Taarn, der er 20 m højt, er rejst i 1924. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Altertavlen er fra 1618 med et moderne Maleri, og Prædikestolen er rigt udskaaret. Over Granitdøbefonten, der er fra romansk Tid og smykket med Rundbuer, Løvværk m. m., er ophængt en Himmel fra Christian IV's Tid. I Kirken

Sdr. Lem Kirke.

findes en Præstestol i gotisk Stil fra det 16. Aarkundrede samt Stolestader fra Renæssancetiden. Desuden er der ophængt et Skib, som i 1807 er lavet af fangne, engelske Sømænd. Kirkens Klokke er fra det 13. Aarhundrede.

Pastoratet omfatter Sdr. Lem og Ølstrup med Ølstrup Kirke som Anneks. I Lem Sogn er der nu to Kirker, Hovedkirken i Højmark og en i 1931 indviet ny Kirke i Lem Stationsby, som er oprettet for den søndre Del af Sognet. Sognepræst er L. Chr. Mikkelsen.

Lars Christian Mikkelsen, Sognepræst, er født den 18. Marts 1885 som Søn af Husmand Jørgen Mikkelsen og Hustru. Gift med Harriet Westergaard. Teologisk Embeds-eksamen 1918, Præst i Stavring fra 1919–24, Formand for Menighedsraadet og Skolekommissionen, Formand for Højskoleforeningen for Ringkøbing og Omegn, siden 1924 Sognepræst i Sdr. Lem-Ølstrup Pastorat.

L. C. Mikkelsen,
Sognepræst.

Holmegaard hørte i katolsk Tid under Ribe Bispestol. Den nordre Gaard blev 1809 af A. J. Pugflod solgt for 2000 Rdl. til dennes Svigersøn John Lassen, der 1819 skødede den for 3,200 Rdl. til A. Chr. Jensen, som 1822 fik Tilladelse til at udstykke den. Men 1824 blev Gaarden solgt ved Tvangsauktion til N. Strandbygaard, fra hvem den overtoges af Svigersønnen L. Chr. Ramsing og senere til Knud Larsen. Den søndre Gaard skødede N. Jensen i 1800 for 1,600 Rdl. til sin Søn Niels Jensen. Efter dennes Død i

1832 overtoges Gaarden af N. L. Buch, hvis Søn i 1910 solgte den for 104,000 Kr. til Chr. Jepsen Lambæk. Gaarden har i de senere Aar skiftet Ejer flere Gange, og en Del af Jorden er solgt fra. Af den gamle Hovedbygning er der intet tilbage, men der vises en Plads i Engen, hvor den skal have staaet.

Lem Stationsbys Skole i Lem Sydsogn er opført i 1909. Der er i Skolen store, lyse Klasseværelser, Bolig for Førstelæreren og Forskolelærerinden samt en Gymnastiksal, og desuden er der ved Skolen anlagt en stor Have. Der undervises efter vestjysk Skoleordning, men dog lempet efter Stationsbyforhold, saaledes at der er udvidet Skolegang for de yngre Elever. Børneantallet er ca. 83. Førstelærer er J. L. Jørgensen, og Forskolelærerinde er A. K. M. Madsen.

J. L. Jørgensen,
Førstelærer.

J. L. Jørgensen, Førstelærer, er født 1877 som Søn af Murer J. C. Jørgensen og Hustru, Taarup. Gift 1906 med Agnete Kirstine Bæk. Dimitteret fra Gedved Seminarium 1906, Andenlærer i Erbøl 1906—08, igennem 19 Aar Formand for Ringkøbing og Omegns Afholdskreds, Medlem af Menighedsraadet i 10 Aar, Medlem af Udvalget for Opførelse af en Kirke i Lem Stationsby siden 1918, Kirkebylærer og Kirkesanger siden Lem Stationsbys Kirkes Indvielse i 1931, siden 1908 Førstelærer ved Lem Skole.

Ane K. Margrethe Madsen, Forskolelærerinde, er Datter af Rentier Jørgen P. Madsen og Hustru, Ølgod. Dimitteret fra Varde Forskoleseminarium 1912, besøgt Statens Kursus i Haandgerning, Vinterlærerinde i Ansager fra 1912—13, konst. Forskolelærerinde i Frederikshede ved Viborg fra 1913—16, siden 1916 Forskolelærerinde ved Lem Stationsbys Skole.

Nørby Skole er en Biskole beliggende i den vestlige Del af Sagnet. I Skolen er 1 Klasseværelse samt Bolig for Lærerinden. Børneantallet er ca. 20. Lærerinde er Fru Inger Jørgensen.

Inger Jørgensen, Lærerinde, er født den 15. September 1903 som Datter af Landmand Georg Bondesen og Hustru, Hoven. Søgt Hoven Kvindehøjskole fra 1920—21 og Haandgerningskursus i 1927. Efter Eksamen ansat ved Nørby Skole.

Højmark Skole, der ligger i Højmark umiddelbart ved Kirken, er opført 1862. I Skolen findes 2 Klasseværelser samt Bolig for Førstelæreren. Det er en venlig, straatækt Bygning. I 1898 opførtes en Skolebygning m. 2 Klasseværelser samt Bolig for en ugift Andenlærer samt for 2 Vinterlærerinder. Til Gymnastikundervisningen benyttes det nærliggende Forsamlingshus. Under Skolen hører Biskolen i Nørby, hvor Børnene gaar til 10-Aars Alderen. Før-

Højmark Skole.

I. Christensen,
Lærer.

stelærer ved Skolen er S. Th. Uhre, og Andenlærer er I. Christensen.

Skjalm Thormod Uhre, Førstelærer, er født den 3. Juni 1905 som Søn af Førstelærer Th. Uhre og Hustru. Dimitteret fra Jelling Seminarium 1926, derefter forskellige Vikarstillinger. Siden 1931 Førstelærer ved Højmark Skole, tillige Kirkesanger ved Sdr. Lem Kirke i Højmark.

Iver Christensen, Andenlærer, er født den 28. Januar 1906 som Søn af Gaardejer Chr. I. Christensen og Hustru. Dimitteret fra Tønder Seminarium 1929, Vinterlærer i Nr. Bork i 2 Aar, Vikar ved Galten Hovedskole, siden 1931 Andenlærer ved Højmark Skole.

Nørhede Biskole, der er beliggende ved Herning—Ringkøbing Vejen ca. 10 km fra Ringkøbing, er opført 1918. Skolen rummer 1 Klasseværelse samt Bolig for en ugift Lærerinde. Til Skolen hører stor Legeplads og Have. Der undervises ca. 25 Børn efter vestjydsk Skoleordning. Lærerinde er Frk. M. Jørgensen.

Maren Jørgensen, Lærerinde, er født den 12. Oktober 1893 som Datter af Landmand Jørgen Jørgensen og Hustru, Gejsing ved Lunderskov. Dimitteret fra Th. Langs Seminarium i Silkeborg 1928, Vikar 1928—29 i Jerslev paa Sjælland, siden 1929 Lærerinde ved Nørhede Biskole.

M. Madsen,
Bestyrerinde.

Sdr. Lem Alderdomshjem, „Asylet“, der ligger i Højmark, er opført i 1911. Der er i Hjemmet 6 Dobbeltværelser og 3 Enkeltværelser, saaledes at Hjemmet kan huse ialt 15 gamle Mennesker, der erholder fuld Pension. Der optages Aldersrentenydere fra Kommunen. Bygningen er smukt beliggende i en stor Have, tæt ved Kirke, Skole og Forsamlingshus, og Værelserne er forsynet med Centralvarme, og der er indlagt Vand, Badeværelser m. m. Desuden er der en mindre Lejlighed til Bestyrerinden. Bestyrerinde er Frk. M. Madsen.

Margrethe Madsen, Bestyrerinde, er født 1893 som Datter af Landmand Mads Madsen og Hustru, Lervang. Uddannet paa Ry Højskole i 1922 og 1928, Husholdningskursus i Vejle, siden 1. Juli 1931 ansat som Bestyrerinde ved Sdr. Lem Alderdomshjem.

Lem Jernbanestation paa Statsbanestrækningen Ringkøbing—Skjern er beliggende 13 km fra Ringkøbing og 12 km fra Skjern. Stationen ledes af 1 Stationsforstander, der har to Overportører af 1. Grad til Hjælpere. Der er Telegrafstation og Postekspedition, og der udgaar fra Stationen 4 Landpostbude. Stationsforstander er C. V. Stuhlmann.

C. V. Stuhlmann, Stationsforstander, er født den 5. September 1875 som Søn af Skibsfører Stuhlmann og Hustru, Helsingør. Elev ved D. S. B. i Helsingør 1893, Assistent i 1896 med Tjeneste i Hillerød, Helsingør, Varde, Tinglev og Randers, siden 1929 Stationsforstander i Lem.

Lem Stationsby Elektricitetsværk er grundlagt som Andelselskab i 1925, da Værket blev opført. Værket havde tidligere tilhuse i Lem Andelsmølle. Værket begyndte med en 35 HK. Dieselmotor, udvidet i 1926 med yderligere en Dieselmotor paa 50 HK. og i 1929 med en Vindmotor, der alene fremstiller 16,000 kwt. aarlig. I 1905 var Forbruget ca. 18,000 kwt. og i 1925 ca. 38,000 kwt. Forbruget er nu steget til 70,000 kwt., hvoraf „Dansk Staalvindu Industri“ alene forbruger ca. 30,000 kwt., desuden forsynes ca. 40—50 Motorer med Strøm fra Værket. Bestyrer af Elektricitetsværket er Eli Nielsen.

Eli Nielsen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 26. Juli 1887 som Søn af Smed Iver Nielsen, Lem. Gift 1921 med Ottine Sørensen. Uddannet som Skomager, siden 1910 Automekaniker, derefter Chauffør, siden 1915 ansat som Bestyrer ved Lem Stationsby Elektricitetsværk.

Højmark Elektricitetsværk er et Andelsselskab, og det omfatter Sdr. Lem Sogn og en Del af Vejbjerg og Velling Sogne. Værket er grundlagt og opført 1916 og er beliggende i Højmark. Der startedes med en 50 HK. Dieselmotor, senere udvidedes med endnu en Motor paa 50 HK. og i 1927 med en Vindmotor, som det første Værk i Jylland med Vindmotor af Lykkegaards Fabrikat. Værket har ca. 35 km Ledningsnet med ca. 85 Motorer. Produktionen er ca. 70,000 kwt. aarlig og heraf producerer Vindmotoren ca. Halvdelen. Ved Værket er der Bolig med Have til Bestyreren. Bestyrer er P. H. Andersen.

P. H. Andersen, Elektricitetsværksbestyrer, er født den 10. April 1876 som Søn af Smed Andersen og Hustru, Magleby. Gift 1921 med Johanne Christensen. Uddannet som Elektriker, arbejdet som Montør over hele Landet, aut. Installatør indtil 1928, siden 1928 Elektricitetsværksbestyrer ved Højmark Elektricitetsværk.

Hotel „Vest“ i Lem Sogn var oprindelig Landevejskro, men købtes i 1917 af et Aktieselskab bestaaende af afholdsinteresserede Mænd fra Lem og omliggende Sogne, der nedlagde Spiritusbevillingen og drev Hotellet som Afholds- og Missionshotel, indtil det brændte i 1929. Det solgtes da til Jeppe Jørgensen, Nymølle, der paany solgte det til et Konsortium bestaaende af 3 af Byens Borgere, som genopførte Hotellet i smuk og moderne Stil med smukke, tidssvarende Lokaler, Værelser og Privatbolig. Hotellet er bortforpagtet til Hotelforpagter Marius Jensen.

Marius Jensen, Hotelforpagter, er født den 27. August 1887 som Søn af Gaardejer Chr. Madsen Jensen og Hustru, Uglev. Gift 1914 med Theresia Eriksen. Var oprindelig Landmand og Forvalter, købte Landejendom ved Giftermaal, senere Vært paa „Spørringvold“, siden 1931 Forpagter af Hotel „Vest“.

Lem Brugsforening er grundlagt 1918 og oprettet i en Ejendom købt af daværende Købmand, nuværende Uddeler Andr. Lauridsen. Brugsforeningen er beliggende i Hovedgaden og har et godt Forretningslokale og Bolig for Uddeleren. Omsætningen var i 1918 47,000 Kr., i 1921 131,000 Kr., i 1930 78,000 Kr. og i 1931 ca. 70,000 Kr. Uddeler er Andr. Lauridsen.

Andr. Lauridsen, Uddeler, er født den 12. November 1864 som Søn af Landmand Jens Lauridsen og Hustru, Dejbjerg. Gift 1892 med Mariane Rosenberg. Lært Handel i Landforretning, Medhjælper forskellige Steder, overtog Forretningen i Lem Gæstgivergaard i 1888, 1887 byggede han den Ejendom hvor der nu er Brugsforening, siden 1918 Uddeler ved Lem Brugsforening.

Andr. Lauridsen,
Uddeler.

Højmark Brugsforening er beliggende i Højmark og er grundlagt i 1901 i Tilslutning til F. D. B. Omsætningen var i det første Aar ca. 17,000 Kr., men i 1931 var den paa ca. 150,000 Kr. Foreningen har egen Ejendom, opført 1904, med gode Butiklokaler og Bolig for Uddeleren. Uddeler er Axel Mogensen.

Axel Mogensen, Uddeler, er født den 4. December 1903 som Søn af Landmand Mogens Chr. Mogensen og Hustru, Lønborg. Gift 1930 med Karen Overgaard. Uddannet i Vostrup Brugsforening, hvor han arbejdede som Medhjælper indtil 1922, ansat som Medhjælper i Højmark Brugsforening 1922, Uddeler i Højmark Brugsforening siden 1924.

Lem Andelsmølle i Lem Stationsby er stiftet November 1896, og overtog da Mølleri et af en Privatmand. Der drives Mølleri og Handel med Korn, Foderstoffer og Gødning. Omsætningen har i Dyrtiden været oppe paa ca. 1 Million Kr. og er nu ca. 400,000 Kr. Der er en stor Vindmølle opført 1876, og Møllen er i 1905 udvidet med et stort Vare-

hus. Ligeledes er der anskaffet en 30 HK. Dieselmotor og en Elektromotor. Bestyrer er Jens Mikkelsen.

Jens Mikkelsen, Mølleribestyrer, er født 1868 som Søn af Husmand M. Mikkelsen og Hustru, Ikast. Uddannet ved Mølleri i Hammerum, Medhjælper ved Bakmølle i Vor-god, Møllersvend i Snebjerg, Omvraa, S. Omme, Stavring og paa Ganer Vandmølle i 10½ Aar, siden 1905 Bestyrer ved Lem Andelsmølle.

Andelsmejeriet „Højmark“ er oprettet 1885 og ombygget og udvidet i 1904. Mejeriet har 126 Leverandører med ca. 1000 Køer. I 1912—13 behandlede ca. 1,8 Million kg Sødmælk, nu ca. 3,3 Millioner kg. Mejeriet blev oprettet som Fællesmejeri af Gaardejer Niels Ebbesen, men overgik til Andelsmejeri i 1896. Bestyrer er A. Chr. Overgaard.

Anders Christian Overgaard, Mejeribestyrer, er født den 11. Oktober 1879 i Vestervig. Gift 1909 med Linda Høg. Elev paa Andelsmejeriet Billund og Mørup Mølle samt Ladelund, senere paa Mælkeriskolen, Mejerist paa Andelsmejeriet i Holsted, Næstved og „Horns Herred“, siden 1908 Mejeribestyrer paa Andelsmejeriet „Højmark“.

Andelsmejeriet „Kjærgaard“, der er beliggende i Lem Stationsby, er oprettet 1886, ombygget i moderne Stil i 1930, samtidig installeredes de mest moderne og tidssvarende Maskiner. Der er 127 Leverandører, og der behandles ca. 3,1 Million kg Sødmælk. Mejeriet har en Del Detailsalg i Byen. Bestyrer er Karl Chr. Petersen.

Karl Christian Pedersen, Mejeribestyrer, er født den 7. Marts 1883. Elev paa Andelsmejeriet Nordenskov, Mejerist paa Hjeding, Hornelund, Brøndum, Treklover og siden 1910 ansat som Bestyrer ved Andelsmejeriet „Kjærgaard“.

„Dansk Staalvindue Industri“ er en forholdsvis ny Virksomhed i Lem Stationsby. Virksomheden indehaves af H. S. Hansen & Søn. H. S. Hansen drev oprindeligt Grovsmedeforretning og var Specialist i Vandværksanlæg. Senere begyndtes Seriefabrikation af Pumper og Pumpedele, hvorved der efterhaanden beskæftigedes 6—7 Mand. I 1929 paabegyndtes Fabrikationen af Staalvinduer, og der fandt straks stor Afsætning af disse, væsentligt til Mejerier, Værksteder og Fabrikker, senere optoges ogsaa Fabrikationen af Staalvinduer til Beboelseshuse. Virksomheden er yderst moderne indrettet med Luftryksværktøj og med Sandblæsningsanlæg til Rensning af de færdige Vinduer. Yderligere er der et Metaliseringsanlæg, hvorved Staalet paaføres en Metalhinde, der gør Vinduerne meget holdbare. Virksomheden begyndte med H. S. Hansen selv, og den beskæftiger nu ca. 30 Mand.

H. S. Hansen, Fabrikant, er født den 17. Marts 1876 som Søn af Smed Søren Hansen og Hustru, Skovlund. Gift 1903 med Kristine Sørensen. Uddannet som Smed hos Faderen, arbejdet som Smed flere Steder, paa Beslagskolen i København 1900, købte i 1902 en Grovsmiede i Lem Stationsby, senere udvikledes Virksomheden saaledes, at H. S. Hansen nu er Fabrikant i Firmaet „Dansk Staalvindue Industri“.

H. S. Hansen,
Fabrikant.

Svend Vilhelm Hamburger, Læge, er født den 19. Oktober 1885 som Søn af Kredslæge A. P. W. Hamburger og Hustru, Esbjerg. Gift 1909 med Ingrid Helene Hyge. Student fra Ribe Katedralskole 1904, medicinsk Embedseksamen 1911, Vikar og Reservelæge ved Amtssygehuset i Herning 1911—13, Vikar i Esbjerg, praktiserende Læge i Lem siden 1913, indkaldt som Reservelæge i Hæren 1914, For-

S. V. Hamburger,
Læge.

J. A. Simonsen,
Dyrlæge.

Mads Degnbol,
Landstingsmand.

K. M. Gamborg,
Distriktsjordemoder.

mand for Sundhedskommissionen 1915—20, Studierejse til Frankrig 1926,

Jens Anker Simonsen, Dyrlæge, er født den 26. April 1894 som Søn af Gaardejer Søren Simonsen og Hustru, Lunegaard pr. Mørke. Gift 1925 med Ellen Quistgaard Andersen. Dyrlægeeksamen 1925, siden 1925 praktiserende Dyrlæge i Lem.

Mads Degnbol, Landstingsmand, er født den 23. December 1866 som Søn af Gaardejer Peter Sørensen og Hustru, Sdr. Lem. Gift 1915 med Anine Gormsen. Gaardejer 1897, søgt Højskoler og Landbrugsskoler, tidligere Medlem af Sogneraadet, Medlem af Bestyrelserne for Andelsmejeriet og Brugsforeningen, Medlem af Bestyrelsen for Ringkøbing Landbobank, i Bestyrelsen for Løvstrup Plantage, i Bestyrelsen for Ringkøbing Museumsforening, siden 1910 Medlem af Landstinget.

Karoline Marie Gamborg, Distriktsjordemoder, er født den 2. Juli 1896 som Datter af Landmand Tobias Jensen. Sygeplejerske paa Amtssygehuset i Holstebro 1925, paa Jordemoderskole 1925—26, Privatpraksis i Sdr. Lem med Bopæl i Højmark, siden 1927 Distriktsjordemoder i Sdr. Lem.

Anton Hindhede, Sogneraadformand, Sognefoged, er født 1869 som Søn af Gaardejer Mads Hindhede. Gift 1897 med Bodil Madsen. Medlem af Sogneraadet siden 1906, Kasserer siden 1908, Formand for Voldgiftsmændene for Ulvborg-Hind Herreder, Medlem af Statshusmandskommissionen for Ringkøbing og Omegn i ca. 20 Aar, Medlem af Akkordudvalget for Ringkøbing Amt, Formand for Kommunalforeningen for Ulvborg-Hind Herreder, Formand for Sognefogedforeningen for Ringkøbing Amt, siden 1905 Sognefoged, siden 1908 Sogneraadformand.

Medlemmer af Sønder Lem Sogneraad er: Husejer A. Hindhede, Formand, Gaardejer O. Toft, Skomagermester Th. Knudsen, Købmand M. C. Madsen, Gaardejer P. Stræde, Gaardejer J. Petersen og Gaardejer A. Rahbek.

NØRRE VIUM SOGN omgives af Herborg, Seding og Faster Sogne, Sønder Borris Sogn, Hammerum Herred samt Vorgod og Videbæk Sogne. I Nørre Vium Sogn findes Byerne: Nr. Vium med Kirke, Skole og Brugsforening, Fiskbæk med Skole, Troldehede med Filialkirke, Skole, Hotel, Statens Brunkulsleje, Andelsmejeri, Filial af Skjern Bank, Elektricitetsværk og Jernbanestation, Sønderup med Præstebolig og Andelsmejeri, Skovby med Forskole, Egeris, Skærbæk med Biskole, Dagshøj, Bjørslev med Plantørbolig samt en Samling af Gaarde og Huse.

Nørre Vium Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Bølling Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 7. a og 7. b Lægd.

Nr. Vium Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid opført af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Vaabehuset mod Nord er af Granitkvadre og Munkesten. Korbuen, begge Døre og flere Vinduer er bevarede. Skibets vestlige Taggavl er senere om-muret af raa Kamp og Munkesten. Kirkens Indre har Bjælkelofter. Alterbordspanel og Altertavle er fra Slutningen af det 16. Aarhundrede, og Prædikestolen fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Den romanske Granitfont er smykket med Rundbuer, og paa et af Stolestaderne læses Aarstallet 1716.

Filiakirken i Troldhede er opført 1906 efter Tegning af Arkitekt V. Ahlmann og be-
staar af Kor og Skib samt spirkronet Taarn. Den er bygget af røde Mursten og har Skifertag. Kirkens Indre er overhvælvet med støbte Hvælvinger.

Medlemmer af Nørre Vium-Herborg Sogneraad er: Gaardejer N. S. Abildtrup, Formand, Købmand C. P. Madsen, Husmand P. C. Madsen, Gaardejer J. Jensen, Tømrermester H. A. Sørensen, Murermester M. Stampe, Gaardejer J. G. Jespersen, Købmand M. Sønderup og Husmand J. A. Jørgensen.

VORGOD SOGN omgives af Nørre Vium og Videbæk Sogne samt Ulvborg og Ham-
merum Herreder. I Sognet findes Byerne: Vorgod med Kirke, Præstebolig, Skole, For-
samlingshus, 2 Missionshuse, Alderdomshjem, Købmandshandel, Brugsforening, Vandmøl-
le, Vandværk og Elektricitetsværk, Fjeldstervang med Filiakirke, Skole, Forsamlingshus,
Missionshus, Mølle, Andelsmejeri og Elektricitetsværk, Barde med Købmandshandel og
Vorgod Andelsmejeri, Rimmerhus med Skole, Forsamlingshus, 2 Købmandshandeler og
Andelsmejeri, Abildtrup, Vorgod-Østerby med Skole og Brugsforening. Desuden findes
der i Sognet en Del Gaarde og Huse.

Vorgod Sogns østlige Del har Tingsted i Herning og hører under Herning Købstads
Rets og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Herning Lægekreds, Bølling med flere
Herreders Skattekreds, Bølling Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5.
Forligskreds, og 5. Udskrivningskreds' Lægd 6. b. Den vestlige Del har Tingsted i Skjern
og hører under Bølling Nørre Herreders Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Bøl-
ling Nørre Herreders Lægekreds, iøvrigt de
samme Kredse som den østlige Del af Sog-
net samt 5. Udskrivningkreds' Lægd 6 a.

Vorgod Kirke.

Vorgod Kirke bestaar af Kor og Skib
med Taarn mod Vest og Vaabehuset mod
Nord. Kor og Skib er fra romansk Tid og
de oprindelige Mure af Granitkvadre paa
Sokkel med Skraakant. Af det oprindelige
er Korbuen bevaret, desuden begge Døre,
Syddøren dog tilmuret. Tillige ses flere af
de oprindelige Vinduer tilmuret. Taarnet med
Gavle mod Nord og Syd og Vaabehuset
er opført i sengotisk Stil af Munkesten og
enkelte Granitkvadre. Kirkens Indre er med
Bjælkeloft. Prædikestolen er et meget enkelt
Arbejde, hvorimod Altertavlen, der er ud-
ført i Senrenæssancestil, er rigt udskaaet.
Kirkens Klokke, der er forsynet med In-

skription, stammer fra det 15. Aarhundrede. De to Lysekroner skænkedes 1924 af Beboere.

Filialkirken i Fjølstervang er opført 1898 og bestaar af Kor og Skib med Taarn. Kirkens Indre er med Bjælkeloft. Ved Lille Fjølstervang har tidligere staaet en Kirke af Granit, som nævnes i 1340 i „Ribe Oldemoder“. Kort efter er tilføjet en Bemærkning om, at den var øde.

Medlemmer af Vorgod Sogneraad er: Husmand L. Bang Jensen, Formand, Gaardejer P. Vestergaard, Husmand J. P. Bækgaard, Husmand C. C. Clausen, Gaardejer L. K. Andersen, Husmand A. C. Søndergaard og Gaardejer C. Christiansen.

ØLSTRUP SOGN omgives af Sønder Lem og Brejning Sogne samt Hing Herred. I Ølstrup Sogn findes Byerne: Ølstrup med Kirke, Skole, Brugsforening og Andelsmejeri, Brorstrup, Lervang med Afholdshjem og Jernbanestation samt en Samling af Gaarde og Huse.

Ølstrup Sogn har Tingsted i Ringkøbing og hører under Ringkøbing Købstads Rets- og Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Ringkøbing Læge-, Skatte- og Vurderingskreds, Amtets 1. Folketingskreds, 1. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 39. Lægd.

Ølstrup Kirke bestaar af Kor og Skib samt Vaabenhus mod Nord. Den lille Bygning synes i romansk Tid at have ligget noget Vest for dens nuværende Plads og i gotisk Tid at være bleven flyttet og genopført af det gamle Materiale. Baade Korets og Skibets Mure er indtil et Par Meters Højde af Granitkvadre og derover af raa Kamp. Koret har delvis Rundstavsokkel og Skibet tildels Skraakantsokkel. Paa Korets Sokkelhjørne er der Menneskehoveder og øverst paa dets Nordmur en Rundbuegesims af Munkesten. Af Munkesten er ogsaa Skibets oprindelige Døre og den spidse Triumfbue. Vaabenhuset er nyere og opført af smaa Sten. I Renæssancetiden fik Koret Hvælvinger, medens Skibet beholdt fladt Loft. Altertavle, Prædikestol og Stolestader er udført i Renæssancestil. Romansk Granitfont.

Ølstrup Skole, der er 3-klasset, er den eneste Skole i Ølstrup Sogn. Den er opført 1907 og har tidligere ligget lidt Vest for sin nuværende Plads. I Bygningen er der tillige Boplig for Førstelæreren og en Vinterlærerinde. Ved den gamle Skolebygning er der nu Landbrug, som tidligere blev drevet af Læreren.

L. Marius Sørensen, Førstelærer, er født den 20. Oktober 1897 som Søn af Gaardejer Lars Sørensen og Hustru. Gift 1926 med Ane Kirstine Jensen. Dimitteret fra Ranum Seminarium 1923, Lærer ved Staby Efterskole,

Ølstrup Skole.

L. M. Sørensen,
Førstelærer,

Lærer i Skalstrup, ansat som Førstelærer ved Ølstrup Skole siden 1929.

Lervang Station kendetegnes mest ved dens Betydning for Transporten af den Mergel, der optages i I/S Lervang Mergelselskabs Mergel-lejer. Tidligere har der været transporteret store Mængder af Mergel, der altid er blevet aflæsset paa Strækningen Ringkøbing—Holstebro og ofte paa Landmændenes egne Marker. Der har tidligere været transporteret ca. 1800 Vogne om Aaret, men nu er Forsyningen paa

P. J. Pedersen,
Stationsmester.

Grund af Krisen stagneret. Stationen aabnedes for Drift den 15. November 1911.

P. J. Pedersen, Stationsmester, er født den 17. Maj 1877 som Søn af Styrmand M. P. Pedersen og Hustru. Gift 1900 med Marie Hansen. Uddannet som Skibstømrer, siden 1910 beskæftiget ved Jernbaneanlæg, 1. November 1911 Baneformand i Lervang, siden 1919 Stationsmester samme Sted.

Medlemmer af Ølstrup Sogneraad er: Husmand Thomas Kr. Kristensen, Formand, Gaardejer J. Andersen, Gaardejer A. Plougsgaard, Stationsmester I. Petersen og Gaardejer N. Søndergaard.

DEJBJERG-HANNING KOMMUNE bestaar af Dejbjerg og Hanning Sogne. Dejbjerg Sogn omgives af Sønder Lem, Hanning, Skjern og Stavning Sogne samt Hing Herred. Hanning Sogn omgives af Sønder Lem, Brejning, Herborg og Seding Sogne samt Bølling, Skjern og Dejbjerg Sogne.

I Dejbjerg Sogn findes Kirke og Præstegaard samt Byerne: Gammel Dejberg, Leding, Alkærsig, Nørre Vognbjerg, Vesterager, Sandager, Bækbo, Rabjerg med Skole, Ugblbjerg, Dejbjerg Stationsby med Jernbanestation, Lyager med Skole samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Hanning Sogn findes Kirke, Præstebolig og Skole samt Byerne: Skaarup, Langtind, Finderup med Filialkirke og Skole, Brugsforening og Andelsmejeri, Hestkær, Aarup, Kongs-holm med Jernbanestation, Løvstrup, Gammel Hanning, Lykkeby og Hejbergsgave samt en Samling af Gaarde og Huse.

Dejbjerg Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Bølling Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 3. Lægd.

Hanning Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' Lægd 4 a og 4 b.

Dejbjerg Kirke, der ligger højt paa en Bakke, bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Koret og den østlige Del af Skibet er fra romansk Tid opført ind- og udvendig af Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Begge Døre, Kor-buen og flere Vinduer er bevarede. Senere forlængedes Skibet et kort Stykke mod Vest, hvortil man benyttede Granitkvadre fra den nedbrudte Finderup Kirke, og i den seneste Middelalder tilføjedes Udbygningerne, der begge overvejende er opført af Munkesten og udstyret med Blindingsgavle. Taarngavlene vender Øst, Vest. I Vaabenhusmuren sidder et yngre Sandstens-Solur. Kirkens Indre har Bjælkelofter. Alterbordspanel, Alter-

H. Pedersen,
Sognepræst.

tavle og Prædikestol stammer fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede og er rigt udførte Snedkerarbejder i Renæssancestil. Romansk Granitfont med Dobbeltløver. Lille senkatolsk Krucifiks. Gotisk Præste- og Degnestol fra Begyndelsen af det 16. Aarhundrede.

Hanning Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Resterne af et Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Koret, der har haft Apsis, og Skibet er af Granitkvadre paa Dobbeltsokkel med Rundstav og Skraakant. Ogsaa

L. Jensen,
Sognepræst.

Indervæggene er kvaderklædte. Korbuen, flere Vinduer og Syddøren er bevaret, medens Norddøren ses tilmuret. Paa Korets Sydmur en oprindelig Dør ligeledes tilmuret. I samme Mur er indsat en Runesten med Indskriften: „Torkel den raske, Toves Søn, rejste denne Sten efter sin Moder Gyde.“ Det i den seneste Middelalder tilbyggede Taarn, næsten helt af romanske Granitkvadre, er i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede nedbrudt til Skibets Højde. Taarnrummet er gotisk hvælvet. Iøvrigt har Kirkens Indre flade Lofter. Altertavle og rigt udskaaret Prædikestol i Renæssancestil fra Begyndelsen af det 17. Aarhundrede. Romansk Granitfont med Ornamenten og Hoveder. Senkatolsk Trækrucifiks.

Filialkirken i Finderup, beliggende tæt Øst for Finderup By ved Holstebro Landevej, er opført 1908—09 efter Tegning af Arkitekt Ahlmann og bestaar af Skib og Kor i eet med Taarn mod Vest og er bygget af røde Mursten. Det indre er overhvælvet. Pulpitur i Vest med Orgel. Der er 200 Siddepladser. Den nordligste Del af Sognet, hvor der i Heden findes Spor af gamle Agre fra en forsvunden By, har været et eget Sogn, da der noget Sydøst for Mellem Finderup har ligget Finderup Kirke, som nævnes ca. 1330 i „Ribe Oldemoder“, men ved en kort efter tilskrevet Bemærkning omtales den som øde. Pladsen, hvor den har staaet, vises paa jævn, nu helt dyrket Mark. De sidste Rester af den forsvandt 1856 ved Ringkøbing—Silkeborg Vejens Anlæg. En paa Tomten funden Salvebuddike er 1917 blevet skænket til Nationalmuseet i København.

Finderup Kirke.

Hans Pedersen, Sognepræst, er født den 6. Februar 1898 i Esbjerg som Søn af Købmand Hans Pedersen og Hustru Marie, født Erlandsen. Student 1917 fra Esbjerg Gym-

nasium, cand. theol. 1924, Kapellan i Gudum-Fabjerg Pastorat 1924, ansat som Sognepræst i Dejbjerg siden 1925, Formand for Menighedsraadet og Skolekommissionen.

Lars Jensen, Sognepræst, er født 1866 som Søn af Landmand Peter Jensen og Hustru. Student i U. S. A., dansk-amerikansk theol. Embedseksamen, Præst i Amerika i 20 Aar, ansat som Sognepræst for Hanning-Finderup Menigheder siden 1921.

Dejbjerg Plantage ejes af Det danske Hedeselskab. Arealet er 683 Tdr. Land, der alt er tilplantet. Deraf er i Paasken 1932 brændt 250 Tdr. Land. Tilplantningen er begyndt i 1903 og fortsat igennem Aarene. Plantagen bestaar udelukkende af Naaletræer.

Dejbjerglund Skov, der tilhører Chr. Dalgas, har tidligere tilhørt Hovedgaarden „Dejbjerglund“ og er paa 126 Tdr. Land. Den er tilplantet med Naaletræer i 1895, og der er nu gennem flere Aar i Plantagen hugget Gavntømmer.

Interessentselskabet „Sandager Plantage“ ejer en Plantage paa 55 Tdr. Land. Plantningerne er paabegyndt i 1855.

Interessentselskabet „Rabjerg Plantage“ har i 1908 paabegyndt og senere fuldendt Beplantningen af 138 Tdr. Land. Plantagen har imidlertid to Gange været hærget af Brand, saaledes at der nu kun er 30–40 Tdr. Land tilplantet.

Vognbjerg Plantage, som ejes af Dejbjerg-Hanning Kommune, er paa 24 Tdr. Land. Plantningen er her paabegyndt i 1911. Tillige ejer Kommunen Lyager Plantage, hvor man paabegyndte Plantningen i 1919.

I 1924 lod nu afdøde Etatsraad Sørensen, Sagfører i Køge og København, barnefødt i Ringkøbing, i den sydlige Del af Dejbjerg Sogn paa det sydlige Bakkefald af „Dejbjerg Bakker“ tilplante et Areal paa 8 Tdr. Land „Egelund“, medens 29 Tdr. Land efter afdødes Bestemmelse skal henligge som Hede. Dette Parti, der ligger umiddelbart ved Ringkøbing–Skjern Landevej, er meget ejendommeligt, som det ligger tilplantet for en stor Del med Eg, og hvor der er rejst talrige store Kampesten bl. a. en Del, der er hidbragt fra en ødelagt Langdysse i Seding Sogn. En af disse bærer Paaskrift om, hvorfra de stammer, og en anden er rejst som Minde om St. Steensen Blicher og en tredie om Carit Etlar (Dejbjerg Rakkere).

Der ligger flere andre Plantager i Kommunen tilhørende forskellige Privatmænd. Tilsynet med alle disse Plantager sorterer under Forstassistent E. Bloch.

E. Bloch, Forstassistent, er født den 3. Juni 1879 som Søn af Skovrider Bloch og Hustru. Ansat ved Forstvæsenet som Elev paa Palsgaard Statsskovdistrikt, ansat som Forstassistent ved Det danske Hedeselskab i Dejbjerg siden 1903.

Rabjerg Hovedskole, der ligger i Rabjerg, $\frac{1}{2}$ km fra Ringkjøbing—Skjern Landevej, 3 km fra Lem Stationsby og 3 km fra Dejbjerg Kirke, er opført 1886 og rummer foruden 2 Klasseværelser tillige Bolig for Førstelæreren, senere udvidet med en Gymnastiksal. Skolen blev restaureret i 1919. Ved Skolen er der anlagt en stor Have. Der undervises efter vestjydsk Skoleordning, i Vintertiden 3 Dage for 1., 4 Dage for 2. og 5 Dage for 3. Klasse, i Sommertiden 3 Dage for 1., 2 Dage for 2. og 1 Dag for 3. Klasse.

Lyager Skole, som er beliggende ved Ringkøbing—Varde Landevej, er opført 1906 paa „Sorte Kro“ Jorder. Der er 2 Klasseværelser samt Bolig for Førstelæreren og en ugift Vinterlærerinde. Skolen er i 1915 udvidet med en Gymnastiksal.

Hanning Hovedskole er beliggende umiddelbart ved Hanning Kirke. Den er opført

E. Bloch,
Forstassistent.

1911. Skolen har før haft Huse i en endnu bevaret Bygning, der er solgt til Husmandsbrug. Skolen rummer 3 Klasseværelser samt Boliger for Førstelæreren og 2 Lærerinder.

Finderup Skole er opført 1896. Før var der 2 Skoler, en i Ø. Finderup og en i V. Finderup. Der er 2 Klasseværelser samt Bolig for Førstelæreren og en Vinterlærerinde.

Bøgholt Skole er en rent midlertidig Skole, der er indrettet i Gaarden „Bøgholt“ (Dejbjerg gamle Præstegaard). Den er oprettet 1928 og ledes efter vestjydsk Skoleordning. Skolen har 1 Klasseværelse, og tillige er der Bolig for en ugift Lærerinde.

Joh. Chr. Bendix,
Førstelærer.

P. V. S. Borup,
Førstelærer.

N. J. Sønderby,
Førstelærer.

J. Thomsen,
Lærerinde.

A. M. Bækgaard, Førstelærer, er født den 2. Februar 1874 som Søn af Gaardejer Jens Bækgaard og Hustru. Gift 1896 med Karen Sørensen. Præliminereksamen fra Herning Realskole 1894, Kursus i Sang, Gymnastik, Dansk, Historie m. m. dels ved private Kursus og dels ved Statens Lærerhøjskole, Lærer ved Tiphede søndre Skole 1902—06, ansat som Førstelærer ved Rabjerg Skole siden 1906.

Johan Christian Bendix, Førstelærer, er født den 22. Maj 1890 som Søn af Lærer C. A. Bendix og Hustru. Gift 1915 med Mette Kathrine Madsen. Dimitteret 1911 fra Ranum Seminarium, Vikar forskellige Steder indtil 1912, Andenlærer i Mammen, ansat som Førstelærer ved Lyager Skole siden 1915, Organist ved Dejbjerg Kirke.

P. V. S. Borup, Førstelærer, er født den 24. April 1868 som Søn af Skræder Søren Nielsen og Hustru. Gift 1897 med Bodil Jessen. Dimitteret 1896 fra Silkeborg Seminarium, Andenlærer i Ræhr 1896—97, ansat som Førstelærer ved Hanning Skole siden 1897, Formand for Menighedsraadet og Værgeraadet, Formand for Sygekassen, Formand for Lærerkredsen, Formand for Vestjydsk Folkekor og for Rækker Mølle Elektricitetsværk.

Bodil Borup, Lærerinde, dimitteret fra Hoven Seminarium, Lærerinde i Bølling og Skjern, ansat som Lærerinde ved Hanning Skole siden 1915.

Astrid Borup, Lærerinde, er født den 31. August 1902 som Datter af Førstelærer P. V. S. Borup og Hustru Bodil, født Jessen. Dimitteret fra Hoven Seminarium, Lærerinde i Sædding, Hoven og Bølling, ansat som Lærerinde ved Hanning Skole siden 1930.

Niels Jensen Sønderby, Førstelærer, er født den 22. Marts 1892 som Søn af Gaardejer Jacob Sønderby og Hustru. Gift 1922 med Abalone Vemmelund. Dimitteret 1917 fra Nr. Nissum Seminarium, Vikar i Julianehede i Engesvang i 1 Aar, Lærer ved Struer Børnehjem i 10 Maaneder, Lærer i Ølstrup, Andenlærer og Kirkesanger i Tjæreby ved Skelskør i 4 Aar, ansat som Førstelærer ved Finderup Skole siden 1924, Medlem af Bestyrelsen for Finderup Brugsforening og for Biavlerforeningen for Brejning-Nørre Omme.

Jensine Thomsen, Lærerinde, Datter af Gaardejer Thomsen og Hustru. Dimitteret 1926 fra Aarhus Seminarium, Vinterlærerinde i Tømmerby og Billum, ansat som Lærerinde ved Bøgholt Skole siden 1928.

Løvstrupgaard.

■ *Løvstrupgaard* blev 1873 købt af Apoteker, Justitsraad C. C. Heiberg, som da begyndte at anlægge Plantagen og 1898 skænkede Ejendommen til „Foreningen for Oprettelse af Landbrugskolonier for fattige Børn“, som overtog den d. 1. Novbr. Ved Indvielsen d. 27. August 1899 fik den Navnet Heibergsgave. Der er Plads til 20 Børn, Dreng og Piger. I de første 15—20 Aar

optoges ikke Børn over 4 Aar, men nu tager man dem op til 10 Aar. Børnene bliver paa Hjemmet til de er 15 Aar gamle og anbringes da fra Hjemmet i Lære eller Plads, men de er stadig under Tilsyn. Gaarden har 125 Tdr. Land Ager og 16 Tdr. Land Eng. Børnene undervises i Skolekundskab i selve Hjemmet, og deltager i Arbejdet ved Gaardens Drift.

Chr. Voigt, Forstander, R. af D., er født den 17. December 1874 som Søn af Husmand Chr. Voigt og Hustru. Gift 1900 med Marie Johansen. Uddannet ved Landbruget, Kursus paa forskellige Højskoler, ansat som Forstander ved Heibergsgave, Formand for De samvirkende landøkonomiske Foreninger i Ringkøbing Amt, Formand for Hanning med flere Sognes Mergelforsyning 1909—25, Formand for De danske Mergelbaner 1911—25, Formand for Finderup Mejeri, Formand for Brugsforeningen i 17 Aar.

Finderup Brugsforening er oprettet og paabegyndt i en tidligere Købmandsforretning. Omsætningen var i 1928—29 104,000 Kr. Foreningens Uddeler er H. Jørgensen. Formand er Forstander Voigt.

Hillebert Jørgensen, Uddeler, er født den 8. September 1901 som Søn af Gaardejer L. Jørgensen og Hustru. Gift 1929 med Lilly Hedegaard. Uddannet ved forskellige Brugsforeninger, ansat som Uddeler ved Finderup Brugsforening siden 1929.

Hanning-Sædding Andelsmejeri er oprettet 1886 og senere ombygget 1906 og 1921 ved Arkitekt Ing. Christensen, Skjern, og udvidet i 1925 under Medvirkning af Statskon-

Chr. Voigt,
Forstander.

M. Voigt,
Forstanderinde.

H. Jørgensen,
Uddeler.

C. J. Johnsen.
Mejeribestyrer.

solent Joh. Jensen. I 1916 udtraadte en Del Andelshavere og dannede Finderup Andelsmejeri. Der er 149 Andelshavere med 1500 Køer. I 1910 blev der behandlet 320 Millioner kg, 1915 340 Millioner kg og i 1931 431 Millioner kg Sødmælk. Andelsmejeriets Bestyrer er for Tiden C. J. Johnsen.

Finderup Andelsmejeri.

C. J. Johnsen, Bestyrer, er født den 21. Juni 1897 som Søn af Landmand C. Johnsen og Hustru. Gift 1922 med Anna Madsen. Elev i Hemmet 1912—14, Mejerist i Faster, Skjern, Tiim og Tarm, Bestyrer paa Bølling Andelsmejeri, ansat som Bestyrer ved Hanning-Sædding Andelsmejeri siden 1931.

Finderup Andelsmejeri er oprettet 1916. Formand er P. S. Pedersen, Faaborg. Andelsmejeriets Bestyrer er L. J. Strande.

Lauritz Jensen Strande, Bestyrer, Søn af Mejeribestyrer Jens Jensen Strande og Hustru. Gift 1927 med Johanne Marie Nørby. Elev paa Vandborg Andelsmejeri, Kursus paa Ladelund Mælkeriskole 1922—23 og Askov Højskole 1924—25, Mejerist i Maltbæk, Vandborg, Hovbæk, Juelsminde, Ulkjær og Fjordsminde. Ansat som Mejeribestyrer ved Finderup Andelsmejeri siden 1927.

Dejbjerg Station er oprettet den 1. August 1923. Her var tidligere et Billetsalgssted, der blev passet af Ledvogteren ved Stavning Vejen. Oprindelig var der ved Stationen ansat en Stationsmester og en Overportør, men nu er der ansat en Stationsmester og en Stationspasser.

M. P. Søgaard, Stationsmester, er født den 14. Maj 1875 som Søn af Landpostbud J. N. P. Søgaard og Hustru. Gift 1901 med O. Jensen. Stationskarl i Roskilde 1900, forflyttet til Fredericia, udnævnt til Portør 1901 og virkede i Fredericia indtil 1910, Portør i Andst, afløser i Silkeborg fra 1914—22, Overportør i Ejstrupholm 1922—23, i Pjedsted indtil 1929, ansat som Stationsmester i Dejbjerg siden 1929.

L. J. Strande,
Mejeribestyrer.

M. P. Søgaard,
Stationsmester.

N. Tylvad,
Sognefoged.

A. Jensen,
Sognefoged.

Niels Tylvad, Sognefoged, er født den 17. August 1866 som Søn af Gaardejer Jens Chr. Sørensen og Hustru. Gift 1893 med Ane Kathrine Clavsager. Uddannet som Landmand, Medlem af Sogneraadet i 20 Aar, deraf Formand fra 1917—25, Medlem af Menighedsraadet, Formand for Mejeriet, Medlem af Bankraadet for A/S Skjern Bank, udnævnt til Sognefoged 1909.

Anton Jensen, Sognefoged, er født den 14. Maj 1881 som Søn af Gaardejer Morten Jensen og Hustru. Gift 1913 med Kirstine Marie Mouridsen. Medlem af Dejbjerg-Hanning Sogneraad i 8 Aar, udnævnt til Sognefoged for nordre Sognefogeddistrikt 1924.

Medlemmer af Dejbjerg-Hanning Sogneraad er: Husmand J. Clausager Dalgaard, Formand, Gaardejer J. Chr. Høghøj, Smed J. Jensen, Gaardejer Jeppe Kongensholm, Gaardejer Martin Noe, Gaardejer Chr. Mulbjerg, Gaardejer J. Chr. Ølgaard, Gaardejer Chr. Broe og Gaardejer Milter H. Miltersen.

STAVNING SOGN omgives af Dejbjerg og Skjern Sogne, Nørre Horne Herred, Ringkøbing Fjord og Hing Herred. I Stavning findes Kirke og Præstegaard samt Byerne: Bovsø med Alderdomshjem, Brugsforening og Andelsmejeri, Halby, Mejlbj, Østerby med vestre Skole, Andrup, Hedeby, Høllet med østre Skole, Sønderby, Langkær og Strandby samt en Samling af Gaarde og Huse.

Stavning Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Bølling Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 2. Lægd.

Stavning Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid med Taarn mod Vest, Vaabenhus og Sakristi mod Syd og Ligkapel mod Nord. Den oprindelige Bygning er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Skibets vestlige Del synes at være tilføjet endnu i sentromansk Tid. To Døre mod Nord og en mod Syd, flere Vinduer samt Korbuen er bevaret. Indervæggene er for en stor Del kvadrekledte. Korets Tagværk hviler paa en vistnok oprindelig Træramme med Karvesnit, og Kirkens middelalderlige Tagværk har usædvanlige Nummertegn. I sentgotisk Tid tilføjedes Udbygningerne, der alle er af Munkesten. Taarnet har Gavle i Øst og Vest, og Vaabenhuset og Ligkapellet har begge Blindingsgavle. Korgavlen og Korets Sydside er ombygget i Nutiden. Kirkens Indre har Bjælkeloft. Alterbordspanel, Altertavle og Prædikestol er ret rigt udførte Snedkerarbejder i Renæssancestil. Romansk Granitfont. I Skibet findes et sentkatolsk Krucifiks og i Koret en Messeklokke.

Stavning østre Skole er opført 1924. Skolen er 3-klasset med Bolig for en Førstelærer og to Vinterlærerinder.

K. Gammelgaard Nielsen,
Uddeler.

S. V. Børsting, Førstelærer, er født den 27. Marts 1898 som Søn af Karl Børsting og Hustru. Dimitteret 1920 fra Silkeborg Seminarium, derefter Hjælpelærer, Efterskolelærer og Vikar indtil 1928, ansat som Førstelærer ved Stavning Skole siden 1923.

Stavning Brugsforening er oprettet 1917 i den nuværende Ejendom, der er købt af Købmand A. Christensen, af hvem den er opført 1920. Omsætningen var i 1931 174,000 Kroner. Uddeler er K. Gammelgaard Nielsen.

Chr. Holck,
Sognefoged.

Karl Gammelgaard Nielsen, Uddeler, er født den 15. Juni 1888 som Søn af Lærer Gammelgaard Nielsen og Hustru. Ansat som Uddeler ved Stavning Brugsforening siden 1917.

Christian Holck, Sognefoged, er født den 17. August som Søn af Sognefoged L. Holck og Hustru. Gift 1904 med Kristiane Larsen. Uddannet ved Landvæsenet, udnævnt til Sognefoged for Stavning Sogn 1915.

Medlemmer af Stavning Sogneraad er: Gaardejer C. Rahbæk, Formand, Gaardejer B. Bøjlesen, Gaardejer A. Toft, Gaardejer C. C. Jensen, Gaardejer J. P. Jespersen, Gaardejer C. B. Lund, Husmand C. B. Carlsen. Gaardejer P. Christensen og Gaardejer A. Nygaard.

BØLLING-SÆDDING KOMMUNE bestaar af Bølling og Sædding Sogne. Bølling Sogn omgives af Sædding, Faster, Skjern og Hanning Sogne. Sædding Sogn omgives af Bølling, Nørre Vium, Herborg og Hanning Sogne.

I Bølling Sogn findes Kirke samt Byerne: Bølling med Skole, Privatskole og Andelsmejeri, Østerby og Sønderby samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Sædding Sogn findes Byerne: Sædding med Kirke, Skole og Jernbanestation, Stensig, Rækkermølle med Elektricitetsværk, Sæddinghede og en Samling af Gaarde og Huse.

Bølling Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Bølling Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 11. Lægd.

Sædding Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 10. Lægd.

Bølling Kirke, der er indviet til Sct. Hans, bestaar af Kor og Skib med Taarn mod Vest og Vaabenhus mod Syd. Koret og Skibets østlige Del er fra romansk Tid af Granitkvadre og raa Kamp paa Skraakantsokkel med „Terninger“ paa Sokkelhjørnerne. Korbuuen, Norddøren og flere Vinduer er bevarede. I Korets Sydmur ses et cirkelrundt Spedalskvindue. Den utilhugne Kamp er især brugt i Skibets oprindelige Vestparti. I den senere Middelalder forlængedes Skibet mod Vest af Munkesten, og Vaabenhuset tilbyggedes af samme Materiale. I 1916 opførtes Taarnet, der er skænket af afdøde Gaardejer Peder Gravesen Sand, St. Kragmose, efter Tegning af Arkitekt Hagerup, Kolding. Kirkens Indre har Bjælkelofter. Altertavle og Prædikestol, der er udført i Renæssancestil, stammer fra 1611. Romansk Granitfont. Paa de østlige Stolestader findes Aarstallet 1583 og Bryskernes, Skeelernes og Lungernes Vaaben.

Sædding Kirke er indviet til Sct. Laurentius og bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid af Granit-

Bølling Kirke.

kvadre paa Skraakantsokkel samt Vaabenus mod Syd af Kvadre og Munkesten. Korbu-
 en, begge Døre og 6 Vinduer er bevarede. I en Kvadre er indhugget et Hoved og
 sammenskrevne Runer. Kirkens Indre har fladt Loft. Alterbordspanelet er fra 1580 og
 en lille lutheransk Fløjaltertavle fra Tiden henimod Aar 1600. Malmstagerne er 1631 skæn-
 ket af Rasmus Ibsen og Hustru. Romansk Granitfont. Prædikestol som i Brejning fra
 1624. Præste- og Degnestol i Renæssancestil fra 1588. Krucifiks fra sentgotisk Tid.

Sædding Skole, som er beliggende mellem Sædding Kirke og Rækker Mølle, er op-
 ført 1884 og derved nedbrændt og genopført i 1892. Den har 2 Klasseværelser og Bolig
 for Førstelæreren og en ugift Lærerinde. Skolen søges af 70 Børn, og der undervises
 efter vestjydsk Skoleordning.

H. Jensen, Førstelærer, er født den 16. November 1898 som Søn af Husejer J. H.
 Jensen og Hustru. Gift 1929 med Sofie Amalie Jessen. Dimitteret 1926 fra Statssemina-
 riet i Tønder, ansat som Førstelærer ved Sædding Skole siden 1929, Kirkesanger ved Sædding Kirke.

H. Jensen,
Førstelærer.

Sædding Station paa Statsbanestrækningen
 Skjern—Videbæk er aabnet som Station den
 15. November 1920 og har tillige Postekspe-
 dition, hvorfra der udgaar 2 Landpostbude.
 Banen er haardt trængt af Konkurrencen fra Au-
 tomobilernes Side, og der er for Tiden Forhand-
 ling om dens Nedlæggelse, men Egnens Beboe-
 re er enige om, at Banen bør opretholdes.

J. Jensen,
Stationsmester.

Jacob Jensen, Stationsmester, er født d.
 25. Marts 1874 som Søn af Gaardejer Jens Jacobsen og Hustru. Gift 1897 med Kirstine
 Hansen. Stationsarbejder i Løsning 1899, Portør 1900, udnævnt til Stationsmester i Ting-
 lev paa Falster 1917, ansat som Stationsmester i Sædding siden 1920, tidligere i 2 Valg-
 perioder Formand for Værgeraadet, Medlem af Menighedsraadet.

Medlemmer af Bølling-Sædding Sogneraad er: Gdr. Kr. Stengaard, Formand, Husm. A.
 C. Clausager, Gaardejer P. A. Madsen, Gaardejer I. Nielsen, Gaardejer Chr. S. Christensen,
 Overportør J. K. Larsen, Husmand N. P. Mortensen, Gaardejer M. P. Madsen og Gaardej-
 er S. Jensen.

SØNDER BORRIS-FASTER KOMMUNE bestaar af Sønder Borris og Faster Sog-
 ne. Sønder Borris Sogn omgives af Faster og Nørre Vium Sogne, Hammerum og Nørre
 Horne Herreder samt Skjern Sogn. Faster Sogn omgives af Sønder Borris, Skjern, Sæd-
 ding og Nørre Vium Sogne.

I Sønder Borris Sogn findes Byerne: Borris Kirkeby med Kirke, Skole og Alderdoms-
 hjem, Borris Stationsby med Landbrugsskole, Afholdshotel, Borris-Faster Kommunes og
 Omegns Spare- og Laanekasse, Brugsforening, Cementstøberi, Pumpefabrik, Elektricitets-
 værk, Vandværk, Andelsmejeri og Jernbanestation, Dalager, Debelmose med Skole, Ve-
 sterby med Præstegaard, Tarp, Hjøptarp, Gravl med Biskole, Lindvig med Biskole, Vester
 og Øster Gaasdal med 2 Biskoler samt en Samling af Gaarde og Huse.

I Faster Sogn findes Byerne: Kirkeby med Faster Kirke, Skole, Brugsforening og Andels-
 mejeri, Kelstrup, Hannerup, Klokmose, Astrup med Skole, Afholdshotel, Brugsforening
 og Faster Elektricitetsværk, Fasterlund, Ejstrup med Skole samt en Samling af Gaarde
 og Huse.

Sønder Borris har Tingsted i Skjern og hører under Bølling Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Bølling Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 8. Lægd.

Faster Sogn har samme Tingsted og hører under de samme Kredse som Hovedsognet samt 5. Udskrivningskreds' 9. Lægd.

Sønder Borris Kirke, der er indviet til Sct. Nicolaus, bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid med Taarn mod Vest og Vaabehus mod Syd. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Skraakantsokkel. Den anselige, rundbuede Norddør og flere Vinduer er bevarede. Murene er delvis omsatte 1632—34. I Præsteberetningen af 1638 nævnes, at der i Koret paa et Panel fandtes en Indskrift om Korets Opførelse 1510. I den sene Middelalder tilføjedes det slanke Taarn af Granitkvadre og Munkesten og Vaabehuset af Munkesten. Kirken restaureredes 1921 under Ledelse af Arkitekt Søren Lemcke.

Det Indre har Bjælkeloft, Taarnrummet dog gotiske Hvælvninger. Altertavle fra 1625 i Senrenæssancestil rigt udskåret og tilsvarende Prædikestol med ret plumpe Relieffer og med Himmel fra 1651. Romansk Granitfont med kaneleret Kume. Præste- og Degnestol i gotisk Stil fra Begyndelsen af det 16. Aarhundrede. Stolestader fra 1641.

Borris Kirke.

Vestpulpitur med A-

postelmalerier fra 1654 af J. van Molengracht og J. Bartholomesen fra Ribe. Lægmandskrucifiks fra Tiden ca. 1400, der forhen har siddet i Korbuen, støttet af en buet Planke med to udskarne Dragehoveder.

Faster Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid af Granitkvadre paa Skraakantsokkel, et senere tilføjet Vaabehus mod Syd af Granitkvadre og Mursten samt Taarn mod Vest. Begge de oprindelige Døre og flere Vinduer er bevarede. I Skibets og Korets Mure ses 4 Kvadre med udhugne Halvkugler. Den romanske Triumfbues Kragsten sidder i Vaabehusmuren. Kirkens Indre har Bjælkelofter. Alterbord af Granitkvadre. Altertavle i Renæssancestil fra Tiden ca. 1600 og med et moderne Maleri af Anker Lund. Alterstagerne er 1638 skænket af Søren Greversen. Prædikestol i Ungrenæssancestil fra 1576 med gotiserende Foldeværksfelter.

Borris Landbrugsskole, „Den jydsk Husmandsskole“, begyndte sin Virksomhed den 5. November 1907. Fra 1917 ejes den af Landbrugskandidat H. K. Rosager. Til Skolen hører et Landkursus, Kursus for Kontrolassistenter samt korte Kursus for Husmænd m. m.

Ved Borris findes et i 1906 anlagt Forsøgsareal paa 15 ha sandmuldet Jord med Sandunderlag hørende under Statens Landbrugsforsøgsstation i Studsgaard.

Medlemmer af Sønder Borris-Faster Sogneraad er: Gaardejer M. Rahbek, Formand, Gaardejer J. L. Bilberg, Skomager J. Poulsen, Gaardejer J. P. Søndergaard, Smed F. Madsen Gjøde, Gaardejer L. Jensen, Gaardejer M. Østergaard, Gaardejer M. Nykjær og Gaardejer J. Vestergaard.

SKJERN SOGN omgives af Stavning, Dejbjerg, Hanning, Bølling, Faster og Sønder Borris Sogne samt Nørre Horne Herred. I Skjern Sogn findes Byerne: Skjern med Kirke, Præstegaard, Præstebolig for Præsten ved Skjern Valgmenighed, 2 Skoler, privat Realskole, Ting- og Arresthus, Dommerkantor og Dommerbolig, Alderdomshjem, Hoteller, Højskolehjem, Teatersal, Bibliotek, Haandværkerforeningsbygning, Skjern Sogns Spare- og Laanekasse, A/S Skjern Bank, Filialer af Varde Bank og Ringkøbing Bank, Apotek, Kredslægebolig, Trikotagefabrik, Vand- samt Gasværk og Elektricitetsværk, Jernbanestation og Postkontor, Hedeby med Skole og Elektricitetsværk, Vraa, Marup med Skole, Albæk med Skole, Aanum samt en Samling af Gaarde og Huse.

Skjern Sogn har Tingsted i Skjern og hører under Bølling Nørre Herreds Retskreds, Ringkøbing Købstads Politikreds, Holstebro Amtstuedistrikt, Bølling Nørre Herreds Lægekreds, Bølling med flere Herreders Skattekreds, Bølling Herreds Vurderingskreds, Amtets 6. Folketingskreds, 5. Forligskreds og 5. Udskrivningskreds' 1. Lægd.

Skjern Kirke, der 1915 er stærkt udvidet, bestaar af moderne Kor og Tværskib, Skib fra romansk Tid og Taarn mod Vest. De oprindelige Mure er af Granitkvadre paa Sokkel

Skjern Kirke.

med Skraakant. Begge Døre og et Par Vinduer er bevarede. Over Norddøren en Ligsten. Et Menneskehovede, en Fodsaal m. m. er udhugne i tre Kvadre. Vistnok i Renæssancetiden forlængedes Koret mod Øst af de gamle Granitkvadre og Mursten, og Muren mellem Skib og Kor nedbrødes. En sengotisk Tilføjelse er Taarnet, der har Blindingsgavl i Øst og Vest; et omtrent samtidigt Vaabenhus blev nedbrudt 1915. De moderne Ombygninger, hvortil Staten ydede 20,800 Kr., er foretaget under Ledelse af kgl. Bygningsinspektør Magdahl-Nielsen. Kirken forlængedes mod Øst. Det Indre har Bjælkelofter. Det gamle Kirkeinventar er bevaret og restaureret, delvis under Nationalmuseets Ledelse. Alterbordspanelet er fra Tiden ca. 1575. Alertavlen er i Senrenæssancestil fra ca. 1620. Ro-

mansk Granitfont. Sengotisk Krucifiks. Rigt udskaaet Prædikestol fra 1627 med bibelske Relieffer, hvis Snitværk har bevaret den oprindelige Staffering. Paa Alteret et stort Sølvkrucifiks (skænket af den københavnske Kirkesags Venner). Stolestader fra Christian IVs Tid, en Herskabsstol fra 1642 og den øvrige Række fra 1633; desuden findes en ældre Gavl med Ribebispen Iver Munks Vaaben og et Par Gavle fra 1558. Orgel fra 1883 paa

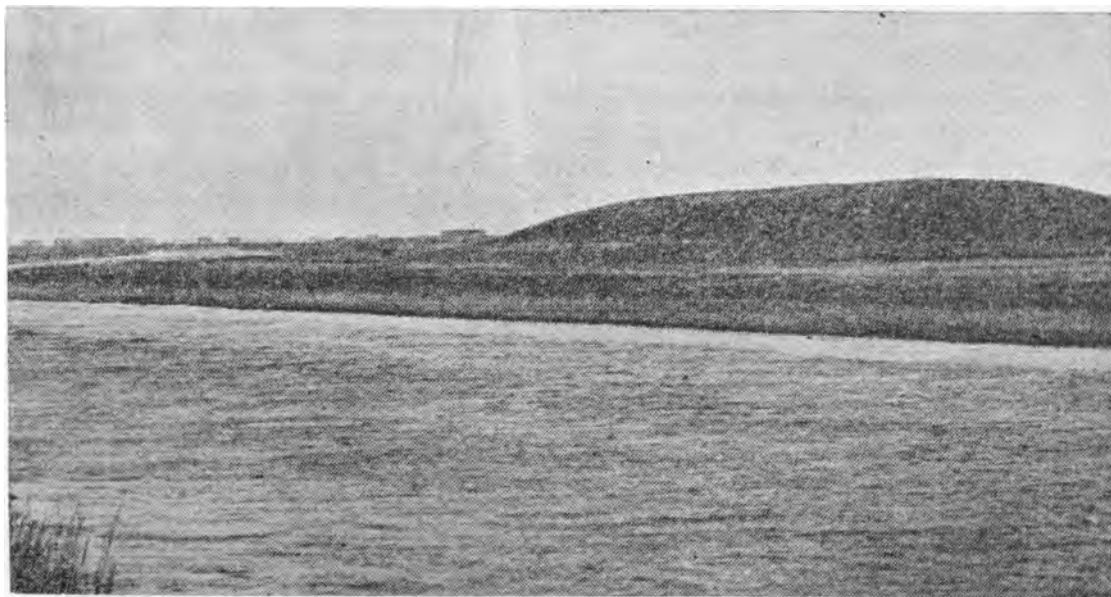
et Vestpulpitur med overmalede Apostelbilleder. Paa Kirkevæggen en malet Indskrift, ifølge hvilken der 1603 døde 107 Mennesker af Pest i Sognet. Paa Kirkegaarden er 1900 opført et Ligkapel. Ved Kirkens Ombygning 1915 fandtes i Skibets nordre Mur en indmuret Skat, 7 Guld-Fingerringe, 4 Hængesmykker, de to af Guld, samt nogle Medailler og Mønter, der har været hengemte under Svenskekrigen 1657—60 og har tilhørt Præsten Ivar Gregersen Hemmet og Hustru.

Skjern Valgmenighed er oprettet 1923. I en Række Aar forud havde Samfundet for grundtvisk Forkyndelse i Skjern og Omegn ladet afholde regelmæssige Gudstjenester ved forskellige tilrejsende Præster. Nu fik dette en fastere Form, og ved Tilslutning af forskellige Prædikekredse i Skjern- og Ringkøbingegnen blev man i Stand til at holde egen Præst.

1. Søndag i Advent 1923 indsattes Menighedens første Præst. Menigheden er vokset jævnt i de forløbne Aar.

Lundenæs var oprindeligt et kgl. Sjøt og var en Tid pantsat til Biskop Eskild og Kapitlet i Ribe, indtil Dronning Margrethe 1407 indløste det. 1416 var Jep Terkelsen Foged paa Lundenæs. Af Lensmænd i ældre Tid kendes: 1420 og 1423 Eiler Rønnov, 1442 muligvis hans Søn Erik Rønnov, 1443 maaske Niels Eriksen til Landting, 1472—83 Anders Friis til Haraldskær, 1484—89 Mourits Nielsen til Aagaard og 1503—29 Eiler Bryske. Efter 1660 blev Lenet forandret til Lundenæs Amt, der 1671—1794 havde Amtmand fælles med Bøvling Amt.

1661 solgte Frederik III Lundenæs Slot og Gaard med Tiender og Gods m. m. for 134,168 Rd. til Peter v. Uffeln og Arvingerne efter Dominicus og Johan v. Uffeln, som samme Aar af Kongen købte Kirkeret til Lundenæs. Ved Ægteskab kom Lundenæs til Landmarschal Joachim v. Bülow til Byholm, som 1683 af Kongen tilkøbte Gaarden ade-

Lundenæs Voldsted.

fig Sædegaards Frihed for 1800 Rd. og den 20. Januar 1710 erklærede Lundenæs for et Stamhus. Hans Sønnesøn Landsmarschal, Kammerherre Detlev v. Bülow fik den 16. April 1771 kgl. Bevilling paa at afhænde Stamhuset og skødede 1772 Lundenæs til Kancelli-

raad Lucas v. Klippe for Godset Kühren i Holsten. Efter dennes Fallit blev Lundenæs med en Del Tiender og Gods 1779 ved Indførsel udlagt til P. de Albertin til Slumstrup og N. Rindom til Holmegaard, som samme Aar ved Auktion solgte Lundenæs m. m. til Kancelliraad N. Hansen til Stamhuset Lønborggaard, hvis Svigersøn Niels Jermin 1794 fik kgl. Bevilling paa, at Lundenæs maatte beholde sin Frihed, naar Godset frasolgtes, og Gaarden blev udparcelleret, og den 20. December 1805 kgl. Bevilling paa at lægge Lundenæs med Gods ind under Stamhuset Lønborggaard. Da dette Stamhus var nedlagt 1813 solgte Besidderen Kammerjunker C. F. O. Benzon til Christiansdal 1814 Lønborggaard og Lundenæs for 315,000 Rbd. S. V. til Frederik Juel til Boltinggaard, men Benzon maatte atter overtage Gaardene og beholdt længe Lundenæs, hvorfra mange Parceller solgtes. Hovedparcellen Nr. 2, den østlige Lundenæsgaard, solgtes ca. 1845 til Terkel Christiansen, der omkring 1890 udstykkede den, hvorefter Bygninger nedreves. Paa dens Jorder ligger Lundenæs Plantage. Hovedparcellen Nr. 1, den vestlige Lundenæsgaard, solgtes 1850 til Amtsvejbetjent C. G. Stilling, Skjernbrogaard, der 1854 afhændede den til Ejeren af Tarm Kro Kr. Smedegaard Lauridsen, hvis Dattersøn Jens Nielsen derefter fik den.

Lundenæs Slot blev i Skipper Klements Fejde afbrændt. 1604 hedder det, at alle Bygningerne er fuldstændig forfaldne, en Del helt nedblæste i Storm, og det anbefales at nedbryde det 2 Stokværk høje Hus i Borggaarden, der var opført af Fru Abbild Skeel, og deraf opføre 2 Kornhuse samt at bygge en Lade og et Fæhus til Ladegaarden. 1621 hedder det, at Borggaarden var afbrændt, og Kongen bestemmer, at den skal opbygges igen ved Ladegaarden med 3 a 4 et Stokværk høje Huse. Slottets Undergang daterer sig sikkert fra 1644, da de svenske under Torstenson plyndrede Gaarden og skød Slottet i Brand. Paa en sid Eng Syd for Skjern Aa ses endnu Voldstedet. Den egentlige Borgbanke omgivet af Grave er 50 m lang, 24 m bred og godt 4 m høj. I et af Hjørnerne er der foretaget en stor Udgravning, og her ses Murbrokker, ligesom der herfra er ført mange Granitsten til Broerne over Skjern Aa.

Umiddelbart Øst for Banken, skilt fra den ved Graven, ligger en anden dobbelt saa stor, men kun 1 m høj, uregelmæssig Forhøjning, hvorpaa der muligvis har staaet Udbygninger. Mod Nord i ikke ringe Afstand fra Voldstedet laa Avlsgaarden, den nuværende Lundenæsgaard. Her findes ældre Avlsbygninger og et Stykke Stuehus, 1 Stokværk med Kvist, hvori er anbragt to Sandstensplader med Vaaben og derover Navnene Henrik Müller og Sophie Rosenstjerne. Huset hviler tildels paa Granitkvadre.

Af gamle Forleningsbreve ses, at Kongerne har haft et Stutteri paa Slottet, og at der i Lundenæs Amt har været store Skove. En gammel Laksegaard findes ved Lundenæs; men da Laksefiskeriet i de senere Aar er i stærk Tilbagegang, har den i lang Tid været ude af Drift.

Skjern Realskole blev oprettet af et Interessentselskab i Forbindelse med Ejeren og Lederen Johs. Bjerrum og begyndte sin Virksomhed den 1. Maj 1918. Sommeren 1920 dimitteredes det første Hold Elever, og 1921 fik Skolen Dimissionsret til almindelig Forberedelseseksamen (Præliminæreksamen), der efter en Omlægning af Skoleplanen i Aarene 1928—32 nu afholdes i Marts Eksamenstermin. Skolens Maal er Kundskabsmeddelelse og Opdragelse. Skjern Realskole har 4 Realklasser, men ingen Under- og Overafdelinger, og den optager baade Piger og Drengene fra Skjern og omliggende Kommuner. Dens Timeplan lægges med Hensyntagen til Togenes og Rutebilernes Ankomst- og Afgangstider, og da Skjern er et Trafikcentrum, kan Eleverne fra flere Miles Omkreds befordres direkte til Skolen.

I de forløbne 15 Aar har Skolen slaaet dybe Rødder, og det stadig stigende Elev-

antal vidner stærkt om den Anseelse og Tillid, den har vundet i sin By og sit Opland.

Johannes Bjerrum, Skolebestyrer, er født d. 13. August 1882 i Silkeborg som Søn af Skoleinspektør P. N. Bjerrum og Hustru. Lærereksamen 1904, deltaget i Statens Kursus i Tysk, Svensk og Sang, 2-aarigt Kursus i Fransk, Studieophold i Udlandet 1908 og 1926, Lærer ved Aalborg kommunale Betalingsskole 1904—05, ved Esbjerg kommunale Mellem- og Realskole 1905—18, Leder af Skjern Realskole siden 1918.

Skjern Realskole.

Ganer Skole er et Enelærerembede og er opført 1909 med 2 Klasseværelser og Bolig for Enelæreren og en Vinterskolelærerinde. Tidligere var Skolen en Biskole, og Bygningen til denne ligger endnu ved Skolens Have. Denne Biskole blev opført 1876, og før den Tid foregik Skoleundervisningen i den østre Ende af Chr. Mikkelsens Stuehus.

Marup Skole er et Enelærerembede. Skolen er opført 1918, efter at der i tidligere Tid har ligget en Biskole paa omtrent samme Plads i et Hjørne af den nuværende Have. Før den Tid er Skoleundervisningen foregaaet i de forskellige omkringliggende Gaarde.

Albæk Skole er beliggende Øst for Stationsbyen ved Skjern Aa tæt ved Lundenæs Voldsted. Skolen er opført i Aaret 1918, efter at der i flere Aar paa omtrent samme Plads havde ligget en Biskole, og har Bolig for Førstelæreren og en Vinterlærerinde.

Chr. Nielsen, Lærer, er født den 5. Maj 1874 som Søn af Husejer Carl Nielsen og Hustru. Gift 1905 med A. Kathrine Nielsen. Dimitteret 1902 fra Jelling Seminarium, Hjælpelærer i Hevring 1902—03, Andenlærer i Skjern 1903—05, Enelærer i Kroghøj 1905—08, Enelærer i Sinding, ansat som Enelærer ved Ganer Skole siden 1909.

Peder Chr. Pedersen, Lærer, er født den 29. April 1902 som Søn af P. Pedersen og Hustru. Gift 1928 med Petrea Christensen. Dimitteret fra Nr. Nissum Seminarium, ansat som Lærer ved Marup Skole siden 1929.

Johs. Bjerrum,
Skolebestyrer.

P. Chr. Pedersen,
Lærer.

Chr. Nielsen,
Lærer.

O. N. Pilgaard, Lærer, er født 1885. Dimitteret fra Nr. Nisum Seminarium, ansa som Enelærer ved Albæk Skole siden 1925.

Skjern Bibliotek, der er selvejende, er oprettet den 12. November 1928 og begyndte sin Virksomhed den 14. Februar 1929. Det har til Huse i Kirkeskolen, hvor der af Sogneraadet er stillet et stort Lokale til Raadighed omfattende saavel Udlaans- som Læse-Afdeling.

Fra en ringe Begyndelse har Biblioteket arbejdet sig op til en Bogbestand paa 3000 Bind, deraf en ypperlig Haandbogsamling, og Udlaanet var i Aaret 1932—33 14,825 Bd.

Biblioteksforeningen har 420 Medlemmer; Formand er Postmester H. Avnsted, og Bibliotekar er Lærer L. Pedersen.

Skjern Postkontor. Som Skjern Stationsby selv er af nyere Dato, begynder ogsaa Postkontorets Historie i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede.

Et Posthus (Brevsamlingssted) blev oprettet i Skjern den 27. Juli 1867 og Fru Andrea Lybecker fik Kontrakt om dets Bestyrelse. Brevsamlingsstedet var underlagt Postekspeditionen i Tarm og laa paa Diligenceruten Varde—Tarm—Ringkøbing, men den 7. August 1875 kørte den firesædede Diligence paa denne Rute sin sidste Tur, og næste Dag blev Jernbanen Varde—Ringkøbing aabnet for Drift, og Postbesørgelsen overgik til Jernbanen. Brevsamlingsstedet blev flyttet til Jernbanestationen i Skjern, og Stationsforstander G. J. L. v. Scheele blev Posthusbestyrer. Den 1. Oktober 1881 aabnedes Jernbaneforbindelsen Herning—Skjern, og Skjern Brevsamlingssted blev tillige sat i Forbindelse med Postekspeditionen i Herning.

I Juli 1882 var Skjern Brevsamlingssted vokset saa meget, at det blev omdannet til en selvstændig, regnskabsførende Postekspedition, men v. Scheele havde ikke ret længe Bestyrelsen af denne, idet han gik af den 30. September samme Aar og afløstes af Stationsforstander E. T. A. Bovien, der tillige var Postekspeditør, til han den 31. December 1890 blev afløst af Stationsforstander L. Willadsen.

Skjern Posthus.

Skjern Stationsby vokse- de imidlertid, og Postekspeditionen blev den 1. April 1894 oprykket til Postkontor med Stationsforstander Willadsen som midlertidig Bestyrer. Dette Forhold varede til 1. April 1897, da Postekspedient i København, Løjtnant A. S. Frost blev udnævnt til Postmester. En selvstændig Postbygning, hvortil Postvæsenet ydede Laan, blev opført paa Hjørnet af Skolegade og Bredegade, og da denne Bygning blev for lille, flyttede Postkontoret til sin nuværende Plads, Bredegade Nr. 40. Postmester Frost blev fra 1. December 1913 udnævnt til Postmester i Præstø, og

hans Efterfølger blev P. E. Langevad, tidligere Postmester i Ørsted. Den 31. Maj 1928 naaede Postmester Langevad Aldersgrænsen og remplaceredes af Postmester i Sommersted H. Avnsted. Skjern Postkontors Distrikt omfatter Posthusene i Astrup, Borris, Dejbjerg, Herborg, Sædding, Trolhede og Videbæk. Fra en ringe Begyndelse, nemlig eet Postbud til at omdele baade i By og paa Land, er Skjern Postkontors Personale steget til nu at omfatte 44 Personer.

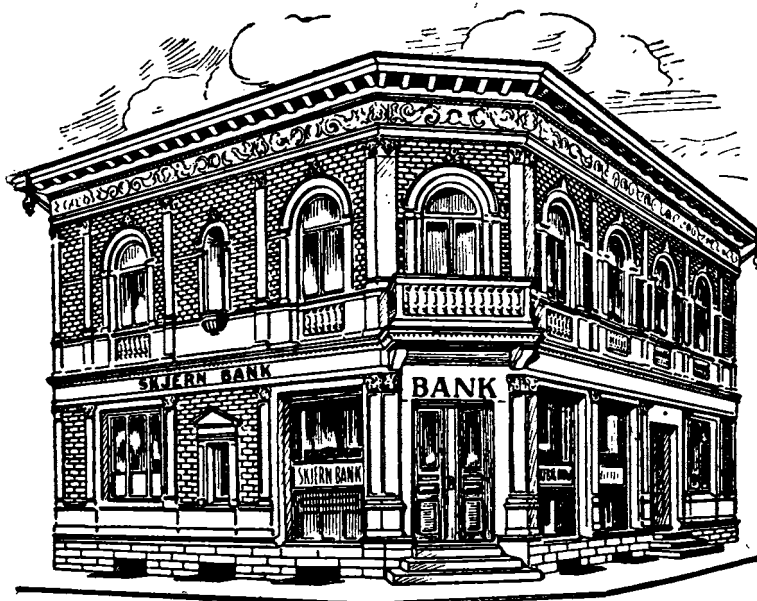

H. Avnsted,
Postmester.

Holger Avnsted, Postmester, er født den 11. September 1875, indtraadt i Postvæsenet den 10. September 1892 og blev ansat som Postekspedient den 1. September 1902. Fra 1. Maj 1908 til 20. Februar 1920 har han forrettet Tjeneste i Generaldirektoratet for Postvæsenet, fra 1. Maj 1918 som Postkontrolør. Fra 20. Februar 1920 til 20. Maj s. A. Tjeneste ved Commission Internationale Slesvig og den 20. Maj 1920 udnævnt til Postmester i Sommersted. 1. Juni 1928 Postmester i Skjern. Formand for Skjern Bibliotek, Formand for Sønderjydsk Forening for Bølling og Nørre Horne Herreder.

Skjern Bank er oprettet den 7. Februar 1906 af en Kreds af Mænd fra Byen og Omegnen. Banken begyndte sin Virksomhed i Maj Maaned samme Aar i Manufakturhandler Chr. Nielsens Ejendom i Bredgade, hvor den havde til Huse, indtil den i Maj Maaned 1914 flyttede ind i de nuværende Lokaler i Møllejer Jens Petersens Ejendom i Jernbanegade. Banken startedes med en Aktiekapital paa 75,000 Kr., der i 1917 udvidedes til 200,000 Kr. og i 1919 til 500,000 Kr. Som Byens eneste lokale Bank havde den god Fremgang, men ved et enkelt stort Engagement, som den kom ind i i Efterkrigstiden, tabtes saa meget, at Banken i 1923 maatte rekonstrueres og intet Udbytte gav i to Aar. Senere har Banken dog atter arbejdet sig godt fremad og staar nu som Byens største Pengeinstitut. Omsætningen, der det første Aar androg 4 Millioner Kr., udgjorde i 1931 86 Millioner Kr. Bankens første Direktion bestod af Sagfører E. Ejlersen, Boghandler Jeppe Kristensen og Møllejer Jens Petersen. Sagfører Ejlersen afgik ved Døden i 1922, og Boghandler Jeppe Kristensen udtraadte ved Rekonstruktionen i 1923, idet Bankdirektør E. Christiansen samtidig tiltraadte som administrerende Direktør med Møllejer Jens Petersen og Gaardejer Kr. Thomsen, Korsgaard, som Meddirektører. Møllejer Jens Petersen afgik ved Døden i 1932 efter i 26 Aar at have siddet i Bankens Direktion. En Række af Byens og Egnens mest ansete Mænd har siddet i Bestyrelsen, hvis nuværende Formand er Amsraadsmedlem N. C. Mortensen, Smedegaard.

Skjern offentlige Slagtehus og Exportslagteri tilhører Skjern Kommune og er opført 1928 paa en Grund umiddelbart ved Stationen, og der fører Spor fra Stats-

Skjern Bank.

banen til Slagteriet. Slagtningen paabegyndtes d. 15. Maj 1929, og i Løbet af ca. 1 Maaned fandt de første Slagtninger Sted til Export. Alt, hvad der sælges af Kød til Menneskeføde i Skjern Kommune, skal slagtes paa det offentl. Slagtehus, der er praktisk og moderne indrettet.

Skjern Svineslagteri er bygget i 1929 af C. W. S., Manchester, paa Initiativ af Direktør A. Madsen, Herning Svineslagteri, der er administrerende Direktør for begge Slagterier. Sidste Aars Slagtning (1932) 80,000 Svin. Direktør er Harro Hartmann Fejerskov.

Harro Hartmann Fejerskov, Direktør, Løjtnant, født den 21. Juni 1900 som Søn af Sognefoged, Kreditforeningsrepræsentant P. Fejerskov, Lind, Herning, og Hustru Antomine f. Rasmussen. Gift 2. April 1927 med Esther Kjær. Direktør for Vojens Andelsslagteri i November 1924 efter Uddannelse paa Herning Svineslagteri. Fra 1929 Leder af Skjern Svineslagteri. Formand for Ringkøbing og Omegns Garderforening.

Skjern Ting- og Arresthus i Bredgade er opført 1884 af røde Mursten i 2 Stokværk. Bygningen ejes af Ringkøbing Amt, den indeholder bl. a. Retslokaler og Lokaler til Forligskommissionen og Politikontoret og desuden Arrest bestaaende af 8 Enkeltceller og 2 Dobbeltceller med Plads til ialt 12 Arrestanter.

Skjern Alderdomshjem.

Skjern kommunale Alderdomshjem er opført i 1917 og kostede 35,000 Kr. Der er Plads til 22 Gamle, fordelt paa 18 Enkelt- og Dobbeltværelser, der nærmest er beregnet for Ægtepar. Beboerne erholder fuldt Ophold og Pension og yderligere et Beløb i „Lommepege“. Hjemmet er opført i 2 Etager, har indlagt Centralvarme og elektrisk Lys m. m. og store lyse Værelser. Hjemmet er beliggende umiddelbart ved Skjern Kirke. Der er en smuk Udsigt og en stor Have, der er i 1932 erhvervet et Jordstykke til nødvendige Udvidelser. Hjemmet ledes af en Bestyrerinde, som for Tiden er M. Pedersen.

M. Pedersen, Bestyrerinde, er født den 28. September 1881 i Skjern Sogn. Ansat som Bestyrerinde ved Skjern kommunale Alderdomshjem siden dets Oprettelse.

M. Pedersen,
Bestyrerinde.

Pleje- og Hvilehjemmet „Aahvile“ er aabnet 1931. Der er Plads til 10 Gæster, der modtages for kortere eller længere Tidsrum. Foruden Gæsteværelserne er der store, smukke og hyggelige Lokaler bl. a. en stor Spisestue med Karnap m. m. Fra Hjemmet er der en pragtfuld Udsigt over Skjern Aa. Til Hjemmet hører et ret stort Anlæg. Hjemmet ledes og ejes af M. Jensen.

Skjern Børnehjem.

Skjern Børnehjem, „Rosengaarden“ som det ogsaa kaldes, er oprettet i 1923. Paa Forhaand var Navnet dristigt valgt. „Her faar Ingen Roser til at gro“ lød det fra stedkendte Folk, og Synet af den fattige Sandjord gav de advarende Røster Vægt. Men selv over den fattigste Jord hvælver sig en Himmel, hvorfra Sol og Dug og Regn velsigner Væksten, og rundt om Hjemmets Grund, til Værn mod alle Verdens Vinde, gror Hvidgranen, Hedens nøjsomste Træ, trods Vestenstorm og Havgus, sin ranke Vækst, plantet allerede i forrige Arhundre af flittige, fremsynedd Folk, der dog næppe anede, at de her skabte Ly og Læ for en lille Skare af Samfundets hjemløse Børn i dette Slægtled. Saa fastholdttes da trøstigt Navnet, plantedes Roser i Hjemmets Have og flyttedes ind i Sommeren 1923 i Hjemmets Stuer med 20 Børn. I saadanne Omgivelser blomstrer Roser frem paa Barnekinder, og alt godt i Barnesjæle folder sig ud gennem „Trangen til Skønhed, til Daad, til det rene“.

Hjemmet har store, lyse og rummelige Stuer og er fuldtud moderne indrettet. Hjemmet ledes og ejes af Forstander A. Madsen.

A. Madsen, Forstander, er født den 29. Maj 1890 i Louns Sogn. Uddannet som Diakon paa Aarhus Diakonhøjskole, Ejer og Leder af Skjern Børnehjem siden 1927.

A. Madsen,
Forstander.

„Palæ Biografen“, Skjern, er opført 1908 af fhv. Hotelejer Grønlund. Nuværende Ejendom er bygget 1919—20, overtaget af Elkær Husted den 1. April 1926, moderniseret i 1927, senere indlagt Tone- og Talefilm, Zeis-Ikon System, 175 Stk. Siddepladser.

Elkjær Husted,
Biografejer.

Zone Brand-Vagten i Skjern er oprettet i sin nuværende Form den 15. September 1927 og sorterer direkte under Falcks Redningskorps, København, hvis Overdirektør er Rud. Faclck. Fra samme Dato blev der oprettet Bizonebrandvakter i Troldhede, Nørre-Bork og Videbæk og udstationeret Haandkraftsprøjte i Spjald, Lem og Kloster. Alle de nævnte Stationer sorterer under Zone Brand-Vagten i Skjern hvis Chef er Elkær Husted, Skjern. Mandskabet ved Zone

Skjern Biograf.

Skjern Missionshotel A/S er oprettet den 23. Februar 1916 og overtog da „Centralhotellet (Skjern Kro)“. Hotellet har da siden været drevet ved Forpagter som Missions- og Afholdshotel. Aktieselskabets Formand er Sogneraadsformand, Bogtrykker J. M. Strandbygaard. Hotellet er beliggende lige overfor Banegaarden og har igennem Aarene været Genstand for forskellige Udvidelser, saaledes, at der nu forefindes 20 møbl. Værelser, foruden de store og lyse Serveringslokaler. Byens største Mødesal findes ogsaa her. Hotellet har endvidere faaet indlagt Centralvarme. Hotellets Forpagter er Chr. Baagø.

Chr. Baagø, Hotelforpagter, er født 10. Novbr. 1887 i Tved ved Svendborg som Søn af Landmand Hans Baagø og Hustru. Gift 1917 med Amalie Bech. Uddannet ved Hotelfaget. Ledet Missionskurstedet paa Fanø 1918—23, Hotelforpagter v. Skjern Missionshotel siden 1923.

Chr. Baagø,
Hotelforpagter.

K. F. U. M. i Skjern, der oprindeligt gik under Navnet „Ynglingeforeningen“, er stiftet den 3. Juni 1888. Foreningens første Formand var Gaardejer Carl Nielsen, der i 1890 afløstes af Møllejer Jens Pedersen, der i de følgende 20 Aar gjorde et stort Arbejde for Byens unge Mænd. I 1910 afløstes han som Formand af Sognepræst S. Andersen, som atter i 1917 afløstes af Tandlæge H. Thyssen, der sammen med Materialhandler M. Joh. Knudsen ydede et stort og uselvisk Arbejde. I 1922 valgtes Materialhandler Knudsen til Formand. Han udtraadte af Bestyrelsen 1927, da han var blevet valgt til Kredsformand

Brand-Vagten i Skjern bestaar foruden af Chefen Elkær Husted af 4 Mand. 15. September 1932 er Brandvagten gaaet ind i en ny 5-aarig Periode. Den største Gaardbrand inden for Zone Brand-Vagten Omraade var Branden paa Lønborggaard, som fandt Sted den 31. Juli 1932, og de to største Plantagebrande har været Branden i Paabøl Plantage, som ejes af Konsejlpræsident J. C. Christensen, Hee, og som fandt Sted den 2. Maj 1928, og Branden i Dejbjerg Plantage, som ejes af det danske Hedeselskab, og som fandt Sted den 27. Marts 1932. Desuden har Brandvæsenet assisteret ved adskillige større og mindre Brande. — Elkær Husted har Tilsyn med alle Zone Brand-Vagter i Ringkøbing Amt. I Aaret 1931 blev der oprettet en Bizonbrandvagt i Sønder Felding.

Elkær Husted, Biografejer, Zonebrandvagtchef, er født den 26. September 1886 som Søn af Landpostbud Hans Husted og Hustru. Gift 1913 med Nicoline Nielsen. Faglært Bager og selvstændig Forretning i Skjern 1912, Ejer af Biografen i Skjern, Chef for Zonebrandvagten i Skjern.

for K. F. U. M. og K. F. U. K. i 26. Kreds. Derefter blev Inspektør N. I. Mortensen Formand, men afløstes i 1929 af Hotelforpagter Chr. Baagø, der endnu er Foreningens Formand.

Igennem mange Aar holdt man de faste ugentlige Møder i Missionshuset. I 1910, da Pastor Andersen var blevet Formand, lejede man Lokaler i Møllegade, der hvor Mineralvandsfabriken nu ligger. Allerede i 1904 oprettedes der en særlig Ungdomsafdeling, der lededes af Købmand M. J. Knudsen og Tandlæge Thyssen. Disse to Mænd har i det hele ved deres opofrende Arbejde betydet saare meget for det kristelige Ungdomsarbejde i Skjern By og Sogn.

Medlemsantallet var ved Foreningens Oprettelse 19. I 1932 er det vokset til 60 i Hovedafdelingen og 70 i Ungdomsafdelingen, der ledes af Købmand Søren Nielsen.

Da der i 1913 holdtes 25 Aars Jubilæum skænkede en anonym 1000 Kr. til et Byggefond for K. F. U. M. Midlertidigt flyttede man fra Lokalerne i Møllegade ind i Missionshotellets lille Sal, dengang i Jernbanegade. I September 1919 overtog man Foreningens nuværende Ejendom i Østergade for en Pris af 22,000 Kr. I Oktober samme Aar aabnedes et Pensionat i Bygningen med Frk. Holm som Bestyrerinde. Foreningen ejer en ret righoldig Bogsamling.

Da Skjern By jo væsentligt er vokset op i Løbet af de sidste 50 Aar, klarede man sig i mange Aar ved frivillig Arbejdskraft. Den store aandelige Vækkelse, der i 1897 gik hen over Vestjylland, mærkedes særlig stærkt i Skjern. Den efterfulgtes i 1918—19 af en Vækkelse for Skjerns Vedkommende, hvor det særligt var Undgommen, der blev paa-virket. Dette har betydet, at der hele Tiden har været frivillige Arbejdere nok.

I 1923 var Byen dog vokset saa meget, at man fandt det rigtigst at faa en lønnet Sekretær. Man antog da en Sønderjyde Fr. Brodersen, en Mand der havde været med i Verdenskrigen. Fr. Brodersen var samtidig Sekretær for hele 26. Kreds. Han var en dygtig og begavet Mand med en sjælden Energi. Det mærkedes ogsaa straks i Foreningslivet, at man havde faaet en Sekretær, idet Arbejdet nu anderledes blev planlagt og fordelt. Da Fr. Brodersen i 1928 begyndte at studere Teologi, var Foreningen et Aar uden Sekretær. 1929 antoges Lærer ved Børkop Højskole O. F. Madsen som Sekretær, dog saaledes, at han som Kredssekretær for hele Skjernkredsen ikke skulde have særlig Forpligtelse overfor Skjern. Dog skal han have Bolig i Skjern og vil derfor selvsagt faa større Indflydelse paa Foreningslivet der end noget andet Sted.

I 1931 foretoges der en udvendig Udsmykning af Bygningen i Østergade, saa der nu er en smuk lille Mødesal med Plads til 100 Mennesker, naar de tilstødende Lokaler tages i Brug. Siden 1920 har Foreningen sammen med K. F. U. K. udgivet et Maanedssblad, som udkommer i 600 Eksemplarer. I Tilknytning til K. F. U. M. staar F. D. F., hvis Ledere er Medlemmer af K. F. U. M. Den øverste Leder er nu Trafikassistent Kruse, der afløste Bankbestyrer P. Christensen i September 1930.

Kristelig Lytterforening for Skjern og Omegn er stiftet 1928 med Hotelforpagter Baagø som Formand. Foreningens Formaal er at støtte Landsforeningen „Kristelig Lytterforening“ ved først og fremmest at søge Tilgang af nye Medlemmer. Bestyrelsen bestaar af følgende: Hotelforpagter Baagø, Formand, Forretningsfører Chr. Christiansen, Kasserer, Snedkermeister P. Pedersen, Næstformand, Snedker K. Madsen, Gaardejer Chr. Rabech, Gaardejer Vilh. Jensen, Hedeby, og Gaardejer Andr. Nygaard, Stavning.

Fabrikken „Herborg“ i Skjern er paabegyndt i 1897 i Herborg af den nuværende Ejer, Fabrikant P. M. Nielsen, der havde en almindelig Landsbysmedie. Herborg hørte da til Vorgod Kommune, og i Kommunen var der 12 Smede.

Virkomheden begyndte med Fremstilling af Roeraspere sideordnet med Smedeforretningen. I Aaret 1900 flyttedes Virksomheden til Skjern Stationsby og den 1. September

P. M. Nielsen,
Fabrikant.

startedes den i et mindre Lokale i det nedlagte Svineslagteri. Der købtes nu Grund, og Bygningerne blev stykkevis bygget gennem Aarene, efterhaanden som Virksomheden voksede og trængte til Udvidelser.

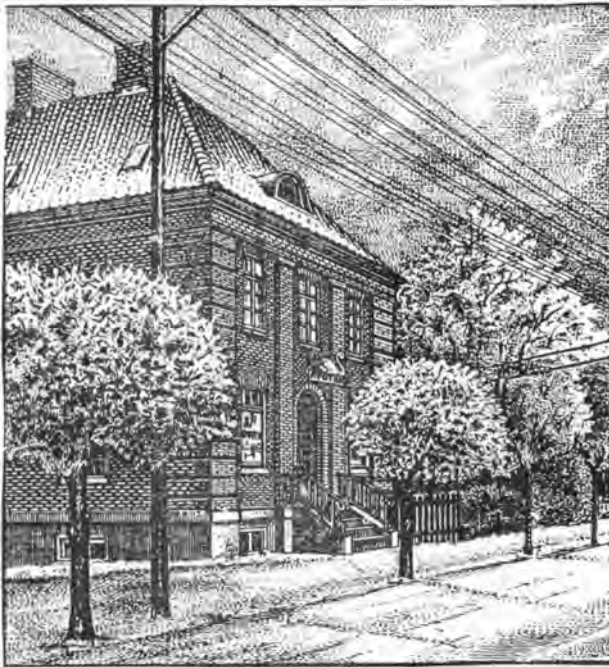
I Aaret 1908 nedbrændte Fabrikken og blev da ved Genopførelsen betydeligt udvidet, og man gik nu over til ogsaa at fremstille Møbler. 1913 nedbrændte Fabrikken paany, og da nedlagdes Møbelfabrikationen, men Fabrikken genopførtes i et meget betydeligt Omfang, saaledes at der nu er 4000 □ Alen under Tag. Den beskæftiger sig nu udelukkende med Fremstilling af Roeraspere, Roevaskere og Roeskærere. Fabrikken har Kunder over hele Landet. Der er fremstillet over $\frac{1}{4}$ Million Maskiner. Fabrikken ejes fremdeles af Grundlæggeren, Fabrikant P. M. Nielsen, der har 3 Sønner til Hjælp i Virksomheden.

Skjern Brugsforening er startet den 15. Marts 1932. Foreningens Uddeler er Aksel Kirkegaard, der har været ved Brugsforeningen siden dens Oprettelse.

Skjern Apotek er oprettet den 27. April 1921 ved kgl. Resolution. Apoteket ejes og ledes af Apoteker Chr. Vogensen.

Chr. Vogensen, Apoteker, er født 1875 i København. Discipel fra Christianshavns Apotek, Kandidat 1898, Laborant paa Apoteket „Falken“ paa Frederiksberg 1898—1903, Apoteksbestyrer i Marstal 1903—16, paa Løveapoteket i Odense 1916—19, paa Sct. Hans Apotek i Odense 1919—21, Apoteker i Skjern siden 1923.

Anders Henrik Riiskjær, Kredslæge, er født d. 3. Oktbr. 1881 i No Sogn, Ringkøbing Amt, som Søn af Landmand P. Poulsen Riiskjær og Hustru. Gift den 5. Marts 1931 med cand. phil. Fanny Martha Lomholtz. Student fra Ribe Katedralskole 1904, Embedseksamen 1911, Kandidat paa Odense-Sygehus 1911—12; kst. Reservelæge paa Julemærkesanatoriet ved Kolding fra September til Oktober 1912, praktiserende Læge i Hallund, Vojens og Grindsted indtil 1922, Embedslægeeksamen 1923, Kandidat paa Viborg Sindssygehospital fra Oktbr. til Decbr. 1924, praktiserende Læge i Skjern siden 1922, Kredslæge i Bølling og Nørre Herreders Lægekreds siden 1926.

Skjern Apotek.

H. Bennetsen, Sagfører, er født den 12. Juli 1890 som Søn af Husejer Bennetsen og Hustru. Præliminæreksamen fra Vejle kommunale Realskole, ansat paa Byfogedkontoret i Vejle, exam. jur. 1916, Sagførerfuldmægtig i Skjern 1916—22, Sagførerbestalling 1919, praktiserende Sagfører i Skjern siden 1922.

Erlend Abildgaard, Landsretsagfører, er født den 31. Januar 1893 som Søn af Sagfører H. P. Abildgaard og Hustru Laura, født Erlandsen (Lemvig). Gift med Asta Munksgaard. Student fra Schneekloths Skole 1912, cand. jur. 1918, Sekretær i „Den overordentlige Kommission“ 1918—19, Sagførerfuldmægtig 1919—22, praktiserende Sagfører i Skjern siden 1922, Landsretsagfører siden 1925.

Chr. Vogensen,
Apoteker.

A. H. Riiskjær,
Kredslæge.

E. Abildgaard,
Landsretsagfører.

J. Kr. Jakobsen,
Politibetjent.

Jakob Kristian Jakobsen, Politibetjent, er født den 1. November 1891 i Albæk Sogn som Søn af Husmand J. P. Jakobsen og Hustru Marie, født Jensen. Gift med Marie Karkov. Udlært ved Landvæsenet. Sergent af Reserven ved 5. Dragonregiment 1914—19, Landpolitibetjent i Lemvig Politikreds 1919—23, fra 1923 Landpolitibetjent i Skjern, Medlem af Bestyrelsen for Skjern Museum, Kasserer i Ringkøbing Amts Politiforening.

Iver Christian Kjær, Sognefoged, er født den 25. August 1878 som Søn af Gaardejer Christian Kjær og Hustru Kirsten, født Iversen. Gift 1904 med Johanne Madsen. Udlært ved Landvæsenet, Medlem af Bestyrelsen for Skjern Sparekasse, udnævnt til Sognefoged 1922.

Anders Tørslev Munk, Stationsforstander, er født den 25. December 1868 som Søn af Præstegaardsforpagter N. P. J. Munk og Hustru. Gift 1903 med Hanne Mette Frederiksen. Elev ved Statsbanerne 1886, Assistent i København 1890, Overassistent i Odense 1915, Kontrollør af 1. Grad i Horsens 1920, ansat som Stationsforstander i Skjern siden 1926.

H. H. Aastrup, Overassistent, er født den 31. Maj 1886 som Søn af Førstelærer Hansen og Hustru. Kom til D. S. B. i 1905 som Elev i Lillerød, Assistent i København 1907—11, Assistent i Rødkærbro 1912, derefter Afløser i et Par Aar. Senere Assistent i Rødkærbro 1914—31 og da udnævnt til Overassistent og ansat som Leder af Skjern Godskontor.

Chr. Skaarup, Opsynsmand, er født den 15. November 1879 som Søn af Husmand J. Christensen og Hustru. Gift 1911 med Else Christiansen. Ansat som Opsynsmand ved Skjern offentlige Slagtehus og Eksportslagteri siden 1929.

N. K. Kristoffersen, Motorsagkyndig, er født den 28. September 1867 i Stouby. Motorsagkyndig i Skjern.

I. Chr. Kjær,
Sognefoged.

A. Tørslev Munk,
Stationsforstander.

H. H. Aastrup,
Overassistent.

Chr. Skaarup,
Opsynsmand.

M. Cramon, Distriktsjordemoder, er født den 8. Marts 1864 i Holsted. Jordmoder-eksamen 1888 fra Frederiks Hospital, ansat som Distriktsjordemoder i Skjern.

Medlemmer af Skjern Sogneraad er: Bogtrykker J. Strandbygaard, Formand, Opsynsmand C. Skaarup, Gaardejer J. Kjær, Kirkebetjent P. Korsgaard, Bankbestyrer P. I. Christensen, Overportør I. Nielsen, Bagermester H. Jensen, Gaardejer H. D. Nielsen og Tømrermester I. C. Jespersen.

Rettelse:

I. M. Christensen,
Lærer.

Dette Billede, der forestiller Lærer I. M. Christensen, Flynder nordre Skole, anbringes her, da Billedet af samme, der er bragt under Sognet, er fejlagtigt.

REGISTER

Under Ringkøbing Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Ringkøbing Bys Historie	5	Ørnhøj—Holstebro Jernbane	29
Borgmester og Byraad	13	Ringkøbing Toldsted	29
Ringkøbing Kirke	14	Ringkøbing Postetat	31
Ringkøbing Havn og Fjord	16	Den vest- og sønderjydske Kreditf. .	33
Ringkøbing Museum	17	Ringkøbing Landbobank	35
Rets- og Politietaten	18	Ringkøbing Bank	35
Det kommunale Skolevæsen	20	Ringkøbing og Omegns Sparekasse .	37
Ringkøbing tekniske Skole	21	Grand Hotel	37
Ringkøbing Handelsskole	22	Hotel Ringkøbing	38
Ringkøbing Folkebogsamling	22	Ringkøbing Handelsforening	38
Amtstuen	22	Ringkøbing Haandværkerforening ...	39
Amtssygehuset i Ringkøbing	23	De danske Forsvarsbrødrers Ringkø-	
Ringkøbing Syge- og Begravelseskasse	24	bing-Afdeling	39
Lægeaut. Massage- og Badeklinik...	25	Ringkøbing & Omgs. Beværterforening	40
Alderdomshjemmet „Aldershvile“ ...	25	Kristelig Lytterforening	40
Ringkøbing Fattiggaard	26	Ringkøbing og Omegns Radioklub ..	41
Ringkøbing kommunale Gasværk...	26	Arbejdernes Radioklub	41
Ringkøbing Vand- og Elektricitetsværk	27	Ringkøbing Idrætsforening	41
Ringkøbing Jernbanestation	27	Ringkøbing Lawn-Tennis Klub	42
Ringkøbing—Ørnhøj Jernbane	28	Private Personer	42

Under Holstebro Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Holstebro Bys Historie	43	Holstebro Friskole	61
Borgmester og Byraad	54	Amtssygehuset i Holstebro	62
Holstebro Kirke	54	Sygekassen „Fremad“ i Holstebro...	65
Frimenighedskirken	56	Holstebro Købst. Komm. Sygekasse .	65
Holstebro Raadhus	57	Holstebro Gasværk	65
Administrationsbygningen	59	Holstebro Vandværk	66
Holstebro Skolevæsen	59	Holstebro Elektricitetsværk	66

	Side		Side
De gamles Hjem	66	Holstebro Handelsstandsforening	78
Holstebro Børneasyl	67	De danske Forsvarsbrødre i Holstebro	80
Holstebro kommunale Badeanstalt ..	68	Holstebro Tennisklub	81
Holstebro Jernbaneetat	68	Kristelig Lytterforening	81
Holstebro Postkontor	70	Arbejdernes Radioklub	81
Holstebro Toldetat	71	Holstebro kommunale Orkester	81
Holstebro Amtstue	71	Holstebro Gymnastikforening	81
Folkebogsamlingen i Holstebro	72	„De gamle Drengene“ i Holstebro	82
Fredehjemmet Rødsten	73	Bevægelsesforeningen for Holstebro og Omegn	82
Holstebro og Omegns Spare- og Laanekasse	74	Hotel Schaumburg	82
Holstebro Bank	76	Krabbes Hotel	83
Holstebro Landmandsbank	77	Knudsens Hotel	83
Holstebro tekniske Skole	78	Private Personer	83
Holstebro Industri- og Haandværkerforening	78		

Under Herning Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Herning Bys Historie	84	Herning Jernbaneetat	106
Medlemmer af Byraadet	92	Herning Postetat	107
Herning Kirke	93	Herning Toldetat	108
Rets- og Politietaten	94	Kreditforeningen	109
Det kommunale Skolevæsen	96	Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse	109
Herning højere Almenskole	97	Herning Hede- og Discontobank	110
Herning tekniske Skole	98	Folkebanken for Herning og Omegn A/S	111
Amtssygehuset i Herning	100	Herning Svineslagteri	112
Herning Sygekasse	102	Herning Gasværk	112
Herning Lysbadeanstalt	102	Herning Haandværkerforening	113
Herning Museum	102	Herning Handelsstandsforening	115
Herning Vandværk	104	Hotelvært- og Restauratørforeningen	115
Herning Elektricitetsværk	104	Højskolehjemmets Ungdomsforening	116
Herning Gasværk	104	Boldklubben „Fremad“	116
Herning Alderdomshjem	104	Herning Kriketklub	116
Herning Fattiggaard	105	Herning Tennisklub	116
Herning Børneasyl	105	Lytterforeningen for Herning og Omegn	117
Hammerum Herreds Børnehjem i Herning	105	Arbejdernes Radioklub i Herning	117
Herning Købstadkomm. Brandvæsen	106	Private Personer	117
Herning Telefoncentral	106		

Under Struer Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Struer Bys Historie	118	Struer Kirke	128
Borgmester og Byraad	126	Struer Raadhus	130
Struer Havn	126	Politiet	130

	Side		Side
Epidemisygehuset	130	Struer Postetat	138
Struer kommunale Skolevæsen	131	Struer Apotek	138
Struer private Realskole	131	Struer Sygekasse	139
Struer Optagelseshjem	132	Struer Andelssvineslagteri	139
Struer Alderdomshjem	133	Struer Haandværkerforening	140
Struer og Omegns Folkebogsamling .	133	Struer Lawn Tennisklub	140
Struer tekniske Skole	134	Struer Sejlklub	140
Struer Jernbaneetat	134	Struer og Omegns Radioklub	140
Struer Bank	137		

Under Lemvig Købstad findes følgende Afsnit:

	Side		Side
Lemvig Bys Historie	141	Lemvig Fattiggaard	161
Borgmester og Byraad	149	De gamles Hjem	162
Lemvig Havn	149	Lemvig Børnehjem	162
Lemvig Kirke	150	Lemvig Bys Hoteller	162
Valgmenighedskirken	151	Lemvig Handelsskole	163
Raad-, Ting- og Arresthuset	152	Lemvig tekniske Skole	163
Lemvig Skolevæsen	153	Lemvig Handelsstandsforening	164
Centralbiblioteket	154	Lemvig Bys Haandværkerforening...	164
Lemvig Toldetat	155	Fiskeriforeningen f. Lemvig og Omegn	165
Lemvig Postkontor	156	Lemvig Afholdsforening	165
Vemb—Lemvig—Thyborøn Jernbane.	156	Arbejdernes Radioklub	165
Lemvig Bank	157	Lemvig og Omegns Radioklub	165
Lemvig Folkebank A/S	158	Kristelig Lytterforening	166
Spare- og Laanekassen for Lemvig		Lemvig Lawn Tennisklub	166
Købstad og Omegn	158	Lemvig Sejlklub	166
Lemvig Amts-Sygehus	159	Lemvig Roklub	166
Lemvig Købstadskommunes anerkend-		Lemvig Gymnastikforening af 1878..	167
te Sygekasse	160	Lemvig og Omegns Brugsforening...	167
Lemvig Sømandshjem	161	Private Personer	167

Sognefortegnelse:

	Side		Side
Aadum	326	Bøvling	225
Arnborg	285	Dejhjærg-Hanning	388
Aspe	210	Dybe	252
Assing	281	Egvad	319
Aulum	259	Ejsing	180
Borbjerg	197	Engbjerg	243
Brejning	371	Estvad	168
Bure	214	Fabjerg	235
Bording	270	Ferring	249
Bølling-Sædding	395	Fjaltring	255

	Side		Side
Fovsing	210	Rindum	329
Flynder	228	Ringkøbing Købstads Landdistrikt ...	328
Gellerup	265	Rom	222
Gimsing	205	Ryde	189
Grove	194	Rønbjerg	168
Gudum	233	Sahl	171
Gørding	214	Sevel	184
Haderup	191	Sinding	290
Handbjerg	200	Simmelkjær	263
Harboøre	243	Sir	213
Havnstrup	291	Skarrild	282
Hee	330	Skjern	398
Heldum	221	Snebjerg	290
Hemmet ..	314	Staby	296
Herborg	365	Stadil	355
Hjerm	202	Stavning	394
Hodsager	193	Strellov	326
Holmsland	346	Studsgaard	291
Hove	246	Sunds	264
Hoven	327	Sønder Bork	311
Hover	359	Sønder Borris-Faster	396
Humlum	236	Sønder Felding	279
Husby	292	Sønder Lem	379
Hygum	246	Sønder Nissum	293
Ikast	273	Sønder Vium	314
Idum	303	Tiim	337
Lomborg	222	Timring	308
Lyne	325	Tjørring	284
Lønborg	316	Torsted	335
Maabjerg	194	Trans	255
Madum	298	Tvis	257
Mejrup	196	Tørring	221
Møborg	230	Ulfborg	299
Navr	213	Vandborg	249
Nees	232	Vedersø	343
No	360	Vejrum	207
Nørlem	219	Velling	362
Nørre Bork	311	Vemb	214
Nørre Felding	304	Venø	243
Nørre Nissum	238	Videbæk	366
Nørre Omme	358	Vildbjerg	287
Nørre Vium	385	Vind	306
Nøvling	287	Vinding	306
Raasted	302	Vorgod	386
Ramme	252	Ølby	210
Resen	236	Ølstrup	387
Rind	277	Ørre	262